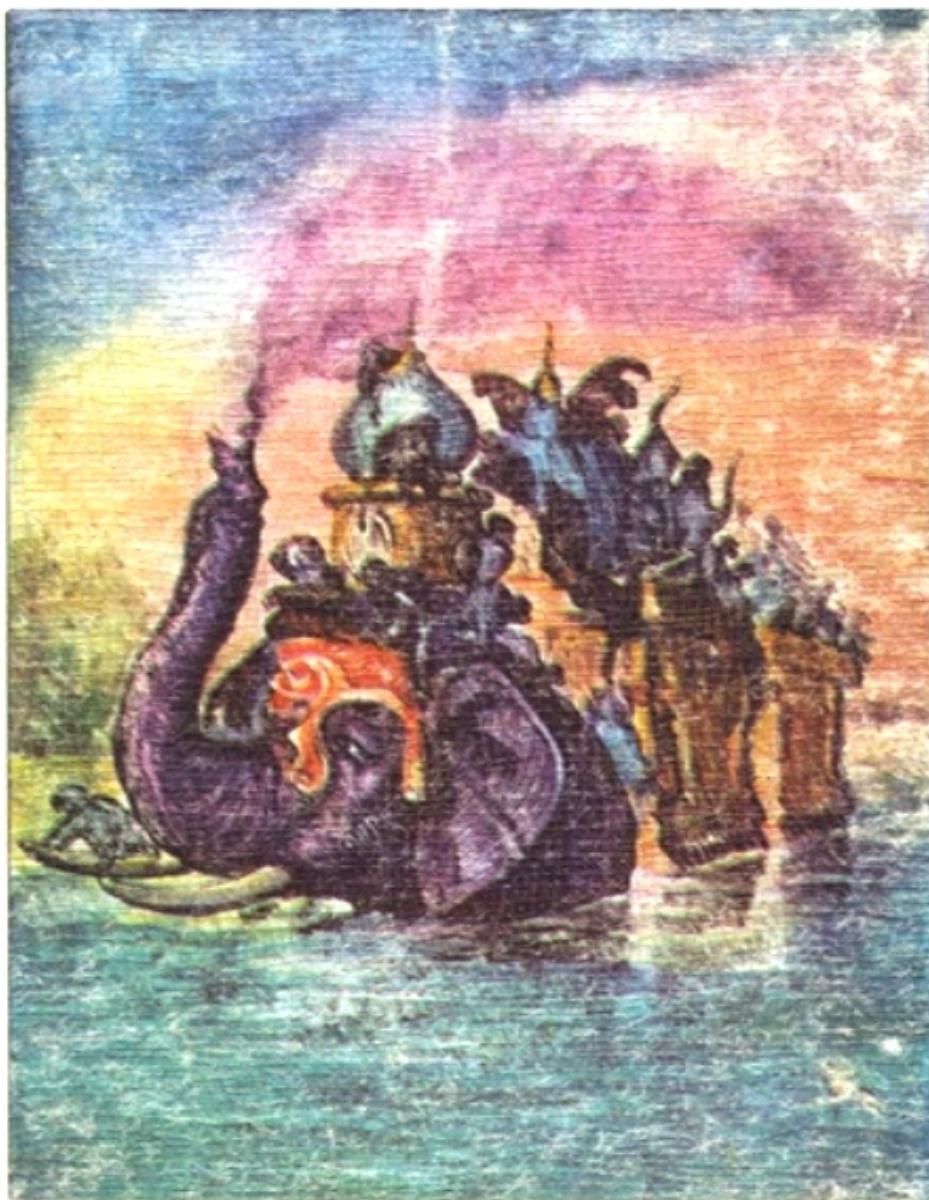

Jules Verne

Casa cu aburi

EDITURA ION CREANGĂ

Jules Verne

Jules Verne

Casa cu aburi

Călătoria prin India Septentrională

În românește de Valeriu Mihailă

Prezentarea grafică: Val Munteanu

Editura Ion Creangă

1979

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

S-a pus un premiu pe capul unui om

Se oferă un premiu de 2.000 de lire sterline persoanei care-l va preda viu sau mort, pe unul dintre conducătorii răscoalei șipailor¹, a cărui prezență a fost semnalată în guvernământul² Bombay, nababul³ Dandu-Pant, care este mai bine cunoscut populației sub numele de...

Acesta este scurtul comunicat pe care locuitorii din Aurangabad îl puteau citi în seara zilei de 6 martie 1867.

Ultimul nume – un nume detestat de unii și admirat în ascuns de alții – lipsea din înștiințarea care fusese de curând afișată pe zidul împrejmuitor al unui bungalow năruit, aflat pe malul râului Dudna.

Numele lipsea, întrucât colțul de jos al afișului unde era tipărit cu litere groase fusese smuls de mâna unui fachir pe care nimeni nu-l putuse zări pe malul apei, atunci pustiu. Odată cu acel nume, dispăruse și numele guvernatorului general al guvernământului Bombay, care semna înștiințarea alături de viceregele Indiilor.

Ce scop urmărise oare fachirul? Sfâșiind afișul, spera el oare că răzvrătitul de la 1857 poate scăpa de urmările sentinței pronunțate împotriva persoanei sale?

Ar fi fost o adevărată nebunie din partea lui.

Într-adevăr, alte afișe, răspândite din belșug, se lăfăiau pe zidurile caselor, palatelor, moscheilor și hotelurilor din Aurangabad. În plus, un cranic străbătea străzile orașului citind cu glas tare hotărârea guvernatorului. Chiar și locuitorii celor mai mărunte târgușoare din ținut știau de pe acum că o adevărată avere era făgăduită aceluia care îl va preda autorităților pe Dandu-Pant. Numele său, zadarnic smuls de pe afiș, avea să străbată în mai puțin de douăsprezece ore întreg cuprinsul guvernământului. Dacă știrile erau exacte, dacă nababul într-adevăr își căutase scăparea prin părțile acestea ale Hindustanului, fără doar și poate că avea să cadă cât de curând în mâinile unor oameni foarte interesați să-l captureze.

Cărui simțământ îi dăduse, aşadar, ascultare fachirul atunci când se apucase să rupă în bucăți un comunicat tipărit în mai multe mii de exemplare?

Fără îndoială unui simțământ de mânie, ba poate și vreunui gând plin de dispreț. Oricum, după ce ridicase din umeri, el s-a înfundat în cartierul cel mai populat și mai săracăcios al orașului.

Se numește Dekkan porțiunea aceea întinsă a peninsulei indiene, cuprinsă între munții Ghații occidentali și Ghații golfului Bengal. Este numele care se dă în general părții meridionale a Indiei, situată dincoace de fluviul Gange. Dekkanul, care în limba sanscrită înseamnă *sud*, cuprinde un număr oarecare de ținuturi aflate în guvernămintele Bombay și Madras. Unul dintre cele mai de vază este ținutul Aurangabad, al cărui oraș de reședință a fost odinioară însăși capitala întregului Dekkan.

În secolul al XVII-lea, celebrul împărat mogul⁴ Aurangzeb și-a transportat curtea în acest oraș, care era cunoscut în primele timpuri ale istoriei Hindustanului sub numele de Kirkhi. El număra pe atunci o sută de mii de locuitori. Sub dominația englezilor, care îl administrează în numele Nizamului⁵ de Hyderabad, nu are mai mult de cincizeci de mii. Cu toate acestea este unul dintre orașele cele mai sănătoase din întreaga peninsulă, cruceat până acum de însăpătătoarea holeră asiatică și pe care nu-l bântuie niciodată epidemiiile de friguri, atât de primejdioase în India.

Aurangabadul a păstrat falnice vestigii din vechea sa splendoare. Palatul Marelui Mogul, înălțat pe malul drept al Dudnei, mausoleul sultanei favorite a lui Shah Jahan, părintele lui Aurangzeb, moscheea copiată după elegantul Taj Mahal⁶ din Agra, care își înalță cele patru minarete în jurul unor cupole grațios rotunjite, ca și alte monumente, clădite artistic și bogat împodobite, atestă puterea și măreția celui mai ilustru dintre cuceritorii Hindustanului.

Cu toate că față de acea epocă îndepărtată populația Aurangabadului se redusește foarte mult, aşa cum am mai spus, un om se mai putea ascunde încă ușor în mijlocul unor tipuri umane atât de diferite. Adevărat ori fals, fachirul, amestecat prin acea multime, nu bătea la ochi câtuși de puțin. Semenii săi mișună prin India. Împreună cu *sayezii*, alcătuiesc o breaslă de cerșetori religioși care cer de pomană umblând pe jos sau călare și știu să pretindă atunci când nu li se dă de bună voie. Ei nu disprețuiesc nici rolul de martiri voluntari și se bucură de mare trecere în rândurile claselor de jos ale poporului hindus.

Fachirul despre care vorbim era un om înalt de statură, având peste cinci picioare și nouă degete englezești⁷. Să tot fi avut ceva peste patruzeci de ani – un an, doi, cel mult. Figura lui amintea de frumosul tip *maharat*, mai cu seamă prin strălucirea ochilor săi negri cu privirea veșnic trează; dar ai fi regăsit cu mare greutate trăsăturile atât de fine ale rasei sale sub miile de ciupituri de vârsat care îi ciuruiau obrajii. Omul acesta, aflat încă în plină vigoare, părea mlădios și zdravăn. Ca semn particular, la mâna stângă îi lipsea un deget. Cu părul vopsit în roșu, umbla pe jumătate gol, fără încăltări în picioare, cu un turban pe cap, îmbrăcat doar cu o cămașă proastă de lână vărgată, strânsă la brâu cu o cingătoare. Pe piept îi apăreau, zugrăvite în culori vii, emblemele celor două principii – conservator și distrugător – ale mitologiei hinduse, capul de leu al celei de a patra încarnări a lui Vișnu⁸ și cei trei ochi și

tridentul simbolic al cumplitului Siva⁹.

Între timp, o tulburare adevărată și lesne de înțeles agita străzile Aurangabadului, mai cu seamă acelea în care se înghesuia populația cosmopolită a mahalalelor sărace. Ea forfotea acolo, primprejurul maghernițelor care-i serveau drept locuințe. Bărbați, femei, copii, bătrâni, europeni sau localnici, soldați din regimentele regale britanice sau din regimentele băştinașe, cărători de toate soiurile intrau în vorbă unul cu altul, tăiftsuau, gesticulau, comentau comunicatul, cântăreau sorții de a câștiga uriașul premiu făgăduit de guvern. Spiritele n-ar fi fost mai ațâțate înaintea unei roți de loterie, unde lozul cel mare ar fi fost de două mii de lire sterline. Se mai poate chiar adăuga că, de data aceasta, orișicine ar fi putut trage biletul câștigător: acest bilet era însuși capul lui Dandu-Pant. Nu-i mai puțin adevărat că trebuia să fii destul de norocos ca să-l întâlnești pe nabab și destul de îndrăzneț ca să pui mâna pe el.

Fachirul – neîndoelnic singurul dintre toți cei de față care nu era ațâțat de nădejdea câștigării premiului – se strecu printre grupuri, se oprea uneori, trăgând cu urechea la ceea ce se vorbește, ca un om care-ar putea să scoată din asta un folos anume. Însă, dacă nu se amesteca defel în vorbele unora și altora și dacă gura îi rămânea pecetluită, văzul și auzul nu-i stăteau de pomană.

— Două mii de lire ca să-l descoperi pe nabab! striga unul, înălțându-și spre cer mâinile lacome de câștig.

— Nu ca să-l descoperi, răspundealtul, ci ca să-l prinzi, ceea ce este cu totul altceva!

— Într-adevăr, nu-i el omul care să se lase prins, fără să se apere cu curaj!

— Dar nu se zicea mai deunăzi că a murit de friguri prin junglele Nepalului?

— Nimic din toate astea nu-i adevărat! Vicleanul Dandu-Pant a vrut să se creadă că-i mort, ca să poată trăi mai în siguranță!

— Ba chiar se zvonea că a fost îngropat în mijlocul taberei lui de la graniță!

— O falsă înmormântare, ca să tragă lumea pe sfoară!

Când a auzit susținându-se acest din urmă fapt într-un mod care nu îngăduia nici cea mai mică îndoială, fachirul nici n-a clipit. I s-a încreștit totuși fruntea atunci când un hindus – unul dintre cei mai ațâțați din grupul

în care se vârâse – a dat următoarele amânunte, niște amânunte prea precise spre a nu fi fost și adevărate:

— Un lucru este sigur, spunea hindusul și anume acela că, în 1859, nababul se retrăsese împreună cu fratele său Balao Rao și cu fostul rajah din Gonda, Debi-Bux-Singh, într-o tabără la poalele unuia din munții Nepalului. Acolo, fiind urmăriți îndeaproape de trupele engleze, cei trei s-au hotărât să treacă peste granița indo-chineză. Însă, înainte de a trece frontieră, nababul și cei doi însoțitori ai săi, ca să se poată răspândi și mai bine zvonul morții lor, s-au apucat să-și facă singuri funeraliile; atâtă doar că nu și-au înmormântat decât câte un deget de la mâna stângă, pe care și-l tăiaseră în timpul ceremoniei.

— Și dumneata de unde știi toate astea? l-a întrebat unul dintre ascultători pe hindusul care vorbea cu atâtă siguranță.

— Am fost de față la funeralii, a răspuns hindusul. Soldații lui Dandu-Pant mă făcuseră prizonier și n-am putut să fug decât după șase luni.

În timp ce hindusul vorbea într-un mod atât de categoric, fachirul nu-l slăbea din ochi. O flacără îi strălucea în priviri. Își ascunse prevăzător mâna mutilată sub zdreanța de lână care-i acoperea pieptul. Asculta și tăcea mâlc, însă buzele îi fremătau, dezvelindu-i dinții ascuțiți.

— Așadar, îl cunoști pe nabab? l-a întrebat cineva pe fostul prizonier al lui Dandu-Pant.

— Da, a răspuns hindusul.

— Și l-ai recunoaște fără șovăire dacă întâmplarea te-ar pune față-n față cu el?

— La fel de bine ca și cum m-aș recunoaște pe mine însuși.

— Atunci ai ceva sorți de câștig în privința premiului de două mii de lire! a spus unul dintre interlocutori, care se vedea bine că și ascunde cu greu pizma.

— Poate... a răspuns hindusul, dacă o fi adevărat că nababul a avut nesocotință să se aventureze până în guvernământul Bombay, lucru care mie mi se pare de-a dreptul de necrezut!

— Și ce-ar fi venit el să facă aici?

— Neîndoieșnic să încerce să provoace o nouă răzmerită, a spus unul dintre oamenii din grup, dacă nu printre șipai, barem în rândul populațiilor de la șes, de prin centrul provinciei.

— Întrucât guvernul afirmă că prezența lui a fost semnalată în ținut, a reluat unul dintre interlocutori – care făcea parte din acea categorie de oameni care gândesc că autoritățile nu se pot însela niciodată – înseamnă că guvernul este bine informat în această privință.

— Așa o fi, a răspuns hindusul. Deie Brahma ca Dandu-Pant să se ivească în calea mea și m-am îmbogățit!

Fachirul s-a dat câțiva pași îndărăt, dar nu l-a scăpat din ochi pe fostul prizonier al nababului.

Se lăsase noaptea, era întuneric beznă și cu toate acestea animația de pe străzile Aurangabadului nu scădea câtuși de puțin. Scornelile pe seama nababului ajunseseră acum și mai numeroase. Aici se spunea că fusese văzut chiar în oraș, dincolo că și apucase să ajungă departe. Se mai afirma că o ștafetă, trimisă în nordul provinciei, venea să-i aducă guvernatorului știrea arestării lui Dandu-Pant. La ora nouă seara, oamenii cei mai bine informați susțineau că el fusese întemnițat în închisoarea orașului laolaltă cu câțiva *thugi* care vegetau acolo de mai bine de treizeci de ani și că avea să fie spânzurat mâine în zori fără alte formalități, întocmai ca și Tantia-Topi, fostul lui tovarăș de revoltă, atârnat în ștreang în piața din Sipri. Însă, pe la ora zece, a apărut o altă veste contradictorie: s-a răspândit zvonul că prizonierul izbutise să evadeze aproape numai decât, ceea ce le mai dădu ceva speranțe acelora pe care îi îmbia atât de mult premiul de două mii de lire sterline.

În realitate, toate aceste pălvărăgeli erau false. Cei mai bine informați nu știau mai multe decât aceia care erau mai puțin sau de-a dreptul prost informați. Capul nababului prețuia mai departe cât premiul oferit, căci nu fusese încă prins.

Totuși hindusul, prin faptul că-l cunoștea personal pe Dandu-Pant, era în stare mai mult decât oricare altul să câștige premiul. Puțini oameni și mai cu seamă puțini locuitori ai guvernământului Bombay avuseseră prilejul să-l întâlnească pe conducătorul marii insurecții. Dacă, după cum se spunea, el trecuse din nou granița indo-chineză, dacă vreo pricină anume – planuri de insurecție sau altele – l-ar fi îndemnat să părăsească locul de negăsit al refugiu lui său, a cărui taină era încă necunoscută poliției anglo-indiene, numai ținuturile Dekkanului mai puteau să-i asigure cale liberă și o oarecare siguranță.

Se vede că guvernatorul aflase de apariția lui în acea provincie și că, de îndată, se pusese un preț pe capul lui.

Se cuvine să observăm totuși că la Aurangabad oamenii din clasele înalte, magistrații, ofițerii, funcționarii se cam îndoiau de adevărul informațiilor culese de către guvernator. Prea se mai răspândise de atâtea ori zvonul că Dandu-Pant, cel cu neputință de a fi prins, fusese văzut, ba chiar și arestat! Atât de multe știri false circulaseră pe seama lui, încât luase naștere un soi de legendă asupra însușirii nababului de a se afla în mai multe locuri deodată și a îndemânării sale de a dejuca planurile celor mai destoinici agenți de poliție; dar în rândurile mulțimii nu se îndoia nimeni că știrea n-ar fi fost adevărată.

Printre cei mai puțin neîncrezători se afla, firește, fostul prizonier al nababului. Acest nenorocit de hindus, amăgit de momeala premiului, nu mai visa decât să-o pornească în căutarea lui și socotea că succesul îi este ca și asigurat. Planul său era foarte simplu. Își băgase în cap ca, încă de a doua zi, să-și ofere serviciile guvernatorului; apoi, după ce urma să afle exact ceea ce se știe despre Dandu-Pant, adică pe ce se bzuiau informațiile cuprinse în înștiințare, avea de gând să se ducă la locul unde fusese semnalat nababul.

Pe la orele unsprezece noaptea, după ce ascultase atâtea felurite vorbe, care tot amestecându-i-se în minte îi întăreau hotărârea de a-și urma planul, hindusul s-a gândit în sfârșit să se ducă să se odihnească și el puțin. Nu avea drept locuință decât o barcă legată la unul dintre malurile râului Dudna și să îndreptat în acea direcție, visător, cu ochii pe jumătate închiși.

Fără să fi avut el habar, fachirul nu-l scăpase din ochi; se ținea mereu îndărătul lui, făcând în aşa fel încât să nu-i atragă atenția. Și nu-l urmărea decât din umbră.

Către marginea acelui cartier foarte populat al Aurangabadului, străzile erau la această oră mai puțin animate. Strada principală se sfârșea în mijlocul unor terenuri virane, mărginite de unul dintre malurile Dudnei. Ele alcătuiau parcă un soi de pustietate la capătul orașului. Cățiva trecători întârziati îl mai străbăteau încă, dar în grabă, și intrau din nou în zonele mai frecventate. În curând s-a auzit zgometul ultimilor pași, însă hindusul nici n-a băgat de seamă că numai el singur mai merge de-a lungul malului.

Fachirul îl urmărea mai departe și alegea părțile cele mai întunecate ale terenului, fie la adăpostul copacilor, fie aproape atingând zidurile mohorâte ale locuințelor năruite, risipite ici și colo.

Nu degeaba umbla el cu atâta băgare de seamă. Tocmai răsărise luna și arunca palide luciri în atmosferă. Hindusul ar fi putut deci să vadă că era spionat, ba chiar urmărit îndeaproape. Ar fi fost însă cu neputință ca urechea lui să prindă zvonul pașilor fachirului. Acela, în picioarele goale, mai curând luneca decât mergea. Nici cel mai mic zgromot nu-i dădea de gol umbletelui.

În felul acesta s-au scurs cinci minute. Hindusul se întorcea – am putea spune, fără voia lui – spre barca mizerabilă în care avea obiceiul să-și petreacă nopțile. Direcția pe care o urma nu se putea explica altfel. Mergea ca un om obișnuit să umble în fiecare seară prin aceste pustietăți; era pe de-a-ntregul cufundat în tot felul de gânduri legate de demersul pe care socotea să-l facă a doua zi pe lângă guvernator. Speranța că are să se poată răzbuna pe nabab, care nu se purtase deloc bland cu prizonierii săi, adăugată poftei nesăchioase de a câștiga premiul făgăduit, făceau din el un om orb și surd totodată.

Așa se face că n-avea câtuși de puțin cunoștință de primejdia care-l pândea datorită cuvintelor sale nechibzuite.

Hindusul nu l-a auzit pe fachir apropiindu-se pe nesimțite de el.

Însă, pe neașteptate, un om s-a năpustit asupra lui ca un tigru, ținând un fulger în mâna. Era o rază de lună care sclipea pe lama unui pumnal malaez.

Trupul hindusului, izbit în piept, a căzut greoi la pământ.

Însă, cu toate că lovitura fusese dată de o mâna sigură, nefericitul încă nu murise. De pe buze, odată cu un șuvoi de sânge, i s-au desprins câteva cuvinte articulate numai pe jumătate.

Ucigașul s-a aplecat spre pământ, și-a însfăcat victima, a ridicat-o spre el și ținându-și fața în dreptul razelor lunii, a întrebăt-o:

— Mă recunoști?

— El este, a șoptit hindusul.

Și temutul nume al fachirului urma să-i fie cuvântul de pe urmă, dacă o sufocare bruscă nu l-ar fi făcut să-și dea sufletul.

O clipă mai târziu, trupul hindusului dispărea în curentul Dudnei, care n-avea să-l mai dea niciodată la iveală.

Fachirul a așteptat până când s-a potolit clipocitul apei. Atunci, întorcându-se pe același drum, a străbătut iarăși terenurile virane, apoi cartierele ale căror străzi începuseră să se golească de lume și, cu pași zoriți, s-a îndreptat către una dintre porțile orașului.

Însă această poartă fusese închisă chiar în clipa în care ajungea în fața ei. Câțiva soldați din armata regală ocupaseră postul care păzea intrarea. Fachirul nu mai putea să părăsească Aurangabadul, aşa cum avusese de gând.

«Trebue totuși să ies de aici și chiar în noaptea asta... altminteri n-am să mai ies niciodată», a șoptit el.

A făcut deci calea întoarsă, a urmat traseul rondului de noapte pe dinăuntrul zidurilor și, două sute de pași mai departe, s-a cățărat pe taluz, în aşa fel încât să ajungă pe coama meterezului.

Muchea de sus a zidului domina în exterior, la vreo cincizeci de picioare, nivelul sănțului, săpat între escarpă și contraescarpă. Era un zid perpendicular, lipsit de armături ieșite în afară și de asperitați în stare să ofere vreun punct de sprijin. Părea absolut cu neputință ca un om să se poată lăsa să alunece pe suprafața lui. O frângie i-ar fi îngăduit fără îndoială să încece să coboare, însă brâul care încingea mijlocul fachirului nu măsura decât vreo câteva picioare și nu i-ar fi dat voie să ajungă până la baza taluzului.

Fachirul a stat o clipă locului, s-a uitat de jur împrejur și s-a gândit cam ce ar avea de făcut.

Lângă creasta meterezului se rotunjeau câteva bolți întunecate de verdeață, formate de frunzișul arborilor înalți care înconjoară Aurangabadul ca un cadru vegetal. Din aceste bolți se înălțau ramuri lungi, mlădioase și rezistente, de care s-ar fi putut probabil folosi spre a ajunge – nu fără mari primejdii însă – în fundul sănțului.

Fachirul, de îndată ce i-a venit ideea, n-a mai stat mult pe gânduri. A pătruns pe sub una dintre acele bolți și a reapărut curând în afara zidului, suspendat de o ramură lungă, care se îndoia puțin câte puțin sub greutatea corpului său.

După ce ramura s-a curbat îndeajuns spre a atinge muchea de sus a zidului, fachirul s-a lăsat să alunece încet, de parcă ar fi ținut în mâini o frângie cu noduri. A izbutit astfel să coboare până la jumătatea escarpei; însă mai avea de străbătut încă vreo treizeci de picioare până la pământ, unde trebuia să ajungă neapărat ca să poată fugi.

Se bălăbănea deci acolo, atârnat de capătul crengii, căutând cu vârfurile picioarelor vreo crăpătură cât de mică, în stare să-i dea un punct de sprijin.

Deodată, mai multe fulgere au brăzdat întunericul nopții. Au răsunat împușcături. Fugarul fusese zărit de soldații de gardă. Ei trăseseră asupra lui, dar fără să-l atingă. Cu toate acestea, un glonte a izbit ramura de care era atârnat fachirul la două degete deasupra capului său, și i-a făcut o crestătură.

După douăzeci de secunde creanga s-a rupt și fachirul a căzut în sân... Oricare altul ar fi murit dintr-asta; el era însă viu și nevătămat.

Pentru fugarul nostru n-a mai fost decât o joacă de copil să urce taluzul contraescarpei, în mijlocul unei ploi de gloanțe care iarăși nu l-au atins, și să dispară în noapte.

Două mile mai departe, el trecea pe lângă cantonamentul trupelor engleze, încartiruite în afara Aurangabadului.

A mai făcut vreo două sute de pași și s-a oprit; s-a întors apoi și și-a îndreptat mâna mutilată spre oraș, în timp ce din gură îi ieșeau următoarele cuvinte:

«Nenorocire acelora care vor cădea iarăși în puterea lui Dandu-Pant. Englezilor, n-ați isprăvit voi cu Nana Sahib!»

Nana Sahib! Acest nume de războinic, cel mai temut dintre acelea cărora răscoala de la 1857 le făcuse faimă, nababul venea încă odată să-l arunce ca pe o supremă sfidare cuceritorilor Indiei.

Capitolul II

Colonelul Munro

— Ei bine, dragul meu Maucler, m-a întrebat inginerul Banks, nu ne spui nimic despre călătoria dumitale? S-ar putea zice că nici n-ai părăsit încă Parisul! Cum ți se pare India?

— India? am răspuns eu. Păi, ca să pot vorbi cu oarecare temei, era nevoie ca măcar s-o fi putut vedea.

— Bine, a reluat inginerul, n-ai traversat dumneata peninsula de la Bombay la Calcutta și orb să fi fost...

— Nu sunt eu orb, dragul meu Banks, însă în cursul traversării acesteia eram orbit...

— Orbit?

— Da. Orbit de fum, de vapori, de praf și, mai mult decât atât, de iuțeala transportului. N-aș vrea să vorbesc de rău căile ferate, întrucât dumneata ești de meserie constructor de drumuri de fier, dragul meu Banks, dar să te

zăvorăști în compartimentul unui vagon, neavând drept câmp vizual decât geamul unei portiere, să mergi zi și noapte cu o viteză medie de zece mile pe oră, când trecând peste viaducte, în tovărășia acvilelor și a vulturilor bârboși, când prin tuneluri, întovărășit de șoareci de pădure sau de șobolani, să nu te oprești decât în gări care seamănă toate leit, să nu vezi – trecând pe lângă orașe – decât exteriorul zidurilor sau vârfurile minaretelor, să-ți petreci tot timpul în acest vacarm neîncetat de mugete de locomotivă, șuierături de cazan de aburi, scrâșnet de sine și vaier de frâne, asta înseamnă oare să călătorești?

— Bine zis! a strigat căpitanul Hod. Răspundeți la toate acestea, dacă puteți, domnule Banks. Dumneavoastră ce credeți, domnule colonel?

Colonelul căruia i se adresase acum căpitanul Hod a înclinat puțin capul și s-a mulțumit să spună:

— Aș fi curios să știu ce răspuns va fi în stare să-i dea Banks domnului Maucler, ospetele nostru.

— Nu mă simt câtuși de puțin în încurcătură, a exclamat inginerul, și mărturisesc că Maucler are dreptate în toate privințele.

— Atunci, a strigat căpitanul Hod, dacă aşa stau lucrurile, pentru ce mai construji dumneavoastră căi ferate?

— Spre a vă îngădui, căpitane, să ajungeți în șaizeci de ore de la Calcutta la Bombay atunci când sunteți grăbit!

— Eu nu sunt niciodată grăbit!

— Ei bine, atunci luați-o pe Great Trunk Road¹⁰, a răspuns inginerul. Luați-o, domnule Hod, și mergeți pe jos!

— Tocmai asta și am de gând să fac!

— Când?

— Atunci când domnul colonel se va învoi să mă urmeze într-o drăgălașă promenadă de vreo opt-nouă sute de mile de-a curmezișul peninsulei.

Colonelul s-a mulțumit să zâmbească și a căzut din nou într-una din acele lungi reverii din care cei mai buni prieteni ai săi, printre alții inginerul Banks și căpitanul Hod, izbuteau să-l scoată cu atâta trudă.

Sosisem în India de o lună de zile și întrucât luasem trenul companiei Great Indian Peninsular care leagă Bombayul de Calcutta, trecând prin Allahabad, nu știam absolut nimic despre peninsula indiană.

Însă intenția mea era să străbat mai întâi partea sa septentrională, dincolo de fluviul Gange, să vizitez marile orașe, să studiez principalele monumente și să dedic acestei explorări tot timpul trebuincios pentru ca ea să fie completă.

Îl cunoscusem pe inginerul Banks la Paris. De câțiva ani încoace ne lega o prietenie pe care o intimitate mai strânsă nu putea decât s-o sporească. Îi făgăduisem să vin să-l văd la Calcutta de îndată ce avea să devină iar liber după ce isprăvea porțiunea de cale ferată dintre Sind Punjab și Delhi, cu construcția căreia fusese însărcinat. Or, lucrările tocmai fuseseră terminate. Banks avea dreptul la un concediu de odihnă de mai multe luni și eu venisem să-i cer să se odihnească ostenindu-se să străbată India. Se înțelege de la sine că el a acceptat propunerea mea cu entuziasm! Astfel încât urma s-o pornim peste câteva săptămâni, de îndată ce anotimpul avea să devină prielnic.

După sosirea mea la Calcutta, în luna martie a anului 1867, Banks îmi făcuse cunoștință cu unul dintre vitejii săi camarazi, căpitanul Hod; apoi, el mă prezentașe prietenului său, colonelul Munro, la care venisem acum împreună ca să ne petrecem seara.

Colonelul, pe atunci în vîrstă de patruzeci și șapte de ani, locuia într-o casă ceva mai izolată din cartierul european și, prin urmare, departe de forfota ce caracterizează acest oraș comercial și acest oraș negru¹¹ care, în realitate, alcătuiesc laolaltă capitala Indiei. Cartierul european a fost denumit uneori *Orașul palatelor* și, într-adevăr, palatele nu lipsesc câtuși de puțin, dacă totuși asemenea denumire se potrivește cu niște locuințe care n-au luat de la palate decât porticurile, coloanele și terasele. Calcutta este locul de întâlnire al tuturor stilurilor arhitectonice pe care gustul englezesc le pune în general la contribuție în toate orașele sale din cele două Lumi.

În ceea ce privește locuința colonelului, aceasta era bungalowul în toată simplitatea sa – o clădire înălțată pe o fundație de cărămidă, formată numai din parter și învelită de un acoperiș în formă de piramidă. O verandă, sau geamlâc, susținută de coloane ușoare, înconjura toată casa. Pe laturi, bucătăriile, magaziile și alte acareturi alcătuiau două aripi. Totul se afla în mijlocul unei grădini cu copaci frumoși, înconjurată de un zid scund.

Casa colonelului arăta ca aceea a unui om care trăiește în belșug. Avea numeroși servitori, după cum este obiceiul în familiile anglo-indiene din

peninsulă. Mobilier, obiecte, amenajări interioare și exterioare, totul era, bineînțeles, orânduit cu severitate. Se simțea însă că lipsise o mâna de femeie atunci când fuseseră făcute toate aceste amenajări.

Cât despre dirijarea personalului său de serviciu și conducerea întregii case, colonelul se lăsa cu totul în grija unuia dintre foștii săi tovarăși de arme, un scotian, un conductor din armata regală, sergentul Mac Neil, împreună cu care își făcuse toate campaniile din India, unul din acei oameni cu inima de aur care parcă bate în pieptul lor numai pentru aceia cărora li s-au devotat.

Mac Neil era un bărbat în vîrstă de patruzeci și cinci de ani, viguros, bine clădit, purtând barbă ca orișice scoțian de la munte. Prin întreaga lui atitudine, prin fizionomie, ca și prin costumul său tradițional, el rămăsesese un *highlander*¹² cu trup și suflet, cu toate că părăsise serviciul militar în același timp cu colonelul Munro. Amândoi se pensionaseră încă din 1860. Însă, în loc să se întoarcă în *glen*¹³-urile țării lor, în mijlocul vechilor clanuri strămoșești, amândoi rămăseseră în India și trăiau la Calcutta într-un soi de singurătate și de retragere pe care se cere să le explicăm numai decât.

Înainte de a mă prezenta colonelului Munro, Banks nu-mi făcuse decât o singură recomandare:

«Să nu faci nici cea mai mică aluzie la răscoala șipailor și, mai cu seamă, să nu pronunți niciodată numele lui Nana Sahib!»

Colonelul Edward Munro făcea parte dintr-o veche familie scoțiană; străbunii săi se remarcaseră în istoria Regatului Unit. Numără printre strămoși pe acel sir Hector Munro care comandase armata din Bengal în 1760. Tocmai el înăbușise o răscoală pe care, peste un secol, șipaii aveau s-o reînceapă pe seama lor. Maiorul Munro reprimase revolta cu o necruțătoare energie: într-o singură zi nu șovăise să ordone legarea la gura tunurilor a douăzeci și șapte de rebeli – supliciu însăramântător, reînnoit adesea în cursul insurecției din 1857, al cărui groaznic inventator fusese poate însuși bunicul colonelului.

În timpul răscoalei șipailor, colonelul Munro comanda regimentul 93 scoțian de infanterie din armata regală britanică. A făcut aproape toată campania sub ordinele lui sir James Outram, unul dintre eroii acestui război. Împreună cu el, colonelul Munro a luptat deci la Kanpur; tot astfel, a luat parte la a doua campanie a lui Colin Campbell în India, ca și la asediul

orașului Lucknow, și nu l-a părăsit pe acest ilustru soldat decât atunci când Outram fusese numit, la Calcutta, membru al Consiliului Indiei.

În anul 1858, colonelul sir Edward Munro era cavaler în rang de comandant al ordinului Steaua Indiei «The Star of India (K.C.S.I.)». Fusese făcut baronet și soția sa ar fi purtat titlul de lady Munro¹⁴ dacă, la 27 iunie 1857, nefericita n-ar fi pierit la Kanpur, în timpul masacrului făptuit, după cum se spunea, din porunca lui Nana Sahib.

Lady Munro – prietenii colonelului n-o numeau niciodată altfel – fusese adorată de soțul ei. Nu avea decât douăzeci și șapte de ani atunci când a dispărut, împreună cu celealte două sute de victime ale cumplitelor evenimente. *Mistress Orr și Miss Jackson*, salvate ca prin minune după cucerirea orașului Lucknow, supraviețuiseră soțului și tatălui lor. Lady Munro, în schimb, n-a mai putut fi redată soțului ei. Rămășițele sale, amestecate cu acelea ale numeroaselor victime în puțul din Kanpur, n-au putut fi regăsite și înmormântate creștinește.

Desperat, sir Edward Munro n-a mai fost stăpânit de atunci decât de o idee, una singură, aceea de a-l regăsi pe Nana Sahib pe care guvernul englez îl pusese pretutindeni sub urmărire și de a-și potoli dorința de răzbunare. El s-a pensionat spre a putea acționa mai nestingherit. Sergeantul Mac Neil l-a urmat pas cu pas, peste tot pe unde a umblat și în toate încercările întreprinse. Acești doi bărbați, însufleți de același gând și având același țel, s-au avântat pe toate pistele, au scos la iveală toate urmele, însă nu s-au dovedit mai norocoși decât poliția anglo-indiană. Nana Sahib a scăpat de urmărirea lor. După trei ani de strădanii zadarnice, colonelul și sergeantul au fost nevoiți să-și întrerupă vremelnice cercetările. De altfel, pe atunci, zvonul morții lui Nana Sahib se răspândise în întreaga Indie și, de astă dată, părea într-atâtă de adevărat, încât nu mai existau temeiuri de a-l pune la îndoială.

Sir Edward Munro și Mac Neil s-au întors deci la Calcutta, unde s-au stabilit în bungalowul acesta izolat. Aici, nemaicitind cărți sau ziare care i-ar fi putut reaminti de sângheroasele vremuri ale insurecției și nemaipărăsindu-și niciodată locuința, colonelul trăia ca un om a cărui viață este lipsită de orice țel. Totuși, amintirea soției sale îi rămânea veșnic vie. S-ar fi părut că trecerea timpului nu are nicio înrâurire asupra lui și că nu-i poate alina mâhnirea.

Se cuvine să adăugăm că știrea reapariției lui Nana Sahib în guvernământul Bombay – știre care se răspândise de câteva zile începând – părea că încă nu ajunsese la urechile colonelului. Și acest lucru era o adevărată fericire, căci altminteri el ar fi părăsit de îndată bungalowul.

Iată ce mi-a împărtășit Banks înainte de a mă prezenta în această locuință din care bucuria fusese izgonită pentru totdeauna. Iată de ce trebuia evitată cea mai mică aluzie la răscoala șipailor și la conducătorul ei, Nana Sahib.

Numai doi prieteni erau nelipsiți din casa colonelului: inginerul Banks și căpitanul Hod.

După cum am spus, Banks tocmai isprăvise lucrările cu care fusese însărcinat de către societatea de căi ferate Great Indian Peninsular. Era un bărbat de patruzeci și cinci de ani, aflat în toată vigoarea vârstei. El trebuia să ia parte activă la construirea lui *Madras railway*¹⁵, menit să lege Marea Arabiei cu golful Bengal; după cât se pare, însă, lucrările nu puteau începe mai curând de un an de zile. Așadar, el se odihnea la Calcutta, ocupându-se în răstimp cu diferite proiecte de construcții mecanice, întrucât avea o minte activă și fecundă, aflată neîncetat în căutarea unei noi invenții. În afara îndeletnicirilor sale, el își consacra tot restul timpului liber colonelului, de care îl lega o prietenie veche de douăzeci de ani. Astfel, mai toate serile și le petrecea pe veranda bungalowului, în tovărișia lui sir Edward Munro și a căpitanului Hod, care tocmai obținuse un concediu de zece luni.

Hod aparținea escadronului I de carabinieri și luase parte la campania din 1857 – 1858, mai întâi sub comanda lui sir Colin Campbell în Aud și Rohilkhand, apoi sub ordinele lui sir H. Rose în India centrală, campanie care s-a încheiat cu cucerirea orașului Gwalior.

Căpitanul Hod, crescut la școala aspră a Indiei, unul dintre cei mai distinși membri ai clubului din Madras, cu părul și barba de un blond-roșcat, nu avea mai mult de treizeci de ani. Cu toate că făcea parte din armata regală, l-ai fi putut lua drept ofițer al armatei native¹⁶, într-atâta se «indianizase» în timpul șederii sale în peninsulă. N-ar fi semănat mai mult a hindus nici dacă s-ar fi născut prin partea locului. Fapt este că India i se părea a fi un pământ al făgăduinței, singurul ținut în care un bărbat poate și trebuie să trăiască. Într-adevăr, el găsea aici mijloacele de a-și satisface toate plăcerile. Fire de ostaș, prilejurile de a se lupta se reînnoiau neîncetat. Vânător desăvârșit, nu se găsea el în țara în care natura pare să fi strâns

laolaltă toate fiarele sălbaticice ale creației și tot vânatul cu blană și cu pene din cele două Lumi? Alpinist cutezător, n-avea oare la îndemâna impunătorul lanț muntos al Tibetului, care numără cele mai semețe piscuri de pe glob? Călător plin de îndrăzneală, cine îl împiedica să pună piciorul acolo unde nu mai călcase nimeni înaintea lui, în acele regiuni inaccesibile de la granița himalayană? Amator pătimăș de hipism, îi lipseau cumva în India terenurile de curse, acele hipodromuri care valorau în ochii săi la fel de mult ca și cele de la Marche și Epsom? Chiar și în această privință Banks și el se aflau într-o desăvârșită dezbinare. Inginerul, în calitatea sa de «mecanic» pur-sâng, prea puțin se sinchisea de isprăvile hipice ale cailor Gladiator și Fiica aerului.

Într-o zi, când căpitanul Hod îl tot hărțuia cu astfel de lucruri, Banks i-a răspuns că, după părerea lui, cursele n-ar fi într-adevăr interesante decât cu o singură condiție.

— Și care anume? l-a întrebat Hod.

— Dacă ar fi bine stabilit, i-a răspuns Banks cu toată seriozitatea, ca ultimul sosit dintre jochei să fie împușcat pe loc la potou.

— Ar fi o idee, a replicat foarte serios Hod.

Și el ar fi fost într-adevăr omul în stare să înfrunte personal un asemenea risc!

Aceștia erau cei doi convivi, nelipsiți din bungalowul lui sir Edward Munro. Colonelului îi făcea placere să-i audă discutând despre tot felul de lucruri și veșnicele lor dispute îi aduceau uneori un soi de surâs pe buze.

O dorință comună a celor doi oameni de treabă era aceea de a-l atrage pe colonel în vreo călătorie care să-l abată de la gândurile triste. În mai multe rânduri îi propuseseră să plece în nordul peninsulei, să meargă să-și petreacă acolo câteva luni prin împrejurimile acelor aşa-numite *sanitarium*, unde societatea anglo-indiană bogată se refugiază cu placere în anotimpul marilor călduri. Colonelul îl refuzase însă întotdeauna.

Noi mai încercasem și până atunci să ghicim ce gândește colonelul în privința călătoriei pe care socoteam s-o facem. În acea seară, problema a fost din nou pusă pe tapet. L-am auzit pe căpitanul Hod spunând, nici mai mult nici mai puțin, decât că vrea să facă pe jos o excursie lungă prin nordul Indiei. Dacă lui Banks nu-i plăceau caii, în schimb lui Hod nu-i plăceau căile ferate. Erau amândoi la egalitate de puncte.

Calea de mijloc ar fi fost fără îndoială să fi călătorit fie cu carele, fie cu palanchisele, după pofta inimii și la ce ore am fi dorit, lucru destul de ușor de îndeplinit pe șoselele bine trasate și atât de bine întreținute ale Hindustanului.

— Nișă nu-mi pomeniți măcar de carele voastre cu boi și nici de zebușii voștri cocoșați! a strigat Banks. Fără noi ați fi rămas tot la aceste vehicule primitive, pe care nu le mai voia nimeni în Europa încă de acum cinci sute de ani!

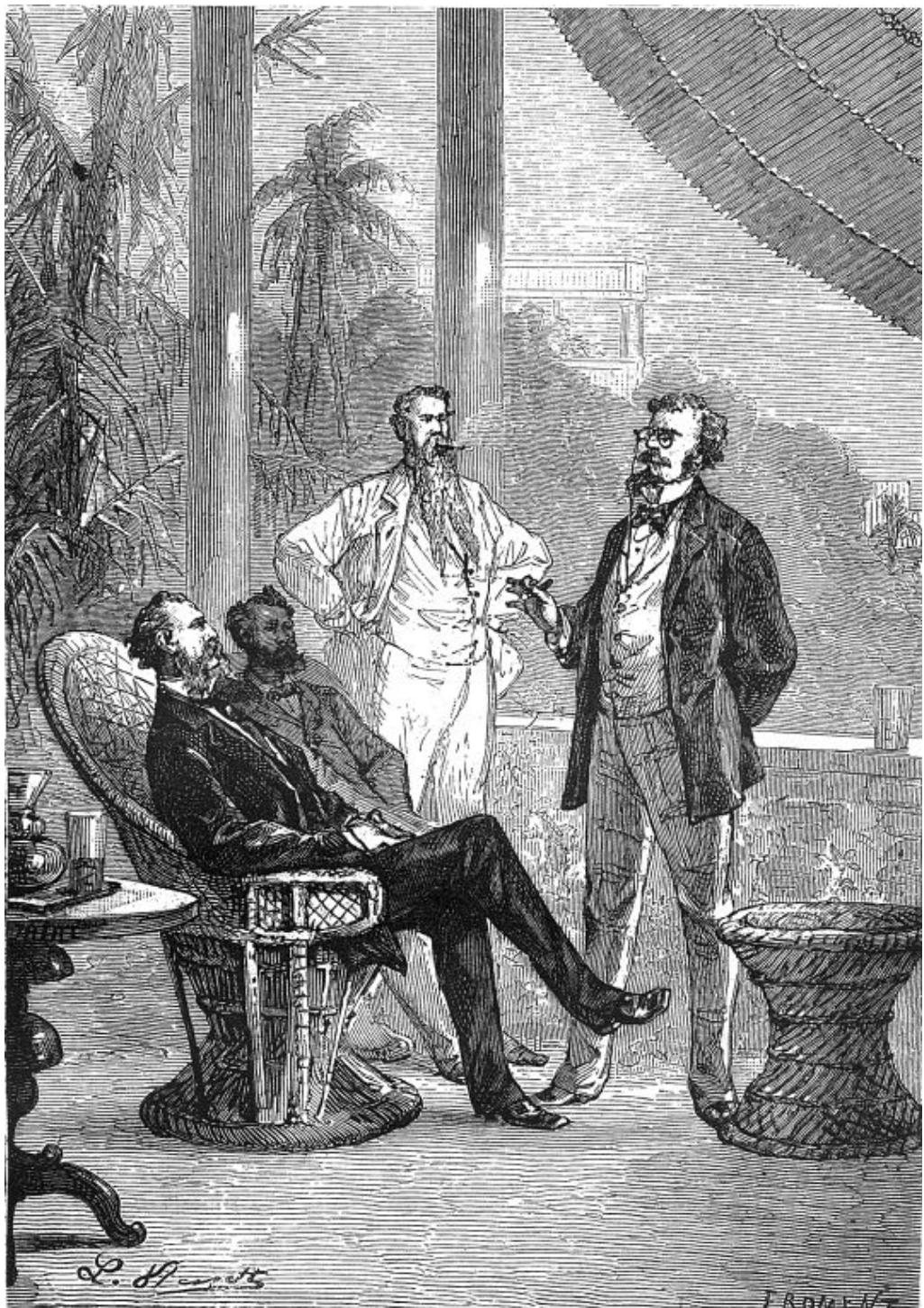
— Ei, Banks, a ripostat căpitanul Hod, dar astea fac mai multe parale decât vagoanele voastre capitonate și locomotivele voastre Crampton! Boi mari, albi, care merg perfect de bine la galop și care sunt schimbați la stațiile de poștă din două în două leghe...

— Și care trag un soi de tartane pe patru roate, unde ești zgâltăit mai tare decât pescarii în bărcile lor pe o mare dezlănțuită!

— Tartane mai treacă-meargă, Banks, a răspuns căpitanul Hod, însă n-avem noi care cu doi, trei sau patru cai ce s-ar putea lua la întrecere în iuțeală cu «cortegiile» voastre, vrednice într-adevăr să poarte acest nume funebru? Aș prefera simplul palanchin...

— Palanchisele voastre, căpitane Hod, adevărate coșciuge, lungi de șase picioare și late de patru, în care stai lungit întocmai ca un cadavru!

— Fie, Banks, însă fără zdruncinături, fără zgâltăituri; poți să citești, poți să scrii și poți să dormi în tihna, fără a

L. H. [unclear]

FRAZER

mai fi trezit la fiecare stație de poștă! Cu un palanchin purtat de patru sau șase *gamali*¹⁷ bengalezi poți face chiar patru mile și jumătate¹⁸ pe oră și barem nu ești în primejdie – ca în expresurile voastre necruțătoare – să ajungi înainte de a fi pornit... în cazul când ajungi la destinație!

— Fără îndoială, am spus eu atunci, cel mai bine ar fi să-ți poți căra casa cu tine!

— Melcule! a strigat Banks.

— Prietene, i-am răspuns, un melc care să-și poată părăsi cochilia și să intre din nou în ea când poftește poate că n-ar fi câtuși de puțin de plâns. Să călătorești în casa ta, o casă rulantă, acesta va fi probabil ultimul cuvânt al progresului în materie de călătorii!

— Poate că da, a intervenit atunci colonelul Munro; să te deplasezi rămânând în mijlocul *home*-ului tău, transportând cu tine întreaga locuință și toate amintirile din care este ea alcătuită, să-ți schimbi treptat orizontul, să-ți modifici punctele de vedere, atmosfera, climatul fără a-ți schimba în vreun fel propria viață... da... poate că da!

— S-a isprăvit cu bungalowurile hărăzite călătorilor, a răspuns căpitanul Hod, acolo unde confortul lasă întotdeauna de dorit și în care nu poți sedea fără o autorizație eliberată de administrația locală!

— Gata cu hanurile dezgustătoare, în care ești de-a dreptul jupuit în toate modurile, atât moral cât și fizic! am observat eu, nu fără oarecare dreptate.

— Căruța saltimbancilor, a strigat căpitanul Hod, însă o căruță modernizată. Ce vis! Să te oprești când vrei, s-o pornești iarăși la drum când ai chef, să mergi la pas dacă-ți place hoinăreală, să pleci în galop de îndată ce ai dori-o, să duci cu tine nu numai dormitorul, ci și salonul, sufrageria, fumoarul și, mai cu seamă, bucătăria și bucătarul, iată progresul, prietene Banks! Iată ceva de o sută de ori superior căilor ferate! Mai îndrăznește să mă contrazici, inginer afurisit ce ești, îndrăznește!

— Hei, hei, prietene Hod, a răspuns Banks, aş fi cu totul și cu totul de părerea dumitale dacă...

— Dacă? a întrebat căpitanul Hod dând din cap.

— Dacă, în zborul dumitale spre progres, nu te-ai fi oprit pe neașteptate la mijlocul drumului.

— Există deci și altceva mai bun de făcut?

— Judecă și dumneata. Găsești casa rulantă mult superioară vagonului, chiar și vagonului-salon, până și *sleeping-car*¹⁹-ului de *railway*. Ai dreptate, căpitane, și asta dacă ai timp de pierdut, dacă faci o călătorie de plăcere și nu una de afaceri. Cred că suntem cu toții de acord în această privință?

— Cu toții, am răspuns eu.

Colonelul Munro a înclinat din cap în semn de încuviațare.

— Așadar, ne-am înțeles, a reluat Banks. Bine. Merg mai departe. V-ați adresat, să zicem, unui carosier care este totodată și arhitect și el v-a construit casa rulantă. Iată-o deci, bine alcătuită, bine împărțită, răspunzând pretențiilor unui iubitor al confortului. Nu este nici prea înaltă, ceea ce îi va îngădui să nu se răstoarne, nu este nici prea lată, aşa încât poate trece pe tot felul de drumuri; are suspensiile ingenios întocmite spre a avea mersul ușor și lin. Perfect, perfect! Să presupunem că ea a fost fabricată pentru prietenul nostru, domnul colonel. El ne-a oferit și nouă găzduire. Vom merge, dacă doriți, să vizităm ținuturile septentrionale ale Indiei – ca melci, dar ca niște melci care n-au coada țintuită inseparabil de cochilie. Totul este gata. N-am uitat să luăm nimic... nici măcar bucătarul și bucătăria atât de scumpe inimii căpitanului. Ziua plecării a sosit, s-o pornim la drum! *All right!* Însă de cine va fi trasă casa dumitale rulantă, preabunul meu prieten?

— De cine? a strigat căpitanul Hod. Păi, de catâri, măgari, cai, boi...

— Cu duzinile? a întrebat Banks.

— De elefanți, a ripostat căpitanul Hod, de elefanți! Iată într-adevăr ceva care va fi totodată falnic și impunător. O casă trasă de un atelaj de elefanți bine dresați, cu o înfățișare mândră, rupând-o la fugă, galopând întocmai ca șoimanii cei mai frumoși din lume!

— Ar fi minunat, domnule căpitan!

— Un echipaj de rajah în campanie, domnule inginer!

— Da, dar...

— Dar, ce? Mai este încă un «dar»? a strigat căpitanul Hod.

— Da, și încă unul mare de tot!

— Ah, și inginerii ăștia! Nu sunt buni decât să vadă greutăți în îndeplinirea orișicării lucrurilor!

— Și să le învingă, atunci când ele pot fi învinse, i-a răspuns Banks.

— Ei, bine, învinge-le!

— Le înving eu, și iată cum. Dragul meu Munro, dintre toate «motoarele» astea de care a vorbit căpitanul, unul merge, altul târăște, celălalt trage, dar nu-i chip ca vreunul să nu obosească; ăsta-i îndărătnic, ăla se încăpățânează, dar toate mănâncă. Or, de îndată ce pajiștile ajung cât de cât să lipsească, întrucât nu poți trage după tine cinci sute de acri de pășune, atelajul se oprește istovit, cade, moare de foame, casa rulantă nu mai merge pe roate și rămâne la fel de nemîscată ca și bungalowul în care discutăm noi acum. Urmează, aşadar, că sus-zisa casă nu va fi cu adevărat practică decât în ziua în care va fi o casă cu aburi.

— Care va alerga pe sine! a strigat căpitanul, ridicând din umeri.

— Ba nu, pe roate, i-a răspuns inginerul, și trasă de un soi de locomotivă rutieră perfecționată.

— Bravo, a strigat căpitanul, bravo! Din moment ce casa dumitale nu va mai aluneca pe un *railway* și se va putea îndrepta încotro o pofti, fără a urma imperioasa dumitale linie de fier, merg și eu.

— Însă, i-am atras eu atenția lui Banks, dacă măgarii, catării, caii, boii și elefanții mănâncă, o mașină mănâncă și ea și, în lipsa combustibilului, se va opri în drum.

— Un cal-vapor, mi-a răspuns Banks, dezvoltă aceeași forță ca și trei sau patru cai în carne și oase și această forță poate fi sporită și mai mult. Un cal-vapor nici nu obosește, nici nu se îmbolnăvește vreodată. Pe orice vreme, la toate latitudinile, pe soare, pe ploaie sau pe zăpadă, el merge mereu și nu se istovește niciodată. Nici măcar nu are a se înfricoșa de atacul fiarelor sălbatici, nici de mușcătura șerpilor, nici de întepăturile tăunilor și ale altor insecte de temut. Nu are nevoie nici de bâta boarului, nici de biciul vizitiului. Nu este silit să se odihnească, se lipsește de somn. Calul-vapor ieșit din mâna omului este, dat fiind scopul în care a fost creat cât și faptul că nu se aşteaptă ca într-o bună zi să fie pus în frigare, superior tuturor animalelor de tracțiune pe care Providența le-a pus la dispoziția umanității. Un strop de ulei sau de grăsime, un pic de cărbune sau de lemn, asta-i tot ce consumă. Or, știți, prieteni, că pădurile nu lipsesc în peninsula indiană și că lemnele se află la îndemâna orișicui!

— Bine zis! a strigat căpitanul Hod. Ura pentru calul-vapor! Văd de pe acum casa rulantă a inginerului Banks trasă pe șoselele Indiei, pătrunzând în jungle, înfundându-se prin păduri, aventurându-se până lângă bârlogul leilor, tigrilor, urșilor, panterelor, gheparzilor, și noi, la adăpostul pereților

săi, oferindu-ne hecatombe de fiare sălbatrice, care să umple de ciudă pe toți vânătorii alde Nemrod, Anderson, Gerard, Pertuiset, Chassaing din lume! Ah, Banks, îmi lasă gura apă și mă faci să-mi pară tare rău că nu m-am născut peste vreo cincizeci de ani de-acum înainte!

— Și pentru care motiv, domnule căpitan?

— Pentru că, peste cincizeci de ani, visul dumitale va fi împlinit și trăsura cu vaporii va fi făcută.

— Dar ea este făcută, a răspuns cu simplitate inginerul.

— Este făcută? Și este făcută de dumneata, poate?

— Da, de mine și, la drept vorbind, nu m-aș teme, în privința ei, decât de un singur lucru: să nu-ți depășească visurile...

— La drum, Banks, la drum! a strigat căpitanul Hod, sărind în picioare de parcă ar fi fost lovit de o descărcare electrică. Era gata de plecare.

Inginerul l-a potolit printr-un gest; apoi, cu o voce mai gravă și adresându-se lui sir Edward Munro a spus:

— Edward, dacă-ți pun o casă rulantă la dispoziție și dacă peste o lună de zile, atunci când vremea are să fie favorabilă, vin și-ți zic: «Iată-ți camera care se va deplasa și va merge oriunde vei voi să te duci, iată-ți prietenii – Maucler, căpitanul Hod și cu mine – care nu-ți cerem altceva decât să te însotim într-o excursie prin nordul Indiei», ai să-mi răspunzi tu: «Să pornim, Banks, să pornim și fie ca Dumnezeul călătorilor să ne apere»?

— Da, prieteni, a răspuns colonelul după o clipă de gândire. Banks, îți pun la dispoziție toți banii trebuinciosi, ține-te numai de făgăduială! Adu-ne această ideală casă cu aburi care să depășească visurile lui Hod, și vom traversa împreună întreaga Indie!

— Ura, ura, ura! a strigat căpitanul Hod, și nenorocire fiarelor sălbatrice de la frontierele Nepalului!

În aceeași clipă, sergentul Mac Neil, atras de uralele căpitanului Hod, s-a ivit în pragul încăperii.

— Mac Neil, i-a spus colonelul Munro, plecăm peste o lună de zile în nordul Indiei. Mergi cu noi în călătorie?

— Neapărat, domnule colonel, de vreme ce mergeți și dumneavoastră! a răspuns sergentul Mac Neil.

Capitolul III

*Răscoala șipailor*²⁰

Câteva cuvinte vă vor face cunoscute, în mod sumar, ceea ce era India în perioada la care se referă această povestire și, îndeosebi, ce a însemnat acea formidabilă insurecție a șipailor, ale cărei principale evenimente se cuvine să le relatăm aici.

Pe la 1600, sub domnia Elisabetei, pe acest Pământ Sfânt al lui Aryavarta, în mijlocul unei populații de două sute de milioane de locuitori dintre care o sută douăsprezece milioane aparțineau religiei hinduse, a fost fondată prea-onorabila Companie a Indiilor, cunoscută sub porecla foarte englezescă de «Old John Company».

La început era o simplă «asociație de negustori, făcând trafic cu Indiile orientale», în fruntea căreia a fost numit ducele de Cumberland.

La acea epocă, puterea portugheză, care fusese mare în Indii, începuse să scadă. Astfel încât englezii, folosindu-se de această situație, au încercat o primă tentativă de administrație politică și militară în guvernământul Bengalului, a cărui capitală, Calcutta, avea să devină centrul noii ocârmuirii. Mai întâi, regimentul 39 al armatei regale, expediat din Anglia, a venit să ocupe provincia. De aici și deviza, pe care o mai poartă încă pe drapel: *Primus în Indiis*.

Totuși, aproape în același timp, fusese fondată o companie franceză, pusă sub patronajul lui Colbert. Ea urmărea același țel cu acela pe care compania de negustori din Londra și-l fixase drept obiectiv. Din această rivalitate aveau să se iște conflicte de interes. Au urmat lupte îndelungate, cu izbânzi și înfrângeri, în care s-au ilustrat un Dupleix, un Labourdonnais, un Lally-Tollendal.

Până la urmă, francezii, zdrobiți numeric, au fost siliți să abandoneze pentru totdeauna Karnataka, acea porțiune a peninsulei care cuprinde o parte din țărmul său răsăritean.

Lordul Clive, scutit de concurenți, nemaitemându-se de nimic rău nici din partea Portugaliei, nici din partea Franței, a trecut atunci la consolidarea cuceririi Bengalului, al cărui guvernator general a fost numit lordul Hastings. A urmat un sir de reforme, înfăptuite de o administrație abilă și perseverentă. Însă, începând din ziua aceea, Compania Indiilor, atât de puternică și către care se îndreptau toate preocupările, a fost lovită direct în interesele sale cele mai vii. Cățiva ani mai târziu, în 1784, Pitt a mai adus și

alte modificări zapisului ei străvechi. Sceptrul său a trebuit să treacă în mâinile consilierilor Coroanei. Iată și rezultatele noii stări de lucruri: în 1813, Compania avea să piardă monopolul comerțului cu Indiile, iar în 1833, monopolul comerțului cu China.

Cu toate acestea, dacă Anglia nu mai avea de luptat împotriva asociațiilor străine în peninsulă, ea a avut de susținut războaie grele fie cu foștii proprietari ai pământurilor, fie cu ultimii cuceritori asiatici ai bogatului domeniu.

În 1828, englezii erau stăpâni – direct sau indirect – pe o parte însemnată a teritoriului; cu lordul William Bentinck a început o nouă fază administrativă.

Odată cu transformarea în trupe regulate a forțelor militare din India, din armata aceasta au făcut parte două contingente foarte deosebite, contingentul european și contingentul nativ sau indigen. Primul alcătuia armata regală, compusă din regimenter de cavalerie, batalioane de infanterie și din batalioane de infanterie europeană aflate în serviciul Companiei Indiilor; cel de al doilea forma armata nativă, cuprinzând batalioane de infanterie și batalioane de cavalerie, tot trupe regulate însă indigene, comandate de ofițeri englezi. La acestea trebuie să mai adăugăm artleria, al cărei personal, aparținând Companiei, era european, cu excepția doar a câtorva baterii.

Care erau efectivele acestor unități, denumite în armata regală regimenter sau batalioane, indiferent de numărul militarilor? În ce privește infanteria, câte o mie o sută de oameni de fiecare batalion în guvernământul Bengal și câte opt până la nouă sute în guvernăminte Bombay și Madras; pentru cavalerie, câte șase sute de săbii de fiecare regiment din ambele armate.

Într-un cuvânt, în anul 1857, după cum a stabilit cu o extremă precizie domnul de Valbezen în ale sale *Noi studii asupra englezilor și a Indiei*, o lucrare foarte remarcată, se puteau «evalua la două sute de mii de oameni trupele native și la patruzeci și cinci de mii de oameni trupele europene, totalul forțelor din cele trei guvernăminte».

Or, șipaii, formând un corp de armată regulat pe care îl comandau ofițeri englezi, aveau tendință de a scutura jugul aspru al disciplinei europene, pe care li-l impuneau cuceritorii. Încă din 1806, poate chiar din imboldul fiului lui Tippo Sahib, garnizoana armatei indigene din Madras, cantonată la Vellore, ucisese pe ostașii din avanposturile regimentului 69 al armatei

regale, incendiase cazărmile, împușcase pe ofițeri și pe membrii familiilor lor. Care fusese cauza acelei rebeliuni – cel puțin cauza ei aparentă? O pretinsă problemă legată de mustați, de pieptănătură și de cercei. De fapt, era vorba de ura celor invadăți, împotriva invadatorilor.

Această primă răscoală a fost grabnic înăbușită de forțele regale cantonate la Ascot.

Un motiv de același gen – și de asemenea un pretext – avea să provoace, la începuturile sale, și prima mișcare insurecțională de la 1857 – mișcare cu mult mai de temut și care ar fi nimicit puterea engleză în India dacă trupele native din guvernăminte Madras și Bombay ar fi luat și ele parte.

La începutul insurecției, lordul Canning se afla în fruntea administrației, în calitate de guvernator general. Se prea poate ca acel om de stat să se fi înselat asupra răsunetului mișcării. Încă înainte cu câțiva ani, steaua Regatului Unit pălise în mod vizibil pe cerul hindus. În 1842, retragerea de la Kabul venise să scadă prestigiul cuceritorilor europeni. În anumite împrejurări, purtarea armatei engleze în timpul războiului Crimeii nu fusese nici ea la înăltîmea reputației sale militare. De aceea, a sosit clipa în care șipaii, bine informați în privința celor ce se petreceau pe malurile Mării Negre, s-au gândit că o revoltă a trupelor indigene ar avea, poate, sorti de izbândă. Dealtminteri, nu era nevoie decât de o scânteie spre a înflăcără spiritele bine pregătite, pe care barzii, brahmanii și mulvii le ațâțau cu predicile și cânturile lor.

Ocazia s-a ivit în cursul anului 1857, când contingentul armatei regale a fost intrucâtva redus, datorită unor complicații externe.

La începutul aceluia an, Nana Sahib, cunoscut și sub numele de nababul Dandu-Pant, care-și avea reședința în apropiere de Kanpur, a mers la Delhi și apoi la Lucknow, în scopul neîndoios de a provoca răscoala, pregătită de multă vreme.

Într-adevăr, la scurt timp după plecarea lui Nana Sahib, a și început mișcarea insurecțională.

Guvernul englez introducește în armata nativă folosirea carabinei Enfield, care necesită întrebuițarea unor cartușe unse cu grăsime. Într-o zi s-a răspândit zvonul că grăsimea este fie seu de vită, fie untură de porc, după cum cartușele aveau să fie folosite de soldații hinduși sau musulmani din armata indigenă.

Or, într-o țară în care populația renunță să se folosească până și de săpun, încrucișat grăsimea unui animal sfânt sau spurcat ar putea să intre în alcătuirea lui, întrebuițarea cartușelor unse cu această substanță – cartușe care urmau să fie rupte cu dinții – avea să fie primită cu mare greutate. În urma reclamațiilor, guvernul a cedat în parte; însă în zadar a modificat el mânuirea carabinei și a dat asigurări că grăsimile de care fusese vorba nu mai erau folosite la fabricarea cartușelor, el n-a izbutit să liniștească și să convingă pe nimeni din rândul armatei șipailor.

La 24 februarie, la Berampore, regimentul 34 a refuzat cartușele. Pe la mijlocul lunii martie, un adjutant este ucis și, după executarea făptașilor, regimentul dizolvat avea să răspândească în ținuturile învecinate cei mai activi fermenti ai răscoalei.

La începutul insurecției, la Lahore, marele judecător Montgomery și brigadierul Corbett izbutiseră să dezarmeze, fără vîrsare de sânge, sub amenințarea a douăsprezece piese de artillerie cu fitilurile aprinse, regimentele 8, 16, 26 și 49 din armata nativă. La Multan, regimentele indigene 62 și 29 fuseseră și ele silite să depună armele, fără a putea măcar să încearcă să opună o rezistență mai serioasă. Tot astfel, la Peshawar, regimentele 24, 27 și 51 au fost dezarmate de către brigadierul S. Colton și colonelul Nicholson, în clipa în care revolta era pe cale să izbucnească. Însă, o parte din ofițerii regimentului 51 fugind în munți, pe capetele lor s-au pus premii și în curând acestea au și fost aduse, toate.

Era numai începutul represaliilor.

O coloană de asalt, comandată de colonelul Nicholson, a fost aruncată atunci asupra unui regiment nativ care mărșăluia spre Delhi. Revoltați au fost repede ajunși din urmă, înfrânti, dispersați și o sută douăzeci de prizonieri au fost readuși la Peshawar. Toți fără deosebire au fost condamnați la moarte; însă numai unul din trei urma să fie executat. Zece tunuri au fost însirate pe câmpul de manevre, câte un prizonier legat la fiecare din gurile lor și, de cinci ori cele zece tunuri au scuipat foc, acoperind câmpia cu rămășițe informe, în mijlocul unei atmosfere mirosind îngrozitor a carne arsă.

După domnul de Valbezen, cei executați au pierit aproape toți cu acea eroică nepăsare pe care indienii știu atât de bine să o păstreze în fața morții. «Domnule căpitan, i-a spus unuia dintre ofițerii care conduceau execuția, un

șipai frumos de douăzeci de ani, mânăind cu nepăsare instrumentul morții, domnule căpitan, nu-i nevoie să mă legați, n-am deloc poftă să fug».

Așa s-a petrecut această primă și îngrozitoare execuție, care avea să fie urmată de atâtea altele.

Iată de altfel ordinul de zi pe care, la aceeași dată, la Lahore, brigadierul Chamberlaine l-a adus la cunoștința trupelor native după executarea a doi șipai din regimentul 55:

«Ați văzut cum au fost legați de vii la gura tunurilor și făcuți bucăți doi dintre camarazii voștri; aceasta va fi pedeapsa tuturor trădătorilor. Conștiința voastră vă va spune la ce chinuri vor fi ei supuși pe lumea cealaltă. Cei doi soldați au fost dați morții cu ajutorul tunului și nu prin spânzurare, pentru că am vrut să-i scutesc de atingerea călăului și să vă dovedesc astfel că guvernul, chiar și în aceste zile de criză, nu vrea să facă nimic care să aducă o cât de mică lezare prejudecătilor voastre religioase și de castă».

La 30 iulie, două sute treizeci și șapte de prizonieri au căzut pe rând în fața platonului de execuție și alți cincizeci n-au scăpat de ultimul supliciu decât spre a muri de foame și sufocare în închisoarea în care fuseseră duși din nou.

La 28 august, din cei opt sute șaptezeci de șipai care fugeau din Lahore, șase sute cincizeci și nouă erau măcelăriți fără milă de către soldații armatei regale.

La 23 septembrie, după cucerirea orașului Delhi, trei prinți din familia regală – moștenitorul prezumтив și cei doi veri ai lui – se predau necondiționat generalului Hodson, care i-a purtat cu o escortă de numai cinci oameni în mijlocul unei mulțimi amenințătoare de cinci mii de hinduși. Și, cu toate acestea, la jumătatea drumului, Hodson a oprit carul care-i ducea pe prizonieri, a urcat lângă ei, le-a ordonat să-și dezvelească piepturile și i-a ucis pe tustrei cu focuri de revolver. «Această execuție sângheroasă făptuită de mâna unui ofițer englez, spune domnul de Valbezen, avea să stârnească în Punjab cea mai înaltă admiratie».

După cucerirea orașului Delhi, trei mii de prizonieri pierdeau uciși cu tunul sau prin spânzurătoare și, împreună cu ei, douăzeci și nouă de membri ai familiei regale. Ce-i drept, asediul orașului Delhi îi costase pe asediatori două mii o sută cincizeci și unu de europeni și o mie șase sute optzeci și șase de nativi.

La Allahabad – groaznice măceluri umane, nu numai printre șipai, ci și în rândul populației umile, care luase parte, în mod aproape inconștient, la prădăciune.

În Lucknow, la 16 noiembrie, două mii de șipai execuți prin împușcare, la Sikander Bagh, au acoperit cu cadavrele lor un spațiu de o sută douăzeci de metri pătrați.

La Kanpur, după masacru, colonelul Neil i-a silit pe condamnați, înainte de a-i trimite la spânzurătoare, să lingă și să curețe cu limba, proporțional cu poziția de castă, fiecare pată de sânge rămasă în casa în care pieriseră victimele. Pentru acești hinduși însemna că moartea era precedată de dezonoare.

În timpul expediției din India centrală, execuțiile prizonierilor au continuat fără încetare și, sub focul salvelor de muschetă, «ziduri de carne omenească se prăbușeau la pământ».

La 9 martie 1858, la atacul Casei galbene, din cursul celui de al doilea asediu al orașului Lucknow, după o înpăimântătoare decimare a șipailor, pare lucru sigur că unul dintre acești nenorociți a fost fript de viu, chiar sub ochii ofițerilor englezi.

În ziua de 11 martie, cincizeci de trupuri de șipai umpleau șanțurile palatului *begumei*²¹ din Lucknow, fără ca măcar un singur rănit să fi fost cruceat de către soldații care nu se mai puteau înfrâna.

În sfârșit, în douăsprezece zile de luptă, trei mii de nativi pierdeau de ștreang sau de glonte, și, printre ei, trei sute optzeci de fugari îngrămădiți pe insula lui Hidaspe, care se refugiaseră tocmai în Kashmir.

Pe scurt, fără a ține seama de numărul șipailor care și-au găsit moartea cu arma în mâna, în timpul acestei represiuni nemiloase – represiune care nu îngăduia luarea de prizonieri – numai în campania din Punjab găsim nu mai puțin de șase sute douăzeci și opt de indigeni împușcați sau legați la gura tunurilor din ordinul autoritaților militare, o mie trei sute șaptezeci din ordinul autoritaților civile, trei sute optzeci și șase spânzurați din ordinul ambelor autoritați.

Făcând totalul, la începutul anului 1859, se aprecia la peste o sută douăzeci de mii numărul ofițerilor și soldaților nativi care au pierit și la mai bine de două sute de mii cel al indigenilor civili care au plătit cu viața participarea, adesea îndoieinică, la insurecție. Îngrozitoare represalii

împotriva cărora – și poate nu fără temei – domnul Gladstone a protestat cu energie în parlamentul englez.

Era important, pentru povestirea care urmează, să stabilim, de o parte și de celalătă, bilanțul acestui pomelnic al morților. El trebuia întocmit, pentru a-l face pe cititor să înțeleagă ce ură de nestins mai rămăsese atât în inima celor învinși, însetăți de răzbunare, cât și în aceea a învingătorilor care, după zece ani, erau încă îndoliați după victimele de la Kanpur și Lucknow.

Cât privește aspectele pur militare ale întregii campanii purtate împotriva rebelilor, ele cuprind următoarele expediții, care vor fi citate pe scurt:

A fost mai întâi prima campanie din Punjab, care a costat viața lui sir John Laurence.

A venit apoi asediul orașului Delhi, această capitală a insurecției, întărิตă cu mii de fugari și în care Mohamed Shah Bahadur a fost proclamat împărat al Hindustanului. «Sfârșiți odată cu Delhi!», ordonase în mod imperios guvernatorul general într-o ultimă telegramă adresată comandantului-șef și asediul, început în noaptea de 13 iunie, avea să se termine la 19 septembrie, după ce costase viața generalilor sir Harry Barnard și John Nicholson.

În același timp, după ce Nana Sahib pusese să fie proclamat *peishwah*²² și încoronat în cetatea Bilhur, generalul Havelock își executa marșul asupra orașului Kanpur. El a intrat aici la 17 iulie, prea târziu însă spre a mai putea împiedica săvârșirea ultimului masacru și a-l captura pe Nana Sahib, care a izbutit să fugă împreună cu cinci mii de oameni și patruzeci de piese de artillerie.

Odată orașul cucerit, Havelock întreprindea o primă campanie în regatul Aud și, la 28 iulie, el trecea Gangele cu o mie și jumătate sute de oameni și numai zece tunuri, îndreptându-se spre Lucknow.

Au intrat atunci în scenă sir Colin Campbell și generalul maior sir James Outram. Asediul orașului Lucknow avea să dureze optzeci și şapte de zile și să coste viața lui sir Henri Lawrence și a generalului Havelock. Apoi, Colin Campbell, după ce fusese silit să se retragă spre Kanpur, pe care a pus definitiv stăpânire, se pregătea pentru o a doua campanie.

Între timp, alte trupe eliberau Mohir, unul dintre orașele Indiei centrale, și porneau într-o expediție de-a curmezișul Malwei, care avea să restabilească autoritatea engleză asupra acestui regat.

La începutul anului 1858, Campbell și Outram începeau o a doua campanie în Aud, cu patru divizii de infanterie comandate de generalii-maiori sir James Outram și sir Edward Lugar și de brigadierii Walpole și Franks. Cavaleria se afla sub ordinele lui sir Hope Grant, armele speciale sub comanda lui Wilson și a lui Robert Napier. Erau vreo douăzeci și cinci de mii de luptători, la care maharajahul Nepalului avea să adauge douăsprezece mii de *gurkha*. Însă armata răsculată a *begumei* numără nu mai puțin de o sută douăzeci de mii de oameni, iar orașul Lucknow șapte până la opt sute de mii de locuitori. Primul atac s-a dat la 6 martie. În ziua de 16, după o serie de lupte în cursul cărora au căzut căpitanul de vas sir William Peel și maiorul Hodson, englezii se aflau în stăpânirea acelei părți a orașului situată pe malurile râului Gumti. În ciuda acestor avantaje, *beguma* și fiul ei mai rezistau în palatul Musa-Bagh în extremitatea de nord-vest a localității, iar Mulvi, conducătorul musulman al răscoalei, refugiat în chiar centrul orașului Lucknow, refuza să se predea. La 19 martie, un atac al lui Outram și la 21 ale aceleiași luni o luptă norocoasă le-au confirmat în sfârșit englezilor deplina stăpânire a acestui meterez de temut al insurecției șipilor.

În cursul lunii aprilie, revolta intra în ultima sa fază. A fost organizată o expediție în Rohilkhande, unde își găsiseră adăpost un mare număr de insurgenți fugari. Bareilly, capitala regatului, a fost primul obiectiv al conducătorilor armatei regale. Începuturile n-au fost deloc fericite. Brigadierul Adrien Hope a fost ucis. Dar, spre sfârșitul lunii, sosea Campbell, recucerea Shahjahanpur, apoi, la 5 mai, atacând Bareilly, a copleșit orașul cu un torrent de foc și l-a cucerit, fără să-i fi putut împiedica însă pe rebeli să-l evaceze.

În același timp, în India centrală, începeau campaniile lui sir Hugh Rose. Acest general, în primele zile ale lunii ianuarie 1858, mărsăluia spre Sanghar, de-a curmezișul regatului Bhopal, îi elibera garnizoana la 3 februarie, cucerea fortul Guratoka zece zile mai târziu, forța defileurile lanțului muntos Vindhya prin trecătoarea Maudanpore, trecea peste râul Betwa, sosea înaintea orașului Jhansi, apărat de unsprezece mii de răsculați sub ordinele cumplitei *rani*²³, îl împresura cu trupe la 22 martie pe o căldură toridă, trimitea două mii de ostași din armata asediatoare ca să taie calea celor douăzeci de mii de oameni din contingentul din Gwalior aduși de

către vestitul Tantia-Topi, îl respingea pe acest conducător, dădea asaltul la 2 aprilie, spărgea zidul împrejmuitor, cucerea citadela din care *rani* izbutea să scape cu fuga, relua operațiunile împotriva fortului Calpi în care *rani* și Tantia-Topi hotărâseră să lupte până la moarte, punea stăpânire pe el la 22 mai, după un asalt îndărjit, continua campania în urmărire *rani-ei* și a însotitorului său care intraseră în grabă în Gwalior, își concentra aici, la 16 iunie, cele două brigăzi cărora li se adăugau întăriri trimise de brigadierul Napier, îi zdoreba pe răsculați la Morar, supunea orașul de garnizoană la 18 iunie și se întorcea la Bombay după o campanie triumfală.

Rani a murit exact înaintea orașului Gwalior, într-o ciocnire de avanposturi. Această regină de temut, întru totul devotată nababului, cea mai credincioasă tovarășă a sa în timpul insurecției, a fost ucisă chiar de mâna lui sir Edward Munro. Nana Sahib deasupra cadavrului lady-*ei* Munro la Kanpur, colonelul deasupra cadavrului *rani-ei* la Gwalior, iată doi bărbați prin care se poate rezuma răscoala și represiunea, doi dușmani a căror ură ar fi avut urmări îngrozitoare dacă ei s-ar fi întâlnit vreodată față în față!

Din clipa aceasta putem socoti insurecția ca și înfrântă, în afara, poate, de câteva părți din regatul Aud. Campbell intră deci din nou în campanie la 2 noiembrie, punе stăpânire pe ultimele poziții ale revoltaților și silește pe câțiva șefi însemnați să se supună. Totuși, unul dintre ei, Beni Madho, n-a fost prins. În luna decembrie se aude că s-a refugiat într-un district limitrof cu Nepalul. Se afirmă că Nana Sahib, fratele său Balao Rao și *beguma* din Aud se află împreună cu el. Mai târziu, în ultimele zile ale anului, circulă zvonul că s-au dus cu toții să caute adăpost pe râul Rapti, la limita dintre regatele Nepal și Aud. Campbell îi urmărește îndeaproape, însă ei trec granița. Abia în primele zile ale lunii februarie 1859, o brigadă engleză, din care făcea parte un regiment aflat sub ordinele colonelului Munro, i-a putut urmări până în Nepal. Beni Madho este ucis, iar *beguma* din Aud și fiul ei sunt făcuți prizonieri, însă primesc încuviațarea să locuiască în capitala Nepalului. În ce-i privește pe Nana Sahib și pe Balao Rao, multă vreme s-a crezut despre ei că muriseră. Dar nu era aşa.

Oricum ar fi stat lucrurile, însă, formidabilă insurecție fusese zdrobită. Tantia-Topi, predat de către locotenentul său Man-Singh și condamnat la moarte, fusese executat, la 15 aprilie, la Sipri. Acest rebel, «această figură cu adevărat remarcabilă a marii drame a insurecției indiene, spune domnul

de Valbezen, și care a dat dovada unui geniu politic plin de calcul și de îndrăzneală», a murit pe eșafod.

Și totuși, sfârșitul revoltei șipailor, care putea să-i facă pe englezi să piardă India dacă ea s-ar fi întins în toată peninsula și mai cu seamă dacă mișcarea ar fi căpătat un caracter național, avea să provoace căderea onorabilei Companii a Indiilor.

Într-adevăr, Curtea Directorilor fusese amenințată cu decăderea din drepturi de către lordul Palmerston, încă de la sfârșitul anului 1857.

La 1 noiembrie 1858, o proclamație publicată în douăzeci de limbi anunța că Maiestatea Sa Victoria Beatrix, regină a Angliei, dobândea și sceptrul Indiei; câțiva ani mai târziu ea avea să fie încoronată ca împărăteasă a Indiilor.

Aceasta a fost opera lordului Stanley. Principalele dispoziții ale noului guvern erau următoarele: titlul de guvernator înlocuit cu acela de vicerége, un Secretar de Stat și cincisprezece membri alcătuind guvernul central, membrii Consiliului Indiei recruatați din afara administrației indiene, guvernatorii guvernămintelor Madras și Bombay numiți direct de către regină, membrii serviciilor administrației indiene și comandanții-șefi ai armatei aleși de către Secretarul de Stat.

În ceea ce privește forțele militare, armata regală numără cu șaptesprezece mii de oameni mai mult decât înaintea revoltei șipailor, adică cincizeci și două de regimenter de infanterie, nouă regimenter de pușcași și o artillerie considerabilă, cinci sute de săbii pentru un regiment de cavalerie și șapte sute de baionete pentru un regiment de infanterie.

Armata nativă este compusă din o sută treizeci și șapte regimenter de infanterie și patruzeci de regimenter de cavalerie; însă artleria sa, aproape fără excepție, este alcătuită din militari europeni.

Iată starea peninsulei, din punct de vedere administrativ și militar, și efectivul forțelor care apără un teritoriu de patru sute de mii de mile pătrate.

«Englezii, spune pe drept cuvânt domnul Grandidier, au avut fericirea să găsească în această mare și strălucită țară un popor bland, indemnantic, civilizat și obișnuit de multă vreme cu jugul tuturor stăpânilor. Însă ei trebuie să ia seama bine, căci blândețea își are și ea limitele sale, iar jugul să nu fie zdrobitor, căci altminteri, într-o bună zi, capetele plecate se ridică și-l sfărâmă».

Capitolul IV

În fundul peșterilor Ellorei

Din păcate, acesta era adevărul adevărat: prințul maharat Dandu-Pant, fiul adoptiv al lui Baji-Rao, *peishwah* de Poona, adică, pe scurt, Nana Sahib – care în vremea aceea era poate singurul supraviețuitor din rândul conducătorilor răscoalei șipailor – reușise să-și părăsească ascunzătorile inaccesibile din Nepal. Viteaz, îndrăzneț, deprins să înfrunte primejdiiile pe loc, pricoput să dejoace orice urmărire, atoateștiutor în arta de a-și încurca propriile urme, nemaipomenit de viclean, el se aventurează până în provinciile Dekkanului, sub imboldul veșnic viu al unor uri pe care îngrozitoarele represalii ale insurecției de la 1857 izbutiseră numai să i-o înzecească. Da, Nana Sahib le juruise stăpânitorilor Indiei o ură de moarte.

El era moștenitorul lui Baji-Rao, și, atunci când *peishwah*-ul a murit în 1851, Compania a refuzat să-i mai plătească pensia de opt *laci de rupii*²⁴, la care avea dreptul. Iată una dintre cauzele acestei uri, care avea să atingă cele mai mari excese.

Dar ce mai spera Nana Sahib? În urmă cu opt ani de zile, revolta șipailor fusese complet zdrobită. Guvernul englez înlăcuise puțin câte puțin onorabila Companie a Indiilor și conducea peninsula cu o autoritate cu mult mai mare decât Asociația negustorilor. De pe urma rebeliunii nu mai rămăseseră nimici, nici măcar în rândurile armatei native, în întregime reorganizată pe baze noi. Năzuia oare Nana Sahib să atâțe o mișcare națională în rândul claselor de jos din Hindustan? Planurile sale ar fi ajuns să fie bine cunoscute în scurtă vreme. În orice caz, acum știa sigur că prezența lui în provincia Aurangabad fusese semnalată, că guvernatorul general îl vestise pe viceregele de la Calcutta, că pe capul lui se pusese un premiu. Lucru sigur era că fusese silit să fugă în cea mai mare grabă și că avea nevoie să se ascundă într-un adăpost într-atâta de bine tăinuit, încât să poată scăpa de urmărirea agenților poliției anglo-indiene.

Nana Sahib n-a pierdut nicio clipă în cursul nopții de 6 spre 7 martie. El cunoștea ținutul foarte bine. S-a hotărât dar să ajungă la Ellora, aflată la douăzeci și cinci de mile de Aurangabad, spre a-l regăsi pe unul dintre oamenii săi.

Noaptea era întunecoasă. Falsul fachir, după ce s-a asigurat că nu-l urmărește nimici, s-a îndreptat către acel mausoleu înălțat la oarecare

distanță de oraș în cinstea mahomedanului Shah-Sufi, un sfânt ale cărui moaște se bucură de faima unor tămăduiri miraculoase, însă, la ora aceea, toată lumea – preoți și pelerini – dormea în mausoleu și Nana Sahib a putut trece fără a fi tulburat de vreo întrebare indiscretă.

Totuși, la patru leghe mai spre nord, bezna nu era atât de adâncă încât să poată ascunde privirilor silueta uriașă a aceluia bloc de granit ce poartă în spinare fortul de neînfrânt de la Daulutabad și se ridică în mijlocul unei câmpii până la înălțimea de două sute patruzeci de picioare. Zărind-o, nababul și-a adus aminte că unul dintre împărații Dekkanului, strămoș de-al lui, voise să-și aşeze capitala în întinsa cetate situată odinioară la baza fortului. Și, într-adevăr, ar fi fost o poziție de necucerit, foarte potrivită să devină centrul unei mișcări insurecționale în această parte a Indiei. Însă Nana Sahib n-a aruncat decât o singură privire încărcată de ură către fortareaflată acum în mâinile dușmanilor săi și și-a întors capul de la ea.

De îndată ce a lăsat câmpia în urmă, a avut de străbatut un teren mai accidentat. Pământul vălurit vestea apropierea munților. Nana Sahib, aflat încă în plină vigoare trupească, nu și-a încetinit mersul nici când avea de urcat costișe mai povârnite. Voia să facă douăzeci și cinci de mile în cursul aceleiași nopți, adică să străbată distanța care desparte Ellora de Aurangabad. Odată ajuns acolo, nădăjduia să se poată odihni în deplină siguranță. Așa încât nu s-a oprit din drum nici în caravanseraiul deschis oricărui trecător, pe care l-a întâlnit în cale, nici în bungalowul pe jumătate năruit aflat în mijlocul părții mai izolate a muntelui și în care ar fi putut dormi o oră, două.

Înainte de răsăritul soarelui, fugarul dădea ocol satului Rauzah unde se află un monument funerar foarte simplu, al celui mai mare dintre împărații moguli, Aurangzeb. Ajunsese în sfârșit la vestitul grup de săpături care au căpătat denumirea Ellorei, un sătuc învecinat cu ele.

Colina, în măruntaiele căreia au fost scobite cele vreo treizeci de peșteri, are forma unei semilune. Monumentele acestui grup sunt alcătuite din patru temple, douăzeci și patru de mănăstiri budiste și câteva grote mai puțin însemnante. Cariera de bazalt a fost mult exploarată de mâna omului. Atâtă doară că pietrele n-au fost scoase de către arhitecții hinduși spre a fi construite capodoperele risipite ici și colo pe uriașa suprafață a peninsulei. Nu, pietrele acelea n-au fost înlăturate decât pentru a face loc unor goluri în

masivul muntos și aceste goluri s-au prefăcut în *chaitya*²⁵ și *vihara*²⁶, după menirea fiecărui dintre ele.

Cel mai extraordinar dintre templele Ellorei este acela închinat Kailasei. Închipuiți-vă un bloc de piatră înalt de o sută douăzeci de picioare, având o circumferință de şase sute de picioare. Cu o îndrăzneală de necrezut, blocul acesta a fost tăiat de jur împrejur chiar în stâncă și izolat în mijlocul unei curți lungi de trei sute șaizeci de picioare și late de o sută optzeci și şase, curte pe care unealta a cucerit-o pe seama carierei de bazalt. Apoi, blocul fiind astfel eliberat, arhitecții l-au cioplit, întocmai cum un sculptor de statui taie o bucată de fildeș. Pe dinafară ei au scobit coloane, cărora le-au meșterit vârfuri piramidale, au rotunjit cupole, au economisit stânca de care era nevoie pentru a obține ieșindul basoreliefurilor, în care elefanți mai mari decât cei adevărați par a susține întregul edificiu; în interior, ei au scobit o sală întinsă, înconjurate de capele și a cărei boltă se sprijină pe coloane desprinse din masa totală de stâncă. În sfârșit, din monolitul acesta ei au întocmit un templu, care n-a fost «clădit» în adevăratul înțeles al cuvântului, un templu unic în lume, vrednic să stea alături de cele mai minunate edificii ale Indiei și care poate fi comparat, fără a fi câtuși de puțin în pierdere, cu hipogeele²⁷ Egiptului antic.

Timpul și-a și pus pecetea pe acest templu, lăsat acum aproape în părăsire. În câteva părți are unele stricăciuni. Basoreliefurile sale se macină, întocmai ca și pereții masivului din care au fost scoase. N-are încă decât o mie de ani de existență, însă, ceea ce nu reprezintă decât prima vîrstă pentru operele naturii, pentru operele omenești înseamnă bătrânețe în toată puterea cuvântului. Câteva crevase adânci se și formaseră în partea din stânga a temeliei, și tocmai printr-una din aceste deschizături, ascunsă pe jumătate de crupa unui elefant de sprijin, s-a strecurat Nana Sahib, despre care nimeni nu ar fi putut bănuia că a și ajuns la Ellora.

Crăpătura se deschidea înăuntru într-un culoar îngust și întunecos care străbatea temelia de-a curmezișul, înfundându-se sub *cella* templului. Aici era scobită în stâncă un soi de criptă, sau mai curând o cisternă, atunci uscată, care sluiea drept bazin colector pentru apa de ploaie.

Îndată ce Nana Sahib a pătruns în culoar, el a scos un anumit șuierat, căruia i-a răspuns un fluierat asemănător și care nu era câtuși de puțin efectul ecoului. Prin întuneric a licărit o luminiță.

Numaidecât și-a făcut apariția un hindus ținând un felinar în mâna.

— Fără lumină! a spus Nana Sahib.

— Tu ești, Dandu-Pant? l-a întrebat hindusul care, pe dată, a și stins felinarul.

— Eu, frate!

— Oare...?

— Mai întâi să mănânc ceva, a răspuns Nana Sahib, stăm de vorbă după aceea. Însă n-am nevoie să și văd, nici atunci când vorbesc, nici atunci când mănânc. Ia-mă de mâna și călăuzește-mă.

Hindusul l-a prins de mâna, l-a dus în fundul criptei strâmte și l-a ajutat să se întindă pe un maldăr de ierburi uscate, pe care abia îl părăsise. Șuieratul fachirului îl trezise tocmai din somn.

Omul, foarte deprins să se miște în voie prin încăperea aceea mică și întunecoasă, a găsit degrabă niscai provizii: pâine, un soi de paté de *murghi*, pregătit din carne puilor acestor păsări, foarte numeroase în India, și o tigvă în care se găsea o jumătate de pintă²⁸ din băutura aceea arzătoare, cunoscută sub numele de *arak* și obținută prin distilarea sucului de cocotier.

Nana Sahib a mâncat și a băut fără să scoată o vorbă. Era mort de foame și de oboseală. Întreaga-i viață i se concentra în luminile ochilor, care licăreau în întuneric ca pupilele unui tigru.

Hindusul stătea nemîscat, așteptând ca nababul să se hotărască să vorbească.

Acest om era Balao Rao, fratele lui Nana Sahib.

Balao Rao, cu un an mai mare decât Dandu-Pant, semăna cu el atât de tare, încât ai fi putut să-i confunzi. Și din punct de vedere moral se asemăna întru totul lui Nana Sahib. Aceeași ură față de englezi, aceeași abilitate în alcătuirea planurilor, aceeași îndârjire în ducerea lor la îndeplinire, încât ai fi zis că același suflet sălăsluiește în două trupuri. În timpul întregii insurecții, cei doi frați fuseseră nedespărțiți unul de celălalt. După înfrângere, își aflaseră adăpost în aceeași tabără de la frontieră cu Nepalul. Și acum, uniți prin același gând de a relua lupta, se regăseau amândoi gata să acționeze.

După ce Nana Sahib și-a recăpătat forțele înghițind mâncarea pe nerăsuflare, a rămas câțăva vremuți cu capul în palme. Balao Rao a crezut că vrea să se refacă dormind câteva ore și a păstrat mai departe tăcere.

Însă Dandu-Pant, înălțând capul, l-a apucat de mâna pe fratele său și, cu o voce înăbușită, i-a spus:

— Prezența mea a fost semnalată în guvernământul Bombay. Guvernatorul a pus un premiu pe capul meu! Au fost făgăduite două mii de lire sterline aceluia care-l va preda pe Nana Sahib!

— Dandu-Pant, a strigat Balao Rao, capul tău prețuiește mai mult! Suma abia dacă ar ajunge pentru capul meu și, în mai puțin de trei luni de zile, ar fi ei prea fericiți să le aibă pe amândouă pentru douăzeci de mii de lire!

— Da, a răspuns Nana Sahib, peste trei luni, la 23 iunie, este aniversarea acelei bătăliei de la Plassey²⁹, dată începând de la care, atunci când s-ar fi împlinit o sută de ani, în 1857, trebuia să vedem sfârșitul stăpânirii engleze și eliberarea Indiei! Profeții noștri prorociseră acest lucru! Barzii noștri îl cântaseră! Frate, peste trei luni se vor fi scurs o sută și nouă ani, iar India este încă strivită sub călcâiul invadatorilor!

— Dandu-Pant, a răspuns Balao Rao, ceea ce nu ne-a izbutit în 1857 poate și trebuie să reușească după zece ani!

— Fie ca Brahma să ne călăuzească, a șoptit Nana Sahib, și atunci, moarte pentru moarte! Nenorocire șefilor armatei regale care n-au căzut sub loviturile șipailor noștri! Lawrence a murit, Barnard a murit, Hope a murit, Hobson a murit, Havelock a murit! Însă unii dintre ei au rămas în viață: Campbell și Rose mai trăiesc, iar printre ei, acela pe care îl urăsc mai mult decât pe orișicine, colonelul Munro, acest urmaș al călăului care a pus cel dintâi să fie legați hindușii la gura tunurilor, omul care mi-a ucis cu mâna lui soția, pe *rani* de Jhansi! Numai să-mi cadă el în mâna și are să vadă dacă am uitat grozăvile, măcelurile de la Sikander Bagh, omorurile din palatul *begumei*, cele de la Bareilly, de la Jhansi și Morar, din insula lui Hidaspe și de la Delhi! Are să vadă el dacă am uitat că s-a jurat să mă ucidă, după cum și eu am jurat să-l ucid!

— N-a ieșit din armată? a întrebat Balao Rao.

— Oh, a răspuns Nana Sahib, la prima răzmeriță are să intre din nou! Numai că, dacă răscoala nu izbutește, am să mă duc să-l înjunghii în bungalowul lui din Calcutta!

— Fie, și acum?

— Acum trebuie să continuăm opera începută. De astă dată, mișcarea va fi națională. Numai să se răscoale hindușii din orașe și de la sate, și

numaidecât șipaii au să li se alăture. Am străbătut centrul și partea de nord a Dekkanului. Pretutindeni am regăsit oameni gata să se răzvrătească. Nu-i oras sau târgușor în care să nu avem căpetenii gata să acționeze. Brahmanii vor împinge poporul la revoltă. De astă dată, religia are să-i antreneze și pe cei din sectele lui Shiva și a lui Vișnu. La timpul potrivit, când se va da semnalul convenit, se vor răscula milioane de hinduși și armata regală va fi nimicită!

— Și Dandu-Pant? a întrebat Balao Rao strângând mâna fratelui său.

— Dandu-Pant, a răspuns Nana Sahib, n-are să mai fie doar *peishwah*-ul încoronat în fortareața din Bilhur! El va fi atunci suveranul pământului sfânt al Indiilor!

Zicând acestea, Nana Sahib, cu brațele încrucișate, a rămas tacut și cu privirea în gol, ca toți aceia care nu mai iau în seamă prezentul sau trecutul, ci numai viitorul.

Balao Rao se ferea să-i tulbure gândurile. Îi făcea plăcere să lase sufletul acesta sălbatic să se aprindă din propriile sale elemente și, la nevoie, el era acolo spre a ațâta tot focul ce mocnea într-însul. Nana Sahib n-ar fi putut avea un complice mai strâns legat de persoana lui, un sfetnic mai înflăcărat, gata oricând să-l împingă spre tel. S-ar fi spus, pe drept cuvânt, că Balao Rao era un al doilea el-însuși.

După câteva minute de tacere, Nana Sahib a înălțat capul, revenind la situația prezentă.

— Unde ne sunt tovarășii de luptă? a întrebat el.

— În peșterile de la Ajanta, acolo unde ne-am învoit să ne aștepte, a răspuns Balao Rao.

— Și caii noștri?

— I-am lăsat la o bătaie de pușcă de aici, pe drumul dintre Ellora și Boregami.

— Kalagani îi păzește?

— El însuși, frate. Sunt bine păziți, s-au întremat, sunt odihniți și nu ne așteaptă decât pe noi ca s-o pornim.

— Atunci, hai să plecăm, a răspuns Nana Sahib. Trebuie să fim la Ajanta înainte de revărsatul zorilor.

— Și de acolo, a întrebat Balao Rao, unde ne vom duce? Fuga ta zorită nu ți-a dat planurile peste cap?

— Nu, a răspuns Nana Sahib. Vom merge în munții Satpura, unde cunosc toate trecătorile și unde puțin îmi pasă de urmărirea poliției engleze. De altfel, acolo ne vom afla în ținuturile bilhilor și ale gunzilor, care au rămas credincioși cauzei noastre. Acolo voi putea aștepta clipa prietică, în mijlocul acelei regiuni muntoase Vindhya, în care fermentul răscoalei este totdeauna gata să dospească!

— La drum! a rostit Balao Rao. Ah, au făgăduit două mii de lire aceluia care va pune mâna pe tine! Dar nu-i de ajuns să pui premiu pe capul unui om, trebuie să-l și poți avea!

— Nu-l vor avea ei! a răspuns Nana Sahib. Să nu mai pierdem nicio clipă, frate, vino!

Balao Rao a pornit cu pași siguri pe corridorul îngust care începea din încăperea aceea întunecoasă, săpată sub podelele templului. Când a ajuns la spărtura pe care o ascundea crupa elefantului de piatră, a privit prin întuneric la dreapta și la stânga, și băgând de seamă că nu era nici țipenie de om prin împrejurimi, s-a aventurat să iasă afară. Apoi, pentru mai multă siguranță, a făcut vreo douăzeci de pași pe aleea care se întindea în continuarea axei templului: și întrucât nu întâlnise nimic suspect, a scos o șuierătură, arătându-i astfel lui Nana Sahib că drumul este liber.

După câteva clipe, cei doi frați părăseau această vale artificială, lungă de o jumătate de leghe, găurită toată de galerii, bolti și excavații, în unele locuri suprapuse până la o mare înălțime. S-au ferit să treacă prin apropierea acelui mausoleu mahomedan care folosește drept bungalow atât pelerinilor, cât și curioșilor de toate naționalitățile, atrași de minunățiile Ellorei; în sfârșit, după ce au dat ocol satului Rauzah, au ajuns la drumul care leagă Boregami de Ajanta.

Distanța pe care o aveau de străbătut, de la Ellora la Ajanta, era de cincizeci de mile (cam optzeci de kilometri); însă Nana Sahib nu mai era acum fugarul care plecase pe jos din Aurangabad și fusese lipsit de mijloace de transport. Întocmai cum îi spusese Balao Rao, îl așteptau în cale trei cai păziți de hindusul Kalagani, servitorul credincios al lui Nana Sahib. Caii fuseseră ascunși într-o pădure deasă, la o milă depărtare de sat. Unul îi era menit lui Nana Sahib, altul lui Balao Rao, cel de al treilea lui Kalagani, și în puțină vreme galopau tustrei în direcția Ajantei. Nimici, de altfel, nu s-ar fi mirat să vadă un fachir umblând călare. Într-adevăr, o mare parte dintre acești cerșetori cereau de pomană cocoșați pe spinarea calului.

Pe deasupra, drumul era puțin umblat în acea perioadă a anului, mai neprielnică pelerinajului la locurile sfinte. Nana Sahib și cei doi însotitori ai săi mergeau iute, fără teama că ar fi putut cineva să-i stânjenească sau să-i facă să întârzie. Nu se opreau decât atâtă timp cât era nevoie ca animalele să mai răsuflă, și, în cursul scurtelor popasuri, mâncau din merindele cărate de Kalagani la oblâncul șeii. S-au ferit aşadar de părțile cele mai frecventate ale provinciei, ocolind bungalowurile și satele, printre altele și târgușorul Roja, îngrămădire tristă de case negre pe care vremea le-a afumat ca pe sumbrele locuințe din Cornwall, ca și Pulmary, un mic târg pierdut printre plantațiile unui ținut căzut în sălbăticie.

Terenul era neted ca-n palmă. În toate direcțiile se întindeau câmpuri de iarbă-neagră, brăzdate de masive desisuri de junglă. Însă ținutul devinea mai accidentat în împrejurimile Ajantei.

Superbele grote ce poartă numele acestei localități, care se pot lua la întrecere cu minunatele peșteri de la Ellora și care, luate laolaltă, sunt poate chiar mai frumoase decât ele, ocupau partea de jos a unei mici văi, aflată cam la o jumătate de milă de oraș.

Nana Sahib putea deci să se lipsească de a mai trece prin Ajanta, unde comunicatul guvernatorului va fi fost fără doar și poate afișat. Prin urmare, n-avea nicio teamă că l-ar fi putut recunoaște cineva.

Așa încât, la cincisprezece ore după ce părăsiseră Ellora, el și cei doi însotitori ai săi se înfundau într-o trecătoare strâmtă care ducea la vestita vale, ale cărei temple, douăzeci șișapte la număr, tăiate chiar în masivul stâncos, se apleacă deasupra unor abisuri amețitoare.

Noaptea era minunată, cerul senin scânteia plin de stele, dar luna nu răsărise încă. Arbori înalți – baniani, unii dintre acei *bar* care se numără printre giganții florei indiene – se profilau întunecați pe fondul înstelat al bolții cerești. Nici cea mai mică adiere nu trecea prin văzduh, nicio frunză nu se clintea, nu se auzea nici cel mai mic zgomot, decât cel mult șoapta înăbușită a unui torrent ce curgea la câteva sute de picioare mai departe, în fundul văgăunii. Însă șoapta aceasta a tot crescut și a devenit un adevărat muget, în clipa în care caii au ajuns la cascada râului Satkhund, care cade de la o înălțime de cincizeci de stânjeni, sfâșiindu-și șuvoaiele de ieșindurile stâncilor de cuarț și de bazalt. Stropii pulverizați se învârtejeau în trecătoare și s-ar fi vrăstat în cele șapte culori ale curcubeului dacă luna ar fi luminat orizontul frumoasei nopți de primăvară.

Nana Sahib, Balao Rao și Kalagani ajunseseră la capătul drumului lor. În acest loc, la o cotitură pe care o făcea pe neașteptate trecătoarea, apărea valea aceea îmbogățită de capodoperele arhitecturii budiste. Acolo, pe zidurile templelor, împodobite din belșug cu coloane, cu rozete, cu arabesuri, cu verande, populate de figuri uriașe de animale cu forme fantastice, găurile de celulele întunecate în care odinioară locuiau preoții, paznici ai sfintelor lăcașuri, artistul mai poate încă admira câteva fresce despre care ai spune că parcă ieri au fost pictate și care reprezintă ceremonii regale, procesiuni religioase, bătălii, în care figurează toate animalele de epocă, întocmai aşa cum erau ele în această splendidă țară a Indiei, în vremurile de început ale erei creștine.

Nana Sahib știa toate tainele acestor misterioase hipogee. În mai multe rânduri, el și tovarășii săi, urmăriți îndeaproape de trupele regale, și-au găsit aici adăpost în zilele de restriște ale insurecției. El cunoștea cu de-amănuntul toate galeriile subpământene care le legau între ele, tunelurile cele mai strâmte săpate în masivul de cuarț, hrubele șerpuite care se încrucișau în toate direcțiile, miile de ramificații ale acelui labirint a cărui încâlceală ar fi scos din sărite și pe cei mai răbdători dintre oameni. Aici el nu se putea rătăci, chiar și atunci când adâncimile lor nu erau luminate de făclii.

Nana Sahib, purtându-se în mijlocul beznei ca un om sigur pe ceea ce are de făcut, a mers drept către una dintre excavațiile cele mai puțin însemnante din tot grupul. Deschizătura îi era astupată de o perdea de arbuști și de o îngrămadire de pietroale care păreau aruncate acolo de o surpare din vechime, între mărăcinișul pământului și plantele crescute pe stâncă.

A fost de ajuns ca nababul să zgârie peretele cu unghia, ca să-și facă simțită prezența la gura excavației.

Îndată și-au făcut apariția printre ramuri capetele a doi-trei hinduși, pe urmă a altor zece, a altor douăzeci și în curând trupurile lor, strecându-se șerpește printre pietre, au alcătuit un grup de vreo patruzeci de oameni bine înarămati.

«La drum», a spus Nana Sahib.

Și fără a cere vreo explicație, fără să știe încotro are să-i ducă, tovarășii aceștia credincioși ai nababului l-au urmat, gata să se lase uciși la un singur semn al lui. Umblau pe jos, însă picioarele lor puteau să se întreacă în iuțeală cu acelea ale cailor.

Mica trupă s-a înfundat în trecătoarea care ducea de-a lungul prăpastiei, urcând iar spre nord, și a dat ocol coamei muntelui. O oră mai târziu, ea ajunsese la drumul Kandeishului, care merge să se piardă printre trecătorile munților Satpura.

În zorii zilei, grupul a trecut de ramificația pe care o aruncă *railway*-ul Bombay-Allahabad peste Nagpore, ca și de calea ferată principală care duce spre nord-est.

Chiar în acea clipă, trenul de Calcutta trecea cu toată viteza, azvârlindu-și aburii alburii spre minunații baniani de pe șosea și șuierul către fiarele însăjări din junglă.

Nababul își oprișe calul și, cu mâna întinsă spre trenul care alerga, a strigat cât îl țineau puterile:

«Du-te și spune-i viceregelui Indiei că Nana Sahib trăiește și că acest *railway*, operă blestemată a mâinilor lor, el îl va îneca în sângele invadatorilor!»

Capitolul V

Uriașul de oțel

Nu cunosc uluire mai mare decât aceea pe care o arătau fără tăgadă trecătorii oprîți de-a lungul șoselei Calcutta-Chandernagor – bărbați, femei și copii, atât hinduși cât și englezi – în dimineața zilei de 6 mai. Cinsti vorbind, un adânc simțământ de uimire era și firesc.

Într-adevăr, la răsăritul soarelui, dintr-un cartier periferic al capitalei Indiei, printre două șiruri dese de curioși, ieșea un echipaj straniu – dacă totuși acest nume se potrivește cu ciudatul aparat care urca pe malul brațului Hoogly.

În frunte și drept unic motor al convoiului, un elefant gigantic, înalt de douăzeci de picioare, lung de treizeci și lat pe măsură, înainta calm și misterios. Trompa lui era pe jumătate încovoiată, ca un uriaș corn al abundenței, cu vârful în sus. Colții, auriți în întregime, se înălțau de sub falca sa enormă, aidoma unor seceri amenințătoare. Pe trupu-i de un verde întunecat și ciudat împestrînat atârna desfășurată o draperie în culori tipătoare, înfrumusețată cu filigrane de argint și de aur, mărginită de franjuri cu ciucurii mari și răsuciți. Purta pe spate un soi de turelă foarte împodobită, încununată de o cupolă rotunjită în stil indian și ai cărei pereți

erau prevăzuți cu geamuri groase tăiate în formă de lentilă, asemănătoare cu hublourile unei cabine de navă.

Ceea ce trăgea după sine acest elefant era un tren alcătuit din două vagoane uriașe, sau mai degrabă două case adevărate, un fel de bungalowuri rulante, montate fiecare pe câte patru roți, având sculptate pe laturi butuci, spițe și obezi. Roțile propriu-zise, cărora nu li se vedea decât partea de jos, se învârteau în niște tamburi, care ascundeau pe jumătate temeliile acelor enorme aparate de locomoție. O pasarelă articulată, în stare să facă față toanelor oricăror cotituri, lega vehiculul din față cu cel din spate.

Cum de era în stare un singur elefant să tragă după sine cele două construcții masive, fără să vădească niciun fel de sforțare? Uimitoarul animal făcea totuși un asemenea lucru! Picioarele lui late se ridicau și coborau automat, cu o regularitate întru totul mecanică, și treceau numai decât de la pas la trap, fără ca vocea sau mâna vreunui *mahout* să se facă auzită sau văzută.

Iată ceea ce trebuia să-i minuneze pe curioși, câtă vreme stăteau la oarecare distanță. Însă, dacă se apropiau de colos, descopereau ceva care făcea ca uimirea să li se transforme în admiratie.

Într-adevăr, auzul era izbit în primul rând de un soi de muget cadențat, foarte asemănător strigățului specific al acestor giganți ai faunei indiene. În plus, la mici intervale de timp, o trâmbă mare de vapori scăpa din trompa înălțată spre cer.

Și, cu toate acestea, era un elefant! Pielea lui zgrunțuroasă, de un verde negricios, acoperea, fără nicio îndoială, scheletul puternic cu care natura l-a dăruit pe regele pahidermelor! În ochii săi sclipea strălucirea vieții! Membrele sale erau înzestrăte cu darul mișcării!

Da! Atâtă doar că, dacă vreunui curios i s-ar fi întâmplat să pună mâna pe uriașul animal, îndată și-ar fi explicat totul. Nu era altceva decât o minunată înșelătorie, o imitație uluitoare, având aproape toate aparențele vieții.

Într-adevăr, elefantul nostru era făcut din tablă de oțel și o întreaga locomotivă rutieră era ascunsă între coastele lui.

Cât privește trenul, acea *Steam House*³⁰, ca să folosim denumirea cea mai potrivită, era însăși locuința rulantă făgăduită de inginer.

Primul vagon, sau mai degrabă prima casă, slujea drept locuință colonelului Munro, căpitanului Hod, lui Banks și mie.

Cea de a doua găzduia pe sergentul Mac Neil și pe oamenii care formau personalul de serviciu al expediției.

Banks își ținuse făgăduiala, colonelul Munro și-o ținuse și el; iată de ce, în dimineața zilei de 6 mai, o pornisem în acest echipaj extraordinar spre a vizita regiunile septentrionale ale peninsulei indiene.

Dar la ce bun un elefant artificial? Pentru ce o asemenea fantezie, în contradicție cu spiritul atât de practic al englezilor? Nu-i trecuse prin cap nimănuia până atunci să dea unei locomotive, sortită să circule fie pe macadamul șoselelor, fie pe șinele căilor ferate, forma unui patruperd oarecare.

Sunt nevoie să mărturisesc că, atunci când ni s-a îngăduit prima dată să vedem această uimitoare mașinărie, am rămas cu toții înmărmuriți. Asupra lui Banks cădeau ca o ploaie deasă întrebările «de ce?» și «cum?» Locomotiva asta rutieră fusese construită după planurile și sub conducerea lui. Cine oare putuse să-i dea ideea ciudată de-a o ascunde între pereții de otel ai elefantului mecanic?

— Prieteni, s-a mărginit să ne întrebe în mod foarte serios Banks, îl cunoașteți pe rajahul Bhutanului?

— Îl cunosc eu, i-a răspuns căpitanul Hod, sau mai curând îl cunoșteam, căci a murit acum trei luni.

— Ei bine, înainte de-a muri, a reluat inginerul, rajahul Bhutanului nu numai că era viu, ba chiar și trăia altfel decât oricare altul, îi plăcea fastul, de orice fel ar fi fost. Nu se lipsea de nimic – adică de nimic din ceea ce-i trecuse măcar o dată prin cap. Își tocea creierii născocind imposibilul și, dacă n-ar fi fost fără fund, punga i s-ar fi golit, tot încercând să-l înfăptuiască în fel și chip. Era bogat ca nababii de odinioară. În casele lui de bani se găseau din belșug *lacii* de rupii. Dacă-și dădea vreodată osteneala să facă ceva, era vorba numai cum să-și cheltuiască bogăția într-un mod mai puțin banal decât frații săi întru milioane. Așa se face că, într-o bună zi, i-a venit o idee care, în curând, a început să-l frământe până într-atâta încât nu-l mai lăsa să doarmă, o idee de care ar fi fost mândru până și regele Solomon și pe care acela ar fi înfăptuit-o cu siguranță dacă ar fi cunoscut forța aburilor: voia să călătorească într-un mod cu totul nou și să aibă un echipaj cum n-ar fi putut nimeni să viseze vreodată. Mă cunoștea, a pus să fiu chemat la curtea lui și mi-a desenat el-însuși planul mijlocului său de locomoție. Ah, prieteni, dacă vă închipuiți că am izbucnit în râs la auzul

propunerii rajahului, vă înselați! Am înțeles perfect de bine că această idee măreată trebuia, firește, să ia naștere în creierul unui suveran hindus și n-am mai avut decât o singură dorință – aceea de a o înfăptui cât mai curând, în condiții care să ne poată mulțumi, atât pe poeticul meu client, cât și pe mine însumi. Un inginer serios nu are în fiecare zi ocazia să facă un lucru fantastic și să adauge un animal plăsmuit după capul lui faunei *Apocalipsului* sau creațiilor din *O mie și una de nopți*. Într-un cuvânt, fantezia rajahului era realizabilă. Știți bine tot ce poate face, ar putea face și va face mecanica. Așadar, m-am pus pe lucru și, în acest înveliș de tablă de oțel, care închipuie un elefant, am izbutit să închid cazanul, mecanismul și tenderul unei locomotive rutiere, cu toate accesoriile sale. Trompa articulată, care – la nevoie – poate să urce și să coboare, mi-a slujit drept coș; un excentric mi-a îngăduit să leg picioarele animalului meu de roțile aparatului; i-am întocmit ochii ca pe niște lentile de far, aşa încât să proiectez două șuvoaie de lumină electrică, și elefantul artificial a fost gata. Însă creația mea nu s-a ivit de la sine. Am avut de înfruntat multe greutăți, care nu s-au rezolvat de prima dată. Motorul acesta – o jucărie uriașă, dacă vreți – m-a costat destule nopți de nesomn, astfel încât rajahul nostru, care nu mai putea de nerăbdare și-și petrecea mai tot timpul care-i rămăsese de trăit în atelierele mele, a murit înainte ca ultima lovitură de ciocan a ajustorului să-i îngăduie elefantului să o ia razna prin câmpii. Nefericitul nu-a mai avut timp să-și probeze casa rulantă! Însă moștenitorii săi, fiind mai puțin bizari decât dânsul, priveau la acest aparat cu groază și superstiție, socotindu-l ca fiind opera unui nebun. Nimic nu li s-a părut atunci mai grabnic de făcut decât să se descotorosească de el pe un preț de nimic și, pe legea mea, l-am răscumpărat pe socoteala colonelului. Știți acum, prieteni, în ce fel și de ce numai noi pe lume – și garantez pentru asta! – avem la dispoziție un elefant cu vaporii având o forță de optzeci de cai, ca să nu spun de optzeci de elefanți, a trei sute kilogram-forță-metri!

— Bravo, Banks, bravo! a strigat căpitanul Hod. Un maistru-inginer care e pe deasupra și un artist, un poet al fierului și al oțelului, este o făptură întru totul deosebită!

— După ce a murit rajahul, a urmat Banks, și după ce i-am răscumpărat echipajul, nu am mai avut curajul să-mi distrug elefantul și să redau locomotivei forma ei obișnuită!

— Și foarte bine ai făcut! ai replicat căpitanul. Elefantul nostru este superb, superb! Și ce impresie o să facem noi cu acest animal gigantic, atunci când ne va plimba prin câmpii și junglele Hindustanului! Este o adevărată idee de rajah! Ei bine, ne vom folosi de această idee, nu-i aşa, domnule colonel?

Pe fața colonelului Munro a trecut umbra unui zâmbet. Însemna că el este întru totul de acord cu cele spuse de căpitan. Ne-am hotărât deci să facem călătoria și iată cum un elefant de oțel, un animal unic în felul lui, un Leviatan³¹ artificial, a fost constrâns să tragă după sine locuința rulantă a patru englezi, în loc să plimbe cu toată pompa pe unul dintre cei mai bogăți rajahi ai peninsulei indiene.

Cum este deci întocmită această locomotivă rutieră căreia Banks îi adusese cu îscusință toate perfecționările științei moderne? Iată:

Între cele patru roți se întinde ansamblul mașinăriei – cilindri, biele, sertărașe, pompă de alimentare, excentrice – totul acoperit de corpul cazanului. Acest cazan tubular, fără retur de flacără, pune la dispoziție o suprafață de încălzire de șaizeci de metri pătrați. El este așezat în întregime în partea dinainte a trupului animalului de tablă, a cărei parte dinapoi învelește tenderul, menit să transporte apă și combustibilul. Cazanul și tenderul, amândouă montate pe același *truck*³², sunt despărțite printr-un interval, lăsat liber, în care poate să lucreze fochistul.

Mecanicul stă în turelă, construită în aşa fel încât să reziste la gloanțe și în care, în cazul unui atac serios, s-ar putea adăposti toată lumea. În fața mecanicului se află supapele de siguranță și manometrul care arată presiunea aburului; el are la îndemână regulatorul de presiune și bara de avans a sertărașelor, care-i folosesc – primul la reglarea introducerii vaporilor, a doua la menevrarea sertărașelor și prin urmare la producerea mersului înainte sau înapoi al aparatului. Din această turelă, prin geamuri tăiate în formă de lentilă, fixate *ad hoc* în ambrazuri înguste, el poate observa drumul care î se desfășoară în fața ochilor și o pedală îi îngăduie ca, modificând unghiul roților din față, să poată urma toate curbele, oricât de bruște ar fi.

Arcuri din cel mai bun oțel, fixate pe osii, susțin cazanul și tenderul în aşa fel încât să amortizeze zguduiturile produse din cauza inegalităților terenului. Cât privește roțile, de o trănicie rezistând la orișice încercare, ele

au obezile vrâstate cu sănțulețe ca să poată «mușca» pământul, ceea ce le împiedică să patineze.

După cum ne-a spus Banks, forța nominală a mașinii este de optzeci de cai, însă pot să se obțină și o sută cincizeci, fără teama de a se produce o explozie. Această mașină, combinată după principiile «sistemului Field», este înzestrată cu dublu cilindru, cu detentă variabilă. O cutie închisă ermetic acoperă întregul mecanism, astfel încât să-l ferească de praful drumurilor, care ar strica repede organele mașinii. Extrema sa perfecționare constă mai cu seamă în faptul că ea consumă puțin și produce mult. Într-adevăr, niciodată consumul mediu, comparat cu efectul produs, n-a fost chibzuit mai bine, fie că încălzirea se face cu cărbuni, fie că se face cu lemn, întrucât pe grătarul focarului poate să ardă orice fel de combustibil. În ceea ce privește viteza normală a acestei locomotive rutiere, inginerul o socotește la douăzeci și cinci de kilometri pe oră, însă, pe un teren favorabil, ea ar putea atinge patruzeci. După cum am spus, roțile n-au cum să patineze, nu numai prin aceea că obezile «mușcă» pământul, ci și datorită faptului că suspensia aparatului, cu arcuri de primă calitate, este perfect stabilă și repartizează în mod egal greutatea pe care zdruncinăturile tind să-o facă inegală. În plus, aceste roți pot fi comandate cu ușurință prin frâne cu aer comprimat, producându-se fie o strângere progresivă, fie calarea lor instantanee, ceea ce duce la oprirea aproape bruscă a locomotivei.

Cât despre ușurința cu care această mașină urcă pantele, ea este de-a dreptul remarcabilă. Într-adevăr, Banks a obținut rezultate dintre cele mai fericite, ținând seama de greutatea și de puterea de propulsie exercitată asupra fiecărui piston al locomotivei sale. Astfel, ea poate străbate cu ușurință pante de zece-doisprezece centimetri la metru, ceea ce este într-adevăr considerabil.

De altfel, șoselele, pe care le-au construit englezii în India și a căror rețea cuprinde o desfășurare de mai multe mii de mile, sunt minunate. Ca să nu pomenim decât despre Great Trunk Road, care traversează peninsula și se întinde pe o distanță neîntreruptă de o mie două sute de mile, adică pe aproape două mii de kilometri.

Și acum să vorbim despre această *Steam House*, pe care elefantul o trăgea după el.

Banks răscumpărase de la moștenitorii nababului, în contul colonelului Munro, nu numai locomotiva rutieră, ci și trenul pe care îl remorca ea. Să

nu ne mirăm dacă rajahul Bhutanului pusese să fie construit după închipuirea lui și în stil hindus. L-am numit mai înainte un bungalow rulant; el merită acest nume și, într-adevăr, cele două vagoane care-l compun sunt pur și simplu o minune a arhitecturii indiene.

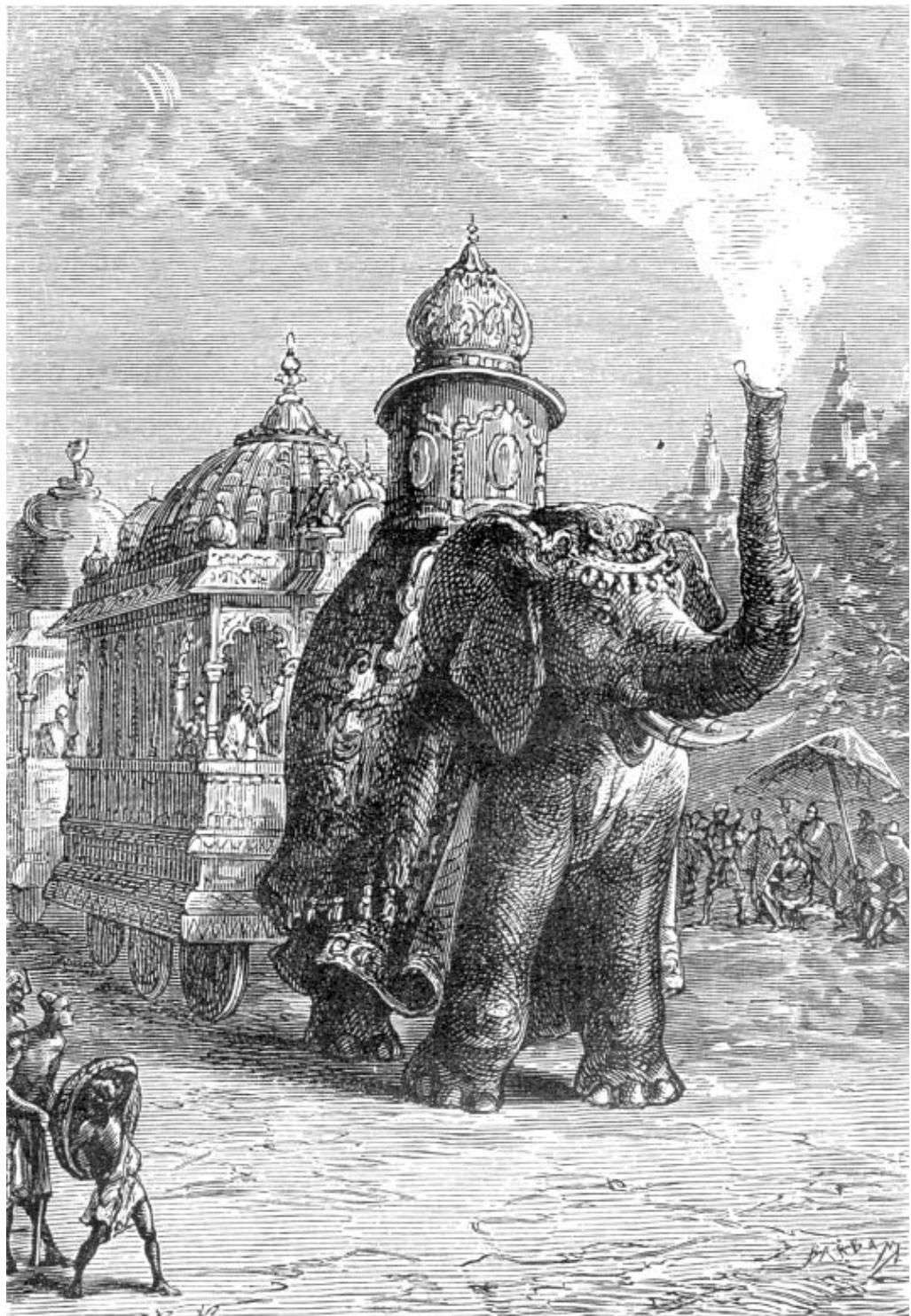
Imaginați-vă două clădiri în chip de pagode fără minarete, cu acoperișurile lor cu coama dublă, rotunjite ca niște bolti pântecoase, cu consolele ferestrelor susținute de pilaștri sculptați, cu ornamentațiile alcătuite din decupaje multicolore din lemn prețios, cu contururile lor care desenează grațios curbe elegante și cu verande bogat rânduite, atât în față cât și în spatele ambelor locuințe. Da! Două pagode pe care le-ai fi crezut desprinse de pe colina sfântă de la Sonnaghur și care, legate una de alta și aflate la remorca acestui elefant de oțel, aveau să străbată marile șosele ale peninsulei!

Și un lucru pe care se cuvine să-l adăugăm, căci completează cum trebuie acest prodigios aparat de locomoție, este faptul că el poate pluti.

Într-adevăr, partea de jos a trupului elefantului, care cuprinde cazanul și mașina, alcătuiește un soi de bărci din tablă ușoară, cărora fericita așezare a unor cutii cu aer le asigură plutirea. Dacă se ivește un curs de apă, elefantul se aruncă în el, trenul îl urmează și picioarele animalului, mâname de biele, trag după sine întreaga Casă cu aburi. Avantaj de neprețuit în ținuturile acestea întinse ale Indiei, unde fluviile se găsesc din abundență și podurile abia urmează a fi construite.

Așa arăta, deci, trenul, unic în felul lui, și întocmai așa și-l dorise capriciosul rajah al Bhutanului.

Însă, dacă Banks respectase fantezia care dădea

motorului forma unui elefant și vagoanelor înfățișarea de pagode, el crezuse că-i de datoria lui să amenajeze interiorul după gustul englezesc și făcându-l pe potriva unei călătorii de lungă durată. Izbutise foarte bine.

După cum am mai spus, *Steam House* se compunea din două vagoane care, înăuntru, nu măsurau mai puțin de șase metri lățime. Ele depășeau prin urmare osiile roților, care nu aveau decât cinci metri. Fiind suspendate pe arcuri foarte lungi și extrem de flexibile, zdruncinăturile se simțeau tot atât de puțin ca și cele mai slabe zguduituri pe o cale ferată bine întocmită.

Primul vagon avea o lungime de cincisprezece metri. În față, veranda sa elegantă, susținută de pilăstri ușori, adăpostea un balcon lat, în care puteau sta în voie vreo zece persoane. Două ferestre și o ușă dădeau spre salon, luminat în plus de alte două ferestre laterale. Salonul, mobilat cu o masă și o bibliotecă, înzestrat cu divane moi pe toată lățimea lui, era decorat artistic și tapetat cu stofe bogate. Parchetul era acoperit cu un covor gros de Smirna.

Tatti-uri, un soi de paravane din vetiver³³, așezate dinaintea ferestrelor, stropite neîncetat cu apă parfumată, mențineau o răcoare plăcută, atât în salon, cât și în cabinele care ne foloseau drept camere de locuit. Din tavan atârna o *punka*³⁴ pe care o curea de transmisie o mișca automat în timpul mersului trenului sau brațul unui servitor o punea în mișcare în timpul opririlor. Nu era oare nevoie să ne ferim – prin toate mijloacele posibile – de excesele temperaturii care, în anumite luni ale anului, depășește patruzeci și cinci de grade centigrade la umbră?

De cealaltă parte a salonului, o a doua ușă din lemn prețios, față în față cu ușa verandei, dădea în sufrageria luminată nu numai de ferestrele de pe lături, ci și de plafonul din sticlă mată. În jurul mesei, care ocupa mijlocul încăperii, puteau lua loc opt convivi. Noi nu eram decât patru, ceea ce înseamnă că urma să ne simțim la largul nostru. Sufrageria era mobilată cu bufete și vitrine, încărcate cu tot belșugul de argintarie, sticlărie și porțelanuri pe care-l pretinde confortul englezesc. Se înțelege de la sine că toate obiectele fragile, prinse pe jumătate în lăcașuri speciale aşa cum se face la bordul navelor, se aflau la adăpost de orice zguduitură chiar și pe cele mai proaste drumuri, dacă vreodată trenul nostru ar fi fost silit să apuce pe acolo.

Ușa de la capătul sufrageriei se deschidea într-un culoar care ducea la balconul din spate, acoperit și el de o a doua verandă. De-a lungul acestui

coridor erau însirate patru camere, luminate lateral, care cuprindeau fiecare un pat, o masă de toaletă, un dulap, un divan și erau rânduite la fel cu cabinele de pe cele mai luxoase pacheboturi transatlantice. Prima dintre aceste camere, pe partea stângă, avea să fie ocupată de colonelul Munro, iar pe dreapta era aceea a inginerului Banks. Camera căpitanului urma, pe dreapta, aceleia a inginerului, iar a mea, pe stânga, aceleia a colonelului Munro.

Al doilea vagon, lung de doisprezece metri, avea, ca și cel dintâi, un balcon cu verandă care dădea spre o bucătărie spațioasă, mărginită pe laturi de două cămări și înzestrată cu tot materialul trebuincios. Bucătăria era în legătură cu un culoar care se lătea în mijloc în formă de patrulater, alcătuind o a doua sufragerie pentru personalul expediției, luminată de un spirai din plafon. În cele patru colțuri ale sufrageriei erau prevăzute patru cabine, ocupate de sergentul Mac Neil, de mecanic, de fochist și de ordonanța colonelului Munro. Urmau în spate alte două cabine, una menită bucătarului, iar cealaltă ordonanței căpitanului Hod, apoi alte încăperi slujind de armurărie, de ghețarie, de cameră de bagaje etc., care dădeau spre balconul cu verandă din spate.

După cum se vede, Banks rânduise în chip intelligent și confortabil cele două locuințe rulante ce alcătuiau *Steam House*. Ele puteau fi încălzite iarna cu ajutorul unui calorifer al cărui aer cald, furnizat de mașină, circula prin încăperi, fără a mai pune la socoteală cele două șemineuri mici, instalate în salon și sufragerie. Eram deci în măsură să înfruntăm strășnicia sezonului rece, chiar și pe primele povârnișuri ale munților Tibetului.

Se înțelege de la sine că problema atât de însemnată a proviziilor nu fusese nici ea dată uitării, astfel încât duceam cu noi conserve din care să putem hrăni timp de un an de zile întregul personal al expediției. Ceea ce aveam noi mai din belșug erau cutiile de conserve de carne din cele mai bune mărci, în special carne de vită fiartă sau înăbușită, și de paté de *murghi* sau pui de găină, care se consumă în cantități considerabile în peninsula indiană.

N-aveau să ne lipsească nici laptele pentru micul dejun, care precede dejunul serios, și nici zeama de carne pentru *tiffin*, care precede masa de seară, mulțumită noilor preparate care-ți îngăduie să le transporti la mare distanță în stare concentrată.

După ce a fost supus evaporării aşa încât să capete o consistență păstoasă, laptele este pus în cutii închise ermetic care cuprind patru sute cincizeci de grame și din care se pot obține trei litri de lichid, dacă se adaugă o cantitate de cinci ori mai mare de apă. În aceste condiții, el are aceeași compoziție cu laptele normal și de bună calitate. Același rezultat se obține și cu fieritura de carne, care, după ce a fost conservată prin mijloace asemănătoare și prefăcută în tablete, dă prin dizolvare niște ciorbe nemaipomenite.

În ceea ce privește gheata, atât de folositoare la aceste latitudini călduroase, ea era ușor de obținut, în câteva clipe, cu ajutorul acelor aparate Carre, ce produc scăderea temperaturii prin evaporarea amoniacului lichefiat. Una dintre încăperile din spate era amenajată ca ghețarie și, fie prin evaporarea amoniacului, fie prin volatilizarea eterului metilic, roadele vânătorilor noastre puteau să fie păstrate la nesfârșit, multumită aplicării unor procedee datorate unui francez și anume compatriotului meu Ch. Tellier. Veți cădea de acord că aceasta era o posibilitate prețioasă, care ne putea pune la dispoziție, în orice împrejurare, alimente de cea mai bună calitate.

Cât despre băuturi, pivnița ne era bine aprovizionată. Vinuri franțuzești, diferite sortimente de bere, rachiuri, arak ocupau locuri speciale și se găseau în cantități suficiente pentru primele nevoi.

De altfel, va trebui să băgăm de seamă ca itinerarul nostru să nu ne îndepărteze niciodată prea mult de provinciile locuite ale peninsulei. India nu este o pustietate, departe de aşa ceva și, cu condiția să nu faci economie de rupii, este foarte ușor să-ți faci rost de tot ce ai nevoie, ba chiar și de lucruri de prisos. Poate că numai dacă am ierna în regiunile septentrionale de la poalele munților Himalaya, am fi nevoiți să ne mărginim la proviziile noastre. Chiar și în acest caz am putea face față cu ușurință tuturor pretențiilor unei existențe confortabile. Spiritul practic al prietenului nostru Banks prevăzuse totul și ne puteam bizui pe el în ceea ce privește grija de a ne reînnoi proviziile pe drum.

Pe scurt, iată care este itinerarul acestei călătorii – itinerar care a fost stabilit numai în principiu – lăsând la o parte cele câteva modificări pe care unele împrejurări neprevăzute ar fi putut să i le aducă:

Plecarea din Calcutta, urmând valea Gangelui până la Allahabad, urcând apoi de-a curmezișul regatului Aud, astfel încât să ajungem la primele povârnișuri ale Tibetului, să facem tabăra timp de câteva luni, când într-un

loc, când într-altul, pentru a-i da căpitanului Hod toate înlesnirile spre a-și putea organiza vânătorile, apoi să coborâm până la Bombay.

Însemna să străbatem aproape nouă sute de leghe. Însă călătoream împreună cu casa și cu întregul nostru personal de serviciu. În aceste condiții, cine n-ar fi fost de acord să facă de mai multe ori înconjurul lumii?

Capitolul VI

Primele etape

La 6 mai am părăsit în zori hotelul *Spencer*, unul dintre cele mai bune din Calcutta, unde locuisem încă de la sosirea mea în capitala Indiei. Acest mare oraș nu mai avea acum niciun fel de taine pentru mine. Făcusem plimbări de dimineață, pe jos, în timpul primelor ore ale zilei; plimbări de seară, cu trăsura, pe Strand, până la esplanada fortului William, printre splendidele echipaje ale europenilor, care treceau destul de disprețitor pe lângă nu mai puțin splendidele trăsuri ale grașilor *baboo*³⁵ indigeni; excursii de-a lungul acelor curioase străzi comerciale care poartă pe drept cuvânt denumirea de bazaruri; vizite la câmpurile de incinerare a morților, de pe malurile Gangelui, la grădinile botanice ale naturalistului Hooker, la «doamna Kali», îngrozitoarea femeie cu patru brațe, această sălbatică zeiță a morții care se ascunde într-un mic templu aflat într-unul din cartierele periferice. Contemplasem palatul viceregelui care se înalță chiar în fața hotelului *Spencer*; admirasem curioasele palate de pe Chowringhi Road ca și Town-Hall-ul închinat memoriei marilor oameni ai epocii noastre; studiasem în amănunt interesanta moschee de la Hoogly; mersesem prin portul plin de cele mai frumoase bastimente comerciale ale marinei engleze; îmi luasem, în sfârșit, bun rămas de la arghila³⁶ adjutanți sau filosofi – păsările acestea au doar atâtea denumiri! – care sunt însărcinați să curețe străzile și să mențină orașul într-o perfectă stare de salubritate; făcusem toate astea și nu-mi mai rămânea decât să plec.

Așadar, în dimineață aceea, un *palki-ghari*, un soi de trăsură proastă cu doi cai și patru roate – nevrednică să figureze printre produsele confortabile ale caroseriei engleze – a venit să mă ia din Piața guvernului și m-a lăsat curând în poarta bungalowului colonelului Munro.

La o sută de pași în afara cartierului ne aștepta trenul. Nu ne mai rămânea altceva de făcut decât să ne mutăm în el – acesta este cuvântul nimerit.

Se înțelege de la sine că bagajele noastre fuseseră depuse dinainte, în compartimentul lor special. De altfel, nu duceam cu noi decât strictul necesar. Doar în privința armelor căpitanul Hod găsise de cuviință că este indispensabil să luăm nu mai puțin de patru carabine Enfield cu gloanțe explozive, patru puști de vânătoare, alte două puști speciale pentru vânătoarea de rațe sălbaticice, fără să mai punem la socoteală un anumit număr de puști și de revolvere, cu care să putem încânta la nevoie pe toată lumea. Echipamentul menționat amenință mai mult fiarele sălbaticice decât simplul vânat comestibil, dar nu l-am putut convinge în această privință pe Nemrodul expediției.

Dealtminteri, căpitanul Hod era încântat! Plăcerea de a-l smulge pe colonel din singurătatea reculegerii sale, bucuria de a o porni spre provinciile septentrionale ale Indiei, într-un echipaj fără pereche pe lume, perspectiva unor exerciții peste măsură de vânătorești și a unor excursii prin părțile Himalayei, toate acestea însuflarește-l și surescitanță se manifestau prin interminabile interjecții și strângeri de mâna care-ți frângău oasele.

Ora plecării bătuse. Cazanul se afla sub presiune, mașinăria era gata să funcționeze. Mecanicul stătea la locul lui, cu mâna pe regulatorul de presiune. În sfârșit, s-a auzit șuieratul reglementar.

«La drum! a strigat căpitanul Hod fluturându-și pălăria. La drum, Gigantul de Otel!»

Denumirea, pe care i-o dăduse entuziastul nostru prieten, minunatul motor al trenului nostru o merita cu prisosință, aşa încât Gigantul de Otel i-a rămas numele.

Și acum câteva cuvinte despre personalul de serviciu al expediției, care ocupa cea de a doua casă rulantă:

Mecanicul Storr, un englez, fost salariat al Companiei Great Southern of India pe care o părăsise abia de câteva luni. Banks, care îl cunoștea și-l știa foarte capabil, îl făcuse să intre în slujba colonelului Munro. Era un bărbat de patruzeci de ani, muncitor destoinic, foarte priceput în meseria sa și care avea să ne aducă mari servicii.

Fochistul se numea Kaluth. Făcea parte din acea categorie de hinduși, foarte căutați de companiile de căi ferate, care pot suporta fără urmări neplăcute căldura tropicală a Indiilor, dublată de căldura cazanului. Tot astfel se întâmplă și cu arabii cărora companiile de transporturi maritime le încredințează serviciul din sala mașinilor pe durata traversării Mării Roșii.

Acești oameni de ispravă se mărginesc cel mult să se încingă acolo unde europenii s-ar face friptură în câteva clipe. Și alegerea lui s-a dovedit foarte nimerită.

Ordonanța colonelului Munro era un hindus în vîrstă de treizeci și cinci de ani, din neamul gurkha, și care se numea Gumi. Făcuse parte din acel regiment care, pentru a da dovadă de disciplină, încuviintăse întrebuițarea noilor muniții a căror folosire a dat prima ocazie sau cel puțin a servit de pretext revoltei șipailor. Mic de stat, sprinten, bine făcut, de un devotament în stare să reziste oricărei încercări, el mai purta încă uniforma neagră a brigăzii de *rifles*³⁷, la care ținea ca și la propria-i piele.

Sergentul Mac Neil și Gumi îi erau credincioși cu trup și suflet colonelului Munro.

După ce se bătuseră alături de el în toate războaiele din India și-l ajutaseră în zadarnicele încercări de a-l regăsi pe Nana Sahib, ei îl urmaseră după retragerea lui din armată și n-aveau să-l mai părăsească nicicând.

Dacă Gumi era ordonanța colonelului, Fox – un englez pursâng, foarte vesel și foarte comunicativ – era ordonanța căpitanului Hod și un vânător la fel de înrăit ca și el. Acest băiat cumsecade nu și-ar fi schimbat situația socială cu alta, oricare ar fi fost aceea. Viclenia lui era vrednică de numele pe care-l purta – Fox: vulpoi – însă un vulpoi care se găsea la al treizeci și șaptelea tigru doborât – cu trei mai puțin decât căpitanul lui. De altfel, avea de gând să nu se opreasă aici.

Pentru a completa lista personalului expediției, trebuie să-l mai pomenesc pe bucătarul nostru negru, care domnea asupra părții din față a celei de a doua case, între cele două cămări. Francez de obârșie, după ce fripsese și gătise sub toate latitudinile, domnul Parazard, căci acesta îi era numele, își închipuia că îndeplinește nu o meserie oarecare, ci o funcție de mare însemnatate. Într-adevăr, el oficia ca un pontif atunci când mâna i se plimba de la un cuptor la altul și distribuia cu precizia unui chimist piperul, sarea și alte condimente care dădeau gust savantelor sale preparate. Pe scurt, întrucât domnul Parazard era исcusit și curat, i se ierta cu dragă inimă această vanitate culinară.

Așadar, sir Edward Munro, Banks, căpitanul Hod și cu mine pe de o parte, Mac Neil, Storr, Kaluth, Gumi, Fox și domnul Parazard pe de altă parte – în total zece persoane – iată membrii expediției pe care îi ducea spre

nordul peninsulei Gigantul de Oțel în trenul lui alcătuit din două case rulante. Să nu-i uităm însă nici pe cei doi câini, Phann și Black, de ale căror calități căpitanul era cum nu se poate mai mulțumit în timp ce umbla după vânat.

Bengalul este, poate, dacă nu cel mai interesant, cel puțin cel mai bogat dintre guvernămintele Hindustanului. Fără îndoială că sub acest nume nu se înțelege doar țara propriu-zisă a rajahilor, care ocupă în special centrul vastului regat; însă provincia se întinde pe un teritoriu foarte populat, care poate fi socotit drept adevărata țară a hindușilor. Ea se mărginește spre nord cu fruntariile de nestrăbătut ale Himalayei, și itinerarul nostru avea să ne îngăduie să o traversăm în diagonală.

După cum am discutat în legătură cu primele etape, am căzut cu toții de acord asupra următorului proiect: să urcăm câteva leghe pe lângă Hoogly – unul dintre brațele Gangelui, care udă Calcutta – să lăsăm pe dreapta orașul francez Chandernagor, să urmăm linia de cale ferată până la Burdwan, apoi s-o apucăm pieziș prin ținutul Behar, astfel încât să regăsim fluviul Gange la Benares.

— Prieteni, ne spusese colonelul Munro, las pe seama voastră, întru totul, direcția în care vom călători... Hotărâți fără mine. Tot ce o să faceți va fi bine făcut.

— Scumpul meu Munro, i-a răspuns Banks, se cuvine totuși să-ți dai și tu părerea...

— Nu, Banks, a reluat colonelul, mă las cu totul în voia ta și n-am într-adevăr niciun fel de preferință pentru o provincie sau alta. Am totuși o singură întrebare de pus: după ce veți fi ajuns la Benares, ce direcție aveți de gând să urmați?

— Direcția nord! a strigat impetuos căpitanul Hod. Pe drumul care urcă drept către primele povârnișuri ale Himalayei, de-a curmezișul regatului Aud.

— Ei bine, prieteni, în acel moment... a spus colonelul Munro, poate că am să vă întreb de... însă vom vorbi despre asta la timpul potrivit. Până atunci umblați după cum găsiți cu cale.

Răspunsul lui sir Edward Munro m-a cam mirat. Oare ce-i trecea prin minte? Nu încuviințase să ia parte la această călătorie decât cu gândul că întâmplarea avea să-l slujească poate mai bine decât propria-i voință? Își spunea el oare, că, dacă Nana Sahib nu murise, va izbuti poate să-l găsească

în nordul Indiei? Îi rămăsese o cât de mică speranță de a se mai putea răzbuna? În ceea ce mă privește, aveam parcă o presimțire că un gând ascuns îl călăuzea pe colonelul Munro și mi se părea că sergentul Mac Neil cunoștea taina stăpânului său.

În timpul primelor ore ale dimineții luasem loc în salonul acelei *Steam House*. Ușa și cele două ferestre dinspre verandă erau deschise, iar *punka*, mișcând aerul, făcea ca temperatura să fie mai ușor de suportat.

Gigantul de Otel era ținut la pas de regulatorul lui Storr. Pentru moment o singură leghe pe oră era tot ce-i cereau călătorii, dornici să vadă ținutul pe care-l străbateau.

La ieșirea din cartierele mărginașe ale Calcuttei, fusesem urmăriți de un oarecare număr de europeni, pe care echipajul nostru îi minuna, și de o mulțime de hinduși, care îl priveau cu un soi de admiratie amestecată cu teamă. Mulțimea aceasta începuse acum să se mai rărească, dar nu scăpasem încă de uimirea trecătorilor, care nu-și precuprăneau deloc strigătele de admiratie: *wah! wah!* Se înțelege de la sine că toate aceste interjecții erau rostite nu atât pentru cele două vagoane superbe, cât pentru elefantul gigantic care le trăgea după el, scuipând trâmbi mari de aburi.

La ora zece a fost pusă masa în sufragerie și, cu siguranță mai puțin zguduiți decât am fi fost într-un compartiment de vagon-salon de clasa I, am făcut onorurile dejunului pregătit de domnul Parazard.

Traseul pe care îl urma atunci trenul nostru mergea de-a lungul malului stâng al lui Hoogly, cel mai apusean dintre numeroasele brațe ale Gangelui care, laolaltă, alcătuiesc rețeaua foarte încâlcită a deltei Sanderbandului. Toată partea aceasta a teritoriului este de formăție aluvionară.

— Tot ceea ce vezi dumneata aici, prietene Maucler, mi-a spus Banks, este o cucerire a fluviului sfânt asupra golfului, nu mai puțin sfânt, al Bengalului. Chestiune de timp. Poate că nu-i parcelă din pământul Sanderbandului care să nu fi venit de la granițele Himalayei, transportată de curentul Gangelui. Fluviul a măcinat puțin câte puțin muntele spre a alcătui solul acestei provincii, în care și-a pregătit o albie...

— Pe care și-o părăsește des trecând în alta! a adăugat căpitanul Hod. Ah, Gangele ăsta este un capricios, un lunatic! Clădești un oraș pe malurile lui și, după câteva veacuri, orașul se află în mijlocul unei câmpii, cheiurile lui sunt uscate, căci fluviul și-a schimbat direcția și locul de vărsare! Așa s-a întâmplat cu Rajmahal, tot astfel cu Gaur, amândouă scăldate odinioară de

infidelul curs de apă, care acum mor de sete în mijlocul orezăriilor uscate din câmpie!

— Ei bine, i-am întrebat eu, atunci nu ne-am putea teme ca și Calcutta să aibă aceeași soartă?

— Cine știe?

— Bine, dar n-am ajuns până acolo! a replicat Banks. Este numai o problemă de diguri! Dacă va fi nevoie, inginerii vor ști să stăpânească revărsările acestui Gange! Are să fie pus în cămașă de forță!

— Din fericire pentru dumneata, dragul meu Banks, hindușii nu te aud vorbind astfel despre fluviul lor sfânt! Nu ți-ar ierta-o, să știi!

— Într-adevăr, mi-a răspuns Banks, Gangele este unul dintre fiii lui Dumnezeu, dacă nu-i Dumnezeu însuși, și nimic din ceea ce face el nu-i văzut cu ochi răi de hinduși.

— Niciodată frigurile, holera și ciuma, pe care el le întreține în stare endemică! a strigat căpitanul Hod. Ce-i drept, tigrii și crocodilii care mișună în Sanderband n-o duc chiar atât de rău. Ba, dimpotrivă! Ai spune într-adevăr că aerul infectat le este pe plac acestor animale, întocmai ca și aerul curat dintr-un *sanitarium* anglo-indienilor, pe timpul sezonului călduros. Ah, fiarele astea carnivore! Fox! făcu Hod întorcându-se spre ordonanța lui care tocmai strângea masa.

— Da, domnule căpitan, i-a răspuns Fox.

— Nu-i aşa că tu ți l-ai ucis pe al treizeci și şaptelea?

— Da, domnule căpitan, la două mile de Port Canning, i-a răspuns Fox. Era într-o seară...

— De ajuns, Fox! a reluat căpitanul Hod, dând pe gât un pahar mare cu grog, știi povestea cu cel de al treizeci și şaptelea. M-ar interesa mai mult istoria celui de al treizeci și optulea!

— Al treizeci și optulea n-a fost încă ucis, domnule căpitan!

— Ai să-l ucizi, Fox, tot aşa cum am să-l ucid și eu pe al patruzeci și unulea!

După cum vedeți, în con vorbirile căpitanului Hod cu ordonanța lui, cuvântul «tigru» nu era pronunțat niciodată. Ar fi fost și inutil. Cei doi vânători se înțelegeau perfect.

Pe măsură ce înaintam, brațul Hoogly, care este lat de aproape un kilometru în fața Calcuttei, își îngusta, totuși, puțin câte puțin, albia, în amonte de acest oraș, malurile care-i cuprind cursul sunt destul de joase.

Aici, prea adesea, năvălesc cicloane nemaipomenite care împrăştie nenorocire asupra întregii provincii. Cartiere întregi rase de pe faţa pământului, sute de case strivite unele de altele, plantaţii uriaşe devastate, mii de cadavre presărate în oraşe şi la țară, iată ce distrugeri lasă după ele aceste irezistibile fenomene atmosferice, printre care ciclonul din anul 1864, de exemplu, a fost unul dintre cele mai îngrozitoare.

După cum se ştie, climatul Indiei cunoaşte trei sezoane: sezonul ploios, sezonul rece, sezonul cald. Ultimul este cel mai scurt, dar este şi cel mai greu de îndurat. Îndeosebi, martie, aprilie şi mai sunt lunile cele mai de temut. Dintre toate, luna mai este cea mai călduroasă. În mai, a înfrunta soarele în timpul anumitor ore ale zilei înseamnă a-ţi primejdui viaţa – cel puţin pentru europeni. Destul de des, într-adevăr, chiar şi la umbră, coloana termometrului urcă până la o sută şase grade Fahrenheit (cam 41° centigrade).

«Oamenii, spune domnul de Valbezen, suflă atunci ca nişte cai cu tignafes şi, în vremea războiului de represiune, ofițerii şi soldaţii erau siliţi să-şi toarne apă pe cap, ca să prevină congestiile cerebrale».

Totuşi, mulțumită faptului că *Steam House* mergea, că stratul de aer era mișcat de bătaile *punkai*, că atmosfera era umedă datorită paravanelor de vetiver stropite des, noi nu sufeream prea mult de căldură. De altfel, sezonul ploilor, care durează din luna iunie şi până în luna octombrie, nu era departe şi ne puteam teme că el avea să fie şi mai neplăcut decât sezonul cald. La urma urmelor, în condiţiile în care avea loc călătoria noastră, nu putea să ni se întâmple nimic grav.

Pe la unu după-amiază, după o plimbare foarte plăcută făcută la pas şi fără a ieşi din casă, am ajuns la Chandernagor.

Mai vizitasem colţul acesta de teritoriu – singurul care i-a mai rămas Franţei din tot guvernământul Bengal. Oraşul, adăpostit de drapelul francez şi care n-are dreptul să întreţină mai mult de cincisprezece soldaţi pentru garda sa, fost rival al Calcuttei pe vremea luptelor din secolul al XVIII-lea, a decăzut astăzi tare mult, fiind lipsit de industrie, lipsit de comerç, cu bazarurile părăsite şi cu fortul pustiu. Chandernagorul poate că şi-ar fi mai recăpătat ceva din vitalitate dacă linia de *railway* spre Allahabad l-ar fi străbătut sau dacă măcar i-ar fi trecut pe sub ziduri; însă, faţă de pretenţiile guvernului francez, compania engleză a fost nevoită să schimbe direcţia căii

ferate astfel încât să ocolească teritoriul nostru, iar orașul a pierdut astfel singura ocazie de a-și mai recăpăta o oarecare importanță comercială.

Trenul n-a intrat, aşadar, în Chandernagor. El s-a oprit pe şosea la trei mile depărtare de oraş, la marginea unei păduri de latanieri. Când ne-am organizat tabăra, ai fi spus că în locul acela se întemeiază un mic sat. Satul era însă mobil și a doua zi, la 7 mai, el îşi relua marsul întrerupt, după o noapte liniștită, petrecută în cabinele noastre confortabile.

În timpul primei opriri, Banks a pus să fie reînnoită rezerva de combustibil. Cu toate că mașina consumase puțin, el ținea ca tenderul să fie totdeauna complet încărcat, adică să avem apă și lemn sau cărbune cu care să putem merge neîntrerupt timp de șaizeci de ore.

Căpitanul Hod și credinciosul său Fox aplicau ei însiși această regulă și focarul lor interior – vreau să spun stomachul lor, care oferea o mare suprafață de încălzire – era aprovizionat întotdeauna cu acel combustibil azotat, indispensabil bunei și îndelungatei funcționări a mașinăriei omenești.

De astă dată, etapa avea să fie mai lungă. Urma să călătorim două zile, să ne odihnim două nopți, aşa încât să ajungem la Burdwan și să vizităm orașul la 9 mai.

La ora șase dimineața, Storr a dat semnalul printr-un ţuierat ascuțit, a golit cilindrii și Gigantul de Otel a pornit cu o iuțeală ceva mai mare decât în ajun.

Timp de câteva ore, am mers pe lângă calea ferată care, trecând prin Burdwan, se alătură la Rajmahal văii Gangelui, pe care o urmează apoi până dincolo de Benares. Trenul de Calcutta a trecut pe lângă noi în mare viteză. Părea să ne sfideze prin exclamațiile pline de admiratie ale călătorilor. N-am răspuns provocării lor. Puteau ei mult și bine să meargă mai repede ca noi, însă mai confortabil, nu!

Ținutul pe care l-am străbătut în aceste două zile era numai șes și, de aceea, destul de plăcăsitor. Ici și colo se mai legănau câțiva cocotieri mlădioși, dar ultimii dintre ei au rămas în urmă dincolo de Burdwan. Acei arbori, făcând parte din marea familie a palmierilor, sunt prietenii țărmurilor; le place deci să afle câteva molecule de aer marin în atmosferă pe care o respiră. Astfel încât, în afara unei zone destul de înguste care se învecinează cu litoralul, nu-i mai poți întâlni și ar fi de prisos să-i cauți în India centrală. Însă flora din interior este la fel de interesantă și de felurită.

La drept vorbind, de fiecare parte a șoselei nu se afla decât o uriașă tablă de șah alcătuită din orezării, care se întindeau cât vedea cu ochii. Pământul era împărțit în patrulatere, îndiguite ca salinele maritime sau crescătoriile de stridii de la țărmul mării. Dar predomină culoarea verde și recolta se anunță bogată în acest teritoriu cald și umed, unde aburii erau semnul unei rodnicii uluitoare.

În seara următoare, la ora stabilită, cu o punctualitate pe care ar fi pizmuit-o până și un expres, mașina scotea ultima trâmbă de vaporii și se oprea la porțile Burdwanului.

Din punct de vedere administrativ, orașul este capitala unui district englez, însă districtul este stăpânit ca proprietate particulară de un maharajah, care nu plătește guvernului un impozit mai mic de zece milioane. Orașul este alcătuit în mare parte din case scunde, despărțite prin frumoase alei mărginite de cocotieri și de arbori de arec. Aleile erau de ajuns de late spre a îngădui trenului nostru să treacă pe ele.

Am mers deci să poposim într-un loc fermecător, plin de umbră și de răcoare. În seara aceea, capitala maharajahului număra un cartier în plus. Era cătunul nostru portativ, satul nostru de numai două case și pe care noi nu l-am fi dat pe întreg cartierul în care se înalță splendidul palat al suveranului din Burdwan, construit în stil arhitectonic anglo-indian.

Vă închipuiți că elefantul nostru a produs aceeași impresie ca peste tot, adică un fel de groază plină de admiratie tuturor acestor bengalezi care dădeau buzna de pretutindeni, cu capul descoperit, cu părul tăiat a la Titus³⁸ și purtând drept veșminte, bărbății o bucată de pânză în jurul coapselor, iar femeile un *sari* alb care le învăluia din cap până-n picioare.

— Nu-mi este teamă decât de un singur lucru, a spus căpitanul Hod. Nu cumva maharajahul să vrea să cumpere Gigantul de Otel și să ne ofere o sumă atât de mare de bani, încât să fim siliți să-l vindem Alteței Sale!

— Niciodată! a strigat Banks. Am să-i fabric alt elefant atunci când va voi, și atât de puternic încât va putea să-i care întreaga capitală de la un capăt al Statelor sale la celălalt! Dar pe al nostru nu-l vom vinde cu niciun preț, nu-i aşa, Munro?

— Cu niciun preț! i-a răspuns colonelul, având tonul unui om pe care nici măcar un milion nu l-ar putea ademeni.

De altfel, nici vorbă n-a fost de cumpărarea colosului nostru. Maharajahul era plecat din Burdwan. Am primit o singură vizită, aceea a *kamdarului* său, un soi de secretar personal, care a venit să privească mai de aproape echipajul. După aceea, acest personaj ne-a invitat – ceea ce am primit cu placere – să explorăm grădinile palatului, în care erau plantate cele mai frumoase exemplare ale vegetației tropicale, stropite cu apă de izvor strânsă în iazuri sau formând pârâiașe, să vizităm parcul împodobit cu chioșcuri clădite fantezist și care încântau privirea, asternut cu pajiști înverzite, plin de cerbi și căprioare, de cerbi lopătari și de elefanți – reprezentanți ai animalelor domestice – și de tigri, de lei, pantere și urși, reprezentanți ai faunei sălbaticе, găzduiți într-o menajerie de toată frumusețea.

— Să ții tigrii în cuști ca pe niște păsări, domnule căpitan! a strigat Fox. Ti-e mai mare mila, zău aşa!

— Da, Fox, i-a răspuns căpitanul. Dacă le-ai cere părerea, aceste cinstite fiare ar prefera să hoinărească libere prin junglă... chiar și în bătaia unei carabine cu gloanțe explozive!

— Ah, cât de bine înțeleg eu asta, domnule căpitan! făcu ordonanța, lăsând să-i scape un oftat.

A doua zi, la 10 mai, am părăsit Burdwanul. Bine aprovizionat, *Steam House* a trecut peste calea ferată pe un pasaj de nivel și s-a îndreptat spre Ramghur, oraș aflat la vreo șaptezeci și cinci de leghe de Calcutta.

Ce-i drept, itinerarul acesta lăsa în dreapta însemnatul oraș Murchedabad, care nu are nimic neobișnuit, nici în partea sa indiană, nici în cea engleză; Monghir, un soi de Birmingham al Hindustanului, cocoțat pe un promontoriu care domină cursul fluviului sfânt; Patna, capitala acelui regat al Beharului pe care noi aveam să-l traversăm în diagonală – centru important al negoțului cu opiu – și care este pe cale să dispară sub invazia plantelor agățătoare ce se găsesc aici din belșug. Însă noi aveam ceva mai bun de făcut: să urmăm o direcție mai spre sud, la două grade latitudine sub valea Gangelui.

În timpul acestei părți a călătoriei, Gigantul de Otel a fost îmboldit ceva mai tare și a ținut-o la trap ușor, ceea ce ne-a îngăduit să prețuim și mai mult excelentele însușiri ale caselor noastre suspendate. Dealtminteri, șoseaua era bună și potrivită pentru asemenea încercare. Se prea poate că fiarele carnivore se speriau la trecerea giganticului elefant care scuipa aburi și fum! În orice caz, spre marea mirare a căpitanului Hod, n-am văzut

niciun tigru prin junglele din aceste ținuturi. De fapt, el avea de gând să-și împlinească pornirile vânătorești prin regiunile septentrionale ale Indiei și nu în provinciile Bengalului, astfel încât deocamdată nici prin cap nu-i trecea să se plângă.

La 15 mai, ne găseam în apropiere de Ramghur, la vreo cincizeci de leghe de Burdwan. Viteza medie nu fusese mai mare de cincisprezece leghe în douăsprezece ore.

După trei zile, pe data de 18 mai, *Steam House* se oprea cu o sută de kilometri mai departe, în apropierea orașelului Chittra.

În această primă parte a călătoriei nu avusese loc niciun incident. Zilele erau călduroase, însă cât de plăcut era să-ți faci siesta la adăpostul verandelor! Ne petreceam aici orele cele mai dogoritoare ale zilei într-un desfătător *farniente*.

La căderea serii, Storr și Kaluth, supravegheați de Banks, se apuau să curățe cazanul și să controleze mașinăria.

În acest timp, căpitanul Hod și cu mine, însuși de Fox, de Gumi și de cei doi câini prepelicari, mergeam la vânătoare în împrejurimile taberei. Nu găseam încă altceva decât vânat mic, cu blană sau cu pene; dacă însă căpitanul îl disprețuia ca vânător, nu-l disprețuia și ca amator de mâncăruri bune ce era și a doua zi, spre marea lui mulțumire, ca și spre marea satisfacție a domnului Parazard, lista de bucate cuprindea la prânz câteva feluri savuroase, care ne economiseau conservele.

Uneori Gumi și Fox rămâneau spre a îndeplini funcția de tăietori de lemn și de sacagii. Nu era nevoie să ne aprovizionăm iar tenderul pentru ziua următoare? Așa încât Banks alegea, pe cât posibil, locurile de oprire pe malurile unui râuleț, la marginea unei păduri. Această aprovizionare obligatorie se îndeplinea sub conducerea inginerului, care nu trecea cu vederea nici cel mai mic amănunt.

Apoi, când totul era gata, ne aprindeam țigările de foi – niște *cherout* de Manilla – și fumam, stând de vorbă despre această țară pe care Hod și Banks o cunoșteau temeinic. Cât despre căpitan, el, care disprețuia vulgara țigară de foi, trăgea în plămâni săi viguroși, prinț-o țeavă lungă de douăzeci de picioare, fumul înmiresmat al unei *hukka*, umplută cu grija de mâna ordonanței sale.

Dorința noastră cea mai vie ar fi fost ca și colonelul Munro să ne urmeze în cursul acestor excursii rapide prin împrejurimile taberei. În mod

invariabil noi îi făceam propunerea înainte de a pleca și tot în mod invariabil el o refuza și rămânea împreună cu sergentul Mac Neil. Amândoi porneau atunci să facă vreo sută de pași în susul și în josul șoselei. Vorbeau puțin, dar păreau că se înțeleg și n-aveau deloc nevoie să schimbe câteva cuvinte spre a face schimb de gânduri. Erau, și unul și celălalt, cu totul cufundați în amintirile acelea dureroase pe care nimic nu le mai putea șterge din memorie. Ba, cine știe dacă amintirile lor nu se însuflăteau iar, pe măsură ce sir Edward Munro și sergentul se apropiau de teatrul tristelor evenimente!

Neîndoielnic că numai o idee fixă, pe care nu aveam să-o aflăm decât mai târziu, și nu simplă dorință de a nu se despărți de noi îl îndemnase pe colonelul Munro să se alăture acestei expediții prin nordul Indiei. Trebuie să vă spun că Banks și căpitanul Hod împărtășeau modul meu de a vedea lucrurile. Astfel încât, tustrei ne întrebam, nu fără oarecare neliniște pentru viitor, dacă elefantul acesta de oțel, alergând prin câmpiiile peninsulei, nu purta cu el o adevărată dramă.

Capitolul VII

Pelerinii de la râul Phalgu

Beharul alcătuia odinioară imperiul Magadha. Era un soi de teritoriu sfânt pe vremea budiștilor și mai este încă acoperit de temple și de mănăstiri. Însă de multe veacuri, brahmanii au urmat preoților lui Buddha. Au pus mâna pe acele *vihara*, le exploatează și trăiesc din veniturile cultului; ei fac concurență apelor sfinte ale Gangelui, pelerinajelor la Benares, ceremoniilor lui Jaggernaut; în sfârșit, se poate spune că întreg ținutul le aparține.

Bogată țară, cu uriașele sale orezării, verzi ca smaraldul, și întinsele plantații de mac, cu numeroasele ei târgușoare năpădite de verdeață, umbrite de palmieri, de manghieri, de curmali, de palmieri taras, peste care natura a aruncat, ca pe un năvod, o rețea încâlcită de liane. Șoselele pe care trece *Steam House* formează umbrare stufoase, cărora pământul umed le păstrează răcoarea. Înaintăm, cu harta în față, fără a ne teme vreo clipă că ne vom rătăci. Răgetul elefantului nostru se contopește cu asurzitorul concert al neamului păsăresc și cu tipetele stridente ale triburilor de maimuțe. Fumul lui se încolăcește în volute groase în jurul curmalilor de plantație, a bananierilor, ale căror fructe aurii se detașează ca niște stele printre norii ușori. La trecerea lui se înalță în văzduh în stoluri mari acele gingeșe păsări de orez, al căror penaj alb se confundă cu spiralele albe ale vaporilor. Ici și

colo, pâlcuri de smochini, boschete de grepfruit, răzoare de *dahl*, un soi de mazăre arborescentă pe care o susține o tijă lungă de un metru, se detașează viguros și servesc drept contrast pentru a pune în valoare peisajele din planul doi.

Dar ce zăpușeală! Abia dacă mai trece un pic de aer umed printre rogojinile de vetiver de la ferestre! Acele *hot winds*, vânturile fierbinți care s-au încărcat de căldură mânăind suprafața lungilor șesuri din vest, acoperă câmpia cu răsuflarea lor arzătoare. Este timpul să vină musonul lunii iunie spre a schimba presiunea atmosferică. Nimeni n-ar putea îndura atingerile acestui soare de foc, fără a fi amenințat de o sufocare mortală.

Așa încât, câmpia e pustie. Chiar și raiotii, deprinși cu șuvoaiele acelea de raze arzând ca para, nu puteau să-și lucreze culturile agricole. Numai drumul umbros era practicabil și doar cu condiția să-l străbați adăpostit în bungalowul nostru rulant. Fochistul Kaluth ar fi trebuit să fie, să nu spun din platină, căci platina s-ar fi topit și ea, ci din carbon pur, ca să nu intre în fuziune în fața grătarului arzător al cazanului. Ba nu, viteazul hindus rezistă! Tot umblând pe căile ferate ale Indiei centrale pe platforma locomotivelor, și-a făurit parcă o a doua natură, refractară!

În ziua de 19 mai, termometrul atârnat de peretele sufrageriei a marcat o sută șase grade Fahrenheit ($44,11^{\circ}$ centigrade). În seara aceea, nu ne-am mai putut face igienica plimbare *kawakana*. Cuvântul înseamnă exact «a mâncă aer», adică, după sufocările produse de o zi tropicală, mergi să respiri un pic din aerul călduț și curat al serii. Acum, însă, atmosfera încinsă ne-ar fi devorat ea pe noi.

— Domnule Maucler, mi-a spus sergentul Mac Neil, asta îmi aduce aminte de ultimele zile ale lui martie, în timpul cărora sir Hugh Rose, având numai o baterie de două piese de artillerie, încerca să facă o breșă în incinta de la Jhansi. Trecusem râul Betwa de șaisprezece zile și de șaisprezece zile în sir nu mai scosesem frâiele cailor. Ne băteam între niște ziduri enorme de granit, de-ai fi zis că ne aflăm între pereții de cărămidă ai unui furnal înalt. Printre rândurile noastre treceau *chitsi* care cărau apă cu burdufurile și, în timp ce noi trăgeam, ei ne-o turnau în cap, altminteri am fi căzut ca fulgerați. Uite! Îmi amintesc ca acum! Eram la capătul puterilor. Simțeam cum îmi explodează capul. Aș fi căzut... Colonelul Munro mă vede și, smulgând burdful din mâinile unui *chitsi*, îl deșartă peste mine... și era ultimul de care sacagiii mai izbutiseră să facă rost!... Asta nu se uită

niciodată, înțelegeți! O picătură de sânge pentru fiecare picătură de apă! Chiar și când îmi voi fi vărsat tot săngele pentru colonel și încă i-aș mai rămâne dator!

— Sergeant Mac Neil, l-am întrebat eu, nu găsești că, de când am pornit la drum, colonelul Munro pare mai preocupat ca de obicei? S-ar spune că fiecare zi...

— Da, domnule, mi-a răspuns Mac Neil, care m-a întrerupt destul de aprig, dar este foarte firesc! Domnul colonel se apropie de Lucknow, de Kanpur, acolo unde Nana Sahib a pus să fie ucisă... Ah, nu pot vorbi despre asta fără să mi se suie săngele la cap! Poate c-ar fi fost mai bine să fi schimbat itinerarul călătoriei și să nu mai fi trecut prin provinciile pe care le-a bântuit răscoala! Suntem încă prea aproape de evenimentele acelea pentru ca amintirea lor să se fi șters!

— Dar de ce să nu schimbăm drumul? făcui eu. Dacă dumneata vrei, Mac Neil, am să vorbesc cu Banks, cu căpitanul Hod...

— Este prea târziu, mi-a răspuns sergentul. De altfel, am motive să cred că domnul colonel dorește să revadă, poate pentru ultima oară, teatrul acestui război groaznic, că vrea să meargă acolo unde lady Munro și-a aflat moartea, și ce moarte!

— Dacă așa crezi dumneata, Mac Neil, i-am spus eu atunci, ar fi mai bine să-l lăsăm pe colonelul Munro să facă tot ce crede de cuviință și să nu ne schimbăm câtuși de puțin planurile. Adesea găsim o mângâiere și parcă o alinare a durerii dacă mergem să plângem pe mormântul celor dragi...

— Pe mormânt, da! a strigat Mac Neil. Dar puțul acela din Kanpur, în care au fost aruncate clăie peste grămadă atâtea victime, înseamnă oare un mormânt? Se găsește acolo vreun monument funerar care să ni le reamintească pe cele din cimitirele noastre din Scoția, pe care le întrețin mâini pioase, printre flori, la umbra unor arbori frumoși, purtând înscris pe ele un nume, unul singur, al celui care nu mai este? Ah, domnule, mă tem că durerea colonelului meu să nu fie însăspăimântătoare! Însă, vă repet, acum este prea târziu ca să-l mai întoarcem din drum. Cine știe dacă n-ar refuza să ne mai urmeze? Da, să lăsăm ca lucrurile să meargă de la sine și fie ca bunul Dumnezeu să ne călăuzească!

De bună seamă că, vorbind astfel, Mac Neil știa la ce să se aștepte în privința planurilor lui sir Edward Munro. Îmi spunea el oare totul? Nu cumva tocmai planul de a revedea Kanpur îl determinase pe colonel să

părăsească orașul Calcutta? Oricum ar fi stat însă lucrurile, acum parcă îl atrăgea un magnet către locul unde se petrecuse deznodământul acelei drame! Trebuia să-l lăsăm să facă tot ce vrea!

Mi-a trecut atunci prin minte să-l întreb pe sergent dacă, în ceea ce-l privește, a renunțat la orice gând de răzbunare și, într-un cuvânt, dacă-l credea mort pe Nana Sahib.

— Nu, mi-a răspuns limpede Mac Neil. Cu toate că n-am niciun indiciu pe care să-mi pot întemeia părerea, eu nu cred că Nana Sahib e mort. Nu! Și totuși, nu știu nimic, n-am aflat nimic!... Mă simt mânat parcă de un instinct!... Să dea Domnul ca presimțirile să nu mă înșele, și într-o bună zi...

Sergentul n-a mai isprăvit ce avea de spus... Gestul lui arăta limpede ceea ce gura nu vrusese să rostească! Servitorul era la unison cu stăpânul lui!

Atunci când le-am adus la cunoștință lui Banks și căpitanului sensul acestei con vorbiri, amândoi au fost de acord că itinerarul nu trebuia și nu putea să mai fie modificat. De altfel, nu fusese niciodată vorba să trecem prin Kanpur ci, după ce vom fi trecut Gangele la Benares, urma să urcăm drept spre nord, străbătând partea răsăriteană a regatelor Aud și Rohilkhande. Orice ar fi crezut Mac Neil, nu este deloc sigur că sir Edward Munro ar fi vrut să revadă orașele Lucknow și Kanpur, care i-ar fi trezit atâtea groaznice amintiri; dar, în sfârșit, dacă ar fi dorit-o, noi nu l-am fi împiedicat să o facă.

Cât despre Nana Sahib, faima lui era atât de mare, încât, dacă anunțul care-i semnala reapariția în guvernământul Bombay spusese adevărul, ar fi trebuit să auzim despre el. Însă, la plecarea noastră din Calcutta, nu se mai vorbea de nabab și informațiile culese pe drum dădeau de presupus că autoritățile fuseseră induse în eroare.

În orice caz, dacă prin absurd ar fi fost ceva adevărat la mijloc și colonelul Munro ar fi avut un plan ascuns, ar fi părut lucru de mirare să nu i-l fi destăinuit lui Banks, prietenul său cel mai intim, mai curând decât sergentului Mac Neil. Însă acest lucru se datora fără îndoială, după cum spunea Banks, faptului că el făcuse totul spre a-l împiedica pe colonel să se arunce în căutări periculoase și zadarnice, în timp ce sergentul se vede treaba că-l încuraja!

La 19 mai către prânz, trecusem de târgușorul Chittra. *Steam House* se găsea acum la patru sute cincizeci de kilometri de punctul de plecare.

A doua zi, la 20 mai, la căderea nopții, Gigantul de Oțel ajungea, după o zi toridă, în apropiere de Gaya. Ne-am oprit pe malul unui râu sfânt, Phalgu, binecunoscut pelerinilor. Cele două case au fost instalate pe un taluz frumos umbrit de doi arbori falnici, la vreo două mile de oraș.

Aveam de gând să petrecem în acest loc treizeci și șase de ore, adică două nopți și o zi, încrucișându-mă cu mine, după ce ne-am luat rămas bun de la colonelul Munro, ne-am întrebat spre Gaya.

A doua zi pe la patru dimineața, ca să scăpăm de căldurile amiezei, Banks, căpitanul Hod și cu mine, după ce ne-am luat rămas bun de la colonelul Munro, ne-am întrebat spre Gaya.

Se afirmă că o sută cincizeci de mii de credincioși năvălesc anual către acest centru plin de aşezăminte brahmanice. În imprejurimile orașului, drumurile erau năpădite de un număr foarte mare de bărbați, femei, bătrâni și copii. Tot puhoiul acela de lume umbla în procesiune prin câmpie, după ce înfruntase cu curaj ostenelele unui lung pelerinaj, spre a-și îndeplini îndatoririle religioase.

Banks mai vizitase teritoriul acesta al Beharului, pe vremea când făcea studii pentru construirea unui drum de fier care nici acum nu se află încă în curs de executare. Așadar, cunoștea bine ținutul și n-am fi putut avea o călăuză mai bună decât el. De altfel, îl și silise pe căpitanul Hod să-și lase în tabără uneltele de vânătoare. Prin urmare, n-aveam nicio teamă că Nemrodul nostru ne-ar fi părăsit pe drum.

Cu puțin înainte de-a ajunge în oraș, căruia pe drept cuvânt i se poate da numele de Cetate sfântă, Banks ne-a făcut să ne oprim înaintea unui arbore sacru, în jurul căruia pelerini de toate vîrstele și de amândouă sexe stăteau în poziția adorației.

Arborele era un *pipai*, cu un trunchi uriaș; însă deși mai toate ramurile îi căzuseră de bătrânețe, el nu putea să numere mai mult de două-trei sute de ani de existență. Acest lucru avea să-l stablească domnul Louis Rousselet cu doi ani mai târziu, în cursul interesantei sale călătorii prin India rajahilor.

„Arborele Bodhi” acesta era numele religios al ultimului reprezentant al generației de pipali sacri care au umbrit locul pe durata unui sir lung de secole, și dintre care primul a fost plantat cu cinci sute de ani înaintea erei noastre. Probabil însă că, pentru fanaticii prosternăți la poalele lui, era chiar copacul pe care însuși Buddha l-a sfîrșit aici. Acum el se înalță deasupra

unei terase căzute în ruină, foarte aproape de un templu din cărămidă, a cărui obârșie este, cu siguranță, foarte veche.

Prezența a trei europeni în mijlocul acestor mii de hinduși n-a fost privită cu ochi prea buni. Nu ni s-a spus totuși nimic, dar n-am izbutit să ajungem până la terasă și nici să pătrundem între ruinele templului. De altfel, locul era plin de pelerini și ar fi fost greu să ne croim drum printre ei.

— Dacă s-ar fi găsit pe aici vreun brahman, ne-a spus Banks, vizita noastră ar fi fost mai completă și poate că am fi izbutit să vedem edificiul până în ultimul colțișor.

— Cum, l-am întrebat eu, un preot să fie mai puțin sever decât credincioșii săi?

— Dragul meu Maucler, mi-a răspuns Banks, nu se află severitate care să reziste în fața câtorva rupii. La urma urmelor, trebuie să trăiască și brahmani!

— Nu văd câtuși de puțin necesitatea, a răspuns căpitanul Hod, care greșea neîmpărtășind toleranța pe care o acordă compatrioții săi hindușilor, moravurilor și prejudecăților lor, obiceiurilor și obiectelor lor de venerație.

Pentru moment, toată India nu era pentru el decât o nesfârșită «rezervație de vânătoare» și, în mod incontestabil, dădea întâietate ferocelor carnivore din junglă, populației din orașe și de la țară.

După sederea cuvenită la poalele arborelui sacru, Banks ne-a condus pe șosea în direcția localității Gaya. Pe măsură ce ne apropiam de orașul sfânt, mulțimea pelerinilor creștea. În curând, în mijlocul unui luminiș de verdeță, ne-a apărut dinainte Gaya, pe culmea unei stânci pe care ea o încununează cu pitoreștile-i construcții.

Ceea ce atrage mai cu seamă atenția turiștilor în acel loc este templul lui Vișnu, o construcție modernă, întrucât a fost reclădit, cu numai câțiva ani în urmă, de regina din Holcar. Marea curiozitate a templului sunt urmele lăsate de Vișnu în persoană, atunci când a binevoit să coboare pe pământ spre a se lupta cu demonul Maya. Rezultatul luptei dintre un zeu și un diavol nu putea rămâne multă vreme îndoieșnic. Demonul a pierit și, un bloc de piatră, vizibil în însăși incinta lui Vișnu-Pad, mărturisește, prin urmele de picioare adânc întipărite ale adversarului său, că diavolul a avut de furcă zdravăn.

Spun «un bloc de piatră vizibil» și mă grăbesc să adaug «vizibil numai pentru hinduși». Într-adevăr, nici unui european nu i s-a îngăduit să contemple aceste vestigii divine. Se prea poate că, pentru a le distinge în

piatra miraculoasă, este nevoie de o credință puternică, aşa cum nu se mai întâlnește la credincioșii de prin părțile Occidentului. De astă dată, oricum, feanks s-a ostenit de pomană să-și ofere rupiile. Niciun preot n-a vrut să accepte ceea ce ar fi însemnat prețul unui sacrilegiu. Dacă suma nu va fi fost la înălțimea unei conștiințe de brahman, este un lucru asupra căruia n-aș îndrăzni să hotărăsc eu. Fapt este că n-am putut pătrunde în templu și n-am aflat nici până acum care este «măsura» piciorului acestui Tânăr blând și frumos de culoare azurie, înveșmântat ca un rege din vremile de demult, celebru prin cele zece încarnări ale sale, care reprezintă principiul conservator opus lui Siva, cumplitul simbol al principiului distrugător, și pe care *vaishnava*, adoratorii lui Vișnu, îl recunosc drept primul dintre cele trei sute treizeci de milioane de zei care populează mitologia lor eminentă politeistă.

Însă nu aveam motive să regretăm nici excursia în orașul sfânt, nici vizita la Vișnu-Pad. Ar fi cu neputință să zugrăvesc mulțimea de temple, succesiunea curților, îngrămădeala de *vihara* pe care a trebuit să le ocolim sau să le străbatem ca să ajungem până la el. Însuși Theseu, cu firul Ariadnei în mâna, s-ar fi pierdut în acel labirint! Am coborât deci de pe stâンca Gayei.

Căpitanul Hod era furios. Vrusese să-i tragă o mamă de bătaie brahmanului care nu ne îngăduise să intrăm la Vișnu-Pad.

«Te-ai gândit bine, Hod? l-a întrebat Banks, potolindu-l. Nu știi oare că hindușii își privesc preoții, pe brahmani, nu numai ca pe niște ființe cu sânge ilustru, ci și ca pe niște ființe de origine superioară?»

Atunci când am ajuns la acea parte a râului Phalgu ce scaldă stâнca orașului Gaya, sub ochii noștri a început să se desfășoare larg uimitoarea îngrămădeală a pelerinilor. Se înghionteau acolo într-un talmeș-balmeș nemaipomenit bărbați și femei, bătrâni și copii, orășeni și săteni, *baboo* bogați și *raioți* din cea mai infimă categorie, *vaiśia* – negustori și agricultori, *kṣatria* – mândrii războinici ai țării, *sudra* – bieți meșteșugari de diferite secte religioase, *paria* – oameni care se află în afara legii și care spurcă obiectele pe care le privesc, într-un cuvânt toate clasele și toate castele din India, rajuptul viguros împingând cu cotul pe bengalezul firav, oamenii din Punjab opuși mahomedanilor din Sindia. Unii veniți în palanchise, alții în care trase de boi mari cu cocoașă. Primii se odihnesc lungiți lângă cămilele lor, ale căror capete viperine stau culcate pe pământ; ceilalți au făcut drumul

pe jos. Și sosesc mereu, din toate părțile peninsulei. Aici se înalță corturi, acolo vezi căruțe pe două roate cu caii deshămați, dincolo se află risipite colibe din crengi, care slujesc drept locuințe provizorii pentru toată lumea.

— Ce îmbulzeală! făcu căpitanul Hod.

— La apusul soarelui, apele râului Phalgu n-au să fie prea plăcute la gust! observă Banks.

— Și de ce, mă rog? l-am întrebat eu.

— Pentru că apele râului sunt sfinte și toată lumea astă suspectă are să se scalde în ele, la fel cum fac «gangiștii» în apele Gangelui.

— Acolo ne aflăm deci în aval? a strigat căpitanul Hod întinzând mâna în direcția în care se găsea tabăra noastră.

— Nu, domnule căpitan, liniștește-te, i-a răspuns inginerul, ne aflăm în amonte.

— Perfect, Banks, nu trebuie să ne adăpăm Gigantul de Otel la izvorul ăsta necurat!

În acest timp, noi treceam prin mijlocul miilor de hinduși îngrămădiți într-un spațiu destul de restrâns.

Auzul îți era izbit din capul locului de un zgomot strident de lanțuri și de clopoței. Erau cerșetorii care făceau apel la mila publică.

Mișunau acolo exemplare diferite din tagma cerșetorilor, atât de răspândită în întreaga peninsulă indiană. Cea mai mare parte dintre ei făceau paradă de răni prefăcute, aidoma lui Clopin-Trouillefou³⁹ din evul mediu, însă, dacă cerșetorii de profesie sunt în mare parte falși infirmi, nu tot astfel se întâmplă și cu fanaticii. Într-adevăr, ar fi fost și greu să împingi convingerea omenească mai departe.

Erau de față fachiri, *gusaini*, aproape goi, acoperiți cu cenușă; unul avea brațul anchilozat de o tensiune prelungită, altul, palma străpunsă de unghiile propriilor sale degete.

Unii își impuseseră canonul de a măsura cu trupul lor întregul drum pe care-l urmaseră de la plecare. Se întindeau pe pământ, se ridicau, se lungeau iarăși; umblaseră în acest fel sute de leghe, de parcă ar fi slujit drept lanț de arpantaj. Mă grăbeam să trec mai departe, când Banks m-a oprit deodată, zicându-mi: «Ora rugăciunii!»

În clipa aceea, în mijlocul mulțimii a apărut un brahman. El a ridicat mâna dreaptă și a întins-o către soare, care fusese până atunci ascuns de

masivul de stâncă pe care era clădită Gaya.

Semnalul a fost dat de prima rază aruncată de astrul radios. Mulțimea de oameni aproape despuiat și intrat în apele sfinte. Au avut loc atunci simple cufundări, ca în vremurile de demult ale botezului; însă trebuie să vă spun că ele n-au întârziat să se transforme în adevărate partide de înnot, al căror caracter religios era greu de priceput. Habar n-am dacă inițiații, recitându-și *stoca* sau versetele, pe care la un preț dinainte stabilit li le dictau preoții, aveau de gând să-și spele mai mult trupul decât sufletul. Adevărul este că, după ce luau apă în căușul palmei și stropeau spre cele patru puncte cardinale, își aruncau câteva picături în obraz, la fel cu cei care merg la scaldă în mare și se distrează cu primele valuri de pe plajă. De altfel, trebuie să adaug că nu uitau să-și smulgă cel puțin câte un fir de păr pentru fiecare păcat pe care-l făptuise. Cum de nu se găseau aici cei care ar merita să iasă pleșuvi din apele râului Phalgu!

Și într-atât de neînfrânate erau zbântuielile balneare ale acestor credincioși, când tulburând apa prin plonjoane neașteptate, când bătând-o cu călcâiele ca niște înnotători emeriți, încât aligatorii însăpașântați fugeau pe malul celălalt. De acolo priveau cu ochii lor verzi-albăstrui ațintiți asupra acestei mulțimi zgomotoase care le cotropea domeniul, rămânând însiruți și făcând să răsune aerul cu clămpănitul fălcilor lor nemaipomenite. De altfel, pelerinii nu se sinchiseau de ei mai mult ca decât de niște șopârle nevătămătoare.

Era timpul să-i lăsăm pe acești ciudați credincioși să ajungă în starea de a putea intra în *Kailasa*, care este paradisul lui Brahma. Am urcat deci de-a lungul râului Phalgu, ca să ajungem înapoi în tabără.

Dejunul ne-a strâns pe toți în jurul mesei, iar restul zilei, care a fost peste măsură de călduroasă, a trecut fără incidente. Spre seară, căpitanul Hod a mers să cutreiere câmpia de primprejur și s-a întors cu niscai vânat mărunt. În acest timp, Storr, Kaluth și Gumi refăceau proviziile de apă și de combustibil și încărcau caزانul. Era, într-adevăr, vorba s-o pornim în zori de zi.

La ora nouă seara, intrasem cu toții în camerele noastre. Avea să urmeze o noapte foarte liniștită, însă destul de întunecoasă. Norii groși ascundeau stelele și faceau ca atmosfera să fie încărcată. Chiar și după apusul soarelui, zăpușeala rămăsese la fel de mare.

Mi-a venit destul de greu să adorm, într-atât de înăbușitoare era căldura. Prin fereastră, pe care o lăsasem deschisă, nu pătrundea decât aer fierbinte, care mi se părea foarte nepotrivit pentru funcționarea normală a plămânilor.

Se făcuse miezul nopții și eu nu-mi găsisem o clipă de odihnă. Eram totuși foarte hotărât să dorm trei-patru ore înainte de plecare, dar zadarnic încercam eu să-i poruncesc somnului să vină. Nu izbuteam să adorm. Voința mea nu era în stare să facă nimic, ba dimpotrivă.

Să tot fi fost ora unu noaptea, când mi s-a părut că aud un murmur surd care se răspândea de-a lungul malurilor râului Phalgu.

Am crezut mai întâi că, sub influența atmosferei foarte încărcate cu electricitate, începea să se ridice dinspre apus vreun vânt vestitor de furtună. Ar fi fost el fierbinte, fără îndoială, dar ar fi mișcat în sfârșit straturile de aer și l-ar fi făcut, poate, mai respirabil.

Mă înșelasem însă. Ramurile arborilor care adăposteau tabăra erau cu totul nemîșcate.

Mi-am scos capul afară pe fereastră și am stat să ascult. Murmurul îndepărtat s-a auzit din nou, dar, de văzut, n-am văzut nimic. Râul Phalgu era întunecat și nu tremura pe întinderea lui nici cea mai mică licărire de lumină pe care ar fi dat-o orice mișcare a suprafeței sale. Așadar, zgomotul nu venea nici din apă, nici din aer.

Cu toate acestea, n-am auzit nimic suspect. M-am culcat deci la loc și, cuprins de oboseală, am început să picotesc. La anumite intervale de timp mai ajungea până la mine câte o pală din murmurul acela inexplicabil, dar, până la urmă, am adormit adânc.

Două ore mai târziu, în clipa când primele luciri ale zorilor începeau să se strecoare prin întuneric, am fost trezit deodată din somn.

Cineva îl striga pe inginer:

— Domnule Banks!

— Ce dorești?

— Veniți, vă rog, încoaace.

Am recunoscut vocile lui Banks și a mecanicului, care intrase pe culoar.

M-am sculat îndată și am părăsit cabina. Banks și Storr se și aflau pe veranda din față. Colonelul Munro mi-o luase înainte și căpitanul Hod a venit în curând după noi.

— Ce se întâmplă? a întrebat inginerul.

— Uitați-vă și dumneavoastră, domnule, i-a răspuns Storr.

Lumina slabă a zorilor ne îngăduia să observăm malurile râului Phalgu și o parte din șoseaua care se desfășura înainte pe mai multe mile. Ne-a cuprins o mare uimire când am văzut mai multe sute de hinduși, culcați grupuri-grupuri, umplând pajiștile și drumul.

— Aștia sunt pelerinii noștri de ieri, a spus căpitanul Hod.

— Și ce fac aici? am întrebat eu.

— Fără îndoială, așteaptă răsăritul soarelui, ca să se arunce în apele sfinte!

— Nu, a răspuns Banks. Ce, n-ar putea să-și facă abluțiunile chiar în Gaya? Dacă au venit aici, înseamnă că...

— Înseamnă că Gigantul nostru de Otel și-a produs efectul obișnuit! a strigat căpitanul Hod. Au aflat că se găsește în apropiere un elefant gigantic, un colos cum n-au mai văzut nicicând, și au venit să-l admire!

— Numai de să-ar mărgini să-l admire! a răspuns inginerul clătinând din cap.

— Atunci, de ce anume te temi, Banks? l-a întrebat colonelul.

— Ei, mă tem... ca nu cumva oamenii aștia fanatizați să nu ne bareze trecerea și să nu ne stânjenească mersul înainte!

— În orice caz, fii, te rog, prevăzător! Cu asemenea credincioși nicio precauție nu-i prea mică.

— Într-adevăr, a răspuns Banks. Apoi, strigându-l pe fochist:

— Kaluth, l-a întrebat el, focurile sunt pregătite?

— Da, domnule.

— Ei bine, aprinde-le.

— Da, aprinde-le, Kaluth! a strigat căpitanul Hod. Încălzește bine, Kaluth, și elefantul nostru să scuipe în fața tuturor acestor pelerini răsuflarea lui de fum și de vaporii!

Era ora trei și jumătate noaptea. Nu mai aveam nevoie decât de cel mult o jumătate de oră pentru ca mașina să se afle sub presiune. Focurile au fost aprinse de îndată, lemnale trosneau în focar și un fum negru se înălța din uriașă trompă a elefantului, al cărei capăt se pierdea printre ramurile arborilor falnici din jur.

În clipa aceea, câteva grupuri de hinduși s-au apropiat unele de altele. Toată mulțimea aceea a început să se pună în mișcare. Pelerinii s-au strâns și mai aproape de trenul nostru. Îi vedeați pe cei din primele rânduri cum înălțau brațele în aer, le întindeau spre elefant, se înclinau, îngenuncheau, se

prosternau cu capul în ţărâna. De bună seamă că aceasta însemna o adorație împinsă până la cel mai înalt grad.

Ne aflam deci acolo pe verandă, colonelul Munro, căpitanul Hod și cu mine, destul de îngrijorați, căci nu știam până unde va merge frenezia mulțimii. A venit și Mac Neil lângă noi și privea în tăcere. Cât despre Banks, el se duse să ia loc împreună cu Storr în turela ce-o purta în spate uriașul animal și de unde putea să-l manevreze după plac.

La ora patru se și auzea duduitul cazanului. Hindușii luau probabil acest duduit răsunător drept mormăitul supărat al unui elefant de ordin supranatural. În clipa aceea, manometrul arăta o presiune de cinci atmosfere și Storr lăsa aburii să iasă prin supape, ca și cum giganticul pahiderm ar fi transpirat prin toți porii.

— Ne aflăm sub presiune, Munro! a strigat Banks.

— Dă-i drumul, Banks, i-a răspuns colonelul, însă mergi cu băgare de seamă și vezi să nu strivim pe nimeni!

Aproape se luminase de ziuă. Șoseaua care trece de-a lungul râului Phalgu era ocupată de mulțimea de credincioși, prea puțin hotărâți să ne facă loc să trezem. În aceste condiții, nu era defel ușor să mergem înainte fără a strivi pe careva.

Banks a dat semnalul de plecare prin două sau trei șuierături, cărora hindușii le-au răspuns cu urlete frenetice.

«Dați-vă la o parte! Dați-vă la o parte!» a strigat inginerul și i-a spus mecanicului să deschidă puțin regulatorul de presiune.

S-a auzit mugetul vaporilor care au dat iureș în cilindri. Mașina s-a urnit din loc pe distanța unei jumătăți de învârtitură de roată. Un șuvi gros de fum alb a ieșit din trompă.

Mulțimea se îndepărtașe o clipă. Regulatorul de presiune a fost deschis atunci pe jumătate. Răgetul Gigantului de Otel s-a auzit mai puternic și trenul nostru s-a pus în mișcare printre rândurile strânse ale hindușilor care, după cât se părea, n-aveau de gând să-i facă loc.

— Banks, ia seama! am strigat eu deodată.

Aplecându-mă în afara verandei, tocmai văzusem vreo doisprezece dintre acești fanatici aruncându-se pe șosea, vrând fără doar și poate să se lase striviți sub roțile uriașei mașini.

— Atenție! Atenție! Dați-vă înapoi! spunea colonelul Munro, făcându-le semn să se ridice.

— Imbecilii! striga la rândul său căpitanul Hod. Ei iau aparatul nostru drept carul lui Juggernaut! Vor să se lase zdrobiți de picioarele elefantului sfânt!

La un semn al lui Banks, mecanicul a oprit admisia vaporilor. Pelerinii, lungiți de-a curmezișul drumului, păreau hotărâți să nu se ridice cu niciun chip. În jurul lor, mulțimea fanatizată striga și-i încuraja prin gesturi. Mașina se oprișe. Banks se afla într-o mare încurcătură și nu mai știa ce să facă.

Deodată, i-a venit o idee.

— Bine, o să vedem noi! făcu el.

A deschis numai decât robinetul oalelor de condensare ale cilindrilor și șuvoaie puternice de vapori au țâșnit la nivelul solului, în timp ce văzduhul răsună de șuierături stridente.

— Ura, ura, ura! a strigat căpitanul Hod. Șfichiuieste-i, prietene Banks, șfichiuieste-i!

Mijlocul se dovedea bun. Fanaticii, atinși de șuvoaiele de aburi fierbinți, s-au ridicat scoțând strigăte de oameni opăriți. Să se lase striviți, da, înțelegeau; să se lase arși de vii, nici gând!

Mulțimea a dat îndărăt și drumul a devenit iar liber. Regulatorul a fost atunci deschis cu totul, roțile au mușcat adânc pământul.

— Înainte, înainte! a strigat căpitanul Hod, bătând din palme și râzând din toată inima.

Și, cu un mers mai rapid, Gigantul de Otel, luând-o drept înainte pe șosea, a dispărut în curând din fața mulțimii uluite, întocmai ca un animal fantastic învăluit într-un nor de aburi.

Capitolul VIII

Câteva ore la Benares

Steam House avea acum în față șoseaua liberă, acea șosea care, trecând prin Sasseram, avea să ne conducă pe malul drept al Gangelui, până în fața orașului Benares.

Cam la o milă dincolo de tabără, mașina și-a încetinit mersul, făcând adică vreo două leghe și jumătate pe oră. Intenția lui Banks era să poposim în aceeași seară la douăzeci și cinci de leghe de Gaya și să ne petrecem liniștiți noaptea în împrejurimile micului oraș Sasseram.

În general, şoselele din India evită pe cât posibil cursurile de apă unde ar fi nevoie de poduri, care sunt destul de greu de înălțat pe aceste terenuri născute din formațiuni aluvionare. Altminteri, ar fi nevoie ca ele să fie construite prin multe părți, peste tot pe unde nu este cu putință să împiedici un râu sau un fluviu să bareze drumul. Ce-i drept, acolo se află bacul, acel aparat străvechi și rudimentar, care cu siguranță că n-ar fi fost în stare să transporte și trenul nostru. Numai că, din fericire, ne puteam lipsi de el.

Tocmai în timpul acestei zile a fost nevoie să străbatem un curs de apă important, Sone. Râul acela, alimentat mai sus de Rhotas de afluenții săi Coput și Coyle, merge să-și verse apele în Gange între Arrah și Dinapore.

Nimic mai simplu decât trecerea apei. Elefantul s-a transformat, firește, în motor marin. El a coborât malul pe o pantă blândă, a intrat în râu, s-a menținut la suprafață și, bătând apa cu picioarele sale, întocmai ca paletele unei roate hidraulice, a tras încetisor trenul care plutea în urma lui.

Căpitanul Hod nu-și mai găsea locul de bucurie.

— O casă rulantă, striga el, o casă care este totodată vagon și navă cu aburi! Nu-i mai lipsesc decât aripile spre a se transforma în aparat zburător și a cucerî spațiul!

— Se va face și asta într-o bună zi, prietene Hod, i-a răspuns plin de seriozitate inginerul.

— Știu prea bine, prietene Banks, a spus la fel de serios căpitanul. Totul se va face! Ceea ce nu se va face, însă, va fi să ni se redea existența peste două sute de ani, ca să vedem minunile acelea! Viața nu este veselă în fiecare zi și, cu toate acestea, aş încuviința bucuros să trăiesc zece secole – din pură curiozitate!

Seară, la douăsprezece ore depărtare de Gaya, după ce trecusem peste mărețul pod tubular care poartă *railway*-ul la optzeci de picioare deasupra apelor Sonei, ne-am așezat tabăra în apropiere de Sasseram. Nu era vorba decât să ne petrecem o noapte în acel loc, spre a ne reface rezerva de lemne și de apă, și s-o pornim iar în zorii zilei.

Toate punctele programului au fost executate întocmai și a doua zi, în dimineața de 22 mai, înaintea orelor fierbinți pe care ni le menea soarele arzător de la amiază, ne și reluasem drumul.

Ținutul pe care-l străbateam era mereu același, adică foarte bogat, cu pământul foarte bine lucrat. Așă apărea el în apropierea minunatei văii a Gangelui. N-am să vă vorbesc despre numeroasele sate pierdute în mijlocul

uriașelor orezării, printre pâlcurile de palmieri *taras* cu frunzișul lor des în chip de boltă, sub umbrarul manghierilor și a altor arbori având o înfățișare minunată. De altfel, nici nu ne opream din drum. Dacă uneori calea ne era tăiată de vreun car pe două roți, tras încet de boi *zebu*, două sau trei șuierături îl făceau să se tragă la o parte și trenul nostru trecea nestingherit, spre marea uimire a *raiofilor*.

În timpul zilei, am avut fermecătoarea plăcere să văd numeroase câmpuri cultivate cu trandafiri. Într-adevăr, nu ne îndepărtasem mult de Ghazipore, centru însemnat al producției de apă de Colonia sau, mai curând, de esență obținută din florile de trandafir.

L-am întrebat pe Banks dacă poate să-mi dea câteva lămuriri asupra acestui produs atât de căutat, care părea să fie ultimul cuvânt al artei în materie de parfumerie.

— Iată niște cifre, dragă prietene, mi-a răspuns Banks, iar ele îți vor arăta cât de costisitoare este fabricația. Mai întâi, patruzeci de livre⁴⁰ de trandafiri sunt supuse unui fel de distilare lentă la foc mic și totul dă vreo treizeci de livre de apă de roze. Apa aceasta este aruncată peste un nou pachet de patruzeci de livre de flori, care sunt distilate până în clipa când amestecul se reduce la douăzeci de livre. Amestecul este lăsat timp de douăsprezece ore în aerul răcoros al nopții, iar a doua zi, la suprafața lui ce se găsește? O uncie⁴¹ de ulei plăcut miroitor. Așadar, din optzeci de livre de trandafiri – cantitate în care se spune că intră nu mai puțin de două sute de mii de flori – nu s-a scos până la urmă decât o uncie de lichid. Este un adevărat masacru! Așa încât, nu trebuie să ne mire că, până și în țara unde este produsă, esența de roze costă patruzeci de rupii, adică o sută de franci uncia.

— Ehei, făcu căpitanul Hod, dacă pentru a fabrica o uncie de rachiu ar fi nevoie de optzeci de livre de struguri, strașnic preț ar mai avea grogul!

În timpul aceleiași zile am mai avut de trecut și peste Karamnaca, alt affluent al Gangelui. Hindușii fac din acest râu nevinovat un soi de Stix⁴², pe care nu-i deloc plăcut să plutești. Malurile sale nu sunt mai puțin blestemate decât malurile Iordanului sau ale Mării Moarte. Cadavrele care îi sunt încrindințate, el le poartă de-a dreptul în infernul brahmanic. Nu discut asemenea credințe, însă, cât privește afirmația că apa din acest râu diabolic

ar fi neplăcută la gust și nesănătoasă pentru stomac, protestez. Ea este excelentă.

Seara, după ce străbătusem un ținut prea puțin accidentat, printre uriașe câmpuri cu maci și o nesfârșită tablă de șah de orezării, am poposit pe malul drept al Gangelui, în fața străvechiului Ierusalim al hindușilor, orașul sfânt Benares.

— Facem o haltă de douăzeci și patru de ore, a spus Banks.

— La ce distanță ne aflăm acum de Calcutta? l-am întrebat eu pe inginer.

— La vreo trei sute cincizeci de mile, mi-a răspuns el, și trebuie să mărturisești, dragă prietene, că nu ne-am dat seama nici de lungimea drumului, nici de oboselile călătoriei!

Gangele! Iată un fluviu al cărui nume evocă legendele cele mai poetice, și nu vi se pare că toată India se rezumă în el? Mai există oare pe lume vreo vale care să se poată compara cu aceea care, pentru a-și îndruma superbul curs, se desfășoară pe un spațiu de cinci sute de leghe numărând nu mai puțin de o sută de milioane de locuitori? Mai există vreun loc de pe glob unde să se fi îngrămadit mai multe minunății de la apariția raselor asiatici încoaace? Oare ce-ar fi scris Victor Hugo despre Gange, el care a cântat atât de măreț Dunărea? Da! Poți să vorbești cu glas tare atunci când ai

...hulă ca și marea,

Când pe glob șerpuitoarea

Albie-ți rostogolești,

Din apus spre răsărit!

Însă și Gangele își are hula lui, cicloanele sale, mai îngrozitoare decât uraganele fluviului european! Si albia lui se desfășoară șerpuitoare prin ținuturile cele mai poetice de pe lume! Si el curge de la apus spre răsărit! Numai că nu-și trage izvoarele dintr-un masiv de coline mediocre! El se rostogolește de pe cel mai înalt lanț din munții Tibetului, și soarbe toti afluenții întâlniți în drum. El coboară din Himalaya!

A doua zi, la 23 mai, la răsăritul soarelui, marea întindere de ape scânteia în fața ochilor noștri. Pe nisipul alb, câteva grupuri de aligatori foarte mari păreau să soarbă primele raze ale zilei. Stăteau nemîșcați, întorși către astrul radios, de parcă ar fi fost cei mai credincioși sectanți ai lui Brahma. Însă câteva cadavre ce treceau plutind la vale i-au smuls din adorație. S-a spus că acestea, tărâte de currentul apei, ar pluti pe spate dacă sunt trupuri de bărbați și cu față în jos dacă sunt leșuri de femei. Am putut constata că observația

nu este adevărată. O clipă mai târziu, monștrii s-au aruncat asupra pradei – pe care de altfel le-o procură zilnic cursurile de apă ale peninsulei – și au târât-o în adâncurile fluviului.

Calea ferată dinspre Calcutta, înainte de a se bifurca la Allahabad spre a ajunge la Delhi în nord-est și la Bombay în sud-vest, urmează neîntrerupt malul drept al Gangelui, însă mergând în linie dreaptă și economisind astfel cotiturile. Din gara Mogul-Serai – față de care nu ne găseam mai departe de câteva mile – se desprinde o ramificație mică, servind Benaresul după ce traversează fluviul și care, urmând valea râului Gumi merge până la Jaunpur, pe un parcurs de vreo șaizeci de kilometri.

Orașul Benares se află deci pe malul stâng. Dar nu în acest loc aveam să trecem noi Gangele, ci numai la Allahabad. Gigantul de Otel a rămas deci în tabăra pe care o alesem în seara din ajun – 22 mai. La mal erau amarate gondole gata să ne ducă până în orașul sfânt, pe care doream să-l vizitez mai cu de-amănuntul.

Colonelul Munro n-avea nimic de aflat și nimic de văzut în orașele acestea, pe care le vizitase atât de des. Și totuși, în acea zi, în prima clipă a vrut să meargă împreună cu noi; însă, după ce s-a mai gândit, s-a hotărât să facă o excursie pe malurile fluviului, însoțit de sergentul Mac Neil. Întradevăr, au părăsit amândoi *Steam House* înaintea noastră. Cât despre căpitanul Hod, care făcuse parte altădată din garnizoana Benares, dorea să se ducă să-și vadă câțiva camarazi. Astfel încât, Banks și cu mine – inginerul vrusese să-mi servească drept călăuză – am fost singurii pe care un simțământ de curiozitate avea să ne mâne spre oraș.

După cum v-am spus, căpitanul Hod făcuse parte din garnizoana Benares, însă trebuie să știți că trupele armatei regale nu-și au de obicei reședință în orașele hinduse. Cazările lor se află în mijlocul «cantonamentelor», care, de fapt, ajung să fie adevărate orașe englezesti. Așa se întâmplă la Allahabad, la fel la Benares, tot astfel și în alte puncte ale teritoriului, în care nu se grupează doar soldații, ci se adună de preferință și funcționarii, negustorii și rentierii. Fiecare dintre aceste orașe mari este deci dublu: unul cu tot confortul Europei moderne, celălalt păstrând datinile țării și obiceiurile hinduse cu toată culoarea lor locală.

Orașul englezesc anexat Benaresului este Secrole, interesant de vizitat pentru bungalowurile, bulevardele și bisericile sale creștine. Tot acolo se găsesc și principalele hoteluri pe care le caută turiștii. Secrole este unul

dintre acele orașe «de gata», pe care fabricanții din Regatul Unit le-ar putea expedia în lăzi și care să fie montate pe loc. Deci, nimic deosebit de văzut. Astfel că Banks și cu mine, după ce ne-am îmbarcat într-o gondolă, am traversat oblic Gangele, în aşa fel încât să avem mai întâi o vedere de ansamblu asupra acelui minunat amfiteatru pe care îl descrie Benaresul deasupra unui taluz înalt.

«Benaresul, mi-a spus Banks, este prin excelență orașul sfânt al Indiei. Este Mecca hindusă și oricui ar trăi aici, fie că și numai douăzeci și patru de ore, îi este asigurată o parte din fericirea veșnică. Se înțelege că ce afluență de pelerini poate provoca o asemenea credință și ce număr de locuitori poate să aibă un oraș căruia Brahma i-a menit privilegii de asemenea însemnatate».

Se crede că Benaresul ar avea o existență de peste treizeci de veacuri. El ar fi fost în temeiul deci cam în epoca în care avea să dispare Troia. După ce a exercitat totdeauna o mare influență – nu politică, ci spirituală – asupra Hindustanului, el a fost, până în secolul al nouălea al erei noastre, centrul cel mai autorizat al religiei budiste. Atunci s-a înfăptuit o revoluție religioasă. Brahmanismul a distrus vechiul cult. Benaresul a devenit capitala brahmanilor, centrul de atracție al credincioșilor, și se afirmă că îl vizitează anual trei sute de mii de pelerini.

Autoritățile din metropolă i-au lăsat rajahului conducerea orașului sfânt. Acest prinț, destul de prost plătit de Anglia, locuiește într-o reședință mareță la Ramnagar, pe Gange. Este un urmaș autentic al regilor din Kaci (fostul nume al Benaresului), însă nu mai are nicio influență și s-ar mândrăi totuși dacă pensia nu i-ar fi fost micșorată la un *lakh* de rupii – adică o sută de mii de rupii sau vreo două sute cincizeci de mii de franci, care înseamnă doar banii de buzunar ai unui nabab de odinioară.

Benaresul, ca mai toate orașele de pe valea Gangelui, a fost atins o clipă de marea insurecție de la 1857. În acel timp, garnizoana sa era alcătuită din al 37-lea regiment de infanterie nativă, dintr-un corp neregulat de cavalerie și dintr-o jumătate de regiment de sikki. Ca trupe regale, ea nu avea decât o jumătate de baterie de artillerie europeană. Pumnul acesta de oameni nu putea avea pretenția să-i dezarmeze pe soldații indigeni. Astfel încât autoritățile au așteptat cu nerăbdare sosirea colonelului Neil, care o pornise la drum din Allahabad cu al 10-lea regiment din armata regală. Colonelul

Neil a intrat în Benares cu numai două sute cincizeci de oameni și îndată s-a dat ordin să aibă loc o paradă pe câmpul de manevre.

Când au fost strânși toți șipaii, li s-a comandat să depună armele. Ei au refuzat. A început o luptă între șipai și infanteria colonelului Neil. Răsculaților li s-a alăturat aproape numai decât cavaleria neregulată, apoi și sikkii, care crezuseră că au fost trădați. Însă atunci jumătatea de baterie a deschis focul, i-a copleșit pe insurgenți cu mitralii și, în ciuda vitejiei lor, au fost cu toții puși în derută.

Lupta s-a dat în afara orașului. În localitate n-a avut loc decât o tentativă de insurecție a musulmanilor, care au înălțat drapelul verde, tentativă care a dat greș în curând. Din ziua aceea, pe toată durata insurecției, Benaresul n-a mai fost cuprins de tulburări, chiar și în clipele când răscoala părea să fi triumfat în provinciile de apus.

Banks îmi dăduse aceste câteva amănunte, în timp ce gondola noastră aluneca încet pe apele Gangelui.

«Dragă prietene, oricât de străveche ar fi această capitală, n-ai să găsești într-însa niciun monument care să numere mai mult de trei sute de ani de existență. Să nu te miri. Este urmarea luptelor religioase, în care focul și sabia au jucat un rol mai mult decât regretabil. Oricum ar fi, însă, Benaresul este un oraș interesant și n-are să-ți pară rău că ai făcut această plimbare».

Curând gondola noastră s-a oprit la o distanță destul de mare spre a ne îngădui să contemplăm, din fundul unui golf albastru, cum e golful Napoli, amfiteatrul pitoresc de case care se etajează pe colină și îngrămadirea de palate, dintre care un grup întreg amenință cu prăbușirea din cauza slăbirii temeliilor, măcinate pe încetul de apele fluviului. O pagodă nepaleză, în stil arhitectonic chinez închinată lui Buddha, o pădure de turnuri, de fleșe, de minarete, de pyramidioane pe care le proiectează moscheile și templele, dominate de fleșă de aur a *lingam*-ului lui Śiva și de cele două fleșe subțiri ale moscheii lui Aurangzeb încununează această panoramă minunată.

În loc să debarcăm numai decât la unul dintre *ghat*-urile sau scările care leagă malurile cu platforma taluzurilor, Banks a cerut ca gondola să treacă prin fața cheiurilor, a căror temelie se scaldă în apele fluviului.

Am regăsit acolo reproducerea scenei de la Gaya, însă în alt peisaj. În locul pădurilor verzi de pe Phalgu, fondul tabloului era alcătuit din arierplanurile orașului sfânt. În ceea ce privește subiectul, el era aproape același.

Într-adevăr, mii de pelerini acopereau taluzul și terasele scărilor și veneau, în șiruri de câte trei-patru, să se arunce, plini de cucernicie, în apele fluviului. Nu trebuie să credeți însă că baia era gratuită. Paznici cu turbane roșii și cu sabia la șold, stând pe ultimele trepte ale ghaturilor, prețindeauro tributul, în tovărășia dibacilor brahmani, care vindeau șiraguri de mătănii, amulete sau alte ustensile ale smereniei.

Mai mult decât atât, se găseau aici nu numai pelerini care se scăldau pe cont propriu, ci și traficanți care se îndeletniceau cu negoțul de apă sfântă luată din fluviu și vândută în ținuturile cele mai îndepărtate ale peninsulei. Drept garanție, fiecare fiolă este marcată cu pecetea brahmanilor. Totuși, este de crezut că înșelătoria se face pe scară mare, într-atât de însemnat a devenit exportul acestui lichid miraculos.

— Poate că, mi-a spus Banks, întreaga apă a Gangelui n-ar fi de ajuns pentru nevoie credincioșilor.

L-am întrebat atunci dacă «îmbăierile» nu dau naștere la accidente, căci nu se iau deloc măsuri de prevenire. Nu există înotători care să-i oprească pe cei imprudenți să se aventureze în curentul iute al fluviului.

H. Jaffray.

— Accidentele sunt într-adevăr frecvente, mi-a răspuns Banks, însă dacă trupul credinciosului s-a pierdut, el și-a măntuit în schimb sufletul. Astfel încât nu se dă prea mare atenție la atâta lucru.

— Și crocodilii?

— Crocodilii, m-a lămurit Banks, se țin în general deoparte. Tot zgomotul din jur îi înfrițoșează. Nu monștrii aceștia sunt de temut, ci răufăcătorii care plonjează, se strecoară pe sub apă, înșfacă femeile și copiii, îi târasc și le smulg bijuteriile. Se pomenește chiar de un asemenea ticălos care, purtând un cap mecanic, a jucat multă vreme rolul de fals crocodil și care câștigase o mică avere cu meseria asta, totodată profitabilă dar și primejdioasă. Căci, într-adevăr, într-o bună zi, intrusul a fost devorat de un aligator veritabil și nu i s-a mai găsit decât capul din piele tăbăcită plutind la suprafața fluviului.

Pe deasupra, mai există și fanatici din aceia înrăiți care vin de bună voie să-și găsească sfârșitul în apele Gangelui și care o fac chiar cu oarecare rafinament. În jurul trupului își leagă un șir de urne goale, însă destupate. Apa pătrunde în ele puțin câte puțin și ei se scufundă încetisoară, în aplauzele credincioșilor.

Gondola ne-a purtat în curând până în dreptul lui Manmenka Ghat. Aici se suprapun în caturi rugurile pe care sunt depuse cadavrele tuturor morților care au avut oarecare grija de viața lor viitoare. Credincioșii se dau în vînt după incinerarea în acest loc sfânt și astfel rugurile ard zi și noapte, fără încetare. Bogătașii *baboo* din ținuturi îndepărtate pun să fie transportați la Benares de îndată ce se simt atinși de o boală necruțătoare. Fără doar și poate, Benaresul este cel mai bun punct de plecare pentru «călătoria pe lumea cealaltă». Dacă defunctul n-are pe cuget decât păcate ușoare, sufletul său, purtat de fumul de la Manmenka, va merge de-a dreptul în locurile fericirii veșnice. Dimpotrivă, dacă a fost un mare păcătos, sufletul său va trebui mai întâi să se regenereze în trupul unui brahman care urmează să se nască. El trebuie să nădăjduiască atunci că, în timpul celei de a doua încarnări, viața fiindu-i exemplară, n-are să i se mai impună un al treilea avatar înainte de a fi primit să se bucure veșnic de desfătările cerurilor lui Brahma.

Restul zilei l-am închinat vizitării orașului, principalelor lui monumente, bazarurilor sale tivite cu dughene întunecoase, după moda arabă. Aici se vând în special muselinuri fine dintr-o țesătură de preț și *kinkob*, un soi de stofă din mătase, țesută cu fir de aur, unul dintre principalele produse ale

industriei din Benares. Străzile erau curate însă strâmte, aşa cum se cuvîne în oraşele în care razele soarelui tropical izbesc aproape perpendicular suprafaţa pământului. Dacă dădeai de umbră pe undeva, căldura era acolo încă şi mai înăbuşitoare. Îi compătimeam pe purtătorii palanchinului nostru, care însă nu păreau să se plângă cătuşi de puţin.

De altfel, bieţii de ei aveau acum prilejul să câştige câteva rupii şi asta era de-ajuns ca să le dea forţă şi curaj. Nu acelaşi lucru se putea spune şi despre un hindus, sau mai curând un bengalez, cu privirea vie, cu o figură vicleană care, fără să încerce măcar să se ascundă, ne-a urmărit în tot timpul excursiei.

Debarcând pe cheiul Manmenka Ghat, în timp ce vorbeam cu Banks, am rostit cu voce tare numele colonelului Munro. Bengalezul, care tocmai privea cum acostează gondola noastră, nu s-a putut împiedica să nu tresără. Nu i-am dat mai multă atenţie decât se cădea, dar mi-am adus aminte de întâmplare când m-am pomenit din nou cu spionul asta aflat veşnic pe urmele noastre. Dacă ne mai părăsea uneori, în câteva clipe aveai să-l vezi ori înainte, ori după noi. Era prieten, sau duşman? Nu ştiam, dar era un om pe care numele colonelului Munro cu siguranţă că nu-l lăsa nepăsător.

Palanchinul nostru s-a oprit peste puţin timp în josul scării late, cu o sută de trepte, care urcă de la chei până la moscheea lui Aurangzeb.

Odinioară, cei cucernici nu se cărărau decât în genunchi pe acest soi de *Santa Scala*, imitându-i pe credincioşii de la Roma. Pe vremea aceea, aici se înălta templul lui Vişnu, care a fost înlocuit cu moscheea cuceritorului.

Mi-ar fi plăcut să contemplu Benaresul din vîrful unuia dintre minaretele moscheii, a căror construcţie este socotită drept un adevărat tur de forţă arhitectural. Înalte de o sută treizeci şi două de picioare, ele abia dacă au diametrul unui coş de uzină şi, cu toate acestea, câte o scară în spirală se desfăşoară înláuntrul fusului lor cilindric; însă nu este îngăduit să urci, şi aceasta nu fără motive întemeiate. De pe acum, cele două minarete se îndepărtează simţitor de verticală şi, mai puţin înzestrate cu putere de viaţă decât turnul din Pisa, intr-o bună zi vor ajunge să se prăbuşească.

Ieşind din moscheea lui Aurangzeb, l-am văzut din nou pe bengalez, care ne aştepta la intrare. De astă dată l-am privit ţintă şi el şi-a lăsat ochii în pământ. Mai înainte de a-i atrage atenţia lui Banks asupra acestui incident, am vrut să văd dacă purtarea suspectă a individului avea să continue, aşa că n-am scos o vorbă.

În minunatul oraș Benares, pagodele și moscheile se numără cu sutele. Tot astfel și palatele splendide, dintre care, fără doar și poate, cel mai frumos aparține regelui din Nagpore. Într-adevăr, puțini rajahи scapă din vedere să aibă o locuință provizorie în orașul sfânt și vin aici în perioada marilor sărbători religioase Mela.

Nu puteam avea pretenția să vizitez toate acele edificii în puținul timp care ne stătea la dispoziție. M-am mărginit deci să merg la templul lui Bicheshwar, unde se înalță *lingam*-ul lui Šiva. Piatra aceasta informă, socotită a fi un mădular al celui mai cumplit dintre zeii mitologiei indiene, acoperă un puț a cărui apă clocită se spune că ar avea însușiri miraculoase. Am mai văzut și Mankarnika sau fântâna sfântă, în care se îmbăiază drept-credincioșii întru cel mai mare profit al brahmanilor, apoi Man-Mundir, observatorul astronomic clădit acum două sute de ani de împăratul Akbar, în care toate instrumentele, de o nemîșcare marmoreeană, sunt numai dăltuite în piatră.

Mai auzisem vorbindu-se despre un palat al maimuțelor, pe care turiștii nu pierd ocazia să-l viziteze când merg la Benares. Un parizian ar fi înclinat să credă, firește, că are să se găsească iarăși în fața vestitei cuști de la *Jardin des Plantes*. Nici vorbă de aşa ceva.

Palatul acesta nu este altceva decât un templu, Durga-Khund, aflat puțin în afara cartierelor periferice. Datează din secolul al IX-lea și se numără printre cele mai vechi monumente ale orașului. Maimuțele nu sunt închise într-o cușcă cu gratii. Ele umblă libere prin curțile palatului, sar de pe un zid pe altul, se cățără până în vârful uriașilor manghieri, se ceartă, scoțând țipete asurzitoare, pentru grăunțele prăjite aduse de vizitatori și care le stârnesc lăcomia. Și aici ca pretutindeni în altă parte, brahmanii, paznici ai Durga-Khundului, scot un mic venit, ceea ce face ca, neîndoelnic, această profesie să fie una dintre cele mai bănoase din India.

Se înțelege de la sine că erau destul de obosiți de căldură atunci când, spre seară, ne-am gândit să ne întoarcem la *Steam House*. Prânzisem și cinasem la Secrole, într-unul dintre cele mai bune hoteluri ale orașului englezesc și, cu toate acestea, bucătăria de acolo ne-a făcut să ne pară rău după mâncărurile domnului Parazard.

În clipa în care a fost iar trasă gondola în josul ghatului spre a ne duce înapoi pe malul drept al Gangelui, l-am regăsit pentru ultima oară pe bengalez, la doi pași de ambarcațiunea noastră. O barcă, pusă în mișcare de

un hindus, îl aștepta la chei. S-a suit în ea. Voia oare să treacă fluviul și să ne urmărească până la tabără? Acest lucru ajungea să fie foarte suspect.

— Banks, i-am spus eu atunci pe șoptite inginerului, arătându-i-l pe bengalez, iată un spion care s-a ținut scai după noi...

— L-am văzut eu bine, mi-a răspuns Banks, și am băgat de seamă că i-a atras atenția numele colonelului atunci când l-am rostit.

— N-ar fi cazul să...? am întrebat eu.

— Nu, nici să nu ne sinchisim de el, mi-a spus Banks. Ar fi mai bine să nu știe că-l bănuim... De altfel, nici nu mai este aici.

Într-adevăr, barca bengalezului dispăruse printre numeroasele ambarcațiuni de toate formele care străbăteau în lung și-n lat apele intunecate ale Gangelui.

Apoi Banks, întorcându-se către vâslașul nostru, l-a întrebat pe un ton care se prefăcea a fi nepăsător:

— Îl cunoști pe omul acesta?

— Nu, este prima dată când îl văd, i-a răspuns acesta.

Se lăsase noaptea. Sute de vase împodobite, iluminate de lanterne multicolore, pline de cântăreți și de instrumentiști, se încrucișau în toate direcțiile pe acest fluviu aflat în sărbătoare. De pe malul stâng se înălțau în văzduh nenumărate focuri de artificii. Ar fi greu să fac o descriere a acestui spectacol, care era cu adevărat incomparabil. Nu puteam ști în legătură cu ce se celebra sărbătoarea aceea nocturnă la care luau parte hinduși din toate clasele. În clipa în care ea lua sfârșit, gondola noastră acosta la malul celălalt.

Totul a fost ca un fel de viziune feerică. Ea n-a durat mai mult decât focurile efemere de artificii care luminaseră timp de o clipă spațiul și se stinseră în noapte. Însă, după cum am mai spus, India cinstește trei sute de milioane de zei și de sub-zei, de sfinti și de sub-sfinți de toate felurile și anul nu are destule zile, minute și secunde care să poată fi încinate fiecareia dintre aceste divinități.

Când am ajuns în tabără, colonelul Munro și cu Mac Neil se și întorseră. Banks l-a întrebat pe sergent dacă nu se petrecuse nimic nou cât timp am lipsit noi.

— Nimic, a răspuns Mac Neil.

— N-ai văzut nicio figură suspectă dând târcoale pe aici?

— N-am văzut pe nimeni, domnule Banks. Aveți vreun motiv să bănuiați...

— Am fost spionați în timpul excursiei noastre la Benares, a răspuns inginerul, și nu-mi place să fim spionați!

— Spionul acela era...

— Un bengalez, căruia numele colonelului Munro i-a atras atenția.

— Și ce-ar putea să vrea de la noi acest om?

— Nu știu, Mac Neil. Va trebui să fim cu mare băgare de seamă!

— Vom fi, i-a răspuns sergentul.

Capitolul IX

Allahabad

Distanța dintre Benares și Allahabad este cam de o sută treizeci de kilometri. Șoseaua urmează aproape statornic malul drept al Gangelui, între *railway* și fluviu. Storr își făcuse rost de cărbune în brichete și încărcase tenderul cu el. Elefantul își avea deci hrana asigurată pentru mai multe zile. Bine curățat – era să zic bine țesălat – curat de parcă ar fi ieșit din atelierul de ajustaj, aştepta cu nerăbdare clipa plecării. Nu tropăia ca un cal, cu picioarele dinainte, dar un ușor freamăt al roților dovedea tensiunea vaporilor care-i umpleau plămânii de oțel.

Trenul nostru a pornit deci dis-de-dimineață, în ziua de 24 mai, cu o viteză de trei până la patru mile pe oră.

Noaptea trecuse fără incidente și nu-l mai revăzusem pe bengalez.

Pomenim aici, o dată pentru totdeauna, că programul fiecărei zile, cuprinzând ore de sculare, ore de culcare, dejunuri, ore de *lunch*, de cină și de siestă, se îndeplinea cu o exactitate militarărească. Existența în *Steam House* se desfășura cu aceeași regularitate ca și în bungalowul din Calcutta. Peisajul se schimba neîncetat sub ochii noștri, fără ca locuința să fi părut că se deplasează. Parcă eram făcuți anume pentru acest nou fel de viață, întocmai ca un pasager pentru viața de la bordul unui transatlantic – mai puțin monotonie, căci nu eram încihiști de orizontul, veșnic același, al mării.

În cursul zilei, la ora unsprezece, s-a ivit în mijlocul câmpiei un mausoleu ciudat, în stil arhitectonic mogul, ridicat în cinstea a două sfinte personaje ale Islamului, Kassim-Soliman, tatăl și fiul. O jumătate de oră mai târziu, vedeam însemnată fortăreață Chanar, ale cărei metereze pitorești

încununează o stâncă de necucerit, care se înalță perpendicular la o sută cincizeci de picioare deasupra Gangelui.

Nici măcar n-a fost vorba să facem o haltă ca să vizităm fortăreața, una dintre cele mai importante de pe valea Gangelui, așezată în aşa fel încât să poată face economie de praf de pușcă și de ghiulele în cazul unui atac. Într-adevăr, orice coloană de asalt ar fi încercat să ajungă la zidurile sale, ar fi fost zdrobită de o avalanșă de stânci, gata pregătite în acest scop.

La picioarele fortăreței se întinde orașul ce-i poartă numele și ale cărui locuințe cochete dispar înecate în verdeată.

Am văzut că la Benares există mai multe locuri privilegiate, socotite de hinduși ca fiind cele mai sfinte pe lume. Dacă ai căuta, se găsesc sute de locuri de felul acesta pe suprafața peninsulei. Chiar și fortăreața Chanar are un asemenea loc de pelerinaj, miraculos. Acolo și se arată o placă de marmură, pe care un oarecare zeu vine cu regularitate să-și facă siesta zilnică. Nu-i mai puțin adevărat că zeul este invizibil. Așa încât, nici n-am încercat să-l vedem.

Seara, Gigantul de Otel se oprea în apropiere de Mirzapore, ca să ne petrecem acolo noaptea. Dacă orașul nu este lipsit de temple, el are și uzine și un port în care se încarcă bumbacul produs în teritoriul din jur. Într-o bună zi va fi un bogat oraș comercial.

A doua zi, în 25 mai, pe la ora două după-amiază, noi treceam prin vadul micului râu Tonsa, a cărui apă, în această epocă a anului, nu depășește un picior înălțime. La ora cinci, trecusem de punctul din care începe marea ramificație a căii ferate Bombay-Calcutta. În apropierea locului în care Jumna se varsă în Gange, am admirat mărețul viaduct de fier care-și moaie cei șaisprezece piloni înalți de șaizeci de picioare în apele acestui affluent superb. Ajungând la podul de vase lung de un kilometru, care unește malul drept cu malul stâng al fluviului, l-am traversat fără prea mare greutate și, în cursul serii, am poposit în marginea unei periferii a Allahabadului.

Ziua de 26 mai avea să fie închinată vizitării acestui oraș însemnat, de la care pornesc ca niște raze principalele căi ferate ale Hindustanului. Este așezat într-o poziție încântătoare, în mijlocul celui mai bogat teritoriu indian, între două mari cursuri de apă, Jumna și Gangele.

Natura a făcut cu siguranță totul pentru ca Allahabadul să poată fi capitala Indiei engleze, centrul guvernului, reședința viceregelui. N-ar fi deci cu neputință ca el să și ajungă într-o bună zi capitală, dacă cicloanele i-ar face

câteva feste urâte Calcuttei, actuala metropolă. Lucru sigur, câteva minți pline de bun-simț au întrezărit și au prevăzut această eventualitate. În trupul acela mare care se numește India, Allahabadul este aşezat în locul unde se află inima, aşa cum Parisul este inima Franței. Ce-i drept, Londra nu se găsește în centrul Regatului Unit, însă nici nu are față de celelalte orașe mari englezești – Liverpool, Manchester, Birmingham – supremăția pe care o are Parisul asupra tuturor celorlalte orașe din Franța.

— Și dacă pornim din acest punct, l-am întrebat eu pe Banks, vom merge direct spre nord?

— Da, a răspuns Banks, sau măcar aproape direct. Allahabad este limita dinspre apus a primei părți a călătoriei noastre.

— În sfârșit, a strigat căpitanul Hod, or fi ele bune marile orașe, dar câmpiiile întinse și marea junglă sunt și mai bune! Tot continuând astfel să urmăm căile ferate, vom ajunge să mergem pe ele și Gigantul nostru de Otel va sfârși ca simplă locomotivă! Ce decădere!

— Liniștește-te, Hod, i-a răspuns inginerul, asemenea lucru n-are să se întâpte. Vom ajunge în curând să ne aventurem în teritoriile dumitale preferate.

— Așadar, Banks, vom merge drept către granița indo-chineză fără a mai trece prin Lucknow?

— Părerea mea este să ne ferim de acest oraș și mai cu seamă de Kanpur, prea plin de amintiri funeste pentru colonelul Munro.

— Ai dreptate, am replicat eu, și niciodată nu vom putea trece la o distanță îndeajuns de mare de ele.

— Spune-mi, te rog, Banks, a întrebat căpitanul Hod, în timpul vizitei dumitale la Benares n-ai aflat nimic despre Nana Sahib?

— Nimic, i-a răspuns inginerul. Se prea poate ca guvernatorul din Bombay să fi fost încă o dată indus în eroare și ca Nana Sahib să nu mai fi reapărut nicicând prin guvernământul Bombay.

— Se prea poate, într-adevăr, a replicat căpitanul, altminteri fostul rebel ar mai fi dat ocazia să se vorbească despre el!

— Oricum ar fi, a spus Banks, sunt nerăbdător să părăsesc odată valea Gangelui, care a fost teatrul atâtore dezastre în vremea insurecției șipailor, de la Allahabad și până la Kanpur. Dar, înainte de toate, fie ca numele acestui oraș să nu-l mai rostească nimeni în fața colonelului Munro, întocmai ca și acela al lui Nana Sahib! Să-l lăsăm să fie stăpân pe gândurile sale.

A doua zi, Banks a vrut să mă însوtească iarăși în cursul celor câteva ore pe care aveam să le încchin vizitării Allahabadului. Poate că aş fi avut nevoie de trei zile spre a putea vedea cum se cuvine cele trei oraşe din care este el alcătuit. Însă, în definitiv, este mai puţin neobişnuit decât Benaresul, chiar dacă se numără printre oraşele sfinte ca şi acesta.

Despre partea hindusă a oraşului nu se poate spune nimic deosebit. Este o îngrămadire de case scunde, despărţite prin străzi înguste, dominate, ici şi colo, de tamarini care sunt într-adevăr măreţi.

Nici despre partea engleză şi cantonamentele armatei n-ar fi mare lucru de spus. Bulevarde frumoase şi bine plantate pe margini, locuinţe arătoase, pieţe largi, toate elementele unui oraş menit să ajungă o mare capitală.

Total este situat în mijlocul unei câmpii întinse, mărginită la nord şi la sud de cursurile de apă ale Jumnei şi Gangelui. A fost numită «Câmpia milostenilor», întrucât prinţii hinduşi au venit aici din toate timpurile să facă opere de caritate. După cum relatează domnul Rousselet, care citează un pasaj din *Viaţa lui Hionen Thsang*, «este mai vrednic de laudă să dai aici o monedă, decât o sută de mii în altă parte».

Câteva cuvinte despre fortul din Allahabad, care merită să fie vizitat. Este construit spre apusul acestei «Câmpii a milostenilor», unde îşi profilează îndrăzneţele ziduri de gresie roşie, iar proiectilele sale – fie-ne iertată expresia – pot să «zdrobească braţele» celor două râuri. În mijlocul fortului se înalţă un palat – devenit arsenal – odinioară reşedinţa preferată a sultanului Akbar; într-unul din colţuri, *Lat-ul* lui Feroz-shah – un monolit superb de treizeci şi şase de picioare care susţine un leu; nu departe de el, un mic templu, pe care hinduştii, ce nu sunt lăsaţi să intre în fort, nu-l pot vizita cu toate că este unul dintre locurile cele mai sfinte din lume. Acestea sunt principalele puncte ale fortăreţei, care atrag atenţia turiştilor.

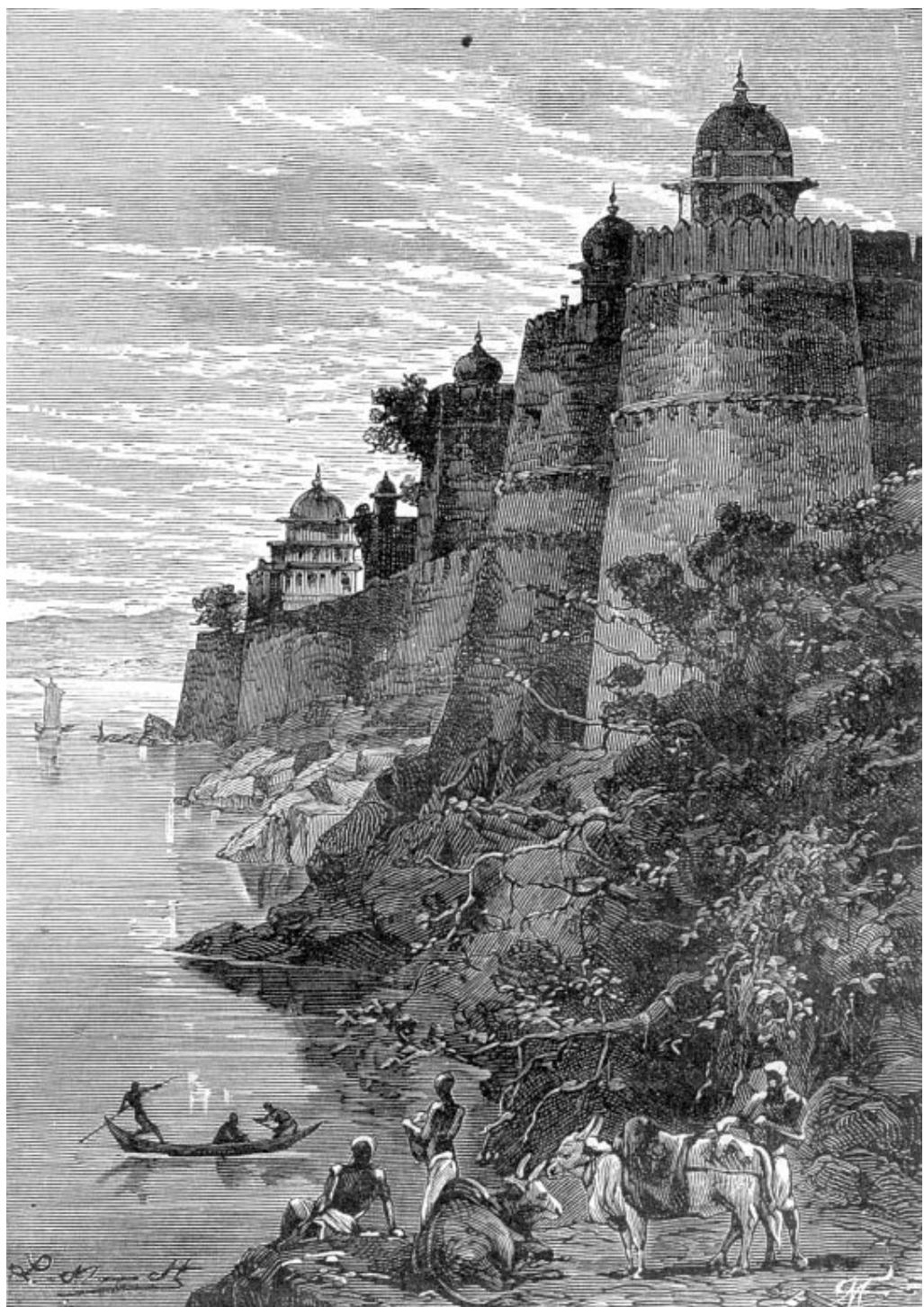
Banks mi-a spus că fortul din Allahabad îşi are şi el legenda lui, care aminteşte de legenda biblică referitoare la reconstruirea templului lui Solomon, de la Ierusalim.

Atunci când sultanul a vrut să clădească fortul din Allahabad, se pare că pietrele s-au arătat foarte îndărătnice. Fusese înălţat un zid, dar s-a prăbuşit în curând. A fost consultat atunci oracolul. Oracolul a răspuns, ca totdeauna, că este nevoie de o victimă care să se jertfească de bunăvoie, pentru a îndupla ursita cea rea. S-a oferit drept jertfă un hindus. El a fost sacrificat şi construcţia fortului a fost dusă la bun sfârşit. Hindusul se numea Brog.

Iată de ce orașul mai este și astăzi cunoscut sub dubla denumire de Brog-Allahabad.

Banks m-a condus apoi în grădinile lui Khusru, care sunt vestite și își merită faima. Acolo, în umbra celor mai frumoși tamarini din lume, se înalță mai multe mausolee mahomedane. Unul dintre ele este ultima locuință a sultanului al cărui nume îl poartă aceste grădini. Pe unul dintre zidurile de marmură albă este încrustată o palmă uriașă. Ea ne-a fost arătată cu o amabilitate de care fusesem lipsiți în fața urmelor sfinte de la Gaya.

Ce-i drept, nu este urma piciorului unui zeu, ci aceea a mâinii unui simplu muritor, strănepot de-al lui

Mahomed.

Pe vremea insurecției de la 1857, nu s-a făcut mai multă economie de sânge la Allahabad decât în celealte orașe de pe valea Gangelui.

În timpul scurtei noastre excursii la Allahabad, Banks și cu mine am iscudit cu luare-aminte dacă nu suntem urmăriți ca la Benares, însă, de data aceasta, n-am mai văzut nimic suspect.

— N-are importanță, mi-a spus inginerul, trebuie să fim cu băgare de seamă! Aș fi vrut să călătorim *incognito*, căci numele colonelului Munro este prea bine cunoscut de către nativii din această provincie.

La ora șase seara ne-am întors pentru a lua cina. Colonelul Munro, care părăsise tabăra pentru o oră-două, se întorsese și el și ne aștepta. Cât despre căpitanul Hod, care fusese să-și viziteze niște camarazi aflați în garnizoană prin cantonamente, a ajuns aproape în același timp cu noi.

Am băgat atunci de seamă, și i-am spus acest lucru și lui Banks, că sir Edward Munro părea, dacă nu mai trist, mai îngrijorat ca de obicei. Parcă surprindeam în ochii săi o văpaie pe care lacrimile ar fi trebuit s-o fi înecat de multă vreme.

— Ai dreptate, mi-a răspuns Banks, aici se petrece ceva! Oare ce s-o fi întâmplat?

— Dacă l-am întreba pe Mac Neil? am sugerat eu.

— Da, poate știe Mac Neil...

Și inginerul, părăsind salonul, se duse să deschidă ușa cabinei sergentului. Sergentul nu se afla însă acolo.

— Unde este Mac Neil? l-a întrebat Banks pe Gumi, care se pregătea să ne servească masa.

— A părăsit tabăra, i-a răspuns Gumi.

— De cât timp?

— De vreo oră, din ordinul colonelului Munro.

— Nu știi unde s-a dus?

— Nu, domnule Banks, și nici nu știu să vă spun de ce a plecat.

— S-a mai petrecut ceva pe aici după plecarea noastră?

— Nimic.

Banks s-a întors, mi-a spus că sergentul Mac Neil lipsește dintr-un motiv pe care nimeni nu-l cunoaște și mi-a repetat:

— Nu știi ce se petrece, dar cu siguranță că e ceva! Să așteptăm.

Ne-am aşezat la masă. De obicei, în timp ce mâncam, colonelul Munro lua parte la conversație. Îi făcea plăcere să-i povestim ce văzusem în excursiile noastre. Îl interesa ce făcusem în cursul zilei. Aveam totdeauna grija să nu-i vorbesc despre nimic care ar fi putut să-i reamintească, fie și pe departe, de insurecția șipailor. Cred că observa acest lucru. Ținea oare seama de rezerva mea? De altfel, era și destul de greu să-o păstreze, atâtă vreme cât era vorba despre orașe ca Benares și Allahabad, unde avuseseră loc mișcări insurecționale.

Astăzi, însă, în timpul cinei, mă puteam teme că o să fiu nevoit să-i vorbesc despre Allahabad. Teamă lipsită de temei. Colonelul Munro nu ne-a întrebat, nici pe Banks, nici pe mine, despre felul în care ne petrecusem ziua. El a rămas tacut pe toată durata cinei, îngrijorarea părea chiar să-i sporească odată cu trecerea timpului. Privea des înspre drumul care ducea la cantonament, ba chiar cred că a fost gata în mai multe rânduri să se ridice de la masă, spre a putea vedea mai bine în această direcție. Era limpede că sir Edward Munro aștepta cu nerăbdare întoarcerea sergentului Mac Neil.

Cina a avut loc deci într-o atmosferă destul de tristă. Căpitanul Hod l-a întrebat din priviri pe Banks ce se petrece, însă nici Banks nu știa mai mult decât el.

Când am isprăvit de mâncat, în loc să rămână să-și facă siesta ca de obicei, colonelul Munro a coborât treptele verandei, a făcut câțiva pași pe șosea și a mai aruncat o dată o privire lungă; apoi, întorcându-se spre noi, ne-a întrebat:

— Banks, Hod și dumneata, Maucler, n-ați vrea să mă însotiți până la primele case ale cantonamentului?

Ne-am ridicat numai de cât de la masă și l-am urmat pe colonel, care mergea încetisoară, fără să scoată o vorbă.

După ce făcuse cam o sută de pași, sir Edward Munro s-a oprit în fața unui stâlp care se înălța în dreapta șoselei și pe care era prins un afiș.

— Citiți, ne-a spus el.

Era comunicatul, vechi de peste două luni, care punea un preț pe capul nababului Nana Sahib și-i dezvăluia prezența în guvernământul Bombay.

Banks și Hod nu și-au putut înfrâna un gest de dezamăgire. Până atunci, atât la Calcutta, cât și în cursul călătoriei, ei izbutiseră să facă în aşa fel încât acest comunicat să nu cadă sub ochii colonelului. O întâmplare neplăcută zădărnicea toate măsurile de precauție pe care le luaseră.

— Banks, a întrebat sir Edward Munro, apucându-l de mâna pe inginer, cunoșteai acest comunicat?

Banks n-a răspuns însă nimic.

— Știai încă de acum două luni, a reluat colonelul, că prezența lui Nana Sahib fusese semnalată în guvernământul Bombay, și nu mi-ai spus nimic.

Banks rămânea în continuare tăcut, neștiind ce să răspundă.

— Ei bine, da, domnule colonel, exclamă căpitanul Hod, da, știam, dar pentru ce trebuia să vă spunem? Cine ne poate dovedi că faptul pe care-l anunță acest comunicat corespunde adevărului și la ce bun să vă reamintim lucruri care vă fac atâtă rău?

Banks, strigă colonelul Munro, care parcă începuse să se schimbe la față, deci ai uitat că mie îmi revine, mie mai mult decât oricui altciva, să-l pedepsesc pe acest om! Să știi: dacă am căzut, de acord să părăsesc Calcutta, am făcut-o pentru că această călătorie avea să mă aducă iar în nordul Indiei, pentru că n-am crezut nici măcar o singură zi în moartea lui Nana Sahib, pentru că nu mi-am uitat nicicând datoria de a mă răzbuna! Pornind la drum împreună cu voi, n-am avut decât o singură idee, o singură speranță! M-am bizuit, spre a mă aprobia de țel, pe întâmplările din cursul călătoriei și pe ajutorul lui Dumnezeu! Și iată că am avut dreptate! Dumnezeu mi-a scos în față acest comunicat! Nu spre nord trebuie deci să mă duc să-l caut pe Nana Sahib, ci spre sud! Fie! Voi merge spre sud!

Așadar, presimțirile nu ne înșelaseră! Era adevărul adevărat! Un gând ascuns, ba mai mult decât atât, o idee fixă îl stăpânea încă, îl stăpânea mai mult ca oricând pe colonelul Munro. Și acum, el ne-o dezvăluise pe de-a-ntregul.

— Munro, a răspuns Banks, nu ți-am spus nimic deoarece nu credeam că Nana Sahib se găsește în guvernământul Bombay. Neîndoios, autoritățile au fost înșelate și de astă dată. Într-adevăr, comunicatul a fost dat în 6 martie și de atunci încocace nu s-a petrecut nimic care să adeverească știrea că nababul și-ar mai fi făcut apariția.

Mai întâi, colonelul Munro n-a răspuns nimic la observația inginerului. S-a mai uitat o dată în lungul șoselei, apoi ne-a spus:

— Prieteni, am să vă aduc la cunoștință ce se petrece. Mac Neil s-a dus la Allahabad cu o scrisoare către guvernator. Într-o clipă voi afla dacă Nana Sahib și-a făcut într-adevăr apariția în vreo provincie din vest, dacă se mai află acum acolo sau dacă a dispărut.

— Și dacă el a fost văzut cu certitudine, ce-ai să faci, Munro? l-a întrebat Banks apucându-i mâna.

— Am să plec! a răspuns sir Edward Munro. Am să merg orișiunde este de datoria mea să merg, în numele justiției supreme.

— Ești foarte hotărât, Munro?

— Da, Banks, foarte hotărât. O să vă continuați călătoria fără mine, prieteni... Chiar în seara asta voi lua trenul de Bombay.

— Fie, dar n-ai să mergi singur! i-a răspuns inginerul întorcându-se spre noi. Te vom însobi, Munro!

— Da, domnule colonel! a strigat căpitanul Hod. N-o să vă lăsăm să plecați fără noi!

— Colonele Munro, am adăugat eu, vă rog să-mi îngăduiți să mă alătur căpitanului și prietenilor dumneavoastră!

— Da, Maucler, chiar în această seară vom părăsi tabăra cu toții...

— Zadarnic, făcu o voce gravă.

Ne-am întors cu toții într-acolo. Sergeantul Mac Neil ne stătea dinainte cu un ziar în mâna.

— Domnule colonel, citiți, a adăugat el. Iată ce mi-a spus guvernatorul să vă arăt.

Și sir Edward Munro a citit cele ce urmează:

«Guvernatorul Bombay-ului aduce la cunoștința populației că acel comunicat din 6 martie trecut, referitor la nababul Dandu-Pant, trebuie să fie considerat ca lipsit de obiect. Ieri, Nana Sahib, atacat în defileurile munților Satpura unde se refugiase împreună cu trupa sa, a fost ucis în luptă. Nu există niciun fel de îndoială asupra identității lui. El a fost recunoscut de către locuitorii din Kanpur și din Lucknow. Îi lipsea un deget de la mâna stângă și este știut că Nana Sahib își amputase unul dintre degete, în clipa când, prinț-o falsă înmormântare, a vrut să facă să se răspândească știrea morții sale. Regatul Indiei nu mai are deci a se teme cătuși de puțin de manevrele crudului nabab, care a făcut să-l coste atâta sânge».

Colonelul Munro citi rândurile de mai sus cu o voce surdă; apoi lăsa să-i cadă ziarul din mâna.

Noi tăceam. Moartea lui Nana Sahib, de astă dată neîndoelnică, ne scutea de orice fel de temeri pentru viitor.

Colonelul Munro, după câteva clipe de tăcere, și-a trecut mâna peste față, de parcă ar fi vrut să înlăture niște amintiri înfricoșătoare. Apoi ne-a

întrebat:

- Când urmează să părăsim Allahabadul?
- Mâine, în zori, i-a răspuns inginerul.
- Banks, a reluat colonelul Munro, nu ne-am putea opri pentru câteva ore la Kanpur?
- Vrei tu?.....
- Da, Banks, aş vrea... vreau să mai revăd o dată... pentru ultima oară, oraşul Kanpur!
- Vom fi acolo peste două zile! a răspuns simplu inginerul.
- Şi după aceea?... a mai întrebat colonelul Munro.
- După aceea, a răspuns Banks, ne vom continua expediţia spre nordul Indiei!
- Da!... Spre nord, spre nord!... a rostit colonelul cu o voce care m-a înduioşat până în adâncul inimii.

Într-adevăr, s-ar fi putut crede că sir Edward Munro mai avea unele îndoieri cu privire la sfârşitul ultimei lupte dintre Nana Sahib şi agenţii autoritaţilor engleze. Putea el oare să nu creadă într-un lucru care părea neîndoelnic?

Viitorul urma să ne spună dacă avea sau nu dreptate.

Capitolul X

*Via Dolorosa*⁴³

Odinioară, regatul Aud era unul dintre cele mai însemnate din întreaga peninsulă şi se numără şi astăzi printre cele mai bogate din India. Suveranii săi au fost când slabii, când puternici. Slăbiciunea unuia din ei, Wajad-Ali-Shah, a dus însă la anexarea regatului său la domeniile Companiei, la 6 februarie 1857. După cum se vede, mai erau abia câteva luni până la izbucnirea insurecţiei şi tocmai pe acest teritoriu au avut loc cele mai grave incidente, urmate de cele mai groaznice represalii.

Două oraşe şi-au căpătat în acea epocă o tristă faimă: Lucknow şi Kanpur.

Lucknow este capitala, iar Kanpur unul dintre principalele oraşe ale fostului regat.

Colonelul Munro vrusese să meargă la Kanpur şi am ajuns acolo în dimineaţa zilei de 29 mai, după ce urmasem malul drept al Gangelui, trecând printr-o câmpie netedă, în care se întindeau lanuri nesfârşite de

indigotieri. Timp de două zile Gigantul de Oțel mersese cu o viteză medie de trei leghe pe oră, străbătând astfel cei două sute cincizeci de kilometri ce despart Allahabadul de Kanpur.

Ne aflam atunci la aproape o mie de kilometri de Calcutta, punctul nostru de plecare. Kanpur este un oraș de vreo șaizeci de mii de suflete. El ocupă o fașie de teren lungă de cinci mile, pe malul drept al Gangelui. Se găsește aici un cantonament militar, în care sunt încazarmați șapte mii de oameni.

Turistul ar căuta zadarnic vreun monument vrednic să-i atragă atenția, cu toate că orașul are o origine foarte veche, după cum se spune, chiar dinaintea erei noastre. La Kanpur nu ne adusese deci vreun simțământ de curiozitate. Numai voința lui sir Edward Munro ne mânase într-acolo.

În dimineața zilei de 30 mai am părăsit cu toții tabăra. Banks, căpitanul Hod și cu mine îi urmam pe colonel și pe sergentul Mac Neil de-a lungul acestui drum al calvarului pe care sir Edward Munro voia să-l străbată pentru ultima oară, să se opreasă iar la fiecare popas.

Iată pe scurt ceea ce trebuie să știți și ce am a vă spune, conform istorisirii pe care mi-o făcuse Banks:

«Orașul Kanpur, care era plin de trupe foarte sigure în clipa anexării regatului Aud, nu mai număra la începuturile insurecției decât două sute cincizeci de soldați din armata regală, față de trei regimenter native de infanterie – I-ul, al 53-lea și al 56-lea – două regimenter de cavalerie și o baterie de artillerie din armata Bengalului. În plus, se mai aflau aici un număr destul de mare de europeni – salariați, funcționari, negustori etc. – plus opt sute cincizeci de femei și copii ai ofițerilor și soldaților din regimentul 32 de artillerie regală, care își avea garnizoana la Lucknow.

De mai mulți ani, colonelul Munro locuia la Kanpur. Aici a cunoscut-o pe Tânăra care i-a devenit soție.

Domnișoara Laurence Honlay era o englezoaică fermecătoare, inteligentă, cu un caracter plin de elevație, cu o inimă nobilă, cu o fire eroică, vrednică să fie iubită de un om cum era colonelul Munro, care o admira și o adora. Locuia împreună cu maică-sa într-un bungalow aflat în împrejurimile orașului și acolo s-a căsătorit cu ea sir Edward Munro, în 1855.

La doi ani după căsătorie, în 1857, atunci când au avut loc primele acte de revoltă la Meerat, colonelul Munro a fost nevoit să se întoarcă la regimentul său, fără a mai pierde o singură zi. S-a văzut deci silit să-și lase soția și soacra la Kanpur, îndemnându-le să-și facă numaidecât pregătirile

de plecare spre Calcutta. Colonelul Munro se gândeau că orașul Kanpur nu era sigur și – vai! – faptele de mai târziu au dovedit cât de îndreptățite îi erau presimțirile.

Doamna Honlay și lady Munro au întârziat cu plecarea, și acest lucru a avut urmări funeste. Nefericitele femei au fost apoi surprinse de evenimente și n-au mai putut părăsi orașul Kanpur.

În acel timp, divizia era comandată de generalul sir Hugh Wheeler, soldat drept și loial, care avea să cadă în curând victimă sireteniei lui Nana Sahib.

Nababul locuia pe atunci în castelul său de la Bilhur, aflat la zece leghe de Kanpur și, de multă vreme, se prefăcea că trăiește în cele mai bune relații cu europenii.

Știi, dragul meu Maucler, că primele tentative de insurecție s-au produs la Meerat și la Delhi. Știrea despre izbucnirea lor a ajuns la Kanpur la 14 mai. Chiar în aceeași zi, primul regiment de șipai a dat dovadă de intenții ostile.

Tocmai atunci, Nana Sahib și-a oferit guvernului bunele sale oficii. Generalul Wheeler a fost de ajuns de nesocotit să se încreadă în nabab, ale cărui trupe particulare au sosit curând să ocupe clădirile Trezoreriei.

În aceeași zi, un regiment neregulat de șipai, în trecere prin Kanpur, și-a ucis ofițerii europeni la porțile orașului.

Abia atunci toată lumea și-a dat seama că primejdia este enormă. Generalul Wheeler a dat ordin tuturor europenilor să se refugieze în cazarma în care se găseau femeile și copiii ofițerilor și soldaților regimentului 32 din Lucknow, cazarmă aflată în punctul cel mai învecinat cu soseaua spre Allahabad, singura pe care putea să mai sosească vreun ajutor.

Lady Munro și mama sa au fost nevoie să se închidă acolo. Pe toată durata acestei întemnițări, Tânăra femeie a dat dovadă de un devotament nemărginit față de tovarășii ei de suferință. I-a îngrijit cu mâinile sale, i-a ajutat bănește, i-a încurajat cu vorba și prin exemplul personal; s-a arătat deci întocmai aşa cum era, bună la inimă și, după cum am spus, o femeie eroică.

Între timp, arsenalul a fost pus sub paza soldaților lui Nana Sahib.

Nababul a desfășurat atunci stindardul insurecției și, la stăruințele lui, la 7 iunie, șipaii au atacat cazarma, apărată de nici trei sute de soldați valizi.

Aceștia s-au luptat, totuși, sub focul asediatorilor, sub ploaia de proiectile, pradă a tot soiul de boli, murind de foame și de sete, fără alimente, căci

aprovisionarea era neîndestulătoare, fără apă, întrucât puțurile au secat în curând.

Ei au rezistat până la 27 iunie.

Nana Sahib a propus atunci capitularea, pe care generalul Wheeler a făcut greșeala de neierat să-o semneze, în ciuda rugămintilor fierbinți ale lady-ei Munro, care îl implora să continue lupta.

Ca urmare a capitulării, bărbații, femeile și copiii, în total vreo cinci sute de persoane printre care se numărau și lady Munro împreună cu maică-sa, au fost îmbarcați pe vase ce urmau să coboare pe Gange în jos și să le ducă la Allahabad.

Abia se desprinseseră vasele de mal, că șipaii au și deschis focul. Grindină de ghiulele și de mitralii! Unele s-au scufundat, altele au fost incendiate. Una dintre aceste ambarcațiuni a izbutit, totuși, să coboare fluviul pe o distanță de câteva mile.

Lady Munro și maică-sa se aflau la bordul ei. O clipă au putut să credă că sunt salvate. Însă soldații lui Nana Sahib i-au urmărit pe fugari, i-au prins din nou și i-au adus înapoi la cantonament.

Acolo, prizonierii au fost strânși laolaltă cu alții, care scăpaseră din represaliile de la 27 iunie.

În total erau vreo două sute de victime, cărora le-a fost sortită o lungă agonie. Ele au fost închise într-un bungalow, al cărui nume, Bibi-Ghar, a căpătat o tristă faimă».

«Și cum ai aflat aceste amănunte îngrozitoare?» l-am întrebat eu pe Banks.

«De la un fost sergent din regimentul 32 al armatei regale, mi-a răspuns inginerul. Acest om, scăpat ca prin minune, a fost adăpostit de rajahul din Raishwarah, una dintre provinciile regatului Aud, care l-a întâmpinat, ca și pe ceilalți fugari, cu cea mai mare omenie».

«Și ce s-a întâmplat cu lady Munro și cu maică-sa?»

«Dragă prietene, mi-a răspuns Banks, nu avem mărturii directe asupra a ceea ce s-a petrecut după acea dată, însă este foarte ușor să facem presupuneri. Într-adevăr, șipaii erau stăpâni pe Kanpur. Orașul a fost pe mâna lor până la 15 iulie și în timpul acestor nouăsprezece zile – nouăsprezece veacuri – nefericitele victime au așteptat în fiecare clipă un ajutor care n-avea să ajungă decât prea târziu.

Generalul Havelock, care pornise de mai mult timp din Calcutta, venea în ajutorul orașului Kanpur și, după ce i-a bătut pe răsculați în mai multe rânduri, a intrat în oraș la 17 iulie.

Însă, cu două zile mai înainte, atunci când a aflat că trupele regale trecuseră râul Pandu-Nadi, Nana Sahib a hotărât că totul îi este îngăduit față de invadatorii Indiei! Un pluton din cel de al 6-lea regiment de șipai a primit ordinul să ucidă pe toată lumea, trăgând prin ferestrele bungalowului.

A doua zi, victimele au fost aruncate într-un puț din apropiere și, atunci când au sosit soldații lui Havelock, puțul era umplut cu cadavre până la ghizd.

Atunci au început represaliile. Un număr oarecare de răsculați căzuseră în mâinile generalului Havelock. Acesta a dat următorul ordin de zi, ale cărui cuvinte n-am să le uit niciodată:

„Puțul în care se odihnesc rămășițele pământești ale sărmanelor femei și ale copiilor masacrați de necredinciosul Nana Sahib va fi astupat și acoperit cu îngrijire în formă de mormânt. Această îndatorire pioasă va fi adusă la îndeplinire de către un detașament de soldați europeni, sub comanda unui ofițer. Încăperile casei în care a avut loc măcelul nu vor fi curățite și spălate de către compatrioții victimelor. Brigadierul va cere ca fiecare picătură de sânge nevinovat să fie curățată sau linsă cu limba de către condamnați, înaintea execuției, proporțional cu poziția lor de castă și cu partea pe care au luat-o la masacru. În consecință, după ce a ascultat sentința de condamnare la moarte, fiecare condamnat va fi condus în casa măcelului și forțat să curețe o anumită parte de podele. Veți avea grija să faceți în aşa fel încât această pedeapsă să revolte cât mai mult cu putință simțăminte religioase ale condamnatului, iar șeful poliției militare va folosi din plin cureaua dacă este nevoie. Odată pedeapsa îndeplinită, sentința va fi executată prin ștreang, la spânzurătoarea înălțată în apropierea casei”.

Acesta a fost ordinul de zi, mi-a spus Banks foarte emoționat. El a fost împlinit în amănunțime. Însă victimele nu mai existau!

Atunci când, după două zile, a sosit colonelul Munro și a vrut să mai recunoască vreo rămășiță a lady-ei Munro sau a mamei sale, el n-a mai găsit nimic... nimic!»

Iată ceea ce îmi povestise Banks înaintea sosirii noastre la Kanpur, iar acum colonelul se îndrepta chiar spre locul în care se petrecuseră dureroasele evenimente.

Dar, mai întâi, el a vrut să vadă încă o dată bungalowul unde locuise lady Munro și în care își petrecuse ea copilăria, locuința unde o văzuse pentru cea din urmă oară, pragul pe care primise ultimele ei sărutări.

Bungalowul era clădit puțin în afara cartierelor mărginașe ale orașului, nu departe de linia cantonamentelor militare. Ruine, bucăți de ziduri încă înnegrite, câțiva copaci culcați la pământ și uscați, iată ce mai rămânea din fosta locuință. Colonelul nu îngăduise să se repare nimic. După șase ani de zile, bungalowul rămăsese întocmai ca atunci când scăpase din incendiu.

Ne-am petrecut o oră în locul acesta pustiit. Sir Edward Munro mergea tăcut printre ruinele care-i trezeau atâtea amintiri. Gândul îi evoca existența plină de fericire pe care nimic nu putea să i-o mai dea înapoi. O revedea pe Tânără fată, fericită, în casa aceasta în care venise pe lume și unde el o cunoscuse și, uneori, închidea ochii de parcă ar fi vrut să-o revadă mai bine!

Dar, în sfârșit, pe neașteptate, ca și cum ar fi fost nevoie să se înfrâneze, s-a întors și ne-a tărât afară.

Banks trăsese nădejde că poate colonelul se va mărgini să viziteze numai bungalowul. Nici pomeneală! Sir Edward Munro se hotărâse să guste, până la cea din urmă, toate amărăciunile pe care i le menise orașul acela funest! După locuința lady-ei Munro, el a vrut să mai vadă o dată cazarma unde numeroase victime, cărora energica femeie li se devotase atât de eroic, cunoscuseră toate ororile unui asediu.

Cazarma era situată în câmpie, în afara orașului, și pe locul unde populația din Kanpur își căutase refugiu se clădea acum o biserică. Spre a merge într-acolo, am apucat-o pe o șosea acoperită cu macadam și umbrită de arbori frumoși.

Acolo se petrecuse primul act al cumplitiei tragediei. Acolo trăiseră, suferiseră și agonizaseră lady Munro și maică-sa, până în clipa în care capitularea dăduse pe mâna lui Nana Sahib mulțimea aceasta de victime.

În jurul construcțiilor neterminate, se vedea bucăți de ziduri sfărâmate, urmele lucrărilor de apărare ridicate de generalul Wheeler⁴⁴.

Colonelul Munro a rămas multă vreme nemîșcat și tăcut în fața ruinelor. Îl revenea și mai viu în amintire scenele fioroase care se petrecuseră acolo. După bungalowul în care lady Munro trăise fericită, cazarma în care suferise peste orice închipuire!

Mai rămânea de vizitat Bibi-Ghar, acea locuință din care Nana Sahib făcuse o închisoare, locul unde era săpat acel puț în fundul căruia victimele fuseseră amestecate laolaltă întru aceeași moarte.

Îndată ce Banks l-a văzut pe colonel îndreptându-se într-acolo, l-a apucat de braț de parcă ar fi vrut să-l opreasă.

Sir Edward Munro l-a privit drept în față și, cu o voce îngrozitor de calmă, i-a spus:

— Să mergem!

— Munro, te rog!...

— Atunci, am să mă duc singur. Nu ne mai puteam împotrivi.

Ne-am îndreptat deci către Bibi-Ghar, în fața căreia se găseau grădini frumos aranjate, unde erau plantați arbori falnici.

Acolo se înalță o colonadă de formă octogonală, în stil gotic. Ea înconjoară locul în care se afla puțul, a cărui gură este acum astupată cu un înveliș de pietre. El închipuie astfel un soi de soclu, pe care a fost ridicată o statuie de marmură albă, îngerul Milei, una dintre ultimele opere ale sculptorului Marochetti.

Lordul Canning, guvernator general al Indiilor în timpul insurecției de la 1857, a pus să fie înălțat acest monument construit după desenele colonelului de geniu Yule și pe care a dorit să-l plătească din propriii săi bani.

Dinaintea acestui puț, sir Edward Munro nu și-a mai putut stăpâni lacrimile. El a căzut în genunchi pe lespedea monumentului.

Lângă el, sergentul Mac Neil plângea în tăcere.

Ne simțeam cu toții inimile zdrobite, nu găseam nimic de spus spre a alina durerea aceasta de nemângăiat și nădăjduiam că sir Edward Munro își va isprăvi aici de plâns toate lacrimile.

Ah, dacă s-ar fi aflat printre primii soldați ai armatei regale care au intrat în Kanpur, care au pătruns în această Bibi-Ghar, el ar fi murit de durere!

Sir Edward Munro nu fusese de față în primele ore în care soldații lui Havelock puseseră stăpânire pe oraș! El n-a ajuns decât la două zile după acea necruțătoare jertfire! Iar acum nu mai avea în față ochilor decât locul în care se găsea puțul acesta funest, mormânt fără nume al celor două sute de victime ale lui Nana Sahib!

De astă dată Banks, ajutat de sergent, a izbutit să-l târască de acolo cu forță.

Colonelul Munro nu mai avea să uite vreodată cele două cuvinte pe care unul dintre soldații lui Havelock le zgâriase cu baioneta pe ghizdul puțului:

Remember Cawnpore!

Amintește-ți de Kanpur!

Capitolul XI

Schimbarea musonului

La ora unsprezece, ne și întorsesem în tabără, fiind – după cum este și ușor de înțeles – foarte grăbiți să părăsim Kanpurul; însă nevoia de a face unele reparații la pompa de alimentare a mașinii nu ne îngăduia să plecăm mai curând decât a doua zi de dimineață.

Îmi rămânea deci la dispoziție o jumătate de zi liberă. Am crezut că pot să folosesc cel mai bine vizitând orașul Lucknow. Banks avea de gând să nu mai trecem prin acest oraș, în care colonelul Munro s-ar fi aflat din nou într-unul dintre principalele teatre ale războiului. Câtă dreptate avea! Doar și aici se găseau atâtea amintiri sfâșietoare!

Așadar la prânz, după ce am părăsit *Steam House*, am apucat-o spre mica ramificație de *railway* care leagă Kanpurul de Lucknow. Traseul nu depășește douăzeci de leghe, astfel încât am ajuns în două ore în importanta capitală a regatului Aud, asupra căreia nu voi aminti decât să arunc o privire, adică să-mi fac, cum se spune, numai o impresie.

De altminteri, am avut prilejul să observ cât adevăr era în cele spuse cu privire la monumentele din Lucknow, clădite sub domnia împăraților musulmani din secolul al XVIII-lea.

Un francez din Lyon, pe nume Martin, simplu soldat în armata lui Lally-Tollendal și ajuns în 1730 favoritul regelui, a fost inițiatorul, să ar putea spune chiar creatorul acestor pretinse minuni ale capitalei Audului. Kaiserbagh, reședința oficială a suveranilor, îmbinare heteroclită a tuturor stilurilor arhitectonice care puteau să iasă din capul unui caporal, este doar o operă de suprafață. Nimic pe dinăuntru, totul numai pe dinafară, iar exteriorul este totodată hindus, chinezesc, mauresc și... european. Tot astfel s-a întâmplat cu un alt palat mai mic, Farid Bakch, care este și opera lui Martin. Cât despre Imambara, clădită în mijlocul fortăreței de către Kaifiatulla, primul arhitect al Indiilor secolului al XVII-lea, ea este într-adevăr superbă și produce o impresie marează, cu miile de ornamente piramide care îi acoperă curtinele.

N-am putut pleca din Lucknow fără să vizitez palatul Constantin, și el tot opera personală a caporalului francez, purtând numele de *Palais de la Martinière*. Am mai vrut să văd grădina învecinată, Sikander-Bagh, în care au fost măcelăriți cu sutele șipaii care, înainte de a părăsi orașul, au violat mormântul umilului soldat.

În sfârșit, după ce am admirat parcurile superbe care dăruiesc acestui oraș de cinci sute de mii de locuitori o cingătoare de flori și verdeată, după ce i-am străbătut străzile principale și mărețul bulevard Hazrat Gaudj pe spinarea unui elefant, m-am întors la *railway* și în aceeași seară am ajuns din nou la Kanpur. A doua zi, 31 mai, zorile ne-au prins pe drum.

— În fine, a strigat căpitanul Hod, deci am isprăvit cu Allahabad, Kanpur, Lucknow și alte orașe de care nu-mi pasă nici cât de un cartuș gol!

— Da, am terminat cu ele, i-a răspuns Banks, și acum vom merge drept spre nord, astfel încât să ajungem aproape în linie dreaptă la poalele munților Himalaya.

— Bravo! a reluat căpitanul. Ceea ce numesc eu India prin excelență nu sunt provinciile înțesate de orașe, ci ținutul în care trăiesc în deplină libertate prietenii mei elefanții, leii, tigrii, pantere, gheparzii, urșii, bivolii, șerpii! Aceea este singura parte bună de locuit din întreaga peninsulă! Ai s-o vezi și dumneata, Maucler, și n-are să-ți pară rău după minunățiile văii Gangelui!

— Scumpul meu căpitan, în compania dumitale n-are să-mi pară rău după nimic, i-am răspuns.

— Totuși, ne-a spus Banks, în nord-vest mai există și alte orașe foarte interesante: Delhi, Agra, Lahore...

— Eh, prietene Banks, a strigat Hod, n-am auzit niciodată vorbindu-se despre Târgușoarele astea prăpădite!

— Târgușoare prăpădite, a replicat Banks, nu, câtuși de puțin, Hod, ci niște orașe mărețe! Fii liniștit, dragă prietene, a adăugat inginerul întorcându-se către mine, vom încerca să ţi le arătăm, fără a strica planurile de vânătoare ale căpitanului.

— Minunat, Banks, a răspuns Hod, însă abia de astăzi începe cu adevărat călătoria noastră!

Apoi, cu o voce puternică a strigat:

— Fox!

Ordonanța a sosit în fugă.

— Prezent, domnule căpitan! a răspuns el.
— Fox, puștile, carabinele și revolverele să fie în bună stare!
— Aşa și sunt.
— Controlează-le cocoșul la toate.
— Am controlat.
— Pregătește cartușele.
— Le-am pregătit.
— Totul e gata?
— Totul e gata.
— Dacă este cu puțință, să fie și mai gata!
— Am înțeles.
— Cel de-al treizeci și optulea nu va întârzia să treacă la rând pe lista care-ți aduce atâtă faimă, Fox!
— Al treizeci și optulea! a strigat ordonanța și ochii i-au strălucit de încântare. Am să-i pregătesc o bunătate de glonț exploziv, de care n-o să aibă motive să se plângă!
— Du-te, Fox, du-te!

Fox a salutat militarește, a făcut stânga-mprejur și s-a dus să se închidă în arsenalul lui.

Iată acum care este itinerarul celei de a doua părți a călătoriei noastre și care n-are să mai fie modificat, decât cel mult datorită unor evenimente cu neputință de prevăzut.

Drumul acesta urcă, pe o distanță de vreo șaptezeci și cinci de kilometri, de-a lungul cursului Gangelui, îndreptându-se spre nord-vest; însă, cu începere din punctul acela, trece, tăind-o direct spre nord, printre unul dintre afluenții marelui fluviu și un affluent important al râului Gutmi. El ocolește astfel un anumit număr de cursuri de apă care se răspândesc spre dreapta și spre stânga și, prin Biswah, urcă oblic până la primele ondulații ale munților Nepalului, străbătând partea vestică a regatului Aud și a provinciei Rokilkhande.

Traseul fusese ales cu chibzuință de către inginer, astfel încât să facă față tuturor greutăților. Dacă în nordul Hindustanului cărbunele urma să fie mai greu de găsit, lemnul n-avea să ne lipsească niciodată. În ceea ce-l privește, Gigantul de Oțel putea să circule cu ușurință și cu orice viteză de-a lungul șoseelor acelora atât de bine întreținute, printre cele mai frumoase păduri ale peninsulei indiene.

Ne despărțeau cam optzeci de kilometri de micul oraș Biswah. Ne-am înțeles să-i străbatem cu o viteză foarte redusă, în șase zile. Acest lucru ne îngăduia să oprim acolo unde ne-ar fi plăcut poziția, iar vânătorii expediției ar fi avut tot timpul să-și săvârșească isprăvile de vitejie. De altfel, căpitanul Hod și ordonanța Fox, împreună cu Gumi care li se alăturase bucuros, ar fi putut să meargă în recunoaștere, în timp ce Gigantul de Otel avea să pășească plin de gravitate. Cum nimic nu mă împiedica să umblu cu ei în hăituiială, deși eram un vânător cam neprivește, i-am însoțit și eu în câteva rânduri.

Trebuie să vă spun că, din clipa în care călătoria noastră a intrat într-o nouă fază, colonelul Munro nu mai era chiar atât de retras. Mi s-a părut că a ajuns să fie mai sociabil în afara orașelor, în mijlocul pădurilor și câmpilor, departe de valea Gangelui pe care de curând o străbătusem. În aceste condiții părea că-și găsește iar tihna existenței pe care o duse la Calcutta. Putea el totuși să uite că acea casă rulantă se îndrepta spre nordul Indiei, unde îl atrăgea parcă o ursită căreia nu i se putea împotrivi? Oricum, însă, vorbea mai cu însuflețire în timpul meselor, al siestei, adesea chiar și în orele când făceam haltă. Conversația se prelungea atunci până târziu, în nopțile frumoase pe care sezonul cald încă ni le mai dăruia. În ce-l privește pe Mac Neil, de când vizitase puțul din Kanpur, mi se părea mai întunecat ca oricând. Oare după ce văzuse Bibi-Ghar i se trezise din nou ura pe care încă mai nădăjduia să și-o potolească?

«Nu-i cu putință să ni-l fi ucis pe Nana Sahib, mi-a spus el într-o bună zi. Nu, domnule, nu!»

Prima zi s-a scurs lipsită de incidente care să merite osteneala a mai fi povestite. Căpitanul Hod și Fox n-au avut ocazia să ochească nici cel mai mic animal. Era jalnic, ba chiar destul de extraordinar, ca să nu ne punem întrebarea dacă apariția Gigantului de Otel nu ținea la distanță îngrozitoarele fiare sălbaticice din câmpiile învecinate. Într-adevăr, am trecut pe lângă câteva porțiuni de junglă, bârlogul obișnuit al tigrilor și altor carnivore din rasa felină. Nu s-a ivit niciunul. Cei doi vânători se îndepărtașeră totuși cu o milă sau două, de o parte și de cealaltă a convoiului nostru. Au fost deci nevoiți să-i ia pe Black și pe Phann ca să doboare niscai vânat mărunt, din care domnul Parazard își cerea porția zilnică. Bucătarul nostru negru nu ceda în această privință și atunci când ordonanța căpitanului îi vorbea despre tigri,

gheparzi sau alte animale puțin comestibile, el înălța disprețitor din umeri spunând:

«Dar ce, astea să mănâncă?»

În seara aceea am poposit la adăpostul unui grup de smochini uriași. Noaptea a fost la fel de liniștită, pe cât de calmă fusese ziua. Nici măcar urletele fiarelor sălbaticice n-au tulburat tăcerea. Și totuși, elefantul nostru se odihnea. Nu i se mai auzea răgetul. Focurile taberei erau stinse și, pentru a-l mulțumi pe căpitan, Banks n-a mai dat drumul curentului electric care preschimba ochii Gigantului de Otel în două faruri puternice. Dar nimic!

Același lucru s-a petrecut și în cursul zilelor de 1 și 2 iunie. Să te apuce desperarea, nu alta!

— Regatul meu Aud mi-a fost schimbat! repeta căpitanul Hod. A fost transportat în Europa. Aici nu sunt mai mulți tigri decât în câmpii joase ale Scoției!

— Dragă Hod, i-a răspuns colonelul Munro, se prea poate să fi avut loc de curând prin teritoriile astăzi hăituieli care să fi silit animalele să emigreze în masă. Nu desperă și așteaptă până ajungem la poalele munților Nepalului. Acolo vei putea să-ți exerciți cu folos instinctele de vânător.

— Trebuie să nădăjduiesc, domnule colonel, a spus Hod cătinând din cap, altminteri n-o să mai avem altceva de făcut decât să ne topim gloanțele ca să le preschimbăm în alice!

Ziua de 3 iunie a fost una dintre cele mai călduroase din câte avusesem de îndurat până atunci. Dacă drumul n-ar fi fost umbrit de copaci înalți, cred că ne-am fi copt fără doar și poate în locuința noastră rulantă. Termometrul a urcat până la patruzeci și şapte de grade la umbră și nu sufla nici cea mai mică adiere de vânt. Așadar, era cu puțință ca pe asemenea căldură, în această atmosferă de foc, carnivorelor nici prin gând să le treacă să-și părăsească ascunzătorile, nici măcar în cursul nopții.

A doua zi, în 4 iunie, la răsăritul soarelui, pentru prima dată orizontul era destul de încețoșat spre apus. Am văzut atunci spectacolul mareț al unuia dintre fenomenele de miraj, care în anumite părți ale Indiei se numește *seekote* sau castele aeriene, iar în altele *dessasur* sau iluzie.

Nu era cătuși de puțin o pretinsă pânză de apă cu efectele sale curioase de refracție care se desfășura în fața privirilor noastre, ci un întreg lanț de coline scunde, încărcat cu cele mai fantastice castele de pe lume, ceva cam ca înălțimile unei văi a Rinului, cu străvechile lor bârloguri de burgografi.

Într-o clipă ne-am aflat transportați nu numai în partea romană a bătrânei Europe, ci și cu cinci sau șase sute de ani în urmă, în plin ev mediu.

Fenomenul acesta, care apărea cu o mare claritate, ne dădea simțământul unei realități absolute. Așa încât, Gigantul de Otel, cu întreg echipamentul său de mașinării moderne, mergând către un oraș din veacul al unsprezecelea, mi se părea cu mult mai înstrăinat decât atunci când alerga, împodobit cu un panaș de vapori, prin ținuturile lui Vișnu și Brahma.

— Mulțumesc, doamnă natură! a strigat căpitanul Hod. După atâtea minarete și cupole, după atâtea moschei și pagode, iată deci și un oraș vechi de prin epoca feudală, cu minunile sale romane sau gotice pe care ni le desfășoară în fața ochilor!

— Ce poet mai este și prietenul nostru Hod în dimineața asta! a răspuns Banks. Nu cumva ai înghițit înaintea micului dejun vreo baladă?

— Râzi, Banks, glumește, bate-ți joc cât poftești, dar privește! i-a replicat căpitanul. Iată obiectele cum se măresc în prim-planuri! Iată arbuștii cum devin arbori, colinele cum se prefac în munți...

— Niște simple pisici care s-ar preface în tigri, dacă ar exista pisici, nu-i aşa, Hod?

— Ah, Banks, n-ar fi ceva de disprețuit!... Bine, a strigat căpitanul, iată-mi castelele de pe Rin cum se prăbușesc, orașul cum se surpă și noi cădem iar în real, o simplă priveliște din regatul Aud în care nici măcar fiarele sălbaticice nu mai vor să locuiască!

Soarele, înălțându-se deasupra orizontului la răsărit, schimbase într-o clipă jocul refracțiilor. Burgurile, întocmai ca niște castele de cărți de joc, se năruiau odată cu colina care se prefăcea în câmpie!

— Ei bine, întrucât mirajul a dispărut, a spus Banks, iar odată cu el a dispărut și toată verva poetică a căpitanului Hod, vreți să știți, prieteni, ce prevêtește acest fenomen?

— Spune, inginer! a strigat căpitanul.

— Că în curând se va schimba vremea, a răspuns Banks. De altfel, ne aflăm în primele zile ale lunii iunie, care pricinuiesc modificări climaterice. Schimbarea musonului va aduce după sine sezonul ploilor periodice.

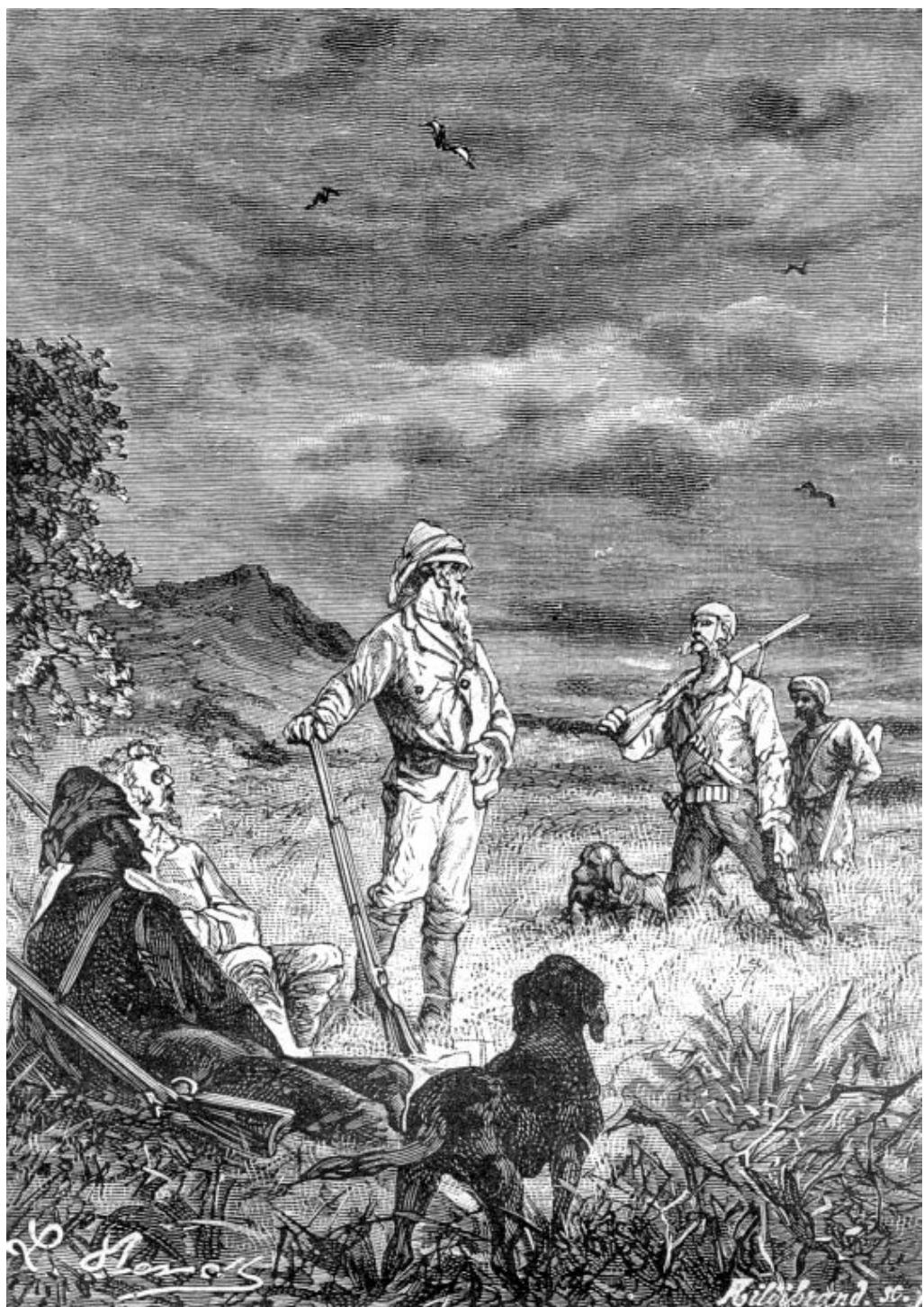
— Dragul meu Banks, am spus eu, ne aflăm într-un adăpost sigur, nu-i aşa? Ei bine, n-are decât să vină ploaia! Poate să fie ea și diluviană, tot mi se pare de preferat căldurilor acestora...

— Vei fi satisfăcut, dragă prietene, mi-a răspuns Banks. Cred că ploaia nu-i departe și vom vedea în curând cum urcă primii nori dinspre sud-vest!

Banks nu se înșelase. Către seară, spre apus, orizontul începu să se acopere cu aburi, ceea ce arăta că musonul, după cum se întâmplă cel mai adesea, avea să se instaleze în cursul nopții. Oceanul Indian ne trimetea de-a curmezișul peninsulei cețurile sale, încărcate până la refuz cu electricitate, ca tot atâtea burduri ale zeului Eol purtând uraganul și furtuna.

În cursul zilei își mai făcuseră apariția și alte câteva fenomene asupra cărora un anglo-indian n-ar fi putut să se înșele. Volute de praf foarte fin se învârtejiseră pe șosea în timpul mersului trenului. Cu siguranță că mișcarea roțiilor motorului și ale celor două vagoane rulante, nu prea iute de altfel, ar fi putut să înalte praful acesta, dar nu cu aceeași intensitate. Ai fi spus că-i un nor de puf din acela pe care îl face să danseze în aer o mașină electrică pusă în mișcare. Pământul putea să fie comparat aşadar cu un uriaș receptor, în care electricitatea s-ar fi înmagazinat timp de mai multe zile. În plus, praful se colora în reflexe gălbui, ceea ce producea o impresie neobișnuită, iar în fiecare moleculă strălucea un mic centru luminos. Erau momente în care aparatul nostru părea să meargă prin mijlocul flăcărilor, niște flăcări lipsite de căldură, însă care nici prin culoare, nici prin intensitate nu aminteară de acelea ale focului sfântului Elm.

Storr ne-a povestit că văzuse trenuri alergând astfel pe sine printre două garduri de praf luminos și Banks a adeverit spusele mecanicului. Timp de un sfert de oră am putut observa acest fenomen ciudat prin hublourile turelei, de unde vedeam șoseaua pe o distanță de cinci,

șase kilometri. Drumul, lipsit de copaci, era plin de praf, încălzit până la alb de razele verticale ale soarelui. În clipele acelea mi se părea că atmosfera era mai încinsă chiar decât focarul mașinii. Era, într-adevăr, de neîndurat și atunci când m-am dus să respir un aer mai răcoros sub bătaia aripilor *punkăi*, mă simțeam aproape sufocat.

Seara, pe la șapte, *Steam House* s-a oprit. Locul de popas ales de Banks se găsea la marginea unei păduri de baniani măreți, care părea să se întindă la nesfârșit înspre nord. O străbătea o șosea destul de bună, care ne făgăduia pentru a doua zi o călătorie mai ușoară pe sub bolțile de verdeață înalte și întinse.

Banianii, acești giganți ai florei indiene, sunt adevărați bunici, s-ar putea spune chiar șefi ai familiei vegetale, pe care îi înconjoară copiii și nepoții. Aceștia din urmă, avându-se dintr-o rădăcină comună, urcă drept primprejurul trunchiului principal de care sunt complet despărțiti și merg să se piardă în înaltul rămuriș părintesc. Într-adevăr, ei parcă ar fi fost clociți sub frunzișul des, întocmai ca puii de găină sub aripile mamei lor. De aici vine și aspectul ciudat pe care-l au pădurile acestea de mai multe ori seculare. Copacii bătrâni par a fi niște stâlpi izolați, susținând uriașa boltă, ale cărei nervuri fine se sprijină pe banianii tineri care, la rândul lor, vor ajunge și ei stâlpi.

Seara, tabăra a fost organizată mai cu grija ca de obicei. Într-adevăr, dacă și ziua următoare ar fi fost la fel de călduroasă, Banks avea de gând să prelungească halta, chiar dacă ar fi urmat să călătorim în cursul nopții.

Colonelul Munro nici nu dorea altceva decât să petreacă vreo câteva ore în pădurea aceea frumoasă, atât de umbroasă și atât de liniștită. Toată lumea s-a declarat de aceeași părere, unii pentru că aveau într-adevăr nevoie de odihnă, ceilalți întrucât voiau să încearcă să găsească în sfârșit vreun animal vrednic de împușcătură unui Anderson sau unui Gerard. Ghiciți cu ușurință cine erau aceștia din urmă.

— Fox, Gumi, este ora șapte! a strigat căpitanul Hod. Hai să dăm o raită prin pădure până să nu se înnopteze de-a binele! Ne însoțești și dumneata, Maucler?

— Dragă Hod, i-a spus Banks mai înainte ca eu să fi avut timp să răspund, ați face mai bine să nu vă depărtați de tabără. Cerul este amenințător. Dacă se dezlănțuie furtuna, s-ar putea să vă fie destul de greu

să vă întoarceți. Mâine, dacă rămânem în locul în care am poposit, o să mergeți...

— Mâine o să fie ziua, a răspuns căpitanul Hod, și aceasta este ora prielnică să ne încercăm norocul.

— Știu, Hod, dar noaptea care vine nu pare să fie prea liniștită, în orice caz, dacă vreți neapărat să plecați, să nu vă îndepărtați prea mult. Peste o oră are să fie tare întuneric și s-ar putea să vă vină greu să regăsiți tabăra.

— Fii liniștit, Banks. Nu-i decât șapte și eu îi cer domnului colonel doar o permisie de zece ore.

— Bine, du-te, dragă Hod, i-a răspuns sir Edward Munro, numai să ții seama de recomandările lui Banks.

— Am înțeles, domnule colonel!

Căpitanul Hod, Fox și cu Gumi, înarmați cu carabine de vânătoare excelente, au părăsit tabăra și au dispărut printre banianii înalți care mărgineașeau șoseaua pe dreapta.

Mă obosise într-atâta căldura din timpul zilei, încât preferasem să rămân la *Steam House*.

Între timp, din ordinul lui Banks, focurile, în loc să fie stinse cu totul, au fost doar micșorate în fundul focarului, astfel încât să păstreze o presiune de una-două atmosfere în cazanul locomotivei. Inginerul voia să fie, la nevoie, gata să facă față oricărei situații.

Storr și Kaluth s-au apucat atunci să refacă rezerva de combustibil și de apă. Un râuleț care curgea pe stânga șoselei le-a făcut rost de lichidul trebuincios, iar arborii din apropiere de lemnul de care aveau nevoie spre a încărca tenderul. În timpul acesta, domnul Parazard își vedea de treburile lui obișnuite și, strângând resturile cinei de astăzi, medita la meniul cinei de mâine.

Mai era încă destulă lumină. Colonelul Munro, Banks, sergentul Mac Neil și cu mine ne-am dus să ne facem siesta pe malul râulețului. Curentul apei limpezi răcorea atmosferă care era într-adevăr sufocantă chiar și la această oră. Soarele nu apusese încă. Prin contrast, lumina lui colora într-un albastru siniliu masa de vaporii pe care o vedeam, printre mari sfâșieri ale frunzișului, cum se adună încetul cu încetul la zenith. Erau nori grei, groși, strânși laolaltă și care nu păreau a fi mânați de vânt, ci de un motor aflat în ei însiși.

Taifasul nostru a durat până pe la opt. Din când în când, Banks se scula și mergea să arunce o privire în zare, înaintând până la marginea pădurii, care întrerupea brusc câmpia la mai puțin de un sfert de milă de tabără. Când se întorcea, clătina din cap neliniștit.

Ultima dată l-am însoțit și noi. Începuse să se întunece pe sub baniani. Ajuns la marginea pădurii, am văzut că înspre apus o câmpie uriașă se întindea până la un șir de mici coline care se conturau nelămurit și începuseră de pe acum să se confunde cu norii.

Cerul te însărcină prin calmul său. Nici cea mai mică adiere de vânt nu mișca frunzișul înalt al copacilor. Aceasta nu era odihnă naturii adormite pe care au cântat-o atât de mult poetii; era, dimpotrivă, un somn greu ca de om bolnav. Parcă plutea în atmosferă o stare de tensiune reținută. N-aș putea să compar mai bine spațiul din jur decât asemuindu-l cu cutia de vaporii a unui cazan, atunci când fluidul, aflat sub o presiune prea mare, este gata să facă explozie. Explosia era iminentă.

Într-adevăr, norii aceia de furtună se aflau foarte sus pe cer, aşa cum se întâmplă de obicei deasupra câmpilor, și aveau margini late, alcătuite din linii curbe și foarte bine conturate. Păreau chiar că se umflă, sporind ca număr și crescând în mărime, dar rămânând legați de aceeași bază. Bineînțeles, în curând se vor fi contopiti cu toții într-o singură masă, ceea ce avea să sporească densitatea acestui nor unic. De pe acum, norii mici și groși care i se alăturaseră, suferind un soi de atracție, izbiți, ciocniți, striviți unii de alții, nu se mai deslușeau, fiind amestecați laolaltă.

Pe la opt și jumătate, un fulger, închipuind un zigzag cu unghiuri foarte ascuțite, a sfâșiat masa aceea întunecată pe o lungime de două mii cinci sute-trei mii de metri.

După șaizeci și cinci de secunde, s-a auzit un tunet care și-a prelungit bubuiturile înfundate, caracteristice, timp de vreo cincisprezece secunde.

— Douăzeci și unu de kilometri, a spus Banks, după ce și-a privit ceasul. Este aproape distanța maximă de la care se mai poate auzi tunetul. Însă, odată dezlănțuită, furtuna va veni repede și nu trebuie să stăm s-o aşteptăm. Să ne întoarcem, prietenii.

— Și căpitanul Hod? a întrebat sergentul Mac Neil.

— Tunetul îi ordona să vină înapoi, i-a răspuns Banks. Sper că are să-i asculte ordinul.

Cinci minute mai târziu ne întorsesem în tabăra și ne-am dus să luăm loc în veranda din fața salonului.

Capitolul XII

Trecând prin lumina a trei focuri

India împarte cu anumite ținuturi din Brazilia – printre care și Rio de Janeiro – privilegiul de a fi țara cea mai tulburată de furtuni de pe suprafața pământului. Dacă în Franța, Anglia, Germania se apreciază că n-ar fi mai mare de douăzeci numărul zilelor, în decurs de un an, în care se aude bubuitul tunetului, este bine să știți că în peninsula indiană acestea se ridică anual la peste cincizeci.

Astea-s datele de meteorologie, în general. În acest caz însă, datorită împrejurărilor în care se producea, trebuia să ne așteptăm la o furtună de o violență nemaipomenită.

De îndată ce ne-am întors la *Steam House*, am privit barometrul. Coloana de mercur scăzuse dintr-o dată cu două degete, adică de la douăzeci și nouă la douăzeci și şapte de degete⁴⁵.

I-am atras atenția colonelului Munro, care mi-a spus:

— Mă neliniștește lipsa căpitanului Hod și a tovarășilor săi. Furtuna stă să înceapă, se lasă noaptea, se întunecă din ce în ce. Vânătorii se îndepărtează totdeauna mai mult decât făgăduiesc și chiar decât ar vrea ei să o facă. Oare cum au să mai găsească drumul de întoarcere pe bezna asta?

— Niște vânători înrăiți! a răspuns Banks. E cu neputință să-i faci mai înțelegători! Cu siguranță, ar fi fost mult mai bine să nu fi plecat deloc!

— Fără îndoială, Banks, numai că tot au plecat, i-a replicat colonelul Munro, și trebuie să facem tot ce ne stă în putință ca să se întoarcă.

— N-avem niciun mijloc să le facem cunoscut locul în care ne aflăm? l-am întrebat eu pe inginer.

— Ba da, mi-a răspuns Banks, aprinzând felinarele electrice care au o mare putere de iluminare și se văd din depărtare. Mă duc să stabilesc circuitul.

— Minunată idee, Banks!

— Vreți să mă duc în căutarea căpitanului Hod? a întrebat sergentul.

— Nu, dragă Neil, i-a răspuns colonelul Munro. Nici n-ai să-l găsești și ai să te rătăcești și tu prin pădure.

Banks s-a apucat să folosească focurile pe care le avea la dispoziție. Elementele pilei au fost puse în activitate, s-a făcut contactul și curând cei doi ochi ai Gigantului de Otel, întocmai ca două faruri electrice, își proiectau fascicolele luminoase prin bezna de sub coloanele banianilor. Desigur că în noaptea aceasta întunecoasă bătaia farurilor era foarte mare și putea călăuzi vânătorii.

În clipa aceea s-a dezlănțuit un soi de uragan de o violență nemaiîntâlnită. El a rupt vârfurile copacilor, s-a îndreptat apoi spre pământ, suflând printre coloanele banianilor de parcă ar fi trecut printre tuburile sonore ale unei orgi uriașe.

Total s-a petrecut pe neașteptate.

O ploaie de crengi uscate, o aversă de frunze smulse au acoperit șoseaua. Acoperișurile trenului nostru au răsunat jalnic sub această rafală care isca un uruit neîncetat. Am fost nevoiți să ne punem la adăpost în salon și să închidem ferestrele. Ploaia nu începuse încă.

— Este un fel de *tofan*, ne-a spus Banks.

Hindușii numesc astfel uraganele năvalnice și stârnite pe neașteptate, care devastează mai cu seamă regiunile muntoase și sunt foarte temute prin partea locului.

— Storr, l-a strigat Banks pe mecanic, ai închis cu grijă ambrazurile turelei?

— Da, domnule Banks, i-a răspuns mecanicul. N-aveți nicio teamă în această privință.

— Kaluth unde este?

— Termină de stivuit combustibilul în tender.

— Mâine, făcu inginerul, n-o să ne dăm osteneala decât să strângem trunchiurile! Vântul s-a făcut tăietor de lemn și ne scutește de muncă! Menține presiunea, Storr, și întoarce-te la adăpost.

— Îndată, domnule.

— Rezervoarele sunt pline, Kaluth? a întrebat Banks.

— Da, domnule Banks, a răspuns fochistul. Acum rezerva de apă este completă.

— Bine, întoarce-te, întoarce-te!

Mecanicul și fochistul au dat curând fuga să se adăpostească în al doilea vagon.

Fulgera des și explozia norilor încărcați cu electricitate făcea să se audă un bubuit înfundat. *Tofanul* nu răcorise atmosfera. Era un vânt dogoritor, o suflare arzătoare, care frigea de parcă ar fi ieșit pe gura unui cuptor.

Sir Edward Munro, Banks, Mac Neil și cu mine nu mai părăseam salonul decât spre a merge în verandă. Privind rămurișul înalt al banianilor, îl vedeam ca pe o dantelărie neagră pe fondul roșu ca para al cerului. Nu se ivea fulger care să nu fi fost urmat, după câteva secunde, de bubuitul unui tunet. Abia dacă se stingea ecoul unuia, că o nouă lovitură de trăsnet era iarăși repetată. Astfel, se auzea neîntrerupt o voce de bas profund, peste care se deslușeau acele detunături seci pe care Lucrețiu⁴⁶ le-a comparat atât de bine cu foșnetul strident al hârtiei sfâșiate.

— Cum, furtuna nu i-a făcut încă să se întoarcă? întrebă colonelul Munro.

— Poate că, a răspuns sergentul, căpitanul Hod și însoțitorii săi și-au găsit vreun adăpost prin pădure, într-o scorbură de copac sau în scobitura vreunei stânci, și n-au să vină înapoi decât mâine dimineață! Tabăra va fi tot aici și mereu gata să-i primească!

Banks a clătinat din cap ca un om neliniștit. Ai fi zis că nu-i de aceeași părere cu Mac Neil.

În clipa aceea – era aproape ora nouă – a început să plouă cu o nemaipomenită violență. Ploaia cădea amestecată cu bucăți uriașe de grindină, care ne izbeau ca niște pietre și trosneau pe acoperișul sonor al Casei cu aburi. Semăna cu răpăitul înfundat al unor tobe. Era cu neputință să auzi ce se vorbește, chiar dacă văzduhul n-ar mai fi răsunat de bubuiturile de tunet. Frunzele banianilor, sfâșiate de grindină, se învârtejeau în toate părțile.

Banks nu se putea face auzit în mijlocul acestui tumult asurzitor, astfel încât a întins brațul și ne-a arătat bucătile de grindină care izbeau laturile Gigantului de Otel.

Era ceva de necrezut! Totul scânteia la atingerea cu aceste corpuri dure. Ai fi zis că din nori cădeau adevărate picături de metal topit care, izbind tabla, iradiau jeturi de lumină. Fenomenul acesta arăta până în ce grad era atmosfera încărcată de electricitate. Materia fulminantă străbătea văzduhul fără încetare, astfel încât întregul spațiu părea cuprins de flăcări.

Cu un singur gest, Banks ne-a făcut să intrăm în salon și a închis ușa ce dădea spre verandă. Stând afară exista într-adevăr primejdia de a ne expune

socului emanațiilor electrice.

Ne aflam înăuntru, într-o beznă pe care fulgurația de afară o făcea să pară și mai adâncă. Cât de mirați am fost văzând că până și saliva noastră era luminoasă! Însemna deci că eram impregnați de fluidul din jur într-o măsură deosebit de mare.

S-ar putea spune că «scuipam foc», ca să folosesc expresia întrebuințată spre a caracteriza acest fenomen, arareori observat și totdeauna însăracitător. Într-adevăr, în mijlocul neîncetatei arderi explozive, cu focul arzând pe dinăuntru, cu focul pe din afară, în mijlocul acestor bubuituri sporite de loviturile de trăsnet, inima cea mai tare nu-și putea înfrâna bătăile repezi.

— Dar ei! făcu colonelul Munro.

— Ei... da... ei! răspunse Banks.

Eram îngrozitor de neliniștiți. Nu puteam face însă nimic spre a le veni în ajutor căpitanului Hod și tovarășilor săi, care se găseau poate în primejdie de moarte.

Într-adevăr, dacă găsiseră cumva vreun adăpost, el nu se putea afla decât pe sub copaci și știm bine, în aceste condiții, câte pericole întâmpini pe timp de furtună. Aflându-se într-o pădure atât de deasă, cum ar fi putut ei să stea la cinci sau șase metri de verticala care trece prin vârfurile celor mai lungi ramuri – aşa cum sunt sfătuite persoanele care au fost prinse pe neașteptate de furtună în apropierea copacilor?

Toate aceste gânduri îmi treceau prin minte când, deodată, s-a auzit bubuitul unui tunet mai înfundat decât celelalte. Nu trecuse mai mult de o jumătate de secundă de când se ivise fulgerul.

Steam House s-a cutremurat și parcă s-ar fi săltat pe arcuri. Am crezut că trenul avea să fie răsturnat.

În același timp, văzduhul s-a umplut de un miros puternic – un miros pătrunzător de vaporii nitroși – și cu siguranță că apa de ploaie strânsă în timpul acestei vijelii conținea o mare cantitate de acid azotic.

— A căzut trăsnetul... a spus Mac Neil.

— Storr, Kaluth, Parazard! a strigat Banks.

Cei trei bărbați au dat fuga în salon. Din fericire, niciunul dintre ei nu fusese lovit.

Inginerul a dat atunci în lături ușa dinspre verandă și a păsit în balcon.

— Acolo! Vedeți? făcu el.

La zece pași în stânga șoselei fusese atins de trăsnet un banian uriaș. În razele neîncetatei lumini electrice se vedea ca ziua. Trunchiul imens, pe care lăstarii nu-l mai puteau susține, căzuse de-a curmezișul peste copacii încercinați. Era cojit pe toată lungimea lui, iar o fâșie lungă de scoartă, pe care rafala o agita ca pe un șarpe, se răsucea șfichiind aerul. Se vede că această cojire avusese loc de jos în sus, sub acțiunea unui trăsnet ascendent de o violență nemaiîntâlnită.

— Dacă pica ceva mai aproape, *Steam House* ar fi fost trăsnită, a spus inginerul. Să rămânem, totuși, înăuntru. Este cărui un adăpost mai sigur decât pe sub copaci!

— Să rămânem! a răspus colonelul Munro.

În clipa aceea s-au auzit niște strigăte. Oare ni se întorceau în sfârșit tovarășii?

— Este glasul lui Parazard, a spus Storr.

Într-adevăr, bucătarul, aflat în ultima verandă, striga după noi în gura mare. Ne-am dus îndată la el.

La mai puțin de o sută de metri îndărătul și în partea dreaptă a taberei ardea pădurea de baniani. Coroanele cele mai înalte ale copacilor dispăruseră într-o perdea de flăcări. Incendiul se întindea cu o forță uriașă și se îndrepta către *Steam House* mai repede decât ne-am fi putut închipui.

Primejdia părea de neînlăturat. Seceta îndelungată și creșterea temperaturii în timpul celor trei luni ale sezonului cald uscaseră copacii, arbuștii și ierburile. Vâlvătaia se hrănea cu tot combustibilul acela foarte inflamabil. Așa cum se întâmplă adesea în Indii, pădurea întreagă amenință să fie mistuită.

Într-adevăr, se vedea cum focul își întinde cercul de pălălaie și se lătește din aproape în aproape. Dacă ar fi ajuns la tabără, în câteva minute cele două vagoane ar fi fost distruse, căci panourile lor subțiri nu puteau să le apere de foc așa cum o fac pereții groși ai unei case de bani.

Am rămas cu toții fără glas în fața acestei primejdii. Colonelul Munro și-a încrucișat brațele la piept, apoi a rostit cu simplitate:

— Banks, numai dumneata ne poți scoate de aici!

— Da, Munro, i-a răspus inginerul, și, întrucât n-avem niciun mijloc de a stinge incendiul, trebuie să fugim!

— Pe jos? am strigat eu.

— Nu, cu *Steam House*.

— Dar căpitanul Hod și tovarășii săi? a întrebat Mac Neil.

— Nu putem face nimic pentru ei! Dacă nu se întorc până pornim, noi tot o să plecăm!

— Nu trebuie să-i părăsim! a spus colonelul.

— Munro, a răspuns Banks, atunci când Gigantul de Oțel se va afla în siguranță, departe de foc, ne vom întoarce și vom răscoli pădurea până când îi vom regăsi!

— Dă-i drumul, Banks! a strigat atunci colonelul ascultând de sfatul inginerului, în realitate singurul ce putea fi urmat.

— Storr, a spus Banks, du-te la mașină! Kaluth, dă fuga la cazan și ațâță focurile! Ce presiune ai la manometru?

— Două atmosfere, a răspuns mecanicul.

— Trebuie ca în zece minute să avem patru! Haideți, prieteni, hai! Mecanicul și fochistul n-au mai pierdut o clipă. În curând trâmbă de fum negru au tășnit din trompa elefantului și s-au amestecat cu șuvoaiele de ploaie, pe care gigantul părea să le înfrunte cu curaj. Fulgerelor care pârjoleau spațiul, el le răspundeau cu vârtejuri de scântezi. Un jet de vapori șuiera pe coș, iar tirajul artificial ațâță arderea lemnului pe care Kaluth îl tot îngrămădea în focar.

Sir Edward Munro, Banks și cu mine rămăsesem în veranda din spate și supravegheam incendiul din pădure, care înainta iute și însăpăimântător. Copacii înalți se prăbușeau în pojarul acela nesfârșit, crengile trosneau ca niște focuri de revolver, lianele se răsuceau de la un trunchi la altul, vâlvătăile ațâțau numai decât noi focare. În cinci minute pârjolul înaintase cu cincizeci de metri, iar flăcările despletite, s-ar putea spune zdrențuite de rafale, se înălțau atât de sus, încât fulgerele le brăzdau în toate direcțiile.

— Trebuie să părăsim locul acesta în cinci minute, a spus Banks, astfel totul va lua foc!

— Repede mai înaintează incendiul! i-am răspuns eu.

— Vom merge mai iute decât el!

— Ce bine ar fi fost dacă Hod era aici, dacă tovarășii lui s-ar fi întors! a spus sir Edward Munro.

— Sirena! Sirena! a strigat Banks. Poate că o vor auzi!

Și, dând fuga spre turelă, a făcut să răsune văzduhul de sunete ascuțite, care contrastau cu bubuiturile profunde ale tunetelor și mai mult ca sigur că răzbăteau până departe.

O asemenea situație poți numai să îți-o imaginezi, dar n-ai fi în stare să o descrii.

Pe de o parte, nevoia de a fugi cât mai repede cu puțință; pe de alta, obligația de a-i aștepta pe cei care nu se înapoiaseră!

Banks se întorsese în veranda din spate. Marginea incendiului se afla acum la mai puțin de cincizeci de picioare de *Steam House*. Se răspândea o căldură de neîndurat și aerul arzător ar fi ajuns în curând irrespirabil. Asupra Gigantului nostru cădeau de pe acum numeroase scântezi. Din fericire, însă, aversele torențiale îl ocroteau într-o oarecare măsură, însă ele de bună seamă că nu l-ar fi putut apăra de atacul direct al focului.

Mașina scotea în continuare șuierături stridente. Nici Hod, nici Fox și nici Gumi nu-și făceau însă apariția.

În clipa aceea, mecanicul a venit lângă Banks.

— Avem presiunea necesară, a spus el.

— Ei, bine, la drum, Storr, i-a răspuns Banks, însă nu prea repede!... Numai atât cât este nevoie ca să ne ținem la distanță de incendiu!

— Așteaptă, Banks, așteaptă! l-a oprit colonelul Munro, care nu se putea hotărî să părăsească tabăra.

— Încă trei minute, i-a răspuns cu răceală Banks, însă atât și nimic mai mult! Peste trei minute începe să ia foc partea din spate a Casei cu aburi!

S-au scurs două minute. Acum era cu neputință să mai rămâi în verandă. Nu puteai atinge cu mâna tablele încinse, care și începuseră să se coșcovească. Să mai rămânem chiar și câteva clipe în plus ar fi însemnat cea mai mare imprudență!

— La drum, Storr! a strigat Banks.

— Ah! a exclamat sergentul.

— Ei sunt! am spus eu.

Căpitanul Hod și cu Fox se iviseră dinspre partea dreaptă a șoselei. Îl purtau pe brațe pe Gumi ca pe un corp inert și au ajuns la scărița din spate.

— Mort? a strigat Banks.

— Nu, ci lovit de trăsnet, care i-a sfărâmat pușca în mâna, i-a răspuns căpitanul Hod, și i-a paralizat doar piciorul stâng.

— Domnul fie lăudat! a spus colonelul Munro.

— Mulțumesc, Banks, a adăugat căpitanul. Fără șuierăturile dumitale, nu mai izbuteam noi să găsim tabăra!

— La drum, a strigat Banks, la drum!

Hod și Fox se și aruncaseră în tren, iar Gumi, care nu-și pierduse cunoștința, a fost depus în cabina lui.

— Ce presiune avem? a întrebat Banks care se dusese lângă mecanic.

— Aproape cinci atmosfere, a răspuns Storr.

— La drum! a repetat Banks.

Era ora zece și jumătate seara. Banks și Storr s-au dus să ia loc în turelă. Regulatorul de presiune a fost deschis, vaporii au dat buzna în cilindri, a început să se audă răgetul locomotivei, iar Casa cu aburi a pornit cu viteză mică prin acea întreită intensitate de lumină, produsă de incendiul din pădure, de focurile electrice ale felinarelor și de fulgurațiile cerului!

Căpitanul Hod ne-a povestit în câteva cuvinte ce se petrecuse în timpul excursiei sale. El și tovarășii lui nu găsiseră nici urmă de animal. Odată cu apropierea furtunii, s-a întunecat mai repede și mai tare decât crezuseră. Primul bubuit de tunet i-a prins pe când se aflau la mai bine de trei mile de tabără. Au vrut atunci să se întoarcă, însă, oricât au încercat ei să se orienteze, s-au rătăcit în scurt timp printre grupurile de baniani atât de asemănătoare, mai ales că nu găseau nicio cărare care să le arate direcția de urmat.

În curând a izbucnit furtuna cu o violență nemaipomenită. În clipa aceea, se aflau tustrei dincolo de bătaia luminilor electrice. Așadar, n-au putut să se îndrepte spre *Steam House*. Grindina și ploaia cădeau în torente. Niciun adăpost, cel mult bolta nesigură a copacilor, care avea să fie și ea ciuruită în puțină vreme.

Pe neașteptate, dintr-un fulger uriaș, o lovitură de trăsnet. Gumi a căzut secerat lângă căpitanul Hod, la picioarele lui Fox. Din pușca pe care o ținuse în mâna, nu mai rămăsese decât patul. Țeava, cocoșul și apărătoarea trăgaciului, tot ce fusese din metal dispăruse într-o clipită.

Tovarășii săi au crezut că fusese ucis pe loc. Din fericire nu murise, însă piciorul lui stâng, cu toate că nu-l atinsese direct fluidul, rămăsese paralizat. Bietul Gumi nu mai putea face nici măcar un pas. Trebuia deci cărat pe brațe. Zadarnic s-a rugat el să fie lăsat acolo, urmând să vină mai târziu să-l caute. Tovarășii săi n-au vrut să primească și, unul apucându-l de picioare, celălalt de umeri, s-au aventurat, de bine de rău, prin pădurea întunecoasă.

Timp de două ore Hod și Fox au rătăcit la întâmplare, șovăind, oprindu-se, reluându-și mersul, fără niciun punct de reper care să le arate direcția spre *Steam House*.

În sfârșit, și din fericire, șuierăturile, mai ușor de auzit decât niște împușcături în mijlocul tumultului elementelor dezlănțuite, au răsunat printre rafale. Era vocea Gigantului de Oțel.

Un sfert de oră mai târziu ajungeau tustrei, chiar în clipa în care urma să părăsim locul de popas.

Era și timpul!

Totuși, dacă trenul alerga pe șoseaua lată și netedă din pădure, incendiul mergea la fel de repede ca și el. Ceea ce făcea ca primejdia să fie și mai amenințătoare era faptul că direcția vântului se schimbăse, aşa cum se întâmplă adesea în timpul acestor fenomene atmosferice tulburătoare, care sunt furtunile. În loc să bată dintr-o parte, el sufla acum dindărăt și cu violență, ațâțând pârjolul, întocmai ca un ventilator care saturează cu oxigen un focar. Focul ne ajungea din urmă. Ploua cu ramuri aprinse, cu scântei arzătoare, în mijlocul unui nor de cenușă caldă, înălțată de la pământ, ca și cum un crater ar fi împroșcat în spațiu cu materii eruptive. și într-adevăr, cu ce s-ar putea compara mai bine incendiul acela decât cu înaintarea unui fluviu de lavă, desfășurându-se de-a curmezișul câmpiei și devorând totul în calea lui?

Banks a băgat de seamă. Nu văzuse, ci mai degrabă simțiase o răsuflare dogoritoare trecând prin văzduh.

A mărit atunci viteza, cu toate că era destul de primejdios să o facă pe drumul acela necunoscut. Însă șoseaua, invadată de apele căzute din cer, era atât de desfundată, încât mașina nu putea fi condusă atât de repede pe cât ar fi vrut inginerul.

Pe la unsprezece și jumătate, un nou bubuit de tunet, înfiorător, un nou trăsnet. Am scos cu toții un strigăt de groază. Crezuseră că Banks și Storr fuseseră amândoi trăsniiți în turela din care conduceau mersul trenului.

Fusesem însă scuțit de asemenea nenorocire. Descărcarea electrică izbise elefantul în vârful uneia dintre urechile sale clăpăuge.

Din fericire, mașina nu suferise nicio stricăciune și se părea că Gigantul de Oțel voia să răspundă loviturilor furtunii prin răgetul lui tot mai zorit.

— Ura, a strigat căpitanul Hod, ura! Un elefant în carne și oase ar fi căzut mort pe loc. Tu înfrunți furtuna plin de curaj, și nimic nu poate să te opreasă! Ura, Gigantule de Oțel, ura!

Timp de încă o jumătate de oră, trenul a menținut distanța de care era nevoie. Din teama de a nu-l izbi prea violent de vreun obstacol, Banks nu-l

gonea decât cu viteza trebuincioasă pentru a nu fi ajunși de foc.

Din verandă, unde luasem loc colonelul Munro, Hod și cu mine, vedeam trecând umbre mari, care săreau prin lumina incendiului și a fulgerelor. În sfârșit, apăruseră fiarele sălbatice!

Din precauție, Hod și-a luat pușca. Întrucât era cu puțință ca animalele însăjimantate să se arunce asupra Casei cu aburi, spre a găsi în ea adăpost sau refugiu.

Și într-adevăr aşa a și încercat să facă un tigru enorm; însă, aruncându-se într-un salt prodigios, și-a prins capul între doi lăstari de banian. Copacul principal, aplecat de furtună, își întinsese lăstarii ca pe niște sfori uriașe, care au gătuit sălbăticina.

— Sărmanul animal! a spus Fox.

— Fiarele astăzi sălbatice, i-a răspuns indignat căpitanul Hod, au fost făcute spre a fi ucise de un glonte cinstit de carabină! Da, sărmanul animal!

Ce-i drept, mare pacoste căzuse pe capul căpitanului Hod! Atunci când căuta tigri nu-i vedea, iar când nu-i căuta îi treceau în zbor pe dinainte sau erau sugrumați ca niște șoareci în lațurile capcanei!

La ora unu noaptea, primejdia, pe cât de mare fusese ea până atunci, s-a dublat.

Vântoasa turbată, învârtejindu-se în direcția tuturor punctelor cardinale, făcuse ca incendiul să cuprindă și partea de șosea dinaintea noastră, astfel încât acum eram complet împresurați.

Cu toate acestea, violența furtunii scăzuse mult, aşa cum se întâmplă aproape totdeauna când asemenea fenomene atmosferice trec pe deasupra unei păduri, ai cărei copaci substrag și epuizează puțin câte puțin materia electrică. Însă, dacă fulgerele erau mai rare și trăsnetele cădeau la intervale mai mari, dacă ploaia se abătea cu mai puțină forță, vântul sufla mai departe la suprafața pământului, cu o furie de necrezut.

Trebuia să sporim cu orice preț iuțeala Gigantului de Otel, cu riscul de a-l izbi de un obstacol sau de a ne prăbuși în vreo groapă mare și adâncă.

Banks a făcut acest lucru cu un sănge rece uimitoare, ținându-și ochii lipiți de sticlele lenticulare ale turelei și stând cu mâna încleștată pe regulatorul de presiune, căruia nu-i mai dădea drumul.

Șoseaua părea încă pe jumătate liberă, între două perdele de flăcări. Era neapărat nevoie să trezem printre ele. Banks s-a aruncat cu hotărâre înainte, cu o viteză de șase, șapte mile pe oră.

Am crezut că acolo ne vor rămâne oasele, mai cu seamă când a fost nevoie să străbatem un loc foarte îngust printre văpăi, pe o distanță de cincizeci de metri. Roțile Casei cu aburi au trecut scrâșnind peste jeraticul presărat pe jos și un aer dogoritor ne-a învăluit din toate părțile!

Izbutisem!

În sfârșit, la ora două noaptea, în licărirea rarelor luminișuri, a apărut marginea pădurii. Îndărătul nostru se desfășura o vastă panoramă de flăcări. Incendiul nu avea să se stingă până ce nu mistuia și ultimul banian din pădurea aceea uriașă.

În fine, la ziuă, trenul s-a oprit; furtuna se potolise cu totul și am pregătit o tabără provizorie.

Elefantul nostru, verificat cu multă grijă, avea vârful urechii drepte străbătut de mai multe găuri, cu marginile răsucite.

Desigur, după o asemenea lovitură de trăsnet, oricare alt animal, afară de unul de oțel, ar fi căzut ca să nu se mai scoale niciodată, iar incendiul ar fi mistuit Gigantul nostru aflat în pericol!

La ora șase dimineața, după o foarte scurtă odihnă, o porneam din nou la drum, iar la prânz poposeam în împrejurimile orășelului Rewah.

Capitolul XIII

Isprăvile vânătoarești ale căpitanului Hod

După-amiaza zilei de 5 iunie și noaptea următoare, petrecute în tabără, s-au scurs în liniște. După atâtea osteneli, sporite de tot atâtea primejdii, ne meritam odihna din plin.

Dinaintea pașilor noștri nu se mai desfășurau câmpii bogate ale regatului Aud. *Steam House* alerga acum prin teritoriul acela, încă fertil, dar întretăiat de *nullah* sau albii de torenți, care formează provincia Rohilkhande. Bareilly este capitala acestui pătrat întins, cu latura de o sută cincizeci și cinci de mile, udat de numeroșii afluenți sau subafluenți ai râului Gogra, în care se regăsesc ici și colo pâlcuri de manghieri măreți, și presărat de porțiuni de junglă deasă care tind să dea îndărăt în fața terenurilor cultivate.

Aici a fost centrul insurecției după cucerirea orașului Delhi și s-a desfășurat una dintre campaniile lui sir Colin Campbell; aici coloana brigadierului Walpole nu a fost, la început, lipsită de noroc, aici a pierit, în lupta de la 14 aprilie, unul din prietenii lui sir Edward Munro, colonel

comandant al celui de al 93-lea regiment scoțian care se distinsese în cele două asalturi ale orașului Lucknow.

Data fiind alcătuirea sa, ținutul era cum nu se poate mai prielnic pentru mersul Gigantului nostru. Șosele frumoase și foarte egal nivale, cursuri de apă ușor de trecut între cele două artere mai importante care coboară dinspre nord, totul contribuia să ne facă mai usoară străbaterea acestei părți a itinerarului. Nu ne mai rămâneau de parcurs decât câteva sute de kilometri, înainte de a da de primele ridicături de teren ce leagă câmpia de munții Nepalului.

Atâtă doar că trebuia să ținem seama neapărat de sezonul ploilor.

Musonul, care suflă dinspre nord-est către sud-vest în timpul primelor luni ale anului, tocmai încetase să mai bată. Perioada ploioasă este mai violentă pe litoral decât în interiorul peninsulei, unde începe ceva mai târziu. Aceasta se întâmplă din cauză că norii seacă înainte de a ajunge deasupra centrului Indiei. Mai mult încă, direcția lor este întrucâtva modificată de către bariera munților înalți, care formează un fel de contracurent atmosferic. Pe coasta Malabar, musonul de vară începe în luna mai; în mijlocul provinciilor centrale și septentrionale el nu se face simțit decât după câteva săptămâni, adică în luna iunie.

Așadar, ne găseam în luna iunie și călătoria noastră urma să se desfășoare în aceste împrejurări deosebite, însă prevăzute dinainte.

Trebuie să vă spun din capul locului că, începând chiar de a doua zi, curajosului nostru Gumi, care fusese dezarmat de trăsnet într-un mod atât de neplăcut, începuse să-i meargă mai bine. Înțepeneala piciorului stâng nu fusese decât vremelnică. Nu-i mai rămăsese nici urmă de paralizie, însă mi se părea că tot mai poartă pică focului căzut din cer.

În cursul zilelor de 6 și 7 iunie, cu ajutorul lui Phann și Black, căpitanul Hod a avut mai mult noroc la vânătoare. A izbutit să ucidă o pereche de antilope din acelea numite în ținut *nilgau*. Este vorba despre boii albaștri ai hindușilor, pe care i-am putea numi mai cu temei cerbi, întrucât ei seamănă mai bine cu cerbii decât cu semenii zeului Apis. Ar trebui chiar să le spunem cerbi gri-perlat, deoarece culoarea lor amintește cu siguranță mai bine pe aceea a cerului pe timp de furtună decât pe a cerului azuriu. Ni se garantează totuși că, la unele dintre aceste minunate animale, cu coarne mici, drepte și ascuțite, cu capul lung și ușor bombat, părul ajunge să fie

aproape albastru, culoare pe care natura a refuzat-o în mod invariabil patrupedelor, până și vulpii albastre, a cărei blană este mai curând neagră.

Nu era încă vorba despre carnivorele la care visa căpitanul Hod. Totuși, dacă acest *nilgau* nu este feroce, nu înseamnă că e mai puțin periculos atunci când, ușor rănit, se întoarce asupra vânătorului. Mai întâi un glonte al căpitanului, apoi altul al lui Fox au oprit în plin elan cele două superbe animale. Au fost ucise parcă în plin zbor. Așa încât, pentru Fox nici nu însemnau altceva decât vânat cu pene.

În schimb, domnul Parazard a fost cu totul de altă părere, iar buturile lor excelente, numai bine fripte, ne-au făcut să fim de acord cu el.

În zorii zilei de 8 iunie am părăsit tabăra, pe care o instalasem în apropierea unui sătuc din Rohilkhande. Ajunsesem acolo în seara din ajun, după ce parcusesem cei patruzeci de kilometri care îl despărțeau de Rewah. *Steam House* mersese deci cu o viteză foarte redusă, căci ploile continuau să moaie pământul. În plus, râulețele începeau să se umfle și mai multe vaduri ne-au pricinuit o întârziere de câteva ore. Dar, la urma urmelor, pentru noi nu mai conta o zi sau două. Eram siguri că vom ajunge până la sfârșitul lunii iunie în regiunea aceea muntoasă unde aveam de gând să ne instalăm Casa cu aburi pentru mai multe luni de zile, pe timpul sezonului de vară, întocmai ca în mijlocul unui *sanitarium*. Așadar, niciun fel de neliniște în această privință.

În ziua de 8 iunie căpitanul Hod a avut de regretat o împușcătură de zile mari.

Drumul trecea printr-o junglă deasă de bambuși, aşa cum se întâmplă adesea primprejurul satelor acelora, care par înălțate în mijlocul unor coșuri cu flori: încă nu era adevărata junglă, care, în înțelesul hindus, înseamnă câmpia aspră, goală, stearpă, deasupra căreia se înalță sirurile de tufișuri bătând în cenușiu. Ne aflam, dimpotrivă, într-o regiune cu terenuri cultivate, în mijlocul unui ținut mănos, împărțit ca de obicei în lanuri mlăștinoase de orez.

Gigantul de Otel mergea liniștit, condus de mâna lui Storr, scoțând drăgălașele sale panașuri de vaporii, pe care vântul le împrăștia deasupra bambușilor de pe marginea șoselei.

Deodată, un animal a sărit cu o sprinteneală uluitoare, repezindu-se la gâtul elefantului nostru.

— Un *cheetah!* Un *cheetah!* a strigat mecanicul.

Auzind acest strigăt, căpitanul s-a năpustit în balconul din față și a înșfăcat pușca, mereu pregătită și aflată totdeauna la îndemână.

— Un *cheetah*! a strigat și el.

— Trage odată! am strigat eu.

— Am tot timpul! mi-a răspuns căpitanul Hod care s-a mulțumit să țină animalul în cătarea puștii.

Cheetah este un soi de leopard specific Indiilor, mai mic decât tigrul, însă aproape la fel de primejdios, într-atâta este de sprinter, cu șira spinării mlădioasă și mădularele vânjoase.

Colonelul Munro, Banks și cu mine stăteam în picioare în verandă și-l priveam, aşteptând împușcătura căpitanului.

De bună seamă că animalul se înselase la vederea elefantului nostru. Se năpustise în grabă asupra lui; atâta doar că, acolo unde crezuse că va găsi carne de vîtă în care să-și poată înfîrge colții și ghearele, nu dăduse decât de tablă, pe care ghearele și colții săi n-o puteau străpunge. Furios de asemenea pățanie, el se agățase acum de urechile lungi ale falsului animal și tocmai voia să se lase păgubaș în clipa în care a dat cu ochii de noi.

Căpitanul Hod îl ținea mai departe în cătare, ca orice vânător sigur pe lovitura lui, care nu vrea să tragă în animal decât la momentul potrivit și să țintească în locul cel mai nimerit. Cu un răget, fiara și-a arcuit mândru spinarea. Fără îndoială că simțise primejdia, însă nu voia să fugă. Căuta poate momentul cel mai potrivit ca să se năpustească în verandă.

Într-adevăr, l-am văzut în curând cățărându-se pe capul elefantului, strângând între labe trompa ce-i folosea drept coș, apoi urcându-se până aproape de gaura prin care ieșeau trâmbele de vaporii.

— Trage, odată, Hod! i-am spus eu iarăși.

— Am tot timpul, mi-a repetat căpitanul.

Apoi, adresându-mi-se, dar fără să piardă din vedere leopardul care ne privea țintă, a întrebat:

— N-ai omorât niciodată un *cheetah*, Maucler, nu-i aşa?

— Niciodată.

— Vrei să omori unul acum?

— Căpitane, i-am răspuns eu, nu vreau să te păgubesc de o împușcătură de zile mari...

— Ei aş, ce astă-i împușcătură de vânător? Ia, te rog, o pușcă, pune-o la umăr și ochește-mi bine animalul! Dacă nu-l nimerești, am să-l iau eu din

zbor.

— Fie!

Fox, care venise și el lângă noi, mi-a întins o carabină cu două țevi. Am luat-o, am armat-o, am dus-o la umăr, ochind leopardul care stătea încă nemîșcat, și am tras.

Animalul, ușor rănit, a făcut un salt enorm și, trecând peste turela mecanicului, a căzut pe primul acoperiș al Casei cu aburi.

Oricât de bun vânător era căpitanul Hod, n-ar fi mai avut timp să-l împuște din zbor.

— E rândul nostru, Fox, e rândul nostru! a strigat el.

Și amândoi s-au năpustit afară din verandă, spre a alerga să se posteze în turelă.

Leopardul, care alerga încolo și încocace, a făcut un salt pe deasupra pasarelei și s-a aruncat pe cel de al doilea acoperiș. Chiar în clipa în care căpitanul Hod apăsa pe trăgaci, animalul a sărit iarăși aruncându-se la pământ, s-a ridicat din nou într-un avânt plin de vigoare și a dispărut în junglă.

— Stop! Stop! i-a strigat numai decât Banks mecanicului, care, oprind introducerea vaporilor, a blocat pe dată toate roțile trenului folosindu-se de frâna cu aer comprimat.

Căpitanul și Fox au sărit în șosea și s-au năpustit în hătiș, ca să ajungă din urmă sălbăticină.

S-au scurs câteva minute. Ascultam cu toții, cu oarecare nerăbdare. Nu s-a auzit nicio împușcătură. Cei doi vânători s-au întors cu mâinile goale.

— A dispărut, a zburat, striga căpitanul Hod, și nici urmă de sânge prin iarba!

— Este vina mea! i-am spus eu căpitanului. Era mai bine dacă trăgeai dumneata în locul meu. N-ai fi dat greș!

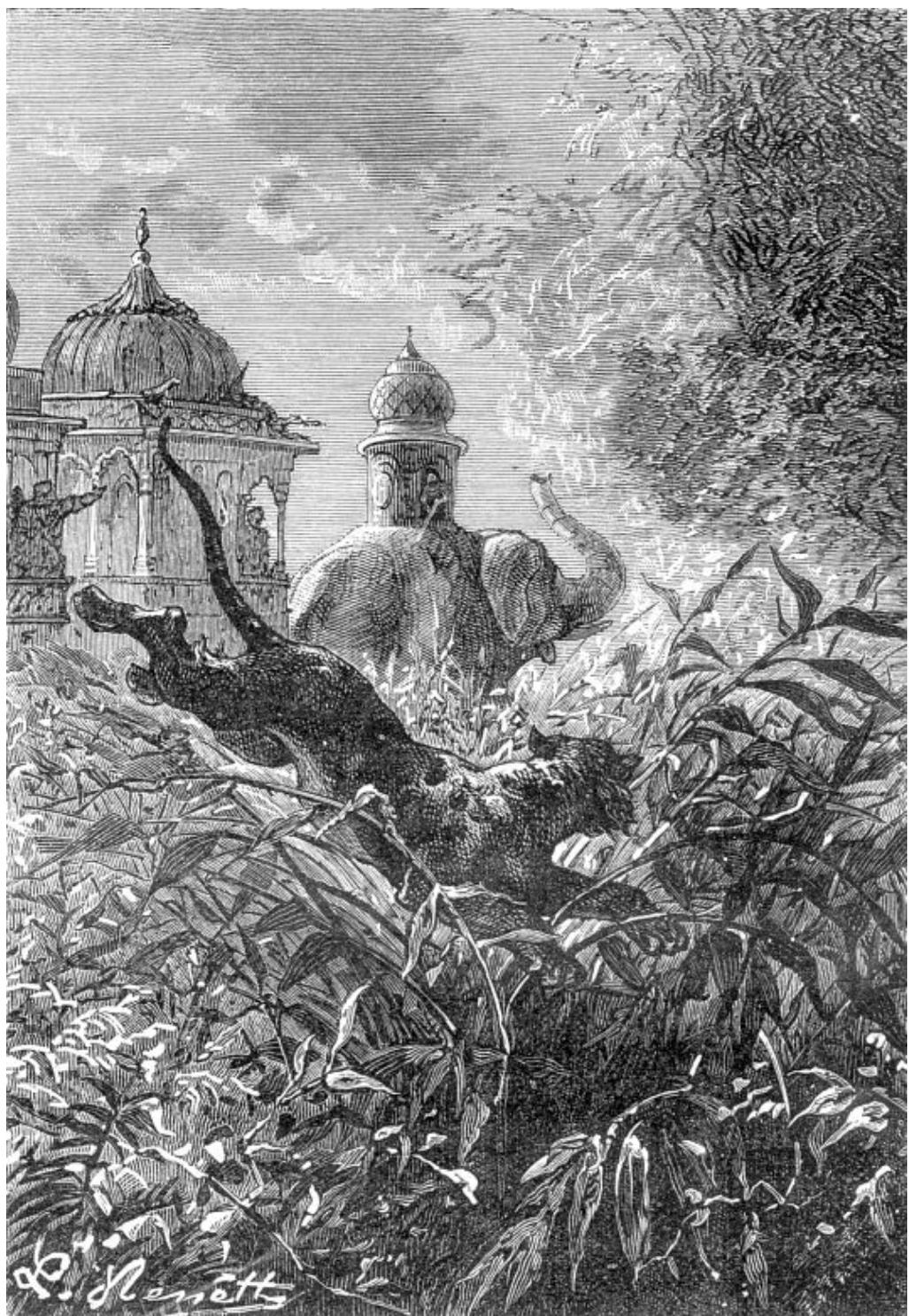
— Bine, dar l-am atins, mi-a răspuns Hod, sunt sigur de asta, însă nu în locul nimerit!

— Domnule căpitan, cu ăsta tot n-am fi ajuns nici eu la al treizeci și optulea, nici dumneavoastră la al patruzeci și unulea! a rostit Fox, puțin cam descumpănit.

— Aș! a spus și Hod, prefăcându-se că nu-i prea pasă. Un *cheetah* nu-i un tigru! Altminteri, dragă Maucler, nici nu m-aș fi gândit să te las pe dumneata să tragi primul!

— La masă, prieteni, a spus atunci colonelul Munro. Ne așteaptă dejunul, și el are să vă mai aline...

— Cu atât mai bine, a zis Mac Neil, căci totul s-a

petrecut numai din vina lui Fox!

— Din vina mea? a sărit ordonanța, foarte tulburat de observația aceasta neașteptată.

— Neîndoienic, Fox, a reluat sergentul. Carabina pe care i-ai dat-o domnului Maucler era încărcată doar cu cartușe numărul șase!

Și Mac Neil i-a arătat cel de al doilea cartuș, pe care tocmai îl scosese din arma de care mă folosisem. Într-adevăr, în el erau numai alici de potârniche.

— Fox! a strigat căpitanul Hod.

— Ordonați, domnule căpitan!

— Două zile de arest!

— Am înțeles, domnule căpitan!

Așa încât Fox s-a dus în cabina lui, hotărât să nu mai apară înaintea noastră decât după patruzeci și opt de ore. Era foarte rușinat de greșeala săvârșită și voia să se ascundă.

A doua zi, în 9 iunie, căpitanul Hod, Gumi și cu mine am pornit să cutreierăm câmpia de-a lungul șoselei, în timpul popasului de după-amiază pe care ni-l acordase Banks. Plouase toată dimineața, dar spre prânz cerul se mai înșeninase și ne puteam aștepta ca vremea să se îmbunătățească timp de câteva ore.

De altfel, nu Hod, vânătorul de fiare sălbaticice, mă ducea cu el de astă dată, ci acela care trebuia să facă rost de vânăt. Pornise să hoinărească agale pe marginea orezăriilor, însotit de Phann și de Black, în scopul aprovizionării bucătăriei. Domnul Parazard îi adusese la cunoștință că avea cămara goală și că aștepta de la înlățimea sa ca înlățimea sa să binevoiască a lua măsurile necesare spre a-i umple.

Căpitanul Hod s-a resemnat și am plecat înarmați doar cu puștile de vânătoare. Timp de două ore alergătura noastră n-a avut alte urmări decât că am făcut câteva potârnichi să-și ia zborul și am stârnit câțiva iepuri, însă de la distanțe atât de mari, încât cu toată bunăvoiința câinilor noștri am fost nevoiți să renunțăm la orice speranță de a-i mai ajunge.

De aceea, căpitanul Hod se găsea în cea mai proastă dispoziție. De altminteri, în mijlocul acestei câmpii întinse, lipsită de jungle și desisuri, presărată cu sate și cu ferme, nu putea nădăjdui să întâlnească vreun animal carnivor care să-l fi despăgubit pentru leopardul ce-i scăpase în ajun. Venise doar în calitate de om însărcinat cu aprovizionarea și se gândeau la primirea pe care avea să i-o facă domnul Parazard dacă s-ar fi întors cu tolba goală.

Totuși, nu era vina noastră. Până la ora patru încă nu avusesem ocazia să tragem un singur foc de armă. Bătea un vânt tăios și, după cum am spus, tot vânatul se stârnea dincolo de bătaia puștilor.

— Dragă prietene, mi-a spus atunci căpitanul Hod, hotărât, lucrurile merg tare prost! Când am plecat din Calcutta și-am promis niște vânători superbe, dar un nenoroc, o fatalitate stăruitoare, pe care n-o pricep, mă împiedică să-mi ţin făgăduiala!

— Bine, domnule căpitan, i-am răspuns eu, nu trebuie să desperăm, îmi pare rău mai mult pentru dumneata decât pentru mine. De altfel, avem să ne scoatem părleala în munții Nepalului!

— Da, a recunoscut căpitanul Hod, pe primele povârnișuri ale Himalayei vor fi condiții mai bune pentru vânătoare. Vezi, dragă Maucler, aş pune prinsoare că trenul nostru, cu tot calabalâcul, cu mugetele vaporilor și mai ales cu elefantul lui gigantic, însăjumătă fiarele astea blestemate mai ceva decât un tren pe calea ferată, și tot aşa are să fie cât timp merge! Trebuie să sperăm că, odată ajunși la odihnă, vom fi mai norocoși. Într-adevăr, leopardul ăla era nebun! Se vede că murea de foame de s-a aruncat asupra Gigantului de Otel, și era vrednic să fie ucis cu un glonte de calibrul mare! Al dracului Fox, n-am să uit niciodată ce-a făcut! Dar cât e ceasul acum?

— Aproape cinci!

— Au trecut cinci ore și noi n-am putut trage nici măcar un cartuș!

— Suntem aşteptați în tabără abia pe la şapte. Poate că până atunci...

— Nu! Norocul ne este potrivnic, a strigat căpitanul Hod, și, vezi dumneata, când ai noroc, succesul este pe jumătate asigurat!

— Și cu stăruința se întâmplă la fel, i-am răspuns eu. Ei bine, căpitane, să cădem de acord că nu ne vom întoarce cu mâinile goale! Îți convine?

— Îmi convine! a strigat Hod. Să moară cine nu s-o ține de cuvânt!

— Ne-am înțeles.

— Să știi, Maucler, am de gând mai degrabă să duc un șoarece de pădure sau o veveriță, decât să mă întorc cu buzele umflate!

Căpitanul Hod, Gumi și cu mine ne aflam în acea dispoziție sufletească în care totul este îngăduit. Am continuat deci vânătoarea cu o încăpățânare vrednică de o soartă mai bună; dar se părea că până și păsările cele mai inofensive ne ghiciseră intențiile ostile. Cu neputință să ne fi putut apropiă măcar de una singură.

Am mers astfel printre orezării, bătând când o latură a şoselei, când pe cealaltă, luând-o înapoi, astfel încât să nu ne depărtăm prea mult de tabără. Osteneală zadarnică. La ora şase şi jumătate seara, cartușele din puştile noastre erau încă neatinse. Am fi putut să venim şi cu câte un baston în mâna, rezultatul ar fi fost acelaşi.

Îl priveam pe căpitanul Hod. Mergea cu fălcile încleştate. Pe frunte, o cută adâncă, săpată între sprâncene, vestea o furie surdă. Mormăia printre buzele strânse nu ştiu ce amenințări zadarnice împotriva oricăror fiinţe cu blană sau cu pene, din rândul cărora în câmpia aceasta nu se ivea nici măcar una singură. De bună seamă că ar fi ajuns să-şi descarce puşca în orişice obiect întâlnit în cale – arbore sau stâncă: un mod foarte vânătoresc de a-şi descarca nervii. Se vedea limpede că arma îi frigea degetele. Parcă fără voia lui, o arunca pe braţ, o zvârlea iar înapoi în bandulieră, o ducea din nou la umăr.

Gumi îl privea cu luare-aminte.

— Pe căpitan au să-l apuce furiile dacă lucrurile merg tot aşa! mi-a spus el, clătinând din cap.

— Da, i-am răspuns eu, aş da bucuros treizeci de şilingi pe cel mai modest porumbel de casă, pe care o mâna milostivă l-ar arunca la distanţa nimerită! Asta l-ar calma!

Însă nici pentru treizeci de şilingi şi nici pentru dublul sau chiar triplul acestei sume nu ne-am fi putut face rost barem de cel mai ieftin şi mai obişnuit vânat. Câmpia era pustie şi n-am zărit nici o singură fermă sau vreun sat.

Într-adevăr, cred că, dacă asemenea lucru ar fi fost cu putinţă, l-aş fi trimis pe Gumi să cumpere la orice preţ vreo zburătoare, fie chiar şi un pui jumulit, pentru a-l supune, drept represalii, împuşcăturilor înciudatului nostru căpitan!

Între timp, se lăsa noaptea. În mai puţin de o oră n-ar mai fi fost lumină de ajuns spre a ne putea urma nefolositoarea expediţie. Deşi ne legasem să nu ne întoarcem în tabără cu tolbele goale, am fi fost fără doar şi poate siliţi să-o facem, în afară de cazul că ne-am fi hotărât să ne petrecem noaptea în câmpie. Însă, fără a mai ține seama că noaptea ameninţă să fie ploioasă, trebuia să-i scutim de griji pe colonelul Munro şi pe Banks, care s-ar fi neliniştit văzând că nu mai venim odată.

Căpitanul Hod, cu ochii larg deschiși, aruncându-și privirile de la dreapta la stânga și de la stânga la dreapta cu o iuțeală de pasăre, mergea cu zece pași înaintea noastră, într-o direcție care în mod sigur nu ne aprobia de *Steam House*.

Tocmai voiam să grăbesc pasul să-l ajung, ca să-i spun să se lase păgubaș de-a mai lupta împotriva ghinionului, când am auzit în dreapta mea un fâlfâit zgomotos de aripi. Am privit într-acolo.

O masă alburie se înălța încet, încet pe deasupra unui hătiș.

Iute, fără a-i mai da căpitanului Hod răgazul să se întoarcă, am dus pușca la umăr și cele două focuri au pornit unul după altul.

Zburătoarea necunoscută în care trăsesem s-a prăbușit greoi în marginea unei orezării.

Phann a făcut un salt, a înșfăcat vânatul pe care-l doborâsem și i l-a adus căpitanului.

— În sfârșit, a strigat Hod, dacă domnul Parazard n-o să fie mulțumit, n-are decât să se arunce în marmită cu capul înainte!

— Însă cel puțin este un vânat care se mănâncă?

— Cu siguranță... în lipsă de altceva mai bun! mi-a replicat căpitanul.

— Din fericire nu v-a văzut nimeni, domnule Maucler! mi-a spus Gumi.

— Dar ce lucru vrednic de mustrare am săvârșit?

— Eh! Ați ucis un păun și este interzis ca păunii să fie omorâți, aceste păsări fiind socotite sfinte în întreaga Indie.

— Dracul să le ia pe toate păsările sfinte și pe cei ce le sfîntesc! a strigat căpitanul Hod. Ăsta-i ucis, o să-l mâncăm... Cu smerenie, dacă vrei, dar o să-l mâncăm!

Într-adevăr, în această țară a brahmanilor, după expediția lui Alexandru cel Mare, epocă în care s-a răspândit în peninsulă, păunul este considerat o pasăre sfântă, în toată India. Hindușii au făcut din el simbolul zeiței Saravasti, protectoarea nașterilor și a căsătoriilor. Cine distrug o asemenea zburătoare este pasibil de pedepse pe care le-a întărit și justiția engleză.

Exemplarul acela de galinacee care-l bucura pe căpitanul Hod era mareț, cu aripile sale de culoare verde-închis cu reflexe metalice, mărginită de o dungă aurie. Coada lui, foarte stufoasă și fin împodobită cu pete rotunde, alcătuia un evantai superb de pene mătăsoase.

— La drum, la drum! a spus căpitanul. Mâine domnul Parazard ne va servi păun, orișice ar putea gândi despre asta toți brahmanii din India! Si

dacă, la urma urmelor, păunul nu-i altceva decât un pui de găină mai pretențios, ăsta, cu penele sale scoase artistic în relief, va arăta foarte frumos pe masa noastră!

— În sfârșit, ești mulțumit acum, domnule căpitan?

— Mulțumit... de dumneata da, dragă prietene, însă de mine câtuși de puțin! Ghinionul nu m-a slăbit încă, dar va trebui să treacă! La drum!

Ne-am întors aşadar spre tabără, de care ne îndepărtasem probabil cu vreo trei mile. Pe șoseaua care-și desfășura firul șerpitor prin jungla deasă de bambuși, căpitanul Hod și cu mine păseam alături unul de altul. Gumi, care căra vânatul, venea la doi sau trei pași în urmă. Soarele nu apusese încă, dar era acoperit de nori groși și am fost nevoiți să ne căutăm drumul în semiobscuritate.

Deodată, dintr-un desis din dreapta șoselei a izbucnit un răget formidabil. Răgetul mi s-a părut atât de îngrozitor, încât m-am oprit brusc, parcă fără voia mea.

Căpitanul Hod m-a prins de mâna și mi-a spus:

— Un tigru!

Apoi, i-a scăpat o înjurătură.

— Pe toate furtunile Indiilor! a strigat el. În puștile noastre n-avem decât alice de potârniche!

Era prea adevărat. Hod, Gumi și cu mine n-aveam nici măcar un singur glonte!

De altfel, nici n-am fi mai avut vreme să ne încărcăm din nou armele. Zece secunde după ce scosese răgetul, animalul se avântase afară din hăiș și, dintr-un salt, ajunsese pe șosea, la douăzeci de metri de noi.

Era un tigru mareț, dintre aceia pe care hindușii îi numesc mâncători de oameni – *man eater* – carnivore feroce, care fac în fiecare an sute de victime. Ne aflam într-o situație îngrozitoare.

Priveam tigrul, îl devoram din ochi și trebuie să mărturisesc că-mi tremura pușca în mâna. Avea o lungime de nouă sau zece picioare și blana de culoare portocalie, vărgată cu dungi albe și negre.

Ne privea și el. Ochii săi de pisică sclipeau în penumbră. Coada lui bătea pământul cu nerăbdare. Se strângea și se ghenuia de parcă ar fi vrut să se avânte. Hod nu-și pierduse deloc sângele rece. Țintea animalul și șoptea cu o intonație cu neputință de redat:

— De șase! Să ucizi un tigru cu cartușe numărul șase! Dacă nu-l împușc foarte de-aproape și drept între ochi, suntem...

Căpitanul n-a mai putut să încheie. Tigrul înainta nu în salturi, ci cu pași mici.

Gumi, stând pe vine îndărătul nostru, îl luase și el la ochi, atâtă doar că pușca lui n-avea decât alice mărunte. Cât despre a mea, nici măcar nu era încărcată.

Am vrut să scot un cartuș din cartușieră.

— Nicio mișcare! mi-a șoptit încetisor căpitanul. Tigrul ar și sări, și nu trebuie să sară!

Am rămas atunci tustrei neclintiți.

Tigrul înainta încetisor. Până mai adineauri își legănase capul, acum nu și-l mai mișca. Ochii săi ne priveau fix, dar parcă pe fură. Cu falca de jos uriașă atârnând până la pământ, părea să-i aspire emanațiile.

În curând, formidabila fiară nu se mai afla decât la zece pași de căpitan.

Hod, bine proptit pe picioare, nemîșcat ca o statuie, își concentra întreaga viață în privire. Înspăimântătoarea luptă care se pregătea, și de pe urma căreia poate că niciunul dintre noi n-avea să mai scape cu viață, nici măcar nu-l făcea să-i bată inima mai iute.

În clipa aceea am crezut că, în sfârșit, tigrul va sări.

A mai făcut încă cinci pași. Am avut nevoie de toată energia ca să nu-i strig căpitanului Hod:

— Dar trage odată! Trage odată!

Nu! Căpitanul Hod spuse - și era de bună seamă singura cale de scăpare - că voia să-l împuște pe animal drept între ochi; însă pentru aceasta era nevoie să tragă foarte de aproape.

Tigrul a mai făcut trei pași și s-a înălțat ca să sară.

A răsunat atunci o detunătură violentă, urmată aproape numai de căpitanul Hod.

A doua detunătură avusese loc chiar în trupul animalului, care, după încă trei-patră tresăriri și răgete de durere, a căzut neînsuflețit la pământ.

— O adevărată minune! a strigat căpitanul Hod. Deci, pușca mea era încărcată cu gloanțe, ba chiar cu gloanțe explozive! Ah, de data asta îți mulțumesc, Fox, îți mulțumesc!

— Este cu puțință? am strigat și eu.

— Vezi și dumneata!

Și, frângându-și arma de vânătoare, căpitanul Hod a scos cartușul de pe țeava din stânga. Era un glonte exploziv.

Acum totul se explică ușor:

Căpitanul Hod avea o carabină cu două țevi și o pușcă de vânătoare tot cu două țevi, amândouă de același calibră. Or, atunci când Fox încărca din greșeală carabina cu alice, el încărca pușca de vânătoare cu gloanțe explozive. Și dacă în ajun acest lucru salvase viața leopardului, astăzi ni le salvase pe ale noastre.

— Da, a spus căpitanul Hod, și niciodată nu m-am aflat mai aproape de moarte ca astăzi!

După o jumătate de oră ajungeam înapoi în tabără. Hod a trimis după Fox și i-a povestit tot ce se întâmplase.

— Domnule căpitan, i-a răspuns ordonanța, asta dovedește că în loc de două zile de consemn merit patru, pentru că m-am înșelat de două ori!

— Sunt de aceeași părere cu tine, i-a răspuns la rândul său căpitanul Hod, însă, deoarece greșeala ta m-a ajutat să-l dobor pe al patruzeci și unulea, mai sunt de părere să-ți ofer această guineă...

— După cum și eu sunt de părere s-o iau, a rostit Fox, care a vîrât moneda de aur în buzunar.

Acestea au fost incidentele care au marcat întâlnirea căpitanului Hod cu cel de al patruzeci și unulea tigru al său.

La 12 iunie, pe seară, *Steam House* făcea haltă în apropierea unui târgușor, iar a doua zi o porneam din nou la drum spre a străbate cei cinci sute de kilometri care ne mai despărțeau de munții Nepalului.

Capitolul XIV

Unul contra trei

Peste câteva zile urma să ne cățărăm în sfârșit pe primele povârnișuri ale acelor regiuni septentrionale ale Indiei care, din etaj în etaj, din șir de coline în șir de coline și din lanț de munți în lanț de munți, urcă spre a atinge cele mai mari altitudini de pe suprafața globului. Până acum, pământul fusese prea puțin denivelat, iar înclinarea lui nu ni se făcea decât ușor simțită, astfel încât s-ar fi părut că Gigantul de Oțel nici nu băgase de seamă atâtă lucru.

Timpul era mai cu seamă ploios, bântuiau furtuni, însă temperatura medie rămânea suportabilă. Drumurile se mențineau încă bune și rezistau cu bine la obezile roților trenului, aşa greu cum era. Atunci când se ivea vreun făgaș

săpat prea adânc, o mișcare ușoară a mâinii lui Storr pe maneta regulatorului de presiune, producând o împingere mai violentă a fluidului ascultător, era de-ajuns pentru depășirea obstacolului. Se știe că mașinii noastre nu-i lipsea puterea, și doar un sfert de rotire imprimată valvelor de introducere a vaporilor adăuga la forța ei efectivă câteva duzini de cai-vapori.

Într-adevăr, avusesem numai motive să ne felicităm, atât pentru acest gen de locomoție, pentru motorul pe care i-l adaptase Banks, cât și pentru confortul locuințelor rulante, mereu în căutare de noi orizonturi, care se schimbau fără încetare în fața ochilor noștri.

Trecusem de câmpia aceea nesfârșită, care se întinde din valea Gangelui până în ținuturile Aud și Rohilkhande. Vârfurile Himalayei alcătuiau către nord o margine gigantică, de care veneau să se izbească norii alungați de vântul dinspre sud-vest. Deocamdată era cu neputință să vezi bine profilul pitoresc al unui lanț care se detașează la mai bine de opt mii de metri deasupra nivelului mării; însă, în apropiere de granița tibetană, ținutul căpăta o înfățișare mai sălbatică, iar jungla cotropea tot mai mult pământul, în dauna terenurilor cultivate.

Tot astfel și flora acestei părți a teritoriului hindus nu mai era aceeași. Palmierii dispăruseră spre a face loc acelor bananieri măreți, acelor manghieri stufoși care dau cel mai bun fruct al Indiei și îndeosebi grupurilor de bambuși, al căror rămuri se desfășoară în formă de jerbă până la o sută de picioare deasupra solului. Mai apar aici magnolii cu flori mari, umplând văzduhul de mirosuri pătrunzătoare, arțari superbi, stejari de diferite specii, castani cu fructele încărcate de țepi întocmai ca aricile de mare, arbori de cauciuc a căror sevă se scurge prin vasele lor întredeschise, pini cu frunze enorme din specia Pandanus; apoi, având o talie mai modestă însă culori mai bătătoare la ochi – mușcate, rododendroni, lauri, rânduиi în răzoare pe marginea șoselelor.

Se mai vedea, pierdute în mijlocul copacilor înalți, câteva sate cu colibele lor de paie sau din bambus și două sau trei ferme, aflate însă de pe acum la distanțe de mai multe mile unele de altele. Populația scădea pe măsură ce ne apropiam de ținuturile înalte.

Deasupra acestor vaste peisaje trebuie să întindem de-aici înainte drept fond al cadrului un cer cenușiu și cețos. Aș mai adăuga chiar că adesea cădeau averse puternice de ploaie. Timp de patru zile, între 13 și 17 iunie,

poate că nu ne-am bucurat nici măcar de o jumătate de zi de acalmie. De aici obligația de a rămâne în salonul Casei cu aburi, nevoia de a ne umple orele nesfârșite – tot astfel ca și într-o locuință sedentară – fumând, stând de vorbă sau jucând wist.

În vremea aceasta puștile șomau, spre marea nemulțumire a căpitanului Hod; însă, două șlemuri pe care le-a făcut într-o singură seară i-au redat obișnuita bună dispoziție.

«Poți să ucizi oricând un tigru, a spus el, dar nu poți întotdeauna să faci un șlem!»

N-aveam nimic de răspuns la o propoziție atât de întemeiată și formulată cu atâtă limpezime.

La 17 iunie am făcut tabără în apropierea unui *serai* – nume pe care-l poartă bungalowurile rezervate în mod special călătorilor. Se mai înseninase, și Gigantul de Otel, care muncise din greu în timpul ultimelor patru zile, avea nevoie, dacă nu de un pic de odihnă, cel puțin de câteva îngrijiri. Am căzut deci de acord să ne petrecem în acest loc după-amiaza și noaptea următoare.

Serai vrea să zică de fapt *caravanserai*, adică hanul public al marilor șosele ale peninsulei, un patrulater de clădiri nu prea înalte înconjurând o curte interioară, având de obicei patru turnulețe în colțuri, ceea ce-i dă o înfățișare cu totul orientală. În asemenea seraiuri funcționează un personal special destinat serviciului casei: *bhisti* sau sacagiul, bucătarul – o adevărată providență a călătorilor care, prea puțin pretențioși, știu să se mulțumească și cu ouă sau pui de găină – și *khansama*, adică furnizorul de merinde cu care se poate trata direct și, îndeobște, la prețuri mici.

Paznicul seraiului, numit și *peon*, este pur și simplu un agent al preaonorabilei Companii, căreia îi aparține majoritatea acestor instituții, inspectate de către inginerul șef al districtului.

O regulă destul de ciudată, însă aplicată cu strictețe în seraiuri, este următoarea: orice călător poate locui aici timp de douăzeci și patru de ore; în cazul în care vrea să rămână mai mult timp, are nevoie de o autorizație a inspectorului. În lipsa acestei aprobări, primul venit, fie el englez sau hindus, îi poate pretinde să-i cedeze locul.

Este de la sine înțeles că, de îndată ce am ajuns la locul de popas, Gigantul de Otel a stârnit ca de obicei aceeași impresie, adică a fost foarte luat în seamă, poate chiar și foarte invidiat. Cu toate acestea, am fost nevoit

să constat că oaspeții de acum ai seraiului îl priveau mai degrabă cu oarecare dispreț – un dispreț prea prefăcut însă ca să poată fi și adevărat.

Ce-i drept, nici n-aveam de-a face cu muritori de rând, care călătoresc pentru negoț sau pentru plăcerea lor. Nu era vorba nici de cutare ofițer englez întorcându-se în taberele de la granița nepaleză, nici de vreun negustor hindus mânându-și caravana către stepele Afganistanului, dincolo de Lahore sau de Peshawar.

Era nici mai mult, nici mai puțin decât prințul Guru Singh în persoană, fiul unui rajah independent din Gujarat, el însuși rajah și care călătorea cu mare pompă prin nordul peninsulei indiene.

Prințul ocupa nu numai cele trei sau patru săli ale seraiului, ci și toate împrejurimile, care fuseseră amenajate în aşa fel încât să-i găzduiască oamenii din suită.

Nu mai văzusem încă un rajah călătorind. Astfel încât, de îndată ce ne-am organizat popasul într-un loc încântător, aflat pe malul unui mic curs de apă și la adăpostul unor pandanuși măreți, la vreun sfert de milă de serai, am plecat, însotit de căpitanul Hod și de Banks, să vizitez tabăra prințului Guru Singh.

Fiul unui rajah, atunci când se deplasează, nu se deplasează singur. Nici pomeneală de aşa ceva! Dacă sunt pe lume oameni pe care nu-i invidiez câtuși de puțin, ei bine, sunt tocmai aceia care nu pot să miște un picior sau să facă un pas măcar, fără a pune numai decât în mișcare câteva sute de oameni! Mai bine să fii simplu pieton, cu sacul în spinare, cu bastonul în mână și pușca pe umăr, decât prinț călătorind prin Indii, cu întregul ceremonial pe care și-l impune rangul.

— Nu-i un singur ins care merge dintr-un oraș în altul, mi-a spus Banks, ci un întreg târgușor care-și schimbă coordonatele geografice!

— Îmi place mai mult *Steam House*, i-am răspuns eu, și n-aș face schimb cu acest fiu de rajah!

— Cine știe, a replicat căpitanul Hod, dacă și prințul n-ar prefera casa noastră rulantă în locul acelui stânjenitor calabalâc de campanie!

— N-are de rostit decât un cuvânt, a strigat Banks, și am să-i fabric un întreg palat cu aburi, numai să plătească prețul cuvenit! Dar, până să facă el comanda, hai să-i vedem un pic tabăra, dacă va merita osteneala!

Suita prințului număra nu mai puțin de cinci sute de persoane. Pe dinafară, sub copacii înalți din câmpie, erau aşezate simetric două sute de

care, întocmai ca niște corturi într-o tabără întinsă. Unele erau trase de *zebu*, altele de bivoli, fără a mai pune la socoteală trei elefanți măreți care purtau în spate palanchine de o neasemuită bogătie și vreo douăzeci de cămile din acelea aduse de prin ținuturile de la vest de Indus, înhămate după moda ducelui d'Aumont. Acestei caravane nu-i lipsea nimic, nici muzicanții care să farmece auzul înăltimii sale, nici baiaderele care să-i încânte văzul și nici scamatorii care să-l distreze în clipele de răgaz. Personalul era întregit de trei sute de hamali și de două sute de halebardieri, ale căror lefuri ar fi golit cu siguranță punga oricui, în afară de aceea a unui rajah independent din India.

Muzicanții, bătând în tamburine, în cimbale și tam-tamuri, făceau parte dintre acei care înlăcuiesc sunetele prin zgomote; alții scârțâiau din ghitare și viori cu patru strune, instrumente care nu trecuseră niciodată prin mâna acordorului.

Printre scamatori se găseau câțiva dintre acei *sapwallah* sau îmblânzitori de șerpi care, prin incantațiile lor, alungă sau atrag reptilele; *nutui*, foarte îndemânatici în exercițiile cu săbiile; acrobați care dansează pe sârma neîntinsă bine, purtând pe cap o stivă de vase de pământ și drept încălțări coarne de bivol; în sfârșit, prestidigitatori care au șansă de a schimba pieile vechi de șerpi în veninoase cobre și invers, după gustul spectatorului.

În ce privește baiaderele, ele aparțineau acelei categorii de *bundeli* drăguțe, atât de căutate pentru *nautch* sau serate, la care ele îndeplinește dublul rol de dansatoare și de cântărețe. Îmbrăcate foarte decent, unele în muselină brodată cu aur, altele în fuste plisate și cu eșarfe pe care le desfășoară în timpul anumitor mișcări ale corpului, aceste balerine erau împodobite cu bijuterii: brățări de preț, inele de aur în degetele de la picioare și de la mâini, zurgălăi de argint prinși la glezne. Astfel împoziționate, ele execută faimosul dans al ouălor cu o grație și cu o șansă într-adevăr extraordinare și nădăjduiam mult că-mi va fi dat să le admir, ca urmare a invitației speciale a rajahului.

Mai era apoi un număr oarecare de bărbați, femei și copii, despre care nu știi ce calitate îndeplineau în rândul personalului caravanei. Bărbații erau învăluți într-o fâșie lungă de stofă numită *dhoti* sau îmbrăcați cu o cămașă, *angarkah*, și cu o rochie lungă și albă, *jamah*, care alcătuiau laolaltă un costum foarte pitoresc.

Femeile purtau *choli*, un soi de jachetă cu mâneci scurte, și *sari* echivalent cu acea *dhoti* a bărbaților, pe care ele îl înfășoară în jurul taliei și al cărei capăt și-l aruncă, cochet, peste cap.

Acești hinduși, întinși pe sub copaci în aşteptarea mesei, fumau, țigări învelite într-o frunză verde, *garguli*, menită arderii lui *gurago*, un fel de turtă negricioasă, formată din tutun, melasă și opiu. Alții mestecau un amestec de frunze de betel, nuci de arec și var stins, care are cu siguranță însușiri digestive, foarte folositoare în climatul arzător al Indiei.

Toată lumea, deprinsă cu mișcarea caravanelor, viețuia în bună înțelegere și nu dădea dovedă de însuflețire decât în ceasurile de petrecere. Ai fi spus că sunt ca acei figuranți ai unei trupe de teatru care cad în cea mai desăvârșită apatie, de îndată ce nu se mai află în scenă.

Cu toate acestea, atunci când am ajuns în tabăra, hindușii s-au grăbit să ne adreseze câteva salamalecuri, înclinându-se până la pământ. Cea mai mare parte dintre ei strigau *sahib*, *sahib!* ceea ce vrea să însemne «domnule, domnule!» la care noi răspundeam prin gesturi prietenești.

După cum am mai spus, îmi trecuse prin gând că prințul Guru Singh va binevoi poate să dea în cinstea noastră una dintre acele serbări cu care rajahii nu se zgârcesc deloc. Curtea cea mare a bungalowului, foarte nimerită pentru o ceremonie de acest fel, mi se părea că se potrivește de minune cu dansurile baiaderelor, incantațiile îmblânzitorilor de șerpi și scamatoriile acrobaților. Mărturisesc că aş fi fost încântat să pot lua parte la un asemenea spectacol în mijlocul unui serai, la umbra arborilor măreți și cu acea mizanscenă naturală pe care ar fi alcătuit-o personalul caravanei. Ar fi fost cu mult mai bine decât pe scândurile unui teatru strâmt, cu zidurile sale de pânză pictată, cu fâșiile sale false de verdeață și cu figurația lui puțină la număr.

Le-am spus și însotitorilor mei ce gândisem, însă ei, împărtășindu-mi dorința, nu credeau că va putea fi îndeplinită.

— Rajahul de Gujarat, mi-a spus Banks, este independent și n-a fost supus decât abia după răscoala șipailor, în timpul căreia purtarea lui a fost cel puțin dubioasă. Nu-i iubește câtuși de puțin pe englezi, iar fiul lui nu va face nimic spre a ne fi pe plac.

— Ei bine, o să ne lipsim de seratele lui! a răspuns căpitanul Hod, ridicând disprețitor din umeri.

Se vede că aşa stăteau lucrurile, deoarece nici măcar nu ni s-a îngăduit să vizităm interiorul seraiului. Poate că prințul Guru Singh aștepta vizita oficială a colonelului. Numai că sir Edward Munro nu avea nimic să-i ceară acestui personaj și, neașteptând nimic de la el, nici nu se deranja să-l vadă.

Ne-am întors deci la locul de popas și am făcut onoarea unei cine minunate pe care ne-a servit-o domnul Parazard. Trebuie să vă spun că grosul meniului era alcătuit din conserve. De mai multe zile timpul nu ne îngăduise să vânăm; însă bucătarul nostru era un om îndemânic și, sub mâna lui savantă, cărnurile și legumele conservate și-au recăpătat prospetimea și savoarea naturală.

În tot timpul serii, în ciuda a ceea ce spusese Banks, m-a stăpânit un simțământ de curiozitate, am tot așteptat o invitație care n-a sosit. Căpitanul Hod lua în râs gustul meu pentru baletele în aer liber, ba chiar a susținut că la operă «este cu mult mai bine». Nu-mi venea să-l cred, însă, dată fiind lipsa de amabilitate a prințului, mi-a fost cu neputință să constat care-i adevărul.

Pentru a doua zi, 18 iunie, totul fusese rânduit ca plecarea să aibă loc în zori.

La ora cinci, Kaluth a aprins focurile. Elefantul nostru, care fusese deshămat, se găsea la vreo cincizeci de metri depărtare de tren, iar mecanicul se îngrijea să-i refacă provizia de apă.

În timpul acesta, noi ne plimbam pe malurile râulețului.

După patruzeci de minute, cazanul atinsese presiunea trebuincioasă și Storr tocmai se pregătea să înceapă să-l manevreze înapoi, când s-a apropiat un grup de hinduși.

Erau cinci sau șase, bogat îneșmântați cu robe albe, tunici de mătase și turbane împodobite cu broderii de aur. Îi însoțeau vreo doisprezece ostași de pază, înarmați cu săbii și muschete. Unul dintre soldați purta o cunună de frunze verzi, ceea ce arăta că se găsea de față un personaj important.

Într-adevăr, personajul important era prințul Guru Singh în persoană, un bărbat cam de treizeci și cinci de ani, cu o înfățișare trufășă – o figură destul de izbutită de descendent al acelor rajahi legendari, în trăsăturile căruia regăseai tipul caracteristic maharat.

Prințul nici măcar n-a binevoit să observe că suntem de față. A făcut câțiva pași înainte și s-a apropiat de giganticul elefant pe care mâna lui Storr avea să-l pună curând în mișcare. Apoi, după ce l-a privit, nu fără un

oarecare simțământ de curiozitate, cu toate că nu voia deloc să lase să se bagă de seamă, l-a întrebat pe Storr:

— Cine a făcut mașina asta?

Mecanicul l-a arătat pe inginer care ni se alăturase, dar stătea câțiva pași mai încolo.

Prințul Guru Singh se exprima cu cea mai mare ușurință în limba engleză și, întorcându-se spre Banks, a rostit din vîrful buzelor:

— Dumneata, l-ai?...

— Eu l-am! a răspuns Banks.

— Mi s-a spus că era o toană a răposatului rajah al Bhutanului.

Banks a făcut un semn afirmativ din cap.

— La ce bun, a reluat înălțimea sa, ridicând nepoliticos din umeri, la ce bun să te lași tras de o mașinărie când ai la dispoziție elefanți în carne și oase?

— Poate pentru că, i-a răspuns Banks, acest elefant este mai puternic decât toți aceia de care se folosea răposatul rajah.

— Oh, a făcut Guru Singh, țuguind disprețitor buzele, mai puternic!...

— Infinit mai puternic!

— Niciunul dintre elefanții dumneavoastră, a spus atunci căpitanul Hod, n-ar fi în stare să-i clintească o singură labă din loc, dacă el n-ar vrea.

— Ce spui? și-a arătat îndoiala prințul.

— Prietenul meu afirmă, i-a replicat inginerul, și afirm și eu după dânsul, că acest animal artificial ar putea să țină piept la tracțiunea a zece perechi de cai și că tustrei elefanții dumneavoastră, legați împreună, n-ar fi în stare să-l facă să dea înapoi nici măcar cu un pas!

— Nu cred cătuși de puțin, a răspuns prințul.

— Vă înselați dacă nu credeți cătuși de puțin, a spus căpitanul Hod.

— Iar atunci când înălțimea voastră va dori să plătească prețul cuvenit, a adăugat Banks, mă oblig să-i fac unul care să aibă forța a douăzeci de elefanți aleși dintre cei mai buni din grajdurile dumneavoastră!

— Ușor de zis, a replicat foarte sec Guru Singh.

— Și ușor de făcut, i-a răspuns Banks.

Prințul începea să se înfierbânte. Se vedea că suportă cu greu să fie contrazis.

— Am putea face experiență chiar aici, a spus el după o clipă de gândire.

— Se poate, a consimțit inginerul.

— Ba chiar, a adăugat prințul Guru Singh, experiența poate prilejui un rămășag pe o sumă considerabilă, numai dacă nu veți da înapoi de teamă să nu pierdeți, după cum va da înapoi, fără îndoială, elefantul vostru, dacă va avea de luptat cu ai mei.

— Gigantul de Otel să dea înapoi! a strigat căpitanul Hod. Cine îndrăznește să pretindă că Gigantul de Otel va da înapoi?

— Eu, a răspuns Guru Singh.

— Și pe cât ar pune rămășag înălțimea voastră? a întrebat inginerul încrucișându-și brațele.

— Pe patru mii de rupii, a răspuns prințul, dacă aveți de pierdut patru mii de rupii!

Aceasta însemna vreo zece mii de franci. Miza era foarte mare și am văzut bine că Banks, oricâtă încredere ar fi avut în reușită, nici nu se gândeau să riște o asemenea sumă.

Căpitanul Hod ar fi pus la bătaie de două ori mai mult, dacă solda lui modestă i-ar fi îngăduit acest lucru.

— Refuzați! a spus atunci înălțimea sa, pentru care patru mii de rupii abia dacă însemnau prețul unui capriciu de moment. Vă este teamă să riscați patru mii de rupii?

— Accept, a rostit colonelul Munro care se apropiase și intervenea prin acest singur cuvânt, care-și avea însemnatatea lui.

— Colonelul Munro pariază pe patru mii de rupii? a întrebat prințul Guru Singh.

— Chiar și pe zece mii, a răspuns sir Edward Munro, dacă înălțimii voastre îi convine.

— Fie! a acceptat Guru Singh.

Într-adevăr, lucrurile începeau să devină interesante. Inginerul îi strânse colonelului mâna, parcă pentru a-i mulțumi că nu l-a lăsat să fie jignit de disprețuitorul rajah, însă sprâncenele i se încruntară o clipă și mă întrebam dacă nu se încrezuse prea tare în puterea mecanică a aparatului său. Cât privește pe căpitanul Hod, el strălucea de bucurie, își freca mâinile și, înaintând spre elefant, strigă:

— Atenție, Gigantule de Otel! Este vorba să muncești pentru onoarea bătrânei noastre Angliei!

Toți oamenii noștri se rânduiseră pe una dintre laturile șoselei. Vreo sută de hinduși părăsiseră tabăra din serai și dădeau fuga ca să asiste la luptă

care se pregătea.

Banks ne părăsi ca să urce în turelă lângă Storr, care, printr-un tiraj artificial, ațâta focul, scoțând o trâmbă de vapori prin trompa Gigantului de Otel.

Între timp, la un semn al prințului Guru Singh, câțiva dintre servitorii săi se duseseră în serai și aduceau de acolo cei trei elefanți, liberați de tot echipamentul de călătorie. Erau trei animale mărețe, de obârșie bengaleză și având statura mai înaltă decât semenii lor din India meridională. Aceste făpturi superbe, aflate în deplinătatea forțelor lor, m-au făcut să mă simt cuprins de un soi de neliniște.

Pe gâtul enorm al fiecăruia dintre ei se afla cătărat câte un *mahout*. Aceștia îi călăuzeau cu mâna și-i stârneau prin strigăte.

Atunci când elefanții au trecut prin fața înălțimii sale, cel mai mare dintre ei – un adevărat gigant al speciei – s-a oprit, a îndoit genunchii dinainte și și-a înălțat trompa, salutându-l pe prinț ca un curtean bine stilat ce era. Apoi, el și cei doi tovarăși ai săi s-au apropiat de Gigantul de Otel, pe care păreau că-l privesc cu o uimire amestecată cu oarecare spaimă.

Niște lanțuri groase au fost atunci fixate la batiul tenderului, prinse de cărligele de legătură ascunse de partea din spate a elefantului nostru.

Mărturisesc că inima îmi bătea mai tare. Căpitanul Hod își mușca mustața și nu-și mai găsea locul de nerăbdare.

Cât despre colonelul Munro, era la fel de calm, aş spune că era chiar și mai calm decât prințul Guru Singh.

— Noi suntem gata, a spus inginerul. Când binevoiește înălțimea sa?...

— Binevoiesc, a răspuns prințul.

Guru Singh a făcut un semn, cei trei *mahout* au scos un șuierat special, iar elefanții, proptindu-și picioarele în pământ, au tras cu toții în același timp. Mașina începea să dea câțiva pași îndărăt.

Am scos un strigăt. Hod a bătut din picior.

— Calează roțile! a spus inginerul cu simplitate, întorcându-se spre mecanic.

Și, cu o mișcare rapidă urmată de șuierul vaporilor, frâna cu aer comprimat a blocat instantaneu roțile.

Gigantul de Otel s-a oprit și a rămas neclintit.

Mahouții i-au stârnit din nou pe elefanți care, cu mușchii încordați, au făcut o nouă sforțare.

Zadarnic însă. Elefantul nostru părea înrădăcinat în sol.

Prințul Guru Singh și-a mușcat buzele până la sânge.

Căpitanul Hod a bătut din palme.

— Înainte! a strigat Banks.

— Da, înainte, a repetat căpitanul, înainte!

Regulatorul de presiune a fost larg deschis, volute groase de aburi au ieșit prin vârful trompei, roțile decalate s-au învărtit încetîșor mușcând macadamul șoselei, și iată-i pe tustrei elefanți, în ciuda însăjimântătoarei lor rezistențe, tărâți de-andăratelea, săpând făgașuri adânci în pământ.

— *Go ahead, go ahead!* urla căpitanul Hod.

Și Gigantul de Otel mergând mereu înainte, cele trei animale au picat pe o parte și au fost tărâte vreo douăzeci de pași, fără ca elefantul nostru să fi părut măcar că bagă de seamă.

— Ura, ura, ura! striga căpitanul Hod, care nu se mai putea stăpâni. Puteți să aduceți lângă elefanți întregul serai al înălțimii sale! Gigantului nostru de Otel n-o să-i pese de asta nici cât negru sub unghie!

Colonelul Munro a făcut un semn cu mâna. Banks a închis regulatorul de presiune și aparatul s-a oprit.

Nimic nu era mai vrednic de milă decât să-i vezi pe cei trei elefanți ai înălțimii sale dând înnebuniți din troncă, cu picioarele în sus și agitându-se ca niște scarabei gigantici răsturnați pe spate.

Cât despre prinț, pe cât de enervat, tot pe atâta și de rușinat, plecase fără să mai aștepte sfârșitul experienței.

În sfârșit, cei trei elefanți au fost deshămați. S-au ridicat, vădit umiliți de înfrângerea pe care o suferiseră. Atunci când au trecut din nou prin fața Gigantului de Otel, cel mai mare dintre ei, în ciuda coniacului, nu s-a putut împiedica să nu îndoie genunchii dinainte și să nu salute cu tronca, aşa cum făcuse și în fața prințului Guru Singh.

Un sfert de oră mai târziu, un hindus – *kamdar*, adică secretarul înălțimii sale – sosea în tabără și înmâna colonelului un sac conținând zece mii de rupii, banii pe care prințul îi pierduse punând rămășag cu noi.

Colonelul Munro a apucat sacul și, aruncându-i-l înapoi cu dispreț, a spus:

— Pentru oamenii înălțimii sale!

Apoi s-a îndreptat liniștit spre *Steam House*.

Ar fi fost cu neputință să-l pună mai bine la locul lui pe prințul acesta înfumurat, care ne provocase într-un mod atât de disprețuitor.

Între timp, Gigantul de Oțel fiind iarăși înhămat, Banks a dat curând semnalul de plecare și, trecând prin mijlocul unei mari mulțimi de hinduși uluiți, trenul nostru a pornit în mare viteză.

Trecerea lui a fost salutată cu strigăte și, în scurt timp, după o curbă a șoselei, am pierdut din vedere seraiul lui Guru Singh.

A doua zi, *Steam House* a început să se cătăre pe primele povârnișuri ce leagă regiunea de șes cu poalele graniței himalayene. Nu era decât o joacă pentru Gigantul nostru de Oțel, ai cărui optzeci de cai-vapori, închiși între coastele sale, îi îngăduisera să lupte lesne împotriva celor trei elefanți ai prințului Guru Singh. El s-a avântat, aşadar, cu ușurință pe șoselele povârnite ale acestui ținut, fără a mai fi nevoie să fie depășită presiunea obișnuită a aburilor.

Era, într-adevăr, un spectacol ciudat să vezi colosul vârsând jerbe de scântei, trăgând după el, cu un răget mai puțin grăbit dar mai vioi, cele două vagoane care urcau pe serpentinele drumurilor. Obezile, vrâstate de crestături, zgâriau macadamul care scrâșnea, dezghiocându-se sub roți. Trebuie să mărturisim că animalul nostru greoi lăsa în urma lui făgașuri adânci și strica șoseaua, pe care ploile torențiale o înmuiaseră.

Oricum ar fi fost, *Steam House* urca puțin câte puțin; în spate priveliștea se lărgea neîncetat, câmpia cobora tot mai mult, iar spre sud orizontul, desfășurându-se pe un perimetru mai întins, se depărtă cât vedea cu ochii.

Impresia produsă era și mai puternică atunci când, timp de câteva ore, șoseaua avea de trecut pe sub copacii unei păduri dese. Se deschidea câte un luminiș întins, ca o fereastră uriașă înspre coama muntelui, și trenul se oprea – pentru o clipă dacă vreo perdea de pâclă umedă încețoșa priveliștea, pentru o jumătate de zi dacă peisajul ni se zugrăvea mai limpede privirilor. Și tușpatru, stând rezemați în coate în veranda dindărăt, contemplam îndelung măreața panoramă care se desfășura sub ochii noștri.

Urcușul, întrerupt de halte mai scurte sau mai lungi, după cum era cazul, și de popasurile de noapte, n-a durat mai puțin de șapte zile, adică de la 19 la 25 iunie.

— Cu puțină răbdare, spunea căpitanul Hod, trenul nostru va suia până pe cele mai înalte culmi ale Himalaye!

— Să nu avem ambiții chiar atât de mari, domnule căpitan! îi răspundea inginerul.

— Ar putea s-o facă, Banks!

— Da, Hod, ar putea s-o facă, numai că șoseaua în curând n-are să mai fie în stare bună, fără a mai vorbi de condiția să cărăm cu noi combustibilul pe care nu-l vom mai găsi printre ghețari, ca și de aerul respirabil care ne va lipsi la peste două mii de stânjeni înălțime. Dar noi n-avem altceva de făcut decât să trecem de regiunea locuibilă a Himalayei. De îndată ce Gigantul de Oțel va fi ajuns la altitudinea medie a acelor *sanitarium*, el se va opri într-un loc plăcut, la marginea unei păduri alpine, unde văzduhul este împrospătat de curenții din partea superioară a atmosferei. Prietenul nostru Munro își va fi transportat astfel bungalowul de la Calcutta în munți Nepalului și vom sedea acolo atâta timp cât va voi el, asta-i tot.

Din fericire, în ziua de 25 iunie am găsit locul de popas unde aveam să stăm în tabără timp de câteva luni. De patruzeci și opt de ore încoace, șoseaua începușe să fie din ce în ce mai proastă, fie din cauză că nu fusese îndeajuns de bine construită, fie pentru că ploile o desfundaseră. Gigantul de Oțel a avut acolo «de tras», cum se spune în mod obișnuit. A scăpat, devorând doar ceva mai mult combustibil. Câteva bucăți de lemn în plus, puse de Kaluth în focar, erau de ajuns ca să-i sporească presiunea vaporilor, însă n-a fost nevoie niciodată să-i fie puse prea mult la încercare supapele, ale căror clape nu lăsau să scape fluidul decât la o presiune de șapte atmosfere – presiune care n-a fost depășită niciodată.

De patruzeci și opt de ore încoace, trenul nostru se aventura într-un teritoriu aproape pustiu. Nu mai întâlnisem târgușoare ori sate. Abia dacă mai vedeam câteva locuințe izolate, uneori câte o fermă pierdută în pădurile acestea mari de pin, care năpădesc povârnișul sudic. În trei sau patru rânduri, munteni răzleți ne-au salutat prin interjecții pline de admirație. Văzând aparatul acela miraculos suind în munți, nu credeau ei cumva că lui Brahma îi venise toana să transporte o pagodă întreagă pe vreo înălțime inaccesibilă de la granița nepaleză? În sfîrșit, în ziua de 25 iunie, Banks și-a aruncat pentru ultima oară cuvântul «Oprește!», care încheia această primă parte a călătoriei noastre prin India septentrională. Trenul se oprea în mijlocul unui luminiș întins, în apropierea unui torrent, a cărui apă limpede avea să ne ajungă pentru toate nevoile, timp de câteva luni. Din acest loc,

privirea putea îmbrățișa câmpia pe un perimetru de cincizeci până la șaizeci de mile.

Steam House se găsea atunci la trei sute douăzeci și cinci de leghe de punctul său de plecare, la vreo două mii de metri deasupra nivelului mării și la poalele muntelui Dhaulagiri, al cărui pisc se pierdea în văzduh la douăzeci și cinci de mii de picioare înălțime.

Capitolul XV

Palul Tandit

Trebuie să-i părăsim o clipă pe colonelul Munro și pe tovarășii săi, inginerul Banks, căpitanul Hod și francezul Maucler și să intrerupem pentru câteva pagini povestirea acestei călătorii, a cărei primă parte, cuprinzând itinerarul de la Calcutta până la frontiera indo-chineză, ia sfârșit la poalele munților Tibetului. Ne reamintim de întâmplarea petrecută în timpul trecerii Casei cu aburi pe la Allahabad. Un număr al ziarului local, purtând data de 25 mai, îl încunoștiința pe colonelul Munro despre moartea lui Nana Sahib. Știrea aceasta, răspândită adesea și dezmințită întotdeauna, va fi fost acum adevărată? După niște amănunte atât de precise, mai putea oare sir Edward Munro să se îndoiască? N-avea el să renunțe în sfârșit să se mai răzbune pe răsculatul de la 1857?

Veți judeca singuri.

Iată ce se mai petrecuse cu începere din noaptea aceea de 7 spre 8 martie, în timpul căreia Nana Sahib, însoțit de fratele său Balao Rao, escortat de cei mai credincioși tovarăși de arme și urmat de hindusul Kalagani, părăsise peșterile de la Ajanta.

Șaizeci de ore mai târziu, nababul ajungea la defileurile înguste ale munților Satpura, după ce traversase fluviul Topi care vine să se arunce pe coasta de vest a peninsulei, în apropiere de Surat. Se găsea atunci la o sută de mile depărtare de Ajanta, într-o porțiune mai puțin umblată a regiunii, lucru care, pentru moment, îi asigura o oarecare securitate.

Locul era într-adevăr bine ales.

Din munții Satpura, mijlocii ca înălțime, ia naștere bacinul fluviului Nerbudda, a cărui limită septentrională este încununată de munții Vindhya. Cele două lanțuri, aflate aproape paralel unul față de celălalt, își împleteșc ramificațiile și închipuie, în ținutul acesta accidentat, ascunzători greu de dibuit. Dar dacă munții Vindhya, în dreptul paralelei de douăzeci și trei de

grade latitudine nordică, taie aproape întreaga Indie de la vest la est formând una dintre laturile mari ale triunghiului central al peninsulei, nu același lucru se poate spune și despre lanțul Satpura, care nu trece dincolo de meridianul de săptezeci și cinci grade longitudine vestică și vine să se alipească muntelui Kaligong.

Aici, Nana Sahib se afla la intrarea în țara gonzilor, triburi de temut din semințiile acelea de rasă veche și supuse numai pe jumătate, pe care el voia să le ațâțe la revoltă.

Ținutul Gondwana este un teritoriu de două sute de mile pătrate și cu o populație de trei milioane de locuitori, pe care domnul Rousselet îi consideră băstinași și în rândul cărora fermentii răscoalei sunt totdeauna gata să dospească. Aici se află o însemnată parte a Hindustanului și, la drept vorbind, ea nu se găsește decât cu numele sub dominația engleză. Calea ferată Bombay-Allahabad străbate ținutul dinspre sud-vest spre nord-est și trimit chiar o ramificație până în centrul provinciei, la Nagpur, însă triburile au rămas ostile, nerăbdătoare să scuture jugul european, într-un cuvânt foarte greu de supus în munții lor – și Nana Sahib știa acest lucru foarte bine.

Aici a vrut el mai întâi să caute adăpost spre a scăpa de urmărirea poliției engleze, în aşteptarea clipei în care să provoace mișcarea insurecțională.

Dacă nababul ar fi izbutit să facă ce-și pusese în gând, dacă gonzii s-ar fi răsculat la chemarea lui și l-ar fi urmat, revolta ar fi putut să capete în scurtă vreme o extindere foarte mare.

După cum se vede, Nana Sahib făcuse o alegere bună. În această regiune centrală a peninsulei, în locul unei simple insurecții militare, el trăgea de astă dată nădejde să provoace o mișcare națională, la care să ia parte hindușii din toate castele.

Însă, înainte de orice, s-a hotărât să se stabilească în ținut spre a putea înrâuri mai cu folos populația, în măsura în care împrejurările i-ar fi îngăduit-o. De unde și nevoia de a găsi, căcar pentru moment, un adăpost sigur, chiar dacă avea să-l părăsească mai târziu în cazul când ar fi devenit suspect.

Iată lucrul de care s-a îngrijit mai întâi Nana Sahib. Hindușii care veniseră împreună cu el de la Ajanta puteau să umble încolo și încoace prin tot guvernământul. Chiar și Balao Rao, pe care comunicatul guvernatorului nu-l privea în niciun fel, s-ar fi putut bucura de același privilegiu, dacă n-ar fi

semănat atât de mult cu fratele său. Încă de pe vremea când fugise până la granițele Nepalului, nimeni nu mai atrăsese atenția asupra persoanei lui și existau motive ca lumea să-l creadă mort. Însă, dacă era luat drept Nana Sahib, ar fi fost cu siguranță arestat, lucru pe care trebuia să-l evite cu orice preț.

Așadar, cei doi frați, uniti de același gând și pășind spre același țel, erau nevoiți să stea laolaltă în același adăpost. N-aveau nici mult de căutat și nici nu era greu să și-l găsească prin defileurile munților Satpura.

Și, într-adevăr, adăpostul acesta le-a fost pomenit de la bun început de către unul dintre hindușii din trupă, un gond, care știa până și cele mai tăinuite ascunzișuri din acea vale.

Pe malul drept al unui mic affluent al Nerburdei se găsea un *pal* părăsit, și anume, palul Tandit.

Un pal este o aşezare mai mică decât un sat, abia un cătun alcătuit din câteva colibe, ba adesea este vorba doar de o locuință izolată, îl ocupă o familie nomadă care a venit să se stabilească aici numai pentru o vreme. După ce a dat foc cătorva copaci, a căror cenușă întremează pământul pentru un scurt sezon, gondul și ai săi își clădesc locuința. Dar, întrucât ținutul nu este nici pe departe sigur, casa capătă infățișarea unei mici fortărețe. Înconjurată de un sir de palisade, ea se poate apăra împotriva unui atac prin surprindere. De altfel, ascunsă cum este într-un desis, îngropată, ca să spunem aşa, sub o boltă de cactuși și mărăciniș, nu-ți este deloc ușor să o descoperi.

De cele mai multe ori, palul încununează un muncel, în spatele unei văi înguste, între două povârnișuri, în mijlocul unor codri de nepătruns. Nici n-ai crede că niște ființe omenești au venit aici să caute adăpost. De drumuri care să ducă până acolo, nici pomeneală; de cărări care să-ți îngăduie să te apropiei, nici urmă. Ca să ajungi la pal este uneori nevoie să pășești pe fundul râpos al albiei unui torrent, a cărui apă șterge orice urmă. Cine o străbate nu lasă după el niciun semn. În timpul sezonului cald te uzi până la glezne, în timpul sezonului rece până la genunchi și nimic nu arată că o ființă vie a trecut pe acolo. Mai mult, o avalanșă de stânci, care poate fi stârnită chiar și de mâna unui copil, l-ar strivi pe orișicine ar încerca să ajungă la pal împotriva voinței celor ce-l locuiesc.

Cu toate acestea, oricât de răzleți s-ar afla ei în cuiburile lor de vulturi, gonzii pot comunica iute de la un pal la altul. Din înaltul spinărilor inegale

ale munților Satpura, semnalele lor se răspândesc prin ținut la douăzeci de leghe depărtare. Fie un foc aprins pe creasta unei stânci ascuțite, fie un copac preschimbat într-o torță gigantică, fie o simplă dâră de fum care împodobește ca un panaș vârful unui povârnîș, toată lumea știe ce înseamnă acest lucru: dușmanul, adică un detașament de soldați din armata regală sau o patrulă de agenți ai poliției engleze, a pătruns în vale, urcă pe cursul Nerburdei, cercetează cu de-amănuntul prin trecătorile lanțului muntos în căutarea vreunui urmărit, căruia acest ținut îi oferă cu dragă inimă găzduire. Strigătul de război, cu care auzul muntenilor este atât de deprins, devine acum strigăt de alarmă. Un străin l-ar confunda cu tipătul păsărilor de noapte sau cu șuieratul reptilelor. Gondul, însă, nu se însală niciodată. Dacă este nevoie să stea de veghe, veghează, dacă trebuie să fugă, fuge. Palurile suspecte sunt părăsite, ba chiar li se dă foc. Nomazii se refugiază în alte ascunzători, părăsindu-le și pe acelea, dacă sunt urmăriți îndeaproape, și, pe terenurile acoperite cu cenușă, agenții autoritaților nu mai găsesc decât ruine.

Într-unul dintre aceste paluri, și anume în palul Tandit, veniseră să se ascundă Nana Sahib și ai săi. Acolo îi condusese dintru început credinciosul gond, devotat persoanei nababului. Acolo s-au instalat cu toții în ziua de 12 martie.

Prima grija a celor doi frați, de îndată ce au pus stăpânire pe palul Tandit, a fost să facă o recunoaștere atentă a împrejurimilor. Au observat astfel în ce direcție și până unde puteai ajunge cu privirea. Au întrebat care erau locuințele cele mai apropiate și s-au interesat de persoanele care le ocupau. Au studiat poziția acestei culmi izolate, încununată de palul Tandit și aflată în mijlocul unui desis, și și-au dat până la urmă seama că era cu neputință să ajungi până acolo fără a urma albia unui torrent numit Nazzur, albie prin care, de fapt, urcaseră și ei.

Palul Tandit oferea deci toate condițiile de siguranță, cu atât mai mult cu cât era înălțat deasupra unei subterane ale cărei ieșiri tainice se deschideau pe panta muntelui și le îngăduiau, la nevoie, să scape cu fuga.

Nana Sahib și fratele său n-ar fi putut găsi un adăpost mai sigur.

Însă lui Balao Rao nu-i ajungea să știe ce era acum palul Tandit. Voia să afle și ce fusese el mai înainte, astfel încât, în timp ce nababul vizita interiorul micii fortărețe, el continua să-l interogheze pe gond:

— Îți mai pun câteva întrebări. De câtă vreme a fost părăsit acest pal?

— De mai bine de un an de zile, i-a răspuns gondul.
— Cine locuia aici?
— O familie de nomazi, care n-a rămas decât câteva luni.
— Și de ce l-a părăsit?
— Pentru că pământul care trebuia să-i hrănească nu le mai putea asigura hrana.

— Dar, după plecarea lor, n-ai cunoștință dacă a mai căutat cineva refugiu aici?

— Nimeni.

— N-a călcat niciodată pe aici picior de soldat din armata regală sau de polițist?

— Niciodată.

— Nu l-a vizitat niciun străin?

— Niciunul... i-a răspuns gondul, afară numai de o femeie.

— O femeie? a întrebat cu vioiciune Balao Rao.

— Da, o femeie care de vreo trei ani rătăcea prin valea Nerbuddei.

— Cine este femeia asta?

— Ce-i cu ea, habar n-am, i-a răspuns gondul. De unde vine, n-aș putea spune și, în toată valea, nimeni nu știe mai mult decât mine în ceea ce-o privește! C-o fi străină, c-o fi hindusă, n-a putut afla nimeni, niciodată!

Balao Rao a căzut o clipă pe gânduri, apoi a reluat:

— Ce face această femeie?

— Vine, se duce... i-a răspuns gondul. Trăiește numai din pomeni. Toată lumea de pe vale are față de ea un soi de venerație superstițioasă. În mai multe rânduri am primit-o în palul meu. Nu vorbește niciodată. Ai putea crede că este mută și nici nu m-aș mira dac-ar fi. O vezi noaptea plimbându-se cu o creangă răshinoasă, aprinsă, în mâna. Așa că nu este cunoscută decât sub numele de «Flacăra Rătăcitoare»!

— Bine, a întrebat Balao Rao, dar dacă această femeie cunoaște palul Tandit n-ar putea să se întoarcă aici și în timp ce locuim noi în el? Și chiar n-avem deloc a ne teme de ea?

— Deloc, i-a răspuns gondul. Femeia asta este cu mintile rătăcite. Capul parcă nici n-ar mai fi al ei; ochii nu privesc la ceea ce văd, urechile nu ascultă la ce aud; limba ei nu mai știe să rostească niciun cuvânt! Este ca și cum ar fi oarbă, surdă și mută pentru toate lucrurile din afară. Este nebună și o nebună este o moartă care continuă să rămână în viață.

În limbajul specific hindușilor de la munte, gondul zugrăvise portretul unei făpturi ciudate, foarte cunoscută în acea vale, Flacăra Rătăcitoare a Nerbuddei.

Era o femeie a cărei figură palidă, încă frumoasă, nici Tânără dar nici bătrână, însă lipsită de orice expresie, nu-i arăta nici originea și nici vârsta. Ai fi spus că privirile sale rătăcite s-au închis pentru viață conștientă, rămânând ațintite asupra cine știe cărei scene înfiorătoare, și nu mai vedea în continuare decât «înăuntru».

Muntenii îi făcuseră o bună primire făpturii acesteia inofensive și cu mințile pierdute. Pentru gonzi, ca de altfel pentru toate populațiile de aici, nebunii sunt ființe sfinte, ocrotite cu un respect superstițios. Astfel încât, Flacăra Rătăcitoare era întâmpinată cu ospitalitate pretutindeni pe unde se înfățișa. Nu i se închidea ușa nici unui pal. I se dădea să mănânce când îi era foame, era poftită să se culce atunci când pica de oboseală, fără ca să aștepte cineva vreun cuvânt de mulțumire, pe care gura ei nu mai era în stare să-l rostească.

De câtă vreme ducea ea acest fel de viață? De unde venea femeia? Cam în ce timp apăruse ea prin Gondwana? Ar fi fost greu de aflat. Pentru ce se plimba cu o flacără în mâna? Pentru ca să vadă pe unde merge? Ori pentru ca să alunge fiarele sălbatici? Nu s-ar fi putut spune. Se întâmpla să dispară luni în sir. Ce se petreceau cu ea atunci? Pleca oare de prin defileurile munților Satpura ca să colinde trecătorile lanțului Vindhya? Rătăcea oare dincolo de Nerbudda, până în Malwa sau în Bundelkund? Nu știa nimeni. În mai multe rânduri lipsise atât de multă vreme, încât s-ar fi putut crede că trista-i viață luase sfârșit. Nici vorbă! O vedeaî întorcându-se, mereu aceeași, de parcă nici oboseala, nici boala sau lipsa de îmbrăcăminte n-ar fi pus la încercare această ființă atât de plăpândă în aparență.

Balao Rao îl ascultase pe hindus cu foarte mare atenție. Se tot întreba dacă faptul că Flacăra Rătăcitoare cunoștea palul Tandit, că aflase adăpost aici și că era posibil ca instinctul să-o mai călăuzească încocace, nu putea fi primejdios.

S-a întors deci la acest subiect și l-a întrebat pe gond dacă el sau ai săi nu știu pe unde se află în clipa de față nebuna.

— Habar n-am, i-a răspuns gondul. Sunt mai bine de șase luni de când nimeni n-a mai văzut-o prin vale. Se prea poate deci să fi murit. Dar, la urma urmelor, dacă s-ar ivi din nou și s-ar întoarce la palul Tandit, n-am

avea de ce ne teme de prezența ei. Nu-i decât o statuie însuflețită. Nici nu vă ar vedea, nici nu v-ar auzi, n-ar ști cine sunteți. Ar intra, să ar așeza în fața vătrei pentru o zi, pentru două zile, poate, apoi și-ar aprinde din nou torța de răsină, v-ar părăsi și ar începe iar să rătăcească din casă în casă. Astă-i toată viața ei. De altminteri, lipsește acum de atâta vreme, încât este cu puțință să nu se mai întoarcă niciodată. Cea care și-a pierdut mințile se prea poate să-și fi pierdut acum și viața.

Balao Rao n-a crezut că este nevoie să-i vorbească despre aceste lucruri lui Nana Sahib și el însuși nu le-a mai dat în scurt timp nici cea mai mică importanță.

La o lună după ce ajunseseră la palul Tandit, încă nu se auzise nimic pe valea Nerbuddei despre întoarcerea Flăcării Rătăcitoare.

Capitolul XVI

Flacăra Rătăcitoare

Timp de o lună de zile, între 12 martie și 12 aprilie, Nana Sahib a rămas ascuns în pal. Voia ca în vremea asta autoritățile engleze să se lase trase pe sfoară și, fie să renunțe la cercetări, fie să-o apuce pe o pistă falsă.

Însă, dacă în timpul zilei cei doi frați nu ieșeau din casă, tovarășii lor credincioși străbăteau valea, treceau prin sate și cătune și vesteau pe ocolite apropiata venire a unui *multi* de temut – pe jumătate zeu, pe jumătate om – și pregăteau spiritele pentru o revoltă națională.

La căderea nopții, Nana Sahib și Balao Rao se încumetau să-și părăsească ascunzătoarea. Ei se aventurau până pe malurile Nerbuddei. Mergeau din sat în sat, din pal în pal, în așteptarea orei când aveau să poată străbate în oarecare siguranță domeniul rajahilor înfeudați englezilor. De altfel, Nana Sahib știa că mulți dintre ei, pe jumătate independenti, nerăbdători să scuture jugul străin, i se vor alătura de îndată ce-i vor auzi vocea. Însă în clipa de față nu era vorba decât despre populațiile din Gondwana.

Atunci când cei doi frați se întorceau în palul Tandit, își dădeau socoteală unul celuilalt despre toate cele auzite, văzute și făcute. Li se adăugau atunci și tovarășii, care aduceau din toate părțile știrea că spiritul revoltei bătea ca un vânt vestitor de furtună prin valea Nerbuddei. Gonzii nu cereau nimic altceva decât să scoată din gâtlej acel *kisri*, strigătul de război al muntenilor, și să se năpustească asupra cantonamentelor militare ale guvernământului.

Nu sosise însă momentul potrivit.

Într-adevăr, n-ar fi fost de ajuns ca întreg ținutul dintre munții Satpura și Vindhya să fie cuprins de flăcări. Mai trebuia ca pojarul să se poată întinde din aproape în aproape. De unde și nevoia de a îngărmădi elemente inflamabile în provinciile învecinate văii Nerbuddei, care se găseau direct sub stăpânirea engleză. Se cuvenea să facă din fiecare sat sau târgușor din Bhopal, Malwa, Bundelkund, ca și din acel întins regat al Sindului un uriaș focar gata să se aprindă. Însă, pe bună dreptate, Nana Sahib voia să ia asupra lui grija de a-i vizita pe foștii partizani ai insurecției de la 1857, pe toți acești nativi care, rămași credincioși cauzei sale și necrezând niciodată în știrea morții lui, se așteptau de pe o zi pe alta să-l vadă că-și face iarăși apariția.

La o lună după sosirea sa la palul Tandit, Nana Sahib a crezut că poate să acționeze în deplină siguranță. Gădea că știrea reapariției sale prin provincie fusese recunoscută drept falsă. Persoane de încredere îl țineau la curent cu tot ceea ce făcuse guvernatorul Bombay-ului spre a-l putea captura. Știa astfel că, în primele zile, autoritățile întreprinseseră cercetări dintre cele mai energice, însă fără niciun rezultat. O săptămână mai târziu zvonurile se potoliseră, cei ce năzuiau la premiul de două mii de lire sterline pierduseră orice speranță, iar numele lui Nana Sahib căzuse din nou în uitare.

Nababul a putut aşadar să acționeze personal și, fără echipaj de a fi recunoscut, și-a început iar campania în vederea provocării insurecției. Când deghizat în *pars*, când umblând îmbrăcat ca un simplu *raiot*, într-o zi singur, în alta însotit de fratele lui, a început să se îndepărteze de palul Tandit, să urce iarăși spre nord, de cealaltă parte a Nerbuddei, ba chiar și dincolo de povârnișul septentrional al munților Vindhya.

Un spion care ar fi vrut să-l urmărească în toate peregrinările sale l-ar fi găsit la Indore cu începere de la 12 aprilie.

Aici, în capitala regatului Holkar, Nana Sahib, păstrând în continuare cel mai strict *incognito*, a intrat în legătură cu numeroasa populație rurală, folosită pentru cultivarea câmpurilor de mac. Se găsea printre rihillași, mekranisi, valayaliși, oameni înfocați, curajoși, fanatici, cea mai mare parte dintre ei fiind șipai care dezertaseră din armata nativă, ascunsi sub veșmântul țăranului hindus.

Apoi Nana Sahib a trecut râul Betwa, affluent al Jumnei, care curge către nord pe granița de vest a Bundelkundului și, străbătând o vale măreață, plină

de curmali și manghieri, la 19 aprilie ajungea la Suari.

Acolo se înalță niște construcții ciudate, având o foarte mare vechime.

Sunt *tope*, un fel de tumuli⁴⁷ având în creștet câte o boltă emisferică și care alcătuiesc grupul principal de la Saldhara, în partea de nord a văii. Din aceste monumente funerare, din aceste sălașuri ale morților, ale căror altare sunt adăpostite de umbrele de soare dăltuite din piatră, de prin mormintele acestea golite de atâtea secole, la auzul glasului lui Nana Sahib au ieșit sute de fugari. Ascunși printre ruine pentru a scăpa de însăpămantătoarele represalii ale englezilor, le-a fost de ajuns un singur cuvânt ca să înțeleagă ce aștepta de la ei nababul; iar el, în clipa cuvenită, n-ar fi avut nevoie să facă decât un gest spre a-i arunca în masă asupra cotropitorilor.

La 24 aprilie, Nana Sahib se găsea la Bhilsa, capitala unui district însemnat al Malwei și, în ruinele vechiului oraș, strângea elemente gata să se revolte, pe care nu le-ar fi găsit în cartierele noi.

La 27 aprilie Nana Sahib ajungea la Raygurh, în apropiere de granița regatului Panna, iar la data de 30 poposea lângă rămășițele vechii cetăți Sanghar, în apropierea locului în care generalul sir Hugh Rose a purtat o bătălie sângheroasă cu insurecenții, câștigând, odată cu trecătoarea Maudanpore, cheia defileurilor lanțului Vindhya.

Aici, nababului i s-a alăturat fratele lui care venise însoțit de Kalagani. Amândoi și-au dezvăluit identitatea șefilor principalelor triburi în care aveau deplină încredere. În timpul consfătuirilor, au discutat și au hotărât pregătirea unei insurecenții generale. În vreme ce Nana Sahib și Balao Rao aveau să opereze în sud, aliații lor urmau să manevreze dincolo de povârnișul septentrional al munților Vindhya.

Înainte de a se întoarce în valea Nerbuddei, cei doi frați au vrut să viziteze și regatul Panna. Ei s-au aventurat de-a lungul râului Keyne, pe sub acoperământul giganticilor arbori de teck, al bambușilor uriași, la adăpostul nenumărațiilor *multiplianți*, a căror menire pare a fi aceea de a invada întreaga Indie. Au fost înrolați acolo numeroși și dărji adepti din rândul muncitorilor sărmani care exploatează, în folosul rajahului, bogatele mine de diamante din ținut. Rajahul acesta, spune domnul Rousselet, «înțelegând poziția în care îi pune dominația engleză pe prinții din Bundelkund, a preferat să joace rolul unui mare proprietar funciar, decât pe acela al unui prințisor neînsemnat». El este într-adevăr un mare proprietar! Regiunea

diamantiferă pe care o posedă se întinde pe o lungime de treizeci de kilometri în nordul regatului Panna, iar pentru exploatarea minelor sale de diamante, cele mai apreciate pe piețele din Benares și Allahabad, sunt folosiți un mare număr de hinduși. Însă, printre acești nenorociți, supuși la cele mai grele munci și cărora rajahul pune să li se taie capul de îndată ce randamentul minei scade, Nana Sahib avea să găsească mii de partizani gata să se lasă uciși pentru independența țării lor, lucru care s-a și întâmplat.

Pornind de aici, cei doi frați au coborât din nou spre Nerbudda, ca să se întoarcă la palul Tandit. Totuși, mai înainte de a provoca o răscoală în sud – care trebuia să înceapă odată cu aceea din nord – au vrut să se opreasă la Bhopal. Acesta este un important oraș musulman, capitala islamismului din India; *beguma* de aici a rămas credincioasă englezilor în toată perioada insurecțională.

Nana Sahib și Balao Rao, însotiți de vreo doisprezece gonzi, au ajuns la Bhopal la 24 mai, ultima zi a sărbătorilor Moharum, menite să celebreze începutul noului an musulman. Amândoi se îmbrăcaseră ca niște *joghi*, sinistrați cerșetori religioși înarmați cu pumnale lungi cu lama rotunjită, cu care se lovesc din fanaticism, însă fără a-și pricinui vreodată prea mult rău.

Cei doi frați, care deghizați astfel erau de nerecunoscut, urmăseră procesiunea pe străzile orașului, printre numeroșii elefanți care cărau în spinare *tadzia*, un fel de mici temple înalte de douăzeci de picioare; se putuseră amesteca printre musulmanii înveșmântați în tunici brodate cu aur și purtând toci de muselină; se pierduseră printre șirurile de muzicanți, de soldați, de baiadere, de tineri travestiți în femei – îngrămadire ciudată care dădea ceremoniei un aspect de carnaval. Cu hindușii aceștia de toată mâna, printre care aveau numeroși oameni de încredere, ei izbutiseră să-și facă un soi de semne cabalistice, bine cunoscute foștilor răsculați de la 1857.

La căderea serii, toată mulțimea se întreptase către lacul care scaldă mahalaua dinspre răsărit a orașului.

Acolo, printre țipetele asurzitoare, în mijlocul detunăturilor armelor de foc, al troșniturilor de petarde și la lucirea a mii de torțe, credincioșii au prăvălit acele *tadzia* în apele lacului. Sărbătorile Moharum luaseră sfârșit.

În aceeași clipă, Nana Sahib a simțit cum o mâna i se aşază pe umăr. S-a întors pe dată. Lângă el se afla un bengalez.

Nana Sahib a recunoscut în acel hindus pe unul dintre foștii săi tovarăși de arme de la Lucknow. L-a întrebat din priviri ce s-a întâmplat.

Bengalezul s-a mărginit să-i șoptească următoarele cuvinte, pe care Nana Sahib le-a ascultat fără să-și trădeze emoția prin cel mai mic gest:

- Colonelul Munro a părăsit Calcutta.
- Și unde-i acum?
- Ieri era la Benares.
- Unde se duce?
- Spre granița cu Nepalul.
- În ce scop?
- Ca să șadă acolo câteva luni.
- Și după aceea?
- Merge la Benares.

A răsunat atunci o șuierătură. Strecându-se prin multime, un hindus s-a apropiat de Nana Sahib. Era Kalagani.

— Pleci numai decât, i-a spus nababul. Îl ajungi din urmă pe colonelul Munro, care merge spre nord. Ține-te scai de el. Caută să i te impui făcându-i un serviciu oarecare, la nevoie primejdivește-ți chiar și viața. Să nu-l părăsești până nu apucă să coboare dincoace de munții Vindhya, până în valea Nerbuddei. Atunci și numai atunci vino să-mi dai de știre unde se află.

Kalagani s-a mulțumit să răspundă printr-un semn afirmativ și s-a pierdut în multime. Un gest al nababului însemna pentru el un ordin. După zece minute, părăsise orașul Bhopal.

În clipa aceea, Balao Rao s-a apropiat de fratele său.

- Este timpul s-o pornim, i-a spus el.
- Da, i-a răspuns Nana Sahib, până la ziua trebuie să ajungem la palul Tandit.
- La drum.

Amândoi, urmați de gonzii care-i însoțeau, au mers de-a lungul malului de nord al lacului până la o fermă izolată. Îi așteptau acolo cai pentru ei și pentru cei din escortă. Erau niște cai din aceia iuți, hrăniți cu nutrețuri foarte pipărate și care pot să străbată cincizeci de mile într-o singură noapte. La ora opt seara, ei galopau pe șoseaua dintre Bhopal și munții Vindhya.

Dacă nababul voia să ajungă până în zori la palul Tandit, o făcea numai ca o măsură de prevedere. Ar fi fost mai bine, într-adevăr, ca întoarcerea lui în valea Nerbuddei să treacă neobservată.

Mica trupă a mers aşadar cu toată iuțeala de care erau în stare caii.

Unul lângă altul, Nana Sahib și Balao Rao nu-și vorbeau, dar erau însufleți de același gând. Din excursia aceasta dincolo de lanțul Vindhya ei se întorceau nu cu o simplă speranță, ci asigurați că nenumărați partizani se alăturau cauzei lor. Podișul central al Indiei se găsea în întregime în mâinile celor doi frați. Cantonamentele militare, răspândite pe acest teritoriu întins, nu puteau ține piept primelor asalturi ale insurgenților. Nimicirea lor ar fi dat cale liberă revoltei, care n-ar fi întârziat să înalțe, de la un țarm la celălalt, un zid de hinduși hotărâți, dinaintea căruia ar veni să se zdobească armata regală.

Dar, în același timp, Nana Sahib se gândeau la întâmplarea fericită care avea să i-l dea pe mâna pe Munro. Colonelul părăsise în sfârșit Calcutta, unde ar fi fost greu să ajungă până la el. De acum înainte, nababului n-avea să-i mai scape nicio mișcare a acestuia. Fără ca el să-și poată închipui măcar, mâna lui Kalagani urma să-l călăuzească spre ținuturile sălbaticice ale munților Vindhya și, odată ajuns acolo, nimeni nu l-ar mai fi putut scăpa de răzbunarea pe care i-o menise ura lui Nana Sahib.

Balao Rao încă nu știa nimic despre cele vorbite de bengalez cu fratele său. Abia în apropiere de palul Tandit, în timp ce opriseră caii să mai răsuflă un pic, Nana Sahib s-a mărginit să-l încunoștiințeze, folosind următoarele cuvinte:

- Munro a părăsit Calcutta și se îndreaptă spre Bombay.
- Șoseaua către Bombay, a strigat Balao Rao, duce până la țărmul Oceanului Indian!
- De astă dată, drumul către Bombay se va opri în munții Vindhya, i-a răspuns Nana Sahib.

Răspunsul acesta spunea totul.

Caii au pornit-o din nou la galop, străbătând în goană desîșul care se înălța pe marginea văii Nerbudda.

Era ora cinci dimineața. Începea să se lumineze de ziua. Nana Sahib, Balao Rao și însotitorii lor tocmai ajunseseră pe calea râpoasă a torrentului Nazzur care urca spre pal.

Caii s-au oprit în acel loc și au fost lăsați în grija a doi gonzi care aveau să-i ducă în satul cel mai apropiat. Ceilalți gonzi i-au urmat pe cei doi frați, care suiau treptele nesigure de sub apa torrentului.

Domnea o liniște desăvârșită. Primele zgomote ale zilei încă nu încrerupseseră tăcerea nopții. Deodată a răsunat o împușcătură, urmată de

multe altele. În același timp se auzeau strigăte:

— Ura! Ura! Înainte!

Un ofițer, mergând în fruntea a vreo cincizeci de soldați din armata regală, s-a ivit pe creasta pe care era înălțat palul.

— Foc! Niciunul să nu ne scape! a mai strigat el.

A urmat o nouă salvă, țintind aproape direct grupul de gonzi care-i încunjurau pe Nana Sahib și pe fratele lui.

Au căzut cinci sau șase hinduși. Ceilalți, aruncându-se în albia torrentului Nazzur, au dispărut îndărătul primilor copaci din pădure.

— Nana Sahib! Nana Sahib! au strigat englezii, apucând-o și ei prin râpa îngustă.

Atunci, unul dintre aceia care fuseseră împușcați mortal s-a ridicat, atîntindu-i cu mâna.

— Moarte cotropitorilor! a strigat el cu o voce amenințătoare și a căzut nemîșcat la pământ.

Ofițerul s-a apropiat de cadavru și a întrebat:

— Este într-adevăr Nana Sahib?

— El este, i-au răspuns doi soldați din detașament care, întrucât fuseseră în garnizoană la Kanpur, îl cunoșteau bine pe nabab.

— După ceilalți, acum! a strigat ofițerul.

Și întregul detașament s-a năpustit în pădure pe urmele gonzilor. Abia dispăruseră ei și o umbră s-a strecurat pe panta abruptă care încunjoară palul.

Era Flacăra Rătăcitoare, înfășurată într-o bucată lungă de pânză cafenie, strânsă la brâu cu cordonul unui *langouti*⁴⁸.

Cu o seară înainte, nebuna îl călăuzise, fără să-și dea seama, pe ofițerul englez cu oamenii lui. Se întorsese pe vale încă din ajun și se îndreptase mașinal către palul Tandit, spre care o aducea înapoi un fel de instinct. Însă, de astă dată, ciudata ființă, despre care se credea că este mută, a lăsat să-i scape de pe buze un nume, doar unul singur, acela al nababului!

— Nana Sahib! Nana Sahib! repeta ea, de parcă, prin cine știe ce presimțire de neexplicat, i-ar fi răsărit în minte chipul nababului.

Numele acesta îl făcuse pe ofițer să tresără. S-a luat deci după nebună. Ea nu părea nici măcar să-i vadă, nici pe el, nici pe soldații care-au urmărit-o până la pal. Oare aici să se fi ascuns nababul, pe al cărui cap se pusese un premiu? Ofițerul a luat măsurile necesare și a pus să fie păzită valea Nazzur,

așteptând să se lumineze de ziua. Atunci când Nana Sahib și gonzii săi au luat-o prin albia torrentului, i-au întâmpinat cu o salvă care a doborât pe câțiva dintre ei, printre care și pe conducătorul insurecției șipailor.

Așa s-a desfășurat ciocnirea care, în aceeași zi, a fost adusă telegrafic la cunoștința guvernatorului Bombay-ului. Textul telegramei s-a răspândit în întreaga peninsulă, ziarele l-au reprodus numaidecăt și în acest fel a putut lua cunoștință de el colonelul Munro, din *Gazeta Allahabadului*, la 26 mai.

De astă dată, moartea lui Nana Sahib nu mai putea fi pusă la îndoială. Identitatea lui fusese stabilită și, pe bună dreptate, ziarul putea scrie următoarele: «Regatul Indiei nu mai are a se teme de acum înainte de crudul rajah care a făcut să-l coste atâtă sânge!»

Între timp nebuna, după ce părăsise palul, cobora prin albia torrentului Nazzur. Privirile sale rătăcite erau parcă luminate de strălucirea unui foc lăuntric, aprins pe neașteptate și, în mod mecanic, de pe buze i s-a desprins iarăși numele nababului.

A ajuns astfel în locul unde zăcea cadavrele și s-a oprit dinaintea aceluia recunoscut de către soldații din Lucknow. Figura contractată a mortului părea încă să amenințe. Ai fi zis că, după ce nu trăise decât pentru răzbunare, ura lui supraviețuia încă.

Nebuna a îngenuncheat și a atins cu mâinile trupul acela ciuruit de gloanțe, mânjindu-și cu sânge cutele veșmântului de pânză. L-a privit îndelung, apoi, ridicându-se și clătinând din cap, a coborât încet-încet albia torrentului Nazzur.

Numai că, atunci, Flacăra Rătăcitoare căzuse din nou în nepăsarea obișnuită și gura ei nu mai repeta numele lui Nana Sahib.

PARTEA A DOUA

Capitolul I

În Sanatarium

«Incomensurabilitii creației!» – acea splendidă expresie de care s-a slujit mineralogul Hauy spre a caracteriza Anzii americanii n-ar fi oare mai potrivită dacă am folosi-o pentru ansamblul lanțului Himalaya, pe care omul nu este încă în stare să-l măsoare cu precizie matematică?

Un atare simțământ încerc în fața priveliștei acestei regiuni incomparabile, în mijlocul căreia colonelul Munro, căpitanul Hod, Banks și cu mine am venit să ne stabilim pentru câteva săptămâni.

«Nu numai că munții aceștia sunt incomensurabili, ne-a spus inginerul, dar piscurile lor trebuie socotite într-adevăr inaccesibile, întrucât organismul uman nu poate să funcționeze la asemenea înălțimi, unde aerul nu mai este îndeajuns de dens spre a face față nevoilor respirației».

O barieră de roci primitive – granit, gnais și micașist – lungă de două mii cinci sute de kilometri, care se înalță între meridianele de șaptezeci și două și de nouăzeci și cinci de grade longitudine estică, acoperind două provincii, Agra și Calcutta, două regate, Bhutanul și Nepalul; un lanț a cărui înălțime medie, superioară cu o treime vârfului Mont-Blanc, cuprinde trei zone distincte: prima, înaltă de cinci mii de picioare, mai temperată decât câmpia din josul ei, dând o recoltă de grâu în timpul iernii și o recoltă de orez în timpul verii; a doua, între cinci și nouă mii de picioare, unde zăpada se topește odată cu venirea primăverii; a treia între nouă mii și douăzeci și cinci de mii de picioare, acoperită de ghețuri groase care sfidează razele soarelui chiar, și în sezonul cald. Această umflătură a globului e străbătută de unsprezece trecători, dintre care unele găuresc muntele la douăzeci de mii de picioare altitudine și care, amenințate neîncetat de avalanșe, surpată de torenți, nu-ți îngăduie, să treci din India în Tibet decât înfruntând niște greutăți nemaipomenite; deasupra acestei creste, când rotunjită în largi cupole, când netedă ca Masa de la Capul Bunei Speranțe⁴⁹, șapte sau opt piscuri ascuțite, unele dintre ele vulcanice, domină izvoarele Gogrei, Jumnei și ale Gangelui: Dukia și Kanchenjanga, care se înalță la peste șapte mii de metri, Dhiodunga la opt mii, Dhaulagiri la opt mii cinci sute, Chomo Lhari la opt mii șapte sute, muntele Everest, înălțându-și la nouă mii de metri piscul, din creștetul căruia ochiul unui observator ar străbate o circumferință

egală cu aceea a întregii Franțe; în sfârșit, o îngrămădire de munți pe care Alpii, puși deasupra Alpilor, Pirineii deasupra Anzilor nu i-ar depăși în scara altitudinilor terestre – aceasta este înălțarea colosală a scoarței, pe ale cărei ultime culmi piciorul celor mai îndrăzneți alpiniști nu va păsi poate nicicând, cunoscută sub numele de Himalaya.

Primele trepte ale acestor propilee⁵⁰ sunt puternic împădurite. Se mai găsesc aici reprezentanți ai bogatei familii a palmierilor care, într-o zonă superioară, vor ceda locul unor păduri întinse de stejari, chiparoși și de pini, unor desisuri îmbelșugate de bambuși și de plante erbacee.

Banks, care ne-a dat toate amânuntele de mai sus, ne mai spune că, dacă limita inferioară a zăpezilor coboară pe povârnișul hindus până la patru mii de metri, ea urcă până la șase mii pe versantul tibetan, din cauză că vaporii, aduși de vânturile sudului, sunt opriți de uriașa barieră muntoasă. De aceea, în cealaltă parte, satele au putut fi întemeiate până la o altitudine de cincisprezece mii de picioare, în mijlocul câmpurilor de orz și a unor pajashi mărețe. Dacă i-ai crede pe indigeni, ar fi de ajuns o singură noapte pentru ca aceste pășuni să se acopere cu iarba bună de cosit.

În zona mijlocie, lumea înaripatelor este reprezentată de păuni, potârnichi, fazani, dropii și prepelițe. Capre se găsesc din belșug, oile mișună. În zona înaltă nu mai întâlnesci decât mistrețul, cămila, pisica sălbatică, iar vulturul planează singuratic deasupra rarelor vegetale, care nu mai sunt decât umilele eșantioane ale florei arctice.

Atâtă doar că aici n-avea ce să-l ispitezescă pe căpitanul Hod. Pentru ce ar mai fi venit acest Nemrod în regiunea himalayană, dacă n-ar fi fost vorba decât să-și urmeze îndeletnicirea de vânător de animale domestice? Însă, din fericire pentru el, n-aveau să lipsească marile carnivore demne de carabina sa Enfield și de gloanțele ei explozive.

Într-adevăr, la poalele primelor povârnișuri ale lanțului de munți, se întinde o zonă mai joasă, pe care hindușii o numesc «cingătoarea lui Tarryani». Este o câmpie lungă și înclinată, lată de șapte sau opt kilometri, umedă, călduroasă, cu o vegetație întunecată, acoperită de păduri, în care fiarele sălbatrice își caută adăpost cu dragă inimă. Tabăra noastră nu domina decât cu o mie cinci sute de metri acest paradis al vânătorului îndrăgostit de emoțiile puternice ale luptei. Era deci ușor de coborât în rezervația aceea de vânătoare, care n-avea nevoie de niciun fel de pază.

Aşa încât, părea cu neputinţă ca Hod să nu viziteze mai cu plăcere treptele de jos ale Himalayei decât zonele sale superioare. Cu toate acestea, acolo, chiar şi după părerea celui mai umorist dintre călătorii vestiţi, Victor Jacquemont, mai rămân încă de făcut importante descoperiri geografice.

— Deci, cunoştinţele noastre privind acest uriaş lanţ de munţi sunt foarte incomplete? l-am întrebat eu pe Banks.

— Foarte incomplete, mi-a răspuns inginerul. Himalaya este parcă un soi de mică planetă, care s-a alipit globului nostru şi continuă să-şi păstreze tainele.

— A fost totuşi străbătută, am obiectat eu, ba chiar scotocită, pe cât a fost cu putinţă.

— Oh, lumea n-a dus lipsă de călători himalayeni! mi-a răspuns Banks. Fraţii Gerard de Webb, ofiţerii Kirpatrick şi Fraser, Hogdson, Herbert, Lloyd, Hooker, Cunningham, Strabing, Skinner, Johnson, Moorcroft, Thomson Griffith, Vigne, Hügel, misionarii Huc şi Gabet, şi, mai de curând, fraţii Schlagintweit, colonelul Wangh, locotenentii Reuillier şi Montgomery, ca urmare a unor lucrări remarcabile, au făcut cunoscută, într-o mare măsură, dispoziţia orografică a acestei ridicături a scoarţei pământului. Totuşi, prietenii, mai rămân de îndeplinit multe deziderate. Înălţimea exactă a principalelor piscuri a dat loc la nenumărate rectificări. Astfel, altădată, Dhaulagiri era socotit regele întregului lanţ; apoi, după noi măsurători, el a fost nevoit să cedeze locul Kanchenjangăi, care ar părea să fie detronată acum de către vârful Everest. Până una-alta, acesta din urmă îşi biruie toţi rivalii. Totuşi, după spusa chinezilor, Kunlunul⁵¹ – la care, ce-i drept, metodele precise ale geometrilor europeni n-au fost încă aplicate – ar depăşi puţin piscul Everest, deci n-ar mai trebui să căutăm în Himalaya punctul cel mai înalt de pe glob. Însă, în realitate, asemenea măsurători nu vor putea fi socotite matematice decât în ziua în care ele vor fi obţinute barometric şi cu toate precauţiile cerute de asemenea mod de determinare directă. Şi cum să le obţii fără a căra cu tine un barometru până în vârful extrem al acelor piscuri aproape inaccesibile? Or, iată un lucru care nu s-a putut face încă.

— Se va face, i-a replicat căpitanul Hod, după cum se vor face, într-o bună zi, călătorii la Polul Sud şi la Polul Nord!

— Bineînţeles!

— Călătoria până în străfundurile oceanelor!

— Fără nicio îndoială!

— Călătoria în centrul Pământului!

— Bravo, Hod!

— Așa cum se va face orișice pe lume! am adăugat eu.

— Chiar și o călătorie în fiecare dintre planetele sistemului nostru solar, a răspuns căpitanul Hod, pe care nimic nu-l mai putea opri.

— Nu, căpitane, i-am răspuns eu. Omul, simplu locuitor al Pământului, nu va putea să-i depășească granițele! Însă, deoarece tot se află întuit de scoarța lui, poate să-i pătrundă toate tainele!

— Poate că o și datorează! a reluat Banks. Tot ceea ce se află în limita posibilului trebuie să fie și va fi îndeplinit! Apoi, atunci când omul nu va mai avea nimic de aflat despre globul pe care-l locuiește...

— Va dispărea odată cu sferoidul care nu va mai păstra niciun fel de mistere pentru el, a răspuns căpitanul Hod.

— Ba nu, a replicat Banks, se va bucura de pe urma lui ca un adevărat stăpân și va obține astfel un profit mai mare. Însă, prietene Hod, pentru că ne aflăm în ținuturile himalayene, și-aș indica să faci, ca și alții, o descoperire ciudată, care cu siguranță că te va interesa.

— Despre ce este vorba, dragă Banks?

— În însemnările sale de călătorie, misionarul Huc vorbește despre un copac neobișnuit, numit în Tibet *arborele cu zece mii de imagini*. După o legendă hindusă, Tong Kabac, reformatorul religiei budiste, ar fi fost prefăcut în copac, la câteva mii de ani după ce trăiseră această aventură Filemon, Baucis și Dafne, ciudate ființe vegetale ale florei mitologice. Părul lui Tong Kabac s-ar fi transformat în frunzișul arborelui sfânt și, pe frunzele aceleia, misionarul afirmă că a văzut – a văzut cu ochii lui – litere tibetane, alcătuite distinct din liniile nervurilor.

— Un copac care produce litere tipărîte! am strigat eu.

— Și pe care se pot citi cugetări ale moralei celei mai pure! a răspuns inginerul.

— Merită osteneala să verificăm, am adăugat eu râzând.

— Atunci, verificați, prietenii, mi-a răspuns Banks. Dacă se găsesc arbori din aceștia în partea meridională a Tibetului, neapărat că s-ar găsi și în zona superioară, pe versantul sudic al Himalayei. Așadar, în timpul excursiilor voastre, căutați acel... cum să-i spun?... acel copac «aforistic».

— Nu, pe legea mea! a răspuns căpitanul Hod. Mă aflu aici ca să vâneze și n-am nimic de câștigat de pe urma meseriei de alpinist!

— Bine, prietene Hod! a reluat Banks, un cățărător curajos ca dumneata să nu facă nicio ascensiune în acest lanț muntos?

— Niciodată! a strigat căpitanul.

— De ce?

— Am renunțat la ascensiuni!

— De când?

— Din ziua în care, după ce-mi primejduisem viața de douăzeci de ori, a răspuns căpitanul Hod, am izbutit să ating vârful Vrigel în regatul Bhutan. Se spunea că niciodată un picior de ființă omenească n-a călcat pe creștetul acestui pisc. Aveam și eu cu ce mă mândri! În sfârșit, după o mie de primejdii, ajung în vârf și ce văd? Următoarele cuvinte, săpate într-o stâncă: «Durand, dentist, strada Caumartin 14, Paris»! De atunci nu mă mai cățăr pe munți.

Un adevărat viteaz, căpitanul! Trebuie totuși să mărturisesc că, povestindu-ne pătărania lui, Hod făcea o strâmbătură atât de comică, încât ar fi fost cu neputință să nu râzi din toată inima!

V-am vorbit în mai multe rânduri despre acele *sanitarium* ale peninsulei. Asemenea stațiuni climaterice, aflate la munte, sunt foarte frecventate vara de către rentierii, funcționarii și comercianții din India, pe care îi mistuie canicula de la șes.

În primul rând se cuvine să numesc Simla, situată la treizeci și unu de grade latitudine nordică și ceva mai spre apus de meridianul de șaptezeci și cinci de grade longitudine estică. Este parcă un colțisor din Elveția, cu torenții, pârâiașele și vilele sale plăcut aşezate la umbra cedrilor și a pinilor, la peste două mii de metri deasupra nivelului mării.

După Simla aş cita Darjeeling, cu casele lui albe, dominate de piscul Kanchenjanga, la cinci sute de kilometri nord de Calcutta și la două mii trei sute de metri altitudine, în apropierea meridianului de optzeci și șase de grade longitudine estică și la o latitudine nordică de douăzeci și șapte de grade, o poziție încântătoare în cel mai frumos ținut din lume.

Au mai fost întemeiate și alte asemenea *sanitarium*, în diferite puncte ale lanțului himalayan.

Și acum, la stațiunile sănătoase și răcoroase pe care climatul arzător al Indiei le face de-a dreptul indispensabile, trebuie să mai adăugăm și *Steam*

House. Atâtă doar că aceasta este numai a noastră. Ea oferă tot confortul, ca în cele mai luxoase locuințe din întreaga peninsulă. Vom găsi aici, într-o zonă minunată, pe lângă cerințele vieții moderne, tihna pe care zadarnic am căuta-o la Simla sau la Darjeeling, unde dai de nenumărați anglo-indieni.

Locul a fost ales cu chibzuință. Soseaua, care servește partea inferioară a muntelui, se bifurcă aici, legând între ele câteva târgușoare risipite spre răsărit și spre apus. Cel mai apropiat dintre aceste sătucuri se află la cinci mile de *Steam House*. Este locuit de un neam de munteni primitori, crescători de oi și capre, cultivatorii unor lanuri bogate de grâu și de orz.

Mulțumită muncii pline de râvnă a personalului nostru sub conducerea lui Banks, a fost nevoie de numai câteva ore pentru a organiza o tabără, în care aveam să ne petrecem vremea cinci sau șase săptămâni de zile.

Unul dintre contraforturi, desprins din acele ciudate lanțuri secundare de munți care proptesc uriașa osatură a Himalayei, ne-a pus la dispoziție un podiș puțin încrețit, lung de vreo milă și lat de o jumătate de milă. Covorul de verdeață care îl acoperă este ca o mochetă de iarba tunsă scurt, deasă, plușată s-ar putea spune, și presărată cu violete. Tufe de rododendroni arborescenți de înălțimea unor stejari mici, ronduri naturale de camelii alcătuiesc vreo sută de ciucuri ce produc o impresie fermecătoare. Natura n-a avut nevoie de lucrători din Ispahan sau Smirna ca să fabrice acest covor din lână vegetală de prima calitate. Câteva mii de semințe aduse de vântul dinspre sud într-un teren roditor, un pic de apă și un strop de soare au fost de ajuns ca să-i alcătuiască țesătura plăcută la pipăit și care nu se tocește.

Pe podișul nostru cresc vreo douăsprezece pâlcuri de copaci măreți. S-ar putea spune că s-au răzlețit, ca niște partizani, din uriașa armată a pădurii care acoperă flancurile contraforturilor, urcând și pe lanțurile de munți învecinate, până la o înălțime de șase sute de metri. Cedri, stejari, pandanuși cu frunzele lungi, fagi, arțari erau amestecați cu bananieri, bambuși, magnolii, roșcovi și smochini japonezi. Unii dintre acești giganți își întindeau ultimele crengi la mai bine de o sută de picioare deasupra solului. Ai fi zis că fuseseră plantați aici dinadins, spre a umbri cine știe ce locuință forestieră. Sosită la țanc, *Steam House* a venit să întregească priveliștea înconjurătoare. Acoperișurile rotunjite ale celor două pagode se potriveau de minune cu tot rămurișul acela variat – crengi țepene sau flexibile, frunze mici și gingașe ca aripile fluturilor, ori lungi și late ca niște pagaii polineziene. Casa cu aburi a dispărut sub o îngrămadire de verdeață și de

flori. Nimic nu dă în vîleag o casă mobilă; aici nu se mai află decât o locuință sedentară, fixată în pământ, făcută spre a nu se mai clinti din loc.

Îndărăt, un torrent, căruia îi poți urmări firul argintat până la mai multe mii de picioare înălțime, curge în dreapta peisajului pe latura contrafortului și se aruncă într-un bazin natural umbrit de un grup de copaci frumoși. Din bazin, prisosul scapă într-un pârâiaș, aleargă de-a curmezișul pajistii și sfârșește într-o cascadă zgomotoasă care-și aruncă apa într-o prăpastie adâncă de nu-i poți vedea fundul.

Iată cum a fost aşezată Casa cu aburi, pentru a face cât mai lesnicioasă viața noastră comună și spre cea mai desăvârșită încântare a ochilor.

Dacă te îndrepți către creasta care mărginește podișul dinainte, vezi că el se înalță deasupra altor culmi, mai scunde, ale temeliilor Himalayei, care coboară în trepte gigantice până la ses. Distanța este îndeajuns de mare spre a-ți îngădui să poți îmbrățișa întregul ansamblu cu privirea.

În dreapta, prima dintre casele trenului este aşezată oblic, astfel încât din verandă ca și prin ferestrele laterale ale salonului, sufrageriei și ale cabinelor de pe partea stângă să poți privi orizontul dinspre miazăzi. Cedri falnici par că planează deasupra lui și se desprind ca niște viguroase siluete negre pe fondul îndepărtat al marelui lanț muntos, acoperit cu zăpezi veșnice.

În stânga, cea de a doua casă stă parcă rezemată cu spatele de coasta unei uriașe stânci de granit, aurită de lumina soarelui. Stâンca aceasta, atât prin forma ei ciudată, cât și datorită culorii sale calde, îți aduce aminte de acele gigantice *plum-pudding* din piatră, despre care vorbește domnul Russell-Killough în istorisirea călătoriei sale prin India meridională. Nu vezi decât o latură a locuinței, cea rezervată sergentului Mac Neil și tovarășilor săi din rândul personalului de serviciu. Așezată la douăzeci de pași de locuința principală, ea este parcă anexa unei pagode mai însemnate. La marginea acoperișului care o încununează, scapă un firicel de fum albăstrui, ieșit din laboratorul culinar al domnului Parazard. Mai spre stânga, un pâlc de copaci abia răzlețiți din pădure urcă pe brâna dinspre apus și alcătuiește planul lateral al peisajului.

În fund, între cele două locuințe, se înalță un mastodont gigantic. Este Gigantul de Otel. A fost adăpostit sub o boltă de pandanuși mândri. Cu trompa-i ridicată, ai spune că «paște» ramurile cele mai de sus. Atâta doar că stă nemîșcat. Se odihnește, cu toate că n-are nevoie de odihnă. Acum, paznic neclintit al Casei cu aburi, aidoma unui enorm animal antediluvian,

el apără intrarea dinspre capătul drumului pe care a remorcat întregul nostru cătun mobil.

În schimb, oricât de colosal ne-ar fi elefantul, dacă nu-l desprinzi cu gândul de lanțul muntos ce se înalță la șase mii de metri deasupra podișului, el n-ar părea să mai aibă nimic din gigantul acela artificial cu care mâinile lui Banks au îmbogățit fauna indiană.

— O muscă pe fațada unei catedrale, spune Hod, puțin înciudat.

Și este cum nu se poate mai adevărat. Îndărătul lui se află un bloc de granit din care ai putea ciopli cu ușurință o mie de elefanți de aceeași mărime cu al nostru, iar blocul însuși nu este decât o simplă treaptă, una din cele o sută, ale acestei scări uriașe care urcă până pe creasta lanțului de munți și pe care Dhaulagiri o domină cu piscul său ascuțit.

Uneori parcă vezi cum cerul tabloului nostru se lasă în jos. Pentru o clipă dispar nu numai piscurile semețe, ci și creasta lanțului. Straturi groase de vaporii străbat zona mijlocie a Himalayei și-i învăluie în ceată partea de sus. Priveliștea se micșorează și, printr-un efect de optică, ai spune atunci că locuințele, copacii, culmile învecinate și însăși *Steam House* își recapătă mărimea lor adevărată.

Se mai întâmplă ca norii, împinși din spate de anumite vânturi umede la o înălțime și mai mică, să se desfășoare dedesubtul podișului. Ochiul nu mai vede atunci decât o mare vălurită de nori albi, iar soarele dă naștere la suprafața lor unor uimitoare jocuri de lumină. Orizontul a dispărut, atât deasupra cât și dedesubt, iar noi parcă am fi fost transportați în cine știe ce regiune aeriană, dincolo de marginile Pământului.

Însă vântul își schimbă direcția, o boare dinspre nord, dând năvală prin spărturile lanțului muntos, vine să măture toată ceața aceea, marea de aburi se condensează aproape numai decât, spre sud câmpia urcă din nou către orizont, contururile sublime ale Himalayei se profilează iarăși pe cerul limpezit de nori, cadrul tabloului își regăsește mărimea normală, iar privirea, căreia nimic nu-i mai stă în cale, deslușește toate amănuntele unei vederi panoramice al cărei orizont se întinde pe o distanță de șaizeci de mile.

Capitolul II

Mathias Van Guitt

A doua zi, 26 iunie, un zgomot binecunoscut de glasuri m-a deșteptat încă din zori. M-am sculat numaidecât. Căpitanul Hod și ordonanța sa Fox tăifăsuiau în gura mare în sufrageria Casei cu aburi. M-am dus îndată după ei.

În aceeași clipă, Banks ieșea din camera lui și căpitanul i s-a adresat cu vocea sa răsunătoare:

— Ei bine, prietene Banks, i-a spus el, iată că până la urmă am izbutit! Și, de astă dată, definitiv. Nu mai este vorba să facem o haltă de câteva ore, ci să ședem aici câteva luni de zile.

— Da, dragul meu Hod, i-a răspuns inginerul, și-ți vei putea organiza vânătorile după cum îți va fi voia. Șuieratul Gigantului de Otel n-are să te mai cheme înapoi în tabără.

— Tu auzi, Fox?

— Da, domnule căpitan, i-a răspuns ordonanța.

— Cerul să mă ajute, a strigat Hod, însă n-am să plec din acest *sanitarium*, numit *Steam House*, până când nu-l voi fi doborât pe al cincizecilea! Al cincizecilea, Fox! Parcă îmi trece mie prin gând că pe acela am să-l dibuiesc cu foarte mare greutate!

— Tot o să-l dibuiți până la urmă, i-a răspuns ordonanța.

— De unde-ți vin ideile astea, căpitane Hod? l-am întrebat eu.

— Oh, Maucler, este o presimțire... o presimțire de vânător!

— Așadar, a întrebat Banks, chiar începând de astăzi veți părăsi tabără și veți porni în campanie?

— Chiar de astăzi, i-a răspuns căpitanul Hod. Vom începe mai întâi cu o recunoaștere a terenului, aşa încât să explorăm zona inferioară, coborând până la pădurile din Tarryani. Numai să nu-și fi părăsit tigrii reședința!

— Ai putea să crezi asemenea lucru?

— Ei, cu ghinionul meu!...

— Ghinion în Himalaya! i-a răspuns inginerul Banks. Să fie oare cu putință?

— În sfârșit, vom vedea! Dumneata ne însوești, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod întorcându-se spre mine.

— Da, desigur.

— Dar dumneata, Banks?

— Și eu, i-a răspuns inginerul, ba cred că și Munro și se va alătura, tot astfel ca și mine... ca amator!

— Oh, a exclamat căpitanul Hod, ca amatori, fie! Însă ca niște amatori bine înarmați! Nici vorbă să ieşim la plimbare cu bastonul în mâna! Iată un lucru care ar umili fiarele sălbaticice din Tarryani!

— De acord! i-a răspuns inginerul.

— Aşa încât, vezi, Fox, a reluat căpitanul adresându-se ordonanței sale, de data asta să nu mai faci nicio greșeală! Ne aflăm doar în țara tigrilor! Patru carabine Enfield pentru colonel, Banks, Maucler și cu mine, două puști cu gloanțe explozive pentru tine și pentru Gumi.

— Fiți pe pace, domnule căpitan, i-a răspuns Fox. Vânatul n-are să aibă de ce se plângel!

Ziua aceea avea să fie deci consacrată recunoașterii pădurii Tarryani, care acoperă partea de sub *sanitarium*. Așadar, pe la ora unsprezece, după micul dejun, sir Edward Munro, Banks, Hod, Fox, Gumi și cu mine, bine înarmați cu toții, am coborât pe șoseaua ce duce spre câmpie, după ce ne îngrijisem să-i lăsăm în tabără pe cei doi câini, cu care n-aveam ce face în acea expediție.

Sergentul Mac Neil rămăsese la *Steam House* împreună cu Storr, Kaluth și cu bucătarul, ca să isprăvească lucrările de instalare a taberei. După o călătorie de două luni, Gigantul de Otel avea nevoie să fie cercetat și curățit, atât pe dinăuntru cât și pe dinafară, și pus în stare de funcționare. Era o operațiune de lungă durată, migăloasă și gingășă, care avea să le dea mult de lucru «cornacilor» săi obișnuiți, fochistul și mecanicul.

La ora unsprezece plecasem din *sanitarium* și, câteva minute mai târziu, după primul cot al șoselei, *Steam House* se pierdea îndărătul unei perdele groase de arbori.

Ploaia încetase. Împinși de un vânt răcoros dinspre nord-est, norii, mai în neorânduială acum, gonind prin părțile de sus ale atmosferei, erau mânăți cu iuțeală. Cerul era cenușiu, temperatura numai bună pentru cei porniți la plimbare; lipseau însă acele jocuri de umbre și lumini care-ți farmecă privirile în pădurile mari.

Pe un drum drept n-am fi avut nevoie decât de douăzeci și cinci sau treizeci de minute ca să coborâm două mii de metri, însă șerpuirile șoselei, care îmblânzeau astfel povârnișurile, ne-au făcut calea mai lungă. Am mers deci nu mai puțin de o oră și jumătate ca să ajungem în partea de sus a pădurilor Tarryani, la cinci-șase sute de picioare deasupra câmpiei. Am umblat pe drum plini de voie bună. «Atenție, ne-a spus căpitanul Hod.

Intrăm în domeniul tigrilor, leilor, panterelor, gheparzilor și altor animale binecuvântate ale regiunii himalayene! Este bine să distrugi fiarele sălbatice, dar e și mai bine să nu te distrugă ele pe tine! Deci, să nu ne depărtăm unii de alții și să fim cu multă băgare de seamă!»

O asemenea povăță din gura unui vânător temerar era de o valoare deosebită. Astfel încât fiecare dintre noi am ținut seama de ea. Ne-am încărcat puștile și carabinele, le-am controlat cocoșul, le-am pus suportul cremenii în poziția de siguranță. Eram gata pregătiți pentru orice fel de întâmplare.

Voi mai adăuga că trebuie să ne păzim nu numai de carnivore, ci și de șerpi, cei mai periculoși dintre ei găsindu-se tocmai prin pădurile Indiei. *Belonga* – șerpii verzi, șerpii-bici și mulți alții sunt extrem de veninoși. An de an, numărul persoanelor care mor de pe urma mușcăturilor acestor reptile este de cinci-șase ori mai mare decât acela al animalelor domestice sau al oamenilor care pier sfâșiați de fiarele sălbatice.

Așadar, în regiunea Tarryani, cea mai severă prudentă înseamnă să fii atent în toate părțile, să te uiți bine pe unde calci și pe ce-ți sprijini mâna, să pândești cu urechile ciulite cel mai mic zgomot care se audă prin iarbă sau se răspândește prin tufișuri.

La douăsprezece și jumătate intrasem sub umbrarul copacilor falnici, grupați în marginea pădurii. Rămurișul lor înalt se desfășura deasupra câtorva alei late, pe care ar fi trecut cu ușurință Gigantul de Otel, urmat de trenul pe care-l căra de obicei. Într-adevăr, partea aceasta a pădurii era de multă vreme amenajată pentru cărăușia cu leme, pe care o fac muntenii. Astă se vedea după făgașurile de roți proaspăt săpate în humă moale.

Aleile principale mergeau în același sens cu lanțul de munți și, străbătând pădurile din Tarryani în lung, legau între ele lumișurile făcute ici și colo de toporul tăietorilor de leme; însă, de o parte și de cealaltă, nu porneau din ele decât poteci înguste, care se pierdeau în codrii de nepătruns.

Am urmat deci și noi aleile, mai curând ca niște geometri decât ca vânători, astfel încât să le recunoaștem direcția generală. Niciun urlet nu tulbura tăcerea pădurii. Cu toate acestea, urme late, proaspăt întipărite pe pământ, dovedeau că marile carnivore nu plecaseră din Tarryani.

Pe neașteptate, în clipa în care dădeam cotul unei alei, aruncată spre dreapta de piciorul unui contrafort, o exclamație a căpitanului Hod, care mergea înaintea noastră, ne-a făcut să ne oprim locului.

La vreo douăzeci de pași, în colțul unei poieni mărginite de pandanuși înalți, se ridica o construcție cu o formă cel puțin ciudată. Nu era casă: nu avea nici coș și nici ferestre. Nici cabană de vânător nu era: nu avea nici ferestruici și nici ambrazuri prin care să se poată trage. Ai fi spus mai curând că-i un mormânt hindus rătăcit în adâncurile pădurii.

Închipuiți-vă într-adevăr un soi de cub lung, alcătuit din trunchiuri alăturate vertical, înfipite solid în pământ, unite în partea de sus cu o legătură groasă din crengi. Drept acoperiș, alte trunchiuri aşezate transversal, fixate solid în găuri făcute în capetele trunchiurilor verticale. Era foarte limpede că acela care meșterise construcția voise s-o facă foarte rezistentă pe toate cele cinci laturi ale sale. Măsura vreo șase picioare înălțime, douăsprezece lungime și zece picioare lățime. Nici urmă de deschizătură, cel puțin dacă ea n-o fi fost acoperită pe latura dinainte de o bârnă groasă, al cărei capăt rotunjit depășea puțin în înălțime întreaga construcție.

Deasupra acoperișului se ridicau niște prăjini flexibile, aşezate ciudat și legate între ele. De capătul unei pârghii orizontale, care susținea această armătură, spânzura un laț sau mai degrabă o buclă, formată dintr-o împletitură groasă de liane.

— Eh, dar ce-i asta? am strigat eu.

— Asta, mi-a răspuns Banks după ce s-a uitat bine, asta este pur și simplu o cursă de șoareci, însă vă las, prieteni, să ghiciți pentru ce fel de șoareci este ea făcută!

— O capcană pentru tigri? a strigat căpitanul Hod.

— Da, a răspuns Banks, o capcană pentru tigri, închisă cu bârna aceea pe care o ținea ridicată în sus bucla din liane împletește, deoarece bascula dinăuntru a fost atinsă de un animal oarecare.

— Văd pentru prima oară într-o pădure din India o asemenea capcană, a spus Hod. Într-adevăr, o cursă de șoareci! Iată un lucru nedemn de un vânător!

— Sau de un tigru! a adăugat Fox.

— Neîndoilenic, a răspuns Banks, însă dacă este vorba să distrugi aceste animale feroce și nu să le vânezi de plăcere, cea mai bună capcană este aceea care prinde cât mai multe. Or, cea de față mi se pare destul de dibaci întocmită spre a atrage și a opri pe loc fiarele sălbaticice, oricât de neîncrezătoare și de viguroase ar fi ele!

— Aș mai adăuga, a spus atunci colonelul Munro, că, întrucât bascula care ținea ridicată ușa capcanei nu se mai află în echilibru, se prea poate ca vreun animal să fi picat în cursă.

— Vom afla noi, a strigat căpitanul Hod, și dacă șoarecele n-a murit...

Căpitanul, însotindu-și vorbele cu gesturi pe potrivă, a făcut să-i țăcăne cocoșul carabinei. Toată lumea a făcut la fel, fiind gata să tragă la nevoie.

Desigur, nimeni nu putea pune la îndoială faptul că această construcție era o capcană de felul acelora care se întâlnesc frecvent prin pădurile Malaysiei. Însă, chiar dacă nu fusese ridicată de un hindus, ea întrunea toate condițiile care fac din asemenea mașinării de distrugere niște lucruri foarte practice: sunt din cale afară de sensibile și rezistă la orice.

După ce am isprăvit cu pregătirile, căpitanul Hod, Fox și Gumi s-au apropiat de capcană, vrând mai întâi să-i dea ocol. Printre trunchiurile aşezate vertical nu era nicio crăpătură care să le îngăduie să privească înăuntru.

Au ascultat atunci cu atenție. Nu se auzea nici cel mai mic zgomot care să trădeze prezența vreunei ființe vii în cubul acela de lemn, la fel de mut ca și un mormânt.

Căpitanul Hod și tovarășii săi s-au întors în partea din față a capcanei. Ei s-au încrezînat că bârna mobilă lunecase prin cele două uluce late, săpate vertical. Era deci de ajuns ca s-o ridice, spre a pătrunde înăuntru.

— Nu se aude nici cel mai mic zgomot, a spus căpitanul Hod, care-și lipise urechea de ușă, nici măcar o răsuflare! Cursa de șoareci este goală!

— N-are importanță, trebuie să fim prevăzători, a răspuns colonelul Munro. Și s-a dus să se aşeze pe un trunchi de copac, în stânga luminișului. M-am dus și eu lângă el.

— Haide, Gumi, l-a îndemnat căpitanul Hod.

Gumi, vioi, bine făcut în ciuda faptului că era scund, sprinten ca o maimuță, mlădios ca un leopard, un adevărat clown hindus, a înțeles îndată ce dorea căpitanul. Îndemânarea sa îl menise din capul locului și în chip firesc pentru serviciul pe care acesta îl aștepta din partea lui. Dintr-un salt se și suise pe acoperișul capcanei și, întinzând mâna, atinsese într-o clipă una dintre prăjinile ce alcătuiau armătura superioară. Apoi, a lunecat în lungul pârghiei orizontale până la inelul de liane, îndoind-o până la capătul bârnei care închidea intrarea capcanei.

El a trecut apoi inelul pe după un ieșind aflat în capătul bârnei. Nu mai era nevoie decât să facă o mișcare de basculare, apăsând pe capătul celălalt al pârghiei.

Însă a trebuit atunci să cheme în ajutor forțele unite ale micii noastre trupe. Colonelul Munro, Banks, Fox și cu mine ne-am dus deci îndărătul capcanei, spre a face această mișcare.

Gumi rămăsese călare pe armătură, ca să degajeze pârghia în cazul când vreun obstacol oarecare i-ar fi împiedicat funcționarea.

— Prieteni, ne-a strigat căpitanul Hod, dacă este nevoie să vin și eu cu voi, eu vin, dar, dacă vă puteți lipsi de mine, prefer să rămân în fața capcanei. Cel puțin, dacă iese un tigru, va fi salutat în trecere cu un glonte!

— Și acela va fi socotit drept al patruzeci și doilea? l-am întrebat eu pe căpitan.

— De ce nu? a răspuns Hod. Dacă va fi doborât de împușcătura mea, măcar va muri în libertate.

— Să nu vindem pielea ursului... până când nu-l vom vedea doborât! i-a replicat inginerul.

— Mai cu seamă când ursul s-ar putea prea bine să fie un tigru! a adăugat colonelul Munro.

Bârna era grea și nu luneca ușor prin uluce. Am izbutit totuși s-o urnim din loc. S-a legănat o clipă, apoi a rămas suspendată, la nici două palme deasupra pământului.

Căpitanul Hod, aplecat înainte, cu carabina lipită de falcă, se căznea să vadă dacă nu cumva vreo labă uriașă sau vreun bot gâfăitor își va face apariția prin deschizătura capcanei. Nu se ivea însă nimic.

— Încă o sforțare, prieten! a strigat Banks.

Și, datorită lui Gumi care zgâltăise de câteva ori partea dindărăt a pârghiei, bârna a început să urce, puțin câte puțin. În curând, deschizătura se făcuse de ajuns de încăpătoare spre a îngădui chiar și trecerea unui animal de talie mare.

Nu se arăta niciun fel de animal.

Era însă cu puțință, la urma urmelor, ca, din cauza zgomotului făcut în jurul capcanei, prizonierul să se fi retras în partea cea mai îndepărtată a închisorii sale. Poate că nu aștepta decât clipa cea mai favorabilă ca să se năpustească dintr-un salt, să răstoarne pe oricine nu l-ar fi lăsat să fugă, apoi să se piardă în adâncul pădurii.

Era o situație destul de palpitantă.

L-am văzut atunci pe căpitanul Hod făcând câțiva pași înainte, cu degetul pe trăgaciul carabinei și umblând în aşa fel încât să poată străpunge cu privirea până în fundul capcanei.

Acum bârna era ridicată cu totul și lumina intra în voie prin deschizătură.

În clipa aceea s-a auzit un zgomot ușor între peretii cuștii, apoi un sforăit surd sau mai curând un căscat formidabil, care mi s-a părut foarte suspect.

De bună seamă că acolo se găsea un animal care dormea și pe care noi îl trezisem pe neașteptate.

Căpitanul Hod s-a apropiat mai tare și a luat la țintă cu carabina sa o masă pe care o văzuse foindu-se în penumbră.

Deodată înăuntru s-a produs o mișcare. A răsunat un strigăt de groază, urmat numai decât de aceste cuvinte, pronunțate în cea mai curată limbă engleză:

— Nu trageți, pentru numele lui Dumnezeu! Nu trageți!

Și un bărbat a dat buzna afară din capcană.

Am fost cuprinși de o uimire atât de mare, încât, scăpând din mâini armătura, bârna a căzut cu un zgomot înfundat dinaintea deschizăturii, pe care a astupat-o din nou.

În acest timp, personajul atât de neașteptat, care își făcuse apariția, înainta spre căpitanul Hod a cărui carabină îi ținea pieptul și, pe un ton destul de pretențios, însorit de un gest plin de emfază, i-a spus:

— Binevoiți, vă rog, a înălța arma, domnule. Nu aveți câtuși de puțin de-a face cu un tigru de Tarryani!

După o scurtă șovăire, căpitanul Hod și-a mutat carabina într-o poziție mai puțin amenințătoare.

— Cu cine avem cinstea să stăm de vorbă? a întrebat Banks, mergând în întâmpinarea acestui personaj.

— Cu naturalistul Mathias Van Guitt, furnizor de pahiderme, tardigrade, plantigrade, proboscidieni, carnivore și alte mamifere, pentru casa Charles Rice din Londra și casa Hagenbeck din Hamburg!

Apoi, indicându-ne pe toți cu un gest circular:

— Domnii?

— Colonelul Munro și tovarășii săi de călătorie, i-a răspuns Banks, arătându-ne pe rând cu mâna.

— În promenadă prin pădurile Himalayeи, a reluat furnizorul de animale. Pe legea mea, încântătoare excursie! Omagiile mele, domnilor, omagiile mele!

Cine era originalul cu care aveam de-a face? Nu puteam crede oare că se smintise în timp ce stătuse închis în capcana pentru tigri? Să fi fost nebun, sau plin de bun-simț? În sfârșit, din ce categorie de bimani făcea parte individul nostru?

Aveam să aflăm și, mai târziu, urma să învățăm să-l cunoaștem mai îndeaproape pe acest personaj ciudat care spunea despre sine că este naturalist, ceea ce într-adevăr și fusese. Dumnealui, Mathias Van Guitt, furnizor de animale pentru menajerii, era un bărbat cu ochelari, în vîrstă de cincizeci de ani. Fața lui spânatică, ochii săi clipind des, nasul în vînt, mișcarea neîncetată a întregii lui persoane, gesturile din cale afară de expresive corespunzătoare fiecareia din frazele care ieșeau din gura lui mare, toate acestea făceau din el tipul foarte cunoscut al vechiului comedian de provincie. Cine nu s-a întâlnit, oriunde pe fața pământului, cu unul dintre acei foști actori a căror existență, mărginită în întregime la orizontul unei rampe și al unei perdele din fundul scenei, s-a scurs între «ușa spre curte» și «ușa spre grădină» din decorul unui teatru de melodramă? Vorbăreți neobosiți, gesticulând întruna și în chip supărător, înfumurați, plini de ifose, ei își țin capul sus și dat mult pe spate, un cap prea sec la bătrânețe ca să fi fost cu adevărat plin în anii maturității. Cu siguranță, acest Mathias Van Guitt amintea întrucâtva de un asemenea actor bătrân.

Am auzit uneori povestindu-se anecdota aceea hazlie în legătură cu un biet cântăreț care credea că trebuie să-și sublinieze printr-un gest special fiecare dintre cuvintele rolului.

Astfel, în opera *Masaniello*, în timp ce cânta cât îl ținea gura:

Dacă dintr-un pescar napolitan...

Brațul său drept, întins către sală, se mișca febril, de parcă ar fi ținut în capătul undiței o știucă după ce înghițise cârligul. Apoi, continuând:

Cerul voia să facă un monarh,

una dintre mâini i se înălța către zenit spre a arăta cerul, cealaltă, trasând un cerc în jurul capului înălțat cu mândrie, închipuia o coroană regală.

Nesupus sentinelelor soartei.

Tot corpul rezista cu violență unei împingeri care tindea să-l arunce îndărăt.

El zicea, călăuzindu-și luntrea...

Și atunci, brațele amândouă, duse cu vioiciune de la stânga spre dreapta și de la dreapta spre stânga, de parcă ar fi mânuuit vâsla, mărturiseau îndemânarea cu care știa el să conducă o barcă.

Ei bine, asemenea comportări, cunoscute cântărețului despre care vorbeam, găseai și la furnizorul Mathias Van Guitt. În limbajul său, nu folosea decât cuvinte înadins căutate și se vede treaba că era foarte stânjenitor pentru interlocutori, care nu puteau să se țină în afara razei gesturilor sale.

După cum aveam să aflăm mai târziu chiar din propria-i gură, Mathias Van Guitt fusese profesor de Istorie naturală la Muzeul din Rotterdam, însă profesoratul nu-i prea izbutise. Cu siguranță că omul acesta demn oferea adesea prilejul să se râdă de el, și dacă elevii se îmbulzeau la catedra lui, ei veneau aici ca să se distreze, nu ca să învețe. În cele din urmă, împrejurările l-au făcut ca, sătul de a mai profesa fără succes zoologia teoretică, să vină în India spre a face zoologie practică. Soiul ăsta de negoț îi reușea mai bine, aşa încât a ajuns furnizorul, recunoscut ca atare, al acelor case importante din Hamburg și Londra, de la care își făceau rost de animale mai toate menajeriile publice și particulare din cele două Lumi.

Și dacă în clipa de față Mathias Van Guitt se găsea în Tarryani. Îl adusese aici o însemnată comandă de fiare sălbatrice. Într-adevăr, tabăra lui nu se afla la mai mult de două mile de capcana din care noi tocmai îl scosesem.

Dar de ce se găsea înăuntru? Banks i-a pus de la bun început această întrebare și iată ce ne-a răspuns el, într-un limbaj susținut de o mare varietate de gesturi.

— Lucrurile s-au petrecut ieri. Soarele își împlinise semicercul rotației sale diurne. M-am gândit atunci să merg să vizitez una dintre capcanele pentru tigri, înălțată cu mâinile mele. Mi-am părăsit deci *kraalul*, pe care veți binevoi să-l onorați cu vizita dumneavoastră, domnilor, și am ajuns în acest luminiș. Eram singur; personalul meu de serviciu se îndeletnicea cu lucrări urgente și nu voisem să-l deranjez. Era, desigur, o imprudență. De îndată ce m-am aflat în fața capcanei, am constatat mai întâi că trapa, alcătuită din bârna mobilă, este ridicată. De unde am conchis, nu lipsit de oarecare logică, faptul că nicio fieră sălbatică nu se lăsase prinșă. Cu toate acestea, am dorit să verific dacă momeala se mai afla la locul ei și dacă buna

funcționare a basculei era asigurată. Tocmai de aceea, printr-o îndemânică mișcare de reptație, m-am strecurat prin deschizătura îngustă.

Mâna lui Mathias Van Guitt indica, printr-o ondulare elegantă, mișcarea unui șarpe care se strecoară printre ierburile înalte.

— Atunci când am ajuns în fundul capcanei, a reluat furnizorul de animale, am examinat ciozvârta de capră, ale cărei emanății urmău să atragă pe locuitorii acestei părți a pădurii. Momeala era intactă. Mă pregăteam să mă retrag, când o izbitură involuntară cu mâna a făcut bascula să joace; armătura s-a destins, trapa a căzut la loc și m-am găsit prins în propria mea capcană, fără vreun mijloc de-a mai putea ieși.

Ajuns aici, Mathias Van Guitt s-a oprit o clipă, spre a ne face să pricepem întreaga gravitate a situației în care se aflase.

— Cu toate acestea, domnilor, a reluat el, n-am să vă ascund faptul că luam în considerare întâmplarea, în primul rând sub latura ei comică. Eram întemnițat, fie! Nu se găsea niciun fel de temnicer care să-mi deschidă ușa închisorii, de acord! Mă gândeam însă că pe oamenii mei, văzând că nu mă mai întorc în *kraal*, îi va neliniști absența mea îndelungată și că vor întreprinde căutări, care, mai curând sau mai târziu, vor fi încununate de succes. Nu era decât o cheștiune de timp.

Căci, ce poți face într-o vizuină, decât să visezi, a spus un fabulist francez. Am visat deci și s-au scurs ore întregi fără ca situația mea să se fi modificat. La căderea serii, s-a făcut resimțită foamea. Mi-am imaginat că n-aveam altceva mai bun de făcut decât s-o înșel dormind. M-am resemnat, aşadar, ca un filosof și am adormit profund. Noaptea a fost liniștită, în mijlocul marilor tăceri ale pădurii. Nimic nu mi-a tulburat somnul și poate că aş mai fi dormit încă, dacă nu m-ar fi deșteptat un zgromot insolit. Trapa capcanei se înălța, lumina zilei pătrundea în valuri în colțisorul meu întunecos, nu-mi mai rămânea decât să mă năpustesc afară! Dar ce tulburare m-a cuprins când am văzut instrumentul morții îndreptat spre pieptul meu! Încă o clipă și aş fi fost împușcat! Ora eliberării mele ar fi fost și ultima oră a vieții!... Însă domnul căpitân a binevoit să recunoască în mine o creatură de specia domniei-sale... și nu-mi mai rămâne decât să vă mulțumesc, domnilor, pentru că m-ați redat libertății!

Aceasta a fost istorisirea furnizorului de animale. Trebuie să vă mărturisesc că numai cu greu am izbutit să ne stăpânim zâmbetele pricinuite de tonul și de gesturile lui.

— Așadar, domnule, l-a întrebat Banks, v-ați stabilit tabăra prin porțiunea aceasta a ținutului Tarryani?

— Da, domnule, i-a răspuns Mathias Van Guitt. După cum am avut plăcerea să vă aduc la cunoștință, *kraalul* meu nu se află la mai mult de două mile de aici, și, dacă veți binevoi să-l onorați cu prezența, eu aş fi fericit să vă primesc în el.

— Vom veni cu siguranță, domnule Van Guitt, să vă facem o vizită! a spus colonelul Munro.

— Noi suntem vânători, a adăugat căpitanul Hod, și felul cum este instalat un *kraal* are să ne intereseze.

— Vânători, a strigat Mathias Van Guitt, vânători!

Și nu și-a putut împiedica fizionomia să exprime faptul că avea o stimă foarte moderată pentru fiii lui Nemrod.

— Fără îndoială că dumneavoastră vânați fiarele sălbaticice... spre a le ucide? a reluat el, adresându-se căpitanului.

— Numai spre a le ucide, i-a răspuns Hod.

— Iar eu, numai spre a le prinde! i-a replicat furnizorul, luând o atitudine plină de mândrie.

— Ei bine, domnule Van Guitt, n-o să ne facem concurență! a ripostat căpitanul Hod.

Furnizorul de animale a clătinat din cap. Totuși, calitatea noastră de vânători nu l-a făcut să-și retragă invitația.

— Când veți dori, poftiți, domnilor! a spus el, înclinându-se cu grație.

Însă, în aceeași clipă, s-au auzit prin pădure mai multe glasuri și vreo jumătate de duzină de hinduși s-au ivit la cotitura aleii celei mari care se desfășura în partea cealaltă a luminișului.

— Ah, iată-i pe oamenii mei, a spus Mathias Van Guitt.

Apoi, întorcându-se spre noi, ducând un deget la gură și țuguindu-și un pic buzele, a adăugat:

— Niciun cuvânt despre aventura mea! Nu trebuie ca personalul *kraalului* să știe că m-am lăsat prins în capcană ca un vulgar animal! Aceasta ar putea slăbi prestigiul pe care întotdeauna trebuie să-l păstreze în ochii lor!

Un semn de încuviințare din partea noastră l-a liniștit pe furnizorul de animale.

— Stăpâne, a spus atunci unul dintre hinduși, a cărui figură inteligentă și impasibilă mi-a atras îndată atenția, stăpâne, vă căutăm de mai bine de un

ceas, fără să avem...

— Eram împreună cu acești domni, care binevoiesc să mă însoțească până în *kraal*, i-a răspuns Van Guitt. Însă, mai înainte de a părăsi luminișul, se cuvine să punem iar capcana în stare de funcționare.

La porunca furnizorului s-au apucat deci să ridice din nou trapa.

În acest timp, Mathias Van Guitt ne-a poftit să vizităm interiorul capcanei. Căpitanul Hod s-a strecurat pe urmele lui, iar eu l-am urmat.

Locul era puțin cam strâmt pentru gesturile largi ale gazdei noastre, care se comporta aici de parcă s-ar fi aflat într-un salon.

— Felicitările mele, a spus căpitanul Hod, după ce a cercetat mașinăria. Este foarte bine imaginată.

— Să nu vă îndoiați de asta, domnule căpitan, i-a răspuns Mathias Van Guitt. Acest gen de capcană este infinit preferabil vechilor gropi garnisite cu țăruși din lemn tare, cât și copacilor flexibili, îndoiați în formă de arcuri și menținuți în poziție de laț. În primul caz, animalul își sfârtează pântecele; în al doilea, este strangulat. Evident, acest lucru are prea puțină importanță atunci când nu este vorba decât de a distrugе fiarele sălbaticе! Însă aceluia care vă vorbește, ele îi trebuie vii, intacte, fără nicio deteriorare!

— Fără îndoială, a ripostat căpitanul Hod, noi nu folosim aceleași metode!

— Poate că a mea este cea bună! a replicat furnizorul de animale. Dacă am întreba fiarele sălbaticе...

— Eu nu le întreb! a răspuns căpitanul.

Hotărât lucru, căpitanului Hod și lui Mathias Van Guitt nu prea le era dat să se înțeleagă.

— Dar, l-am întrebat eu pe furnizor, atunci când animalele au căzut în capcană, cum faceți ca să le scoateți de acolo?

— O cușcă rulantă este adusă până lângă trapă, mi-a răspuns Mathias Van Guitt, prizonierii se năpustesc înăuntru din proprie inițiativă și nu mai am altceva de făcut decât să-i transport în *kraal*, în pasul lent și liniștit al bivolilor mei domestici.

Nici nu sfârșise bine fraza, că în luminiș s-au auzit niște strigăte. Prima noastră mișcare, a căpitanului Hod și a mea, a fost aceea de a da buzna afară din capcană. Oare ce se întâmplase?

Un șarpe-bici, din soiul cel mai primejdios, tocmai fusese rupt în două de bățul pe care-l ținea în mâna un hindus și acest lucru se petrecuse chiar în

clipă în care veninoasa reptilă se năpustea asupra colonelului.

Hindusul era acela pe care-l remarcasem mai înainte. Intervenția lui rapidă îl salvase pe sir Edward Munro, care ar fi murit pe loc, după cum ne-a fost dat să vedem numai decât.

Într-adevăr, strigătele pe care le auzisem erau scoase de unul dintre servitorii *kraalului*, care se zvârcolea pe jos, cuprins de ultimele spasme ale agoniei.

Prinr-o groaznică nenorocire, capul șarpelui, retezat cu totul, îi sărise în piept, colții se fixaseră acolo și nefericitul, îmbibat de o otravă care pătrunde cu ușurință în corp, își dădu sufletul în mai puțin de un minut, fără să mai fi fost cu putință să i se dea ajutor.

În prima clipă am rămas încremeniți de acest spectacol însăjimantător, apoi ne-am năpustit spre colonelul Munro.

— Tu n-ai fost atins? l-a întrebat Banks, prințându-l iute de mâna.

— Nu, Banks, liniștește-te, i-a răspuns sir Edward Munro.

Pe urmă, ridicându-se în picioare și mergând spre hindusul căruia îi datora viața, i-a spus:

— Mulțumesc, prietene.

Prinr-un gest, hindusul i-a dat de înțeles că nu-i datorește niciun fel de mulțumire pentru asta.

— Cum te numești? l-a întrebat colonelul Munro.

— Kalagani, i-a răspuns hindusul.

Capitolul III

Kraalul

Moartea aceluia nefericit ne mișcase foarte tare, mai cu seamă date fiind împrejurările în care avusese loc întâmplarea. Însă mușcătura șarpelui-bici, unul dintre cei mai veninoși din întreaga peninsulă, nu iartă. La miile de victime pe care le fac an de an în India aceste reptile de temut⁵², mai trebuia adăugată una.

S-a spus – bănuiesc că numai în glumă – că, odinioară, în Martinica nu existau șerpi și că englezii i-au adus aici atunci când au fost nevoiți să-i dea Franței insula înapoi. Francezii însă nu s-au folosit de asemenea gen de represalii când și-au părăsit teritoriile din India. Ar fi fost și zadarnic și

trebuie să cădem de acord că natura s-a arătat foarte darnică în această privință.

Sub înrâurirea veninului, corpul hindusului intra repede în descompunere. A fost nevoie să fie înmormântat numai decât. Tovarășii săi s-au apucat de treabă și l-au depus în fundul unei gropi îndeajuns de adânci pentru ca fiarele carnivore să nu ajungă la el.

Îndată ce trista ceremonie s-a încheiat, Mathias Van Guitt ne-a poftit să-l însoțim în *kraal*, invitația lui fiind acceptată cu amabilitate.

N-am avut nevoie decât de o jumătate de oră ca să ajungem la așezarea furnizorului de animale, care își merita într-adevăr numele de *kraal*, folosit mai mult de către colonii din sudul Africii.

Era un loc mare, împrejmuit, având o formă alungită, aflat în străfundurile pădurii, într-o poiană întinsă. Mathias Van Guitt îl rânduise cu o desăvârșită înțelegere a trebuințelor meseriei. Locul era înconjurat pe tuspatru părțile de un gard înalt, străpuns de o poartă de ajuns de largă spre a putea lăsa loc de trecere carelor. În fund, la mijloc, o casă lungă, alcătuită din trunchiuri de copaci și din scânduri, slujea drept adăpost pentru toți locuitorii *kraalului*. Șase cuști, împărțite în mai multe compartimente, fiecare dintre ele urcată pe patru roate, erau așezate în formă de echer în ungherul cel mai îndepărtat dinspre stânga al împrejmuirii. După răgetele care se auzeau dintr-acolo, puteai socoti că nu duceau lipsă de oaspeți. Spre dreapta, o duzină de bivoli, hrăniți cu iarba grasă de la munte, se aflau într-un țarc sub cerul liber. Ei alcătuiau atelajul obișnuit al menajeriei rulante. Șase căruțași însărcinați să mâne carele și zece hinduși special instruiți pentru vânătoarea de fiare sălbatrice întregeau personalul așezării.

Căruțașii erau angajați numai pe perioada campaniei. Slujba lor consta în a mâna carele spre locurile de vânătoare și a le duce apoi la cea mai apropiată stație de *railway*. Acolo, carele luau loc pe *truck-uri* și, prin Allahabad, puteau ajunge repede, fie la Bombay, fie la Calcutta.

Vânătorii, hinduși de neam, aparțineau categoriei de *shikari*. Aceștia au sarcina să caute urmele animalelor sălbatrice, să le scoată din bârlog și să le prindă de vii.

Acesta era personalul *kraalului*. Mathias Van Guitt și oamenii săi locuiau aici de câteva luni de zile. Erau expuși nu numai atacurilor fiarelor sălbatrice, ci și frigurilor, căci ținutul Tarryani este foarte infestat. Umezeala nopților, evaporarea fermentilor primejdioși din sol, căldura umedă dezvoltată sub

acoperământul copacilor, pe care razele solare nu-l străbat decât incomplet, fac din zona inferioară a Himalayei o regiune nesănătoasă.

Cu toate acestea, furnizorul și hindușii săi erau bine aclimatizați, încrucișat malaria nu-i atingea mai mult decât pe tigri sau pe alți locuitori obișnuiți ai ținutului Tarryani. Nouă, însă, nu ne-ar fi fost îngăduit să ședem mai multă vreme în *kraal* fără să fim scuțiți de urmări grave. De altfel, aşa ceva nici nu intra în planurile căpitanului Hod. În afară de cele câteva nopți petrecute la pândă după vânat, aveam să locuim în *Steam House*, în zona aceea superioară până la care aburii câmpiei nu puteau ajunge.

Sosisem deci la tabăra lui Mathias Van Guitt. Poarta s-a deschis spre a ne îngădui să intrăm.

Mathias Van Guitt părea deosebit de măgulit de vizita noastră.

— Acuma, domnilor, ne-a spus el, permiteți-mi să vă fac onorurile *kraalului*. Așezarea de față corespunde tuturor exigențelor artei mele. În realitate, nu este altceva decât o colibă de proporții mai mari, ceea ce în peninsula indiană vânătorii numesc un *huddi*.

În timp ce vorbea, furnizorul ne-a deschis ușile cabanei, locuită laolaltă de oamenii lui și de el însuși. Departe de a fi luxoasă, nici pomeneală de aşa ceva. Prima cameră pentru stăpân, a doua pentru *shikari*, cea de a treia pentru căruțaș; în fiecare, nu găseai drept mobilier decât câte un pat de campanie; o a patra încăpere, o sală mai mare, slujea totodată drept bucătărie și sală de mese. După cum se vede, locuința lui Mathias Van Guitt era destul de primitivă și merita pe drept cuvânt denumirea de *huddi*. Un «colibar» în coliba lui, atât și nimic mai mult.

După ce am vizitat locuința acestor bimani aparținând primului grup al mamiferelor, am fost invitați să vedem mai de aproape sălașul patruperedelor.

Era partea cea mai interesantă din tot *kraalul*. Îți aducea aminte mai degrabă de orânduirea unei menajerii de bâlci decât de instalațiile confortabile ale unei grădini zoologice. Într-adevăr, nu lipseau decât pânzele pictate cu tempera, atârnate deasupra scenei și reprezentând, în culori violente, un îmblânzitor cu maiou roz și frac de catifea, în mijlocul unei hoarde țopăitoare de fiare sălbatrice, care, cu boturile însângerate și cu ghearele scoase, se încovoiaie sub biciul unui Bidel ori a unui Pezon eroic! Ce-i drept, nu se găsea aici nici publicul care să dea năvală în lojă.

La câțiva pași se aflau strânși laolaltă bivolii domestici. Ei ocupau, spre dreapta, o parte laterală a *kraalului*, în care li se aducea zilnic răția de iarba

proaspătă. Ar fi fost cu neputință să lași animalele astea să rătăcească prin păsunile învecinate. După cum se exprima în mod elegant Mathias Van Guitt, «libertatea aceasta de a păsuna, îngăduită prin ținuturile Regatului Unit, este incompatibilă cu primejdiile pe care le prezintă pădurile himalayene».

Menajeria propriu-zisă cuprindea șase cuști, înălțate fiecare pe câte patru roți. Fiecare cușcă, prevăzută cu grilaj în partea din față, era împărțită în trei compartimente. Niște uși, sau mai curând pereți despărțitori mobili de jos în sus, îngăduiau să fie trecute animalele dintr-un compartiment într-altul, după nevoile serviciului. Cuștile acestea cuprindeau atunci șapte tigri, doi lei, trei pantere și doi leoparzi.

Mathias Van Guitt ne-a informat că stocul său nu va fi complet decât după ce va mai fi capturat doi leoparzi, trei tigri și un leu. Atunci el va părăsi tabăra, va merge la cea mai apropiată stație de *railway* și se va îndrepta în direcția Bombay.

Fiarele sălbaticice din cuști, după cum puteai vedea cu ușurință, erau mărețe, însă deosebit de feroce. Fuseseră prinse de prea puțină vreme spre a se fi putut obișnui să fie ținute sechestrare. Recunoșteai asta după răgetele lor însăpațătoare, după salturile bruște de la un perete despărțitor la celălalt, după loviturile lor de labă, violente, printre gratii, care erau strâmbate în mai multe locuri.

Când am ajuns dinaintea cuștilor, furia animalelor mai că s-a dublat, însă Mathias Van Guitt nu părea să se emoționeze cătuși de puțin.

- Bietelete animale! a spus căpitanul Hod.
- Bietelete animale! a repetat și Fox.
- Credeți, aşadar, că ele sunt mai vrednice de plâns decât acelea pe care le ucideți dumneavoastră? a întrebat furnizorul pe un ton destul de sec.
- Mai puțin de plâns, cât de condamnat... că s-au lăsat prinse! a ripostat căpitanul Hod.

Dacă uneori carnivorele din anumite țări, cum ar fi acelea ale continentului african, sunt supuse unui post îndelungat, întrucât acolo sunt rare rumegătoarele care alcătuiesc singura lor hrana, nu același lucru se întâmplă și în zona aceasta a ținutului Tarryani. Aici se găsesc din belșug bizoni, bivoli, zebuși, mistreți, antilope, pe care leii, tigrii și panterele le vânează neîncetat. Pe deasupra, caprele și oile, fără a mai vorbi despre raioții care le păzesc, le oferă o pradă sigură și usoară. Deci, fiarele găsesc

lesne prin pădurile Himalayeи cu ce să-și potolească foamea. Astfel încât cruzimea lor, niciodată domolită, nu are nicio scuză.

Furnizorul de animale îi hrănea pe pensionarii menajeriei cu carne de bizon și de zebu, iar *shikarilor* le revenea sarcina să le aprovizioneze în anumite zile.

V-ați înșela dacă ați crede că vânătoarea unor asemenea animale este lipsită de primejdii. Chiar dimpotrivă, însuși tigrul are mult a se teme de bivolul sălbatic, care devine îngrozitor atunci când este rănit. Mulți vânători l-au văzut dezrădăcinând cu lovitură de coarne copacul în care ei căutaseră refugiu. Fără îndoială, se spune că ochiul rumegătorului este o adevărată lentilă măritoare, că văzul său triplează mărimea obiectelor, că omul, apărându-i sub acest aspect gigantic, îl ține la respect. Se mai pretinde că poziția verticală a ființei umane aflată în mers este de natură să înspăimânte animalele sălbatice, și că este mai bine să le înfrunți în picioare decât stând pe vine sau culcat.

Nu știu cât adevăr s-o află în aceste observații, însă este lucru sigur că omul, chiar și atunci când se ridică în picioare, nu-l impresionează câtuși de puțin pe bivolul sălbatic și, dacă-i lipsește arma, el se poate socoti ca și pierdut.

Tot astfel se petrec lucrurile și cu bizonul din India, care are capul scurt și pătrat, coarnele subțiri și lățite spre bază, spatele ghebos – această conformație apropiindu-l de semenii săi din America – picioarele albe de la copite și până la genunchi și o lungime care, măsurată de la rădăcina cozii și până la vârful botului, atinge uneori patru metri. Si el, chiar dacă este mai puțin violent atunci când paște împreună cu turma prin ierburile înalte de la șes, ajunge să fie cumplit pentru vânătorul care îl atacă în mod imprudent.

Acestea erau deci rumegătoarele folosite îndeosebi pentru hrana carnivorelor din menajeria Van Guitt. Astfel încât, pentru a pune mâna pe ele mai în siguranță sau aproape fără primejdie, *shikarii* căutaui mai degrabă să le prindă în capcane cu basculă, de unde nu le scoteau decât moarte sau când puțin mai lipsea să nu moară.

De altminteri, furnizorul de animale, ca om care-și cunoștea meseria, nu le împărtea hrana pensionarilor săi decât cu foarte mare zgârcenie. O dată pe zi, la prânz, li se dădeau câte patru sau cinci livre de carne, atât și nimic mai mult. Ba chiar – cu siguranță că datorită «repaosului duminical» – le lăsa să postească de sămbăta și până luna. Într-adevăr, tristă duminică de

dietă! Aşa încât atunci când, după patruzeci și opt de ore, le sosea micul tain, izbucnea o furie turbată, cu neputință de potolit, un concert de urlete, o agitație de temut, niște salturi formidabile, care imprimau cuștilor rulante o mișcare de du-te-vino de-ți era frică să nu se dărâme!

Ai fi fost ispitit să repeți odată cu căpitanul Hod: «Da, bietelete animale!»

Însă Mathias Van Guitt nu se purta astfel fără o pricina anume. Înându-și fiarele sălbatrice nemâncate în condiții de sechestrare, el le scutea de boli de piele și făcea să le crească prețul pe piețele Europei.

Totuși, ne putem închipui cu ușurință că, în timp ce Mathias Van Guitt își arăta colecția, mai curând ca naturalist decât ca prezentator de animale, gura nu-i stătea de pomană. Ba dimpotrivă, vorbea, povestea, istorisea și, întrucât carnivorele din Tarryani formau principalul subiect al frazelor sale bombastice, aceasta ne interesa într-o oarecare măsură. Așadar, nu urma să mai părăsim *kraalul* decât atunci când zoologia Himalayei ne va fi încredințat și cele din urmă taine ale sale.

— Dar, domnule Van Guitt, l-a întrebat Banks, m-ați putea informa dacă beneficiile aduse de meserie sunt pe măsura primejdiilor întâmpinate?

— Domnule, i-a răspuns furnizorul, pe vremuri ele erau foarte avantajoase. Cu toate acestea, de câțiva ani încوace, sunt silit să-mărturisesc, costul animalelor sălbatrice este în scădere. Vă puteți da seama după cotele ultimelor prețuri curente. Principala noastră piață este grădina zoologică din Anvers. Ființe volatile, ofidieni, eșantioane de familii de simieni și saurieni, reprezentanți ai carnivorelor din cele două Lumi, acolo expediez eu consuetudinar...

Căpitanul Hod s-a înclinat dinaintea acestui cuvânt.

— ...produsele aventuroasselor noastre hăituieli prin pădurile peninsulei. Oricum ar fi, însă, gustul publicului pare să se schimbe, iar prețul de vânzare va ajunge să fie inferior prețului de cost! Astfel, recent, un struț mascul nu s-a vândut decât cu o mie și jumătate de franci, iar femela numai cu opt sute. O panteră neagră n-a găsit cumpărător decât cu o mie și jumătate de franci, o tigroaică de Java cu două mii patru sute, iar o familie de lei – tată, mamă, un unchi și doi leișori plini de viitor – cu șapte mii de franci laolaltă!

— Într-adevăr, pe o nimică toată! a răspuns Banks.

— Cât despre proboscidiene... a reluat Mathias Van Guitt.

— Proboscidiene? a întrebat căpitanul Hod.

— Desemnăm cu acest nume științific pahidermele cărora natura le-a încredințat o trompă.

— Elefanții, deci!

— Da, elefanții, începând din era cuaternară, mastodonții în perioadele preistorice...

— Vă mulțumesc, a răspuns căpitanul Hod.

— Cât despre proboscidiene, a reluat Mathias Van Guitt, trebuie să renunțăm de a-i mai captura decât cel mult spre a le recolta colții, deoarece consumul de fildeș n-a diminuat. Însă, de când autorii dramatici, ajunși la epuizarea procedeelor scenice, au născocit să-i expună în piesele lor, impresarii îi plimbă din oraș în oraș și același elefant, străbătând provincia cu o trupă ambulantă, este de ajuns spre a satisface curiozitatea unei țări întregi. Astfel încât elefanții sunt mai puțin vânați ca altădată.

— Dar, l-am întrebat eu, nu furnizați, deci, aceste eșantioane ale faunei indiene decât menajerilor din Europa?

Mă veți ierta, mi-a răspuns Mathias Van Guitt, dacă în această privință, domnule, îmi permit, fără a fi prea curios, să vă pun o simplă întrebare. M-am înclinat, în chip de încuviațare.

— Sunteți francez, domnule, a reluat furnizorul de animale. Acest lucru se recunoaște nu numai după accent, ci și după figura dumneavoastră, care este un amestec agreabil de tip gallo-roman și celt. Or, ca francez, se vede că nu aveți decât prea puțină înclinare pentru călătoriile îndepărtate și, fără îndoială, nu ați făcut ocolul Pământului?

Ajuns aici, gestul lui Mathias Van Guitt a descris unul dintre marile cercuri ale sferei terestre.

— N-am avut încă placerea, i-am răspuns eu.

— V-aș întreba, deci, domnule, a reluat furnizorul, nu dacă ați venit în Indii, întrucât vă aflați aici, ci dacă ați ajuns să cunoașteți temeinic peninsula indiană?

— Încă incomplet, i-am răspuns eu. Am vizitat totuși Bombay, Calcutta, Benares, Allahabad, valea Gangelui. Le-am văzut monumentele, am admirat...

— Eh! Și ce-i cu asta, domnule, ce-i cu asta! a răspuns Mathias Van Guitt întorcând capul, în timp ce mâna lui, agitată cu febrilitate, exprima un suprem dispreț.

Apoi, procedând prin hipotipoză, adică dedându-se la o descriere vie și animată:

— Da, ce-i cu asta, atâta vreme cât dumneavoastră nu ați vizitat încă menajeriile acelor rajahi puternici care au păstrat cultul acelor animale superbe, onorate pe teritoriul sfânt al Indiei! Atunci, domnule, apucați iarăși bastonul de turist! Mergeți în Guicowar să vă prezentați omagiile regelui din Baroda! Vedeți-i menajeriile, care îmi dătoresc cea mai mare parte a pensionarilor – lei de Kathiawar, urși, pantere, *cheetah*, lincși, tigri! Asistați la celebrarea căsătoriei celor șaizeci de mii de porumbei ai săi, care se oficiază cu pompă în fiecare an! Admirați-i cele cinci sute de *bulbul* – privighetorile peninsulei, a căror educație este făcută cu atâta grijă de parcă ar fi moștenitoarele tronului! Contemplați-i elefanții, dintre care unul, menit meseriei de călău, are drept misiune să strivească țeasta condamnatului pe piatra de supliciu! Apoi transportați-vă la așezămintele rajahului din Mysore, cel mai bogat dintre suveranii Asiei! Pătrundeți în palatul său în care se pot număra cu sutele rinocerii, elefanții, tigrii și toate fiarele sălbaticice de rang înalt, care fac parte din aristocrația animalieră a Indiei! Și, după ce veți fi văzut toate acestea, domnule, poate abia atunci nu veți mai putea fi acuzat de ignoranță în privința minunilor acestei țări incomparabile!

Nu puteam decât să mă înclin în fața observațiilor lui Mathias Van Guitt. Modul său pasionat de a prezenta lucrurile de bună seamă că nu îngăduia discuții.

Totuși, căpitanul Hod a stăruit într-un chip mai direct asupra faunei speciale din regiunea Tarryani.

— V-aș ruga, i-a cerut el, să-mi dați câteva informații în legătură cu carnivorele după care am venit în această parte a Indiei. Vă repet, chiar dacă nu sunt decât un simplu vânător, n-am să vă fac concurență, domnule Van Guitt, ba chiar, dacă pot să vă ajut să prindeți câțiva dintre tigrii care vă lipsesc din colecție, m-aș strădui bucuros. Însă, odată menajeria completată, nu veți găsi poate nelalocul său să mă consacru distrugerii acestor animale, pentru placerea mea personală.

Mathias Van Guitt a luat atitudinea unui om resemnat să sufere un lucru pe care-l dezaproba, însă pe care nu-l poate împiedica. A recunoscut, de altminteri, că Tarryani cuprindea un număr considerabil de animale dăunătoare, în general puțin cerute pe piețele Europei și a căror sacrificare i se părea îngăduită.

— Ucideți mistreții, accept, a răspuns el. Cu toate că aceste suine din ordinul pahidermelor nu sunt carnare...

— Carnare? a întrebat căpitanul Hod.

— Înțeleg prin aceasta că sunt ierbivore; ferocitatea lor este atât de mare, încât îi fac să treacă prin cele mai cumplite primejdii pe vânătorii îndeajuns de îndrăzneț ca să-i atace!

— Și lupii?

— Lupii sunt numeroși în întreaga peninsulă și foarte de temut atunci când se năpustesc în haite asupra câte unei ferme solitare. Animalele acestea se aseamănă puțin cu lupul chel din Polonia și, în ce mă privește, nu fac mai mult caz de ei decât de șacali sau de câinii sălbatici. De altfel, nu neg cătuși de puțin ravagiile pe care le comit, însă, întrucât nu au nicio valoare comercială și sunt nedemni de a figura printre zoocrații claselor înalte, vi-i abandonez și pe ei, căpitane Hod.

— Dar urșii? l-am întrebat eu.

— Urșii au părțile lor bune, domnule, mi-a răspuns furnizorul de animale, dând din cap în semn de încuviațare. Dacă aceia din India nu sunt vânați cu aceeași aviditate ca semenii lor din familia ursinelor, ei au, totuși, o anumită valoare comercială, ceea ce îi recomandă binevoitoarei atenții a cunoșcătorilor. Gustul poate ezita între cele două tipuri pe care le datorăm văilor Kașmirului și colinelor Rajmahalului. Însă, în afară poate de perioada de hibernare, animalele acestea sunt aproape inofensive, în definitiv, și nu pot ispiti instinctele cinegetice ale unui adevărat vânător, aşa cum se prezintă în ochii mei căpitanul Hod.

Căpitanul s-a înclinat, cu o înfațisare care arăta că, fie cu, fie fără permisiunea lui Mathias Van Guitt, în problemele acestea speciale nu s-ar bizui decât pe sine însuși.

— De altfel, a adăugat furnizorul, urșii aceștia nu sunt decât niște animale botanofage...

— Botanofage? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, a răspuns Mathias Van Guitt, ei nu trăiesc decât cu vegetale și nu au nimic comun cu speciile feroce, cu care peninsula se mândrește pe drept cuvânt.

— Numărați și leopardul printre aceste fiare sălbatrice? l-a mai întrebat căpitanul Hod.

— Fără doar și poate, domnule. Este o felină agilă, îndrăzneață, plină de curaj, care se cățără în copaci și, prin însuși acest lucru, este mai de temut chiar decât tigrul...

— Oh! a exclamat căpitanul Hod.

— Domnule, i-a răspuns Mathias Van Guitt pe un ton sec, atunci când un vânător nu mai este sigur că va găsi refugiu în copaci, este foarte aproape de a fi vânat și el, la rândul său.

— Dar pantera? a întrebat căpitanul Hod, care voia să termine cât mai iute cu această conversație.

— Superbă, pantera, a răspuns Mathias Van Guitt, și puteți vedea, domnilor, că am aici specimene magnifice! Uimitoare animale, care, printr-o ciudată contradicție, o antilogie spre a folosi un cuvânt mai puțin uzual, pot fi dresate pentru vânătoare! Da, domnilor, în special în Guicowar, rajahii antrenează panterele pentru acest nobil exercițiu! Sunt aduse într-un palanchin, cu capul acoperit cu o glugă, întocmai ca ereții sau ca șoimii. Cei drept, ele sunt adevărați șoimi pe patru picioare! De îndată ce vânătorii văd o turmă de antilope, pantera, căreia i se scoate capișonul, se năpustește asupra timidelor rumegătoare, ale căror picioare, oricât ar fi ele de sprintene, nu le pot scăpa de ghearele sale îngrozitoare! Da, domnule căpitan, da! Veți găsi și pantere în Tarryani. Veți găsi poate chiar mai multe decât v-ați dori-o, însă vă previn în mod caritabil că acelea nu sunt îmblânzite!

— Așa sper și eu, a răspuns căpitanul Hod.

— Ca și leii de altfel, a adăugat furnizorul de animale, destul de jignit de acest răspuns.

— Ah, leii! a exclamat din nou căpitanul Hod. Să vorbim un pic despre lei, vă rog!

— Ei bine, domnule, a reluat Mathias Van Guitt, eu îi privesc pe acești pretenși regi ai animalității drept inferiori semenilor lor din antica Libie. Aici masculii nu poartă coama aceea care este apanajul leului african și ei nu mai sunt, după părerea mea, decât niște Samsoni tunși în mod regretabil! De altfel, au dispărut aproape cu totul din India centrală, spre a se refugia în Kathiawar, în desertul Theil și în Tarryani. Aceste feline degenerate, trăind acum singuratice ca niște pustnici, nu mai pot să se otelească pentru întâlnirile cu semenii lor. Astfel încât eu nu-i plasez în primul loc pe scara

patrupedelor. Într-adevăr, domnilor, de leu mai poți scăpa; de tigru, însă, niciodată!

— Ah, tigrii! a strigat căpitanul Hod.

— Da, tigrii! a repetat Fox.

— Tigrul, a răspuns Mathias Van Guitt însuflețindu-se, el merită coroana! Se spune tigru regal și nu leu regal, și pe bună dreptate! India îi aparține în întregime și se rezumă la el! N-a fost el oare primul ocupant al acestor pământuri? Nu este el adevăratul copil al pământului sfânt al lui Aryavarta? Vedem astfel aceste admirabile fiare răspândite pe toată suprafața peninsulei – căci ele nu au părăsit niciunul dintre districtele locuite de strămoșii lor, de la capul Comorin și până la bariera himalayană.

Și brațul lui Mathias Van Guitt, după ce a închipuit un promontoriu înaintat din sud, a urcat iar spre nord, spre a desena un întreg lanț de munte.

— În Sanderband, a reluat el, se află la ei acasă! Domnesc acolo în chip de stăpâni și nenorocire aceluia care ar vrea să le dispute acest teritoriu! În Nilgiri ei vagabondează în masă, întocmai ca pisicile sălbatrice. *Si parva licet componere magnis*⁵³! Înțelegeți, în consecință, pentru ce aceste feline superbe sunt cerute pe toate piețele Europei și constituie mândria îmblânzitorilor de fiare sălbatrice! Care este marea atracție a menajerilor publice sau private? Tigrul! Când vă temeți pentru viața îmblânzitorului? Atunci când îmblânzitorul intră în cușca tigrului! Ce animal plătesc rajahii cu greutatea sa în aur pentru împodobirea grădinilor lor regale? Tigrul! Cine este foarte căutat la bursele animaliere de la Londra, Anvers și Hamburg? Tigrul! În ce fel de vânătoare se disting vânătorii indieni, ofițeri în armata regală sau în armata nativă? În vânătoarea de tigri. Știți dumneavastră, domnilor, ce placere le oferă oaspeților lor suveranii din India independentă? Este adus un tigru regal într-o cușcă. Cușca este așezată în mijlocul unei câmpii întinse. Rajahul, invitații, ofițerii săi, străjile sunt înarmați cu lăncii, revolvere și carabine și majoritatea dintre ei călăresc pe viteze solipede...

— Solipede? a întrebat căpitanul Hod.

— Caii lor, dacă preferați acest cuvânt, puțin cam vulgar. Însă, de îndată, solipedele acestea, însăși de vecinătatea felinei, de miroslul ei de sălbăticină și de fulgerul care-i țâșnește din priviri, se cabrează și este nevoie de întreaga îndemânare a călăreților pentru a le ține în frâu. Deodată

este deschisă ușa cuștii! Monstrul își ia avânt, zboară, se năpustește asupra grupurilor risipite ici și colo, jertfește furiei sale o hecatombă de victime! Dacă uneori izbutește să sfarme cercul de fier și de foc care-l cuprinde, cel mai adesea sucombă luptând unul contra o sută! Însă, cel puțin, moartea lui este glorioasă și dinainte răzbunată!

— Bravo, domnule Mathias Van Guitt! a strigat căpitanul Hod, care se înflăcărăse la rândul său. Da, de bună seamă că este un spectacol frumos! Da, tigrul este regele animalelor! Dacă dumneavastră ați prins, domnule Van Guitt, eu am ucis tigri și sper să nu plec din Tarryani până când al cincizecilea nu va fi căzut sub loviturile mele!

— Căpitane, a rostit furnizorul de animale încruntându-se, v-am lăsat mistreții, lupii, urșii, bivolii! Aceștia nu ajung oare ca să vă potolească furia de vânător?

Am văzut cum prietenul nostru Hod începea «să se ambaleze» cu tot atâta zel ca și Mathias Van Guitt în legătură cu întrebarea pasionantă: prisese unul mai mulți tigri decât ucisese celălalt? Ce mai subiect de discuție! Era oare mai bine să-i capturezi decât să-i distrugi? Ce mai teză de susținut cu pasiune!

Căpitanul și furnizorul de animale începeau de pe acum să schimbe fraze rapide și, ca să spunem întregul adevăr, să vorbească amândoi odată, fără a se mai înțelege unul cu celălalt.

Banks a intervenit în discuție.

— Tigrii, a spus el, sunt regii creației, bineînțeles, domnilor, însă mi-aș îngădui să adaug că sunt niște regi foarte primejdioși pentru supușii lor. În 1862, dacă nu mă înșel, aceste admirabile feline au devorat pe toți telegrafiștii stației din insula Sangor. Se mai citează cazul unei tigroaice care, în trei ani, a făcut nu mai puțin de o sută optspredece victime și al alteia care, în același interval de timp, a distrus o sută douăzeci și sapte de persoane. Este prea mult, chiar și pentru niște regine! În sfârșit, după dezarmarea șipailor, într-un răstimp de trei ani, douăspredece mii cinci sute cincizeci și patru de indivizi au pierit de colții tigrilor.

— Dar, domnule, a răspuns Mathias Van Guitt, se pare că dumneavastră uitați că aceste animale sunt omofage?

— Omofage? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, mâncătoare de carne crudă; ba chiar hindușii pretind că, după ce au gustat o singură dată din carne de om, nu mai vor alta cu niciun chip!

— Ei bine, domnule...? a întrebat Banks.

— Ei bine, domnule, i-a răspuns surâzând Mathias Van Guitt, se supun firii lor!... Doar trebuie și ele să mănânce!

Capitolul IV

O regină din Tarryani

Această observație a furnizorului de animale a pus capăt vizitei noastre în *kraal*.

Sosise ora să ne întoarcem înapoi la *Steam House*.

Într-un cuvânt, căpitanul Hod și Mathias Van Guitt nu erau, la despărțire, cei mai buni prieteni de pe lume. Dacă unul voia să distrugă fiarele sălbatice din Tarryani, celălalt dorea să le prindă – și, cu toate acestea, existau acolo destule ca să-i mulțumească pe amândoi.

Au căzut totuși de acord să se țină des legătura între *kraal* și *sanitarium*. Urmau să se înștiințeze unul pe celălalt când puteau da o lovitură bună. *Shikarii* lui Mathias Van Guitt, deprinși cu soiul acesta de expediții, cunoscând toate ascunzișurile din Tarryani, erau și ei în stare să-i fie de folos căpitanului Hod, facându-i cunoscute locurile de trecere ale animalelor.

Îndatoritor, furnizorul i-a pus oamenii săi la dispoziție și, în mod deosebit, pe Kalagani. Hindusul, chiar dacă intrase de curând în serviciul *kraalului*, se dovedea foarte destoinic și te-ai fi putut bizui pe el întru totul.

În schimb, căpitanul Hod a făgăduit să-i dea o mâna de ajutor lui Mathias Van Guitt spre a captura fiarele sălbatice ce-i mai lipseau din stoc.

Înainte de a părăsi *kraalul*, pe care probabil nu se gândeau să-l viziteze prea des, sir Edward Munro i-a mai mulțumit o dată lui Kalagani, a cărui intervenție îl salvase de la moarte, și i-a spus că va fi întotdeauna binevenit la *Steam House*.

Hindusul s-a înclinat plin de nepăsare. Nu lăsa să se vadă cătuși de puțin simțământul de satisfacție pe care-l încerca auzindu-l vorbind astfel pe acela care îi datora viața.

Ne-am întors acasă la ora cinci. Vă puteți închipui că Mathias Van Guitt a fost subiectul conversației.

— Mii de draci, ce gesturi frumoase are și furnizorul ăsta de animale! tot repeta căpitanul Hod. Ce mai cuvinte alese! Ce de-a întorsături de frază!

Atâtă doar că se însală socotind că fiarele sălbatrice sunt vrednice numai să fie expuse în public!

În zilele următoare, 27, 28 și 29 iunie, a plouat aşa de tare, încât vânătorii noştri, oricât de furioşi erau, n-au putut părăsi *Steam House*. De altfel, pe o vreme atât de îngrozitoare, este cu neputință să recunoști urmele, iar carnivorele, cărora apa nu le place mai mult decât pisicilor, nu-și părăsesc de bună voie culcuşurile.

Pe 30 iunie, timpul a fost mai bun, cerul se mai înseninase, în acea zi, căpitanul Hod, Fox, Gumi și cu mine ne-am pregătit de drum ca să coborâm la *kraal*.

În timpul dimineții, au venit să ne viziteze câțiva munteni. Auziseră spunându-se că o pagodă miraculoasă fusese transportată în regiunea Himalayei și un viu simțământ de curiozitate îi împingea către *Steam House*.

Dacă aşa-zisa pagodă i-a uluit, Gigantul de Otel i-a tulburat până întrată, încât au început să dea semne de adorație. Și unde mai pui că atunci el se odihnea! Oare ce-ar fi mai simțit oamenii aceştia de treabă dacă l-ar fi văzut vârsând flăcări și fum, cățărându-se cu pas sigur pe povârnișurile repezi din munții lor?

Colonelul Munro le-a făcut o bună primire acestor localnici, dintre care unii străbat în mod obișnuit teritoriile Nepalului, la hotarul indo-chinez.

Un răstimp, conversația s-a purtat asupra acelei părți de graniță unde, după înfrângerea şipailor, își căutase refugiu Nana Sahib, pe vremea când era urmărit pe întreg teritoriul Indiei.

Într-un cuvânt, muntenii nu știau mai multe decât noi însine. Zvonul morții nababului ajunsese până la ei și nu păreau să-l fi pus la îndoială. Cât privește pe tovarășii care-i supraviețuise, despre ei nici măcar nu mai era vorba. Se prea poate că or fi căutat un adăpost mai sigur prin străfundurile Tibetului, însă ar fi fost foarte greu să-i mai găsești prin partea locului.

Dacă într-adevăr gândul colonelului Munro fusese ca, urcând spre nordul peninsulei, să lămurească tot ce avea vreo legătură, oricât de îndepărtată, cu Nana Sahib, răspunsul era foarte nimerit ca să-l întoarcă din drum. Totuși, după ce i-a ascultat pe munteni, el a rămas pe gânduri și n-a mai luat parte la conversație.

Le-a pus și căpitanul Hod câteva întrebări, însă din cu totul alt punct de vedere. Ei l-au încunoștiințat că fiarele sălbatrice, tigrii îndeosebi, făceau ravagii însăspăimântătoare în zona inferioară a Himalayei. Locuitorii fuseseră

nevoiți să-și lase fermele, ba chiar să părăsească sate întregi. Fuseseră distruse mai multe turme de capre și de oi și existau numeroase victime și printre localnici. În ciuda premiului însemnat oferit în numele guvernului – trei sute de rupii pe cap de tigru – numărul acestor feline nu părea să scadă și se punea întrebarea dacă în curând omul nu va fi silit să dea înapoi din fața lor.

Muntenii au mai adăugat următoarea informație: că tigrii nu se limitează numai la Tarryani. Pretutindeni acolo unde câmpia le oferă ierburi înalte, jungle, crânguri în care să poată sta la pândă, îi poți întâlni în număr mare.

«Răufăcătoare animale!» spuneau ei.

Oamenii aceștia cumsecade – din motive temeinice, după cum se vede – nu vădeau aceleași idei în legătură cu tigrii ca furnizorul Mathias Van Guitt și prietenul nostru, căpitanul Hod.

Muntenii s-au retras încântați de primirea care li se făcuse și au făgăduit să mai vină în vizită la *Steam House*.

După plecarea lor, pregătirile noastre de drum fiind încheiate, căpitanul Hod, cei doi tovarăși ai noștri și cu mine, bine înarmați, gata să facem față oricărei întâlniri, am coborât către Tarryani.

Ajungând în luminișul în care se înălța capcana din care-l scosesem într-un mod atât de fericit pe Mathias Van Guitt, acesta ni s-a înfațișat privirilor, nu lipsit de oarecare pompă.

Cinci sau șase dintre oamenii săi, printre care și Kalagani, se îndeletniceau cu trecerea din capcană într-o cușcă pe roate a unui tigru care se lăsase prințul nopții.

Măreț animal, pe legea mea, și care se înțelege de la sine că l-a făcut invidios pe căpitanul Hod!

— Unul mai puțin în Tarryani! a șoptit el între două suspine, care au găsit îndată ecou în pieptul lui Fox.

— Unul în plus în menajerie, a răspuns furnizorul. Încă doi tigri, un leu, doi leoparzi și voi fi în măsură să-mi onorez angajamentele înainte de sfârșitul campaniei. Mergeți cu mine la *kraal*, domnilor?

— Vă mulțumim, a spus căpitanul Hod, dar astăzi vânăm pe contul nostru.

— Kalagani vă stă la dispoziție, căpitane Hod, i-a răspuns furnizorul de animale. El cunoaște bine pădurea și vă poate fi de folos.

— Îl primim bucuroși drept călăuză.

— Acum, domnilor, a adăugat Mathias Van Guitt, vă urez mult noroc! Însă făgăduiți-mi să nu masacrați totul!

— O să vă mai lăsăm și dumneavoastră, i-a răspuns căpitanul Hod.

Și Mathias Van Guitt, salutându-ne cu un gest teatral, a dispărut pe sub copaci, pe urmele cuștii rulante.

— La drum, a strigat căpitanul Hod, la drum, prieten! Pentru al patruzeci și doilea!

— Pentru al treizeci și optulea! a răspuns Fox.

— Pentru primul! am adăugat eu.

Însă tonul cu care am rostit aceste cuvinte l-a făcut pe căpitanul Hod să zâmbească. Fără doar și poate, eram lipsit de focul sacru!

Hod s-a întors spre Kalagani.

— Cunoști bine Tarryani? l-a întrebat el.

— L-am străbătut de douăzeci de ori, atât ziua cât și noaptea și în toate direcțiile, i-a răspuns hindusul.

— Ai auzit cumva spunându-se că prin împrejurimile *kraalului* a fost semnalat în mod mai deosebit vreun tigru?

— Da, însă tigrul acesta este o tigroaică. Ea a fost văzută la două mile depărtare de aici, în susul pădurii, și de vreo câteva zile vrem să punem mâna pe ea. Doriți ca...

— Ne mai întrebi dacă dorim! a răspuns căpitanul Hod, fără a-i mai lăsa hindusului răgazul să-și încheie fraza.

Într-adevăr, n-aveam altceva mai bun de făcut decât să-l urmăm pe Kalagani; astfel încât am pornit-o la drum după el.

Faptul că fiarele sălbaticice sunt foarte numeroase în ținutul Tarryani nu este câtuși de puțin îndoieinic și, aici ca și altundeva, n-au nevoie de mai puțin de doi boi pe săptămână pentru consumul lor particular!

Socotiți dar cât de costisitoare este pentru întreaga peninsulă această «întreținere»!

Dar dacă tigrii se găsesc în număr mare prin partea locului, să nu vă închipuiți cumva că ei cutreieră teritoriile fără ca să fie nevoiți să facă. Atâta vreme cât foamea nu-i mână de la spate, rămân ascunși în vizuine și ar fi o adevărată greșeală să credeți că-i poți întâlni la tot pasul. Câți călători n-au străbătut păduri și jungle, fără să fi văzut măcar unul! Așa încât, atunci când se organizează o vânătoare, este nevoie ca mai întâi să fie cunoscute

locurile de trecere obișnuite ale acestor animale și, mai cu seamă, să fie descoperit pârâul sau izvorul la care vin de obicei să-și potolească setea.

Nici măcar atâtă nu este de ajuns, ci mai trebuie ca tigrii să fie și momiți.

Este un lucru destul de ușor de făcut, punând un sfert de bou atârnat de un stâlp într-un loc încjurat de copaci sau de stânci, care pot sluji drept adăpost vânătorilor. Cel puțin aşa se procedează în pădure.

La câmpie e cu totul altceva și aici elefantul ajunge să fie ajutorul cel mai de folos al omului în vânătorile cu gonaci. Numai că animalele acestea trebuie să fie perfect dresate pentru asemenea manevră. Oricum, însă, ele sunt uneori cuprinse de panică, ceea ce face foarte primejdioasă poziția vânătorilor cățărăți în spatele lor.

Se mai cuvine să spunem că tigrul nu șovăie să se năpustească asupra elefantului. Lupta dintre el și om se dă atunci în spinarea giganticului pahiderm, care se înfurie, și nu rareori ea se încheie în avantajul fiarei.

Totuși, aşa se desfășoară marile vânători ale rajahilor și sportivilor bogați din India, vrednici a figura în analele cinegetice.

Nu tot astfel obișnuia să procedeze și căpitanul Hod. El mergea pe jos în căutarea tigrilor și avea obiceiul să se lupte cu ei stând în picioare.

Între timp, noi îl urmam pe Kalagani, care mergea în ritm susținut. Rezervat ca orice hindus, vorbea puțin și se mărginea să răspundă pe scurt la întrebările care-i erau puse.

După o oră poposeam lângă un pârâu vijelios, pe ale cărui maluri se vedea urme de animale, încă proaspete. În mijlocul unei poienițe se înălța un stâlp de care atârna un sfert de bou.

Momeala nu rămăsese cu totul neatinsă. Fusese ciopârțită de curând de dinții șacalilor, acei hoțomani ai faunei indiene, mereu în căutarea unei prăzi care nu le este destinată. O duzină de carnivore dintr-acestea a luat-o la fugă când ne-am apropiat, lăsându-ne locul liber.

— Căpitane, a spus Kalagani, aici vom aștepta tigroaică. Veți vedea că locul este potrivit pentru pândă.

Într-adevăr, era ușor să te urci în copaci sau să te postezi îndărătul stâncilor, în aşa fel încât focurile de armă să se încrucișeze în dreptul stâlpului, izolat în mijlocul poieniței.

Ceea ce am și făcut numai decât. Gumi și cu mine ne-am așezat pe aceeași ramură. Căpitanul Hod și Fox, călare pe prima bifurcație a crengilor câte unui stejar falnic și verde, sedeauf față în față, în așteptare.

Kalagani se ascunse pe jumătate îndărătul unei stânci mai răsărite, pe care ar fi putut să se cațăre dacă primejdia avea să devină de neînlăturat.

Animalul urma să fie prins astfel într-un cerc de foc din care n-ar mai fi putut ieși.

Toate şansele erau deci împotriva lui, cu toate că trebuia să ținem seama şi de neprevăzut.

Nu mai aveam altceva de făcut decât să aşteptăm.

Şacalii, risipiţi ici şi colo, făceau să li se mai audă lătrăturile răguşite prin desisurile învecinate, însă nu mai îndrăzneau să vină să atace sfertul de bou.

Nu se scursese o oră şi lătrăturile au încetat deodată. Aproape numai decât doi sau trei şacali au ţăsnit din hătiş, au străbătut în goană poiana şi au dispărut în adâncul pădurii.

Un semn al lui Kalagani, care se pregătea să se cațăre pe stâncă, ne-a prevenit să fim atenţi.

Într-adevăr, fuga aceea zorită a şacalilor nu se putea datora decât apropierii vreunei fiare sălbatrice – tigroaică, fără îndoială – şi trebuia să ne aşteptăm s-o vedem apărând dintr-o clipă în alta în vreo parte a poienii.

Armele ne erau pregătite. Carabinele căpitánului Hod şi a ordonanţei sale, aşintite de pe acum asupra acelei părţi a desisului de unde fugiseră şacalii, aşteptau doar apăsarea degetului ca să verse foc.

Curând mi s-a părut că văd cum ramurile de sus ale hătişului se mişcă uşor. În aceeaşi clipă s-a auzit un trosnet de lemn uscat. Un animal, oricare ar fi fost acela, înainta, însă cu băgare de seamă şi fără grabă. Neîndoielnic, nu-i zărise pe vânătorii care-l pândeau ascunsi în frunzişul des. Se vede totuşi că instinctul îl făcea să presimtă că locul unde se găsea nu era prea sigur pentru el. Este de la sine înțeles că, dacă nu-l împingea foamea de la spate şi dacă sfertul de bou nu l-ar fi atras cu miroslul său, nu se încumeta el să meargă mai departe.

Şi-a făcut totuşi apariţia printre ramurile unui tufiş şi s-a oprit locului, dintr-un simţământ de neîncredere.

Era într-adevăr o tigroaică mare, cu cap puternic şi trupul mlădios. A început să înainteze târându-se pe burtă, mişcându-se şerpuitor ca o reptilă.

De comun acord, am lăsat-o să se apropie de stâlp. Ea mirosea pământul, se înălţa pe labe, îşi arcuia spinarea ca o pisică enormă care nu caută să sară. Deodată au răsunat două focuri de carabină.

— Patruzeci şi doi! a strigat căpitánul Hod.

— Treizeci și opt! a strigat și Fox.

Căpitanul și ordonanța trăseseră amândoi în același timp și ochiseră atât de bine, încât tigroaica, atinsă drept în inimă de un glonte – dacă nu chiar de două – se rostogolea pe pământ.

Kalagani a dat fuga spre animal. De îndată am sărit și noi din copaci.

Tigroaica nu se mai mișca.

Cui îi revenea însă cinstea de a fi lovit-o de moarte? Căpitanului sau lui Fox? Lucru de mare importanță, vă dați bine seama.

A fost spintecat deci animalul. Inima îi fusese străbătută de două gloanțe.

— Haide, a rostit căpitanul, nu fără oarecare părere de rău, câte o jumătate pentru fiecare.

— O jumătate, domnule căpitan! a răspuns Fox pe același ton. Și cred că niciunul dintre ei n-ar fi cedat în ruptul capului partea pe care se cuvenea să și-o treacă în cont.

Aceasta a fost, aşadar, lovitura miraculoasă a cărei urmare firească fusese aceea că fiara murise fără luptă și, prin urmare, fără primejdii pentru atacatori, rezultat foarte rar în asemenea gen de vânătoare.

Fox și Gumi au rămas pe câmpul de bătaie spre a jupui animalul de blana sa superbă, în timp ce căpitanul și cu mine ne-am întors la *Steam House*.

Nu am intenția să notez în amănunt toate incidentele expediției noastre în Tarryani, în afara acelora care prezintă un caracter mai deosebit. Mă voi mărgini deci să spun că atât căpitanul Hod cât și Fox n-au mai avut de ce să se plângă.

La 10 iulie, în cursul unei vânători din *huddi*, adică din cabană, norocul le-a surâs iarăși, fără ca ei să fi întâmpinat primejdii adevărate. De altminteri, un *huddi* este bine orânduit pentru pânda fiarelor mari. Este un soi de micuță fortăreață crenelată, ai cărei pereți, străpunși de ambrazuri, domină malurile unui pârâu unde animalele au obiceiul să vină să se adape. Deprinse să vadă asemenea construcții, ele nu se pot arăta neîncrezătoare și se expun direct împușcăturilor.

Însă și aici, ca pretutindeni altundeva, este vorba să le lovești mortal de la primul glonte, altfel lupta devine primejdiașă, căci un *huddi* nu-l pune întotdeauna la adăpost pe vânător de salturile formidabile ale fiarelor, pe care rănilor le fac să devină de-a dreptul furioase.

Tocmai astfel s-a întâmplat cu acest prilej, după cum veți vedea mai departe.

Mathias Van Guitt ne însotise și el. Poate că trăgea nădejde ca vreun tigru, ușor rănit, să poată fi dus la *kraal*, unde și-ar fi dat osteneala să-l îngrijească și să-l vindece.

Or, în ziua aceea, trupa noastră de vânători a avut de-a face cu trei tigri, pe care cea dintâi salvă nu i-a putut împiedica să se năpustească asupra pereților *huddi-ului*. Primele două animale, spre marea supărare a furnizorului, au fost ucise de un al doilea rând de gloanțe, pe când străbăteau incinta crenelată. Cât despre al treilea tigru, el a sărit înăuntru cu un umăr însângerat, însă nu rănit de moarte.

— Pe acesta îl vom avea, a strigat Mathias Van Guitt, care se cam hazarda vorbind astfel, îl vom avea viu!...

Nici n-apucase să-și încheie fraza imprudentă, că animalul se și năpustea asupra lui, îl dobora la pământ și s-ar fi zis cu furnizorul dacă un glonte al căpitanului Hod n-ar fi nimerit drept în cap tigrul, care a căzut fulgerat la pământ. Mathias Van Guitt a sărit sprinten în picioare.

— Ei, căpitane, a strigat el în loc să-i mulțumească tovarășului nostru, ai fi putut să mai aştepți!...

— Să aştept? Ce să aştept? i-a replicat căpitanul Hod. Ca animalul să vă fi sfâșiat pieptul cu o lovitură de gheară?

— O lovitură de gheară nu este mortală!...

— Fie, a replicat liniștit căpitanul Hod. Altă dată am să aştept!

Oricum ar fi, animalul, care n-ar mai fi putut face parte din menajeria *kraalului*, nu mai era bun decât să i se aştearnă blana pe lângă vreun pat; însă această fericită expediție a ridicat la patruzeci și doi numărul tigrilor uciși de căpitan și la treizeci și opt al acelora doborâți de ordonanță, fără a mai socoti jumătatea de tigroaică figurând dinainte la activul lor.

Nu trebuie să credem că marile vânători ne-au făcut să le uităm pe acelea de mai mică importanță. Domnul Parazard nu ne-ar fi îngăduit aşa ceva. Antilope, capre negre, dropii mari – foarte numeroase prin împrejurimile Casei cu aburi potârnichi, iepuri de câmp asigurau meselor noastre o mare varietate de vânat.

Când porneam să străbateam Tarryani, rareori ni se alătura și Banks. Dacă pe mine expedițiile acestea începeau să mă intereseze, el nu se lăsa deloc atras. Zonele superioare ale Himalayei îl atrăgeau cu siguranță mai mult și-i plăcea asemenea excursii, mai cu seamă când colonelul Munro era de acord să ne însôtească.

Însă numai o dată sau de două ori plimbările inginerului au avut loc în astfel de condiții. El putuse să bage de seamă că, după instalarea sa în *sanitarium*, sir Edward Munro începuse iar să fie îngrijorat. Vorbea mai puțin, se ținea mai la o parte, purta uneori discuții cu sergentul Mac Neil. Se gândeau ei oare la vreun proiect pe care voiau să-l țină ascuns până și față de Banks?

La 13 iulie, Mathias Van Guitt a venit să ne facă o vizită. Mai puțin norocos decât căpitanul Hod, el nu izbutise să adauge vreun nou pensionar la menajeria sa. Nici tigrii, nici leii și nici leoparzii nu mai păreau dispuși să se lase prinși. Fără îndoială că ideea de a merge să se expună în public prin părțile extremului Occident nu le surâdea câtuși de puțin. De aici și ciuda prea justificată a furnizorului de animale, pe care nici măcar nu încerca să și-o ascundă.

Kalagani și doi *shikari* din personalul său îl însoțeau pe Mathias Van Guitt în cursul vizitei.

Modul în care fusese instalat *sanitariumul* în poziția aceasta fermecătoare i-a plăcut nespus de mult. Colonelul Munro l-a rugat să rămână la cină. El a acceptat, plin de amabilitate, și a tăgăduit să ne onoreze masa.

În aşteptarea cinei, Mathias Van Guitt a dorit să viziteze *Steam House*, al cărei confort contrasta cu modesta întocmire a *kraalului*. A lăudat întrucâtva cele două case rulante; însă trebuie să mărturisesc că Gigantul de Otel nu i-a stârnit câtuși de puțin admirăția. Un naturalist ca el nu putea să nu rămână nepăsător în fața unei asemenea capodopere de mecanică. Și cum ar fi putut aproba crearea unui atare animal artificial, oricât de remarcabilă ar fi fost o astfel de realizare!

— Să nu gândiți lucruri rele despre elefantul nostru, domnule Mathias Van Guitt! i-a spus Banks. Este un animal puternic și, dacă ar fi nevoie, nu i-ar veni greu să care, odată cu vagoanele noastre, și toate cuștile menajeriei dumneavoastră rulante!

— Eu am bivolii mei, a răspuns furnizorul, și prefer mersul lor liniștit și plin de siguranță.

— Gigantul de Otel nu se teme nici de gheare, nici de colți! a strigat căpitanul Hod.

— Fără îndoială, domnilor, a răspuns Mathias Van Guitt, însă pentru ce l-ar ataca fiarele sălbatrice? Nu prea fac ele caz de carne de tablă!

Dar dacă naturalistul nu-și ascundea nepăsarea față de elefantul nostru, în schimb hindușii săi, și îndeosebi Kalagani, îl mâncau din ochi. Simțeai că în admirația lor pentru giganticul animal intră și o anumită doză de respect superstițios.

Kalagani a părut chiar foarte mirat atunci când inginerul a repetat că Gigantul de Otel este mai puternic decât întregul atelaj al *kraalului*. A fost un prilej pentru căpitanul Hod să povestească, nu fără oarecare mândrie, aventura noastră cu cei trei *proboscidieni* ai prințului Guru Singh.

Un ușor zâmbet de neîncredere a fluturat pe buzele furnizorului, însă el n-a stăruit asupra acestui lucru.

Cina s-a desfășurat în condiții excelente. Mathias Van Guitt a onorat-o cu prisosință. Trebuie să spunem că oficiul era bine garnisit cu produsele ultimelor noastre partide de vânătoare și că domnul Parazard ținuse să se depășească pe sine.

Pivnița Casei cu aburi a oferit câteva feluri de băuturi pe care oaspetele a părut că le apreciază, mai cu seamă cele două sau trei pahare de vin franțuzesc, a căror absorbție a fost urmată de un incomparabil plescăit.

Atât de mult le apreciase, încât, după cină, în clipa despărțirii, ne-am putut da seama văzând «incertitudinea deambulării sale» că dacă vinul i se urcase la cap, i se lăsase și în picioare.

La căderea nopții ne-am luat rămas bun ca și cum am fi fost cei mai buni prieteni din lume și, mulțumită tovarășilor săi de drum, Mathias Van Guitt s-a putut întoarce la *kraal* fără a întâmpina necazuri.

Totuși, la 16 iulie, un incident era cât pe ce să ducă la o ceartă între furnizorul de animale și căpitanul Hod.

Un tigru a fost ucis de căpitan tocmai în clipa în care avea să intre într-una dintre capcanele cu basculă. Iar dacă acesta a fost cel de al patruzeci și treilea al lui Hod, n-a fost în schimb cel de al optulea al furnizorului.

Însă, după un schimb de explicații cam aprinse, au fost reluate bunele raporturi, grație intervenției colonelului Munro, astfel încât căpitanul Hod s-a angajat să respecte fiarele sălbaticice care «ar avea intenția» să se lase prinse în capcanele lui Mathias Van Guitt.

În timpul zilelor următoare, vremea a fost mizerabilă. De voie, de nevoie, a trebuit să rămânem în *Steam House*. Începeam să fim zoriți, întrucât sezonul ploios se apropia de sfârșit – fapt ce nu putea întârzia prea mult, căci dura de peste trei luni. Dacă programul călătoriei noastre avea să fie

executat în condițiile pe care le stabilise Banks, nu ne mai rămâneau de petrecut în *sanitarium* decât săse săptămâni de zile.

La 23 iulie, câțiva munteni de la graniță au venit să-l viziteze pentru a doua oară pe colonelul Munro. Satul lor, numit Suari, era situat la numai cinci mile de tabăra noastră, aproape de limita superioară a ținutului Tarryani.

Unul dintre ei ne-a încunoștiințat că, de vreo câteva săptămâni, o tigroaică făcea ravagii înspăimântătoare prin acea parte a teritoriului. Turmele fuseseră decimate și se vorbea de pe acum ca satul Suari, care ajunsese de nelocuit, să fie părăsit. Nu mai exista niciun pic de siguranță nici pentru animalele domestice, nici chiar pentru oameni. Capcane, trape, pânde, nimic nu i-a venit de hac acestei jivine feroce, care și fusese rânduită printre cele mai de temut fiare sălbaticice de care auziseră vreodata vorbindu-se muntenii cei mai bătrâni.

Vă dați seama că povestea asta era foarte nimerită să ațâțe peste măsură instinctele căpitanului Hod. S-a oferit numai decât să-i însoțească pe munteni în satul Suari, hotărât să-și pună experiența de vânător și siguranța privirii în slujba acestor oameni cumsecade, care, după câte îmi închipui, se și bizuise să puțin pe o asemenea promisiune.

— Mergi și dumneata cu noi, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod, pe tonul unui om care nu vrea să te influențeze să iezi o anumită hotărâre.

— Desigur, i-am răspuns eu. Nu vreau să lipsesc de la o expediție atât de interesantă.

— De astă dată cred că am să vă însoțesc și eu, a spus inginerul.

— Îți-a venit o idee excelentă, Banks!

— Oare n-am să merg și eu, domnule căpitan? a întrebat Fox.

— Ah, intrigantul! a strigat căpitanul Hod. N-ar fi cătuși de puțin supărat să-și completeze jumătatea de tigroaică. Da, Fox, da! Ai să mergi și tu!

Întrucât era vorba să părăsim *Steam House* pentru trei sau patru zile, Banks l-a întrebat pe colonel dacă nu i-ar fi pe plac să ne însoțească până în satul Suari.

Sir Edward Munro i-a mulțumit. El avea însă de gând să se folosească de absența noastră spre a vizita regiunea mijlocie a Himalayei, din sus de Tarryani, împreună cu Gumi și cu sergentul Mac Neil.

Banks n-a mai stăruit.

Ne-am hotărât să plecăm în cursul aceleiasi zile spre *kraal*, ca să împrumutăm de la Mathias Van Guitt câțiva *shikari*, care ne-ar fi putut da o mâna de ajutor.

După o oră, către prânz, ajunsem. Furnizorul de animale a fost pus la curent cu planurile noastre. Nu și-a ascuns satisfacția tainică la auzul isprăvilor acestei tigroaice «foarte binevenită, cum a spus el, pentru a reînălța în spiritul cunoșătorilor reputația felinelor peninsulei». Apoi ne-a pus la dispoziție trei dintre hindușii săi, fără a-l mai pune la socoteală pe Kalagani, totdeauna gata să meargă acolo unde era primejdia mai mare.

Atâtă doar că a rămas stabilit cu căpitanul Hod ca dacă, prin imposibil, tigroaica s-ar fi lăsat prinsă de vie, ea ar apartine de drept menajeriei lui Mathias Van Guitt. Ce mai punct de atracție, atunci când o notiță atârnată de barele cuștii ar povesti prin cifre elocvente înaltele fapte ale «uneia dintre reginele din Tarryani, care a devorat nu mai puțin de o sută treizeci și opt de persoane de ambele sexe!»

Mica noastră trupă a părăsit *kraalul* pe la două după-amiază. Înainte de ora patru, după ce urcasem pieziș și înapoi spre răsărit, ajungeam la Suari fără să fi întâmpinat vreun incident neplăcut.

Acolo, panica era la culme. Chiar în cursul dimineții, o nefericită de hindusă, surprinsă pe neașteptate lângă un pârâu, fusese târâtă de fieră în pădure.

Casa unuia dintre muntenei, un bogat fermier englez din partea locului, n-a primit cu ospitalitate.

Gazda avea mai mult decât orișcine dreptul să se plângă de jivina aceasta care nu putea fi nicidcum prinsă și ar fi dat pe blana ei mai multe mii de rupii.

— Căpitane Hod, a spus el, cu câțiva ani în urmă, în provinciile din centru, o tigroaică a silit locitorii din treisprezece sate s-o ia la fugă, și două sute cincizeci de mile pătrate de pământ au rămas înțelenite! Ei bine, aici, dacă lucrurile merg tot aşa încă puțin timp, va trebui părăsită întreaga provincie.

— Ați folosit toate mijloacele de distrugere cu puțină împotriva acestei tigroaice? l-a întrebat Banks.

— Toate, domnule inginer: capcane, gropi, ba chiar și momeli otrăvite cu stricnină! N-a ajutat la nimic!

— Prietene, i-a spus căpitanul Hod, nu afirm că vom izbuti să vă dăm satisfacție, însă vom face tot ce ne va sta în putință!

De îndată ce ne-am instalat în Suari; în aceeași zi am și organizat o hăituială. Nouă, oamenilor noștri și *shikarilor* din *kraal* ni s-au alăturat vreo douăzeci de munteni, care cunoșteau perfect teritoriul în care urma să ne desfășurăm operațiile.

Banks, oricât de puțin îl atrăgea vânătoarea, mi s-a părut că urmărește cu cel mai viu interes expediția noastră.

Timp de trei zile, 24, 25 și 26 iulie, am răscolit toată partea aceea a muntelui, fără ca să obținem vreun rezultat de pe urma cercetărilor, în afara de alți doi tigri la care nici nu visam și care au căzut sub gloanțele căpitanului.

«Patruzeci și cinci!» s-a mulțumit să spună Hod, fără a mai da acestui fapt o importanță cât de mică.

În sfârșit, la 27 iulie, tigroica și-a făcut cunoscută apariția printr-o nouă fărădelege. Un bivol, aparținând gazdei noastre, a dispărut dintr-o pășune de lângă Suari și nu i s-au mai găsit decât rămășițele, la un sfert de milă de sat. Asasinatul – omor cu premeditare, cum ar fi spus un om al legii – fusese înfăptuit cu puțin înainte de revărsatul zorilor. Asasinul nu putea să se afle prea departe.

Însă autorul principal al crimei era oare tigroaică aceea, căutată atât de zadarnic până acum?

Hindușii din Suari nu se îndoiau de acest lucru.

«Unchiul a făcut isprava! Nu poate fi nimeni altul vinovat!» mi-a spus unul dintre munteni.

Unchiul! Așa îi desemnează în general hindușii pe tigri, în majoritatea teritoriilor peninsulei. Aceasta vine de la credința că fiecare dintre strămoșii lor este găzduit pentru vecie în trupul unuia dintre membrii familiei felinelor.

De astă dată însă ar fi putut spune mai curând «mătușa mea!»

Ne-am hotărât pe loc să pornim în căutarea animalului, fără a mai aștepta căderea nopții, întrucât noaptea i-ar fi îngăduit să scape mai ușor de urmărire.

De altfel, va fi fost acum ghiftuit și nu avea să-și mai părăsească bârlogul decât peste două sau trei zile. Am plecat, aşadar, în campanie.

Pornind din locul în care fusese însfăcat bivolul, urme însângerate marcau drumul urmat de tigroaică. Urmele duceau spre un mic hătiș, care mai fusese scotocit de câteva ori fără ca noi să fi putut descoperi ceva.

Am hotărât deci să împresurăm hătișul, astfel încât să alcătuim un cerc pe care animalul să nu-l poată străbate fără ca măcar să poată fi văzut.

Muntenii s-au răspândit în aşa fel încât să se îndrepte puțin câte puțin spre centru, strângând cercul din ce în ce mai mult. Căpitanul Hod, Kalagani și cu mine ne aflam pe o parte, Banks și Fox pe cealaltă, dar ținând mereu legătura cu oamenii din *kraal* și cu cei din sat. De bună seamă că fiecare punct al circumferinței era primejdios, deoarece tigroaica putea încerca să spargă în orișicare dintre ele.

De altfel, nu aveam nicio îndoială că animalul se găsea în hătiș. Într-adevăr, urmele, care ajungeau aici dintr-o parte, nu mai reapăreau în cealaltă. Nu fusese dovedit faptul că aici se retrăgea de obicei, întrucât mai fusese căutată fără succes, însă în clipa de față toată lumea presupunea că hătișul pe care îl încercuiau îi slujea drept adăpost.

Era opt dimineață. Toate pregătirile fiind încheiate, am început să înaintăm puțin câte puțin și fără zgromot, strângând tot mai mult cercul asediului. După o jumătate de oră ne aflam în dreptul primilor copaci.

Nu se produsese niciun incident, nimic nu vestea prezența animalului și, în ceea ce mă privește, mă întrebam dacă noi, cu toții, nu făceam această manevră absolut de pomană.

În clipa aceea nu mai era cu puțință să vezi decât o parte din tovarășii de hăitiuală, care ocupau un mic arc al circumferinței; era însă nevoie să mergem toți într-un ansamblu perfect.

Fusese dinainte stabilit să se tragă un foc de armă în clipa în care primul dintre noi va pătrunde în hătiș.

Semnalul a fost dat de căpitanul Hod, aflat mereu în frunte, și am trecut cu toții liziera.

M-am uitat atunci la ceas.

Arăta opt și treizeci și cinci de minute.

Peste un sfert de oră, cercul se strânsese într-atâta, încât ne atingeam coatele unii altora și ne oprisem în partea cea mai deasă a hătișului, fără să fi dat încă de nimic.

Tăcerea nu fusese tulburată până atunci decât de zgomotul ramurilor uscate, care, oricât de multe precauții am fi luat, trosneau zdrobite sub

picioarele noastre.

În acel moment s-a auzit un răget.

— Animalul se află aici! a strigat căpitanul Hod arătând spre intrarea unei peșteri scobită într-o îngrămădire de stânci, deasupra cărora creștea un pâlc de copaci înalți.

Căpitanul Hod nu se înșelase.

Dacă n-o fi fost vorba de bârlogul obișnuit al tigroaicei, era cel puțin acela în care se refugiase ea acum, simțindu-se hătită de o ceată întreagă de vânători.

Hod, Banks, Fox, Kalagani, mai mulți oameni din *kraal* și cu mine ne apropiaserem de deschizătura îngustă până la care duceau urmele însângerate.

— Ar trebui să pătrundem înăuntru, a spus căpitanul Hod.

— Manevră periculoasă! a observat Banks. Primul care va intra riscă să fie rănit grav.

— Am să intru eu, totuși! a anunțat Hod, după ce s-a asigurat că arma îi este pregătită pentru tragere.

— După mine, domnule căpitan, i-a răspuns Fox, care s-a și aplecat spre deschizătura peșterii.

— Nu, Fox, nu! a strigat Hod. Asta mă privește pe mine!

— Ah, domnule căpitan, a rostit Fox cu blândețe și pe un ton muștrător, sunt în urma dumneavoastră cu şapte!...

Într-o asemenea clipă, lor le ardea să-și numere tigrii doborâți!

— N-o să intre niciunul și nici celălalt dintre voi! a strigat Banks. Nu! N-am să vă las să...

— Poate că ar mai fi o cale, a spus atunci Kalagani, întrerupându-l pe inginer.

— Care?

— Să afumăm bârlogul, a răspuns hindusul. Animalul ar fi silit să iasă. Am avea de înfruntat mai puține primejdii și ne-ar veni și mai ușor să-l ucidem afară.

— Kalagani are dreptate, a spus Banks. Haide, prieteni, să aducem lemne și ierburi uscate! Astupăți cum trebuie deschizătura! Vântul o să vâre flăcările și fumul înăuntru. Va trebui ca animalul ori să se lase prăjit, ori să fugă!

— Are să fugă, a reluat hindusul.

— Fie, a răspuns căpitanul Hod. Doar ne aflăm aici ca să-l salutăm când trece!

Într-o clipă, din mărăcini, ierburi și lemn uscate – care se găseau din belșug prin hătiș – a fost înălțată o grămadă de materiale inflamabile înaintea intrării în peșteră.

Dinăuntru nu se auzea nicio mișcare. Din această galerie întunecoasă, care se vede că era destul de adâncă, nimic nu-și făcea apariția. Și totuși nu cred că ne înșelaseră urechile. Răgetul pornise cu siguranță de acolo.

S-a dat foc ierburilor și totul a fost cuprins de flăcări. Din mormanul aprins ieșea un fum gros și acru, pe care vântul îl mâna în jos și care probabil că avea să facă aerul dinăuntru de nerespirat.

A izbucnit atunci un al doilea răget, mai furios decât primul. Animalul se simțea încolțit pe ultima lui linie de apărare și, ca să nu se lase sufocat, era silit să se năpustească afară.

Îl așteptam postați în unghi drept pe părțile laterale ale stâncii, ascunși pe jumătate de trunchiurile copacilor, astfel încât să ne ferim de izbitura primei sărituri.

Căpitanul își alesese alt loc, care, trebuie să recunoaștem, era și cel mai primejdios. Acesta se afla la intrarea unei spărturi prin hătiș, singura cale pe unde putea să treacă tigroaica atunci când avea să încerce să fugă în pădure. Hod pusese un genunchi în pământ spre a fi mai sigur de lovitură și carabina îi era sprijinită bine în umăr; stătea nemîscat, ca un bloc de marmură.

Abia se scurseseră trei minute din clipa în care fusese aprinsă grămadă de lemn, că un al treilea răget sau mai curând un horcăit de sufocare a răsunat în gura bârlogului. Focul a fost risipit într-o clipă și un trup enorm s-a ivit printre vârtejurile de fum.

Era, într-adevăr, tigroaica.

«Foc!» a strigat Banks.

Au răsunat zece împușcături, însă am putut constata că niciun glonte nu atinsese animalul. Își făcuse prea repede apariția. Cum ai fi putut să-l țintești cât de cât bine în mijlocul rotocoalelor de fum care îl învăluiau?

Însă, după primul salt, dacă tigroaica ar fi atins pământul, și-ar fi luat un punct de sprijin spre a se avânta spre hătiș printr-o săritură și mai lungă.

Căpitanul Hod aștepta animalul cu cel mai mare sânge rece și prințându-l – ca să spun aşa – din zbor, i-a trimis un glonte care nu l-a atins decât în scobitura umărului.

Cât ai clipi, tigroaica se și năpustise asupra tovarășului nostru, îl doborâse la pământ și i-ar fi zdrobit țeasta dintr-o lovitură cu una dintre labele-i formidabile.

Kalagani a țâșnit, ținând în mâna un cuțit lat.

Strigătul care ne scăpase încă nu se stinsese în clipa în care curajosul hindus, căzând asupra fiarei, o apuca de gâtlej, tocmai când laba ei dreaptă avea să se abată asupra craniului căpitanului.

Animalul, surprins de acest atac neașteptat, l-a doborât pe hindus cu o lovitură de labă și s-a înverșunat împotriva lui.

Însă căpitanul se ridicase dintr-o săritură și, apucând cu o mâna sigură cuțitul pe care Kalagani îl scăpase pe jos, l-a împlântat până la plasele în inima jivinei. Tigroaica s-a rostogolit la pământ.

Cel mult cinci secunde fuseseră de ajuns pentru felurile peripeții ale acestei scene emoționante.

Căpitanul Hod se găsea încă în genunchi când ne-am apropiat de el. Kalagani, cu un umăr însângerat, tocmai se ridica în picioare.

«*Bag mahryaga! Bag mahryaga!*» au strigat hindușii, ceea ce însemna: tigroaica a murit!

Da, era moartă de-a binelea! și ce animal superb! Zece picioare lungime de la bot până în vîrful cozii, înălțimea pe potrivă, labe enorme înarmate cu lungi gheare oțelite, care păreau ascuțite pe piatra tocilarului!

În timp ce noi admiram fiara, trei hinduși, care pe bună dreptate erau foarte ranchiunoși, o copleșeau cu ocări. Cât despre Kalagani, el se apropiase de căpitanul Hod.

— Mulțumesc, căpitane, i-a spus hindusul.

— Cum, mulțumesc? a strigat Hod. Eu, viteazule, îți datorez mulțumiri! Fără ajutorul tău s-ar fi isprăvit cu unul dintre căpitani întâiului escadron de carabinieri din armata regală!

— Fără dumneavoastră aş fi fost mort! a răspuns cu răceală Kalagani.

— Ei, mii de draci! Nu te-ai aruncat tu cu cuțitul în mâna ca să înjunghii tigroaică, în clipa când ea mi-ar fi zdrobit capul?

— Dumneavoastră ati omorât-o, domnule căpitan, și cu aceasta ati ajuns la patruzeci și șase!

— Ura! Ura! au strigat hindușii. Ura pentru căpitanul Hod!

Și într-adevăr căpitanul avea tot dreptul să-și treacă tigroaică în cont, însă l-a răsplătit pe Kalagani cu o vânjoasă strângere de mâna.

— Vino cu noi la *Steam House*, i-a spus Banks lui Kalagani. Ai umărul sfâșiat de o lovitură de gheara, dar vom găsi în farmacia de voiaj cu ce să-ți îngrijim rana.

Kalagani s-a înclinat în semn de încuvîntare și cu toții, după ce ne-am luat rămas bun de la muntenii din Suari, care nu mai știau cum să ne mulțumească, ne-am îndreptat către *sanitarium*.

Shikarii ne-au părăsit spre a se întoarce la *kraal*. Și de astă dată se întorceau cu mâinile goale și dacă Mathias Van Guitt se bizuise pe «regina din Tarryani», ar fi trebuit să poarte acum doliu după ea. Nu-i mai puțin adevărat că, în condițiile aceleia, ar fi fost cu neputință s-o prindem vie.

Spre prânz ajunsem la *Steam House*. Acolo, un incident neașteptat. Spre marea noastră dezamăgire, colonelul Munro, sergentul Mac Neil și Gumi erau plecați.

Un bilet, lăsat pentru Banks, îi spunea să nu se neliniștească din cauza absenței lor, că sir Edward Munro, dornic să facă o recunoaștere până la frontieră Nepalului, voia să-și mai clarifice unele îndoieri cu privire la tovarășii lui Nana Sahib și că se va întoarce înainte de data la care urma să părăsim Himalaya.

În timp ce se citea biletul cu voce tare, mi s-a părut că lui Kalagani i-a scăpat, aproape fără voia lui, un gest de nemulțumire.

Oare chiar făcuse gestul acela? Fără îndoială că mă înșelasem.

Capitolul V

Un atac nocturn

Plecarea colonelului a trezit în noi vii neliniști. Bineînțeles, el se lega iar de un trecut pe care-l crezusem încheiat o dată pentru totdeauna, însă ce era de făcut? Să ne repezim pe urmele lui sir Edward Munro? Nici măcar nu știam în ce direcție o apucase, în care punct al graniței nepaleze voia să ajungă. Pe de altă parte, nici nu ne puteam face că n-am băgat de seamă că nu-i spusese nimic lui Banks, tocmai pentru că se temea de observațiile prietenului său, de care dorise să scape. Lui Banks îi părea nespus de rău că ne urmase în expediție.

Eram deci nevoiți să ne resemnăm și să aşteptăm. Colonelul Munro avea să se întoarcă desigur până la sfârșitul lunii august, ultima lună pe care aveam s-o mai petrecem în *sanitarium* înainte de a apuca, prin sud-vest, drumul spre Bombay.

Kalagani, bine îngrijit de către Banks, n-a rămas decât douăzeci și patru de ore la *Steam House*. Rana avea să i se cicatriceze iute, astfel încât el ne-a părăsit spre a se întoarce să-și reia serviciul la *kraal*.

Și luna august a început cu ploi violente – o vreme, să facă guturai până și broaștele – cum spunea căpitanul Hod; dar, pe scurt, avea să fie mai puțin ploioasă decât luna iulie și prin urmare mai prielnică excursiilor noastre prin Tarryani.

Între timp, țineam des legătura cu *kraalul*. Mathias Van Guitt nu era din cale afară de satisfăcut. Socotea și el să părăsească tabăra în primele zile ale lunii septembrie. Însă îi mai lipseau din menajerie un leu, doi tigri și doi leoparzi și se întreba dacă va mai putea să-și completeze trupa.

În schimb, în absența actorilor pe care voia să-i angajeze pe socoteala comitenților⁵⁴ săi, au venit să se prezinte la agenția lui alții, cu care nici măcar n-avea ce să facă.

Astfel, în ziua de 4 august, un urs frumos s-a lăsat prins într-una dintre capcane.

Tocmai ne aflam la *kraal*, atunci când *shikarii* au adus în cușca rulantă un prizonier de talie mare, cu blana neagră, gheare ascuțite, urechi lungi și garnisite cu peri – un amănunt deosebit la reprezentanții din Indii ai familiei ursinelor.

— Eh, ce nevoie am eu de acest tardigrad inutil? a strigat furnizorul de animale înălțând din umeri.

— Fratele Balon! Fratele Balon! repetau hindușii.

S-ar părea că hindușii, dacă nu le sunt tigrilor decât nepoți, în schimb sunt frați cu urșii.

Mathias Van Guitt, în ciuda acestui grad de rudenie, l-a întâmpinat pe fratele Balon cu un simțământ de proastă dispoziție prea puțin echivoc. Să prindă urși câtă vreme avea nevoie de tigri, iată un lucru care nu-l putea mulțumi. Ce să facă el cu animalul săta inopportun? Nu prea îi convenea să-l hrănească, fără speranță că-și va scoate cheltuielile. Ursul indian este prea puțin cerut pe piețele Europei, căci n-are valoarea comercială a ursului grizzly din America și nici cea a ursului polar. Tocmai de aceea, Mathias Van Guitt, ca un bun negustor ce era, nu se sinchisea de un animal stânjenitor, de care nu știa însă cum să scape!

— Nu-l doriți dumneavoastră? l-a întrebat pe căpitanul Hod.

— Și ce-ați vrea să fac cu el? i-a răspuns căpitanul.

— Ați putea face biftecuri, a spus furnizorul, dacă aş putea să mă folosesc totuși de această catahreză!

— Domnule Van Guitt, i-a răspuns cu seriozitate Banks, catahreză este o figură de stil îngăduită când, în lipsa oricărei alte expresii, ea redă gândirea în mod mulțumitor.

— Este și părerea mea, a replicat furnizorul de animale.

— Ei bine, Hod, a intervenit Banks, ieși sau nu ieși ursul domnului Mathias Van Guitt?

— Nu, pe legea mea! a răspuns căpitanul Hod. Să mănânci biftecuri de urs atunci când ursul este gata ucis, mai treacă-meargă; dar să omori ursul înadins ca să-l mănânci biftecuri, asta-mi taie pofta de mâncare!

— Atunci, să i se redea acestui plantigrad libertatea, a spus Mathias Van Guitt, întorcându-se spre *shikari*.

I s-a dat ascultare. Cușca a fost cărată în afara *kraalului*. Unul dintre hinduși a deschis ușa.

Fratele Balon, care părea foarte rușinat de situația în care se găsea, nu s-a lăsat rugat de două ori. A ieșit liniștit din cușcă, a dat un pic din cap, lucru ce putea să fie înțeles ca o mulțumire, și a spălat putina, scoțând un mormăit de satisfacție.

— Ați făcut o faptă bună, a spus Banks. Asta are să vă aducă noroc, domnule Van Guitt!

Banks nu putea vorbi mai cu temei. Ziua de 6 august avea să-l răsplătească pe furnizor, procurându-i una dintre fiarele sălbatrice care-i

lipseau din menajerie.

Iată în ce împrejurări s-au petrecut lucrurile:

Mathias Van Guitt, căpitanul Hod și cu mine, însotit de Fox, de mecanicul Storr și de Kalagani, cutreieram încă din zori un hătiș des de cactuși și de arbuști de fistic, când deodată s-au auzit niște urlete pe jumătate înăbușite.

Numaidecât, cu puștile gata de tragere, tușasse, bine grupați în aşa fel încât să ne apărăm împotriva unui atac izolat, ne-am îndreptat către locul suspect.

După cincizeci de pași, furnizorul ne-a făcut semn să ne oprim. După felul răgetelor, părea că și-a dat seama despre ce este vorba și, adresându-se îndeosebi căpitanului Hod, a spus:

— Mai cu seamă, nicio împușcătură de prisos!

Apoi, făcând câțiva pași înainte în timp ce noi, la un semn al lui, rămăsesem pe loc, a strigat:

— Un leu!

Într-adevăr, la capătul unei frânghii groase, legată de bifurcația unei crengi solide, se zbătea un animal.

Era chiar un leu, unul dintre leii aceia fără coamă – particularitate care-i deosebește de semenii lor din Africa – însă un leu adevărat, leul pe care-l căuta Mathias Van Guitt. Cumplita fieră, atârnată de una dintre labele dinainte, strânsă în lațul frânghiei, se smucea îngrozitor, fără a izbuti să se elibereze.

În ciuda recomandării furnizorului de animale, prima mișcare a căpitanului Hod a fost să tragă.

— Nu trageți, domnule căpitan! a strigat Mathias Van Guitt. Vă conjur să nu trageți!

— Dar...

— Nu, nu! Ascultați ce vă spun! Leul a căzut într-una dintre capcanele mele și îmi aparține!

Era într-adevăr o capcană – o capcană-spânzurătoare, pe cât de simplă, pe atât de ingenioasă.

O frângie rezistentă este fixată de o ramură a unui copac puternic și flexibil. Ramura este îndoită spre pământ, astfel încât capătul de jos al frângiei, terminat cu un laț, poate fi vîrât în crestătura unui țăruș împlânat bine în pământ. În țăruș este înfiptă o momeală, în aşa fel încât, dacă un

animal vrea să o atingă, va fi silit să-și vâre în laț fie capul, fie o labă. Abia dacă facut-o, că momeala, oricât de puțin ar fi fost clintită din loc, dă drumul sforii din crestătură, ramura se ridică iarăși, animalul este săltat în sus și, în aceeași clipă, un cilindru gros de lemn, alunecând de-a lungul frânghei, cade pe nodul lațului, îl fixează puternic și nu-l mai lasă să se desfacă, în ciuda sforțărilor celui spânzurat.

Sistemul acesta de capcană este folosit des prin pădurile Indiei și fiarele sălbaticice se lasă prinse mult mai frecvent decât am fi înclinați să credem.

Se întâmplă cel mai adesea că animalul este apucat de gât și sugrumat aproape numai decât, în același timp capul fiindu-i pe jumătate zdrobit de cilindrul greu de lemn. Însă leul care se zbătea sub ochii noștri nu-și prinsește în laț decât o labă. Era deci în viață, teafăr și vrednic să figureze printre pensionarii furnizorului.

Încântat de aventură, Mathias Van Guitt l-a trimis în grabă pe Kalagani la *kraal*, cu ordinul să aducă de acolo cușca rulantă, mânată de un căruțaș. Între timp, am putut observa în voie animalul, pe care prezența noastră îl făcea de două ori mai furios.

Furnizorul nu-l slăbea din ochi. Se învârtea în jurul copacului, având grija, de altfel, să se țină la distanță de loviturile de gheară pe care animalul le dădea în dreapta și în stânga.

După o jumătate de oră a fost adusă cușca, trasă de doi bivoli. Spânzuratul a fost dat jos destul de greu și noi ne-am reluat drumul spre *kraal*.

— Începeam într-adevăr să desperez, ne-a spus Mathias Van Guitt. Leii nu figurează cu o cifră importantă printre animalele nemorale ale Indiei...

— Nemorale? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, animalele care frecventează pădurile, și mă felicit că am putut captura această fieră, care va face onoare menajeriei mele!

De altminteri, începând din acea zi, Mathias Van Guitt n-a mai avut să se plângă de nenoroc.

La 11 august au fost prinși dintr-o dată doi leoparzi, în capcana aceea pentru tigri din care-l scosese pe furnizor.

Erau doi *cheetah*, asemănători aceluia care atacase cu atâtă curaj Gigantul de Oțel în câmpiiile Rohilkhandei și pe care nu izbutisem să punem mâna.

Nu mai lipseau decât doi tigri pentru ca stocul lui Mathias Van Guitt să fie complet.

La 15 august, colonelul Munro încă nu se întorsese. N-aveam nici cea mai neînsemnată știre de la el. Banks era mai neliniștit decât ar fi vrut să-o arate. L-a întrebat pe Kalagani, care cunoștea granița nepaleză, în legătură cu primejdile pe care putea să le întâmpine colonelul aventurându-se prin acele teritorii independente. Hindusul l-a încredințat că nu mai rămăsese niciun partizan de al lui Nana Sahib la hotarele Tibetului. Totuși, părea că regretă faptul că sir Edward Munro nu-l alesese drept călăuză. Serviciile lui i-ar fi fost folosite colonelului, într-o țară în care el cunoștea până și cele mai neînsemnate poteci. Însă acum nu trebuia să ne gândim câtuși de puțin să-l regăsim pe colonel.

În acest timp, căpitanul Hod și cu Fox, îndeosebi, își continuau excursiile prin Tarryani. Ajutați de *shikarii kraalului*, au izbutit să mai ucidă trei tigri de talie mijlocie, având însă de înfruntat mari primejdii. Două dintre acele fiare au fost trecute în contul căpitanului, a treia în acela al ordonanței.

— Patruzeci și opt! a spus Hod, care ar fi dorit tare mult să atingă cifra rotundă de cincizeci înainte de a părăsi Himalaya.

— Treizeci și nouă! spuse Fox, fără să mai pomenească o panteră de temut care căzuse sub gloanțele sale.

La 20 august, penultimul dintre tigrii preținși de Mathias Van Guitt s-a lăsat prins într-una dintre gropile acelea, de care, fie din instinct, fie din întâmplare, fiarele se feriseră. Animalul, aşa cum se întâmplă cel mai adesea, se rănise în cădere, însă rana nu era câtuși de puțin gravă. Câteva zile de odihnă îi erau de ajuns ca să se vindece și mai mult ca sigur că nu mai avea să se observe nimic atunci când va fi livrat în contul lui Hagenbeck din Hamburg.

Folosirea acestor gropi este socotită de către cunoșători drept o metodă barbară. Atunci când nu este vorba decât să distrugi animalele, cu siguranță că orice mijloc este bun; însă când vrei să le prinzi vii, cel mai adesea urmarea căderii este moartea fiarelor, mai cu seamă atunci când pică în gropi dintr-acelea adânci de cincisprezece până la douăzeci de picioare, menite capturării elefanților. Poți trage nădejde că, din zece, abia vei găsi una care să nu aibă vreo fractură mortală. Astfel încât, chiar și în Mysore, unde sistemul era preconizat mai cu seamă, el începe să fie părăsit.

Până la urmă, din menajeria *kraalului* nu mai lipsea decât un tigru și Mathias Van Guitt ar fi vrut tare mult să-l aibă în cușcă. Era grăbit să plece spre Bombay.

N-avea să mai dureze mult până să pună stăpânire pe acest din urmă tigru, dar cu ce preț! Întâmplarea merită să fie povestită mai în amănunt, căci animalul a fost scump, chiar prea scump plătit.

Prin grija căpitanului Hod, fusese organizată o expediție pentru noaptea de 26 august. Timpul părea potrivit pentru ca vânătoarea să poată avea loc în împrejurări prielnice: cerul limpezit de nori, atmosferă calmă, luna în descreștere. Atunci când este întuneric beznă, fiarele sălbaticice își părăsesc mai puțin bucurioase bârlogurile, în timp ce semi-obscuritatea parcă le poftește afară. *Meniscul* – un cuvânt al lui Mathias Van Guitt pe care îl aplică semilunii – meniscul, deci, avea să arunce câteva luciri palide tocmai după miezul nopții.

Căpitanul Hod și cu mine, Fox și cu Storr, care începea să prindă și el gust, alcătuiau nucleul acestei expediții, căruia urma să i se mai adauge furnizorul de animale, Kalagani și câțiva dintre hinduși.

Așadar am cinat și, după ce ne-am despărțit de Banks care refuzase să ne însotească, am părăsit *Steam House* pe la șapte seara și la ora opt am ajuns la *kraal*, fără să fi avut vreo întâlnire neplăcută.

În clipa aceea, Mathias Van Guitt tocmai își termina masa de seară. Ne-a întâmpinat cu demonstrațiile lui obișnuite. Am ținut sfat și curând a fost întocmit planul de vânătoare.

Era vorba să mergem să stăm la pândă pe malul unui torrent ce curgea în fundul unei râpe din acelea care se numesc *nullah*, aflat la două mile depărtare de *kraal*, într-un loc pe care-l vizita destul de regulat în cursul nopții o pereche de tigri. Nu fusese pusă dinainte niciun fel de momeală. După spusele hindușilor, ar fi fost și de prisos. O hăituială organizată de curând în acea parte a ținutului Tarryani dovedisse că nevoia de a bea apă atrăgea animalele în fundul sus-pomenitei *nullah*.

Se mai știa și faptul că era destul de ușor să stai la pândă într-un loc favorabil.

N-aveam să părăsim *kraalul* înainte de miezul nopții. Or, acum nu era decât ora opt.

— Domnilor, ne-a spus Mathias Van Guitt, locuința mea vă stă în întregime la dispoziție. Vă sfătuiesc să faceți ca mine, adică să vă culcați. Este vorba să fim mai mult decât matinali și câteva ore de somn nu pot decât să ne pregătească mai bine pentru luptă.

— Îți vine să dormi, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod.

— Nu, i-am răspuns eu, și mi-ar plăcea mai mult să aştept ora cuvenită plimbându-mă, decât să fiu silit să mă trezesc pe neașteptate din somn.

— Cum doriți, domnilor, a spus furnizorul. În ceea ce mă privește, am și început să simt cum îmi clipesc spasmodic pleoapele, ceea ce provoacă nevoia de a dormi. Vedeți și dumneavoastră, mă și aflu la mișcările de pendiculație⁵⁵.

Și Mathias Van Guitt, înălțându-și brațele, dând capul pe spate și trunchiul îndărăt printr-o extensie involuntară a mușchilor abdominali, a căscat semnificativ de câteva ori în sir.

Deci, după ce a «pendiculat» în tihna, ne-a făcut un ultim gest de adio, a intrat în cabana lui și fără îndoială că a adormit curând.

— Și noi ce-o să facem? l-am întrebat eu pe căpitan.

— Hai să ne plimbăm, Maucler, mi-a răspuns Hod, să ne plimbăm prin *kraal*. Noaptea este frumoasă și am să fiu mai bine dispus la plecare decât dacă mi-aș oferi trei sau patru ore de somn. De altfel, dacă somnul este cel mai bun prieten al meu, el este un prieten care adesea se lasă așteptat!

Iată-ne aşadar umblând cu paşi mari prin *kraal*. Storr, «pe care cel mai bun prieten al său nu avea obiceiul să-l facă să aștepte», era culcat sub un copac și adormise de pe acum. *Shikarii* și căruțașii se ghemuiseră și ei prin colțurile lor și, în întreaga curte, nu mai stătea nimeni de veghe.

Ar fi fost și zadarnic, la urma urmelor, întrucât *kraalul*, împrejmuit cu un gard solid, era perfect închis.

Kalagani s-a dus el însuși să se asigure că poarta a fost încuiată cum se cuvine; apoi, după ce ne-a spus în trecere bună seara, a intrat în încăperea pe care o împărtea cu tovarășii lui.

Căpitanul Hod și cu mine rămăsesem cu totul singuri.

Nu numai oamenii lui Mathias Van Guitt, ci și animalele domestice și fiarele sălbaticice dormeau, unele în cuștile lor, celealte grupate pe sub copacii înalți din capătul curții. Tăcerea era deplină atât înăuntrul, cât și în afara *kraalului*.

În plimbarea noastră am ajuns mai întâi dinaintea spațiului ocupat de bivoli. Aceste rumegătoare mărețe, blânde și ascultătoare, nici măcar nu erau împiedicate. Obișnuite să se odihnească sub frunzișul arțarilor gigantici, le vedeam acolo culcate tihnit, cu capetele apropiate, cu coarnele

învălmășite, cu picioarele îndoite dedesupt, iar din trupurile lor enorme, puternice, auzeai ieșind o răsuflare liniștită și zgomotoasă.

Nu s-au trezit nici atunci când ne-am apropiat. Numai unul și-a ridicat o clipă capul mare, ne-a aruncat o privire dintre acelea lipsite de fixitate, caracteristică animalelor din această specie, apoi s-a confundat din nou cu masa.

— Iată în ce stare îi aduce traiul domestic sau, mai degrabă, domesticirea, i-am spus eu căpitanului.

— Da, mi-a răspuns Hod. Și totuși bivolii sunt niște animale îngrozitoare când trăiesc în sălbăticie. Însă, dacă au de partea lor forța, sunt lipsiți de suplețe, încât ce pot face ei cu coarnele împotriva colților leilor sau a ghearelor tigrilor? Hotărât lucru, avantajul este de partea fiarelor sălbaticice.

Tot vorbind, am ajuns în dreptul cuștilor. Și aici, odihnă desăvârșită. Tigri, lei, pantere, leoparzi dormeau în compartimentele lor separate. Mathias Van Guitt nu-i strângea laolaltă decât atunci când ajungeau mai supuși după câteva săptămâni de captivitate, și era îndreptățit să procedeze astfel. Cu siguranță că aceste animale feroce s-ar fi devorat într-adevăr între ele, în primele zile după sechestrare.

Cei trei lei, cu totul nemișcați, erau încovrigați întocmai ca niște pisici uriașe. Nu li se mai vedea capul, pierdut într-un manșon gros de blană neagră, și dormeau adânc și fără vise.

Somn mai puțin adânc în compartimentele tigrilor. Ochi arzători scânteiau în întuneric. Câte o labă groasă se întindea din când în când și zgâria barele de fier. Era somnul unor carnivore care «își rod frâul».

— Au visuri urâte și înțeleg acest lucru, a rostit căpitanul, compătimitor.

Fără îndoială, unele doruri le agitau și pe cele trei pantere sau, cel puțin, unele păreri de rău. La ora asta, dacă ar fi fost libere, ar fi alergat prin pădure! Ar fi dat târcoale în jurul pajiștilor în căutare de carne de vîtă!

Cât privește pe cei patru leoparzi, niciun coșmar nu le tulbura somnul. Dormeau liniștit. Două dintre acele feline, masculul și femela, ocupau același dormitor și se simțeau aici la fel de bine ca și în fundul unui bârlog.

Nu mai rămăsese gol decât un singur compartiment, pe care urma să-l ocupe cel de al șaselea tigru, care nu se lăsa odată prins și a cărui capturare o mai aștepta Mathias Van Guitt ca să poată părăsi Tarryani.

Plimbarea noastră a durat aproape o oră. După ce am făcut înconjurul curții *kraalului*, ne-am dus să ne aşezăm sub o mimoza uriașă.

O liniște desăvârșită domnea peste întreaga pădure. Vântul, care în amurg mai fremătase prin frunziș, încetase să mai bată. În copaci nu se clintea nicio frunză. Atmosfera era la fel de liniștită aproape de suprafața pământului ca și în regiunile înalte și lipsite de aer, peste care luna își plimba discul ros pe jumătate.

Căpitanul Hod și cu mine, așezatî unul lângă altul, nu mai vorbeam. Și totuși nu ne cuprinsese somnul. Era mai curând starea aceea de absorbire, mai mult morală decât fizică, pe care o încerci în timpul odihnei desăvârșite a naturii. Atunci gândești, însă nu-ți formulezi gândul. Visezi, întocmai aşa cum ar visa un om care nu doarme și privirea, pe care pleoapele încă n-o acoperă, tinde mai degrabă să se rătăcească în cine știe ce viziune fantastică.

Totuși, o ciudătenie îl uimea pe căpitan și, vorbind pe șoptite, aşa cum ar face-o cineva aproape în mod inconștient, atunci când totul tace în jurul său, mi-a spus:

— Maucler, o liniște ca asta are de ce să mă surprindă! De obicei fiarele sălbatrice rag pe întuneric și, în timpul noptii, pădurea este plină de zgomote. În lipsa tigrilor sau a panterelor, măcar șacalii nu stau de pomană. *Kraalul* plin de ființe vii ar trebui să le atragă încocoace cu sutele și totuși n-auzim nimic, nici troșnetul unui lemn uscat pe pământ, niciun urlet din afară. Dacă Mathias Van Guitt s-ar trezi din somn, fără îndoială că el n-ar fi mai puțin mirat decât mine și ar găsi vreun cuvânt uluitor spre a-și exprima surprinderea!

— Observația dumitale este întemeiată, dragă Hod, i-am răspuns eu, și nu știu pe seama cărei cauze să pun lipsa acestor vagabonzi nocturni. Dar să luăm seama la noi însine, căci, de atâtă liniște, o să ne fure somnul.

— Să rezistăm, să rezistăm! mi-a spus căpitanul Hod, întinzându-se. Se apropie ora plecării.

Și am început iar să stăm de vorbă, cu fraze tăărăgăname, întretăiate de lungi tăceri.

Cât timp a durat această reverie n-aș putea spune; însă, pe neașteptate, a izbucnit o agitație surdă care m-a deșteptat din somnolența aceea.

Căpitanul Hod, trezit și el din starea lui de torpoare, se ridicase odată cu mine.

Nu mai era nicio îndoială, agitația avusesec loc în cuștile fiarelor sălbatrice.

Leii, tigrii, pantere, leoparzii, până mai adineauri atât de liniștiți, scoteau acum un murmur surd de mânie. Ridicați în picioare, în

despărțiturile lor, umblau încolo și încoace cu pași mărunți, inspirau puternic niște miroșuri din afară și se săltau sforăind, sprijinindu-se cu labele din față de barele de fier ale compartimentelor.

— Ce-or avea? am întrebat eu.

— Nu știu, mi-a răspuns căpitanul Hod, însă mă tem să nu fi simțit apropierea unor...

Deodată, niște răgete formidabile au izbucnit în jurul împrejmuirii *kraalului*.

— Tigri! a strigat căpitanul Hod, năpustindu-se spre cabana lui Mathias Van Guitt.

Însă răgetele fuseseră atât de violente, încât întregul personal al *kraalului* se și afla în picioare, iar furnizorul, urmat de oamenii lui, se ivea în cadrul ușii.

— Un atac!... a strigat el.

— Așa cred, a răspuns căpitanul Hod.

Și fără să-și mai isprăvească fraza, Mathias Van Guitt a înșfăcat o scară și a rezemat-o de gard. Cât ai clipi, se și afla pe ultima treaptă.

— Zece tigri și o duzină de pantere! a strigat el.

— Are să fie primejdios, a răspuns căpitanul Hod. Voiam să mergem să-i vânăm, și iată că ne vânează ei pe noi.

— Puștile! Puștile! a strigat furnizorul de animale.

Și ascultând de ordinele sale, în douăzeci de secunde eram cu toții gata să tragem.

Atacurile unei haite de fiare sălbatrice sunt destul de dese în Indii. De câte ori locuitorii unor ținuturi bântuite de tigri, în special cei din Sanderband, n-au fost luați cu asalt în propriile lor locuințe! Este o împrejurare de temut și, foarte des, avantajul rămâne de partea asediatorilor!

Între timp, la răgetele din afară se adăugaseră urletele dinlăuntru. *Kraalul* răspundea pădurii. În curte nu ne mai puteam înțelege unii cu alții.

— La palisade! a strigat Mathias Van Guitt, care s-a făcut înțeles mai mult prin semne decât prin cuvinte.

Și fiecare dintre noi s-a repezit la gardul împrejmuitor.

În clipa aceea, bivolii, cuprinși de spaimă, se zbăteau să părăsească țarcul în care stătuseră închiși. Căruțașii zadarnic se străduiau să-i țină pe loc.

Fără veste, poarta, a cărei bară fusese fără îndoială prost fixată, s-a deschis cu violență și o haită de fiare sălbatrice a dat buzna în *kraal*. Și totuși

Kalagani închisese poarta cu cea mai mare grijă, aşa cum făcea în fiecare seară!

— În cabană, în cabană! a strigat Mathias Van Guitt! repezindu-se către casă, singura care putea oferi un refugiu.

Vom avea noi oare timp să ajungem până acolo?

De pe acum doi *shikari*, atinși de tigri, se rostogolisera la pământ. Ceilalți, nemaiputând ajunge la cabană, fugeau prin curtea *kraalului*, în căutarea unui adăpost oarecare.

Furnizorul, Storr și șase hinduși se și aflau în casă, a cărei ușă a fost închisă chiar în clipa în care două pantere voiau să se năpustească înăuntru.

Kalagani, Fox și ceilalți care mai rămăseseră teferi, cățărându-se în copaci, se aciuaseră pe primele ramuri.

Căpitanul Hod și cu mine nu mai avusesem nici timpul și nici posibilitatea să ne ducem după Mathias Van Guitt.

— Maucler, Maucler! a strigat căpitanul Hod, care avea brațul drept sfâșiat de o lovitură de gheară.

Cu o izbitură de coadă, un tigru uriaș mă aruncase la pământ. M-am ridicat în clipa în care animalul se întorcea iar spre mine și am alergat în ajutorul căpitanului Hod.

Nu ne mai rămânea decât un singur refugiu: compartimentul rămas gol din cea de a șasea cușcă. Într-o clipă, Hod și cu mine ne și ghemuisem înăuntru și, cu ușa închisă, ne aflam pentru moment la adăpost de fiarele sălbatrice, care s-au năpustit asupra barelor de fier.

Animalele acestea feroce erau atât de îndârjite, iar tigrii închiși în compartimentele vecine atât de furioși, încât cușca, oscilând pe roate, era cât pe ce să se dea peste cap.

Însă tigrii au părăsit-o curând, ca să atace o pradă mai sigură.

La ce scenă asistam privind printre grătiile compartimentului și văzând-o în toate amănuntele!

— S-a întors lumea pe dos! a strigat căpitanul Hod, care turba de furie. Ei afară și noi înăuntru!

— Și rana dumitale? l-am întrebat eu.

— E un fleac!

În clipa aceea au răsunat cinci sau șase focuri de pușcă. Ele porneau din cabana ocupată de Mathias Van Guitt, împotriva căreia se înverșunau doi tigri și trei pantere.

Unul dintre animale a căzut fulgerat de un glonte exploziv, ieșit se vede din carabina lui Storr.

Cât despre celelalte, ele se repeziseră mai întâi asupra turmei de bivoli și nefericitele rumegătoare se găseau lipsite de apărare împotriva unor asemenea adversari.

Fox, Kalagani și hindușii, care fuseseră nevoiți să-și arunce armele spre a se cățăra mai iute în copaci, nu le puteau veni în ajutor.

În acest timp, căpitanul Hod, trecându-și țeava carabinei printre grădiniile cuștii, a tras. Deși brațul său drept, pe jumătate paralizat din cauza rănii, nu-i îngăduia să împuște cu precizia obișnuită, a avut norocul să doboare cel de al patruzeci și nouălea tigru.

În clipa aceea, bivolii înnebuniți au alergat mugind de-a curmezișul curții. Încercau zadarnic să facă față tigrilor, care prin salturi formidabile scăpau de loviturile lor de coarne. Unul dintre ei, purtând pe cap o panteră ale cărei gheare îi sfâșiau greabănul, a ajuns în dreptul porții *kraalului* și s-a năpustit afară.

Alți cinci sau șase bivoli, urmăriți îndeaproape de fiarele sălbaticice, au luat-o la goană pe urmele lui și au dispărut.

Cățiva tigri au dat fuga după ei; însă bivolii ce nu putuseră părăsi *kraalul*, care cu beregatele sfâșiate, care cu burțile spintecate, zăceau morți la pământ.

În răstimp, au izbucnit alte împușcături prin ferestrele cabanei. Dinspre partea noastră, căpitanul Hod și cu mine făceam și noi ce puteam. Însă ne pândea o altă primejdie.

Animalele închise în cuști, foarte ațâțate de înverșunarea luptei, de miroslul de sânge, de urletele semenilor lor, se zbăteau cu o furie de nedescris. Aveau oare să izbutească să sfarme grădiniile? Ar fi fost într-adevăr un lucru de temut.

Ce-i drept, o cușcă de tigri s-a răsturnat. O clipă am crezut că pereții, rupându-se, aveau să le îngăduie să iasă!

Din fericire, nu s-a întâmplat nimic, ba chiar prizonierii nu mai puteau să vadă ce se petrece afară, întrucât cușca a căzut cu peretele zăbrelit în jos.

— Hotărât, asta-i prea mult! șoptea căpitanul Hod încărcându-și iar carabina.

În clipa aceea, un tigru a făcut un salt prodigios și, ajutându-se de gheare, a reușit să se agațe de bifurcația crengilor unui copac, pe care se refugiaseră

doi sau trei *shikari*.

Unul dintre acei nefericiți, însfăcat de gâtlej, a încercat zadarnic să reziste și a fost aruncat la pământ.

O panteră a venit să-și dispute cu tigrul trupul de pe acum lipsit de viață, ale cărui oase trosneau în mijlocul unei bălți de sânge.

— Dar tragedi, tragedi odată! striga căpitanul Hod, de parcă Mathias Van Guitt și tovarășii săi l-ar fi putut auzi.

În ceea ce ne privește, ne era cu neputință să mai intervenim! Isprăvisem cartușele și nu puteam fi decât spectatorii neputincioși ai luptei.

Dar iată că, în compartimentul vecin cu al nostru, un tigru, care încerca să sfarme grădile, a izbutit printr-o zgârlătură violentă să strice echilibrul cuștii. Ea s-a clătinat o clipă și, aproape numai decât, s-a răsturnat.

Loviți ușor în cădere, ne-am ridicat în genunchi. Pereții rezistaseră, însă nu mai puteam vedea nimic din ceea ce se petreceau afară.

Dacă nu vedeam, cel puțin auzeam tot! Ce vacarm de urlete în curtea *kraalului!* Ce miros de sânge îmbiba văzduhul! Se părea că lupta devenise mai violentă. Oare ce se petrecuse? Scăpaseră și prizonierii din alte cuști? Atacau ei cabana lui Mathias Van Guitt? Tigrii și panterele se năpusteau asupra copacilor ca să-i smulgă de acolo pe hinduși?

— Și să nu poți ieși din cutia asta! striga căpitanul Hod, pradă unei furii turbate.

În aceste condiții s-a scurs cam un sfert de oră – un sfert de oră căruia îi număram minutele nesfârșite.

Apoi zgometul luptei a început, încet, încet să scadă. Urletele se auzeau tot mai slab. Salturile tigrilor care ocupau celelalte compartimente ale cuștii noastre se răriseră.

Oare măcelul luase sfârșit?

Deodată, poarta *kraalului* s-a închis iar, cu zgomet. Apoi Kalagani ne-a strigat în gura mare. Vocea lui Fox repeta mereu:

— Domnule căpitan, domnule căpitan!

— Aici sunt! a răspuns Hod.

A fost auzit și aproape numai decât am simțit cum cușca se ridică la loc. O clipă mai târziu, eram liberi.

— Fox, Storr! a strigat căpitanul Hod, care s-a gândit în primul rând la tovarășii săi.

— Prezent! au răspuns mecanicul și ordonanța.

Nu erau nici măcar răniți. Mathias Van Guitt și Kalagani scăpaseră și ei vii și nevătămați. Doi tigri și o panteră zăceau pe jos, lipsiți de viață. Celelalte fiare părăsiseră *kraalul* și Kalagani închisese poarta. Ne aflam cu toții în siguranță.

Niciuna dintre fiarele menajeriei nu izbutise să scape în timpul luptei, ba chiar furnizorul numără un prizonier în plus. Era un tigru Tânăr, prins în cușca rulantă care se răsturnase peste el și sub care fusese încis ca într-o capcană.

Stocul lui Mathias Van Guitt era, aşadar, complet. Însă cât de scump îl costase acest lucru! Cinci bivoli fuseseră uciși, ceilalți fugiseră, iar trei dintre hindușii săi, mutilați îngrozitor, înnotau în propriul lor sânge pe pământul *kraalului*.

Capitolul VI

Despărțirea de Mathias Van Guitt

În restul nopții n-a mai avut loc vreun incident, nici în curte, nici în afară. De data aceasta, poarta fusese încisă bine. Oare cum de se putuse ea deschide în clipa când haita de fiare sălbatrice dădea târcoale palisadei? Era un lucru de-a dreptul inexplicabil, întrucât însuși Kalagani împinsese înapoi în ulucele lor stinghiile solide care asigurau încrizătoarea.

Rana îl făcea pe căpitanul Hod să sufere destul de mult, cu toate că nu-i era zgâriată decât pielea. Însă puțin a lipsit să nu se mai poată folosi de brațul drept.

În ceea ce mă privește, nu mai simteam nimic de pe urma acelei violente lovitură de coadă care mă doborâse la pământ.

Ne-am hotărât deci să ne întoarcem la *Steam House*, de îndată ce avea să se lumineze de ziua.

Cât despre Mathias Van Guitt, dacă nu ținem seama de părerile lui de rău după cei trei oameni pe care îi pierduse, nu se vădea desperat de situație, chiar dacă lipsa bivolilor avea să-l pună într-o oarecare încurcătură în clipa plecării.

«Iată care sunt riscurile meseriei, ne-a spus el. Aveam un fel de presentiment că am să trec printr-o aventură de genul acesta».

Apoi, a pus să fie înmormântați cei trei hinduși. Rămășițele lor au fost depuse într-un colț al curții *kraalului* și înhumate destul de adânc pentru ca fiarele sălbatrice să nu le poată dezgropa.

În răstimp, lumina zorilor începuse să albească spațiul de sub copacii din Tarryani și, după multe strângeri de mâna, ne-am luat rămas bun de la Mathias Van Guitt.

Furnizorul de animale a vrut să ni-i pună la dispoziție pe Kalagani și pe doi dintre hindușii săi, ca să ne însوțească măcar în timpul trecerii noastre prin pădure. Oferta lui a fost primită și, la ora șase dimineața, am ieșit din curtea *kraalului*.

În cursul întoarcerii n-am avut nicio întâlnire neplăcută. Nu mai era nici urmă de tigri sau de pantere. Fiarele, ghifluite, se întorsese că fără îndoială în bârlogurile lor și nu era momentul să mergem să le stârnim.

Cât despre bivolii care fugiseră din *kraal*, fuseseră fie uciși și zăceau printre ierburile înalte, fie rătăceau prin străfundurile ținutului Tarryani și nu mai puteai nădăjdui decât că instinctul are să-i aducă înapoi. Furnizorul trebuia deci să-i socotească pierduți o dată pentru totdeauna.

În marginea pădurii, Kalagani și cei doi hinduși ne-au părăsit. O oră mai târziu, Phann și Black vesteau cu lătrăturile lor întoarcerea noastră la *Steam House*.

I-am povestit lui Banks aventurile prin care trecusem. După cum se înțelege de la sine, ne-a felicitat că scăpasem atât de ieftin. Foarte des, după atacuri de felul acesta, niciunul dintre cei asediați nu s-a putut întoarce ca să povestească isprăvile asediatorilor!

În ceea ce-l privește pe căpitanul Hod, el a trebuit, de voie, de nevoie, să-și poarte brațul în eșarfă; însă inginerul, care era adevăratul medic al expediției, a găsit că rana lui nu era gravă și a afirmat că în câteva zile n-o să-i mai rămână nicio urmă.

De fapt, căpitanul Hod se simțea foarte umilit că a primit o lovitură pe care n-a putut să-o dea înapoi. Și totuși, el mai adăugase un tigru la cei patruzeci și opt care figurau dinainte la activul său!

A doua zi, în după-amiază de 27 august, câinii au început să latre tare, dar cu voioșie.

Colonelul Munro, Mac Neil și Gumi se întorceau în *sanitarium*. Revenirea lor ne-a produs o adevărată ușurare. Să-și fi dus sir Edward Munro expediția la bun sfârșit? Nu știam încă. Lucrul cel mai important era însă că se întorsese viu și nevătămat.

Din prima clipă, Banks a alergat spre el, i-a strâns mâinile și l-a întrebat din priviri ce a reușit să afle.

«Nimic», s-a mulțumit colonelul Munro să răspundă, clătinând din cap.

Așadar, cercetările întreprinse pe granița nepaleză nu duseseră la niciun rezultat și orice conversație privind acest subiect devinea zadarnică. Prinț un singur cuvânt, el părea să ne spună că nici nu mai era cazul să vorbim despre acest lucru.

Mac Neil și Gumi, pe care Banks i-a interogat în cursul aceleiași seri, au fost mai expliciți. Ei i-au adus la cunoștință că sir Edward Munro dorise într-adevăr să vadă din nou porțiunea aceea a Hindustanului în care se refugiase Nana Sahib după reapariția sa în guvernământul Bombay; să se intereseze ce se petrecuse cu însotitorii nababului, să cerceteze dacă nu mai rămăsese nicio urmă a trecerii lor prin acel punct al frontierei indo-chineză, să încerce să afle dacă, în lipsa lui Nana Sahib, fratele său Balao Rao nu se ascundea cumva prin ținutul menționat mai sus, nesupus încă dominației engleze – acesta fusese scopul colonelului Munro. Or, din cercetările sale rezulta, fără nicio îndoială, că răzvrătiții părăsiseră țara. Nu mai rămăsese nici urmă din tabăra în care înfăptuiseră falsa înmormântare menită să facă demnă de crezare moartea lui Nana Sahib. Nicio știre despre Balao Rao. Cât despre tovarășii acestora, n-a aflat nimic care să-i poată îngădui să apuce pe urmele lor. Odată nababul ucis în defileul munților Satpura și oamenii săi risipiti probabil dincolo de limitele peninsulei, răzbunarea nu mai putea fi îndeplinită. Singurul lucru la care trebuia să ne mai gândim era cum să părăsim granița himalayană și să ne urmăram călătoria întorcându-ne spre sud, în sfârșit, cum să ne isprăvим itinerarul de la Calcutta la Bombay.

Am hotărât deci data plecării, pe care am fixat-o peste o săptămână, adică la 3 septembrie. Se cuvenea să-i lăsăm căpitanului Hod timp suficient ca să i se vindece complet rana. Pe de altă parte, colonelul Munro, vizibil ostenit de pe urma obositoarei sale excursii într-o țară greu de străbătut, avea nevoie de câteva zile de odihnă.

Între timp, Banks își începea pregătirile de plecare. Pentru a repune trenul în stare de funcționare spre a putea coborî iar în câmpie și a străbate ruta Himalaya – guvernământul Bombay, avea multe de făcut timp de o săptămână întreagă.

Mai întâi, am căzut de acord să schimbăm pentru a doua oară itinerarul, astfel încât să ocolim marile orașe din nord-vest – Meerat, Delhi, Agra, Gwalior, Jhansi și altele, în care revolta de la 1857 lăsase prea multe nenorociri în urma ei. Tot ceea ce ar fi putut să i le recheme în amintire

colonelului Munro trebuia să dispară, odată cu ultimii rebeli ai insurecției. Locuințele noastre rulante urmau aşadar să străbată provinciile fără a se opri în orașele principale, însă ținutul merită osteneala de a fi vizitat numai pentru frumusețile lui naturale, în această privință, uriașul regat al Sindului nu se compară cu niciun altul. Dinaintea Gigantului nostru de Oțel aveau să se deschidă cele mai pitorești căi din întreaga peninsulă.

Musonul încetase odată cu sezonul ploilor, a cărui perioadă nu se prelungește niciodată după luna august. Primele zile ale lunii septembrie făgăduiau o temperatură plăcută, care avea să facă mai puțin grea cea de a doua parte a călătoriei.

În timpul ultimei săptămâni a șederii noastre în *sanitarium*, Fox și Gumi au fost nevoiți să aprovizioneze zilnic cămara. Însoțiți de cei doi câini, ei au străbătut zona aceea de mijloc în care mișună potârnichile, fazanii și dropiile. Zburătoarele, păstrate în ghețăria Casei cu aburi, aveau să procure o excelentă carne de vânat pentru drumul de întoarcere.

Am mai mers de două sau trei ori în vizită la *kraal*. Acolo, și Mathias Van Guitt se pregătea de plecare spre Bombay, privind necazurile ca un filosof care se înalță deasupra mizeriilor mai mici sau mai mari ale existenței.

După cum știți, prin capturarea celui de al zecelea tigru care costase atât de scump, menajeria era completă. Lui Mathias Van Guitt nu-i rămânea deci altceva mai bun de făcut decât să se îngrijească să-și refacă atelajele de bivoli. Niciuna dintre rumegătoarele care fugiseră în timpul atacului fiarelor sălbaticice nu se mai întorsese la *kraal*. După toate probabilitățile, risipite prin pădure, animalele pieriseră de moarte violentă. Era aşadar nevoie să le înlocuiască, ceea ce în asemenea împrejurări părea un lucru greu de îndeplinit. În acest scop, furnizorul îl trimisese pe Kalagani să umble prin fermele și târgușoarele învecinate ținutului Tarryani și-l aștepta cu destulă nerăbdare să se întoarcă.

Cea din urmă săptămână a șederii noastre în Tarryani a trecut fără incidente. Rana căpitanului Hod se vindeca încet, încet. Poate că el socotea să-și încheie campania printr-o ultimă expediție; însă a fost nevoie să renunțe, la stăruințele colonelului Munro. Întrucât nu mai era atât de sigur pe brațul său, la ce bun să se expună riscurilor? Dacă vreo fiară sălbatică îs-ar fi ivit în drum în restul călătoriei, n-ar fi avut atunci ocazia să-și ia revanșa?

— De altfel, i-a atras atenția Banks, te mai află în viață, domnule căpitan, și patruzeci și nouă de tigri au murit de mâna dumitale, ca să nu-i mai socotim și pe cei răniți. După cum se vede, balanța atârnă încă în favoarea dumitale!

— Da, patruzeci și nouă, a răspuns oftând căpitanul Hod, dar eu tare aş mai fi vrut să ajung la cincizeci!

Era limpede că ținea foartea mult la acest lucru.

A sosit și ziua de 2 septembrie. Ne aflam în ajunul plecării. În cursul dimineții, Gumi a venit să ne anunțe vizita furnizorului de animale.

Într-adevăr, Mathias Van Guitt, însotit de Kalagani, venise la *Steam House*. Fără îndoială, în clipa plecării, el voia să-și ia rămas bun de la noi după toate regulile de bună cuviință.

Colonelul Munro l-a întâmpinat în mod cordial. Mathias Van Guitt s-a lansat într-un șir de fraze în care regăseai întreg neprevăzutul vorbăriei sale obișnuite. Parcă ghiceam însă că în spatele cuvintelor lui politicoase se afla un gând ascuns, pe care șovăia să-l rostească.

Și tocmai Banks a atins miezul problemei, atunci când l-a întrebat pe Mathias Van Guitt dacă avusese norocul să-și facă rost de atelaje.

— Nu, domnule Banks, a răspuns furnizorul de animale, Kalagani a străbătut zadarnic satele învecinate. Cu toate că a fost investit de mine cu depline puteri, nu a reușit să procure nici măcar o pereche din aceste utile rumegătoare. Sunt deci nevoit să mărturisesc, cu părere de rău, că, pentru amii conduce menajeria către cea mai apropiată gară, îmi lipsește cu desăvârșire forța motrice. Dispersarea bivolilor mei, provocată de neașteptatul atac din noaptea de 25 spre 26 august, mă pune astfel într-o oarecare încurcătură... Cuștile, împreună cu pensionarii lor cu patru picioare, sunt grele și...

— Și cum veți face ca să le duceți până la gară? l-a întrebat inginerul.

— Nu prea știu, a șovăit Mathias Van Guitt. Caut... chibzuiesc... ezit... Cu toate acestea... clipa plecării a sunat și la 20 septembrie, adică peste optsprezece zile, trebuie să livrez la Bombay comanda de feline...

— Optsprezece zile! a spus Banks. Păi atunci, nu mai aveți nicio oră de pierdut!

— Știu, domnule inginer. Astfel încât nu mai am decât un singur mijloc, doar unul...

— Care?

— Fără să vreau să-l deranjez în vreun fel, acela de a adresa domnului colonel o rugăminte foarte îndrăzneață... fără îndoială...

— Vorbiți, dar, domnule Van Guitt, a spus colonelul Munro, și dacă vă pot ajuta, fiți încredințat că am s-o fac cu placere.

Mathias Van Guitt s-a înclinat, și-a îndreptat mâna dreaptă spre buze, partea superioară a corpului i s-a legănat încetisor și întreaga lui atitudine era aceea a unui om care se simte copleșit de o amabilitate neașteptată.

Pe scurt, furnizorul întreba, dată fiind puterea de tracțiune a Gigantului de Otel, dacă n-ar fi cu puțință să-și lege cuștile rulante în coada trenului nostru, care să le remorcheze până la Etawah, cea mai apropiată stație de *railway*, pe linia Delhi-Allahabad.

Era un traseu care nu depășea trei sute cincizeci de kilometri, pe o șosea destul de bună.

— Este cu puțință să-l satisfacem pe domnul Van Guitt? l-a întrebat colonelul pe inginer.

— Nu văd nicio greutate în asta, a răspuns Banks, și Gigantul de Otel nici măcar n-are să bage de seamă creșterea încărcăturii.

— S-a făcut, domnule Van Guitt, a spus colonelul Munro. Vă vom duce materialul până la Etawah. Trebuie să știm să ne ajutăm ca între vecini, chiar și în Himalaya.

— Domnule colonel, a răspuns Mathias Van Guitt, vă cunoșteam bunătatea și, ca să fiu sincer, contasem și eu puțin pe amabilitatea dumneavoastră.

— Ati avut dreptate, a spus colonelul Munro.

Total fiind astfel stabilit, Mathias Van Guitt s-a pregătit să se întoarcă la *kraal*, pentru a-și concedia o parte din personal care devenise acum de prisos. Găsea cu cale să nu mai păstreze decât patru *shikari*, de care avea nevoie pentru întreținerea cuștilor.

— Pe mâine, deci, a rostit colonelul Munro.

— Pe mâine, domnilor, a răspuns Mathias Van Guitt. Am să aştept la *kraal* sosirea Gigantului dumneavoastră de Otel.

Și furnizorul de animale, foarte fericit de reușita vizitei sale la *Steam House*, s-a retras, nu fără a-și fi făcut o ieșire în stilul unui actor care intră înapoi în culise, urmând toate tradițiile comediei moderne.

Kalagani, după ce l-a privit îndelung pe colonelul Munro, a cărui călătorie la frontierele Nepalului părea să-l fi îngrijorat în mod serios, l-a urmat pe

furnizor.

Ultimele noastre pregătiri fuseseră terminate. Toate materialele fuseseră puse la locul lor. Din *sanitarium* nu mai rămânea nimic. Cele două vagoane rulante nu-l mai aşteptau decât pe Gigantul nostru de Oțel. Elefantul trebuia să le coboare mai întâi până în câmpie, apoi să meargă până la *kraal* ca să ia cuștile și să le aducă, spre a forma trenul. După aceea, urma să străbată de-a dreptul câmpiile Rohilkhandei.

A doua zi, în 3 septembrie, la ora șapte dimineața, Gigantul de Oțel era gata să-și reia funcțiile pe care le îndeplinise atât de conștiincios până atunci. Însă, în clipa aceea, spre marea noastră uluire, s-a produs un incident neașteptat.

Focarul cazanului, închis între coastele animalului, fusese umplut cu combustibil. Lui Kaluth, care tocmai îi dăduse foc, i-a venit atunci ideea să deschidă cutia de fum – între pereții căreia se îmbină tuburile prin care trec produsele arderii și străbat tot cazanul – ca să vadă dacă nimic nu împiedica tirajul.

Însă abia deschisese ușile cutiei, că a și dat numai decât îndărătat și vreo douăzeci de curele au fost proiectate afară cu un șuierat neobișnuit.

Banks, Storr și cu mine ne-am privit mirați, fără să putem ghici cauza acestui fenomen.

— Ei, Kaluth, ce se întâmplă? a întrebat Banks.

— O ploaie de șerpi, domnule, a strigat fochistul.

Într-adevăr, curelele aceleia erau niște șerpi care-și alese să se întâlnească într-o singură locație, într-o clipă ar fi fost prăjite cu toatele.

— Cum, a strigat căpitanul Hod dând fuga într-acolo. Gigantul nostru de Oțel are un cuib de șerpi în măruntaie?

Da, pe legea mea, și încă dintre cei mai primejdioși, unii dintre acei *whip snakes* – șerpi-bici, *gulabi*, cobre negre, șerpi cu ochelari, aparținând celor mai veninoase specii.

Și, în același timp, un superb piton-tigru, din familia boa, își scotea capul ascuțit prin orificiul de sus al coșului, adică prin extremitatea trompei elefantului, care se ridica în mijlocul primelor rotocoale de fum.

Şerpii care ieşiseră vii din tuburi se risipiseră iute printre mărăcini, fără ca noi să fi avut timpul să-i distrugem.

Însă pitonul n-a putut s-o șteargă la fel de uşor din tubul de tablă. Astfel încât căpitanul Hod s-a repezit să-şi ia carabina şi, cu un singur glonte, i-a sfarâmat capul.

Gumi, cătărându-se atunci pe Gigantul de Otel, s-a cocoțat în partea de sus a trompei şi, cu ajutorul lui Kaluth şi a lui Storr, a izbutit să tragă afară uriaşa reptilă.

Nimic mai mareş ca acest boa cu pielea verde-albastră, împodobită cu inele regulate, care părea tăiat dintr-o blană de tigru. Măsura nu mai puţin de cinci metri lungime şi avea grosimea unui braţ de om.

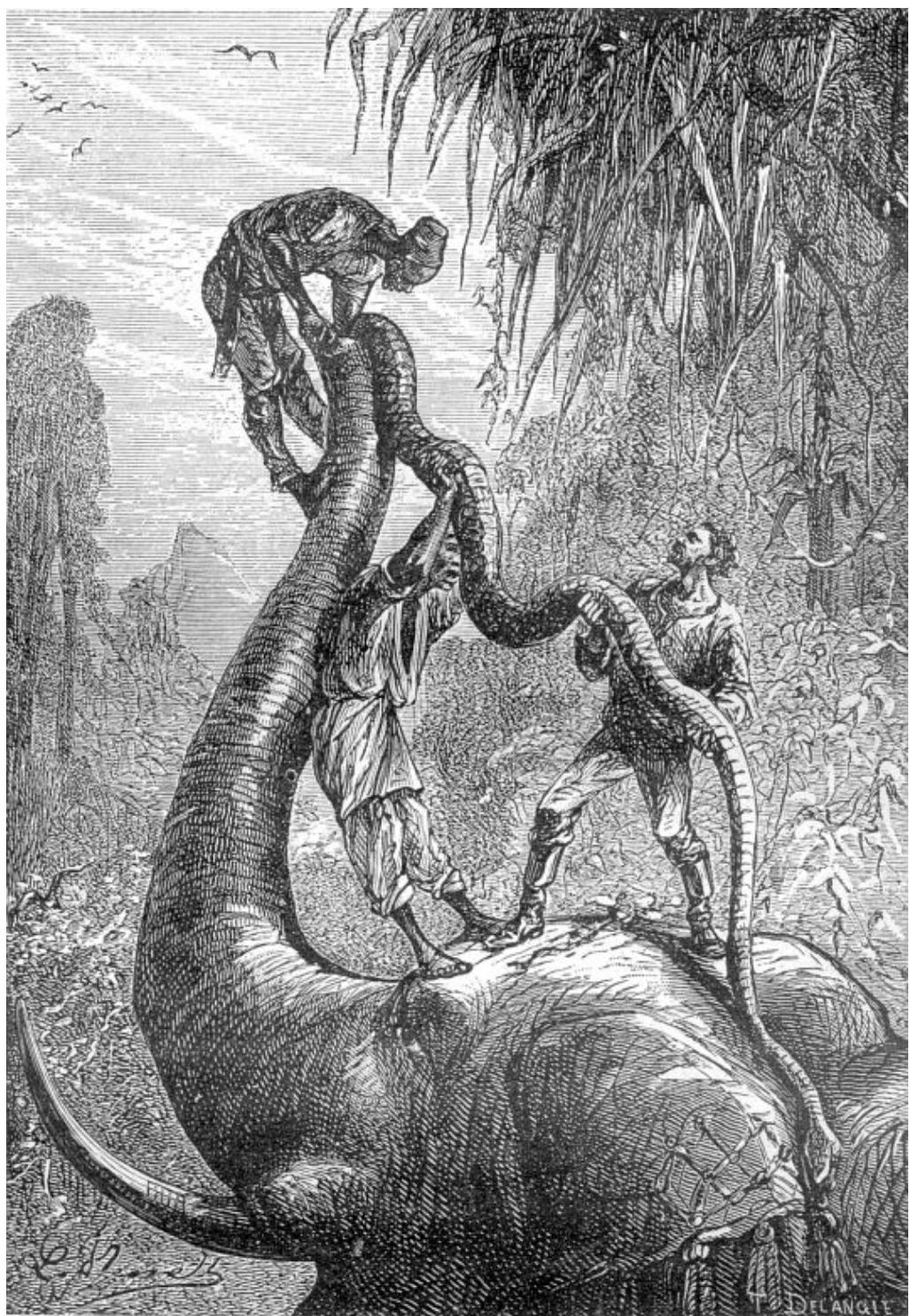
Era deci un exemplar superb al ofidienilor din India şi ar fi făcut parte într-un mod profitabil din menajeria lui Mathias Van Guitt, dat fiind numele de şarpe-tigru care i se dă de obicei. Trebuie să mărturisesc că, totuşi, căpitanul Hod n-a crezut că se cuvine să şi-l treacă în cont.

După scoaterea şarpelui, Kaluth a închis la loc cutia de fum, tirajul a ajuns să se facă regulat, curentul de aer a aţăţat focul din focar, în curând cazanul a început să duduie înăbuşit şi, după trei sferturi de oră, manometrul arăta că presiunea vaporilor este îndestulătoare. Nu mai aveam altceva de făcut decât să pornim la drum.

Cele două vagoane au fost legate unul de celălalt şi Gigantul de Otel a manevrat în aşa chip, încât să se aşeze în fruntea trenului.

Ne-am mai aruncat o privire asupra încântătoarei panorame care se desfăşura spre miazăzi, o ultimă privire asupra minunatului lanţ muntos al cărui profil împodobează ca o dantelă cerul spre miazănoapte, am adresat un ultim bun-rămas lui Dhaulagiri care domină cu piscul său întregul teritoriu al Indiei septentrionale şi o ţuierătură ne-a vestit plecarea.

Coborârea pe șoseaua şerpuitoare a avut loc fără nicio dificultate. Frâna cu aer comprimat stopa cu o putere roţile pe pantele prea abrupte. După o oră, trenul nostru oprea la limita inferioară a ținutului Tarryani, în marginea câmpiei.

Gigantul de Oțel a fost atunci dezlegat și, sub conducerea lui Banks, a mecanicului și a fochistului, s-a înfundat încetîșor într-una dintre largile alei ale pădurii.

Două ore mai târziu, răgetul său se făcea auzit iarăși: ieșea din desisul pădurii, remorcând cele șase cuști ale menajeriei.

De cum a sosit, Mathias Van Guitt și-a reînnoit mulțumirile față de colonelul Munro. Cuștile, în frunte cu un vagon menit să-i găzduiască pe furnizorul de animale și pe oamenii săi, au fost legate de trenul nostru, alcătuind acum un adevărat convoi, format din nouă vagoane.

Un nou semnal al lui Banks, o nouă șuierătură reglementară și Gigantul de Oțel, punându-se în mișcare, a început să înainteze cu măreteie pe șoseaua minunată care coboară spre miazăzi. *Steam House* și cuștile lui Mathias Van Guitt, încărcate cu fiare sălbaticice, nu păreau pentru el mai grele decât un simplu vagon de marfă.

— Ei bine, ce credeți, domnule furnizor? a întrebat căpitanul Hod.

— Cred, domnule căpitan, i-a răspuns destul de îndreptățit Mathias Van Guitt, că, dacă elefantul acesta ar fi fost un animal în carne și oase, era cu mult mai extraordinar.

Șoseaua nu mai era aceeași cu cea pe care venisem până la poalele Himalayei. Ea se îndrepta înspre sud-vest, către Philibit – un mic oraș aflat la o sută cincizeci de kilometri de noul nostru punct de plecare.

Traseul a fost străbătut în tihنă, cu o viteză moderată, fără necazuri și fără piedici.

Mathias Van Guitt lua loc zilnic la masa Casei cu aburi și minunata sa poftă de mâncare onora mereu bucătăria domnului Parazard.

În curând a fost nevoie ca obișnuiții noștri furnizori să-și aducă aportul la întreținerea cămării și căpitanul Hod, acum vindecat – după cum o dovedise împușcătura cu care ucisese pitonul – și-a reluat pușca de vânătoare.

De altfel, odată cu oamenii personalului, era nevoie să fie hrăniți și pensionarii menajeriei, lucru de care se îngrijea *shikarii*. Hindușii aceștia îndemânatici, sub conducerea lui Kalagani – el însuși un țintaș foarte ișcusit – n-au lăsat niciodată să scadă rezerva de carne de bizon și de antilopă. Kalagani era într-adevăr un om deosebit. Cu toate că avea o fire puțin sociabilă, colonelul Munro se purta foarte prietenos cu el, deoarece nu făcea parte dintre aceia care uită cu ușurință un serviciu făcut.

La 10 septembrie, trenul oculea localitatea Philibit fără să oprească, dar nu s-a putut feri de o mare adunare de hinduși care au venit să-l viziteze.

Hotărât lucru, fiarele lui Mathias Van Guitt, oricât de remarcabile ar fi fost ele, nu puteau suporta nicio comparație cu Gigantul de Otel. Nimeni nu le-a aruncat măcar o privire printre grădiniile cuștilor, întreaga admirăție a hindușilor fiind îndreptată asupra elefantului de otel.

Steam House continua să coboare prin lungile șesuri ale Indiei septentrionale, lăsând la câteva leghe spre apus Bareilly, unul dintre principalele orașe ale Rohilkhandei. Înainta când printre păduri populate de o lume întreagă de păsări, cărora Mathias Van Guitt ne făcea să le admirăm «penajul strălucitor», când prin câmpie, străbătând hătișurile acelea de salcâmi spinoși, înalți de doi până la trei metri, numiți de către englezi *wait-a-bit-bush*. Se găseau acolo în număr mare porci mistreți care mâncau cu lăcomie bacele gălbui produse de acești arbori. Câteva asemenea suine au fost ucise – nu fără primejdii, căci sunt într-adevăr niște animale foarte sălbaticice și periculoase. În mai multe rânduri, căpitanul Hod și Kalagani au avut prilejul să dea do vadă de acel sânge rece și de acea ișcusință care făceau din ei doi vânători fără seamă.

Între Philibit și gara Etawah, trenul a avut de trecut peste o porțiune a cursului superior al Gangelui și, după puțin timp, peste albia unuia dintre afluenții săi importanți, Kali-Nadi.

Întregul material rulant al menajeriei a fost dezlegat și *Steam House*, transformată în aparat plutitor, a trecut cu ușurință de pe un mal pe celălalt, peste suprafața fluviului.

Nu tot astfel s-au petrecut lucrurile și cu trenul lui Mathias Van Guitt. A fost rechiziționat bacul și cuștile au fost trecute pe rând peste cele două cursuri de apă. Dacă trecerea ne-a luat ceva timp, măcar ea s-a făcut fără dificultăți prea mari. Furnizorul de animale nu se afla la prima încercare de acest fel și oamenii săi avuseseră de străbătut mai multe fluvii atunci când merseseră către granița himalayană.

Pe scurt, fără incidente vrednice de-a fi povestite, la data de 17 septembrie am ajuns la linia de cale ferată Delhi – Allahabad, la mai puțin de o sută de pași de gara Etawah.

Aici, convoiul nostru avea să se împartă în două, cele două părți urmând să nu se mai reunească niciodată.

Cea dintâi, trebuia să-și continue coborârea spre sud prin teritoriile întinsului regat al Sindului, astfel încât să ajungă la munții Vindhya și să treacă în guvernământul Bombay.

Cea de a doua, urcată pe vagoane-platformă, avea să ajungă la Allahabad și de acolo, cu railwayul de Bombay, să atingă litoralul Mării Arabiei.

Ne-am oprit deci și am organizat tabăra pentru noapte. A doua zi în zori, în timp ce furnizorul trebuia să apuce calea spre sud-est, noi urma ca, tăind drumul acesta în unghi drept, să călătorim aproape de-a lungul meridianului de săpteze și săpte de grade longitudine estică.

Însă, părăsindu-ne, Mathias Van Guitt se vedea nevoit să se despartă de o parte a personalului, care nu-i mai era de niciun folos. Cu excepția a doi hinduși care să se îngrijească de cuștile animalelor în timpul unei călătorii ce nu putea să dureze mai mult de două sau trei zile, el nu mai avea nevoie de nimeni. Odată ajuns la Bombay, unde îl aștepta o navă aflată pe punctul de plecare spre Europa, transbordarea mărfurilor sale urma să fie făcută de către hamalii din port.

Astfel, câțiva dintre *shikarii* lui rămâneau liberi și, printre ei, Kalagani.

Ați aflat cum și de ce ne legasem sufletește de hindusul acesta, după serviciile aduse colonelului Munro și căpitanului Hod.

Atunci când Mathias Van Guitt și-a concediat oamenii, lui Banks i s-a părut că hindusul nu prea știe ce-o să mai facă pe viitor și l-a întrebat dacă nu i-ar fi pe plac să ne însوțească până la Bombay.

Kalagani, după ce a stat o clipă pe gânduri, a primit oferta inginerului, iar colonelul Munro și-a mărturisit mulțumirea pe care o încerca venindu-i în ajutor în această împrejurare. Hindusul urma deci să facă parte din personalul Casei cu aburi și, întrucât cunoștea bine toată partea aceea a Indiei, ne putea fi de mare ajutor.

A doua zi am ridicat tabăra. Nu mai aveam niciun interes să ne prelungim sederea. Gigantul de Otel se afla sub presiune. Banks i-a dat ordin lui Storr să fie gata de plecare.

Nu ne mai rămânea decât să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru, furnizorul de animale. Pentru noi a fost un lucru foarte simplu. Firește că, pentru el, a fost cu mult mai teatral.

Mulțumirile lui Mathias Van Guitt pentru serviciile pe care i le făcuse colonelul Munro au luat în mod necesar o formă amplificată. A «jucat» ultimul act în mod admirabil și a fost desăvârșit în marea scenă a despărțirii.

Printronă o mișcare a mușchilor antebrațului, mâna lui dreaptă a fost întoarsă în pronație, astfel încât palma privea spre pământ. Acest lucru voia să spună că aici, jos, el n-avea să uite nicicând ceea ce-i datora colonelului Munro și că, dacă recunoștința avea să fie izgonită din lumea aceasta pământească, ea își va găsi un ultim refugiu în inima sa.

Apoi, printronă o mișcare inversă, el și-a readus mâna în supinație, adică și-a întors palma, înăltând-o spre zenith, ceea ce însemna că și acolo sus, pe lumea cealaltă, simțăminte dinlăuntrul lui nu se vor stinge și că nici măcar printronă recunoștință veșnică nu se va putea achita de obligațiile pe care le contractase.

Colonelul Munro i-a mulțumit lui Mathias Van Guitt după cum se cuvenea și, după câteva minute, furnizorul de animale al caselor din Hamburg și din Londra dispăruse din fața privirilor noastre.

Capitolul VII

Trecerea râului Betwa

La data de 18 septembrie, iată care era poziția noastră exactă, calculată față de punctul de plecare, de locul de popas și de punctul de destinație:

1. De la Calcutta, o mie trei sute de kilometri.
2. De la *sanitariumul* din Himalaya, trei sute optzeci de kilometri.
3. Până la Bombay, o mie șase sute de kilometri.

Dacă n-am socoti decât distanțele, nu străbătusem nici jumătate din itinerar; însă, ținând seama de cele șapte săptămâni pe care *Steam House* le petrecuse pe frontieră himalayană, se scurseșe mai mult de jumătate din timpul ce trebuia dedicat călătoriei. Părăsisem Calcutta la 6 martie. În mai puțin de două luni, dacă nimic n-avea să ne împiedice mersul, socoteam că vom ajunge pe litoralul apusean al Hindustanului.

De altminteri, itinerarul nostru avea să fie într-o oarecare măsură scurtat. Hotărârea de a ocoli marile orașe distruse în timpul revoltei de la 1857 ne silea să coborâm mai de-a dreptul spre sud. Prin minunatele provincii ale Sindului se deschideau frumoase șosele carosabile și Gigantul de Otel n-avea să întâlnească nicio piedică, cel puțin până la munții din regiunea sa centrală. Călătoria făgăduia aşadar să se desfășoare în cele mai bune condiții, ușor și în deplină siguranță.

Ceea ce avea să facă și mai lesnioasă era prezența lui Kalagani în rândul personalului Casei cu aburi. Hindușul cunoștea de minune toată

partea aceasta a peninsulei. Banks urma să-o constate în cursul aceleiași zile. După prânz, în timp ce colonelul Munro și căpitanul Hod își făceau siesta, Banks l-a întrebat în ce calitate străbătuse el atât de des acele provincii.

— Umblam, i-a răspuns Kalagani, cu una din numeroasele caravane de *banjari* care cără pe spinările boilor provizii de cereale, fie pe seama guvernului, fie pe seama unor particulari. Astfel, am urcat și am coborât de douăzeci de ori prin ținuturile din nordul Indiei.

— Asemenea caravane mai străbat și acum partea aceasta a peninsulei? l-a întrebat inginerul.

— Da, domnule, i-a răspuns Kalagani, și, în anotimpul în care ne găsim, aş fi foarte mirat dacă nu ne-am întâlni cu o trupă de *banjari* mărșăluind către nord.

— Ei bine, Kalagani, faptul că dumneata cunoști atât de bine ținuturile de primprejur ne va fi de mare folos. În loc să trecem prin marile orașe ale regatului Sindului, vom traversa de-a curmezișul câmpii și dumneata ai să ne călăuzești.

— Cu dragă inimă, domnule, i-a răspuns hindusul, pe tonul acela rece cu care răspundeai el de obicei și cu care nu izbutisem încă să mă deprind.

Apoi, a adăugat:

— N-ați vrea să vă arăt în linii mari direcția pe care va trebui să-o urmăm?

— Te rog, chiar.

Și vorbind astfel, Banks a desfășurat pe masă o hartă la scară mică a acestei părți a Indiei, spre a verifica exactitatea informațiilor lui Kalagani.

— Nimic mai simplu, a reluat hindusul. O linie aproape dreaptă are să ne conduceă de la calea ferată spre Delhi până la calea ferată către Bombay, care se întâlnesc la Allahabad. De la gara Etawah, pe care tocmai am părăsit-o, și până la granița Bundelkundului, nu vom avea de trecut decât peste un singur curs de apă mai însemnat, și anume Jumna, iar între graniță și munții Vindhya, peste un al doilea curs de apă, Betwa. Chiar și în cazul când amândouă râurile ar fi ieșit din matcă de pe urma sezonului ploilor, trenul plutitor nu are să fie stânjenit, cred, în trecerea lui de pe un mal pe celălalt.

— Nu are să întâmpine nicio dificultate mai serioasă, i-a răspuns inginerul. Și, odată ajunși în munții Vindhya?...

— Ne vom întrepta puțin spre sud-est, ca să alegem un defileu ușor de străbătut. Chiar și acolo, nicio piedică nu ne va sta în cale. Cunosc un loc de

trecere ale cărui pante sunt destul de blânde. Este pasul Sirgur, pe unde sunt mâname de preferință atelajele.

— Pretutindeni pe unde trec caii, am întrebat eu, poate să treacă și Gigantul nostru de Otel?

— Poate cu siguranță să treacă, mi-a răspuns Banks. Numai că, dincolo de pasul Sirgur, ținutul este foarte accidentat. N-ar fi mai bine să ne îndreptăm spre munții Vindhya mergând de-a curmezișul prin Bhopal?

— Acolo sunt numeroase orașe, a răspuns Kalagani, și va fi greu să le ocolim, iar șipaii s-au distins în mod deosebit în acea zonă în timpul războiului de independență.

Am fost puțin cam mirat de această denumire – «războiul de independență» – pe care o dădea Kalagani insurecției de la 1857. Însă nu trebuie să uităm că vorbea un hindus și nu un englez. De altminteri, se părea că el nu luase parte la revoltă sau, cel puțin, nu spusese niciodată nimic care să ne facă să credem aşa ceva.

— Fie, a răspuns Banks, să lăsăm orașele Bhopalului spre vest, și dacă ești sigur că prin pasul Sirgur ajungem la o șosea practicabilă...

— O șosea pe care am umblat des, domnule, și care, după ce dă ocol lacului Puturia, ajunge, la patruzeci de mile depărtare, la calea ferată Bombay – Allahabad, în apropiere de Jabalpur.

— Într-adevăr, a răspuns Banks, care urmărea pe hartă indicațiile date de hindus. Si pornind din acel punct?...

— Șoseaua cea mare se îndreaptă spre sud-vest și, ca să spun aşa, merge de-a lungul căii ferate până la Bombay.

— Ne-am înțeles, a răspuns Banks. Nu văd nicio piedică serioasă în traversarea munților Vindhya și itinerarul acesta ne convine. La serviciile pe care ni le-ai mai făcut, Kalagani, mai adaugi unul, pe care nu-l vom uita.

Kalagani s-a înclinat și s-ar fi retras dacă, ră zgândindu-se, nu s-ar fi întors spre inginer.

— Ai să-mi pui vreo întrebare? a spus Banks.

— Da, domnule, i-a răspuns hindusul. Aș putea să vă întreb de ce țineți în mod deosebit să ocoliți principalele orașe din Bundelkund?

Banks s-a uitat spre mine. Nu era niciun motiv să-i ascundă lui Kalagani cele privitoare la sir Edward Munro, astfel încât hindusul a fost pus la curent cu situația colonelului. Kalagani a ascultat foarte atent ceea ce-i aducea la cunoștință inginerul. Apoi, cu un ton care vădea o oarecare uimire, a spus:

— Colonelul Munro nu mai are a se teme de Nana Sahib, cel puțin în provinciile acestea.

— Nici în provinciile acestea și nici prin alte părți, i-a răspuns inginerul. Dar, de ce zici «în provinciile acestea»?

— Pentru că, dacă nababul a reapărut, aşa cum s-a spus acum câteva luni, în guvernământul Bombay, a răspuns Kalagani, cu toate cercetările făcute, nu i s-a putut descoperi locul de refugiu și ar fi foarte posibil să fi trecut din nou frontieră indo-chineză.

Răspunsul lui părea să dovedească un lucru: Kalagani n-avea știință de cele petrecute în zona munților Satpura și de faptul că, în luna mai, Nana Sahib fusese ucis de către niște soldați din armata regală la palul Tandit.

— După câte văd, Kalagani, a spus atunci Banks, știrile care străbat India ajung mai greu până în pădurile Himalayei.

Hindusul ne-a ațintit cu privirea și n-a răspuns nimic, întocmai ca un om care nu pricepe despre ce este vorba.

— Da, a reluat Banks, s-ar părea că nu știi că Nana Sahib a murit.

— A murit Nana Sahib? a strigat hindusul.

— Fără îndoială, a răspuns Banks. Guvernul a făcut cunoscute împrejurările în care a fost ucis.

— Ucis? a întrebat Kalagani cătinând din cap. Unde anume ar fi fost ucis Nana Sahib?

— La palul Tandit, în munții Satpura.

— Și când?...

— Acum aproape patru luni, a răspuns inginerul, la 25 mai...

Kalagani, a cărui privire mi s-a părut în clipa aceea ciudată, a încrucișat brațele la piept și n-a spus nimic.

— Ai motive, l-am întrebat eu, să nu crezi în moartea lui Nana Sahib?

— Niciunul, domnilor, s-a mulțumit să-mi răspundă Kalagani. Cred ce-mi spuneți dumneavoastră.

După o clipă, Banks și cu mine rămăsesem singuri și inginerul adăuga:

— Toți hindușii gândesc la fel! Conducătorul șipailor răsculați a ajuns legendar. Superstițioșii ăstia n-au să credă niciodată că a murit, pentru că nu l-au văzut spânzurat!

— Fac și ei, i-am răspuns, întocmai ca bătrâni de pe vremea Imperiului, care, la douăzeci de ani după moartea lui, susțineau că Napoleon mai trăiește!

După ce *Steam House* trecuse cu cincisprezece zile în urmă peste Gangele de Sus, un ținut fertil își desfășura șoselele minunate dinaintea Gigantului de Otel. Era Doab, teritoriu cuprins în unghiul dintre Gange și Jumna, mai înainte ca aceste cursuri de apă să se unească în apropiere de Allahabad. Câmpii aluvionare desătelenite de brahmani cu douăzeci de secole înaintea erei creștine, procedee de cultivare a pământului încă foarte rudimentare la țărani, mari lucrări de irigații datorate inginerilor englezi, câmpuri de bumbac deosebit de înfloritoare, gemetele presei de balotat bumbac lângă fiecare sat, cântecele muncitorilor care le puneau în mișcare, iată impresiile care mi-au rămas despre ținutul Doab, în care a fost întemeiată odinioară biserică primitivă.

Călătoria se desfășura în cele mai bune condiții. Privelîștile se schimbau, s-ar putea zice, după bunul plac al fantaziei noastre. Locuința se deplasa fără osteneală, pentru plăcerea ochilor noștri. Nu era oare acesta, aşa cum pretindea Banks, ultimul cuvânt al progresului în arta locomoției? Care cu boi, căruțe cu cai sau cu catâri, vagoane de *railway* – ce însemnați voi pe lângă casele noastre rulante?

La 19 septembrie, *Steam House* se oprea pe malul stâng al Jumnei, însemnat curs de apă care delimităza în partea centrală a peninsulei țara rajahilor propriu-zisă sau Rajahstanul de Hindustan, care este mai ales țara hindușilor.

Apele Jumnei prindeau să se umfle. Începea să se simtă cum curentul devine mai iute; însă, chiar dacă ne făcea trecerea puțin mai grea, de împiedicat tot nu putea s-o împiedice. Banks a luat câteva măsuri de precauție. A fost nevoie să căutăm un loc mai bun unde să tragem la mal. L-am găsit. După o jumătate de oră, *Steam House* urca pe malul celălalt al râului. Trenurile căilor ferate au nevoie de poduri înălțate cu cheltuieli mari și unul dintre aceste poduri, de formă tubulară, păsește peste Jumna în apropierea fortăreței Selimargh, lângă Delhi. Gigantului nostru de oțel și celor două vagoane ale sale cursurile de apă le oferea o cale la fel de lesnicioasă ca și cele mai bune șosele cu macadam din peninsula.

Dincolo de râul Jumna, ținuturile Rajahstanului cuprind un anumit număr de orașe dintre acelea pe care, din spirit de prevedere, inginerul a vrut să le îndepărteze din itinerarul său. În stânga se găsește Gwalior, pe malul râului Sawunrika, așezat pe un bloc de bazalt, cu superba moschee a lui Musjid, cu palatul Palului, cu ciudata sa Poartă a Elefanților, cu renumita ei fortăreață,

cu vihara ei de creație budistă; cetate veche, căreia orașul modern Lashkar, clădit la doi kilometri depărtare, îi face o concurență serioasă. Acolo, în fundul acestui Gibraltar al Indiei, *rani* din Jhansi, tovarășa devotată a lui Nana Sahib, luptase eroic până în ultimul ei ceas. Acolo, în lupta cu două escadroane ale regimentului al 8-lea de husari din armata regală, ea a fost ucisă, după cum se știe, chiar de mâna colonelului Munro, care luase parte la acțiune împreună cu un batalion din propriul lui regiment. Se mai știe că din ziua aceea dura ura neîndurătoare a lui Nana Sahib, ură pe care nababul căutase să și-o astâmpere, până și-a dat ultima suflare! Da, ar fi fost mai bine ca sir Edward Munro să nu meargă, spre a-și mai reînsufla amintirile, la porțile orașului Gwalior!

După Gwalior, spre apus de noul nostru traseu, se află Antri și câmpia sa întinsă din care țâșnesc, ici și colo, numeroase piscuri, întocmai ca insulițele unui arhipelag. Se mai găsește și Datia, ce numără o existență de nici cinci secole și în care poți admira casele cochete, fortarea centrală, templele cu fleșe felurite, palatul părăsit al lui Birsing-Deo, arsenalul lui Tope-Kana – tot acest întreg alcătuind capitala regatului Datia, tăiat din colțul nordic al Bundelkundului și care s-a pus sub protecția Angliei. Ca și Gwalior, Antri și Datia fuseseră grav lovite de mișcarea insurecțională de la 1857.

Se mai află în sfârșit Jhansi, pe lângă care am trecut la mai puțin de patruzeci de kilometri, la data de 22 septembrie. Orașul adăpostește cea mai importantă garnizoană militară din întreg Bundelkundul, și spiritul revoltei a rămas mereu viu în rândul poporului de jos. Jhansi, oraș relativ modern, face un comerț însemnat cu muselină indigenă și cu stămburi albastre. Nu se găsește aici niciun monument dinaintea întemeierii sale, care nu datează decât din secolul al XVII-lea. Totuși, merită să-i vizitezi cetățuia, ale cărei ziduri exterioare n-au putut fi distruse de proiectile englezesti, și necropola rajahilor, cu un aspect deosebit de pitoresc. Aceasta a fost principala fortarea a șipailor revoltați din India centrală. Aici, cutezătoarea *rani* a provocat prima răscoală, care avea în curând să cuprindă întregul Bundelkund. Aici, sir Hugh Rose a fost nevoit să dea o bătălie care a durat nu mai puțin de șase zile și în timpul căreia și-a pierdut cincisprezece la sută din efectiv. Aici, în ciuda înverșunării lor, Tantia Topi, Balao Rao – fratele lui Nana Sahib – și în sfârșit acea *rani*, deși erau ajutați de o garnizoană de douăsprezece mii de șipai și sprijiniți de o armată de douăzeci de mii de oameni, au fost siliți să cedeze în fața superiorității armelor engleze! Aici,

după cum ne povestise Mac Neil, colonelul Munro îi salvase viața sergentului său, dăruindu-i ultima picătură de apă care-i mai rămăsese. Da! Jhansi, mai mult decât orișicare dintre orașele pline de amintiri funeste, trebuia ținut la distanță într-un traseu ale cărui etape fuseseră alese de către cei mai buni prieteni ai colonelului!

A doua zi, în 23 septembrie, o întâlnire care ne-a întârziat timp de câteva ore a îndreptățit o observație făcută mai înainte de Kalagani.

Era ora unsprezece dimineața. După ce ne-am isprăvit micul dejun, ne aşezasem să ne facem siesta, care în verandă, care în salonul Casei cu aburi. Gigantul de Otel mergea cu o viteză de nouă până la zece kilometri pe oră. O șosea măreată, umbrată de arbori frumoși, se desena în fața lui, printre câmpuri de bumbac și lanuri de cereale. Timpul era frumos, soarele strălucea cu putere. Trebuie să vă spun însă că drumului acestuia mare nu i-ar fi stricat o stropire «municipală», căci vântul înălța trâmbi de praf fin, alb, dinaintea trenului nostru.

Însă, un lucru cu totul deosebit s-a petrecut atunci când, pe o distanță de două sau trei mile, atmosfera ni s-a părut plină de vârtejuri de praf, cum nici măcar un *simun* violent n-ar fi ridicat în deșertul libian.

— Nu pricep cum de se poate produce un asemenea fenomen, a spus Banks, întrucât abia adie un vânt ușor.

— Are să ne explice Kalagani, i-a răspuns colonelul Munro.

A fost chemat hindusul care a venit până în verandă, s-a uitat pe șosea înainte și, fără să șovăie, ne-a spus:

— Este o caravană lungă care urcă spre nord și, după cum v-am prevenit, domnule Banks, este o caravană de *banjari*.

— Ei bine, Kalagani dragă, l-a întrebat Banks, fără îndoială că ai să-ți regăsești acum vreunul dintre vechii tovarăși?

— Se prea poate, domnule, i-a răspuns hindusul, deoarece am trăit multă vreme printre triburile acestea nomade.

— Ai de gând atunci să ne părăsești ca să pleci cu ei? l-a întrebat căpitanul Hod.

— Nicidcum, a replicat Kalagani.

Hindusul nu se înșelase. După o jumătate de oră, aşa puternic cum era, Gigantul de Otel a fost silit să se opreasca din mers în fața unui zid de rumegătoare.

Nu aveam însă de ce să regretăm întârzierea. Spectacolul care se desfășura în fața ochilor noștri merita osteneala de a fi privit.

O turmă, numărând pe puțin patru sau cinci mii de boi, năpădise șoseaua spre sud, pe o distanță de mai mulți kilometri. După cum ne anunțase Kalagani, convoiul de rumegătoare aparținea unei caravane de *banjari*.

— *Banjarii*, ne-a spus Banks, sunt adevărații nomazi ai Hindustanului. Mai curând popor decât trib, fără domiciliu stabil, ei trăiesc vara în corturi, iarna în colibe. Sunt hamalii peninsulei și i-am văzut la treabă în timpul insurecției de la 1857. Printron-un soi de convenție tacită între beligeranți, convoaiele lor erau lăsate să treacă prin provinciile tulburate de revoltă. Întradevăr, ei aprovisionau țara și hrăneau la fel de bine armata regală ca și armata nativă. Dacă ar trebui cu tot dinadinsul să le atribuim acestor nomazi o patrie în India, aceea ar fi Rajputana și îndeosebi, poate, regatul Milwar. Dar, întrucât vor defila prin fața noastră, te sfătuiesc, dragă Maucler, să-i examinezi cu atenție pe acești *banjari*.

Trenul se trăsese prevăzător la o margine a șoselei. N-ar fi putut să țină piept avalanșei de animale cornute, dinaintea cărora nici măcar fiarele sălbaticice n-ar fi șovăit să se cărăbănească.

Am observat cu atenție acel lung cortegiu, aşa cum mă povătuise Banks; însă, mai înainte, se cuvine să constată că, în împrejurarea de față, *Steam House* nu părea să-și producă efectul obișnuit. Gigantul de Otel, atât de deprins să provoace admirarea generală, abia dacă a atras atenția *banjarilor*, învătați fără îndoială să nu se mire de nimic.

Bărbații și femeile din neamul acesta erau admirabili: ei – mari de stat, viguroși, cu trăsături fine, cu nasul acvilin, părul bulat, având culoarea bronzului în care arama roșie ar precumpăni asupra cositorului, îmbrăcați cu tunica lungă și purtând turban pe cap, înarămati cu lance, scut, pavăză rotundă și cu spada aceea mare care se poartă cruciș peste piept; ele – de statură înaltă, bine proporționate, măndre ca și bărbații din tribul lor, cu bustul strâns într-un pieptăraș, cu partea de jos a corpului ascunsă sub cutele unei fuste largi, cu tot trupul înveșmântat din creștet și până-n tălpi într-un soi de draperie elegantă, purtând cercei în urechi, coliere la gât, brățări la mâini și inele la glezne, din aur, din fildeș, din scoici.

Pe lângă bărbați, femei, bătrâni și copii, mergeau cu pas tihnit mii de boi, fără șei sau căpestre, scuturându-și ciucurii roșii sau făcând să le sune clopoțeii de pe cap, purtând în spinare desagi cu grâu sau alte cereale.

Trecea un trib întreg, plecat cu caravana, sub conducerea unui șef ales, un *naik*, a cărui putere este nemărginită pe durata mandatului său. Numai el conduce convoiul, fixează orele de popas, dispune șirurile de corturi din tabără.

În frunte păsea un taur de talie mare, având o înfățișare superbă, învăluit în stofe strălucitoare, împodobit cu un ciorchine de clopoței și de ornamente din scoici. L-am întrebat pe Banks dacă nu știe care sunt funcțiile acestui animal măreț.

— Kalagani ar putea să ni le spună cu precizie, mi-a răspuns inginerul. Unde o fi?

A fost chemat Kalagani. Nu și-a făcut apariția. A fost căutat. Nu se mai găsea pe lângă *Steam House*.

— Fără îndoială, s-a dus spre a-și reînnoi cunoștința cu vreunul dintre foștii săi tovarăși, a spus colonelul Munro, însă se va întoarce înainte de plecare.

Nimic mai firesc, de altfel. Așadar, n-avea de ce să ne neliniștească absența momentană a hindusului; cu toate acestea, în ceea ce mă privește, era un lucru care mă îngrijora.

— Ei bine, a spus atunci Banks, dacă nu mă însel, taurul acesta este, în caravanele *banjarilor*, reprezentantul divinității lor. Pe unde calcă el, pe acolo pășesc cu toții. Când se oprește, fac tabără, însă îmi închipui că taurul ascultă în taină de instrucțiunile *naikului*. Pe scurt, la el se rezumă întreaga religie a acestor nomazi.

Abia la două ore după ce începuse defilarea, am început să zărim capătul nesfârșitului alai. Îl căutam pe Kalagani în ultimele rânduri, când s-a ivit însotit de un hindus care nu semăna la înfățișare cu *banjarii*. Era, fără îndoială, unul dintre indigenii aceia care se angajează pentru o vreme în serviciul caravanelor, aşa cum făcuse și Kalagani în mai multe rânduri. Stăteau de vorbă cu răceală, de parcă abia rosteau cuvintele, aş putea spune. Despre cine sau despre ce or fi vorbit? Se prea poate că despre ținutul pe care tocmai îl străbătuse tribul aflat în marș, ținut în care urma să pătrundem sub conducerea noii noastre călăuze.

Indigenul, care rămăsese în coada caravanei, trecând pe lângă Casa cu aburi, s-a oprit o clipă. S-a uitat cu interes la trenul dinaintea căruia se găsea elefantul artificial și mi s-a părut că îl privește mai cu osebire pe colonelul Munro, însă n-a intrat în vorbă cu noi. Apoi, făcându-i un semn de rămas-

bun lui Kalagani, a ajuns din urmă cortegiul și s-a pierdut curând într-un nor de praf.

Atunci când Kalagani s-a apropiat de noi, el i s-a adresat colonelului Munro, fără a mai aștepta să i se pună întrebări:

— Unul dintre foștii mei tovarăși, care se află în slujba caravanei de două luni de zile, s-a mulțumit el să spună.

Asta a fost tot. Kalagani și-a reluat locul în trenul nostru și, în curând, *Steam House* alerga pe șoseaua însemnată de urmele lungi lăsate de copitele miilor de boi.

A doua zi, la 24 septembrie, Gigantul de Oțel s-a oprit ca să înnoptăm la vreo cinci sau șase kilometri spre răsărit de Urcha, pe malul stâng al râului Betwa, unul dintre principali afluenți ai Jumnei.

Despre Urcha nu se poate spune nimic: n-ai ce vedea acolo. Este fosta capitală a Bundelkundului, un oraș care era înfloritor în prima jumătate a secolului al șaptesprezecelea. Însă, mogulii pe de o parte, maharații pe de alta i-au dat lovitură îngrozitoare, de pe urma cărora ea nu și-a mai revenit niciodată. Și acum, unul dintre cele mai mari orașe ale Indiei centrale nu mai este decât un târgușor, locuit de câteva sute de țărani care trăiesc în mizerie.

Am spus că venisem să poposim pe malurile râului Betwa. Mai exact ar fi să spun că *Steam House* s-a oprit la oarecare distanță de malul stâng al râului.

Ce-i drept, acest însemnat curs de apă, aflat în plină creștere, își ieșea atunci din matcă și se revărsa din belșug peste maluri. De aceea, am fi putut să ne izbim de unele greutăți vrând să trecem peste el. Rămânea însă de văzut pentru a doua zi ce puteam face. Noaptea devenise prea întunecoasă pentru ca Banks să mai poată lua atunci o hotărâre.

Urma aşadar ca, îndată după siesta de seară, fiecare dintre noi să meargă în cabina lui și să se culce.

Niciodată, nici chiar în împrejurări deosebite, nu puneam să fie păzită tabăra pe timpul nopții. La ce bun, de altfel? Ar fi putut oare cineva să ne fure locuințele rulante? Nu. Ar fi putut cineva să ne fure elefantul? Nici atât. El s-ar fi apărat numai și numai prin propria-i greutate. Cât privește posibilitatea unui atac din partea tâlharilor care bântuie prin aceste provincii, ar fi fost un lucru de necrezut. De altfel, dacă niciunul dintre

oamenii noștri nu stătea noaptea de gardă, erau aici cei doi câini, Phann și Black, care ne-ar fi vestit orișice apropiere suspectă.

Tocmai un asemenea lucru s-a și întâmplat în acea noapte. Pe la două dimineață, ne-au trezit niște lătrături. M-am sculat numaidecât și mi-am găsit tovarășii în picioare.

— Ce se petrece? a întrebat colonelul Munro.

— Latră câinii, i-a răspuns Banks, și, cu siguranță, nu pe de pomană.

— O fi tușit vreo panteră prin hătișurile învecinate! și-a dat cu părerea căpitanul Hod. Hai să coborâm să ne uităm pe la marginea pădurii și, ca măsură de prevedere, să ne luăm puștile cu noi.

Sergentul Mac Neil, Kalagani, Gumi se și aflau pe linia din față a taberei, ascultând, discutând și încercând să-și dea seama de ceea ce se petreceea în umbră. Ne-am dus lângă ei.

— Ei bine, a întrebat căpitanul Hod, nu cumva avem de-a face cu două sau trei fiare sălbatrice care au venit la mal să se adape?

— Kalagani nu crede aşa ceva, a răspuns Mac Neil.

— Atunci, dumneata ce crezi că se petrece? l-a întrebat colonelul Munro pe hindus, care tocmai ni se alăturase.

— Nu știu, domnule colonel, i-a răspuns Kalagani, însă nu este vorba nici despre tigri, nici despre pantere, nici măcar despre șacali.

Mi se pare că zăresc o masă nelămurită pe sub copaci...

— O să vedem noi! a strigat căpitanul Hod, visând mereu la cel de-al cincizecilea tigru care-i mai lipsea.

— Așteaptă, Hod, i-a spus Banks. În Bundelkund este întotdeauna bine să te ferești de tâlharii de drumul mare.

— Suntem destul de numeroși și bine înarmați! a răspuns căpitanul Hod. Eu nu vreau să am conștiința încărcată.

— Fie! a făcut Banks.

Cei doi câini lătrau mai departe, însă fără să arate prin vreun semn că sunt cuprinși de furia aceea pe care le-ar fi pricinuit-o în mod inevitabil apropierea fiarelor sălbatrice.

— Munro, a spus atunci Banks, rămâi în tabără împreună cu Mac Neil și cu ceilalți. În vremea asta, Hod, Maucler, Kalagani și cu mine ne vom duce în recunoaștere.

— Mergem? a strigat căpitanul Hod și, în același timp, i-a făcut semn lui Fox să-l însoțească.

Phann și Black, care și ajunseseră sub acoperământul primilor copaci, ne arătau drumul. N-aveam altceva de făcut decât să-i urmăm.

Abia intrasem în pădure că s-a și auzit zgomot de pași. Fără îndoială, o trupă numeroasă iscodea pe lângă tabăra noastră. Se întrezăreau câteva umbre tăcute, care alergau prin hătișuri.

Cei doi câini lătrau și alergau înainte și înapoi, la câțiva pași în fața noastră.

— Cine-i acolo? a strigat căpitanul Hod.

Niciun răspuns.

— Fie că oamenii aceia nu vor să răspundă, a spus Banks, fie că nu știu englez este.

— Ei bine, atunci știu hindusa, i-am răspuns eu.

— Kalagani, a reluat Banks, strigă-le în limba hindi, că, dacă nu răspund, tragem.

Kalagani, folosind limbajul specific indigenilor din India centrală, le-a ordonat vagabonzilor să înainteze.

Dar, la fel ca și prima dată, n-am auzit niciun răspuns.

A răsunat atunci o împușcătură. Nerăbdătorul căpitan Hod trăsese în direcția unei umbre care se furișa printre copaci.

Detunătura carabinei a fost urmată de o forfoteală nedeslușită. Ni s-a părut că o trupă întreagă de indivizi se împrăștia, apucând-o care spre dreapta, care spre stânga. Ceea ce s-a și dovedit a fi sigur atunci când Phann și Black, care se repeziseră înainte, s-au întors liniștiți, nemaidând niciun semn de tulburare.

— Orice ar fi ei, vagabonzi sau tâlhari, a spus căpitanul Hod, oamenii aceia au bătut repede în retragere!

— Desigur, i-a răspuns Banks, și n-avem altceva mai bun de făcut decât să ne întoarcem la *Steam House*. Însă, ca măsură de prevedere, tabăra va fi păzită până în zori.

După câteva clipe ne și întorsem la tovarășii noștri. Mac Neil, Gumi și Fox s-au înțeles între ei să facă pe rând de gardă, în timp ce noi ceilalți ne-am retras în cabinele noastre.

În restul nopții nu s-au produs alte tulburări. Aveam deci motive să credem că, văzând Casa cu aburi bine apărată, musafirii renunțaseră să-și mai prelungească vizita.

A doua zi, în 25 septembrie, în timp ce se făceau pregătirile de plecare, colonelul Munro, căpitanul Hod, Mac Neil, Kalagani și cu mine am vrut să explorăm pentru ultima dată liziera pădurii.

Banda care se aventurase în timpul nopții nu lăsase nicio urmă. În orice caz, nu aveam de ce să ne facem griji din pricina ei.

Când ne-am întors, Banks lua măsurile de prevedere pentru trecerea Betwei. Râul, revărsat pe o mare întindere, își plimba apele gălbui cu mult dincolo de maluri. Curentul era extrem de iute și ar fi fost nevoie ca Gigantul de Otel să-i țină piept, ca să nu fie tărât la vale.

Inginerul s-a îngrijit mai întâi să găsească locul cel mai nimerit pentru debarcare. Privind cu luneta, el încerca să descopere punctul unde ar fi fost cel mai bine să tragem la malul drept. Albia Betwei se desfășura în această porțiune pe o lărgime de vreo milă. Era, aşadar, cel mai lung traiect nautic pe care trenul plutitor avusese să-l străbată până acum.

— Dar, am întrebat eu, ce fac călătorii sau comercianții când se găsesc în fața unor cursuri de apă umflate aşa de tare? Mi se pare că bacurile ar putea cu greu să țină piept unor curenți atât de iuți, de parcă ar fi niște șuvoaie repezi.

— Ei bine, mi-a răspuns căpitanul Hod, nimic mai simplu! Nici nu trec peste ele.

— Ba da, a spus Banks, trec, însă atunci când au elefanți la dispoziție.

— Cum! Elefanții pot străbate înot asemenea distanțe?

— Fără îndoială, și iată cum se procedează, a răspuns inginerul. Toate bagajele sunt urcate în spinarea acestor...

— Proboscidiensi! a rostit căpitanul Hod, în amintirea prietenului său Mathias Van Guitt.

— Iar *mahouții* îi silesc să intre în curent, a reluat Banks. Mai întâi, animalul șovăie, dă înapoi, rage; însă, resemnându-se, intră în fluviu, începe să înoate și traversează vitejește cursul de apă. Recunosc că unii sunt uneori tărâți și dispar în mijlocul șuvoaierilor repezi, însă asemenea lucruri se petrec rar dacă sunt mânați de călăuze îscusite.

— Bine! a spus căpitanul Hod. Dacă n-avem *niște* elefanți, avem în schimb unul...

— Și acesta ne va fi de ajuns, i-a răspuns Banks. Nu se asemănă el cu acel *Oructor Amphibolis* al americanului Evans care, încă în 1804, mergea pe pământ și plutea pe ape?

Fiecare dintre noi și-a reluat locul în tren și Kaluth s-a dus la focarul lui, Storr în turelă, iar Banks lângă el, îndeplinind funcția de timonier.

Trebuia să străbatem vreo cincizeci de picioare de mal inundat înainte de a ajunge la primele întinderi de ape. Gigantul de Otel s-a zguduit ușor și s-a pus în mișcare. Picioarele sale lungi au intrat în apă, dar n-au început încă să înoate. Era nevoie ca trecerea de pe terenul solid la suprafața lichidă să fie făcută cu oarecare prevedere.

Deodată, zgomotul acelei forfoteli care se produsese în cursul nopții a ajuns iarăși până la noi.

Vreo sută de indivizi ieșeau din pădure gesticulând și strâmbându-se în fel și chip.

— Mii de draci! Erau maimuțe! a strigat căpitanul Hod, râzând din toată inima.

Și într-adevăr, o turmă întreagă de reprezentanți ai neamului simiesc înaintau spre *Steam House* în rânduri strânse.

— Ce vor? a întrebat Mac Neil.

— Să ne atace, fără îndoială! a răspuns căpitanul Hod, totdeauna gata de apărare.

— Nu! N-am a ne teme de nimic, a spus Kalagani, care avusese destul timp să observe banda de maimuțe.

— Dar, în sfârșit, ce vor? a întrebat pentru a doua oară sergentul Mac Neil.

— Să treacă râul în tovărașia noastră, atât și nimic mai mult! a răspuns hindusul.

Kalagani nu se înșelase. N-aveam de-a face cu giboni cu brațele lungi și păroase, supărători și nerușinați, nici cu acei «membri ai aristocraticei familii» care locuiesc în palatul de la Benares. Erau maimuțe din specia langurilor, cele mai mari din întreaga peninsulă, cvadrumane mlădioase, cu pielea neagră și cu fața spână, încunjurată de un colier de favoriți albi care le dau înfățișarea unor avocați bătrâni. În ce privește atitudinile lor ciudate și gesturile exagerate, ele ar fi putut să-i dea lecții până și lui Mathias Van Guitt. Aveau blana ca de șinșila, cenușie pe spate și albă pe burtă, și își purtau coada ridicată în sus.

Am aflat atunci că langurii sunt animale sfinte în întreaga Indie. O legendă spune că ele se trag din războinicii lui Rama, care au cucerit insula Ceylon. La Amber ocupă un întreg palat, Zenanah, în care, în mod

prietenesc, le fac turiștilor onorurile casei. Uciderea lor este oprită cu desăvârșire și nerespectarea acestei legi a costat până acum viața mai multor ofițeri englezi.

Maimuțele acestea, cu o fire destul de blândă și ușor de domesticit, sunt foarte primejdioase atunci când le ataci și, dacă sunt numai rănite, ajung la fel de redutabile ca și hienele sau panterele, după cum afirmă, pe drept cuvânt, domnul Louis Rousselet.

Însă nu era deloc vorba să-i atacăm pe languri, aşa încât căpitanul Hod și-a pus pușca la loc.

Deci Kalagani avea dreptate când pretindea că întreaga trupă, neîndrăznind să înfrunte șuvoiul apelor revărsate, voia să se folosească de aparatul nostru plutitor ca să treacă peste Betwa?

Era cu puțină să fie adevărat, lucru pe care aveam să-l vedem în curând.

Gigantul de Otel, care străbătuse malul, atingea acum albia râului. Curând și trenul a început să plutească odată cu el. Un cot al râului dădea naștere în acest loc unui soi de contracurent de apă stătătoare; aşadar, în primul moment, *Steam House* a rămas aproape nemîscată.

Turma de maimuțe se apropiase și se bălăcea în pânza puțin adâncă de apă care acoperea malul. Niciun fel de demonstrații dușmănoase.

Însă, deodată, iată-le – masculi, femele, tineri și bătrâni – țopăind, sărind, prințându-se de mâna și, până la urmă, săltând până pe acoperișul trenului care părea că le aşteaptă.

În câteva secunde se și găseau – zece pe spinarea Gigantului de Otel, câte treizeci pe fiecare casă, cu totul vreo sută, vesele, familiare, ai putea spune vorbărețe – cel puțin ele între ele – și felicitându-se fără îndoială de a fi găsit, aşa, la țanc, un aparat de navigație care să le îngăduie să-și urmeze călătoria.

Gigantul de Otel a pătruns curând în curent și, întorcându-se înspre amonte, a ținut piept șuvoiului.

Banks s-ar fi putut teme în prima clipă că trenul va fi prea greu din cauza încărcăturii acesteia sporite de pasageri. Dar nu s-a întâmplat nimic. Maimuțele se împărțiseră în mod foarte chibzuit. Le vedea pe crupă, pe turelă, pe gâtul elefantului, ba chiar și în vârful trompei, căci nu se speriau cătuși de puțin de șuvoiul de vaporii. Le vedea și pe acoperișurile rotunjite ale pagodelor noastre, care stănd chincite, care în picioare, unele proptite pe labe, altele spânzurând atârnate de coadă, ba până și în balcoane.

Însă *Steam House* se menținea pe linia ei de plutire mulțumită fericitei aşezări a cutiilor cu aer și n-avea câtuși de puțin a se teme din cauza excesului de greutate.

Căpitanul Hod și cu Fox erau uluiți – și mai cu seamă ordonanța. El aproape că ar fi făcut onorurile Casei cu aburi acestei trupe care se maimuțărea fără rușine. Le vorbea langurilor, le strângea mâna, îi saluta scoțându-și pălăria. Ar fi golit cămara de toate zaharicalele, dacă domnul Parazard, scandalizat de faptul că se găsește într-o asemenea societate, n-ar fi pus lucrurile la punct.

În acest timp, Gigantul de Oțel muncea din greu dând din cele patru labe care băteau apa și funcționau ca niște pagaiile⁵⁶ lungi. Mergând în derivă, el urma linia oblică după care trebuia să ajungem la punctul de acostare.

După o jumătate de oră ajunsem; abia trăsesem la mal și toată trupa aceasta de clovni cvadrumani a sărit pe pământ și a dispărut, făcând salturi mari.

— Ar fi putut măcar să spună mulțumesc! a strigat Fox, nemulțumit de lipsa de bună creștere a tovarășilor noștri de traversare.

I s-a răspuns printr-un hohot de râs. Observația ordonanței nici nu merita mai mult.

Capitolul VIII

Hod contra Banks

Trecusem peste râul Betwa. De gara Etawah ne despărțeau acum doar o sută de kilometri.

S-au scurs patru zile lipsite de incidente, chiar și de incidente de vânătoare. Fiarele sălbaticice erau puțin numeroase prin partea aceea a regatului Sindului.

— Hotărât lucru, repeta destul de înciudat căpitanul Hod, am să ajung la Bombay fără să-l fi ucis pe al cincizecilea!

Kalagani ne călăuzea cu o uimitoare istețime de-a curmezișul aceluia ținut, cel mai puțin populat din întregul teritoriu, a cărui topografie o cunoștea de minune, astfel încât, la 29 septembrie, trenul începea să suie povârnîșul septentrional al munților Vindhya, ca s-o apuce prin pasul Sirgur.

Până acum, traversarea Bundelkundului se făcuse fără nicio piedică. Totuși, regiunea aceasta este una dintre cele mai suspecte din întreaga Indie.

Criminalii caută aici refugiu cu dragă inimă. Tânările de drumul mare sunt nelipsiți.

Este aşadar bine să fii prevăzător și să te păzești foarte serios când străbați ținutul.

Partea cea mai primejdioasă din întregul Bundelkund este zona munților Vindhya, în care tocmai pătrundează *Steam House*. Traseul nu era lung – cel mult o sută de kilometri până la Jabalpur, cea mai apropiată stație de cale ferată pe linia Allahabad – Bombay. Însă nu mai puteam trage speranțe să mergem la fel de iute și cu aceeași ușurință ca prin câmpiiile Sindului. Povârnișuri destul de abrupte, șosele trasate doar în parte, un pământ stâncos, cotituri bruște, anumite porțiuni ale drumului strâmte, totul avea să tindă să ne micșoreze viteza. Banks nu se gândeau să «scoată» mai mult de cincisprezece, douăzeci de kilometri în cele zece ore care alcătuiau o zi de mers. Voi mai adăuga și faptul că, zi și noapte, urma să supraveghem cu grijă împrejurimile drumurilor și locurilor de popas, dând dovadă de o vigilență deosebită.

Kalagani s-a grăbit să ne dea asemenea sfaturi. Nu că am fi fost lipsiți de forță și că n-am fi fost bine înarmați. Mica noastră trupă, împreună cu cele două case și cu turela aceea – o adevărată cazemată pe care o purta în spate Gigantul de Otel – oferea o oarecare «suprafață de rezistență», ca să folosim o expresie la modă. Tânările, dacă își sau de alt neam, ba chiar și thugi, dacă vor mai fi rămas prin porțiunea aceasta sălbatică a Bundelkundului, fără îndoială că ar fi șovăit să ne ia cu asalt. În sfârșit, niciodată nu-i rău să fii prevăzător și era mai bine să fim pregătiți să facem față oricărei situații.

Am ajuns la pasul Sirgur în timpul primelor ore ale aceleiași zile și trenul a început să-l străbată fără prea mare greutate. Din când în când, urcând prin defileuri ceva mai povârnite, a fost nevoie să fie crescută presiunea vaporilor; însă, mânuind de Storr, Gigantul de Otel desfășura numai decât puterea necesară și, în mai multe rânduri, au fost urcate pante cu o înclinare de doisprezece până la cincisprezece centimetri la metru.

În privința greșelilor de itinerar, se părea că nu aveam de ce ne teme. Kalagani cunoștea de minune toate trecătorile acelea șerpuitoare din regiunea munților Vindhya și în mod deosebit pasul Sirgur. Astfel încât nu șovăia niciodată, nici chiar atunci când mai multe drumuri porneau din vreo răspântie pierdută în înaltul stâncilor, în fundul unor chei adânci ori în mijlocul acelor păduri dese de arbori alpini, care nu-ți îngăduiau să vezi la

mai mult de două sau trei sute de pași. Dacă ne părăsea uneori, dacă o lăua înainte, când singur, când însotit de Banks, de mine sau de oricare altul dintre tovarășii noștri de călătorie, o făcea nu ca să recunoască drumul, ci starea în care se afla el.

Și într-adevăr, ploile din timpul sezonului umed, care abia luase sfârșit, mai stricaseră șoselele și surpaseră pământul, împrejurări de care trebuia să ținem seama înainte de-a o apuca pe drumuri pe care n-ar mai fi fost deloc ușor să dăm înapoi.

Deci, în ceea ce privește numai locomoția, totul mergea cât se poate de bine. Ploile încetaseră cu desăvârșire. Cerul, pe jumătate acoperit de cețuri usoare care cerneau lumina soarelui, nu mai amenința cu vreuna din acele furtuni a căror violență este atât de temută în regiunea centrală a peninsulei. Căldura, fără să fi fost prea mare, ne punea totuși răbdarea la încercare timp de câteva ore pe zi; dar, de fapt, temperatura nu depășea o medie foarte ușor de îndurat pentru niște călători aflați într-un loc cu desăvârșire închis și bine acoperit. De vânatul mărunt nu duceam lipsă, aşa încât vânătorii asigurau nevoile mesei fără a fi siliți să se îndepărteze de *Steam House* mai mult decât s-ar fi cuvenit.

Numai căpitanului Hod – și lui Fox, fără îndoială – putea să le pară rău din cauza lipsei fiarelor sălbaticice, atât de numeroase în Tarryani. Însă cum de s-ar fi putut ei aștepta să întâlnească lei, tigri și pantere, acolo unde nu se găseau rumegătoarele de care acestea ar fi avut nevoie pentru hrană?

Totuși, dacă asemenea carnivore lipseau din fauna munților Vindhya, ni s-a ivit prilejul să facem cunoștință mai îndeaproape cu elefanții Indiei – vreau să spun cu elefanții sălbatici, din care nu întâlnisem până atunci decât arareori câte un exemplar.

În ziua de 30 septembrie, pe la prânz, o pereche de asemenea animale superbe a fost văzută umblând înaintea trenului nostru. Când ne-am apropiat, elefanții au dat buzna spre laturile șoselei spre a face loc acestui echipaj, nou pentru ei și care fără îndoială că îi însărcină.

La ce bun să vânezi fără a fi nevoie să o faci, numai pentru simpla plăcere a vânătorului? Căpitanului Hod nici prin cap nu-i trecea un asemenea gând. El s-a mulțumit să admire cele două animale mărețe hălăduind prin cheile acelea pustii, unde pâraiele, torrentele și păsunile le îndestulau toate nevoile.

«Ce ocazie frumoasă ar fi avut acum prietenul nostru Mathias Van Guitt să ne țină un curs de zoologie practicată!» a spus el.

Se știe că India este, prin excelенă, patria elefanților. Pahidermele acestea fac parte cu toatele din aceeași specie – întrucâtva inferioară aceleia a elefanților din Africa – atât acelea care străbat diferitele provincii ale peninsulei, cât și cele cărora li se caută urmele prin Birmania, în regatul Siam și până departe, prin toate ținuturile aflate la răsărit de golful Bengal.

Cum sunt prinse? Cel mai adesea într-un *kiddah*, adică o curte împrejmuită cu un gard. Când este vorba să fie capturată o turmă întreagă, vânătorii, în număr de trei până la patru sute, sub conducerea specială a unui *jemadar* sau sergent indigen, îi dau îndărăt, încet, încet, până în *kiddah*, îi închid acolo, îi despart unii de alții cu ajutorul elefanților domestici, dresați *ad hoc*; li se leagă apoi picioarele dindărăt și capturarea a luat sfârșit.

Însă metoda aceasta, care cere timp și o oarecare desfășurare de forțe, este, de cele mai multe ori, lipsită de eficiență atunci când este vorba să fie prinși masculi mari. Ei sunt, într-adevăr, animale mai sărete, destul de inteligente ca să spargă încercuirea hăitașilor și care se pricep de minune cum să facă să nu fie închise în *kiddah*. Astfel încât un număr de femele îmblânzite sunt puse să-i urmărească timp de câteva zile pe masculi. Ele cără în spinare *mahouți* învăluitori în pături închise la culoare, și atunci când elefanții, care nu bănuiesc nimic, se dedau în tihă desfășărilor somnului, sunt luați fără veste, puși în lanțuri și târâti, fără a fi mai avut timpul să-și vină în fire.

Odinioară – și am mai avut prilejul să-o spun – elefanții erau capturați prin mijlocirea gropilor, adânci de vreo cincisprezece picioare, săpate prin locurile pe unde obișnuiau ei să umble; însă, în cădere, animalele se răneau ori erau ucise, astfel încât să-a renunțat la asemenea procedee barbare.

În sfârșit, prin Bengal și prin Nepal se mai folosește încă lasoul. Este vorba de o adevărată vânătoare, cu peripetii interesante. Sunt aduși elefanți bine dresați, care poartă în spinare câte trei oameni: pe gât un *mahout* care-i mâna; deasupra picioarelor dindărăt un om care-i îmboldește cu un ciocan de lemn cu două capete sau cu un cârlig; în spinare, un hindus, pus să mânuiască lasoul, înzestrat cu un laț. Echipate astfel, pahidermele îl urmăresc pe elefantul sălbatic, uneori ore în sir, prin câmpii și păduri, adesea spre vătămarea serioasă a celor pe care-i poartă în spinare și, până la urmă, animalul, odată prins în laț, cade greoi la pământ, la discreția vânătorilor.

Cu ajutorul unor asemenea metode sunt prinși anual în India un mare număr de elefanți. Nu este o afacere proastă. Pe o femelă se pot obține până la șapte mii de franci, un mascul se vinde cu douăzeci de mii, ba chiar cu cincizeci de mii de franci, atunci când este de rasă pură.

Sunt deci într-adevăr aşa de folositoare aceste animale pentru care se plătesc prețuri atât de mari? Da, și cu condiția să fie hrănite cum se cuvine – cam cu șase sau șapte sute de livre de furaje verzi în opt-sprezece ore, adică aproape aceeași greutate pe care pot ele să-o poată într-o etapă de drum mijlocie – se pot obține reale servicii: transport de trupe și de provizii pentru armată, transportul artilleriei prin ținuturile munțioase sau prin junglele inaccesibile cailor, lucrări de forță executate pe seama unor particulari care le folosesc drept animale de corvoadă. Gigantii aceștia, puternici și ascultători, care pot fi dresați ușor și repede ca urmare a unui instinct special care-i îndeamnă la ascultare, sunt folosiți peste tot în diferitele provincii ale Hindustanului. Însă, întrucât ei nu se înmulțesc în stare domestică, trebuie vânați fără încetare ca să ajungă pentru nevoile peninsulei și să acopere cererile din străinătate.

Astfel încât elefanții sunt urmăriți, hăituiți și prin mijloacele pomenite mai sus. Și cu toate acestea, în ciuda unui consum atât de mare, numărul lor nu pare să scadă defel; în diferite teritorii ale Indiei ei continuă să rămână foarte numeroși.

Ba, aş adăuga eu, rămân chiar prea mulți, după cum veți vedea în curând.

Cei doi elefanți se trăseseră la o parte, aşa cum v-am mai spus, spre a lăsa trenul să treacă; însă, îndărătul lui, și-au reluat mersul întrerupt pentru o clipă. Aproape numai de către ei au ivit după ei alți elefanți și, zorind pasul, au ajuns din urmă perechea pe care tocmai o depășisem. După un sfert de oră puteai număra vreo duzină.

Supravegheau Casa cu aburi, ne urmăreau, rămânând la o distanță de cel mult cincizeci de metri. Nu păreau deloc dornici să ne ajungă din urmă, dar nici să se lase păgubași. Or, ar fi putut să facă acest lucru cu atât mai ușor cu cât, pe povârnișurile care încunjurau coamele munților Vindhya, Gigantul de Otel nu putea să-și iutească mersul.

De altfel, un elefant poate să se miște cu o vitează mai mare decât am fi înclinați să credem – vitează care, după domnul Sanderson, foarte competent în materie, depășește uneori douăzeci și cinci de kilometri pe oră. Prin

urmare, pentru cei de față, nimic n-ar fi fost mai simplu decât, fie să ne ajungă, fie să ne lase în urmă.

Se părea însă că n-aveau de gând aşa ceva, cel puțin pentru moment. Fără îndoială că voiau să se adune în număr mai mare. Într-adevăr, la anumite strigăte, lansate ca o chemare prin gâtlejurile lor uriașe, răspundeau strigătele celor întârziati, dar care urmau același drum.

Pe la ora unu după-amiază, vreo treizeci de elefanți, strânși laolaltă pe șosea, păseau în urma noastră. Alcătuiau acum o bandă întreagă. Nimic nu dovedea faptul că numărul lor n-ar fi putut să mai crească. Dacă o turmă de asemenea pahiderme se compune de obicei din treizeci până la patruzeci de indivizi, care alcătuiesc o familie cu rude mai mult sau mai puțin apropiate, se întâmplă destul de des să întâlnești turme de vreo sută de animale, și călătorii nu se pot gândi la o atare posibilitate fără un oarecare simțământ de neliniște.

Colonelul Munro, Banks, Hod, sergentul, Kalagani și cu mine luasem loc în veranda celui de al doilea vagon și observam ceea ce se petrecea în spatele nostru.

— Numărul lor sporește mereu, a spus Banks, și are să crească, fără îndoială, dacă ținem seama de cei răspândiți pe întreg teritoriul!

— Totuși, am băgat eu de seamă, nu se pot auzi între ei decât de la o distanță destul de mică.

— Nu, mi-a răspuns inginerul, însă se miros unul pe altul și au un simț atât de ascuțit, încât elefanții domestici recunosc prezența elefanților sălbatici, chiar și de la o depărtare de până la trei sau patru mile.

— Este o adevărată migrație, a spus atunci colonelul Munro. Priviți! Se află aici, îndărătul trenului nostru, o turmă întreagă, împărțită în grupuri de câte zece până la doisprezece elefanți, și grupurile acestea vin să ia parte la mișcarea generală. Trebuie să mergem mai repede, Banks.

— Gigantul de Oțel face tot ce poate, i-a răspuns inginerul. Presiunea a ajuns la cinci atmosfere, tiraj avem, dar șoseaua este foarte povârnită!

— Păi, la ce bun să ne grăbim? a strigat căpitanul Hod, căruia astfel de incidente îi stârneau totdeauna buna dispoziție. Să le lăsăm pe animalele acestea prietenoase să ne însotească! Este un alai vrednic de trenul nostru! Ținutul era pustiu, acum nu mai este și iată-ne cum mergem escortați întocmai ca rajahii în călătorie!

— Să-i lăsăm, dar, a răspuns Banks, aşa şi trebuie. De altfel, nici nu văd cum i-am putea împiedica să ne urmeze!

— Dar de ce te temi? I-a întrebat căpitanul Hod. Știi că o turmă este întotdeauna mai puțin de temut decât un elefant singuratic! Sunt niște animale foarte bune!... Ca oile, niște oi mari cu tronpă, nimic altceva!

— Bun! Hod s-a şi entuziasmat! a spus colonelul Munro. Sunt întru totul de acord că, dacă turma rămâne îndărăt şi păstrează distanţa de acum, n-avem a ne teme de nimic; însă, dacă îi vine cheful să vrea să ne depăşească pe şoseaua asta îngustă, *Steam House* ar putea suferi numeroase stricăciuni!

— Fără să mai punem la socoteală, am adăugat eu, că, atunci când se vor găsi pentru prima oară faţă-n faţă cu Gigantul nostru de Otel, nu se ştie cum îl vor întâmpina!

— Îl vor saluta, mii de draci! a strigat căpitanul Hod. Îl vor saluta, tot aşa cum l-au salutat şi elefanţii prinţului Guru Singh!

— Aceia erau elefanţi îmblânziţi, a observat, pe bună dreptate, sergentul Mac Neil.

— Ei bine, a ripostat căpitanul Hod, se vor îmblânzi şi aştea, sau, mai degrabă, vor fi cuprinşi de o uimire care se va preface în respect!

După cum vedeţi, prietenul nostru nu pierduse cătuşii de puțin din entuziasmul său pentru «această capodoperă a creației mecanice, înfăptuită de mâna unui inginer englez!»

— De altminteri, a adăugat el, proboscidienii aştea – ţinea într-adevăr la acel cuvânt – proboscidienii aştea sunt foarte inteligenţi: gândesc, judecă şi compară, fac asociaţii de idei, dau dovadă de o inteligenţă aproape omenească!

— Este un lucru contestabil, i-a răspuns Banks.

— Cum, contestabil! a strigat căpitanul Hod. Păi, nici nu este nevoie să fi trăit în Indii ca să gândeşti astfel! Oare nu sunt folosite aceste vrednice animale la tot soiul de treburi casnice? Se mai găseşte vreun servitor cu două picioare şi lipsit de pene în stare să-i egaleze? Nu este gata elefantul, în casa stăpânului său, să-i facă toate serviciile? Știi, oare, Maucler, ce spun despre el autorii care l-au cunoscut cel mai bine? Dacă stai să-i crezi, elefantul este îndatoritor cu cei care-l iubesc, le poartă poverile, culege pentru ei flori sau fructe, face chetă pentru comunităţile religioase, ca elefanţii renumitei pagode Willenoor din apropiere de Pondicherry, le cumpără de prin bazare trestie de zahăr, banane sau fructe de manghier pe

care le plătește pe socoteala lui, apără în Sanderband turmele și locuința stăpânului împotriva fiarelor sălbatrice, pompează apa din cisterne, plimbă copiii care-i sunt încredințați, cu mai multă grijă decât cea mai bună servitoare din Anglia! Și uman, recunoscător – căci memoria sa este prodigioasă – el nu uită niciodată nici binefacerile, nici nedreptățile! Ascultați-mă pe mine, prieteni, pe acești giganți ai umanității – da, spun ai *umanității* – nu i-ai putea face să strivească o insectă nevătămătoare! Unul dintre prietenii mei – sunt lucruri care nu se pot uita – a văzut cum era pusă o buburuză pe o piatră și unui elefant domestic i s-a poruncit să-o strivească! Ei bine, minunatul pahiderm ținea piciorul ridicat ori de câte ori trecea pe deasupra pietrei aceea și nici poruncile, nici loviturile nu l-au putut face să-o pună peste insectă! Dimpotrivă, dacă i se poruncează să o aducă, el o apuca delicat cu mâna aceea miraculoasă pe care o are în capătul trompei și îi redă libertatea! Mai spune dumneata, acum, Banks, că elefantul nu este bun, generos, superior tuturor celorlalte animale, chiar și maimuței, ba până și câinelui, și că nu trebuie să recunoaștem că hindușii au dreptate atunci când îi acordă aproape tot atâta inteligență ca și omului?

Și căpitanul Hod, ca să-și încheie tirada, n-a găsit altceva mai bun de făcut decât să-și scoată pălăria spre a saluta turma aceea de temut, care ne urma păsind cu gravitate.

— Bine zis, căpitane Hod! a răspuns surâzând colonelul Munro. Elefanții au în dumneata un apărător plin de căldură.

— Hod s-ar putea doar să aibă dreptate, a răspuns Banks, pe când eu o am în mod cert, împreună cu Sanderson, un vânător de elefanți, foarte priceput în tot ceea ce-i privește.

— Ei, și ce spune acel Sanderson al dumitale? a strigat căpitanul Hod, pe un ton destul de disprețuitor.

— El pretinde că elefantul are o inteligență foarte de rând, că faptele cele mai uimitoare pe care le îndeplinesc aceste animale nu decurg decât dintr-o ascultare destul de slugarnică a poruncilor date, mai mult sau mai puțin în secret, de către cornaci!

— Asta-i bună! a ripostat căpitanul Hod, care se înfierbânta.

— În plus, a reluat Banks, el observă cu justețe că hindușii n-au ales niciodată elefantul drept simbol al inteligenței în sculpturile sau desenele lor sacre, acordând în schimb preferință vulpii, corbului și maimuței!

— Protestez! a strigat căpitanul Hod, al cărui brăț, gesticulând, căpăta mișcarea unduită a unei trompe.

— Protestează, domnule căpitan, dar ascultă-mă! a reluat Banks. Sanderson adaugă că lucrul care îi caracterizează pe elefanți este acela că au în cel mai înalt grad «bosa» supunerii, care probabil că le apare ca un cucui de toată frumusețea pe țeastă! El mai face observația că elefantul se lasă prins în capcane copilărești – iată cuvântul nimerit – cum ar fi gropile acoperite cu crengi, și că nu face nicio sforțare spre a ieși din ele! Tot Sanderson bagă de seamă că el se lasă gonit în țarcuri în care ar fi cu neputință să mâni alte animale sălbaticice! În sfârșit, Sanderson constată că elefanții captivi, care izbutesc să fugă, se lasă prinși iar, cu o ușurință care nu face cinste bunului lor simț! Nici măcar experiența nu-i învață să fie prevăzători!

— Biete animale, a ripostat căpitanul Hod pe un ton ironic, cum vă mai scarmăna inginerul ăsta!

— Mai adaug, în fine, și acesta este cel din urmă argument în favoarea tezei mele, a răspuns Banks, că elefanții rezistă des oricăror încercări de domesticire, datorită unei inteligențe neîndestulătoare, și adesea e foarte greu să-i supui, mai cu seamă atunci când sunt foarte tineri sau aparțin sexului slab!

— O asemănare în plus cu ființele omenești! a râs căpitanul Hod. Oare bărbații nu sunt mai ușor de condus decât femeile și copiii?

— Domnule căpitan, i-a răspuns Banks, prea suntem amândoi burlaci ca să fim pricepuți în atare problemă!

— Bun răspunsul!

— Ca să închei, a adăugat Banks, voi spune că nu trebuie să te încrezi în bunătatea exagerată a elefantului, că ar fi cu neputință să ții piept unei turme de asemenea giganți dacă s-ar înfuria din cine știe ce cauză și mi-ar fi plăcut tare mult ca aceia care ne escortează să fi avut în clipa asta treabă înspre nord, de vreme ce noi mergem spre sud!

— Cu atât mai mult, Banks, a răspuns colonelul Munro, cu cât, în timp ce dumneata discutai cu Hod, numărul lor a sporit într-o proporție îngrijorătoare!

Capitolul IX

O sută contra unul

Sir Edward Munro nu se înselase. O turmă de cincizeci până la șaizeci de elefanți mergea acum în spatele trenului. Umblau în rânduri strânsse, iar primii dintre ei se și apropiaseră de *Steam House* – la mai puțin de zece metri – astfel încât era ușor să-i observi cu de-amănuntul.

În frunte păsea unul dintre cei mai mari, însă înălțimea lui, măsurată vertical până la umăr, nu depăsea cu siguranță trei metri. După cum am mai spus, talia acestor animale este mai mică decât aceea a elefanților din Africa, dintre care unii ajung la o înălțime de patru metri. Colții sunt și ei mai scurți decât ai semenilor lor africani, măsurând cel mult un metru și jumătate pe curbura exterioară și având o circumferință de patruzeci de centimetri la ieșirea din pivotul osos care le servește drept bază. Dacă în insula Ceylon pot fi întâlniți un număr oarecare de elefanți lipsiți de asemenea apendice – *mukna*, cum mai sunt numiți colții, armă formidabilă de care știu a se folosi cu dibăcie – ei sunt destul de rari în teritoriile propriu-zise ale Hindustanului.

Îndărătul elefantului din frunte veneau mai multe femele, care sunt de obicei adevăratele conducătoare ale caravanei. De n-ar fi fost prezența Casei cu aburi, ele ar fi alcătuit avangarda iar masculul ar fi rămas cu siguranță în urmă, în rând cu ceilalți tovarăși ai săi. Ce-i drept, masculii nu se pricep deloc să conducă turma. Nu li se încredințează câtuși de puțin grija celor mici, căci nu știu când să facă haltă pentru nevoile acestor «bebeluși», nici ce fel de loc de popas le-ar trebui. Așa încât, din punct de vedere moral, femelele sunt acelea care «poartă colții» în căsnicie și conduc marile migrații.

Acum ar fi fost greu de răspuns la întrebarea din ce cauză umbla astfel turma aceasta, adică dacă nevoia de-a părăsi anumite pășuni secătuite, necesitatea de-a scăpa de începuturile vreunor muște foarte primejdioase sau poate cheful de a urma ciudatul nostru echipaj o împinge să străbată defileurile munților Vindhya. Ținutul era destul de golaș și, după cum au obiceiul, atunci când nu se află prin regiuni împădurite, elefanții călătoresc ziua-n amiază mare. Aveau să se opreasă la căderea nopții, aşa cum vom fi și noi siliți să facem? Asta rămânea de văzut.

— Căpitane Hod, l-am întrebat eu pe prietenul nostru, iată că arergarda de elefanți sporește! Stăruie să crezi că n-avem a ne teme de nimic?

— Bineînțeles! a răspuns căpitanul Hod. De ce ne-ar vrea răul animalele astea? Doar nu sunt tigri. Nu-i aşa, Fox?

— Nici măcar pantere, a răspuns ordonanța care, firește, se alătura totdeauna ideilor stăpânului său.

Însă, auzind acest răspuns, l-am văzut pe Kalagani clătinând din cap în semn de dezaprobat. Era lucru sigur că el nu împărtășea desăvârșita seninătate a celor doi vânători.

— Nu pari prea liniștit, Kalagani, i-a spus Banks, care se uitase la el în aceeași clipă.

— Nu s-ar putea iuți puțin mersul Gigantului? s-a mulțumit să răspundă hindusul.

— Este un lucru destul de greu, a replicat inginerul. Cu toate acestea, vom încerca.

Și Banks, părăsind veranda din spate, s-a întors în turelă, unde se găsea Storr. Aproape numai decât Gigantul de Otel a început să ragă mai des și viteza trenului a crescut.

Nu însemna însă mare lucru, deoarece șoseaua era povârnită. Trenul mergea acum de două ori mai repede, dar situația nu se schimbase câtuși de puțin. Turma de elefanți zorise pasul și atâta tot. Oricum ar fi fost, distanța care o despărțea de *Steam House* nu se micșorase.

Au trecut astfel mai multe ore, fără vreo schimbare mai importantă. După cină, ne-am întors să luăm loc în veranda celui de al doilea vagon.

În clipa aceea, îndărătul nostru șoseaua se întindea în linie dreaptă pe o lungime de cel puțin două mile. Privirea nu ne mai era deci stânjenită de cotituri bruște.

Cât de îngrijorați am fost când am văzut că, în ultima oră, turma elefanților sporise și mai mult! Puteai număra acum cel puțin o sută.

Animalele mergeau în rânduri de câte două sau trei, după lățimea drumului, în tacere, cu același pas, ca să spun aşa, unii cu trompa înălțată, alții cu colții în vânt. Erau ca tălăzuirea unei mări, care înalță valuri mari de la fundul apei. Încă nu se rostogoleau spărgându-se – ca să continui metafora – însă, dacă o furtună avea să dezlănțuie masa aceea mișcătoare, la ce primejdii nu ne-am fi putut aștepta?

Între timp, se lăsa încet noaptea – o noapte care urma să fie lipsită de lumina lunii și de strălucirea stelelor. În zonele de sus ale atmosferei se mișca un soi de ceată.

După cum ne spusește Banks, când avea să se întunece de tot, nu ne mai puteam încăpățâna să umblăm pe drumurile acelea rele și trebuie să ne

oprim. Inginerul a hotărât deci să facă haltă, de îndată ce o lărgire a văii sau fundul vreunor chei mai puțin înguste ar fi putut să îngăduie turmei amenințătoare să treacă pe laturile trenului și să-și urmeze migrația spre sud.

Dar oare turma avea să plece, ori, mai curând, va poposi în locul unde vom face noi tabăra?

Iată marea întrebare.

De altfel, începea să se bage de seamă, odată cu căderea nopții, că elefanții erau cuprinși de o oarecare teamă, de care, în cursul zilei, nu-i văzusem să dea niciun semn. Din plămâni lor uriași a ieșit un fel de muget, puternic, însă înfundat. Acest vacarm a fost urmat de un al doilea zgromot, de un soi mai deosebit.

— Ce fel de zgromot mai e și asta? a întrebat colonelul Munro.

— Este sunetul pe care-l scot elefanții atunci când în preajma lor se găsește vreun dușman! a răspuns Kalagani.

— Și poate că pe noi și numai pe noi ne socotesc astfel? a întrebat Banks.

— Mă tem că da! i-a răspuns hindusul.

Atunci, zgromotul era asemănător unui tunet îndepărtat. El reamintea de acela stârnit, în culisele unui teatru, de vibrațiile unei bucăți de tablă atârnată într-un cui. Frecându-și capetele trompelor de pământ, elefanții scoteau pale uriașe de aer, strânse printr-o inspirație prelungită. De aici și sonoritatea aceea puternică și adâncă – de făcea să ţi se strângă inima – întocmai ca un bubuit de tunet.

Era ora nouă seara.

Ne aflam într-un loc, un soi de câmpie mică și aproape circulară lată de o jumătate de milă, la capătul șoselei ce ducea spre lacul Puturia, în apropierea căruia avusesese de gând Kalagani să ne aşeze tabăra, însă până la lac mai aveam de străbătut cincisprezece kilometri și trebuia să renunțăm să mai merge într-acolo înainte de căderea nopții.

Banks a dat deci semnalul de oprire. Gigantul de Otel a rămas nemîșcat, însă n-a fost dezlegat de vagoane. Nici măcar focurile nu au fost micșorate spre fundul focarului. Storr a primit ordinul să țină cazanul sub presiune, astfel încât trenul să fie gata să pornească la primul semnal. Trebuia să fim pregătiți pentru orice eventualitate.

Colonelul Munro s-a retras în cabina lui. Cât despre Banks și căpitanul Hod, n-au vrut să se culce și eu am preferat să rămân împreună cu ei. De

altfel, întregul personal era în picioare. Însă ce am fi putut noi face dacă elefanților le venea pofta să se năpustească asupra Casei cu aburi?

În timpul primei ore de veghe, în jurul taberei a continuat să se audă un freamăt înăbușit. Cu siguranță că acele namile se răspândeau prin câmpie. Aveau oare s-o traverseze și să-și urmeze drumul spre sud?

— La urma urmelor, este cu puțință, a spus Banks.

— Ba, probabil că aşa și este, a adăugat căpitanul Hod, al cărui entuziasm rămânea neclintit.

Pe la ora unsprezece, freamătul a scăzut puțin câte puțin și, după zece minute, încetase cu desăvârșire.

Noaptea era foarte liniștită. Până și cel mai mic zgromot străin ar fi putut ajunge până la urechile noastre. Din întuneric nu se auzea nimic în afara sforăitului aceluia înfundat al Gigantului de Otel. Nu se vedea nimic în afara jerbei de scânteie care îi scăpa din când în când prin trompă.

— Ei, a întrebat căpitanul Hod, n-aveam eu dreptate? Elefanții noștri cei cumsecade au plecat!

— Drum bun! am replicat eu.

— Au plecat? s-a mirat Banks, clătinând din cap. O să aflăm noi, îndată!

Apoi, chemându-l pe mecanic, i-a spus:

— Storr, felinarele.

— Îndată, domnule Banks.

După douăzeci de secunde, două șuvoaie electrice țâșneau din ochii Gigantului de Otel și, datorită unui mecanism automat, se plimbau în toate direcțiile orizontului.

Elefanții se aflau aici, într-un cerc mare de jur împrejurul Casei cu aburi, nemîșcați de parcă ar fi fost adormiți, poate chiar dormind. Focurile acestea, care luminau nedeslușit masa lor întunecată, păreau să-i trezească la o viață supranaturală. Prinț-o simplă iluzie optică, acei monștri pe care cădeau puternicele discuri de lumină căpătau proporții uriașe, vrednice să rivalizeze cu acelea ale Gigantului de Otel. Izbiți de aceste proiecții orbitoare, ei se ridicau brusc în picioare, de parcă ar fi fost atinși de o țepușă de foc. Trompa și-o întindeau înainte, colții li se înălțau în aer. Ai fi spus că au să treacă la asaltul trenului. Mugete răgușite le ieșeau dintre fâlcile uriașe. În curând, chiar, furia aceasta neașteptată li s-a transmis tuturor și în jurul taberei noastre s-a înălțat un asurzitor concert, de parcă o sută de trâmbițe ar fi izbucnit laolaltă, într-o chemare răsunătoare.

— Stinge! a strigat Banks.

Curentul electric a fost întrerupt deodată și, aproape numai decât, hărmălaia a încetat.

— Se află aici, așezați în cerc, a spus inginerul, și tot aici se vor găsi și în zori!

— Hm! a făcut căpitanul Hod, a cărui încredere mi s-a părut că începea să se zdruncine.

Ce hotărâre să luăm? I s-a cerut părerea și lui Kalagani. El nu și-a ascuns îngrijorarea de care era cuprins.

Ne puteam gândi să părăsim tabăra în cursul acestei nopți întunecoase? Ar fi fost cu neputință. Și, de altfel, la ce ne-ar fi folosit? Turma de elefanți ne-ar fi urmat fără îndoială, iar greutățile ar fi fost și mai mari decât ziua.

Am hotărât, dar, să nu plecăm decât la revărsatul zorilor. Urma să mergem cu multă băgare de seamă și cu toată viteza posibilă, însă fără a speria acel cortegiu de temut.

— Și dacă animalele se încăpățânează să ne escorteze? am întrebat eu.

— Vom încerca să ajungem în vreun loc în care ei să nu se poată atinge de *Steam House*.

— Și oare vom găsi un asemenea loc înainte de a ieși din munții Vindhya? a întrebat căpitanul Hod.

— Există unul, a răspuns hindusul.

— Care? a întrebat Banks.

— Lacul Puturia.

— La ce distanță se află de aici?

— La vreo nouă mile.

— Numai că elefanții înoată, i-a răspuns Banks, ba poate chiar mai bine decât oricare alte patrupede. Unii au fost văzuți menținându-se la suprafața apei mai mult de o jumătate de zi! Or, nu e de temut că au să ne urmeze pe lacul Puturia și că acolo situația Casei cu aburi va fi și mai primejd uită?

— Nu văd alt mijloc de a scăpa de atacul lor, a spus hindusul.

— Să încercăm să ne folosim de el, a răspuns inginerul.

Era, într-adevăr, singura hotărâre vrednică de luat în seamă. Speram că elefanții nu vor îndrăzni să se aventureze înot în aceste condiții și că, poate, vom izbuti să-i întrecem în viteză.

Am așteptat cu nerăbdare sosirea zilei. Ea nu a întârziat să se arate. În tot restul nopții nu mai avusese loc nicio demonstrație dușmănoasă; însă, la

răsăritul soarelui, am văzut că niciun elefant nu se clintise și că *Steam House* era înconjurate din toate părțile.

La locul de popas s-a produs atunci o mișcare generală. Ai fi zis că elefanții ascultă de un cuvânt de ordine. Și-au scuturat trompele, și-au frecat colții de pământ, și-au făcut toaleta stropindu-se cu apă proaspătă, au păscut de ici și colo câțiva pumni de iarba deasă care se găsea din belșug pe pajiște și, la urmă, s-au apropiat de *Steam House* până într-atâta, încât i-ai fi putut atinge cu o suhiță scoasă pe fereastră.

Banks ne-a îndemnat anume să nu-i provocăm câtuși de puțin. Era de mare importanță să nu le dăm niciun pretext pentru o agresiune neașteptată.

Între timp, o parte din elefanți se trăgeau mai aproape de Gigantul de Otel. Cu siguranță că țineau să-și dea seama ce era animalul acela uriaș care stătea acum neclintit. Îl socoteau ca pe unul dintre semenii lor? Bănuiau oare că în el sălăsluiește o forță miraculoasă? În ajun nu avuseseră prilejul să-l vadă la treabă, deoarece primele lor rânduri se ținuseră mereu la oarecare distanță în spatele trenului.

Însă ce vor face atunci când îi vor auzi răgetul, când din trompă îi vor țășni torente de aburi, când îi vor vedea lungile picioare articulate ridicându-se și coborând, când se va pune în mișcare, trăgând după sine cele două vagoane rulante?

Colonelul Munro, căpitanul Hod, Kalagani și cu mine luasem loc în partea din față a trenului. Sergeantul Mac Neil și tovarășii săi se aflau în spate.

Kaluth stătea dinaintea focarului și îl tot umplea cu combustibil, cu toate că presiunea vaporilor ajunsese de pe acum la cinci atmosfere. Banks, în turelă lângă Storr, ținea mâna pe regulatorul de presiune.

Clipa plecării sosise. La un semn al lui Banks, mecanicul a apăsat pe pârghia sirenei și a răsunat o șuierătură foarte puternică.

Elefanții au ciulit urechile; apoi, dându-se puțin îndărăt au lăsat calea liberă pe o distanță de câțiva pași.

Fluidul a fost introdus în cilindri, un șuvoi de vaporii a țășnit prin trompă, roțile mașinii puse în mișcare au acționat labele Gigantului de Otel și tot trenul s-a zguduit dintr-o dată.

Niciunul dintre tovarășii mei de călătorie n-are să mă contrazică dacă afirm că, mai întâi, printre animalele care se înghesuiau în primele rânduri s-a produs o mișcare vie, datorită surprizei. Printre ele s-a deschis un loc de

trecere mai larg și șoseaua părea îndeajuns de liberă spre a îngădui Casei cu aburi să capete o viteză egală cu aceea a unui cal mergând la trap.

Însă, numaidecât, întreaga «masă proboscidiană» – o expresie a căpitanului Hod – a început să se miște înainte și îndărăt. Primele grupuri au trecut în fruntea alaiului, celelalte urmău trenul. Cu toții păreau foarte hotărâți să nu-l părăsească.

În același timp, pe laturile șoselei, mai lată în acest loc, ne însoțeau alți elefanți, întocmai ca niște cavaleri pe lângă ușile unui rădvan. Masculi și femele mergeau amestecați laolaltă. Erau de toate mărimile și de toate vârstele, adulți de douăzeci și cinci de ani alături de «bărbați maturi» de șaizeci, de bătrâne pahiderme mai mult decât centenare, de copilași pe lângă mamele lor, care, cu buzele lipite de mamele și nu cu trompele – aşa cum s-a crezut uneori – sugeau din mers. Întreaga turmă păstra o anumită ordine, nu se grăbea mai mult decât ar fi fost nevoie, își potrivea pașii după aceia ai Gigantului de Otel.

— Să ne escorteze astfel până în lac, a spus colonelul Munro, sunt de acord...

— Da, i-a răspuns Kalagani, însă ce are să se întâmple atunci când șoseaua se va îngusta din nou?

Aceasta era primejdia.

Nu s-a produs niciun incident în timpul celor trei ore în care am străbătut doisprezece din cei cincisprezece kilometri cât măsura distanța de la tabăra de noapte și până la lacul Puturia. Numai în două sau trei rânduri câțiva elefanți se așezaseră de-a curmezișul șoselei, ca și cum ar fi avut de gând să ne taie drumul; însă Gigantul de Otel, cu colții îndreptați orizontal, a mers spre ei, le-a scuipat vaporii în față, iar ei s-au dat la o parte ca să-i facă loc să treacă.

La ora zece dimineață mai aveam de mers patru sau cinci kilometri până să ajungem pe malul lacului. Acolo – cel puțin aşa trăgeam nădejde – urma să ne aflăm în relativă siguranță.

Se înțelege de la sine că, dacă demonstrațiile dușmănoase ale uriașei turme n-aveau să sporească înainte de a ajunge la malul lacului, Banks gândeau să-l lase în urmă spre apus, fără să se mai opreasă, astfel încât să ieşim a doua zi din regiunea munților Vindhya. De acolo și până la gara Jabalpur n-ar mai fi fost de mers decât câteva ore.

Voi adăuga aici că ținutul nu numai că era foarte sălbatic, ci și cu totul pustiu. Niciun sat, nicio fermă – lucru explicat de puținătatea pășunilor – nicio caravană, nici măcar un singur călător. De când intrasem în partea munțoasă a Bundelkundului, nu întâlnisem suflet de om în cale.

Pe la ora unsprezece, valea prin care umbla *Steam House*, între cele două contraforturi ale lanțului muntos, începea să se îngusteze. După cum ne spusese Kalagani, șoseaua ajungea din nou să fie foarte strâmtă până în locul unde dădea spre lac.

Situația noastră, și aşa foarte nelinișitoare, avea să ajungă încă și mai gravă.

Într-adevăr, dacă șirurile de elefanți s-ar fi alungit pur și simplu înaintea și îndărătul trenului, greutătile n-ar fi crescut. Însă cei ce mergeau pe de lături n-ar fi putut să rămână astfel și mai departe. Ori ne-ar fi strivit de pereții stâncosi ai șoselei, ori s-ar fi prăvălit în prăpăstiile care o mărgineau în mai multe locuri. Din instinct, ei au încercat deci să treacă fie în față, fie în spate. De aceea, în curând n-am mai fost în stare nici să înaintăm, nici să dăm înapoi.

— Lucrurile se complică, a spus colonelul Munro.

— Da, a răspuns Banks, și iată-ne siliți să străpungem masa din fața noastră.

— Ei bine, s-o împungem, s-o străpungem! a strigat căpitanul Hod. Ce dracu'! Colții de oțel ai elefantului nostru gigant fac cât colții de fildeș ai acestor animale proaste!

Pentru nestatornicul și schimbătorul căpitan, proboscidienii nu mai erau acum decât niște «animale proaste».

— Fără îndoială, a răspuns sergentul Mac Neil, însă suntem unul contra o sută!

— Înainte, totuși, a strigat Banks, ori, dacă nu, toată turma aceasta are să ne calce în picioare!

O ușoară creștere a presiunii vaporilor a făcut ca Gigantul de Oțel să se miște mai repede. Colții săi au atins crupa unuia dintre elefanții din față.

A urmat strigătul de durere al animalului, căruia i-au răspuns urletele de furie ale întregii turme. Era inevitabilă o luptă, al cărei rezultat nu putea fi prevăzut dinainte.

Ne-am luat armele – puștile încărcate cu gloanțe conice, carabinele încărcate cu gloanțe explozive, revolverele prevăzute cu cartușele lor.

Trebuia să fim gata să respingem orice agresiune.

Primul atac a venit din partea unui mascul gigantic, care, cu o înfățișare cumplită, ținând colții gata pregătiți să izbească și picioarele dindărăt proptite bine în pământ, s-a întors împotriva Gigantului de Otel.

— Un *gunesh!* a strigat atunci Kalagani.

— Aș, n-are decât un colț! a replicat căpitanul Hod, ridicând din umeri în semn de dispreț.

— Aşa este și mai îngrozitor! i-a răspuns hindusul.

Kalagani dăduse elefantului numele de care se folosesc vânătorii spre a desemna pe masculii cărora nu le-a mai rămas decât un singur colț. Asemenea animale sunt ținute la mare cinstă de către hinduși, mai cu seamă atunci când le lipsește colțul drept. Aşa era și cel de față și, după cum ne spusese Kalagani, el era foarte de temut, ca toți cei de acest soi.

Ne-am dat seama numai decât. *Guneshul* a scos un sunet lung ca de trâmbiță, și-a îndoit trompa, căci elefanții nu se folosesc niciodată de ea pentru luptă, și s-a năpustit asupra Gigantului nostru de Otel.

După cum era și firesc, colțul său i-a lovit tabla de pe piept și a străbătut-o dintr-o parte în celalătă; însă, dând înăuntru de armătura groasă a focarului, el s-a rupt dintr-o dată în timpul izbiturii.

Tot trenul a resimțit zguduitura. Totuși, impulsia căpătată l-a târât înainte și l-a respins pe *gunesh*, care, ținându-i piept, încerca zadarnic să reziste.

Însă chemarea sa fusese auzită și înțeleasă. Toată partea dinainte a turmei s-a oprit și a alcătuit un obstacol viu, de neînvins. În aceeași clipă, grupurile dindărăt, urmându-și mersul, s-au năpustit cu violență asupra verandei din spate. Cum să rezisti la asemenea forță de strivire?

Totodată, câțiva dintre elefanții pe care îi aveam în coaste, cu trompele înălțate, s-au apucat de stâlpii vagoanelor, pe care îi zgâltăiau cu violență.

Trebuia să nu ne oprim și asta era treaba trenului, însă mai trebuia să ne și apărăm. Nici cea mai mică șovăială nu ne era îngăduită. Puștile și carabinele au fost ațintite asupra atacanților.

— Să nu trageți niciun foc de pomană! a strigat căpitanul Hod. Prietenii, ochiți acolo unde începe trompa sau în scobitura de sub ochi. N-o să dați greș!

I s-a dat ascultare. Au răsunat mai multe detunături, urmate de urlete de durere.

Trei sau patru elefanți, loviți în locul vulnerabil, căzuseră îndărățul sau pe laturile trenului, împrejurare fericită, întrucât cadavrele lor nu astupau șoseaua. Primele grupuri dăduseră puțin înapoi și trenul și-a putut urma drumul.

— Încărcați iar armele și așteptați! a strigat căpitanul Hod.

Dacă intenționa să aștepte atacul întregii turme, așteptarea n-a durat mult. Asaltul a fost dat cu o asemenea violență, încât am crezut că suntem pierduți.

Deodată a izbucnit un concert de urlete furioase și răgușite. Ai fi zis că sunt acei elefanți de luptă pe care hindușii, printr-un tratament special, îi aduc într-o stare de paroxism a furiei, numită *musth*. Nimic nu este mai îngrozitor și, până și cei mai îndrăzneți «elefantadori», special pregătiți în Guicowar ca să lupte împotriva acestor animale de temut, ar fi dat cu siguranță îndărăț dinaintea asediatorilor Casei cu aburi.

— Înainte! a strigat Banks.

— Foc! a strigat la rândul său Hod.

La răgetul tot mai zorit al mașinii se adăugau detunăturile armelor, însă, în masa aceea nedeslușită, era foarte greu să țintești bine, aşa cum ne sfătuise căpitanul. Fiecare glonte găsea o bucată de carne de găurit, însă nu lovea mortal. Astfel încât elefanții răniți devineau de două ori mai furioși și răspundeau împușcăturilor noastre cu lovitură de colț care spărgeau pereții Casei cu aburi.

Între timp, la detunăturile carabinelor, descărcate în față și în spatele trenului, la trosnetul gloanțelor explozive în trupul animalelor, se adăugau șuierăturile aburilor, supraîncălziți de tirajul artificial. Presiunea creștea mereu. Gigantul de Otel intra în grămadă, o împrăștia, o dădea îndărăț. Totodată, trompa lui mobilă, ridicându-se și coborând ca o măciucă formidabilă, izbea cu lovitură însăspăimântătoare în masa de carne pe care colții săi o sfâșiau.

Înaintam astfel pe șoseaua îngustă. Uneori, roțile patinau, însă până la urmă mușcau iar pământul cu obezile lor vrâstate cu sănțulețe, astfel încât am ajuns în apropierea lacului.

— Ura! a strigat căpitanul Hod, întocmai ca un soldat care se avântă acolo unde învălmășeala luptei este mai mare.

— Ura! Ura! am repetat și noi după el.

Însă, în curând, o trompă s-a năpustit asupra verandei din față. Parcă și aveam în fața ochilor clipa în care colonelul Munro, ridicat de acest laț viu, ar fi fost aruncat sub picioarele elefanților. Și aşa s-ar fi și întâmplat, fără intervenția lui Kalagani, care a tăiat trompa cu o viguroasă lovitură de secure.

Așadar, deși lua parte la apărarea comună, hindusul nu-l pierdea din ochi pe sir Edward Munro. Devotamentul de care dădea dovadă față de persoana colonelului nu se dezmințise niciodată; părea deci să înțeleagă că, dintre noi toți, el trebuia, în primul rând, să fie ocrotit.

Ah, ce mai putere ascundea între coaste Gigantul de Otel! Cu câtă siguranță se înfunda el în masa aceea de animale, întocmai ca o pană a cărei forță de pătrundere este, ca să spun aşa, infinită! Și întrucât, în același timp, elefanții din ariergardă ne împingeau cu capetele, trenul înainta necontenit, aproape fără zguduituri, mergând chiar mai repede decât am fi putut noi să nădăjduim.

Deodată, în mijlocul vacarmului general, s-a auzit un nou zgomot.

Un grup de elefanți strivea de pietrele șoselei cel de al doilea vagon.

— Veniți la noi, veniți la noi! le-a strigat Banks tovarășilor noștri de călătorie care apărau partea din spate a Casei cu aburi.

Gumi, sergentul și Fox au trecut iute din al doilea vagon în cel dintâi.

— Și Parazard? a întrebat căpitanul Hod.

— Nu vrea să-și părăsească bucătăria, a răspuns Fox.

— Luați-l pe sus, luați-l pe sus!

Neîndoielnic, șeful nostru bucătar gândeа că ar fi fost pentru el o dezonoare să-și părăsească postul care-i fusesese încredințat. Însă, mai degrabă ar fi putut avea pretenția să scape din fălcile unui clește decât să țină piept brațelor vânjoase ale lui Gumi, atunci când aceste brațe se puneau pe treabă. Domnul Parazard a fost, așadar, depus în sufragerie.

— Sunteți toți? a strigat Banks.

— Da, domnule, a răspuns Gumi.

— Tăiați bara de legătură.

— Să părăsim o jumătate de tren!... a strigat căpitanul Hod.

— Așa trebuie! a răspuns Banks.

Și, odată bara tăiată și pasarella sfărâmată cu lovituri de secure, cel de al doilea vagon al nostru a rămas în urmă.

Era și timpul. Vagonul tocmai era zguduit, ridicat pe sus, apoi răsturnat, iar elefanții, năpustindu-se și lăsându-se asupra lui cu toată greutatea, l-au zdrobit cu devăvârsire. Acum nu mai rămăsese din el decât o ruină fără nicio formă, care astupa șoseaua îndărătul nostru.

— Hm, a făcut căpitanul Hod pe un ton care ne-ar fi făcut să râdem dacă situația ne-ar fi îngăduit-o, și să mai spui că animalele astea n-ar strivi nici măcar o buburuză!

Dacă elefanții, care deveniseră de-a dreptul feroci, ar fi ajuns să se comporte și față de primul vagon aşa cum se purtaseră cu cel de al doilea, nu ne mai puteam face nicio iluzie asupra soartei care ne aștepta.

— Forțează focurile, Kaluth! a strigat inginerul.

Încă o jumătate de kilometru, un ultim efort și poate că ajungeam pe malul lacului Puturia!

Ultima sforțare, pe care o așteptam de la Gigantul de Otel, puternicul animal a făcut-o sub mâna lui Storr, care a deschis până la capăt regulatorul de presiune. El a produs o adevărată spărtură prin acest meterez de elefanți, ale căror șolduri se desenau mai sus de suprafața masei lor, întocmai ca acele uriașe cruce de cai pe care le putem vedea în tablourile cu scene de bătălie ale lui Salvator Rosa. Apoi, Gigantul de Otel nu s-a mai mulțumit să-i străpungă cu colții: a aruncat asupra lor trâmbi de vaporii fierbinți, i-a sfichiuit cu jeturi de apă clocoțită!... Era de-a dreptul măreț!

În sfârșit, după ultima cotitură a șoselei, s-a ivit lacul.

Dacă mai putea să reziste încă zece minute, trenul nostru s-ar fi aflat în relativă siguranță.

Fără îndoială că elefanții au simțit acest lucru, fapt care aducea dovezi în favoarea inteligenței lor, a cărei cauză o susținuse căpitanul Hod. Pentru ultima dată, ei au încercat să ne răstoarne vagonul.

Însă armele de foc au bubuit iarăși. Gloanțele s-au abătut ca o grindină asupra primelor grupuri. Abia dacă vreo cinci sau șase elefanți ne mai împiedicau mersul înainte. Cea mai mare parte dintre ei au fost doborâți și roțile au scrâșnit mușcând pământul înroșit de sânge.

La o sută de pași de lac, a fost nevoie să-i alungăm pe ultimii elefanți care alcătuiau cel din urmă obstacol.

— Mai tare, mai tare! i-a strigat Banks mecanicului.

Gigantul de Otel huruia de parcă ar fi avut între coaste un atelier de depanatoare mecanice. Vaporii țășneau prin supape cu o presiune de opt

atmosfere. Dacă ar fi fost încărcate oricât de puțin în plus, ele ar fi făcut să explodeze cazanul, al cărui înveliș de tablă fremăta. Din fericire, n-a mai fost nevoie. Forța Gigantului de Oțel era acum irezistibilă. Ai fi putut crede că saltă sub loviturile de piston. Partea de tren care mai rămăsese îl urma, strivind membrele elefanților aruncați la pământ, cu riscul de a se da peste cap. Dacă ar fi avut loc un asemenea accident, se isprăvea cu totii pasagerii Casei cu aburi.

Numai că accidentul nu s-a produs; am ajuns la malul lacului și în curând trenul plutea pe apele sale liniștite.

— Domnul fie lăudat! a spus colonelul Munro.

Orbiți de furie, doi sau trei elefanți s-au năpustit în apele lacului și au început să-i urmărească la suprafață

L. Prang & C°

T. D. Williams

lui pe cei pe care nu izbutiseră să-i nimicească pe uscat.

Însă labele Gigantului de Oțel și-au îndeplinit menirea. Trenul s-a îndepărtat puțin câte puțin de mal și câteva gloanțe, bine țintite, ne-au eliberat de ultimii «monștri marini», în clipa în care trompele lor erau cât pe ce să se repeată asupra verandei din spate.

— Ei bine, domnule căpitan, a strigat Banks, ce crezi despre blândețea elefanților din India?

— Pfui, a făcut căpitanul Hod, tot nu fac cât fiarele sălbatic! Doar vreo treizeci de tigri să fi fost în locul acestei sute de elefanți și să-mi pierd eu slujba dacă, la ora asta, ar mai fi rămas măcar unul dintre noi în viață ca să poată povesti aventura prin care am trecut!

Capitolul X

Lacul Puturia

Lacul Puturia, pe suprafața căruia își găsise un refugiu vremelnic *Steam House*, este situat la vreo patruzeci de kilometri spre răsărit de Damoh. Orașul, capitală a provinciei engleze cu același nume, se află pe calea bunăstării și, cu cei douăsprezece mii de locuitori la care se adaugă o mică garnizoană, domină această primejdioasă porțiune a Bundelkundului. Însă, dincolo de zidurile sale și mai cu seamă în partea orientală a țării, în regiunea cea mai pustie a munților Vindhya, în centrul căreia se află lacul, înrâurirea sa nu se face simțită decât anevoie.

Dar, la urma urmelor, ce putea să ni se mai întâmple mai rău decât întâlnirea cu elefanții, de pe urma căreia scăpasem vii și nevătămați?

Situația era însă îngrijorătoare, întrucât cea mai mare parte a materialelor noastre dispăruse. Unul dintre vagoanele care alcătuiau trenul Casei cu aburi fusese nimicit. Nu mai exista niciun mijloc să-l «repunem pe linia de plutire», ca să folosesc o expresie marinărească. Răsturnat la pământ și strivit de stânci; din carcasa lui, peste care în mod inevitabil trecuseră elefanții, se prea poate să nu mai fi rămas decât niște rămășițe informe.

Și acest vagon, în afară de faptul că slujea drept locuință pentru personalul expediției, cuprindea nu numai bucătăria și cămara, ci și rezervele de hrană și de muniții. Nu ne mai rămăseseră decât vreo duzină de cartușe, dar nu prea părea probabil să avem nevoie a ne folosi de armele de foc înainte de a ajunge la Jabalpur.

Cât privește hrana, aceasta era o altă problemă, ba încă una și mai greu de rezolvat.

Într-adevăr, din proviziile din cămară nu ne mai rămăsese nimic. Chiar admitând că în seara zilei următoare am fi putut ajunge la gara Jabalpur, aflată la o distanță de șaptezeci de kilometri, trebuia să ne resemnăm să stăm nemâncăți timp de douăzeci și patru de ore.

Pe legea mea, nici n-aveam altceva de făcut!

În această împrejurare, cel mai mâhnit dintre toți a fost, firește, domnul Parazard. Pierderea cămării, distrugerea laboratorului său culinar, risipirea rezervelor îl lovise că drept în inimă. Nu și-a ascuns desperarea și, uitând de primejdiile din care scăpasem ca prin minune, el nu s-a arătat preocupat decât de situația personală în care se afla.

Astfel încât, în clipa în care, strânși în salon, ne pregăteam să discutăm hotărârea pe care urma să-o luăm în împrejurările de față, domnul Parazard, solemn ca totdeauna, s-a ivit în prag și a cerut să ne «facă o comunicare de cea mai mare gravitate».

— Vorbiți, domnule Parazard, i-a răspuns colonelul Munro, invitându-l să intre.

— Domnilor, a rostit cu gravitate bucătarul nostru, știți, desigur, că întregul material pe care îl transporta cea de a doua locuință a Casei cu aburi a fost distrus în această catastrofă! Chiar și în cazul în care ne-ar mai fi rămas provizii, m-aș fi văzut foarte stânjenit, în lipsa bucătăriei, să vă pregătesc o masă, oricât de modestă ar fi fost ea.

— Știm, domnule Parazard, a răspuns colonelul Munro. Este un lucru regretabil, însă vom face și noi ce vom putea și, dacă va fi nevoie să postim, vom posta.

— Într-adevăr, faptul este cu atât mai regretabil, a reluat bucătarul nostru, cu cât, văzând cetele acelea de elefanți care ne asaltaseră și dintre care mulți au căzut sub gloanțele dumneavoastră ucigătoare...

— Frumoasă frază, domnule Parazard! a exclamat căpitanul Hod. După câteva lecții, ați fi ajuns să vă exprimați cu aceeași eleganță ca și prietenul nostru Mathias Van Guitt.

Domnul Parazard s-a înclinat în fața acestui compliment pe care îl luase foarte în serios și, după un suspin, a urmat astfel:

— Vă spun deci, domnilor, că mi s-a oferit o ocazie unică de a mă distinge în meseria mea. Carnea de elefant, după câte am putut judeca, nu

este bună în toate părțile sale, dintre care unele sunt, incontestabil, tari ca o talpă; se pare însă că Autorul Tuturilor a vrut să păstreze în această masă cărnoasă două bucăți de prima calitate, vrednice a fi servite pe masa viceregelui Indiilor. Mă refer la limba animalului, care este extraordinar de savuroasă atunci când e preparată după o rețetă a cărei aplicare îmi aparține în exclusivitate, și la picioarele pahidermului...

— Pahiderm?... Prea bine, deși proboscidian ar fi mai elegant, a spus căpitanul Hod, aprobându-l cu un gest.

— ...picioare, a reluat domnul Parazard, din care se poate face una dintre cele mai bune ciorbe cunoscute în arta culinară al cărei reprezentant sunt la *Steam House*.

— Ne faceți să ne lase gura apă, domnule Parazard, a răspuns Banks. Din nefericire pe de o parte și din fericire pe de alta, elefanții nu ne-au urmat pe suprafața lacului și mă tem că va trebui să renunțăm, cel puțin pentru câtva timp, la ciorba și la mâncarea pregătite din picioarele și din limba acestui animal savuros, dar redutabil.

— N-ar fi cu puțință, a întrebat bucătarul, să ne întoarcem pe uscat și să ne procurăm...?

— Nu este cu puțință, domnule Parazard. Oricât de perfecte ar fi preparatele dumneavoastră culinare, nu putem înfrunta un asemenea risc.

— Ei bine, domnilor, a reluat bucătarul nostru, binevoiți a primi expresia tuturor regretelor pe care mă face să le încerc această regretabilă aventură.

— Regretele dumneavoastră au fost exprimate, domnule Parazard, i-a răspuns colonelul Munro, și luăm act de ele. Cât despre cină și dejun, nu vă mai preocupați de ele până la sosirea noastră la Jabalpur.

— Nu-mi mai rămâne, deci, decât să mă retrag, a rostit domnul Parazard înclinându-se, fără a pierde nimic din gravitatea sa obișnuită.

Am fi râs din toată inima de atitudinea bucătarului nostru, dacă n-am fi dat ascultare altor preocupări.

Într-adevăr, la atâtea alte complicații, venea să se mai adauge una. Banks ne-a adus la cunoștință că, în clipa aceea, lucrul cel mai regretabil nu era nici lipsa merindelor și nici aceea a munițiilor, ci lipsa de combustibil. Niciodată nu era de mirare, deoarece, de douăzeci și patru de ore, nu fusese posibil să reînnoim provizia de lemne necesară alimentării mașinii. Întreaga rezervă se epuizase odată cu sosirea pe lac. Dacă am mai fi avut o oră de mers în plus,

n-am mai fi ajuns până acolo și primul dintre vagoanele Casei cu aburi ar fi avut aceeași soartă ca și cel de al doilea.

— Acum, a adăugat Banks, nu mai avem nimic de ars; presiunea scade, și coborât la două atmosfere și nu mai există niciun mijloc să facem să urce!

— Situația este, aşadar, atât de gravă precum crezi, Banks? a întrebat colonelul Munro.

— Dacă n-ar fi vorba decât să ne întoarcem la mal, de care încă nu ne-am depărtat prea mult, ar mai fi putință, a răspuns Banks. Am ajunge până acolo într-un sfert de oră. Dar, să ne întoarcem într-un loc în care – fără îndoială – turma de elefanți a rămas strânsă laolaltă, ar fi prea imprudent. Nu, dimpotrivă, trebuie să traversăm lacul Puturia și să căutăm un loc de debarcare pe malul său dinspre sud.

— Cât de lat ar putea să fie lacul în partea aceasta? a întrebat colonelul Munro.

— Kalagani evaluează distanța la vreo șapte sau opt mile. Or, în condițiile în care ne aflăm, am avea nevoie de mai multe ore ca să-o străbatem și, vă repet, în mai puțin de patruzeci de minute, mașina nu se va mai afla în stare de funcționare.

— Ei bine, a răspuns sir Edward Munro, să ne petrecem liniștiți noaptea pe lac. Aici ne aflăm în siguranță. Mâine vom lua o hotărâre.

Era lucrul cel mai bun pe care-l puteam face. De altfel, aveam mare nevoie de odihnă. La ultimul loc de popas, înconjurați de cercul elefanților, niciunul dintre locatarii Casei cu aburi nu putuse dormi, iar noaptea, după cum se spune, fusese o noapte albă.

Însă dacă aceea fusese albă, aceasta avea să fie neagră, ba încă mai mult decât ne-ar fi convenit nouă.

Într-adevăr, pe la șapte, o ceată ușoară începea să se ridice deasupra lacului. Ne reamintim că în timpul nopții precedente neguri groase întunecau zonele superioare ale atmosferei. Datorită diferenței dintre cele două locuri, aici se petrecuse o schimbare. Dacă în tabăra elefanților vaporii se menținuseră la câteva sute de picioare deasupra pământului, nu același lucru se petrecea și la suprafața lacului Puturia, datorită evaporării apei. După o zi destul de călduroasă, straturile de sus și cele de jos ale atmosferei se amestecaseră și întregul lac n-a întârziat să dispară sub o perdea de ceată, la început mai rară, dar care din clipă în clipă devinea tot mai groasă.

Aceasta era deci, aşa cum bine spusese Banks, o complicație de care trebuia să ținem seama.

Tot astfel, după cum ne mai anunțase el, pe la șapte și jumătate s-au făcut auzite ultimele gemete ale Gigantului de Otel; loviturile pistonului s-au încetinit, picioarele articulate au încetat să mai bată apa, presiunea a scăzut la mai puțin de o atmosferă. Nu mai aveam combustibil și nici vreun mijloc de a ne mai procura.

Gigantul de Otel și unicul vagon pe care-l mai remorca atunci pluteau liniștite pe apele lacului, dar fără să se mai deplaseze.

În aceste condiții, în mijlocul cețurilor, ar fi fost și greu să determinăm cu precizie poziția în care ne găseam. În puținul timp cât mașina mai funcționa, trenul se îndreptase către malul dinspre sud al lacului, în căutarea unui punct de debarcare. Or, întrucât Puturia ia forma unui oval destul de alungit, se prea poate ca *Steam House* să nu se fi aflat atunci prea departe de unul dintre maluri.

Se înțelege de la sine că strigătele elefanților, care ne urmăriseră timp de aproximativ o oră, se stinseseră acum în depărtare.

Stăteam aşadar de vorbă cu privire la diferențele eventualități pe care ni le punea în față noua noastră situație. Banks a pus să fie chemat Kalagani, cu care ținea să se sfătuască.

Hindusul a venit îndată și a fost poftit să-și spună părerea.

Ne strânsesem în sufragerie care, primind lumina zilei prin luminatorul de sus, nu avea ferestre laterale. În felul acesta, strălucirea lămpilor aprinse nu se putea vedea din afară. O precauție folositoare, la urma urmelor, căci era mai bine ca poziția Casei cu aburi să nu poată fi cunoscută de tâlharii care poate că dădeau târcoale pe malurile lacului.

La întrebările care i-au fost puse, Kalagani – cel puțin aşa mi s-a părut mie – dădea impresia că mai întâi șovăie să răspundă. Fiind vorba să determine poziția pe care o ocupa trenul plutitor pe apele Puturiei, sunt de acord că era un lucru care putea să-l pună în încurcătură. Poate că o briză slabă dinspre nord-vest acționase asupra Casei cu aburi? Sau poate că un curent ușor ne-a târât înspre capătul cel mai de jos al lacului?

— Haide, Kalagani, a insistat Banks, dumneata știi exact ce întindere are lacul Puturia?

— Fără îndoială, domnule, a răspuns hindusul, însă e tare greu pe o ceață ca asta...

— Ai putea să apreciezi cu aproximație la ce distanță ne aflăm acum de cel mai apropiat mal?

— Da, a răspuns hindusul, după ce a rămas un timp pe gânduri. Distanța nu poate depăși o milă și jumătate.

— Spre răsărit? l-a întrebat Banks.

— Spre răsărit.

— Atunci, dacă am acosta la acest mal, ne-am găsi mai aproape de Jabalpur decât de Damoh?

— Cu siguranță.

— Și chiar la Jabalpur ar trebui să ne aprovizionăm, a spus Banks însă, cine știe când și cum vom putea ajunge la mal! Asta poate să dureze o zi, poate două, și proviziile noastre s-au isprăvit!

— Dar, a sugerat Kalagani, n-am putea încerca, sau măcar unul dintre noi să încerce să ajungă la mal chiar în cursul nopții?

— Cum?

— Înotând până acolo.

— O milă și jumătate pe ceața asta! a răspuns Banks. Ar însemna să-și riște viața...

— Nu-i un motiv ca să nu încercăm, a spus hindusul.

Nu știu de ce, dar din nou mi s-a părut că vocea lui Kalagani nu era sinceră ca de obicei.

— Ai încerca să traversezi lacul înot? l-a întrebat colonelul Munro, care-l observa pe hindus cu atenție.

— Da, domnule colonel, și am motive să cred că voi izbuti.

— Ei bine, prietene, a reluat Banks, ne-ai face un mare serviciu! Odată ajuns pe uscat, ți-ar veni ușor să mergi în gară la Jabalpur și să ne aduci de acolo ajutorul de care avem nevoie.

— Sunt gata să pornesc! a răspuns simplu Kalagani.

Mă așteptam ca sir Edward Munro să-i mulțumească ghidului nostru, care se oferea să îndeplinească o sarcină destul de primejdioasă, la urma urmelor; însă, după ce l-a privit cu și mai mare atenție, colonelul l-a chemat pe Gumi la el.

Gumi și-a făcut îndată apariția.

— Gumi, i-a spus colonelul Munro, dumneata ești un înotător excelent, nu-i aşa?

— Da, domnule colonel.

— Nu te-ar stânjeni prea mult să înoți o milă și jumătate, în noaptea asta, pe apele liniștite ale lacului?

— Nicio milă și nici două.

— Ei bine, a reluat colonelul, iată despre ce este vorba: Kalagani se oferă să ajungă înot până la malul cel mai apropiat de Jabalpur. Însă și pe lac, ca și prin părțile acestea ale Bundelkundului, doi oameni inteligenți și îndrăzneți, în stare să se ajute unul pe celălalt, au mai multe șanse de reușită. Vrei să-l însوțești pe Kalagani?

— Pe dată, domnule colonel, a răspuns Gumi.

— Nu am nevoie de ajutorul nimănuia, a spus Kalagani, însă dacă domnul colonel Munro ține neapărat, îl primesc cu dragă inimă pe Gumi drept însoțitor.

— Porniți atunci, prieteni, și, pe cât sunteți de curajoși, pe atâta să fiți și cu băgare de seamă, a rostit Banks.

După ce s-a luat această hotărâre, colonelul Munro, luându-l pe Gumi la o parte, i-a dat pe scurt câteva sfaturi. Cinci minute mai târziu, cei doi hinduși, cu legătura de veșminte pe cap, își dădeau drumul în apele lacului. Ceața era foarte deasă și câteva mișcări de brațe au fost de ajuns ca ei să se facă nevăzuți.

L-am întrebat atunci pe colonelul Munro pentru ce păruse atât de dornic să-i dea un însoțitor lui Kalagani.

— Prietenii, a răspuns sir Edward Munro, răspunsurile acestui hindus, a cărui fidelitate n-am suspectat-o până acum, nu mi s-au părut a fi sincere!

— Și eu am avut aceeași impresie, am zis.

— În ceea ce mă privește, eu n-am remarcat nimic, a observat Banks.

— Ascultă, Banks, a reluat colonelul Munro, oferindu-se să meargă pe uscat, Kalagani avea un gând ascuns.

— Care anume?

— Nu știu, dar, dacă a cerut să debarce, n-a făcut-o ca să se ducă să ceară ajutor la Jabalpur.

— Hm! a făcut căpitanul Hod.

Banks l-a privit pe colonel, încruntându-se. Apoi i-a spus:

— Munro, până acum Kalagani s-a arătat totdeauna foarte devotat și îndeosebi față de tine! Astăzi tu pretinzi că acest hindus ne trădează! Ce dovedă ai?

— În timp ce Kalagani vorbea, a răspuns colonelul Munro, i-am văzut pielea înnegrindu-i-se și atunci când oamenii cu pielea arămie se înnegresc la față, înseamnă că mint! Îți repet că, în ciuda tuturor presupunerilor în favoarea lui, Kalagani nu a spus adevărul.

Observația lui sir Edward Munro – după cum aveam să constată adesea după aceea – era întemeiată.

Atunci când mint, hindușii se înnegresc ușor la față, întocmai cum oamenii cu pielea albă se roșesc. Acest semn n-a putut scăpa perspicacității colonelului și trebuia să ținem seama de observația lui.

— Dar care ar putea să fie planurile lui Kalagani, a întrebat Banks, și pentru ce ne-ar trăda?

— Vom afla mai târziu... i-a răspuns colonelul Munro, poate chiar prea târziu!

— Prea târziu, domnule colonel! a strigat căpitanul Hod. Ei! Doar nu ne-o paște pierzania!

— În orice caz, Munro, a reluat inginerul, ai făcut bine că l-ai trimis pe Gumi să-l întovărășească. Iată un om care ne va fi devotat până la moarte. Îndemânic și intelligent cum este, dacă va bănuи vreo primejdie, va ști...

— Cu atât mai mult cu cât este prevenit și nu se va încrede în însotitorul său.

— Bine, a spus Banks. Acum, nu avem altceva mai bun de făcut decât să așteptăm ziua de mâine. Ceața se va ridica fără îndoială odată cu răsăritul soarelui și vom vedea atunci ce hotărâre să luăm!

Să așteptăm, într-addevăr! Așadar, și noaptea aceasta urma să ne-o petrecem fără să închidem ochii o clipă.

Ceața se făcuse și mai deasă, însă nimic nu prevăzdea că s-ar putea strica vremea. Era o adevărată fericire, căci, dacă trenul nostru putea să plutească, el nu fusese făcut și ca «să navigheze»! Puteam deci trage nădejde că toate acele bășicuțe de aburi se vor condensa în zori, ceea ce ne va asigura pentru mâine o zi frumoasă.

Deci, în timp ce personalul nostru lua loc în sufragerie, noi ne-am instalat pe divanurile din salon, vorbind și ciulind urechea la toate zgomotele de afară.

Deodată, pe la ora două, un concert de fiare sălbaticice a început să tulbure tăcerea nopții.

Malul se afla deci într-acolo, în direcția sud-est, însă se vede că era încă destul de îndepărtat. Urletele jivinelor se auzeau foarte slab din cauza depărtării. Distanța până la mal, Banks n-o evalua la mai puțin de o milă. Fără îndoială, o turmă de animale sălbatrice venise să-și potolească setea în unghiul cel mai îndepărtat al lacului.

Însă am băgat în curând de seamă că, sub influența unei brize usoare, trenul nostru plutitor mergea în derivă către mal, încet, dar neîntrerupt. Într-adevăr, nu numai că strigătele ajungeau mai deslușit la urechile noastre, dar se și distingea răgetul grav al tigrului de urletul răgușit al panterelor.

— Hm, nu s-a putut stăpâni căpitanul Hod să exclame, ce mai ocazie să mi-l ucid pe al cincizecilea!

— Altă dată, domnule căpitan, i-a răspuns Banks. Îmi place să cred că la ziua, în clipa în care vom acosta la mal, banda asta de fiare sălbatrice ne va fi cedat locul!

— S-ar ivi vreun inconvenient, am întrebat eu, dacă am pune în activitate felinarele electrice?

— Nu cred, a răspuns Banks. Foarte probabil că partea aceasta a malului nu este ocupată decât de animalele care se adapă. Nu există deci niciun neajuns dacă încercăm să-l cercetăm.

Și, din ordinul lui Banks, două fascicule luminoase au fost proiectate în direcția sud-est. Însă lumina electrică, neputând străbate negura opacă, n-a izbutit să lumineze decât un scurt sector dinaintea Casei cu aburi, iar malul a rămas cu totul invizibil privirilor noastre.

Între timp, urletele, a căror intensitate creștea puțin câte puțin, dovedeau că *Steam House* nu înceta să plutească în derivă pe suprafața lacului. De bună seamă că animalele adunate în acel loc se aflau în număr mare. Nimic de mirare, de altfel, deoarece lacul Puturia este ca un fel de adăpătoare naturală pentru fiarele sălbatrice din această parte a Bundelkundului.

— Numai să nu fi picat Gumi și Kalagani în mijlocul haitei! a exclamat căpitanul Hod.

— Nu de tigri mă tem eu pentru Gumi! a răspuns colonelul Munro. Hotărât lucru, în mintea colonelului bănuielile nu făcuseră decât să sporească. În ce mă privește, începeam și eu să i le împărtășesc. Cu toate acestea, bunele oficii ale lui Kalagani, încă de la sosirea noastră în regiunea Himalayei, serviciile de netăgăduit pe care ni le făcuse, devotamentul său în acele două împrejurări în care își riscase viața pentru sir Edward Munro și

pentru căpitanul Hod, totul pleda în favoarea lui. Însă atunci când mintea se lasă tărâtă pe panta îndoielilor, valoarea faptelor îndeplinite se modifică, înfățișarea lor se schimbă, astfel încât uiți trecutul și te temi pentru viitor.

Și totuși, ce temei l-ar fi putut împinge pe acest hindus să ne trădeze? Avea oare motive de ură personală împotriva gazdelor Casei cu aburi? Cu siguranță că nu! Pentru ce să-i fi atras într-o capcană? Era de-a dreptul inexplicabil. Fiecare dintre noi a fost cuprins atunci de gânduri foarte încâlcite și nimeni nu mai avea răbdare să aștepte deznodământul acestei situații.

Pe neașteptate, pe la patru dimineața, strigătele animalelor au încetat dintr-o dată. Ceea ce ne-a izbit pe toți a fost faptul că nu păreau să se fi îndepărtat puțin câte puțin, unele după altele, scoțând un ultim răget după ultima înghițitură de apă. Nu, totul s-a petrecut instantaneu. Ai fi spus că o împrejurare neprevăzută le tulburase în timpul adăpatului și le pusese pe fugă. Cu siguranță că ele se întorceau la bârlog nu ca niște fiare care merg acasă, ci care-și salvează pielea.

Așadar, fără nicio tranziție, după zgomot urmase tăcerea cea mai deplină. Există acolo un efect a cărui cauză ne scăpa, dar care făcea să ne sporească neliniștea.

Din spirit de prevedere, Banks a dat ordin să se stingă felinarele. Dacă animalele fugiseră cumva dinaintea vreunei bande de tâlhari de drumul mare care bântuiau prin Bundelkund și munții Vindhya, era nevoie să ascundem cu grijă poziția Casei cu aburi.

Acum liniștea nu mai era tulburată nici măcar de clipocitul ușor al apei. Briza încetase. Era cu neputință să știm dacă trenul continua să plutească în derivă, tărât de vreun curent. Însă nu peste mult timp trebuia să se lumineze de ziua și fără îndoială că zorile aveau să măture ceteurile, care nu se găseau decât în straturile de jos ale atmosferei.

Mi-am privit ceasul. Era ora cinci. Dacă n-ar fi fost ceață, lumina dimineții ar fi îngăduit să se poată vedea pe o distanță de câteva mile de jur împrejur. Însă perdea de negură nu se spărgea. Trebuia să mai avem răbdare.

Colonelul Munro, Mac Neil și cu mine stând în partea din față a salonului, Fox, Kaluth și cu domnul Parazard în partea dindărăt a sufrageriei, Banks și Storr în turelă, căpitanul Hod cățărat în spinarea giganticului animal în apropierea trompei, întocmai ca un matelot de cart în

partea dinainte a navei, aşteptam cu toţii ca unul dintre noi să strige: «Pământ!»

Pe la şase s-a pornit o briză uşoară, abia simtă, dar care s-a înteştit curând. Primele raze de soare au străbătut ceaţa şi orizontul s-a dezvăluit în faţa privirilor noastre.

Malul a apărut înspre sud-est. El alcătuia în capătul lacului un soi de mic golf ascuţit, în spatele căruia se afla o pădure deasă. Vaporii s-au înălţat puţin câte puţin, lăsând să se vadă în fund munţii, ale căror piscuri s-au ivit şi ele curând.

— Pământ! a strigat căpitanul Hod.

Trenul plutitor nu se afla atunci la mai mult de două sute de metri distanţă de fundul micului golf al lacului Puturia şi mergea mai departe în derivă, mânat de briza care sufla dinspre nord-vest.

Pe acest mal nu se vedea nimic, nici animal, nici vreo fiinţă omenească: părea să fie cu desăvârşire pustiu. Nici măcar o locuinţă, nicio fermă nu se zărea pe sub frunzişul des al primilor arbori. Însemna deci că puteam coborî pe pământ fără nicio grijă.

Cu ajutorul vântului am acostat cu uşurinţă lângă un mal cu pantă lină, ca o plajă de nisip. Însă, din lipsa aburilor, nu era posibil nici să-l urcăm, nici să ieşim pe o şosea care – uitându-ne după direcţia indicată de busolă – părea să fie şoseaua spre Jabalpur.

Fără să mai pierdem măcar o clipă, l-am urmat cu toţii pe căpitanul Hod, care sărise primul pe mal.

— Haidem după combustibil! a strigat Banks. Peste o oră vom avea presiunea necesară, şi la drum!

Lemnul era uşor de strâns: se găsea răspândit peste tot pe jos şi era îndeajuns de uscat ca să poată fi folosit numaidecât. Nu trebuia deci decât să umplem focarul şi să încărcăm tenderul.

Toată lumea s-a pus pe treabă. Numai Kaluth a rămas în faţa cazanului, în timp ce noi strâgeam combustibil pentru douăzeci şi patru de ore. Era mai mult decât am fi avut nevoie ca să ajungem în gară la Jabalpur, unde puteam face rost de cărbune. În ce priveşte hrana a cărei nevoie se făcea simtă şi încă foarte tare, nimeni nu i-ar fi oprit pe vânătorii noştri să ne aprovizioneze în timpul drumului. Domnul Parazard ar fi împrumutat foc de la Kaluth şi, de bine de rău, ne-am fi potolit foamea.

După trei sferturi de oră, presiunea vaporilor ajunsese suficient de mare. Gigantul de Oțel se punea în mișcare și începea, în sfârșit, să urce taluzul malului înspre capătul șoselei.

— La Jabalpur! a strigat Banks.

Însă nici n-a apucat Storr să răsucească pe jumătate maneta regulatorului de presiune, că, la marginea pădurii, au izbucnit niște strigăte furioase. Un grup alcătuit din cel puțin o sută cincizeci de hinduși s-a năpustit asupra Casei cu aburi. Până să ne venim în fire, turela Gigantului de Oțel, ca și vagonul – atât înainte cât și îndărăt – fuseseră invadate.

Îndată după aceea, hindușii ne-au tărât la vreo cincizeci de pași depărtare de tren, astfel încât eram puși în imposibilitatea de-a mai fugi!

Vă puteți închipui ce furie, ce turbare ne-a cuprins în fața scenei de distrugere care a urmat. Hindușii, cu topoarele în mâini, s-au năpustit la atac împotriva Casei cu aburi. Totul a fost devastat, nimicit. În curând, din mobilierul interior nu mai rămăsese nici urmă! Apoi, focul a desăvârșit opera ruinei și, în câteva minute, tot ce mai putea arde din ultimul nostru vagon a fost mistuit de flăcări!

— Netrebnicii! Canaliile! a strigat căpitanul Hod, pe care câțiva hinduși abia izbuteau să-l țină locului.

Dar, ca și noi, de altfel, el nu era în stare decât să le arunce în față câteva injurii inutile, pe care acești hinduși nici măcar nu păreau să le priceapă. Nici pomeneală să fi putut scăpa de cei care ne păzeau.

Ultimele flăcări s-au stins și, în curând, din pagoda aceea pe roate care străbătuse o jumătate de peninsulă, nu mai rămânea decât o carcăsa lipsită de orice formă!

Apoi, hindușii atacară Gigantul de Oțel. Și pe el ar fi vrut să-l distrugă! Însă, de astă dată, s-au dovedit neputincioși. Topoarele și focul n-aveau nici cea mai mică putere asupra armăturii groase de tablă care alcătuia corpul elefantului artificial și nici asupra mașinăriei pe care o purta într-însul. În ciuda strădaniilor lor, el a rămas neatins, în aplauzele căpitanului Hod care tot striga ura! – de placere și de furie totodată.

În clipa aceea și-a făcut apariția un om. Se vede treaba că era șeful acelor hinduși.

Numai decât, toată ceata i s-a rânduit dinainte.

Îl mai însoțea o persoană. Acum totul se explică de la sine, căci aceasta era însăși călăuza noastră, era Kalagani.

De Gumi, nici urmă. Omul nostru credincios dispăruse. Dușmanul rămăsese însă. Fără îndoială că devotamentul îl costase viața pe bravul nostru servitor și că nu aveam să-l mai revedem nicicând!

Kalagani a înaintat spre colonelul Munro și, fără să-și plece privirea, l-a arătat, rostind cu sânge rece:

— Acesta este!

La un gest, sir Edward Munro a fost însfăcat, târât, și a dispărut în mijlocul cetei care apuca drumul către sud, fără ca noi să fi putut măcar să-i strângem mâna pentru ultima oară și să-i spunem adio!

Căpitanul Hod, Banks, sergentul Fox, noi cu toții am încercat să ne eliberăm spre a-l putea smulge din mâinile acestor hinduși!

Cincizeci de brațe ne doborâră la pământ. Încă o mișcare dacă mai faceam, am fi fost măcelăriți pe loc.

— Niciun fel de rezistență! a spus Banks.

Inginerul avea dreptate. În clipa aceea nu puteam face nimic spre a-l elibera pe colonelul Munro. Era deci mai bine să așteptăm, în vederea evenimentelor care aveau să urmeze.

După un sfert de oră, la rândul lor, hindușii ne părăseau și o luau pe urmele primului grup. Să-i fi urmărit ar fi însemnat o adevărată catastrofă, fără vreun folos pentru colonelul Munro. Și, cu toate acestea, am fi încercat să facem orice ca să-l ajungem...

— Niciun pas în plus! a spus Banks.

I-am dat ascultare cu toții.

Așadar, pe colonelul Munro și numai pe îl îl voiau hindușii aceștia, aduși de Kalagani. Ce intenții aveau? Kalagani cu siguranță că nu acționa pe cont propriu. Însă de cine să fi ascultat? Mi-a trecut atunci prin minte numele lui Nana Sahib!

.....

Aici se sfârșește manuscrisul redactat de Maucler. Tânărul francez n-avea să mai scrie nimic despre evenimentele care urmau să precipite deznodământul dramei. Însă acele evenimente aveau să fie cunoscute mai târziu și, strânse laolaltă sub forma unei povestiri, completează relatarea acestei călătorii de-a curmezișul Indiei septentrionale.

Capitolul XI

Față în față

S-ar părea că Hindustanul a scăpat de acei thugi de cumplită și săngheroasă amintire, care au lăsat totuși niște urmași vrednici de ei și anume dacoitii, un soi de thugi transformați. Fără îndoială, însă, că nu mai este vorba să fie oferită o victimă cumplitei Kali, zeița morții. Dacoitii, care alcătuiesc grupuri aparte în anumite teritorii ale peninsulei, umblă zi și noapte la drumul mare, mai cu seamă în regiunile cele mai sălbaticice, și se știe că Bundelkundul oferă teatre de operații gata-facute, parcă, pentru scenele de violență și de prădăciune. Atunci, populația nu mai are decât o singură scăpare: să o ia la fugă.

Colonelul Munro picase tocmai în mânile unei cete de dacoitii, aduși de Kalagani. Până să fi avut el timp să-și vină în fine, fusese despărțit cu brutalitate de tovarășii săi și târât pe drumul spre Jabalpur.

Purtarea lui Kalagani, începând chiar din ziua în care intrase în legătură cu gazdele de la *Steam House*, a fost aceea a unei iscoade. Fusese trimis anume de către Nana Sahib. El și numai el îl alesese spre a-și pregăti răzbunarea.

Ne reamintim că, la 24 mai, în timpul ultimelor sărbători Moharum, când umblase plin de îndrăzneală prin mulțime, nababul fusese prevenit cu privire la plecarea lui sir Edward Munro prin provinciile septentrionale ale Indiei. Din ordinul lui, Kalagani, unul dintre hindușii cei mai devotați cauzei și persoanei sale, părăsise orașul Bhopal cu misiunea să se arunce pe urmele colonelului, să-l urmeze pas cu pas, să nu-l piardă din ochi și, la nevoie, să-și riște viața pentru a se vedea primit în anturajul acestui dușman implacabil al lui Nana Sahib.

Kalagani a pornit numaidecât, îndreptându-se către ținuturile din nord. La Kanpur izbutise să ajungă din urmă trenul Casei cu aburi. Din acel moment, fără a se lăsa observat, a pândit niște ocazii prielnice, care însă nu s-au ivit. De aceea, în timp ce colonelul Munro și însotitorii săi se instalaseră în acel *sanitarium* din Himalaya, el s-a hotărât să intre în slujba lui Mathias Van Guitt.

Instinctul îi spunea lui Kalagani că între *kraal* și *sanitarium* legăturile vor fi, în mod obligatoriu, aproape zilnice. Ceea ce s-a și întâmplat și, încă din prima zi, a fost de ajuns de norocos nu numai ca să se impună atenției colonelului Munro, ci și să capete dreptul la recunoașterea acestuia.

Greul fusese trecut. Restul îl cunoaștem. Hindusul a venit adesea la *Steam House* și a fost pus la curent cu proiectele viitoare ale gazdelor, aflat

itinierarul pe care Banks își propunea să-l urmeze. Toate actele sale erau stăpânlite de o singură idee: aceea de a ajunge să fie acceptat drept ghid al expediției în clipa când ea avea să coboare iar spre sud.

Și, ca să-și atingă țelul, Kalagani n-a lăsat nimic la voia întâmplării. El n-a șovăit să riște nu numai viața altora, ci însăși propria sa viață. Vă reamintiți cu totii în ce împrejurări.

Într-adevăr, i-a trecut prin gând că, dacă avea să însوțească expediția încă de la începutul călătoriei, rămânând însă mai departe în slujba lui Mathias Van Guitt, acest lucru ar înlătura orișice bănuială și l-ar face poate pe colonelul Munro să-i ofere exact ceea ce voia el însuși să obțină.

Dar, ca să ajungă până acolo, trebuia ca furnizorul, lipsit de atelajele sale de bivoli, să fie nevoie să ceară ajutorul Gigantului de Otel. De unde și acel atac al fiarelor sălbaticice – atac ce-i drept neașteptat – însă de pe urma căruia Kalagani a știut să tragă foloase. Cu riscul de a provoca un dezastru, el n-a șovăit ca, neluat în seamă, să scoată barele care fixau poarta *kraalului*. Tigrii și panterele au dat buzna în curte, bivolii au fost risipiți sau nimiciți, mai mulți hinduși și-au pierdut viața, însă planul lui Kalagani a izbutit: Mathias Van Guitt a fost silit să recurgă la colonelul Munro spre a-și putea relua, împreună cu menajeria sa pe roate, drumul către Bombay.

Ce-i drept, ar fi fost foarte greu să-și facă rost de alte atelaje în acea regiune aproape pustie a Himalayei. În orice caz, Kalagani și-a asumat el sarcina aceasta în contul furnizorului. Se înțelege de la sine că nu a izbutit cătuși de puțin și aşa s-a făcut că Mathias Van Guitt, mergând la remorca Gigantului de Otel, a coborât cu întreg personalul până la gara Etawah.

De aici, materialul menajeriei avea să fie transportat pe drumul de fier. *Shikarii* au fost aşadar concediați și Kalagani, care nu mai era de folos, urma să le împărtășească soarta. S-a arătat atunci foarte îngrijorat de viitorul lui. Banks s-a lăsat păcălit. Și-a spus că hindusul acesta, intelligent și devotat, cunoscând la perfecție toată partea aceea a Indiei, ar putea să le aducă adevărate servicii. Lui Kalagani i s-a oferit posibilitatea să le fie ghid până la Bombay și, cu începere din acea zi, soarta expediției s-a aflat în mâinile sale.

Nimeni nu putea sănui că acest hindus, gata oricând să-și riște viața, este o iscoadă.

O clipă, Kalagani fusese cât pe ce să se trădeze: atunci când Banks i-a vorbit despre moartea lui Nana Sahib. Nu și-a putut înfrâna un gest de

îndoială și a dat din cap ca un om care nu putea să credă o asemenea veste. Atâtă doar că același lucru s-ar fi întâmplat cu orice hindus, pentru care legendarul nabab făcea parte dintre ființele acelea supranaturale pe care moartea nu le poate atinge!

În această privință, lui Kalagani știrea i-a fost confirmată atunci când – lucru deloc întâmplător – s-a întâlnit cu unul dintre foștii săi tovarăși, care însوtea caravana de *banjari*. Nu se știe, dar este de presupus că el a aflat exact despre ce fusese vorba.

Oricum ar fi însă, Kalagani nu și-a părăsit planurile, de parcă ar fi vrut să reia pe seama lui proiectele nababului.

Tocmai de aceea, *Steam House* își urmase drumul prin defileurile munților Vindhya și, după peripețiile pe care le cunoașteți, călătorii au ajuns pe malurile lacului Puturia, unde au fost nevoiți să caute adăpost.

Acolo, pe când voia să părăsească trenul plutitor sub pretextul de a se duce la Jabalpur, s-a dat de gol. Oricât de stăpân pe sine era el, un simplu fenomen fiziologic care nu putea scăpa perspicacității colonelului îl făcuse suspect și acum știm că bănuielile lui sir Edward Munro erau cât se poate de îndreptățite.

Fuse să lăsat să plece, însă Gumi a fost pus să-l întovărăsească. Amândoi s-au aruncat în apă și, după o oră, ajunseseră pe malul dinspre sud-est al lacului Puturia.

Iată-i deci mergând alături în noaptea aceea întunecoasă, unul suspectându-l pe celălalt, celălalt neștiindu-se bănuitor. Avantajul era aşadar de partea lui Gumi, credincios colonelului Munro de parcă ar fi fost un al doilea Mac Neil.

Cei doi hinduși au umblat astfel timp de trei ore pe șoseaua aceea mare care traversează lanțurile meridionale ale munților Vindhya, spre a ajunge la gara Jabalpur. În câmpie, ceața era cu mult mai subțire decât deasupra apelor lacului. Gumi își supraveghează tovarășul de drum cu atenție. Purta un cuțit mare atârnat la centură. Cum era foarte iute din fire, la prima mișcare suspectă, își pușește în gând să se năpustească asupra lui Kalagani și să-l lipsească de posibilitatea de-a mai face rău.

Din nefericire, devotatul hindus n-a mai avut timp să acționeze după cum nădăduise.

Era o noapte neagră, fără lună. N-ai fi putut desluși silueta unui om mergând la douăzeci de pași înainte.

Aşa s-a făcut că, la o cotitură a drumului, s-a auzit pe neaşteptate o voce care-l chema pe Kalagani.

«Da, Nassim!» a răspuns hindusul.

Şi, în aceeaşi clipă, un strigăt ascuţit, foarte ciudat, a răsunat dinspre partea stânga a şoselei.

Era *ksiri*, strigătul acelor triburi sălbaticice ale populaţiilor din Gondwana, pe care Gumi îl cunoştea atât de bine!

Luat pe neaşteptate, Gumi n-a mai putut încerca să facă nimic. De altfel, chiar dacă murea Kalagani, ce-ar fi făcut el singur împotriva unei bande întregi de hinduşi, care tocmai urma să se adune auzind strigătul? A avut intuiţia să fugă, ca să facă în aşa fel încât să-şi prevină tovarăşii. Da, mai întâi să rămână liber, iar apoi n-ar mai fi avut altceva mai bun de făcut decât să se întoarcă spre lac şi să caute să ajungă înot la Gigantul de Otel, spre a-l împiedica să tragă la mal.

Gumi n-a stat mult la gânduri. În clipa în care Kalagani se ducea după acel Nassim căruia îi răspunse, el s-a repezit într-o parte şi a dispărut în jungla care mărginea şoseaua.

Astfel încât, atunci când Kalagani s-a întors însotit de complicele său, cu intenţia să se descotorosească de acest tovarăş pe care i-l impusese colonelul Munro, Gumi nu se mai afla acolo.

Nassim era şeful unei cete de dacoïti şi foarte devotat cauzei lui Nana Sahib. Cum a aflat de dispariţia lui Gumi, şi-a şi trimis oamenii să răscolească jungla în cruceş şi-n curmeziş. Voia cu orice preţ să pună mâna pe îndrăzneţul servitor care fugise.

Căutările au fost însă zadarnice. Fie că se pierduse în întuneric, fie că vreo gaură oarecare îi slujea drept adăpost, Gumi dispăruse şi ei au fost nevoiţi să se lase păgubaşi.

Dar, la urma urmelor, de ce le-ar fi fost teamă dacoïtilor de Gumi, rămas de unul singur în această regiune sălbatică, la o distanţă de trei ore de mers de lacul Puturia, unde, oricât s-ar fi grăbit el de tare, n-ar fi putut ajunge înaaintea lor?

Prin urmare, Kalagani s-a resemnat. A discutat câteva clipe cu căpetenia dacoïtilor, care părea să-i asculte ordinele. Apoi, coborând înapoi spre şosea, s-au îndreptat cu toţii, cu paşi mari, în direcţia lacului.

Trupa aceasta care părăsise trecătorile munţilor Vindhya, unde făcea tabără de câtăva vreme, se afla acolo deoarece Kalagani izbutise să

vestească sosirea apropiată a colonelului Munro în împrejurimile lacului Puturia. Prin cine anume? Prin hindusul acela care însوtea caravana *banjarilor*, nimeni altul decât Nassim. Și cui? Ei bine, aceluia a cărui mâna conducea din umbră întreaga operație!

Într-adevăr, tot ceea ce se întâmplase mai înainte ca și ceea ce se întâmpla atunci era urmarea unui plan bine pus la punct, de care colonelul Munro și tovarășii săi nu se puteau feri nicicum, încât, în clipa în care trenul acosta în unghiul sudic al lacului, dacoiții au fost gata să-l atace, la ordinele lui Nassim și ale lui Kalagani.

Însă ei nu-l voiau decât pe colonelul Munro și numai pe el. Tovarășii săi, părăsiți în acest ținut, cu ultima locuință distrusă, nu mai erau câtuși de puțin de temut. Colonelul a fost aşadar târât cu forță și, la ora șapte dimineața, se și afla la șase mile de lacul Puturia.

Ar fi fost greu de crezut că sir Edward Munro o să fie condus de către Kalagani în gara Jabalpur. Astfel încât el își zicea că nu mai avea, cu siguranță, să părăsească regiunea munților Vindhya și că, odată căzut în puterea dușmanilor săi, nu urma să mai scape.

Și totuși, acest om curajos își păstrase ca totdeauna săngele rece. Păsea, în mijlocul hindușilor acelora sălbatici, pregătit să facă față oricăror împrejurări. Se prefăcea chiar că nici nu-l vede pe Kalagani. Aceasta mergea în fruntea trupei, al cărei șef și era, într-adevăr. Cât despre fugă, nici pomeneală de aşa ceva. Cu toate că nu era legat fedeleș, colonelul Munro nu vedea nici înainte, nici îndărât și nici pe flancurile escortei sale un loc cât de mic pe unde ar fi putut scăpa. De altfel, ar fi fost prins numaidecât.

Se gândeau deci la urmările situației în care se afla. Putea el crede că mâna lui Nana Sahib era amestecată în toate aceste întâmplări? Nu! Pentru el nababul era mort și gata. Numai dacă vreun tovarăș al fostului șef al rebelilor – poate Balao Rao – nu s-o fi hotărât să-și potolească ura împlinind o răzbunare căreia fratele lui își încchinase viața. Sir Edward Munro presimțea că era vorba despre o manevră de acest gen.

În același timp, se gândeau la nefericitul Gumi, care se afla în mâinile dacoiților. Izbutise oare să scape? Era cu putință. Sau fusese ucis de la bun început? Era și mai probabil. Se putea bizui pe ajutorul său în cazul în care ar fi fost viu și nevătămat? Iată un lucru greu de crezut.

Într-adevăr, dacă Gumi ar fi socotit că trebuie să meargă la Jabalpur în gară după ajutoare, ar fi ajuns acolo prea târziu.

Dacă, dimpotrivă, s-ar fi dus să i se alăture lui Banks și tovarășilor săi în capul sudic al lacului, ce-ar fi putut face ei, aproape lipsiți de muniții cum erau? Să se repeată pe șoseaua spre Jabalpur?... Dar, mai înainte ca ei să fi izbutit să ajungă acolo, prizonierul ar fi fost târât în cine știe ce tainiță de negăsit de prin munții Vindhya!

Astfel încât, dinspre partea aceasta, nu trebuia să mai tragă nicio nădejde.

Colonelul Munro privea întreaga situație cu răceală. Nu despera, nefiind el omul care să se lase doborât, însă prefera să vadă lucrurile în adevărata lor lumină, în loc să se legene în cine știe ce iluzii nevrednice de un spirit pe care nimic nu-l putea tulbura.

Între timp, trupa mergea cu cea mai mare iuțeală. Cu siguranță că Nassim și Kalagani voiau să ajungă, înainte de apusul soarelui, la vreun loc de întâlnire unde avea să se hotărască soarta colonelului. Dacă paznicii erau grăbiți, tot astfel și sir Edward Munro, care voia să se termine odată cu această situație, indiferent care avea să fie sfârșitul care-l aştepta.

Doar o dată, către prânz, timp de o jumătate de oră, Kalagani a îngăduit să se facă haltă. Dacoii aveau la ei merinde și au mâncat pe malul unui pârâiaș.

Puțină pâine și un pic de carne uscată au fost puse la dispoziția colonelului, care nu le-a refuzat. Nu mai mâncase nimic încă din ajun și nu dorea să le facă dușmanilor săi bucuria de a-l vedea slăbit fizicește în clipa supremă.

Până atunci, fuseseră străbătute în marș forțat aproape șaisprezece mile.

Din ordinul lui Kalagani au pornit iar la drum, mergând în continuare spre Jabalpur.

Abia pe la cinci seara, ceata de dacociți a părăsit șoseaua și a apucat-o spre stânga. Dacă până atunci colonelului Munro îi mai rămăsese o umbră de speranță – atâta vreme cât merseseră pe drumul mare – el a înțeles că se afla acum în mâinile Providenței.

După un sfert de oră, Kalagani și ai săi străbăteau un defileu îngust pe care-l forma extrema limită a văii Nerbuddei, înspre partea cea mai sălbatică a Bundelkundului.

Trecătoarea se afla situată la vreo trei sute cincizeci de kilometri de palul Tandit, la răsăritul munților Satpura, care pot fi socotiți drept prelungirea apuseană a lanțului Vindhya.

Acolo, pe unul dintre ultimele contraforturi, se ridica străvechea fortăreață Ripore, părăsită de multă vreme, deoarece nu mai putuse fi aprovizionată, întrucât defileurile dinspre apus fuseseră ocupate de șipai.

Fortăreața domina una dintre ultimele culmi ale lanțului muntos, un soi de redan natural, înalt de cinci sute de picioare, care se apleca peste o deschizătură largă a trecătoarei, printre povârnișurile învecinate. Acolo nu se putea ajunge decât pe o cărare îngustă, tăiată șerpuit în masivul stâncos, o potecă pe care drumeții abia mai puteau umbla.

Pe platoul acela, se mai profilau câteva curtine dărăpăname, câteva bastioane căzute în ruină. În mijlocul esplanadei, mărginită înspre abis de un parapet de piatră, se înălța o construcție pe jumătate năruită, care slujise odinioară drept cazarmă pentru mica garnizoană din Ripore și pe care n-a mai fi putut să-o folosești acum nici măcar drept staul.

În mijlocul platoului central, din toate mașinăriile de război, culcate altădată în ambrazurile parapetului, nu mai rămăsese decât una. Era un tun uriaș, cu țeava spre partea din față a esplanadei. Prea greu ca să mai poată fi coborât de acolo, fusese lăsat pe loc, pe afetul lui, în seama mușcăturilor ruginei care îi rodea învelișul de fier.

Prin lungimea și grosimea sa, el era vrednica pereche a tunului de bronz din Bhilsa, turnat în vremea lui Jehanghir⁵⁷, o piesă enormă, lungă de șase metri, cu un calibră de patruzeci și patru. Ai mai fi putut să-l compari cu vestitul tun din Bidjapur, al cărui bubuit, după spusa localnicilor, n-ar fi mai lăsat în picioare niciunul dintre monumentele cetății.

Așa arăta fortăreața Ripore, în care fusese adus prizonierul de către trupa lui Kalagani. Au ajuns la ora cinci seara, după o zi în care merseseră mai bine de douăzeci și cinci de mile.

Cu care dintre dușmanii săi avea colonelul Munro să dea față? Avea să afle în curând.

Un grup de hinduși ocupa atunci clădirea ruinată care se înălța în fundul esplanadei. Grupul s-a apropiat, în timp ce ceata de dacoiți se rânduia în cerc de-a lungul parapetului.

Colonelul Munro ocupa centrul acestui cerc. Aștepta, cu brațele încrucisate la piept.

Kalagani a părăsit locul în care se aflase în sir și a făcut câțiva pași înainte. În fruntea grupului păsea un hindus, îmbrăcat simplu.

Kalagani s-a oprit în fața lui și s-a înclinat. Hindusul i-a întins o mâna, pe care Kalagani a sărutat-o cu respect. Un simplu semn din cap îi dovedise că acela era mulțumit de serviciile sale.

Apoi hindusul a înaintat spre prizonier, încet, însă cu ochii aruncând fulgere, cu toate semnele unei mâinii cu greu înfrâname. Ai fi zis că-i o fiară năpustindu-se asupra prăzii.

Colonelul Munro l-a lăsat să se apropie, fără să dea niciun pas înapoi, privindu-l la fel de fix cum era și el privit.

Atunci când hindusul nu se mai afla decât la cinci pași de el, colonelul, pe un ton care era dovada celui mai profund dispreț, a spus:

— Nu este decât Balao Rao, fratele nababului!

— Uită-te mai bine! a răspuns hindusul.

— Nana Sahib! a strigat colonelul Munro, de astă dată dând îndărăt, fără voia lui. Nana Sahib, viu!...

Da, era însuși nababul, fostul conducător al revoltei șipailor, dușmanul neîndurător al lui Munro!

Deci, cine murise în ciocnirea de la palul Tandit? Fratele său, Balao Rao.

Asemănarea extraordinară dintre cei doi oameni, ambii cu fața ciupită de vărsat, amândoi cu același deget tăiat la aceeași mâna, îi înșelase pe soldații din Lucknow și din Kanpur. Ei nu șovăiseră să-l recunoască drept nababul Dandu Pant pe cel care nu era decât fratele acestuia și le-ar fi fost cu neputință să nu facă asemenea greșeală. Astfel încât, atunci când au comunicat autorităților moartea nababului, Nana Sahib era în viață; cel care nu mai exista era Balao Rao.

Nana Sahib avusese mare grijă să exploateze această nouă împrejurare prietică. Ea îi asigura încă o dată o securitate aproape absolută. Într-adevăr, fratele lui nu ar fi putut să fie urmărit de către poliția engleză cu aceeași înverșunare, și tocmai aşa s-a și întâmplat. Nu numai că lui Balao Rao nu-i fusese pusă în seamă rezistența de la Kanpur, dar el nu avea asupra hindușilor din centrul peninsulei influență primejdioasă pe care o exercita nababul.

Nana Sahib, văzându-se hăituit atât de tare, se hotărâse deci să o facă pe mortul până în clipa în care avea să poată acționa o dată pentru totdeauna și, renunțând pe moment la planurile sale de insurecție, se dăruise cu trup și suflet răzbunării. De altminteri, niciodată împrejurările nu-i fuseseră mai prielnice. Colonelul Munro, supravegheat în permanență de agenții săi,

părăsise Calcutta pentru o călătorie care avea să-l ducă până la Bombay. N-ar fi fost oare cu puțință să-l ademenească în regiunea munților Vindhya, de-a curmezișul provinciilor Bundelkundului? Nana Sahib s-a gândit să facă, și, în acest scop, l-a trimis în grabă pe urmele lui pe intelligentul Kalagani.

Nababul a părăsit atunci palul Tandit, care nu-i mai oferea un adăpost sigur. El s-a înfundat în valea Nerbuddei, până la ultimele trecători ale munților Vindhya. Acolo se înălța fortăreața Ripore, care i s-a părut un loc de refugiu unde poliția nu s-ar fi gândit să-l hăituiască, deoarece îl credea cu siguranță mort.

Nana Sahib s-a instalat deci acolo, împreună cu câțiva hinduși devotați persoanei sale. Le-a întărit în curând rândurile cu o ceată de dacoiți și a rămas în aşteptare.

Dar ce anume aștepta el de patru luni încoace? Să-și îndeplinească misiunea Kalagani, să-i anunțe apropiata sosire a colonelului prin părțile munților, Vindhya, unde l-ar fi avut la mână.

Totuși, Nana Sahib a fost cuprins de o anume teamă: aceea ca nu cumva știrea morții sale, răspândită prin toată peninsula, să nu ajungă la urechile lui Kalagani. Dacă acesta i-ar fi dat crezare, nu și-ar fi încetat opera de atragere a colonelului Munro?

De aici și trimiterea unui alt hindus de-a lungul șoseelor Bundelkundului, a aceluia Nassim care, amestecat în caravana *banjarilor*, s-a întâlnit cu trenul Casei cu aburi pe șoseaua Sindului, a intrat în legătură cu el și l-a pus la curent cu adevărata stare de lucruri.

Toate acestea odată îndeplinite, Nassim, fără a mai pierde măcar o oră, s-a întors la fortăreața Ripore și l-a informat pe Nana Sahib în legătură cu cele petrecute începând din ziua în care Kalagani părăsise orașul Bhopal. Colonelul Munro și tovarășii săi înaintau în etape scurte către munții Vindhya. Kalagani îi călăuzea, iar oamenii nababului trebuiau să-l aștepte în împrejurimile lacului Puturia.

Total izbutise, așadar, după pofta inimii nababului. Răzbunarea lui nu putea să mai întârzie.

Și, într-adevăr, în seara aceea, colonelul Munro se afla singur, dezarmat, în prezența lui, la discreția lui.

După primul schimb de cuvinte, cei doi oameni s-au privit o clipă fără a mai rosti o vorbă.

Însă, deodată, imaginea lady-ei Munro trecându-i iar și parcă și mai viu pe dinainte, colonelului i s-a urcat săngele la cap de mânie. El s-a năpustit asupra celui ce ordonase execuțiile prizonierilor din Kanpur.

Nana Sahib s-a mărginit să facă doi pași îndărăt.

Trei hinduși tăbărără asupra colonelului și-l ținură locului, nu fără oarecare greutate.

Între timp, sir Edward Munro își recăpătase stăpânirea de sine. Fără îndoială că nababul a înțeles pe dată acest lucru, întrucât, printr-un gest, i-a îndepărtat pe tustrei hindușii.

Cei doi dușmani s-au regăsit iarăși față-n față.

— Munro, a rostit Nana Sahib, englezii au legat la gura tunurilor pe cei o sută douăzeci de prizonieri din Peshawar și, începând din ziua aceea, mai bine de o mie două sute de șipai au pierit de această moarte însăjimantătoare! Ai tăi i-au măcelărit fără milă pe fugarii din Lahore, ei au ucis, după luarea orașului Delhi, trei prinți și alți douăzeci și nouă de membri ai familiei regale, ei au masacrat Ia Lucknow șase mii dintre ai noștri și încă trei mii după campania din Punjab. Cu totul, fie cu tunul, cu pușca sau sabia, fie prin spânzurare, o sută douăzeci de mii de ofițeri și soldați nativi și două sute de mii de indigeni au plătit cu viața participarea la această răscoală pentru independența națională!

— La moarte, la moarte! au strigat dacoiții și hindușii strânși în jurul lui Nana Sahib.

Colonelul n-a răspuns nimic.

— În ceea ce te privește pe tine, Munro, a reluat nababul, ai ucis-o cu mâna ta pe *rani* din Jhansi, credincioasa mea tovarășă de viață... și ea încă n-a fost răzbunată!

Niciun răspuns din partea colonelului Munro.

— În sfârșit, acum patru luni, a spus Nana Sahib, fratele meu Balao Rao a căzut sub gloanțele englezilor îndreptate împotriva mea... și fratele meu încă nu este răzbunat!

— La moarte! La moarte!

Strigătele izbucniră cu și mai mare violență de astă dată și întreaga ceată a făcut o mișcare ca pentru a se năpusti asupra prizonierului.

— Tăcere! a strigat Nana Sahib. Așteptați ora dreptății!

Au tăcut cu toții, numai decât.

— Munro, a reluat nababul, unul dintre strămoșii tăi, acel Hector Munro, a îndrăznit să aplice pentru întâia oară însăjimântatorul supliciu pe care ai tăi l-au folosit atât de necruțător în timpul războiului din 1857! El a dat poruncă să fie legați de vii, la gura tunurilor sale, hinduși – părinții noștri, frații noștri...

Noi strigăte, noi demonstrații de ură, pe care de astă dată Nana Sahib n-a izbutit să le mai potolească. Astfel încât a adăugat:

— Represalii pentru represalii! Munro, vei pieri întocmai cum au pierit atâția dintre ai noștri!

Apoi, întorcându-se:

— Vezi tunul de colo?

Și nababul, arătând piesa uriașă, lungă de mai bine de cinci metri, care ocupa centrul esplanadei, a adăugat:

— Vei fi legat la gura acestui tun! Este încărcat și, mâine, la răsăritul soarelui, detunătura lui, prelungindu-se până în străfundul munților Vindhya, îi va anunța pe toți că răzbunarea lui Nana Sahib este, în sfârșit, împlinită!

Colonelul Munro îl privea țintă pe nabab, cu un calm pe care vesteau viitorului său supliciu nu putea să-l tulbere.

— Este bine, a spus el. Tu faci ceea ce ți-aș fi făcut și eu, dacă mi-ai fi încăput în mâna!

Și de bunăvoie, colonelul Munro s-a dus să se aşeze în fața gurii tunului, de care, cu mâinile prinse la spate, a fost legat cu sfori groase.

...La căderea nopții, Nana Sahib, Kalagani și Nassim s-au retras în festă cazarmă. Oamenii lor au părăsit locul și și-au urmat șefii.

Sir Edward Munro a rămas față în față cu moartea.

Capitolul XII

La gura unui tun

Liniștea n-a durat însă multă vreme. Dacoitilor le fuseseră puse la dispoziție merinde. În timp ce mâncau, ei puteau fi auziți strigând și vociferând sub influența acelei licori numită arak, din care se înfruptau fără măsură.

Încet, încet, tămbălăul s-a potolit. În curând, somnul avea să pună stăpânire pe întregul grup, foarte istovit după o zi întreagă de osteneală.

Așadar, sir Edward Munro avea să fie lăsat fără pază până în ceasul morții? Oare Nana Sahib n-avea să mai dea poruncă să-i fie vegheat prizonierul, în ciuda faptului că, fiind legat zdravăn cu o frângchie trecută de trei ori peste piept și brațe, el nu era în stare să se miște?

Colonelul își punea asemenea întrebări când, pe la opt, a văzut un hindus părăsind cazarma și înaintând pe esplanadă.

Hindusul avea consemn să rămână toată noaptea lângă colonelul Munro.

Mai întâi, după ce a străbătut platoul pieziș, a mers drept către tun, ca să se încredeze că prizonierul se mai află acolo. Cu o mișcare viguroasă a încercat frânghiile, care n-au cedat. Apoi, fără a se adresa colonelului, ci vorbindu-și sieși, a spus:

«Zece livre de pulbere a-ntâia! De multă vreme n-a mai glăsuit tunul din Ripore, dar mâine are să cuvânte el!»

Această reflexie a făcut ca pe figura mândră a colonelului Munro să se ivească un zâmbet disprețitor. Oricât de însăjătoare ar fi fost, moartea nu era în stare să-l înfricoșeze.

Hindusul, după ce a cercetat partea din față a gurii de foc, s-a dat puțin îndărăt, a mărgărit chiulasa groasă și degetul său a atins o clipă golul țevii, pe care pulberea amorsei o umplea până la orificiu.

După care, s-a rezemăt de butonul chiulasei. Părea să fi uitat cu totul că prizonierul se află acolo întocmai ca un condamnat la picioarele spânzurătorii, așteptând ca trapa să se caște dedesubtul lui.

Din nepăsare, sau sub influența arakului, el îngâna printre dinți un cântec vechi din Gondwana. Se oprea și o lua iarăși de la capăt, ca un om pe jumătate beat, ale cărui gânduri încep, încet-încet, să i se învălmăsească.

Peste un sfert de oră, hindusul s-a îndreptat din spate. Mâna lui s-a plimbat pe partea dinapoi a tunului. I-a dat apoi ocol și, oprindu-se înaintea colonelului Munro, l-a privit șoptind vorbe fără sir. Din instinct, a însfăcat pentru ultima oară frânghiile, de parcă ar fi vrut să le strângă mai tare; pe urmă, dând din cap ca un om ce și-a luat grija, s-a dus să se rezeme cu coatele de parapet, la vreo zece pași înspre stânga gurii de foc.

Hindusul a mai rămas încă zece minute în această poziție, când întors către platou, când aplecat în afară, cufundându-și privirile în hăul căscat la picioarele fortăreței.

Se vedea bine că face o ultimă sfârșitare ca să nu-l fure somnul, însă, până la urmă, doborât de oboseală, s-a lăsat să alunece la pământ, s-a întins pe

jos și a dispărut cu totul în umbra parapetului.

De altfel, noaptea se făcuse întunecoasă. Nori groși se întindeau nemîșcați pe cer. Atmosfera era atât de liniștită, de parcă moleculele de aer ar fi fost sudate unele de altele. Zgomotele din vale nu ajungeau până la înălțimea aceea. Liniștea era desăvârșită.

Trebuie să-o spunem, încă cinstirea acestui om energetic, că noaptea care se lăsase ar fi putut să fie plină de neliniști pentru colonelul Munro. El nu s-a gândit însă nici măcar o clipă la acea ultimă secundă a vieții, în timpul căreia țesuturile corpului său, sfâșiate cu violență, membrele risipite în chip însărcinat aveau să se piardă în spațiu. La urma urmelor nu avea să fie decât o lovitură de trăsnet, ceea ce nu putea zgudui o fire pe care teama fizică sau morală nu putuseră să-o înrâurească niciodată. Îi mai rămâneau doar câteva ore de trăit: ele aparțineau acestei existențe care, în cea mai mare parte a ei, fusese atât de fericită! Își retrăia toată viața cu o precizie extraordinară. Întregul său trecut îi revinea în amintire.

I se înălța dinainte imaginea lady-ei Munro. O revedea, o auzea pe nefericita lui soție pe care o plângea, ca și în primele zile, nu cu ochii, ci cu inima! O regăsea, Tânără fată, în mijlocul acelui funest oraș Kanpur, în locuința în care o admirase pentru prima dată, o cunoscuse și o iubise! Cei câțiva ani de fericire, încheiați brusc prin cea mai însărcinată dintre catastrofe, i-au revenit în memorie cu asemenea limpezime, că însăși realitatea lor parcă n-ar fi putut să fie mai «reală»! Trecuse de miezul nopții și sir Edward Munro nici nu băgase de seamă. Fusese cu totul cufundat în amintirile sale, acolo, lângă femeia adorată, fără ca nimic altceva să-i mai fi putut abate atenția. În trei ore se rezumaseră cei trei ani pe care-i trăise lângă ea! Da! Imaginația îl târâse în mod irezistibil de pe acel platou al fortăreței Ripore, îl smulsese de la gura acestui tun căruia, ca să spunem aşa, prima rază de soare avea să-i aprindă capsa!

Însă atunci i-a apărut cu limpezime groaznicul deznodământ al asediului orașului Kanpur, întemnițarea lady-ei Munro și a mamei sale la Bibi-Ghar, uciderea nenorocitelor lor tovarăše și, în sfârșit, puțul acela, mormântul a două sute de victime, deasupra căruia plânsese pentru ultima dată cu patru luni în urmă.

Și acel Nana Sahib care se afla aici, la câțiva pași numai, îndărătul zidurilor acestei cazarme năruite, omul care ordonase execuțiile în urma

cărora murise lady Munro! Și căzuse în mâinile sale tocmai el, care voise să-l pedepsească.

Cuprins de o mânie turbată, sir Edward Munro a făcut o sforțare deznađăjduită ca să-și rupă legăturile. Funile au troșnit, iar nodurile, bine strânse, i-au intrat în carne. A scos atunci un strigăt, nu de durere, ci de furie neputincioasă.

Auzind strigătul, hindusul întins în umbra parapetului a înălțat capul. Fusese cuprins iar de simțământul rolului pe care-l avea: și-a adus aminte că este păzitorul prizonierului.

S-a ridicat, deci, a înaintat șovăind spre colonelul Munro, i-a pus o mână pe umăr spre a se asigura că se mai află încă acolo și, pe tonul unui om pe jumătate adormit, a spus:

— Mâine, la răsăritul soarelui... Bum!

Apoi, s-a întors către parapet ca să găsească un punct de sprijin. De cum l-a atins, s-a și culcat pe jos și a atipit numai decât.

Ca urmare a sforțării sale zadarnice, pe colonelul Munro l-a cuprins după aceea un soi de liniște. Șirul gândurilor i s-a schimbat și n-a mai stat să cugete la soarta care-l aștepta. Printr-o asociație de idei cu totul firească, s-a gândit la prietenii, la tovarășii săi. S-a întrebat dacă nu cumva și ei or fi căzut în mâinile vreunei cete de dacoți care forfotesc prin munții Vindhya, dacă nu li se menise și lor o soartă identică, și i s-a strâns inima.

Însă, aproape numai decât și-a spus că asemenea lucru nu se putuse întâmpla. Într-adevăr, dacă nababul s-ar fi hotărât să-i omoare, i-ar fi strâns laolaltă pentru același supliciu; ar fi vrut cu siguranță să-i dubleze temerile, adăugându-le pe acelea ale prietenilor săi. Nu, doar asupra lui și numai a lui – încerca sir Edward Munro să nădăjduiască – voia Nana Sahib să-și reverse ura, ca să și-o potolească.

Totuși, admitând prin absurd că Banks, căpitanul Hod și Maucler erau liberi, ce făceau ei acum? Or fi luat-o pe șoseaua spre Jabalpur unde Gigantul de Otel, pe care dacoții nu fuseseră în stare să-l distrugă, îi putea transporta repede? Iar acolo ajutoarele nu lipseau! Dar, la ce bun? Cum ar fi putut afla ei unde se află colonelul Munro? Nimici nu știa că fortăreața Ripore este ascunzătoarea lui Nana Sahib. Și de ce le-ar fi venit în minte numele nababului? Pentru ei Nana Sahib nu era mort? Nu pierise el în cursul atacului de la palul Tandit? Nu, ei nu puteau face nimic pentru prizonier!

Nicio nădejde nici dinspre partea lui Gumi. Kalagani avusese tot interesul să se descotorosească de acest slujitor devotat și, întrucât Gumi nu se afla aici, înseamnă că murise înaintea stăpânului său!

Ar fi fost deci zadarnic să mai credă că ar exista sorți de salvare! Colonelul Munro nu era câtuși de puțin omul care să se amăgească. Vedea lucrurile în adevărata lor lumină, astfel încât s-a întors la gândurile de la început, la amintirea zilelor fericite care îi umpleau inima de bucurie.

I-ar fi venit greu să-și dea seama câte ore se scurseră în timp ce visa astfel. Noaptea era tot întunecoasă. Pe deasupra culmii munților dinspre răsărit nu se ivea încă nimic care ar fi putut să vestească primele luciri ale zorilor.

Totuși, să fi fost cam pe la patru dimineața când atenția colonelului Munro a fost atrasă de un fenomen destul de ciudat. Până în acea clipă, timp în care se întorsese la existența lui trecută, el privise mai curând înăuntru decât în afara lui. Obiectele exterioare, prea puțin deslușite în mijlocul întunecimii aceleia, nu i-ar fi putut abate gândurile; deodată, însă, privirea lui deveni mai fixă și toate imaginile evocate în amintire i s-au șters brusc, dinaintea unui soi de apariție, pe cât de neașteptată, pe atât de inexplicabilă.

Într-adevăr, colonelul Munro nu mai era singur pe platoul fortăreței Ripore. Încă șovăielnică, o lumină se ivea dinspre capătul cel mai îndepărtat al potecii, în portița secretă a fortăreței. Umbra încolo și încocace, pâlpâitoare, tulbure, gata să se stingă, recăpătându-și strălucirea, de parcă ar fi fost ținută de o mâna nesigură.

În situația în care se găsea prizonierul, orice incident își putea avea însemnatatea lui. Astfel încât n-a mai slăbit din ochi flacăra. A băgat de seamă că iese din ea un fel de abur ca de funingine și că era mișcătoare. De unde a tras concluzia că nu era închisă într-un felinar.

«Unul dintre tovarășii mei, și-a spus colonelul Munro. Poate Gumi! Ba nu... Nu s-ar afla el aici cu o lumină care să-l trădeze. Atunci, cine să fie?»

Flacăra se apropiă încet, încet. Mai întâi s-a strecurat de-a lungul zidului vechii cazărmă și sir Edward Munro s-a temut să n-o fi zărit careva dintre hindușii care dormeau înăuntru.

Nu s-a întâmplat însă nimic. Flacăra a trecut neobservată. Uneori, când mâna care o purta era agitată de o mișcare febrilă, ea începea să ardă mai puternic și strălucea mai viu.

În curând flacăra a ajuns la zidul parapetului și i-a urmat muchea, întocmai ca focurile Sfântului Elm⁵⁸ din nopțile cu furtună.

Atunci colonelul Munro a început să distingă un soi de fantomă, lipsită de o formă definită, o «umbră» pe care acea flacăra o lumina nedeslușit. Ființa, oricare ar fi fost ea, se vede că era învăluită într-o bucată lungă de pânză sub care îi erau ascunse brațele și capul.

Prizonierul nici nu clintea, își ținea până și răsuflarea. Se temea să nu însământe această apariție, să n-o facă să stingă flacăra care îi călăuzea pașii în întuneric. Era la fel de nemîșcat ca și piesa aceea grea de metal care părea că-l ține în gura ei uriașă.

Între timp, fantoma continua să lunece de-a lungul parapetului. Nu s-ar fi putut întâmpla să se izbească de trupul hindusului adormit? Nu. Hindușul era lungit în stânga tunului, iar apariția venea din dreapta. Se oprea din când în când, apoi își relua mersul, cu pași mărunti.

În sfârșit, s-a apropiat îndeajuns de mult încât colonelul Munro să o poată desluși mai limpede.

Era o ființă de înălțime mijlocie, cu trupul acoperit, într-adevăr, în întregime de o bucată lungă de pânză. De sub pânză ieșea o mâna, care ținea o torță de răsină aprinsă.

«Vreun nebun care are obiceiul să viziteze tabăra dacoiților, și-a spus colonelul Munro, și care nici nu mai este luat în seamă! În loc de flacără, de ce n-are el un pumnal în mâna? Poate că aş izbuti?»...

Deși nu era «un» nebun, colonelul Munro aproape că ghicise.

Era nebuna din valea Nerburdei, creația aceea inconștientă care de patru luni încوace rătacea străbătând munții Vindhya, totdeauna respectată și primită cu ospitalitate de gonzii aceștia superstițioși. Nici Nana Sahib și niciunul dintre tovarășii săi nu știau în ce parte o apucase Flacăra Rătăcitoare după atacul palului Tandit. O întâlniseră adesea prin partea aceea muntoasă a Bundelkundului și prezența ei nu-i neliniștea niciodată. În timpul necurmatelor sale drumuri, ea își purtase pașii, în mai multe rânduri, până la fortăreața Ripore și nimeni nu se gândise să-o alunge. Doar întâmplarea făcuse ca, în peregrinările ei nocturne, să ajungă aici chiar în acea noapte.

Colonelul Munro nu știa nimic cu privire la nebună. Nu auzise niciodată vorbindu-se despre Flacăra Rătăcitoare și totuși, ființa necunoscută care se

apropia, care avea să-l atingă, să-i vorbească, poate, îl făcea să-i bată inima cu o violență inexplicabilă.

Încet, încet, nebuna se apropiase de tun. Torța de răsină nu mai arunca decât palide luciri și ea părea că nici nu-l vede pe prizonier, cu toate că se afla în fața lui și că ochii aproape că i se zăreau prin pânza străpunsă de găuri, întocmai ca o cagulă⁵⁹ de penitent.

Sir Edward Munro nici nu clintea. Nu încerca să-i atragă atenția acelei creațuri stranii nici prin mișcări ale capului, nici prin cuvinte.

De altfel, ea s-a întors aproape numai decât ca să dea ocol uriașei piese de artillerie, pe suprafața căreia flacăra răsinii desena mici umbre plutitoare.

Înțelegea, oare, smintita, la ce avea să slujească tunul, lungit ca un monstru, pentru ce era legat acest om la gura lui care avea să verse tunete și trăsnete la primele raze ale dimineții?

Fără îndoială că nu. Flacăra Rătăcitoare se afla aici aşa cum umbra pretutindeni, în mod inconștient. Rătacea în această noapte pe platoul fortăreței Ripore, aşa cum o făcuse în mai multe rânduri până atunci. Avea oare să-l părăsească, să coboare cărăruia șerpuită, să ajungă iar în vale și să-și poarte iar pașii pe unde o va împinge închipuirea ei zănatică?

Colonelul Munro, care își putea întoarce nestingherit capul în toate direcțiile, îi urmărea toate mișcările. A văzut-o trecând prin spatele piesei de artillerie. De acolo ea a pornit astfel încât să ajungă iarăși lângă zidul parapetului, pentru ca să-i urmeze fără îndoială conturul până în locul unde se deschidea portița secretă.

Într-adevăr, Flacăra Rătăcitoare a mers în felul acesta, însă, oprindu-se deodată la câțiva pași de hindusul adormit, s-a întors. Ce legătură nevăzută o împiedica să meargă mai departe? Oricum ar fi fost, un instinct inexplicabil a mânat-o din nou spre colonelul Munro și ea a rămas iar nemîscată dinaintea lui.

De astă dată, inima lui sir Edward Munro bătea cu asemenea forță, încât el ar fi vrut să-și ducă mâinile la piept ca să domolească!

Flacăra Rătăcitoare se apropiase și mai mult. Își înălțase făclia de răsină în dreptul feței prizonierului, de parcă ar fi vrut să i-o vadă mai bine. Prin găurile pânzei ochii îi străluceau aprinși de o scăpare arzătoare.

Colonelul Munro, fascinat fără voia lui de acest foc, o sorbea din priviri.

Atunci, mâna stânga a nebunei a îndepărtat puțin câte puțin cutele pânzei. Curând i s-a văzut fața toată și în acel moment a agitat cu mâna dreaptă torța de răsină, care a aruncat o lucire și mai vie.

Un strigăt – un strigăt pe jumătate înăbușit – a scăpat din pieptul prizonierului.

— Laurence! Laurence!

S-a crezut și el nebun!... O clipă, ochii i s-au închis. Era lady Munro! Da, cea care stătea în fața lui era însăși lady Munro!

— Laurence, tu, tu! a repetat el.

Lady Munro n-a răspuns nimic. Ea nu-l recunoștea. Nici măcar nu părea să-l fi auzit.

— Laurence! Nebună! Da, nebună... dar vie!

Sir Edward Munro nu se putea însela datorită unei posibile asemănări. Imaginea tinerei sale soții era prea adânc întipărîtă în mintea lui. Nu, chiar și după nouă ani de la despărțirea pe care o crezuse veșnică, cea care se afla în fața lui era lady Munro, schimbată, fără îndoială, însă frumoasă încă, era lady Munro, scăpată ca prin minune din mâna soldaților lui Nana Sahib!

Nefericita, după ce făcuse totul ca să-și apere mama, ucisă sub ochii ei, căzuse. Lovită, dar nu de moarte, și amestecată cu atâtea alte femei, fusese aruncată printre ultimele în puțul din Kanpur, deasupra victimelor îngrămădite, care îl și umpluseră. La căderea nopții, un suprem instinct de conservare a readus-o la ghizdul puțului – doar instinctul, căci rațiunea, ca urmare a acelor scene însăjătoare, o și părăsise. După toate cele suferite de la începutul asediului, în închisoarea de la Bibi-Ghar și în timpul luptelor, după ce-și văzuse mama ucisă, își pierduse mințile. Era nebună, nebună, dar vie, întocmai cum recunoscuse Munro. Nebună, ea se tărâse afară din puț, dăduse tărcoale prin împrejurimi și izbutise să plece din oraș în clipa în care Nana Sahib și ai săi îl părăseau. Nebună, se salvase în întuneric, mergând la întâmplare prin câmpie. Evitând orașele, ferindu-se de ținuturile locuite, găzduită ici și colo de raioșii sărmani, respectată ca o ființă lipsită de rațiune ce era, biata nebună mersese astfel până în munții Satpura, până în munții Vindhya! și, moartă pentru toată lumea de nouă ani încوace, însă cu mintea mereu biciuită de amintirea incendiilor asediului, ea rătăcea necontenit!

Da, într-adevăr, ea era!

Colonelul Munro a strigat-o iarăși. Ea nu i-a răspuns. Cât n-ar fi dat ca să o poată strânge în brațe, să o ia pe sus, să o ducă, să înceapă lângă ea o nouă existență, să facă să-i revină judecata cu ajutorul îngrijirilor și a dragostei!... Dar era legat de masa aceasta de metal, cu săngele curgându-i din brațe prin tăieturile pe care îi le tăcuseră frânghiile, și nimic nu-l putea smulge, împreună cu ea, din locul acela blestemat!

Ce caznă, ce tortură, pe care nici măcar ura lui Nana Sahib n-o putuse imagina!

— Laurence! Laurence! repeta sir Edward Munro.

Și o striga în gura mare, cu riscul de a-l trezi pe hindusul adormit cățiva pași mai încolo, cu riscul de a-i atrage pe dacoiții culcați în vechea cazarmă și pe însuși Nana Sahib!

Dar lady Munro, fără să înțeleagă, continua să se uite la el cu privirile rătăcite. Ea nu vedea niciuna dintre însăjătoarele suferințe pe care le avea de îndurat acel nefericit, care o regăsea în clipa în care el însuși urma să moară! Clătina din cap de parcă n-ar fi vrut să-i răspundă!

S-au scurs astfel câteva minute; apoi mâna i-a căzut la loc, vălul i-a acoperit iar fața și ea a făcut un pas îndărătat.

Colonelul Munro a crezut că are să fugă!

— Laurence! a strigat el pentru ultima oară, de parcă i-ar fi spus adio.

Dar nu! Lady Munro nu se gândeau să părăsească platoul fortăreței Ripore și situația, destul de însăpăimântătoare cum era, avea să se agraveze și mai mult.

Într-adevăr, lady Munro s-a oprit. De bună seamă că tunul îi atrăsesese atenția. Poate că se trezea în ea cine știe ce amintire întunecată din timpul asediului orașului Kanpur. S-a întors aşadar cu pași mărunți. Mâna care ținea torța de răsină plimbă flacăra pe tubul de metal și ar fi fost de ajuns o singură scânteie care să aprindă amorsa, pentru ca lovitura să pornească!

Munro avea deci să moară de această mâină?

El nu-a putut îndura o asemenea idee. Mai bine era să piară sub ochii lui Nana Sahib și alor săi!

Munro se pregătea tocmai să strige, să-i trezească din somn!

Deodată, el a simțit cum, din lăuntrul tunului, o mâncă îi apasă mâinile legate la spate. Era apăsarea unei mâini prietenești, care căuta să-i taie legăturile. Curând, răceala unei lame de oțel, strecându-se cu grija printre frânghii și încheieturile mâinilor, l-a vesteit că în chiar inima acelei uriașe piese de artillerie se găsea – dar prin ce minune? – un eliberator.

Nu se putea însela! Frânghiile care îl legau erau tăiate!...

Într-o secundă, gata! A putut face un pas înainte. Era liber!

Oricât de stăpân era el pe sine, un strigăt ar fi putut să-l piardă.

O mâncă ieșea din piesa de artillerie. Munro a apucat de ea, a tras-o și un bărbat, care cu un ultim efort ieșea din gura tunului, i-a căzut la picioare.

Era Gumi!

Credinciosul servitor, după ce scăpase, urmase mai departe drumul către Jabalpur în loc să se întoarcă spre lac, unde se întrepta trupa lui Nassim. Ajuns la șoseaua spre Ripore, a fost nevoie să se ascundă pentru a doua oară. Se afla acolo un grup de hinduși, vorbind despre colonelul Munro pe care dacoiții, conduși de Kalagani, aveau să-l aducă la fortăreață, unde Nana Sahib îl sortea morții cu tunul. Fără să șovăie, Gumi se strecușe prin întuneric până la poteca șerpuită, ajunsese pe esplanadă, pustie în clipa aceea. Și atunci, i-a venit ideea eroică să intre în uriașa mașinărie de război, ca un adevărat clovn ce era, cu gândul să-și elibereze stăpânul dacă împrejurările aveau să se dovedească prielnice, sau, dacă nu putea să-l salveze, să aibă parte de aceeași moarte cu el.

— Vin zorile! a rostit Gumi în şoaptă. Să fugim!

— Şi lady Munro?

Colonelul o arăta pe nebună, în picioare, nemîşcată. În clipa aceea, mâna ei se sprijinea de chiulasa tunului.

— În braţele noastre... stăpâne, a răspuns Gumi, fără să mai aştepte altă explicaţie.

Era însă prea târziu!

În clipa în care colonelul şi Gumi se apropiau de ea ca s-o apuce, lady Munro, vrând să scape, s-a apucat cu mâna de piesa de artillerie; făclia de răşină a căzut peste amorsa şi o detunătură însăspăimântătoare, repercutată de ecourile munţilor Vindhya, a umplut cu o bubuitură de tunet întreaga vale a Nerbuddei.

Capitolul XIII

Gigantul de oțel

La zgomotul acestei detunături, lady Munro căzuse leşinată în braţele soţului ei.

Fără să mai piardă o clipă, colonelul a țâşnit de-a curmezişul esplanadei, urmat de Gumi. Hindusul, înarmat cu cuţitul său cel lung, l-a dat gata într-o clipă pe paznicul năucit, pe care detunătura îl făcuse să sară în picioare. Apoi, amândoi s-au năpustit pe cărarea îngustă care ducea la drumul spre Ripore.

Sir Edward Munro şi Gumi abia trecuseră prin portiţa secretă, că întreaga trupă a lui Nana Sahib a şi invadat platoul.

Hinduşii au avut o clipă de şovăială care putea să le fie prielnică fugarilor.

Într-adevăr, Nana Sahib îşi petrecea arareori întreaga noapte în fortăreaţă. În ajun, după ce pusese să-l lege pe colonelul Munro la gura tunului, se dusese la o întâlnire cu câţiva şefi de trib din Gondwana, pe care nu-i vizita niciodată ziua nămiază mare. Acum era ora la care obişnuia să se întoarcă, astfel încât nu putea să mai întârzie mult.

Kalagani, Nassim, hinduşii şi dacoiţii, laolaltă peste o sută de oameni, erau gata să se năpustească pe urmele prizonierilor. Un singur gând îi mai ținea locului: acela că nu ştiau cătuşi de puţin ce se întâmplat. Cadavrul hindusului care fusese însărcinat cu paza colonelului nu le mai putea spune nimic.

Or, din toate probabilitățile, se vede că pentru ei una singură rămânea în picioare: printr-o împrejurare neprevăzută se dăduse foc încărcăturii tunului înainte de ora fixată pentru supliciu și din prizonier nu mai rămăseseră decât rămășițe informe!

Kalagani și ceilalți și-au manifestat furia printr-un adevărat concert de blesteme. Nici Nana Sahib și nici măcar unul dintre ei nu avuseseră bucuria să ia parte la ultimele clipe ale colonelului Munro!

Însă nababul nu era departe. De bună seamă că auzise detunătura și avea să se întoarcă în mare grabă la fortăreață. Oare ce au să-i răspundă ei atunci când le va cere socoteală pentru prizonierul pe care li-l lăsase?

Acest lucru i-a făcut pe toți să șovăie și le-a dat fugarilor timp să capete un oarecare avans asupra lor, mai înainte de a fi observați.

Astfel încât, sir Edward Munro și Gumi, plini de speranțe după acea eliberare miraculoasă, coborau cu toată iuțeala cărarea șerpuită. Deși leșinată, lady Munro nu atârna prea greu în brațele vânjoase ale colonelului. De altminteri, servitorul său era de față, gata să-i sară în ajutor.

Cinci minute după ce trecuseră prin portița secretă, se găseau amândoi la jumătatea drumului dintre platou și vale. Însă începea să se lumineze de ziua și primele luciri ale zorilor pătrundeau de pe acum până în fundul trecătorii înguste.

Deasupra capetelor lor au izbucnit strigăte asurzitoare.

Aplecat peste parapet, Kalagani zărise vag siluetele celor doi bărbați care fugneau. Unul dintre ei nu putea fi altul decât prizonierul lui Nana Sahib!

— Munro! Este Munro! a strigat Kalagani, beat de furie.

Și, trecând prin portița secretă, s-a repezit să-i urmărească, urmat de întreaga lui ceată.

— Am fost observați! a spus colonelul Munro, fără a-și încetini pașii.

— Am să-i opresc pe primii dintre ei! i-a răspuns Gumi. Mă vor ucide, însă veți izbuti poate să câștigați timp ca să ajungeți la șosea!

— Ne vor ucide pe amândoi, sau vom scăpa împreună! a strigat colonelul.

Colonelul și Gumi își iuțiseră mersul. Ajunși acum în partea de jos a potecii, mai puțin abruptă, puteau s-o ia la fugă. Nu mai aveau decât vreo patruzeci de pași până la drumul către Ripore care urma să-i scoată în șosea, unde fuga le-ar fi fost mult ușurată.

Însă și urmărirea avea să fie mai ușoară. Zadarnic ar fi căutat ei o ascunzătoare: ar fi fost amândoi descoperiți numaidecât. De unde și nevoia

de a se distanța de hinduși și, în plus, de a ieși din ultimul defileu al munților Vindhya înainte de a fi ajunși.

Colonelul Munro s-a hotărât pe loc: el nu are să mai cadă viu în mâinile lui Nana Sahib. Pe aceea care-i fusese redată mai curând avea să-o ucidă cu pumnalul lui Gumi decât să î-o predea nababului și, cu același pumnal, avea să-și ia și el zilele!

Amândoi aveau un avans de aproape cinci minute. În clipa în care primii hinduși ieșeau prin portița secretă, colonelul Munro și Gumi vedea drumul care se unea cu poteca, iar șoseaua nu mai era decât la un sfert de milă.

— Ține-te tare, stăpâne! spunea Gumi, gata să-i facă meterez din trupul său colonelului. Nici cinci minute și ajungem la șoseaua spre Jabalpur!

— Dar-ar Domnul să găsim ajutoare! a șoptit colonelul Munro.

Urletele hindușilor devineau tot mai deslușite.

În clipa în care fugarii ajungeau în drum, doi bărbați care mergeau iute șoseau în partea de jos a potecii.

Lumina era îndestulătoare spre a se putea recunoaște, și două nume, întocmai ca două strigăte pline de ură, au răsunat în același timp:

— Munro!

— Nana Sahib!

La auzul zgromotului detunăturii, nababul dăduse fuga și se întorcea în grada mare la fortăreață. Nu putea pricepe de ce ordinele i-au fost executate înainte de vreme.

Îl însoțea un hindus, însă, mai înainte ca acesta să fi putut face măcar un singur gest, el și cădea la picioarele lui Gumi, lovit de moarte cu același cuțit care tăiașe legăturile colonelului.

— Spre mine! a strigat Nana Sahib, chemând toată trupa care cobora poteca.

— Da, spre tine! a răspuns Gumi.

Și, mai iute ca fulgerul, s-a năpustit asupra nababului.

Avusese de gând – chiar dacă n-ar fi izbutit să-l ucidă din prima lovitură – să se lupte cel puțin cu el, în aşa fel încât să-i dea timp colonelului Munro să ajungă până la șosea; însă mâna de fier a nababului o oprișe pe a sa și-l făcuse să scape cuțitul pe jos.

Furios că se vede dezarmat, Gumi și-a înșfăcat atunci adversarul de centură și, strângându-l la piept, l-a purtat în brațele lui vânjoase, hotărât să se arunce cu el în prima prăpastie întâlnită în cale.

Între timp, Kalagani și tovarășii săi se apropiau, gata să ajungă și ei în partea de jos a potecii; aşadar, nu mai aveau nicio speranță să scape!

— Încă un efort! a repetat Gumi. Am să rezist eu câteva minute, făcându-mi scut din nababul lor. Fugi, stăpâne, fugi fără mine!

Numai că, acum, doar trei minute îi mai despărțeau pe fugari de urmăritori și nababul îl striga pe Kalagani cu o voce înăbușită. Deodată, la douăzeci de pași în față, au răsunat niște strigăte:

— Munro! Munro!

Pe drumul către Ripore, se afla Banks, împreună cu căpitanul Hod, Maucler, sergentul Mac Neil, Fox, Parazard și, la o sută de pași mai departe, pe șosea, Gigantul de Otel, scoțând trâmbă de fum, aşteptându-i, împreună cu Storr și Kaluth.

După distrugerea ultimei locuințe a Casei cu aburi, nu avuseseră altă hotărâre de luat decât să folosească drept vehicul elefantul, pe care banda de dacoți nu izbutise să-l distrugă. Deci, cățărați pe Gigantul de Otel, părăsiseră îndată lacul Puturia și o apucaseră pe șoseaua spre Jabalpur. Însă, în clipa în care treceau prin dreptul drumului ducând către fortăreață, pe deasupra capetelor lor răsunase o detunătură formidabilă și ei se opriseră.

O presimțire, un instinct, dacă vreți, îi împinsese să se repeadă pe drumul acesta. Ce sperau? Nici ei n-ar fi putut să spună.

Fapt este că, după câteva minute, colonelul se afla dinaintea lor și le striga:

— Salvați-o pe lady Munro!

— Și țineți-l bine pe Nana Sahib cel adevărat! țipa Gumi.

Într-o ultimă sforțare plină de furie, îl aruncase la pământ pe nababul pe jumătate sufocat, iar căpitanul Hod, Mac Neil și Fox au pus mâna pe el.

Apoi, fără a mai cere vreo explicație, Banks și toți ai săi s-au îndreptat către Gigantul de Otel, aflat în șosea.

Din ordinul colonelului, care voia să-l predea justiției engleze, Nana Sahib a fost legat de gâtul elefantului. Lady Munro a fost culcată în turelă, iar soțul ei s-a aşezat alături de ea.

Preocupat numai de soția lui care începea să-și revină în simțiri, el îi pândea cea mai mică licărire de rațiune.

Inginerul și tovarășii săi se cățăraseră iute pe spinarea Gigantului de Otel.

— Cu toată viteza! a strigat Banks.

Se făcuse ziua. Primul grup de hinduși se și ivea la vreo sută de pași în urmă. Trebuia cu orice preț ca fugarii să ajungă înaintea lor până la postul înaintat al cantonamentului militar din Jabalpur, care apăra ultimul defileu al munților Vindhya.

Gigantul de Oțel avea asigurate din belșug apa și combustibilul, adică tot ce era necesar pentru a-i menține presiunea și a-i îngădui maximum de viteză posibil. Însă, pe șoseaua aceea, cu cotituri bruște, el nu se putea arunca orbește înainte.

Strigătele hindușilor au răsunat atunci de două ori mai puternic; întreaga trupă se aprobia văzând cu ochii.

— Va trebui să ne apărăm, a spus sergentul Mac Neil.

— Ne vom apăra! i-a răspuns căpitanul Hod.

Le mai rămăseseră vreo douăzeci de cartușe. De unde și nevoia să nu irosească niciun glonte, întrucât hindușii erau înarmați și trebuia să fie ținuți la distanță.

Căpitanul Hod și Fox, cu carabinele în mâini, s-au postat pe crupa elefantului, un pic îndărătul turelei. Gumi, în față, cu pușca la umăr, stătea în aşa fel încât să poată trage pieziș. Mac Neil, lângă Nana Sahib, cu un revolver într-o mână și cu un pumnal în cealaltă, era gata să-l lovească de moarte dacă hindușii ar fi ajuns până la el. Kaluth și Parazard, stând dinaintea focarului, îl încărcau cu combustibil. Banks și Storr supravegheau mersul Gigantului de Oțel.

Urmărirea dura de zece minute. Cel mult două sute de pași îi mai despărțeau pe hinduși de Banks și ai săi. Dacă urmăritorii erau în stare să meargă mai iute, elefantul artificial putea merge mai mult timp decât ei. Toată tactica era deci să-i împiedice să ia avans.

În clipa aceea au răsunat vreo zece focuri de armă. Gloanțele au trecut și următorii pe deasupra Gigantului de Oțel, în afară doar de unul care i-a izbit vîrful trompei.

— Nu trageți! Va trebui să tragem numai la sigur! a strigat căpitanul Hod. Să ne economism gloanțele! Ei sunt încă prea departe!

Banks, văzând atunci în față că șoseaua este aproape în linie dreaptă pe distanță de o milă, a deschis larg regulatorul de presiune și Gigantul de Oțel, sporindu-și viteza, i-a lăsat pe urmăritori la mai multe sute de metri în urmă.

— Ura, ura pentru Gigantul nostru! a strigat căpitanul Hod, care nu se mai putea stăpâni. Ah, canaliile! N-au să pună mâna pe el!

Însă, după acea porțiune în linie dreaptă a șoselei, un soi de defileu urcând și șerpuind, ultima trecătoare a versantului meridional al munților Vindhya, avea negreșit să încetinească din nou mersul lui Banks și al tovarășilor săi. Kalagani și ceilalți, știind bine acest lucru, și-au continuat urmărirea.

Gigantul de Otel a ajuns iute la gâtuitura aceea a drumului, care se strecura printre două taluzuri înalte de stâncă.

Au fost nevoiți atunci să micșoreze viteza și să nu mai înainteze decât cu extremă precauție. Din cauza întârzierii, hindușii au recâștigat tot terenul pierdut. Dacă nu mai trăgeau nădejde să-l salveze pe Nana Sahib, aflat la discreția unei lovitură de pumnal, cel puțin aveau să-i răzbune moartea.

În curând au răsunat noi detunături, însă fără să atingă pe vreunui dintre cei pe care îi căra Gigantul de Otel în spinare.

— Situația începe să devină serioasă! a spus căpitanul Hod, ducând carabina la umăr. Atenție!

Gumi și el au tras în același timp. Izbiți în piept, doi dintre hindușii care se apropiaseră mai mult s-au prăbușit la pământ.

— Doi mai puțin! a făcut Gumi, reîncarcându-și arma.

— Doi la sută! a strigat căpitanul Hod. Nu-i de ajuns! Trebuie să le luăm un preț mai mare!

Ca urmare, carabinele căpitanului și lui Gumi, la care s-a adăugat pușca lui Fox, au lovit de moarte alți trei hinduși.

Înaintând însă prin defileul acela șerpuit, nu mergeau prea repede. După cum știm, drumul, pe măsură ce se îngusta, urca într-o pantă foarte abruptă. Totuși, încă o jumătate de milă și ultimul povârniș al munților Vindhya urma să fie depășit, iar Gigantul de Otel avea să ajungă la o sută de pași de postul militar, aflat aproape în fața gării Jabalpur!

Hindușii nu erau ei oamenii să dea îndărăt în fața focurilor de armă ale căpitanului Hod și tovarășilor săi. Viața lor nu mai conta atunci când era vorba să-l salveze sau să-l răzbune pe Nana Sahib. Zece, douăzeci dintre ei dac-ar fi căzut sub gloanțe, și tot mai rămâneau optzeci spre a se năpusti asupra Gigantului de Otel și a înfrângere mica trupă, căreia elefantul îi slujea drept cetățuie pe roate. Astfel încât și-au dublat sforțările ca să-i ajungă pe aceia pe care-i urmăreau.

De altfel, Kalagani și ceilalți știau că, mai mult ca sigur, căpitanul Hod și ai săi se aflau la ultimele cartușe și că, în curând, puștile și carabinele vor ajunge în mâinile lor niște arme nefolositoare.

Într-adevăr, fugarii epuizaseră jumătate din muniția rămasă și aveau să se afle în imposibilitatea de a se mai apăra.

Au mai răsunat patru împușcături și alți patru hinduși au fost doborâți.

Căpitanului Hod și lui Fox nu le mai rămâneau de tras decât două focuri.

În clipa aceea, Kalagani, care până atunci se crucea, s-a repezit înainte mai mult decât prudentă lui i-ar fi îngăduit-o.

— Ah, el e! Îl am la mâna! a strigat căpitanul Hod, țintindu-l cu cel mai mare calm posibil.

Glontele n-a părăsit carabina căpitanului decât spre a se duce să-l izbească pe urmăritor drept în mijlocul frunții. Mâinile lui s-au mai agitat o clipă, s-a răsucit pe călcâie și s-a prăbușit.

În clipa aceea s-a ivit capătul dinspre miazați al defileului. Gigantul de Otel a făcut un efort suprem. Carabina lui Fox s-a mai auzit detunând, pentru ultima dată.

Un ultim hindus s-a rostogolit la pământ.

Însă hindușii au băgat de seamă aproape numai decât că focul încetase și s-au năpustit la asaltul elefantului, aflat la numai cincizeci de pași de ei.

— La pământ! La pământ! a strigat Banks.

Da! Așa cum stăteau lucrurile, sosise momentul să părăsească Gigantul de Otel și să alerge spre postul militar care nu se găsea prea departe.

Colonelul Munro, purtându-și cu grijă soția pe brațe, a coborât pe șosea.

Căpitanul Hod, Maucler, sergentul și toți ceilalți au sărit numai decât la pământ. Doar Banks rămăsese singur în turelă.

— Și prizonierul? a strigat căpitanul Hod, arătându-l pe Nana Sahib, legat de gâtul elefantului.

— Nu te amesteca, domnule căpitan! i-a răspuns Banks pe un ton ciudat.

Apoi, răsucind pentru ultima oară regulatorul de presiune, a coborât și el.

Au fugit atunci cu toții, cu pumnalele în mâna, gata să-și vândă scump viața.

Între timp, sub presiunea vaporilor, Gigantul de Otel, deși lăsat de capul lui, continua să urce povârnișul; însă, nemaifiind cârmuit, a mers să se izbească de taluzul din partea stângă a șoselei, întocmai ca un berbec lovind cu coarnele și, oprindu-se pe neașteptate, a astupat aproape tot drumul.

Banks și ai săi se găseau la o depărtare de vreo treizeci de pași, atunci când hindușii s-au năpustit în masă asupra Gigantului de Oțel, spre a-l elibera pe Nana Sahib.

Deodată, un zgomot însăcăzitor, asemenei celor mai groaznice bubuituri de tunet, a zguduit straturile de aer cu o violență de nedescris.

Mai înainte de a părăsi turela, Banks închise bine supapele aparatului. Vaporii au atins deci o densitate extrem de mare și, atunci când Gigantul de Oțel s-a izbit de peretele de stâncă, aburii aceștia, nemaigăsind loc de ieșire prin cilindri, au făcut să explodeze cazanul, ale cărui sfărâmături s-au împrăștiat în toate direcțiile.

— Bietul Gigant, a strigat căpitanul Hod, a murit ca să ne salveze pe noi!

Capitolul XIV

Cel de-al cincizecilea tigru al căpitanului Hod

Colonelul Munro împreună cu prietenii și însotitorii săi nu mai aveau acum să teme nici de nabab, nici de hindușii care își legaseră viața de soarta acestuia și nici de dacoïții din rândul căror Nana Sahib își alcătuise o gardă de temut prin părțile acelea ale Bundelkundului.

La auzul zgomotului exploziei, soldații din postul de la Jabalpur ieșiseră în număr mare. Aceia dintre tovarășii lui Nana Sahib care mai rămăseseră în viață, lipsiți de conducător, o luaseră numai decât la fugă.

Colonelul Munro și-a făcut cunoscut numele. După o jumătate de oră ajungeau cu toții în gară, unde au găsit din abundență tot ceea ce le lipsise și mai cu seamă alimente, de care aveau cea mai mare nevoie.

Lady Munro a fost găzduită într-un hotel confortabil până în clipa când avea să fie condusă la Bombay. Acolo, sir Edward Munro spera să redea viață sufletului aceleia care nu mai trăia decât cu trupul și care urma să fie veșnic moartă pentru el, atâtă vreme cât nu avea să-și recapete rațiunea!

La drept vorbind, niciunul dintre prietenii săi nu se resemnase să nu mai spere în apropiata vindecare a lady-ei Munro. Toți așteptau plini de încredere un eveniment care – numai el – ar fi putut să transforme din temelii existența colonelului.

A rămas lucru stabilit ca, încă de a doua zi, să-o pornească spre Bombay. Primul tren i-ar fi dus pe toti locatarii Casei cu aburi către capitala Indiei occidentale. De astă dată i-ar fi purtat cu toată viteza vulgara locomotivă și

nu neobositul Gigant de Oțel, din care nu mai rămăseseră acum decât niște rămășițe informe.

Însă nici căpitanul Hod, fanaticul său admirator, nici Banks, ingeniosul lui creator, și niciunul dintre membrii expediției nu aveau să-l uite vreodată pe «credinciosul animal» căruia ajunseseră până la urmă să-i acorde o viață reală. În memoria lor avea să răsune multă vreme zgomotul exploziei care l-a nimicit.

Astfel încât nu ne vom mira dacă, înainte de a părăsi Jabalpur, Banks, căpitanul Hod, Maucler, Fox și Gumi au dorit să se mai întoarcă la locul catastrofei.

Era vădit că nu mai aveau deloc a se teme de fugarii dacoți. Totuși, din mai mare spirit de prevedere, atunci când inginerul și însoțitorii săi au ajuns la postul militar din munții Vindhya, li s-a alăturat un detașament de soldați și, pe la ora unsprezece, soseau la intrarea în defileu.

Mai întâi, au găsit risipite pe pământ cinci sau șase cadavre mutilate. Erau trupurile acelora care asaltaseră Gigantul de Oțel, năpustindu-se asupra lui spre a-l elibera pe Nana Sahib.

Asta era tot. Nici urmă de dacoți. În loc să se întoarcă în ascunzătoarea lor de la Ripore, acum cunoscută, ultimii credincioși ai lui Nana Sahib fuseseră nevoiți să se risipească prin valea Nerbuddei.

Cât privește Gigantul de Oțel, el fusese cu totul distrus datorită exploziei cazanului. Unul dintre picioarele sale lungi fusese aruncat la mare distanță. O bucată de trompă, izbită de taluz, se înfipsese acolo și ieșea din el ca un braț gigantic. Pretutindeni se vedea bucăți de tablă îndoite, piulițe, buloane, grătare, rămășițe de cilindri, articulații de bielă.

În clipa exploziei, atunci când supapele închise nu mai puteau să le îngăduie ieșirea, tensiunea vaporilor fusese însăpământătoare și poate chiar depășise douăzeci de atmosfere.

Și acum, din elefantul artificial de care locatarii Casei cu aburi se arătaseră atât de mândri, din acel colos care stârnea admirația superstițioasă a hindușilor, din capodopera mecanică a inginerului Banks, din acest vis înfăptuit al rajahului Bhutanului, nu mai rămânea decât o carcăsă de nerecunoscut, lipsită de valoare!

— Bietul animal! nu s-a putut împiedica să nu strige căpitanul Hod dinaintea cadavrului iubitului său Gigant de Oțel.

— Se poate fabrica altul... altul care să fie și mai puternic! a spus Banks.

— Neîndoienic, a răspuns căpitanul, lăsând să-i scape un oftat adânc, dar n-o să mai fie el!

În timp ce-și desfășurau cercetările, inginerului și tovarășilor săi le-a venit ideea să caute dacă nu se mai găseau ceva resturi din trupul lui Nana Sahib. În lipsa figurii nababului, ușor de recunoscut, s-ar fi mulțumit și cu mâinile lui, unde lipsa unui deget le-ar fi fost de ajuns ca să-i constate identitatea. Ar fi vrut tare mult să aibă dovada incontestabilă a morții aceluia care nu mai putea fi confundat cu fratele său Balao Rao.

Însă niciunul dintre resturile însângerate care zăceau presărate pe pământ nu părea să-i fi aparținut lui Nana Sahib. Fanaticii săi tovarăși i-or fi transportat până la ultima rămășițele pământești? Era mai mult decât posibil.

Într-adevăr aşa și păreau să se fi petrecut lucrurile; întrucât nu exista nicio dovadă sigură asupra morții lui Nana Sahib⁶⁰, legenda avea să reentre în drepturile sale; fapt este că în mintea populațiilor din India centrală nababul acela care nu putea fi prins ar fi fost socotit totdeauna ca fiind în viață, până în clipa în care s-ar fi făcut din fostul şef al șipailor un zeu nepieritor.

Însă Banks și ai săi nu puteau admite ca Nana Sahib să fi supraviețuit exploziei.

S-au întors în gară, dar nu mai înainte ca Hod să fi luat o bucată dintr-un colț al Gigantului de Otel – rămășiță de preț, din care el voia să-și facă un *souvenir*.

A doua zi, la 4 octombrie, părăseau cu toții gara Jabalpur, într-un vagon pus la dispoziția colonelului Munro și a personalului său. După douăzeci și patru de ore ei străbăteau munții Ghații occidentali, acești Anzi hinduși care se desfășoară pe o lungime de trei sute șaizeci de leghe în mijlocul unor păduri dese de baniani, sicomori, arbori de teck, palmieri, cocotieri, arbori de piper, de santal și de bambuși. După alte câteva ore, trenul îi depunea în insula Bombay care, împreună cu Insulele Salcette, Insulele Elefanților și altele, alcătuiește o minunată radă și găzduiește, la extremitatea de sud-est, capitala guvernământului.

Colonelul Munro nu avea să rămână în acest oraș mare, în care se întâlnesc arabi, persani, baniani, abisinieni, parși sau ghebri, sindi, europeni de toate naționalitățile, ba – se pare – chiar și hinduși.

Consultați asupra stării lady-ei Munro, medicii i-au recomandat să o instaleze într-o vilă de prin împrejurimi, unde liniștea, la care să se adauge îngrijirile lor zilnice și necurmatul devotament al soțului ei, urmau să producă un efect salutar.

A trecut o lună. Niciunul dintre tovarășii colonelului, niciunul dintre servitorii săi nu se gândiseră să-l părăsească. Voiau cu toții să fie de față în acea zi, nu prea îndepărtată, în care să poată fi întrevăzută vindecarea tinerei femei.

Și, în sfârșit, ei au avut această bucurie. Încet, încet, lady-ei Munro i-a revenit judecata. Femeia cu un spirit atât de fermecător odinioară a început iarăși să gândească. Din aceea care fusese *Flacăra Rătăcitoare* nu mai rămăsese nimic, nici măcar amintirea.

«Laurence! Laurence!» strigase colonelul Munro și lady Munro, recunoscându-l în sfârșit, îi căzuse în brațe.

După o săptămână, foștii locatari ai Casei cu aburi se strângeau cu toții în bungalowul din Calcutta. Aveau să înceapă aici o viață cu totul diferită de aceea care existase până atunci în bogata locuință. Banks urma să-și petreacă aici clipele de răgaz pe care i le îngăduiau lucrările lui, căpitanul Hod conchediile de care putea dispune. Cât despre Mac Neil și Gumi, ei erau de-al casei și nu aveau să se mai despartă niciodată de colonelul Munro.

La acea epocă, Maucler a fost silit să plece din Calcutta spre a se reîntoarce în Europa. A făcut-o odată cu căpitanul Hod care își terminase conchediul și pe care credinciosul său Fox avea să-l urmeze în cantonamentele militare din Madras.

— La revedere, căpitane, i-a spus colonelul Munro. Aș fi fericit să cred că nu ai nimic de regretat de pe urma călătoriei prin India septentrională, decât — cel mult — că nu ai ucis și pe cel de al cincizecilea tigru.

— Ba l-am ucis, domnule colonel.

— Cum! L-ai ucis?

— Fără îndoială, i-a răspuns căpitanul Hod cu un gest superb. Patruzeci și nouă de tigri și... cu Kalagani... nu fac cincizeci?

SFÂRȘIT

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI	4
Capitolul I <i>S-a pus un premiu pe capul unui om</i>	5
Capitolul II <i>Colonelul Munro</i>	18
Capitolul III <i>Răscoala șipailor</i>	34
Capitolul IV <i>În fundul peșterilor Ellorei</i>	47
Capitolul V <i>Uriașul de oțel</i>	59
Capitolul VI <i>Primele etape</i>	73
Capitolul VII <i>Pelerinii de la râul Phalgu</i>	88
Capitolul VIII <i>Câteva ore la Benares</i>	104
Capitolul IX <i>Allahabad</i>	119
Capitolul X <i>Via Dolorosa</i>	131
Capitolul XI <i>Schimbarea musonului</i>	140
Capitolul XII <i>Trecând prin lumina a trei focuri</i>	153
Capitolul XIII <i>Isprăvile vânătorești ale căpitanului Hod</i>	167
Capitolul XIV <i>Unul contra trei</i>	182
Capitolul XV <i>Palul Tandit</i>	198
Capitolul XVI <i>Flacără Rătăcitoare</i>	206
PARTEA A DOUA	218
Capitolul I <i>În Sanatarium</i>	219
Capitolul II <i>Mathias Van Guitt</i>	229
Capitolul III <i>Kraalul</i>	246
Capitolul IV <i>O regină din Tarryani</i>	261
Capitolul V <i>Un atac nocturn</i>	284
Capitolul VI <i>Despărțirea de Mathias Van Guitt</i>	301
Capitolul VII <i>Trecerea râului Betwa</i>	316
Capitolul VIII <i>Hod contra Banks</i>	336
Capitolul IX <i>O sută contra unul</i>	347
Capitolul X <i>Lacul Puturia</i>	364
Capitolul XI <i>Față în față</i>	380
Capitolul XII <i>La gura unui tun</i>	394
Capitolul XIII <i>Gigantul de oțel</i>	407
Capitolul XIV <i>Cel de-al cincizecilea tigru al căpitanului Hod</i>	416

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SÂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ȘCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ȘARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUNII
15. UIMITOARELE PERIPEȚII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (vol. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (vol. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPATI. ÎNTÎMPLĂRÎ NEOBIȘNUITE
24. TINUTUL BLÂNURILOR (vol. I)
25. TINUTUL BLÂNURILOR (vol. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STÂPINUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADERI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPIURILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂȚINATUL

EDITURA ION CREANGĂ

Observații

[←1]

Cititorul va gasi în capitolul III – *Răscoala șiparilor* – mai multe informații. Jules Verne folosește datele răscoalei șipailor fără a se constitui într-un istoric riguros al ei, imaginând doar o acțiune posibilă în cadrul evenimentelor respective.

Izbucnită spontan la sfârșitul lunii ianuarie 1857 în regiunea Calcuttei și limitată mai mult la zona văii mijlocii a Gangelui, răscoala șipailor (trupe indigene aflate în solda Companiei Indiilor Orientale) a zguduit puternic stăpânirea britanică în subcontinentul indian.

Printre multiplele cauze care au declanșat rebeliunea militară, la care s-au raliat curând pături largi ale populației, fără deosebire de religie și castă, s-au numărat măsurile brutale de înăsprire a exploatarii hindușilor și musulmanilor de către colonialiști, care vedeau în India o simplă piață de desfacere a mărfurilor britanice și o sursă de materii prime, politica anexionistă promovată de guvernatorul general al Indiei, din acea vreme, lordul Dalhousie – prin ocuparea unor noi teritorii și depoziarea feudalilor locali, care moșteneau, prin înfiere, bunurile rajahilor fără urmăși pe linie bărbătească, precum și punerea pe drumuri a ostașilor din gărzile acestora – învărajirea populației, menținută în mizerie și ignoranță, pe criterii rasiale, religioase și de castă, aplicarea unor legiuiri care nu țineau cont de tradițiile locale, exproprieri, forțate și prost plătite, de terenuri pentru construirea de căi ferate și canale de irigație, o fiscalitate excesivă.

Lipsită de o viziune politică și militară de ansamblu, de o conducere unitară, având ca element unificator doar ura împotriva exploatarii britanice, răscoala a fost înăbușită cu o cruzime extremă.

[←2]

În original: Presidency; denumirea uneia dintre cele trei subîmpărțiri administrative ale Indiei coloniale britanice, conduse de către un guvernator, avându-și capitalele la Calcutta, Bombay și Madras. (n.t.)

[←3]

Titlu purtat odinioară de marii ofițeri ai curții sultanilor timurizi și de guvernatorii de provincii, de obicei foarte bogăți. (n.t.)

[←4]

Dinastia Marilor Moguli a fost întemeiată de Babur Zahireddin (1483–1530), descendent al lui Timur-Lenk, în urma victoriei de la Panipat (21 aprilie 1526) asupra lui Ibrahim Lodi, sultan de Delhi. Imperiul Marilor Moguli a dăinuit practic până în 1761, formal până la 1857. (n.t.)

[←5]

Titlul de *Nizam ul mulk* (Ordonator al Imperiului), conferit în 1717 de către împăratul mogul guvernatorului turcoman al regalului Hyderabad, a fost păstrat de urmații acestuia și în timpul dominației britanice. (n.t.)

[←6]

Mausoleu monumental al marilor moguli, în orașul Agra. (n.t.)

[[←7](#)]

Peste 1 m și 75 cm. (n.t.)

[←8]

Zeitate făcând parte din trinitatea hinduistă, reprezentând forța care conservă Universul și viața, și care se încarnează în cursul fiecărui așa-zis «ciclu cosmic». (n.t.)

[←9]

Altă zeitate a trinității hinduiste (trimurti), alături de Vișnu și de Brahma, întruchipând totodată forța distrugătoare a naturii și veșnica ei forță creatoare. (n.t.)

[<10]

Marea magistrală (engl.). (n.t.)

[←11]

Denumirea se datorește faptului că englezii colonialiști îi numeau pe hinduși «niggers» – negri. (n.t.)

[<12]

În limba engleză în original – muntean. (n.t.)

[←13]

În limba engleză în original – vâlcea. (n.t.)

[←14]

O femeie fără titlu de noblețe, care se căsătorește cu un baronet sau cavaler, poartă titlul de *lady*, pus înaintea numelui de familie al soțului. Însă denumirea de *lady* nu poate să preceadă numele ei de botez, căci această titulatură este rezervată numai ficelor de pairi. (n.a.)

[<15]

În limba engleză în original – cale ferată. (n.t.)

[←16]

Trupe alcătuite din rândurile populațiilor localnice, în slujba Companiei Indiilor, ulterior a Imperiului britanic. (n.t.)

[<-17]

Nume dat purtătorilor de palanchise în India. (n.a.)

[←18]

Aproximativ 8 kilometri. (n.a.)

[←19]

În limba engleză în original – vagon de dormit. (n.t.)

[[←20](#)]

Vezi nota de subsol de la pag. 5.

[←21]

Titlu în Hindustan, echivalent cu «prințesă». (n.t.)

[←22]

Sau *peishva* – președinte al Uniunii mah(a)rate, titlu devenit ereditar; funcția de *peishwah* a dispărut după dezastrul de la Panipat (14 ianuarie 1761), când armata lui Ahmed-șah a ucis 200.000 mah(a)rați. (n.t.)

[←23]

Soție de rajah. (n.t.)

[←24]

Două milioane de franci. (n.a.)

[←25]

Așezământ sacru budist: templu, monument, tumulus, mormânt. (n.t.)

[←26]

Mânăstire budistă. (n.t.)

[[←27](#)]

Construcții subterane (în antichitate), alcătuite din mai multe încăperi și destinate a servi drept momânt. (n.t.)

[←28]

Unitate de măsură engleză pentru capacitate, de aprox. 0,56 l. (n.t.)

[←29]

La 23 iunie 1757, armata engleză condusă de Robert Clive înfrânghe trupele nababului de Bengal, Siraj-ud-daula, pătrunzând în Bengal a cărui cucerire o încheie în 1764. (n.t.)

[←30]

De la cuvintele steam – abur și house – casă (engl.): Casa cu aburi. (n.t.)

[←31]

Ortografiat și Leviathan: monstru marin fabulos, devenit simbol al colosalului și al monstruosului. (n.t.)

[←32]

În limba engleză în original – vagon de marfă deschis, platformă. (n.t.)

[←33]

Plantă aromată (*Andropogon zizamoides*). (n.t.)

[←34]

Ortografiat și punkah sau panka: un soi de ecran de pânză sau de evantai mare, montat pe un cadru. (n.t.)

[←35]

Funcționar indian cunoscător al limbii engleze sau indian cu studii făcute în școli engleze. (n.t.)

[←36]

Pasăre înrudită cu barza (*Leptotilos crumeniferus*), mai cunoscută sub denumirea marabu. (n.t.)

[<37]

În limba engleză în original – carabinieri. (n.t.)

[←38]

Frizură ca a împăratului roman Titus Flavius Vespasianus (79-81 e.n.), cu părul ceva mai lung decât în stilul «cicero», ondulat și pieptănăt în față. (n.t.)

[←39]

Traducerea sensului argotic: Șchiopul-înfricoșat-de-moarte. (n.t.)

[←40]

Livră sau pfund (în engl. libra, pound – măsura de greutate egală cu 453,59 g. (n.t.)

[←41]

Uncie (engl. *ounce*, presc. *oz*) – măsură de greutate egală cu 28,35 g. (n.t.)

[←42]

(În mitologia greacă) Unul dintre cele cinci fluvii ale infernului. (n.t.)

[←43]

Drumul calvarului. (n.t.)

[←44]

De la acea dată și până astăzi, construcția bisericii comemorative a fost terminată. Pe mai multe plăci de marmură sunt săpate inscripții în memoria inginerilor drumului de fier *East-Indian*, care au murit de pe urma bolilor sau a rănilor căpătate în timpul marii insurecții de la 1857, în memoria ofițerilor, sergenților și soldaților din cel de al 34-lea regiment al armatei regale uciși în lupta din 17 noiembrie în fața orașului Kanpur, a căpitanului Stuart Beatson, a ofițerilor din regimentul 32, căzuți în timpul asedierii orașelor Lucknow și Kanpur sau în timpul insurecției și, în sfârșit, în memoria victimelor de la Bibi-Ghar, ucise în iulie 1857. (n.a.)

[←45]

Circa șapte sute treizeci de milimetri. (n.a.)

[←46]

Titus Lucrețius Carus (c. 99– 55 î.e.n.), poet latin și filozof materialist. Opera sa «De rerum natura» expune în hexametri conceptia atomistă a lui Epicur. (n.t.)

[←47]

Movile (din pamânt sau piatră), înălțate pe morminte de unele populații din antichitate.
(n.t.)

[←48]

Sau *pagne* (fr.) – bucată de pânză cu care negrii și indienii își înfășoară coapsele. (n.t.)

[<-49]

Stâncă denumită astfel datorită formei sale. (n.t.)

[←50]

Intrare monumentală (ca de ex. la Acropole), alcătuită dintr-un ansamblu de porți și vestibuluri, legate între ele prin porticuri și scări. (n.t.)

[←51]

Sau Kunlunshan – sistem muntos din Asia Centrală, alcătuind limita de N. și de E. a podișului Tibet. Înăltimea maximă: 7 723 m (vârful Ulugh Muz Tagh din culmea Prjevalsk). (n.t.)

[←52]

În 1877, 1677 de finți omenești au pierii datorită mușcăturilor de șarpe. Premiile plătite de guvern pentru distrugerea acestor reptile arată că în cursul aceluiași an au fost ucise 127.295. (n.a.)

[←53]

Dacă este îngăduit să compari lucrurile mici cu cele mari (lat.) – Sfârșitul unui vers de Vergiliu (*Georgicele*, IV. 176), în care este comparată munca tenace a albinelor cu aceea a Ciclopilor, făuritori de fulgere. (n.t.)

[←54]

Persoane ce încredințează altora grija propriilor lor interese. (n.t.)

[←55]

Sau pandiculație (de la lat. *pandiculari* – a se întinde): mișcare de înălțare a brațelor și de întindere a gambelor, cascând. (n.t.)

[←56]

Pagaie – vâslă (ramă) lungă cu care se vâslește la canoe pe un singur bord, fără a fi sprijinită de ambarcațiune. (n.t.)

[<57]

Sau Jahangir, împărat mogul (1605-1627). (n.t.)

[←58]

Scântei, mici egrete luminoase, datorate electricității atmosferice, apărute uneori la extremitatea vergilor sau a catargelor unei corăbii cu pânze. (n.t.)

[<59]

Glugă acoperind și fața, cu deschizături numai în dreptul ochilor. (n.t.)

[←60]

Nana Sahib, pe adevăratul său nume Dandu Pant, prinț hindus de origine maharată (1825 – probabil 1862), a fost unul dintre conducătorii răscoalei șipailor de la 1857-1859, întrucât interesele sale de mare feudal coincideau, în acel moment, cu țelurile mișcării anticolonialiste.

Fiu adoptiv al lui Baji Rao, ultimul peishawa (președinte al Uniunii Maharat) depoșeat de teritoriu și trăind la Bilhour dintr-o pensie de 80.000 de rupii anual, oferită de guvernul lordului Dalhousie, Nana Sahib se căzuse la moartea lui Baji Rao (1853) lipsit de mijloace, întrucât înfierea nu fusese recunoscută de autoritățile britanice.

La începutul insurecției a preluat comanda unei trupe de șipai care l-au proclamat peishawa, apoi a asediat Kanpurul, pe care l-a cucerit, dar nu l-a putut apăra multă vreme.

Împreună cu Tantia Topi, primul său căpitan, Nana Sahib a organizat mai târziu o nouă rezistență în împrejurimile capitalei fostului regat Aud, orașul Lucknow. Luptele au durat pînă în iulie 1858, când Tantia Topi a fost făcut prizonier și ulterior executat cu alți două mii de răsculați, iar Nana Sahib a fost nevoit să se refugieze în munți, trecând în Nepal.

Nu se cunosc amănunte asupra restului vieții sale, fapt care-l determină pe Jules Verne să lase sub semn de întrebare moartea lui Nana Sahib, în episodul final al romanului său.